INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI

Str. Arh. Grigore Cerchez nr. 16, Sector 1, București 011876
Tel: 230 6992; 230 6114; Fax: 230 7682
E-mail: inst.academia@gmail.com
www.totalitarism.ro

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC

Ilie Bădescu, Petre Bunescu, Gheorghe Buzatu, Ioan Chiper, Radu Ciuceanu (Preşedinte), Mihai Cojocaru, Florin Constantiniu, Dinu C. Giurescu, Mihai Golu, Armin Heinen (Vicepreşedinte), Vladimir Iliescu, Corneliu Mihai Lungu, Gheorghe Manole, Şerban Milcoveanu, Alexandru Moşanu, Mihai Nicolescu, Gheorghe Onişoru, Octavian Roske (Secretar ştiinţific), Ioan Scurtu, Mircea Suciu, Dumitru Şandru, Florian Tănăsescu, Răzvan Theodorescu, Emil Tocaci, Vitalie Văratic, Dorel Zugrăvescu

EDITAT CU SPRIJINUL

AUTORITĂȚII NAȚIONALE PENTRU CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

IOAN SCURTU
(coordonator)

CORNELIU BELDIMAN
BADEA-FLORIN PINTILIE

TIBERIU TĂNASE
PUIU DUMITRU BORDEIU

363 073

Momo: TOTALITARISMUL DE DREAPTA ÎN ROMÂNIA

IDEOLOGIE ŞI FORMAȚIUNI DE DREAPTA ÎN ROMÂNIA

Volumul V

- 250.553

30 martie 1938 – 6 septembrie 1940

ALE

410627
B.C.U. IASI

INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI
București
2006

COORDONATOR COLECȚIE: Octavian Roske

REDACTOR: Corneliu Beldiman

ABREVIERI ȘI INDICE DE PERSOANE: Corneliu Beldiman

COPERTA: Corneliu Beldiman
Prigoana
După o linogravură de Alexandru Basarab

CULEGERE: Mihaela-Maria Gavrilescu
Aneta Matei
Corneliu Beldiman
Tiberiu Tănase
Puiu Dumitru Bordeiu
Florin-Răzvan Mihai

MACHETARE COMPUTERIZATĂ: Corneliu Beldiman

TIPAR EXECUTAT LA: Angel Info Consult S.R.L. București

© INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI, 2006

Toate drepturile asupra prezentei ediții sunt rezervate I.N.S.T. Reproducerea integrală sau parțială a textului fără acordul I.N.S.T. este interzisă și se pedepsește conform legii. Distribuirea în străinătate fără acordul I.N.S.T. este interzisă.

ISBN: 973-7861-17-5

Cuprins

Studiu introductiv 21
Cronologie 27
Notă asupra ediției 49
Abrevieri 51
Documente 53
1. **1938 martie 30, București**. Comunicat privind trimiterea în judecată a lui Corneliu Zelea Codreanu. 53
2. **1938 aprilie 8, București**. Note ale Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind activitatea Mișcării Legionare și a lui Corneliu Zelea Codreanu. 53
3. **1938 aprilie 15, București**. Decret-lege pentru apărarea ordinii în stat. 54
4. **1938 aprilie 15, București**. Note ale Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind activitatea Mișcării Legionare și a lui Corneliu Zelea Codreanu, ca și ecourile promulgării Legii pentru apărarea ordinii în stat. 55
5. **1938 aprilie 17, București**. Scrisoarea lui Nicolae Iorga către Tribunalul Militar al Corpului II Armată prin care anunță că refuză să compare în procesul de ultraj intentat lui Corneliu Zelea Codreanu. 56
6. **1938 aprilie 18, București**. Note ale Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind activitatea Mișcării Legionare, ca și reacțiile partidelor politice la aretarea conducătorilor acesteia. 57
7. **1938 aprilie 19, București**. Dare de seamă întocmită de Prefectura Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind începerea procesului lui Corneliu Zelea Codreanu. 60
8. **1938 aprilie 19, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare. 62
9. **1938 aprilie 19, Breasta**. Însemnările lui Constantin Argetoianu primul arestarea în masă a conducătorilor Mișcării Legionare. 63
10. **1938 aprilie 21, București**. Jurnalul Consiliului de Miniștri privind dizolvarea partidului „Totul pentru Țară", a „grupării «Arhanghelul Mihail»" și a „Gărzii de Fier". 64
11. **1938 aprilie 21, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind activitatea Mișcării Legionare. 64

12. **1938 aprilie 21, Bucureşti**. Notă a Direcţiei Generale a Poliţiei referitoare la organizarea de către Mişcarea Legionară a unei reţele de agenţi-curieri pentru transmiterea ordinelor în ţară..... 65
13. **1938 aprilie 24, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 66
14. **1938 aprilie 27-29, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 68
15. **1938 aprilie 29, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind înfiinţarea unui comitet de sprijin pentru legionarii arestaţi şi condamnaţi, precum şi activitatea Mişcării Legionare..... 69
16. **1938 mai 1-2, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 70
17. **1938 mai 3, Bucureşti**. Ordin al ministrului de Interne către prefecţii de judeţe pentru dispunerea de către aceştia a măsurilor necesare sechestrării tuturor bunurilor mobile şi imobile ale Partidului "Totul pentru Ţară"..... 71
18. **1938 mai 3, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea Mişcării Legionare..... 72
19. **1938 mai 4, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea Mişcării Legionare..... 73
20. **1938 mai 5, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind situaţia studenţilor şi activitatea lor în cadrul Mişcării Legionare..... 74
21. **1938 mai 5, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea Mişcării Legionare..... 76
22. **1938 mai 5, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 77
23. **1938 mai 6, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea Mişcării Legionare..... 77
24. **1938 mai 7, Câmpina**. Adresa Prefecturii Judeţului Prahova către Comisariatul de Poliţie Câmpina prin care se aduce la cunoştinţă dizolvarea Partidului „Totul pentru Ţară"..... 78
25. **1938 mai 8, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 78
26. **1938 mai 9, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 79
27. **1938 mai 10, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 80
28. **1938 mai 13, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind scrisoarea trimisă de Corneliu Zelea Codreanu lui Ion Victor Vojen şi posibila colaborare dintre generalul Ion Antonescu şi Mişcarea Legionară..... 80
29. **1938 mai 13, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 81

30. **1938 mai 15, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 81
31. **1938 mai 16, Bucureşti**. Ordonanţa definitivă de trimitere în judecată a lui Corneliu Zelea Codreanu emisă de Tribunalul Militar al Corpului II Armată..... 82
32. **1938 mai 16, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 94
33. **1938 mai 17, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 95
34. **1938 mai 17, Bucureşti**. Nota Direcţiunii Generale a Poliţiei către ministrul de Interne privind executarea ordinului referitor la troiţele ridicate de membrii Mişcării Legionare şi ai Ligii Apărării Naţional-Creştine..... 95
35. **1938 mai 18, Constanţa**. Dare de seamă a Inspectoratului de Jandarmi Constanţa, Legiunea de Jandarmi Durostor cu privire la percheziţiile domiciliare efectuate la domiciliile membrilor fostului partid „Totul pentru Ţară"..... 96
36. **1938 mai 19, Bucureşti**. Însemnările lui Carol al II-lea privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu..... 97
37. **1938 mai 20, Bucureşti**. Însemnările lui Carol al II-lea privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu..... 97
38. **1938 mai 23, Bucureşti**. Procesul lui Corneliu Zelea Codreanu. Apărarea acuzatului..... 98
39. **1938 mai 23, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind reacţiile membrilor Mişcării Legionare în timpul procesului lui Corneliu Zelea Codreanu..... 112
40. **1938 mai 23, Bucureşti**. Articolul intitulat *Fereşte-te popor al meu, căci mari primejdii ţi se pregătesc*, publicat de Nicolae Iorga în ziarul „Timpul"..... 113
41. **1938 mai 23, Bucureşti**. Însemnările lui Carol al II-lea privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu..... 114
42. **1938 mai 24, Bucureşti**. Însemnările lui Carol al II-lea privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu..... 114
43. **1938 mai 24, Bucureşti**. Procesul lui Corneliu Zelea Codreanu. Depoziţia generalului Ion Antonescu..... 115
44. **1938 mai 24, Bucureşti**. Depoziţia lui Iuliu Maniu la procesul lui Corneliu Zelea Codreanu..... 116
45. **1938 mai 25, Bucureşti**. Însemnările lui Carol al II-lea privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu..... 119
46. **1938 mai 26, Bucureşti**. Ultimul cuvânt al lui Corneliu Zelea Codreanu la proces..... 119
47. **1938 mai 26, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei – Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu..... 120
48. **1938 mai 26/27, Bucureşti**. Verdictul în procesul intentat lui Corneliu Zelea Codreanu..... 120
49. **1938 mai 27, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare..... 124

50. **1938 mai 27, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 125

51. **1938 mai 27, Bucureşti**. Notă a Direcţiei Generale a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind reacţiile în rândurile membrilor Mişcării Legionare după asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor şi Decemvirilor. 126

52. **1938 mai 27, Bucureşti**. Memoriul adresat regelui Carol al II-lea de mai mulţi fruntaşi legionari aflaţi în domiciliu obligatoriu la mănăstirea Tismana. 127

53. **1938 mai 28, Bucureşti**. Buletinul informativ al Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu şi reacţiile în rândurile membrilor Mişcării Legionare. 128

54. **1938 mai 28, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind comunicatul Mişcării Legionare şi reacţiile mediului studenţesc în legătură cu sentinţa de condamnare a lui Corneliu Zelea Codreanu la 10 ani muncă silnică. 130

55. **1938 mai 29, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 131

56. **1938 mai 30, Bucureşti**. Însemnările lui Armand Călinescu despre procesul lui Corneliu Zelea Codreanu. 131

57. **1938 mai 30, Bucureşti**. Însemnările lui Armand Călinescu despre procesul lui Corneliu Zelea Codreanu şi atitudinea lui Fabricius, ministrul Germaniei în România. 132

58. **1938 iunie 3, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 132

59. **1938 iunie 4-6, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 133

60. **1938 iunie 6, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind organizarea de către membrii Corpul Străjerilor a unor manifestaţii de caracter legionar în ziua de 8 iunie 1940 şi ordinul transmis de Corneliu Zelea Codreanu. 134

61. **1938 iunie 7, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 135

62. **1938 iunie 7, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind orientarea activităţii Mişcării Legionare 137

63. **1938 iunie 9, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 137

64. **1938 iunie 10, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind orientarea activităţii Mişcării Legionare 138

65. **1938 iunie 10, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 139

66. **1938 iunie 13, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 140

67. **1938 iunie 14, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind scrisoarea trimisă de Corneliu Zelea Codreanu lui Ion Victor Vojen şi orientarea activităţii Mişcării Legionare 141

68. **1938 iunie 14, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 142

69. **1938 iunie 14, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Corpul Detectivilor cu privire la acţiunile organizatorice întreprinse de conducerea Societăţii studenţilor macedo-români în rândul legionarilor din Capitală şi din sudul Dobrogei. 142

70. **1938 iunie 14, Bucureşti**. Circulară a Direcţiunii Generale a Poliţiei către prefecţii de judeţe privind executarea ordinului referitor la troiţele ridicate de membrii Mişcării Legionare şi ai Ligii Apărării Naţional-Creştine 142

71. **1938 iunie 15, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 143

72. **1938 iunie 15, Jilava**. Testamentul lui Corneliu Zelea Codreanu găsit de poliţie în casa pictorului Horia Igiroşanu. 144

73. **1938 iunie 17, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 145

74. **1938 iunie 19, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare 146

75. **1938 iunie 20, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind evadarea legionarilor Vasile Christescu şi Alexandru Cantacuzino. 148

76. **1938 iunie 20, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind pregătirea unor acţiuni ale Mişcării Legionare. 148

77. **1938 iunie 22, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind reacţiile mediului studenţesc faţă de evadarea legionarilor Vasile Christescu şi Alexandru Cantacuzino. 149

78. **1938 iunie 23, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind evadarea legionarilor Vasile Christescu şi Alexandru Cantacuzino. 149

79. **1938 iunie 23, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea membrilor Mişcării Legionare – Corpul „Moţa-Marin". 149

80. **1938 iunie 25, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind judecarea procesului grupului fruntaşilor legionari în frunte cu Gheorghe Clime. 150

81. **1938 iunie 26, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind organizarea unor echipe legionare pentru comiterea unor atentate politice, vizând pe regele Carol al II-lea, Armand Călinescu şi Nicolae Iorga. 153

82. **1938 iulie 7 şi 11, Ploieşti şi Doftana**. Nota de însoţire şi procesul verbal întocmit de administraţia închisorii Doftana cu prilejul vizitei Elenei Codreanu făcută soţului său, Corneliu Zelea Codreanu. 153

83. **1938 iulie 14, Bucureşti**. Memoriile lui Mircea Eliade despre arestarea sa şi viaţa din lagărul de la Miercurea-Ciuc. 155

84. **1938 iulie 30, Doftana**. Scrisoarea adresată de Corneliu Zelea Codreanu tatălui său, prof. Ion Zelea Codreanu, aflat în detenție la Miercurea-Ciuc. 159

85. **1938 septembrie 15, Vaslui**. Memoriu adresat prim-procurorului României de membrii Mișcării Legionare deținuți în lagărul de la Vaslui. 160

86. **1938 septembrie 22, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Corpul Detectivilor privind memoriul întocmit de generalul Ion Antonescu în colaborare cu Mișcarea Legionară, prezentat regelui Carol al II-lea. 162

87. **1938 septembrie, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Corpul Detectivilor privind activitatea membrilor Mișcării Legionare. 162

88. **1938 septembrie, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Corpul Detectivilor privind activitatea legionară în rândurile ofițerilor activi din Sibiu și București. 163

89. **1938 septembrie, București**. Notă a Direcției Generale a Poliției privind opiniile membrilor Mișcării Legionare legate de organizarea unei lovituri de stat. 164

90. **1938 octombrie 1, București**. Memoriu adresat de Vasile Christescu regelui Carol al II-lea. 164

91. **1938 octombrie 2, București**. Manifest împotriva măsurilor represive aplicate de ministrul de Interne Armand Călinescu, atribuit Mișcării Legionare. 166

92. **1938 octombrie 4, București**. Ordin de informații al Legiunii de Jandarmi București privind sediile, modul de transmitere a ordinelor și conducerea Mișcării Legionare. 167

93. **1938 octombrie 7, București**. Ordin al Direcțiunii Poliției de Siguranță către Inspectoratul Regional de Poliție Constanța cu privire la supravegherea activității organizațiilor legionare din zona sa de responsabilitate. 168

94. **1938 octombrie 12, Constanța**. Raport înaintat de Chestura Poliției Constanța către Inspectoratul Regional de Poliție Constanța referitor la difuzarea unui manifest legionar îndreptat împotriva ministrului de Interne Armand Călinescu. 168

95. **1938 octombrie 12, București**. Memoriul fruntașului legionar preot Ion Dumitrescu-Borșa adresat consilierului regal Constantin Argetoianu privind tratamentul la care erau supuși legionarii arestați. 170

96. **1938 octombrie 13, București**. Manifest semnat de Alexandru Cantacuzino în care se solicită revizuirea procesului lui Corneliu Zelea Codreanu. 171

97. **1938 octombrie 13, București**. Chemare adresată de Alexandru Cantacuzino membrilor Mișcării Legionare prin care îi îndeamnă la rezistență față de măsurile represive aplicate de regimul carlist. 173

98. **1938 octombrie 23, București**. Adresa Inspectoratului Regional de Poliție Bucegi către Poliția Târgoviște prin care se semnalează difuzarea unor manifeste ale Mișcării Legionare. 175

99. **1938 octombrie 24, Cernăuți**. Notă telefonică a Inspectoratului de Jandarmi Cernăuți către Inspectoratul General al Jandarmeriei privind manifestația studenților pentru eliberarea lui Corneliu Zelea Codreanu și a membrilor arestați ai Mișcării Legionare. 178

100. **1938 noiembrie 1, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Corpul Detectivilor privind opiniile legionarilor legate de nerespectarea de către prim-ministrul Armand Călinescu a dispozițiilor regelui Carol al II-lea de eliberare a membrilor Mișcării Legionare și încetarea arestărilor. 178

101. **1938 noiembrie 2, București**. Mesajul oficial difuzat de postul de radio Praga în legătură cu poziția României față de situația Cehoslovaciei. 179

102. **1938 noiembrie 4, București**. Raportul Inspectoratului Regional de Poliție Cluj către Direcțiunea Generală a Poliției privind activitatea Mișcării Legionare în perioada vizitei oficiale a regelui Carol al II-lea în Marea Britanie. 179

103. **1938 noiembrie 5, Constanța**. Raport înaintat de Chestura Poliției Constanța către Inspectoratul Regional de Poliție al Ținutului „Marea" cu privire la sistemele de legătură utilizate de legionarii din zona sa de responsabilitate pentru desfășurarea de acțiuni clandestine. 180

104. **1938 noiembrie 8, Alexandria**. Ordin circular al comandantului Legiunii de Jandarmi Teleorman privind măsurile de preîntâmpinare a tipăririi și răspândirii manifestelor organizațiilor politice desființate. 180

105. **1938 noiembrie 11, București**. Manifest al Mișcării Legionare privind planul de asasinare a lui Corneliu Zelea Codreanu. 183

106. **1938 noiembrie 13-30, București**. Aprecierile lui Constantin Papanace despre perioada premergătoare asasinării lui Corneliu Zelea Codreanu. 183

107. **1938 noiembrie 20, București**. Primul număr al ziarului „Curierul Legionar". 187

108. **1938 noiembrie 30, București**. Comunicatul Parchetului Militar al Corpului II Armată cu privire la asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor și Decemvirilor. 196

109. **1938 noiembrie 30, București**. Împrejurările asasinării lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor și Decemvirilor, expuse în declarația sergentului-major de Jandarmi Dumitru Stoica. 196

110. **1938 noiembrie 30, București**. Împrejurările asasinării lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor și Decemvirilor, expuse în declarația maiorului de Jandarmi Alexandru Dinulescu. 197

111. **1938 noiembrie 30, București**. Împrejurările asasinării lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor și Decemvirilor, expuse în declarația plutonierului de Jandarmi Sârbu. 198

112. **1938 noiembrie-decembrie**. Aprecierile preotului Ștefan Palaghiță despre conflictele din interiorul Mișcării Legionare și „rolul nefast al lui Horia Sima". 200

113. **1938 decembrie 1, București**. Ordinul Inspectoratului General al Jandarmeriei către inspectoratele regionale și toate formațiunile de jandarmi din țară pentru împiedicarea acțiunilor violente. 203

114. **1938, decembrie 1, Bucureşti**. Însemnările lui Constantin Argetoianu despre asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor şi Decemvirilor. 203
115. **1938 decembrie 1, Bucureşti**. Manifest anunţând membrilor Mişcării Legionare asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor şi Decemvirilor. 205
116. **1938 decembrie 2, Bucureşti**. Ordin al Direcţiunii Poliţiei de Siguranţă către Inspectoratul Regional de Poliţie Constanţa referitor la supravegherea activităţilor legionare din zona sa de responsabilitate care ar avea drept scop declanşarea de acţiuni anarhice. 205
117. **1938 decembrie 2/3, Someşeni**. Membrii Mişcării Legionare asasinaţi de organele regimului carlist. 206
118. **1938 decembrie 5, Alexandria**. Ordin circular al comandantului Legiunii de Jandarmi Teleorman privind măsurile de reprimare energică a actelor violente ale membrilor Mişcării Legionare. 206
119. **1938 decembrie 13, Constanţa**. Ordin al Inspectoratului Regional de Jandarmi al Ţinutului „Marea" către eşaloanele subordonate ierarhic cu privire la supravegherea elementelor legionare din zona sa de responsabilitate. 207
120. **1938 decembrie 15, Bucureşti**. Decret-lege pentru înfiinţarea Frontului Renaşterii Naţionale. 208
121. **1938 decembrie 16, Bucureşti**. Notă a Direcţiunii Poliţiei de Siguranţă cu privire la reacţiile generate la Iaşi de înfiinţarea Frontului Renaşterii Naţionale. 209
122. **1938 decembrie 23, Bucureşti**. Ordin al Direcţiunii Poliţiei de Siguranţă către Inspectoratul Regional de Poliţie Constanţa referitor la prevenirea implicării unor elemente legionare locale din rândul rezerviştilor M.Ap.N. într-o eventuală lovitură de stat. 209
123. **1938 decembrie, Bucureşti**. Aprecierile lui Constantin Papanace despre măsurile de reorganizare şi acţiunile preconizate de Mişcarea Legionară după asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu. 210
124. **1939 ianuarie 3, Bucureşti**. Notă informativă a Inspectoratului General al Jandarmeriei, Serviciul Jandarmeriei, Biroul Special privind starea de spirit în rândurile membrilor Mişcării Legionare. 216
125. **1939 ianuarie 7-29, Bucureşti**. Aprecierile lui Constantin Papanace despre explozia produsă la laboratorul chimic legionar din Bucureşti şi urmările pentru activitatea Mişcării Legionare. 216
126. **1939 ianuarie 11, Bucureşti**. Notă informativă a Inspectoratului General al Jandarmeriei, Serviciul Jandarmeriei, Biroul Special privind starea de spirit în rândurile membrilor Mişcării Legionare. 219
127. **1939 ianuarie 19, Bucureşti**. Raportul trimis la Berlin de către Stelzer, membru al ambasadei germane în România privind atitudinea regelui Carol al II-lea cu privire la asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor şi Decemvirilor. 220
128. **1939 ianuarie 28, Bucureşti**. Raport al Inspectoratului General al Jandarmeriei, Serviciul Jandarmeriei către Prefectura Poliţiei Capitalei, Serviciul de Informaţii referitor la activitatea membrilor Mişcării Legionare. 221

129. **1939 februarie 7, Bucureşti**. Adresă a Inspectoratului General al Jandarmeriei către Prefectura Poliţiei Capitalei cu privire la consecinţele măsurilor antilegionare aplicate de autorităţi. 222
130. **1939 februarie 9, Bucureşti**. Ordin de informaţii al Legiunii de Jandarmi Bucureşti privind prezenţa membrilor Mişcării Legionare instituţiile de stat şi particulare. 223
131. **1939 februarie 13, Iaşi**. Raport al Inspectorului Regional de Poliţie Iaşi către Direcţiunea Generală a Poliţiei privind arestarea şi anchetarea membrilor Mişcării Legionare din Iaşi suspectaţi de implicare în planul de asasinare a ministrului Armand Călinescu. 224
132. **1939 februarie 13/14, Huedin**. Împrejurările executării unor membri ai Mişcării Legionare la Huedin, redate în declaraţia maiorului magistrat Alexandru Barbu. 225
133. **1939 februarie 13/14-17/18, Huedin**. Membrii Mişcării Legionare asasinaţi de organele regimului carlist. 228
134. **1939 februarie 15, Hunedoara**. Notă informativă a Comandamentului Legiunii de Jandarmi jud. Hunedoara către Inspectoratul General al Jandarmeriei privind intenţiile membrilor Mişcării Legionare de a organiza un atentat împotriva vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri Armand Călinescu. 229
135. **1939 februarie 16, Iaşi**. Referat al Inspectorului Regional de Poliţie Iaşi, Serviciul Poliţiei de Siguranţă cu privire la atentatul plănuit la Chişinău împotriva vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri Armand Călinescu. 230
136. **1939 februarie 16, Bucureşti**. Notă a Corpului Detectivilor referitoare la reacţia opiniei publice faţă de atentatele plănuite de Mişcarea Legionară împotriva vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri, Armand Călinescu. 233
137. **1939 februarie 16, Bucureşti**. Notă a Direcţiei Generale a Poliţiei privind activitatea Mişcării Legionare. 233
138. **1939 februarie 17, Cernăuţi**. Notă informativă a Comandamentului Legiunii de Jandarmi Cernăuţi cuprinzând articolul din ziarul „Prager Tageblatt" referitor la atentatul plănuit împotriva vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri Armand Călinescu. 234
139. **1939 februarie 21, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Corpul Detectivilor referitoare la activitatea membrilor Mişcării Legionare după asasinarea lui Vasile Christescu. 235
140. **1939 februarie, Bucureşti**. Extras din Darea de seamă pe luna februarie 1939 a Direcţiei Generale a Poliţiei privind situaţia politică internă şi externă. 235
141. **1939 martie 1, Râmnicu-Sărat**. Plan de lucru pentru căutarea informaţiilor pe luna martie 1939 al Inspectoratului Regional de Jandarmi „Marea", Legiunea de Jandarmi Ialomiţa. 236
142. **1939 martie 13, Bucureşti**. Notă informativă a Inspectorului General al Jandarmeriei, Serviciul Jandarmeriei către Direcţia Generală a Poliţiei privind un posibil atentat organizat de Mişcarea Legionară împotriva regelui Carol al II-lea şi a preşedintelui Consiliului de Miniştri, Armand Călinescu. 237
143. **1939 martie 13, Chişinău**. Adresa Inspectoratului Regional de Poliţie al Basarabiei către Poliţia Bucureşti, Direcţia Siguranţă,

Serviciul Informații prin care se transmite în traducere articolul *Un complot al Gărzii de Fier*, apărut în ziarul „Le Temps”. 238

144. **1939 martie 14, Chișinău**. Adresă a Inspectoratului Regional de Poliție al Basarabiei către Poliția București, Direcția Siguranței, Serviciul Informații prin care se transmite traducerea din limba engleză a articolului *O nouă conspirație pentru uciderea domnului Călinescu*”, apărut în ziarul „The Manchester Guardian”. 239

145. **1939 martie 18, Iași**. Telegramă a Inspectoratului Regional de Poliție Iași către Direcțiunea Generală a Poliției București privind activitatea grupului care plănuia atentatul de la Chișinău împotriva primului ministru Armand Călinescu. 239

146. **1939 martie, București**. Raport al Direcției Generale a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind activitatea Mișcării Legionare în perioada februarie 1938 – martie 1939. 240

147. **1939 aprilie 5, București**. Referat al Direcției Generale a Poliției, Serviciul Poliției Sociale referitoare la regimul publicațiilor legionare aflate în bibliotecile publice. 245

148. **1939 aprilie, București**. Extras din Darea de seamă a Direcției Generale a Poliției pe luna aprilie 1939 privind situația politică internă și activitatea Mișcării Legionare. 246

149. **1939 [mai 3], București**. Notă informativă a Inspectoratului General al Jandarmeriei, Serviciul Jandarmeriei, Biroul Special privind activitatea membrilor muncitori ai Mișcării Legionare. 248

150. **1939 mai 9, București**. Decret-lege pentru reforma electorală. 249

151. **1939 mai 22, Iași**. Notă a Inspectoratului de Poliție al Ținutului Prut privind activitatea membrilor Mișcării Legionare. 250

152. **1939 mai 25, Galați**. Raport al Inspectoratului Regional de Poliție „Dunărea de Jos” către Direcția Generală a Poliției București, Direcțiunea Siguranței privind atitudinea membrilor Mișcării Legionare la alegeri. 251

153. **1939 mai 26, București**. Notă a Corpului Detectivilor referitoare la atitudinea membrilor Mișcării Legionare cu ocazia alegerilor și ordinul lui Horia Sima în acest sens. 252

154. **1939 mai 27, București**. Notă a Direcției Generale a Poliției, Direcțiunea Poliției de Siguranță, Serviciul de Informații privitoare la activitatea membrilor Mișcării Legionare, trimisă către Inspectoratul Regional de Poliție Iași. 252

155. **1939 iunie 3, București**. Notă a Direcției Generale a Poliției, Direcțiunea Poliției de Siguranță, Serviciul de Informații privitoare la activitatea membrilor Mișcării Legionare în armată, trimisă către Inspectoratul Regional de Poliție Iași. 254

156. **1939 iunie 7, București**. Însemnările Marthei Bibescu despre componența parlamentului nou ales. 254

157. **1939 iulie 20, București**. Decizia Președintelui Consiliului de Miniștri, Armand Călinescu, privind prelungirea domiciliului obligatoriu la Vaslui și Miercurea-Ciuc pentru unii membri ai Mișcării Legionare. 255

158. **1939 iulie 22, Timișoara**. Raport al Inspectoratului Regional de Poliție al Ținutului Timiș către Direcțiunea Poliției de Siguranță

referitor la activitatea structurilor legionare din zona sa de responsabilitate. 256

159. **1939 august 1, București**. Notă întocmită de Corpul Detectivilor cu privire la strategia pe care urmau să o adopte cercurile conducătoare legionare în raporturile cu regimul carlist. 257

160. **1939 august 9, București**. Notă întocmită de Direcțiunea Poliției de Siguranță referitoare la măsurile întreprinse pentru supravegherea și influențarea legionarilor refugiați în Germania. 258

161. **1939 august 12, Craiova**. Raport al Chesturii de Poliție Craiova, Biroul Poliției de Siguranță către Prefectul Poliției Capitalei cu privire la activitatea membrilor Mișcării Legionare din municipiul Craiova. 259

162. **1939 august 24, București**. Raport al Direcțiunii Generale a Poliției – Direcțiunea Poliției de Siguranță, Serviciul de Informații către Prefectul Poliției Capitalei referitor la activitatea membrilor Mișcării Legionare. 261

163. **1939 august 24, București**. Notă a Direcției Generale a Poliției, Direcțiunea Poliției de Siguranță, Serviciul de Informații privitoare la activitatea de propagandă a membrilor Mișcării Legionare, trimisă către Inspectoratul Regional de Poliție Iași. 262

164. **1939 septembrie 1-21, București**. Amintirile lui Constantin C. Giurescu despre declanșarea celui de-al doilea război mondial, poziția României, asasinarea primului ministru Armand Călinescu. 263

165. **1939 septembrie 2, București**. Manifest atribuit Mișcării Legionare difuzat cu ocazia declanșării războiului. 264

166. **1939 septembrie 3, Iași**. Raportul Inspectoratului Regional de Poliție Iași către Direcția Generală a Poliției București, Direcțiunea Siguranței privind intențiile membrilor Mișcării Legionare eliberați din lagăre. 265

167. **1939 septembrie 7, București**. Notă a Corpului Detectivilor referitoare la ordinele transmise legionarilor din țară de Comandamentul legionar de la Berlin în vederea relansării activității legionare. 266

168. **1939 septembrie 7, București**. Notă a Direcției Generale a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind activitatea membrilor Mișcării Legionare. 267

169. **1939 septembrie 8, Timișoara**. Notă informativă trimisă de Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara Direcțiunii Generale a Poliției privind activitatea membrilor Mișcării Legionare. 268

170. **1939 septembrie 10, Constanța**. Ordin transmis de Chestura Poliției Constanța către structurile din subordine în vederea supravegherii legionarilor din zonele de responsabilitate ale acestora. 268

171. **1939 septembrie 13, Timișoara**. Note informative trimise de Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara Direcțiunii Generale a Poliției privind activitatea membrilor Mișcării Legionare. 269

172. **1939 septembrie 21, București**. Notă a Corpului Detectivilor privind împrejurările asasinării primului ministru Armand Călinescu. 270

173. **1939 septembrie 21, București**. Nota Inspectoratului Regional de Poliție Bucegi, Serviciul de Siguranță către Direcțiunea Generală a

Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind asasinarea primului ministru Armand Călinescu. 272

174. **1939, septembrie 21, București**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre asasinarea lui Armand Călinescu. 273

175. **1939 septembrie 21, București**. Articolul intitulat *După fapta de ieri*, publicat de Nicolae Iorga în ziarul „Neamul românesc". 274

176. **1939, septembrie 21, București**. Aprecierile lui Horia Sima despre asasinarea lui Armand Călinescu. 275

177. **1939 septembrie 21, Iași**. Proces-verbal încheiat la Prefectura Județului Iași privind măsurile pe care autoritățile trebuiau să le aplice în urma asasinării primului ministru Armand Călinescu. 276

178. **1939 septembrie 21/22, Bacău**. Nota telefonică a Poliției Bacău către Direcțiunea Generală a Poliției cuprinzând datele deținute referitoare la asasinarea membrilor Mișcării Legionare pe raza județului. 277

179. **1939 septembrie 21-22**. Membrii Mișcării Legionare asasinați de organele regimului carlist. 278

180. **1939 sepembrie 21-23, București**. Lista jandarmilor participanți la execuțiile membrilor Mișcării Legionare din 21-23 septembrie 1939 în municipiul București și în țară. 281

181. **1939 septembrie 21-23, Soroca**. Raport al instructorului legionar Pavel Grimalschi privind autorii execuțiilor membrilor Mișcării Legionare din 21-23 septembrie 1939 în jud. Soroca. 282

182. **1939 septembrie 21-23, București**. Declarația comisarului de Poliție Vasile Lungu cu privire la arestarea și executarea membrilor Mișcării Legionare din orașul și județul Tecuci în zilele de 21-23 septembrie 1939. 283

183. **1939 septembrie 22, București**. Însemnările lui Constantin Argetoianu despre asasinarea primului ministru Armand Călinescu și represiunile antilegionare. 284

184. **1939 septembrie 22, București**. Raport al Inspectoratului Regional de Poliție Bucegi, Serviciul de Siguranță către Direcțiunea Generală a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind arestarea membrilor Mișcării Legionare după asasinarea primului ministru Armand Călinescu. 286

185. **1939 septembrie 22, Iași**. Raportul Inspectoratului Regional de Poliție Iași trimis Direcțiunii Generale a Poliției București cu privire la situația din regiune după asasinarea primului ministru Armand Călinescu. 286

186. **1939 septembrie 23, București**. Relatare privind asasinarea președintelui Consiliului de Miniștri, Armand Călinescu și comunicatul oficial, publicate în ziarul „Universul". 287

187. **1939 septembrie 23, București**. Notă a Direcțiunii Generale a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind comentariile din mediul ambasadei Franței la București în legătură cu asasinarea primului ministru Armand Călinescu. 288

188. **1939 septembrie 23, București**. Notă a Direcțiunii Generale a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind comentariile din mediul ambasadei Germaniei la București în legătură cu asasinarea primului ministru Armand Călinescu. 289

189. **1939 septembrie 23, Iași**. Raport al Chesturii Municipiului Iași către Inspectoratul de Poliție al Județului Iași privind situația din municipiu după asasinarea primului Ministru Armand Călinescu. 289

190. **1939 septembrie 23, București**. Notă a Corpului Detectivilor privind comentariile din mediile politice după asasinarea primului ministru Armand Călinescu. 290

191. **1939 septembrie 23, București**. Raport al directorului Penitenciarelor către Ministrul de Interne privind tratamentul aplicat în lagăre deținuților membri ai Mișcării Legionare, internați fără forme legale. 291

192. **1939 septembrie 25, Chișinău**. Raport al Inspectorului Regional de Jandarmi Chișinău către Direcțiunea Generală a Poliției București privind executarea unor membri ai Mișcării Legionare din județ. 292

193. **1939 septembrie 25, București**. Notă a Corpului Detectivilor referitoare la reacțiile ziariștilor germani și italieni acreditați în România față de represiunile antilegionare din 21-22 septembrie. 292

194. **1939 septembrie 25, Iași**. Raportul Chesturii de Poliție a Municipiului Iași către Inspectoratul Regional de Poliție Iași privind starea de spirit a populației și atitudinea membrilor partidelor politice după asasinarea primului ministru Armand Călinescu. 293

195. **1939 septembrie 26, București**. Note informative ale Direcțiunii Generale a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță, Corpul Detectivilor privind reacțiile studenților la comiterea asasinatelor antilegionare din 21-23 septembrie 1939 și comentarii din mediul simpatizanților legionari. 294

196. **1939 septembrie 26, Cluj**. Raportul Chesturii Poliției Cluj către Inspectoratul de Poliție Cluj, trimis de acesta Direcțiunii Generale de Poliție privind propunerea de internare în domiciliu obligatoriu a membrilor Mișcării Legionare. 295

197. **1939 septembrie 30, Cluj**. Adresa Inspectoratul Regional de Poliție Cluj, Serviciul Poliției de Siguranță către Direcțiunea Generală a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță, Serviciul Informații prin care se transmite un articol din ziarul german „Schlesische Tageszeitung" privitor la asasinarea primului ministru Armand Călinescu. 296

198. **1939 septembrie, București**. Raportul prefectului Poliției Capitalei către Direcțiunea Generală a Poliției cuprinzând datele deținute referitoare la asasinarea membrilor Mișcării Legionare. 298

199. **1939 octombrie 4, București**. Adresă a prefectului jud. Vaslui către comandantul Lagărului Special Vaslui de predarea unui grup de membri ai Mișcării Legionare cărora li s-a fixat domiciliu obligatoriu. 299

200. **1939 octombrie 6, Târgoviște**. Raport al Inspectoratului Regional de Poliție Bucegi, Serviciul de Siguranță către Direcțiunea Generală a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind tentativa de dezarmare a jandarmilor de la postul Fieni de către un grup de membri ai Mișcării Legionare. 299

201. **1939 octombrie 12, Galați**. Ordinul Inspectoratului Regional de Poliție „Dunărea de Jos" către Poliția Orașului Galați privind măsurile care trebuiau aplicate împotriva membrilor Mișcării Legionare. 300

202. **1939 octombrie 15, Bucureşti.** Ordinul Direcţiunii Generale a Poliţiei către Inspectoratul Regional de Poliţie „Dunărea de Jos" Galaţi privind măsurile de identificare şi arestare a membrilor Mişcării Legionare 301

203. **1939 decembrie 28, Bucureşti**. Raport al Direcţiei Generale a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind atentatele din octombrie 1938 – septembrie 1939 atribuite Mişcării Legionare. 302

204. **1940 ianuarie 2, Alba Iulia**. Raport al Inspectoratului Regional de Poliţie Cluj către Direcţiunea Generală a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind sosirea în ţară a legionarilor refugiaţi în Germania cu scopul probabil de a comite atentate. 306

205. **1940 ianuarie 19, Bucureşti**. Notă informativă a Direcţiunii Generale a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind poziţia partidelor politice faţă de măsurile de destindere faţă de Mişcarea Legionară iniţiate de regele Carol al II-lea. 306

206. **1940 ianuarie 22, Cluj**. Notă informativă a Direcţiunii Generale a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă întocmită pe baza raportului Inspectoratului Regional de Poliţie Cluj privind sosirea în ţară a legionarilor refugiaţi în Germania cu scopul probabil de a comite atentate 307

207. **1940 februarie 1, Bucureşti**. Buletinul informativ al Direcţiei Generale a Poliţiei cuprinzând informaţii din cercurile naţional-ţărăniste cu privire la testamentul politic al lui Corneliu Zelea Codreanu. 308

208. **1940 martie 12, Bucureşti**. Manifest al Mişcării Legionare privind măsurile de destindere a relaţiilor cu regele Carol al II-lea. 308

209. **1940 martie 15, Bucureşti**. Însemnările lui Mihail Sebastian despre moartea lui Nae Ionescu. 309

210. **1940 martie 16, Bucureşti**. „Mărturisirea de credinţă" înaintată regelui Carol al II-lea de membrii Mişcării Legionare care au deţinut funcţii de conducere 310

211. **1940 martie 16, Bucureşti**. Chemare adresată foştilor camarazi de membrii Mişcării Legionare care au deţinut funcţii de conducere. 313

212. **1940 martie 24, Bucureşti**. Dare de seamă a Direcţiei Generale a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind declaraţia făcută de un grup de legionari către regele Carol al II-lea şi starea de spirit din rândurile Mişcării Legionare. 316

213. **1940 martie 24, Bucureşti**. Aprecierile lui Horia Sima referitoare la atitudinea legionarilor din Berlin faţă de politica de destindere iniţiată de regele Carol al II-lea. 319

214. **1940 martie 28, Bucureşti**. Raport informativ al Direcţiei Generale a Poliţiei privind opiniile membrilor Partidului Naţional Liberal despre Mişcarea Legionară. 322

215. **1940 mai 21-25, Bucureşti**. Relatarea lui Horia Sima despre întoarcerea sa în România, discuţiile avute cu generalul Bengliu şi ministrul Mihail Ghelmegeanu, precum şi despre anchetarea sa la Siguranţă. 322

216. **1940 mai 25 - iunie 7, Bucureşti**. Relatarea lui Horia Sima despre discuţiile sale cu Nicki Ştefănescu, directorul general al Poliţiei de Siguranţă, cu Mihail Moruzov, şeful Serviciului Secret al Armatei şi despre modul cum a fost tratat la Siguranţă. 329

217. **1940 mai 25, Bucureşti**. Scrisoarea Grupei de Comandă Legionară către ministrul de Interne, Mihail Ghelmegeanu referitoare la condiţiile acceptării de către Mişcarea Legionară a politicii de destindere promovată de regele Carol al II-lea. 340

218. **1940 mai 31, Bucureşti**. Notă a Direcţiunii Generale a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă vilor privind întâlnirea lui Horia Sima cu delegaţii conducerii Mişcării Legionare din ţară şi aplicarea măsurilor de dezarmare. 344

219. **1940, iunie 12-13, Bucureşti**. Relatarea lui Horia Sima despre discuţiile sale cu Mihail Ghelmegeanu, ministrul de Interne, Ernest Urdăreanu, ministrul Palatului Regal şi Nicki Ştefănescu. 345

220. **1940, iunie 18, Bucureşti**. Relatarea lui Horia Sima despre audienţa sa la regele Carol al II-lea. 347

221. **1940 iunie 18, Bucureşti**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre întâlnirea cu Horia Sima. 351

222. **1940 iunie 22, Bucureşti**. Decret-lege pentru transformarea Frontului Renaşterii Naţionale în Partidul Naţiunii. 352

223. **1940 iunie 22, Bucureşti**. Decret-lege pentru apărarea ordinei politice unice şi totalitare a statului român. 352

224. **1940 iunie 28, Bucureşti**. Relatarea lui Horia Sima despre numirea sa în guvernul Tătărăscu. 353

225. **1940, iunie 29, Bucureşti**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre audienţa acordată lui Horia Sima. 356

226. **1940 iunie 29, Bucureşti**. Notă informativă a Serviciul Special de Informaţii semnată de Mihail Moruzov privind atitudinea Germaniei faţă de România. 356

227. **1940, iulie 3, Bucureşti**. Relatarea lui Horia Sima despre contextul în care a devenit ministrul Cultelor în guvernul Gigurtu. 357

228. **1940 iulie 6, Bucureşti**. Scrisoarea de demisie a lui Horia Sima, ministru secretar de Stat la Culte şi Arte, adresată lui Ion Gigurtu, preşedintelui Consiliului de Miniştri. 359

229. **1940 iulie 7, Bucureşti**. Relatarea lui Horia Sima despre demista sa din guvern. 360

230. **1940 iulie 8, Bucureşti**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre demisia lui Horia Sima din guvern. 362

231. **1940 august 7, Bucureşti**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre solicitarea lui Horia Sima de a se încredinţa conducerea guvernului Mişcării Legionare 362

232. **1940 august 8, Bucureşti**. Decret-lege privitor la starea juridică a locuitorilor evrei din România 364

233. **1940 august 22, Bucureşti**. Extras din Raportul informativ al Direcţiunii Generale a Poliţiei privind legăturile Mişcării Legionare cu Germania 366

234. **1940 august 28, Bucureşti**. Raport informativ al Direcţiunii Generale a Poliţiei privind opiniile membrilor Mişcării Legionare despre Cercului Cultural-Naţional „România Liberă" condus de Gheorghe Tăslăuanu. 366

235. **1940 august 31, Bucureşti**. Referatul lui Mihail Moruzov privind punerea la dispoziţia Serviciului Special de Informaţii a lui Horia Sima şi a altor membri ai Mişcării Legionare 367
236. **1940 august 31, Bucureşti**. Raport informativ al Direcţiei Generale a Poliţiei privind orientările din cadrul Mişcării Legionare 368
237. **1940 august 31, Bucureşti**. Raport informativ al Direcţiunii Generale a Poliţiei privind convorbirile lui Horia Sima cu reprezentanţii Legaţiei Germane la Bucureşti 368
238. **1940 septembrie 1, Bucureşti**. „Manifestul revoluţiei legionare" redactat de Horia Sima 369
239. **1940 septembrie 1, Bucureşti**. Însemnările lui Valer Pop cu privire la condiţiile prăbuşirii regimului lui Carol al II-lea 371
240. **1940 septembrie 2-5, Bucureşti**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre evenimentele acelor zile 372
241. **1940 septembrie 2-5, Constanţa**. Raportul Curţii Marţiale a Corpului II Armată către Inspectoratul General al Justiţiei Militare cu privire la acţiunile întreprinse la Constanţa de membrii Mişcării Legionare pentru înlăturarea regimului carlist 373
242. **1940 septembrie 3-5, Bucureşti**. Însemnările lui Nichifor Crainic cu privire la formarea guvernului Antonescu 377
243. **1940 septembrie 4, Bucureşti**. Comunicatul Casei Regale cu privire la demisia guvernului Gigurtu şi chemarea generalului Ion Antonescu pentru formarea noului cabinet 378
244. **1940 septembrie 4, Bucureşti**. Decret-lege privitor la însărcinarea generalului Ion Antonescu cu formarea noului guvern 379
245. **1940 septembrie 4-5, Bucureşti**. Comunicări radiofonice ale posturilor engleze cu privire la evenimentele din România, receptate la Bucureşti şi traduse de Serviciul Special de Informaţii 379
246. **1940 septembrie 5, Bucureşti**. Decret-lege pentru suspendarea Constituţiei din 1938 şi dizolvarea Corpurilor Legiuitoare 380
247. **1940 septembrie 5, Bucureşti**. Articol referitor la incidentele produse în Bucureşti, Braşov şi Constanţa, publicat în ziarul „Universul" 380
248. **1940 septembrie 5, Bucureşti**. Decret-lege pentru investirea generalului Ion Antonescu cu depline puteri şi precizarea prerogativelor regale 381
249. **1940 septembrie 5/6, Bucureşti**. Însemnările făcute de Mihail Manoilescu în legătură cu abdicarea regelui Carol al II-lea 381
250. **1940 septembrie 5-6, Braşov**. Relatarea lui Horia Sima despre discuţiile cu Mihai Antonescu şi sfârşitul domniei lui Carol al II-lea 384
251. **1940 septembrie 6, Bucureşti**. Manifestul prin care regele Carol al II-lea anunţa trecerea „grelelor sarcini ale domniei" fiului său Mihai 388
252. **1940 septembrie 6, Bucureşti**. Decret-lege prin care generalul Ion Antonescu este investit cu depline puteri şi prin care se precizează prerogativele regale 388

Indice de persoane 391
Autori 407

Studiu introductiv

Rezultatul alegerilor generale din decembrie 1937, când nici un partid nu a obţinut cel puţin 40% din totalul voturilor pentru a-şi constitui o majoritate parlamentară, a oferit regelui Carol al II-lea şansa de a impune un guvern prezidat de Octavian Goga, preşedinte al Partidului Naţional Creştin, care câştigase doar 9,15% din opţiunile electoratului.

Câştigătorul moral al acestor alegeri a fost partidul „Totul pentru Ţară", titulatură sub care a candidat Mişcarea Legionară, clasat pe locul al treilea, cu 15,58% din voturi.

La sfârşitul anului 1937 şi începutul lui 1938 s-a înregistrat o puternică activizare a Mişcării Legionare, fapt ce a creat impresia că aceasta se pregătea pentru câştigarea noilor alegeri parlamentare, anunţate pentru 2 martie la Adunarea Deputaţilor şi 12 – 17 martie pentru Senat. Acest fapt a alertat partidele democratice – în primul rând Partidul Naţional Liberal şi Partidul Naţional Ţărănesc – precum şi cercurile guvernamentale din Franţa şi Marea Britanie. Între acestea s-a realizat un consens tacit, care a permis regelui Carol al II-lea să recurgă la lovitura de stat din 10 februarie 1938, prin care a pus capăt regimului democratic din România.

La 27 februarie a fost promulgată o nouă Constituţie, iar la 30 martie au fost desfiinţate partidele politice şi s-a instituit Consiliul de Coroană. Noul regim avea o puternică tentă antilegionară, fapt reflectat de propaganda oficială, precum şi de planurile ministrului de Interne Armand Călinescu. Informat de Nicolae Iorga că a primit o scrisoare insultătoare din partea lui Corneliu Zelea Codreanu, ministrul l-a sfătuit să-l dea în judecată pe „căpitanul" Mişcării Legionare.

Procesul intentat de Nicolae Iorga a oferit un bun prilej lui Carol al II-lea şi susţinătorilor săi de a declanşa o amplă acţiune vizând lichidarea Mişcării Legionare. La 15 aprilie a apărut decretul-lege pentru apărarea ordinii în stat, prin care era vizată în special activitatea Mişcării Legionare. Deşi Nicolae Iorga a cerut, printr-o scrisoare adresată comisarului regal, încetarea acţiunii împotriva lui Codreanu, procesul şi-a continuat cursul, acesta fiind condamnat în ziua de 19 aprilie la 6 luni închisoare. Din ordinul lui Călinescu, organele de ordine au făcut în noaptea de 18/19 aprilie percheziţii la sediile Mişcării Legionare şi la locuinţele fruntaşilor acesteia pentru a aduna probe prin care să-l încrimineze pe Corneliu Zelea Codreanu. Totodată au fost arestaţi mai mulţi legionari şi transportaţi în lagărele de la Miercurea-Ciuc, Tismana, Dragomirna ş.a. Codreanu a fost imediat implicat într-un alt proces, pe baza unor acuzaţii extrem de grave.

Procesul intentat lui Codreanu s-a desfășurat în zilele de 23 – 26 mai, fiind citați 117 martori, între care Iuliu Maniu, Alexandru Vaida-Voevod, Mihail Manoilescu, Ion Mihalache, Constantin C. Giurescu, Simion Mehedinți, Ion Antonescu, Nichifor Crainic, Gheorghe Tătărescu, Nae Ionescu.

În depoziția sa, Iuliu Maniu a declarat: „Am urmărit cu atenție activitatea și atitudinile d-sale. Am putut constata, din partea d-sale sinceritate în acțiune, consecvență și tenacitate, calități care se găsesc atât de rar în viața noastră politică și la conducătorii vieții politice".

La rândul său, generalul Antonescu a apreciat: „Domnul Codreanu a avut o atitudine foarte frumoasă față de interesele țării".

În ultimul său cuvânt, Codreanu a spus: „Aveți în mâinile dvs. onoarea întregului tineret al neamului românesc".

Sentința a fost comunicată în ziua de 27 mai, la ora 3 dimineața, fapt puțin obișnuit pentru justiția română. Codreanu a primit pedeapsa cea mai grea: 10 ani muncă silnică și șase ani de degradare civică, pentru crimă de lovitură de stat, crimă de trădare, deținerea și reproducere în public a unor acte interesând siguranța statului etc.

Presa, supusă cenzurii, nu a publicat întreaga desfășurare a procesului, ci numai acele documente și luări de poziție menite să-l învinovățească pe Codreanu. De asemenea, a fost publicată o broșură, intitulată *Cine este Zelinsky Codreanu*, cuprinzând actul de acuzare, din care se desprindea concluzia că acesta nu era român, ci un alogen extrem de periculos pentru statul român.

La rândul lor, legionarii au reușit să editeze cartea *Adevărul în procesul Căpitanului*, pe care au început să o difuzeze clandestin în august 1938.

Au urmat, în primăvara și vara anului 1938, noi arestări și procese intentate unor fruntași legionari, între care Gheorghe Clime, președintele partidului „Totul pentru Țară" și condamnarea lor la mulți ani închisoare. Între cei arestați în mai 1938 s-a aflat și Nae Ionescu, depus la Miercurea-Ciuc, împreună cu alți legionari. În iulie a fost trimis în acest lagăr și Mircea Eliade sub motiv că a refuzat să semneze o declarație de desolidarizare de Mișcarea Legionară. Refuzul era justificat de faptul că nu fusese înscris în această organizație și nu participase la activitățile ei.

Evoluția vieții internaționale, puternica ascensiune a Germaniei și politica conciliatoristă promovată de Marea Britanie și Franța a culminat, în 1938, cu acordul de la München din 29 septembrie, prin care Cehoslovacia, țară membră a Societății Națiunilor, a fost sacrificată sub presiunea lui Adolf Hitler.

În acest context, regele Carol al II-lea a efectuat un turneu diplomatic la Londra și Paris pentru a vedea în ce măsură România se putea baza pe sprijinul celor două mari puteri occidentale. Rezultatul a fost dezamăgitor pentru suveran, care la întoarcerea spre țară s-a oprit în Germania, unde a avut o întâlnire cu Führer-ul (24 noiembrie). Ofertele de colaborare făcute de Carol nu au primit un răspuns pozitiv din partea lui Hitler, care nu putea uita politica promovată de-a lungul timpului de România și, mai ales, încercările lui Nicolae Titulescu de a realiza securitatea colectivă pe care el o considera ca o atitudine antigermană.

Carol a înțeles că nu era agreat de Hitler, care ar fi preferat ca în fruntea guvernului României să se afle o persoană care în mod consecvent s-a pronunțat pentru alianța cu Germania. Regele știa că acel om era Corneliu Zelea Codreanu, drept care a decis – de comun acord cu Armand Călinescu – lichidarea acestuia.

În noaptea de 29/30 noiembrie, Codreanu, împreună cu alți 13 legionari (asasinii lui Duca și ai lui Stelescu) au fost uciși. Prin acest act, regele a urmărit nu numai dispariția unui adversar politic, ci și demoralizarea legionarilor, care, rămași fără „căpitan", nu mai aveau un conducător unanim recunoscut și apreciat de ei.

Obiectivul a fost atins în parte, un număr important de legionari, aflați în lagăre, făcând declarații de supunere față de regim și de renunțare la orice activitate politică, după care au fost eliberați.

Pentru a atrage tineretul de partea sa, în decembrie 1938, guvernul a decis reorganizarea străjeriei, Carol al II-lea devenind „marele străjer". Deviza celor care făceau parte din Straja Țării era: „Credință și muncă, pentru țară și rege".

Tot în decembrie a fost înființat Frontul Renașterii Naționale, care devenea „unica organizație politică în stat". În zilele de 1 – 2 iunie 1939 au fost organizate alegeri parlamentare în care numai Frontul Renașterii Naționale a depus liste de candidați.

În timp ce Carol al II-lea acționa pentru consolidarea puterii sale și anihilarea oricărei opoziții, situația internațională se degrada de la o zi la alta. La 15 martie 1939, Germania a ocupat Cehoslovacia, care a fost desființată ca stat.

În condițiile în care trupele Reich-ului se aflau la granița de nord a României, la 23 martie a fost semnat tratatul economic româno-german. Cinci luni mai târziu, la 23 august 1939, s-a încheiat Pactul Molotov – Ribbentrop, prin care Germania și Uniunea Sovietică își împărțeau zonele de dominație în Estul Europei, de la Marea Baltică la Marea Neagră.

Peste o săptămână, la 1 septembrie, a început cel de-al doilea război mondial prin atacarea Poloniei de către Germania.

Consiliul de Coroană, întrunit la 6 septembrie, a decis neutralitatea României. Guvernul Călinescu a admis ca președintele, guvernul, trupe și cetățeni polonezi să se retragă pe teritoriul României, unde au fost primiți cu ospitalitate.

Această decizie a fost interpretată la Berlin ca un act de ostilitate față de Germania, drept care a fost pusă la cale asasinarea lui Armand Călinescu, în ziua de 21 septembrie. Dispariția lui Armand Călinescu a constituit o puternică lovitură pentru Carol al II-lea, care nu a mai găsit un om politic atât de ferm și devotat regimului său.

Reacția noului guvern prezidat de generalul Argeșanu a fost extrem de dură: s-a trecut la uciderea a câte 3 – 4 legionari în fiecare județ, precum și a unor fruntași ai Mișcării aflați în detenție. Pentru prima dată în istoria României, asasinatul a devenit politică de stat. Potrivit unor aprecieri, în acele zile, au fost uciși 256 de legionari. Această politică nu numai că nu a fost împărtășită de masa populației, dar a creat o reacție negativă chiar în rândul susținătorilor lui Carol al II-lea.

Având în vedere evoluția evenimentelor din vestul Europei, lipsa oricărui sprijin din partea Marii Britanii și Franței pentru România, regele Carol al II-lea a decis să treacă la o politică de „reconciliere națională", anunțată în discursul rostit cu prilejul Anului Nou 1940. Această nouă orientare a fost acceptată numai de legionari, mulți dintre ei semnând declarații de fidelitate față de regim. Pe această bază,

Începând din martie 1940 s-a trecut la eliberarea legionarilor din lagăre şi închisori; la 18 iunie regele l-a primit în audienţă pe Horia Sima, noul „comandant" al Mişcării. Suveranul spera că prin reconcilierea cu legionarii va tempera ostilitatea lui Hitler şi, astfel, va salva integritatea teritorială a României.

Capitularea Franţei la 22 iunie 1940 a reprezentat un adevărat şoc pentru clasa politică românească, inclusiv pentru Carol al II-lea. Acesta a decis să se „adapteze" la noile realităţi; în chiar ziua de 22 iunie, Frontul Renaşterii Naţionale a fost transformat în „partid unic şi totalitar sub denumirea de Partidul Naţiunii", aflat sub conducerea supremă a regelui. A doua zi, 23 iunie, Horia Sima a adresat legionarilor apelul de a se înscrie în Partidul Naţiunii.

Manevrele de ultim moment ale lui Carol al II-lea nu au dat rezultatele scontate. La 26 iunie, guvernul sovietic a adresat guvernului român o notă ultimativă prin care-i cerea „restituirea" Basarabiei şi nordului Bucovinei. Deoarece România nu a dat un răspuns satisfăcător, Moscova a adresat la 27 iunie o nouă notă ultimativă, iar Armata Roşie a trecut la ocuparea teritoriilor respective.

În toiul acestor evenimente, la 29 iunie, Horia Sima a acceptat postul de subsecretar de stat la Ministerul Cultelor şi Artelor. Astfel, pentru prima dată în istorie, Mişcarea Legionară devenea forţă politică de guvernământ.

În noul guvern, prezidat de Ion Gigurtu, constituit la 4 iulie, legionarii au primit trei posturi ministeriale: Horia Sima – ministrul Cultelor şi Artelor, Vasile Noveanu – ministrul Inventarului Avuţiei Publice, Augustin Bideanu – subsecretar de stat la Ministrul de Finanţe. Guvernul Gigurtu a declarat că România a decis să facă o politică de „integrare sinceră" în sistemul creat de Axa Roma – Berlin.

Încercările lui Carol al II-lea de a câştiga bunăvoinţa lui Hitler nu au avut sorţi de izbândă; la 15 iulie, Führer-ul a cerut regelui să înceapă tratative cu Ungaria şi Bulgaria, pornind de la ideea cedării de teritorii în favoarea acestor state.

Horia Sima a demisionat din guvern la 6 iulie după numai două zile de la numirea sa, pentru a demonstra că legionarii nu erau dispuşi să sprijine politica lui Carol al II-lea. Într-o audienţă la rege, care a avut loc în ziua de 7 iulie, Horia Sima, însoţit de un grup de legionari, a cerut să li se acorde puterea, pentru a salva situaţia disperată în care se afla România. Carol al II-lea a fost uimit de o asemenea pretenţie, pe care o socotea de-a dreptul absurdă.

Regele a continuat tactica vizând câştigarea încrederii lui Hitler, adoptând la 8 august decretul-lege privind starea juridică a locuitorilor evrei, prin care antisemitismul devenea, ca şi în Germania, politică de stat. De asemenea, a acceptat semnarea unor noi acorduri economice cu Berlinul, în condiţii dezavantajoase pentru România. Dar toate manevrele sale au fost sortite eşecului.

La 27 august 1940, Hitler a fixat noua graniţă între România şi Ungaria, care a fost comunicată de „arbitri" (Ribbentrop şi Ciano) la Viena în ziua de 30 august.

Decretul de la Viena a generat ample mişcări de stradă în întreaga ţară; începute sub semnul ostilităţii faţă de Hitler şi Mussolini, acestea s-au transformat rapid într-o amplă acţiune împotriva lui Carol al II-lea, considerat a fi principalul vinovat pentru sfărâmarea statului naţional unitar român.

La această „deturnare" a manifestaţiilor, un rol important l-a avut Partidul Naţional Ţărănesc condus de Iuliu Maniu.

La 1 septembrie, Horia Sima a alcătuit un manifest prin care cerea abdicarea regelui Carol al II-lea, precizând că Mişcarea Legionară era gata să-şi asume răspunderea conducerii ţării şi că nici o putere din lume nu o va putea împiedica să dea naţiunii române „liniştea şi dreptatea după care e însetată".

În seara zilei de 3 septembrie, legionarii au atacat sediile unor instituţii publice din Braşov, Constanţa, Alba Iulia, Sibiu, Timişoara, Deva şi Bucureşti, au ocupat Piaţa Palatului şi au început să tragă focuri de revolver pentru a-l intimida pe Carol al II-lea.

În acele zile de 1 – 4 septembrie se desfăşura „revoluţia legionară", care a paralizat complet regimul instaurat la 10 februarie 1938.

Carol al II-lea a fost nevoit să apeleze la generalul Ion Antonescu, pe care l-a investit, în ziua de 5 septembrie, cu depline puteri pentru conducerea statului român.

A doua zi, regele a semnat un apel către români prin care anunţa decizia de a trece „grelele sarcini ale domniei" pe umerii fiului său Mihai.

La 6 septembrie 1940 se deschidea o nouă pagină în istoria României, în care legionarii aveau să joace un rol extrem de important.

Mişcarea Legionară a parcurs în cei doi ani şi jumătate (februarie 1938 – septembrie 1940), cel mai spectaculos drum pe care s-a înscris vreodată o organizaţie politică: de la forţă politică oprimată, pe care Armand Călinescu a încercat s-o decimeze, la reconciliere şi participare la guvernare. Capacitatea de rezistenţă a legionarilor, credinţa în justeţea crezului lor au avut un rol excepţional în această spectaculoasă răsturnare de situaţie.

Dar factorul decisiv a fost cel extern, şi anume victoriile obţinute de Germania pe frontul de Vest, care i-au asigurat supremaţia în Europa. În acest context, România, complet izolată şi fără nici un sprijin extern, nu mai putea să promoveze o politică proprie, ci trebuia să se integreze în Axă; legionarii, care au promovat în mod constant o politică de alianţă cu Roma şi Berlinul, erau, în mod firesc, principalii câştigători în lupta pentru putere.

Nu au reuşit să meargă „până la capăt" şi nu au oferit o formulă de guvernare, astfel că au acceptat să colaboreze cu generalul Ion Antonescu şi cu noul rege.

La 14 septembrie 1940, prin decretul semnat de regele Mihai, România a fost proclamată „stat naţional-legionar"; Mişcarea Legionară devenea „singura mişcare recunoscută în noul stat"; generalul Antonescu era „conducătorul statului legionar şi şeful regimului legionar"; Horia Sima era recunoscut drept „conducătorul Mişcării Legionare".

Ioan Scurtu

Cronologie

1938

1938 martie 26

– În urma unei campanii împotriva Mişcării Legionare şi a şefului ei, întreprinsă de Nicolae Iorga, prin ziarul său „Neamul Românesc", Corneliu Zelea Codreanu Codreanu răspunde cu o scrisoare în care acuză lipsa de caracter a celebrului istoric. Pretextul ofensei aduse unui înalt funcţionar public în exerciţiul funcţiunii este invocat de autorităţi pentru arestarea lui Codreanu.

1938 martie 30

– Al doilea guvern prezidat de patriarhul Miron Cristea (până la 1 februarie 1939); generalul Gheorghe Argeşanu înlocuieşte la Ministerul Apărării Naţionale pe generalul Ion Antonescu, retras din guvern, întrucât nu era de acord cu măsurile aplicate împotriva Mişcării Legionare.

– În urma primirii scrisorii lui Corneliu Zelea Codreanu, Nicolae Iorga, considerându-se insultat ca demnitar în exerciţiul funcţiunii, depune o plângere la Parchet, ceea ce determină arestarea lui Corneliu Zelea Codreanu şi condamnarea lui la şase luni închisoare.

– Guvernul declanşează aplicarea măsurilor dure împotriva Mişcării Legionare (arestări masive, suprimarea publicaţiilor etc.).

– Prin Decret regal se desfiinţează partidele politice şi se instituie Consiliul de Coroană, ca organ de stat cu caracter permanent şi având un caracter consultativ, alcătuit din „consilieri regali", numiţi de monarh, în rang de miniştri de stat.

1938 aprilie 13

– Ziarele legionare „Buna Vestire" şi „Cuvântul" au fost suprimate de autorităţi.

1938 aprilie 15

– Legea pentru apărarea ordinii de stat, care înăspreşte măsurile represive împotriva celor care se împotriveau noului regim.

1938 aprilie 16/17

– Corneliu Zelea Codreanu este arestat la Predeal în vederea judecării în procesul deschis pentru defăimare de Nicolae Iorga.

1938 aprilie 17

– Fruntaşii Mişcării Legionare sunt arestaţi şi internaţi în lagăre înfiinţate recent de guvern: Tismana, Dragomirna, Miercurea-Ciuc. Sunt suprimate toate ziarele şi publicaţiile legionare.

1938 aprilie 19

– Se judecă „procesul Iorga"; Corneliu Zelea Codreanu este condamnat la 6 luni închisoare (pedeapsa maximă prevăzută de lege) pentru „ultraj al unui demnitar de Stat" (Nicolae Iorga fusese numit recent Consilier Regal). Scrisoarea lui Codreanu nu era adresată însă Consilierului Regal, ci gazetarului Iorga, care ata-

case Mişcarea Legionară şi pe conducătorul ei în ziarul „Neamul Românesc".

1938 aprilie 22 – Tulburări în Regiunea Sudetă; începe „criza cehoslovacă".

1938 aprilie 29 – Presa anunţă că, în termen de trei zile, peste 300 de legionari vor fi judecaţi.

1938 aprilie 30 – Întrunire a fruntaşilor legionari în str. Olari nr. 3 din Bucureşti; s-a decis constituirea unui grup pentru coordonarea activităţii Mişcării Legionare, format din Radu Mironovici, Ion Belgea, Iordache Nicoară, Ion Antoniu şi Horia Sima. Acest comitet urma să asigure legătura cu organizaţiile din provincie.

1938 mai 7 – Profesorul Nae Ionescu este arestat şi internat în lagărul de la Miercurea-Ciuc.

1938 mai 13 – Are loc procesul celor 49 studenţi legionarii arestaţi ca participanţi la Congresul de la Râmnicu-Vâlcea din august 1934.

1938 mai 23 – Se deschide un nou proces înscenat lui Corneliu Zelea Codreanu, care se judecă la Consiliul de Război al Corpului 2 Armată, Bucureşti. Ministerul Public îl acuză de „încercare de lovitură de stat, crima de trădare, pentru deţinerea şi reproducerea în public a unor acte interesând siguranţa statului, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, pentru crima de răzvrătire şi legături cu o «organizaţie» din străinătate" (aluzie la Partidul Naţional-Socialist al Muncitorilor Germani). Acuzaţiile formulate sunt susţinute cu dovezi neviabile. În timpul procesului sunt împiedicaţi să intre în sală numeroşi martori şi chiar avocaţi ai apărării.

1938 mai 27 – Tribunalul Militar al Corpului 2 Armată din Bucureşti îl condamnă pe Corneliu Zelea Codreanu la zece ani muncă silnică, şase ani degradare civilă, 5.000 lei amendă şi 2.000 lei cheltuieli de judecată.

1938 iunie 16 – Ion Belgea reorganizează Comandamentul Legionar, împreună cu Horia Sima, Constantin Papanace etc.; Iordache Nicoară preia conducerea Capitalei, iar Horia Sima legăturile cu provincia.

1938 iunie 18 – Alexandru Cantacuzino şi Vasile Christescu evadează de sub escortă, sărind din tren pe teritoriul jud. Prahova în timpul transferului de la închisoarea Miercurea-Ciuc la Jilava.

1938 iunie 18 – Înaintea procesului, fruntaşii legionari închişi la Jilava adresează lui Carol al II-lea un manifest şi un memoriu.

1938 iunie 19 – Corneliu Zelea Codreanu este transferat de la închisoarea Jilava la Doftana.

1938 iunie 25 – Începe procesul celor 19 fruntaşilor legionari (profesori, ingineri, avocaţi, medici, economişti etc.), grup condus de ing. Gheorghe Clime.

1938 iulie 1 – Tribunalul Militar al Corpului 2 Armată pronunţă sentinţa în procesul fruntaşilor legionari; aceştia sunt condamnaţi la pedepse cuprinse între 5 şi 9 ani închisoare.

1938 iulie 11 – Ion Belgea este arestat şi internat în lagărul de la Miercurea-Ciuc; conducerea Comandamentului Legionar este preluată de Ion Antoniu şi, după arestarea acestuia, de Constantin Papanace.

1938 iulie 18 – Regina Maria încetează din viaţă; ea îl sfătuise pe Carol al II-lea „să se înţeleagă cu tineretul, altfel îşi va pierde tronul".

1938 iulie 23 – În urma arestării lui Constantin Papanace, conducerea Comandamentului Legionar este preluată de Horia Sima.

1938 iulie 31 – La Salonic se semnează un acord între Înţelegerea Balcanică şi Bulgaria, prin care părţile se angajează să nu recurgă la forţă în relaţiile dintre ele; sunt anulate clauzele militare, navale şi aeriene ale Tratatului de la Neuilly-sur-Seine.

1938 august 14 – Decret-lege privind o nouă împărţire administrativă a ţării în „ţinuturi", regrupând judeţele existente, conduse de rezidenţi regali.

1938 august 18 – La Sinaia se semnează un acord între România, Marea Britanie şi Franţa (la care aderă Germania şi Italia), prin care controlul navigaţiei pe Dunărea maritimă, de la Brăila la Mare, este încredinţat guvernului român.

1938 august 19 – Decret-lege privind reorganizarea justiţiei; inamovibilitatea magistraţilor este desfiinţată.

1938 august 21-23 – Ultima sesiune a Consiliului Permanent al Micii Înţelegeri, la Bled. Se încheie Acordul româno-ungaro-iugoslav, care cuprinde o declaraţie reciprocă de neagresiune şi o alta cu privire la hotărârea guvernului român şi ungar de a lua măsurile administrative necesare pentru eliminarea dificultăţilor în calea dezvoltării relaţiilor amicale dintre cele două ţări.

1938 august 25 – Comandantul legionar Victor Silaghi evadează din lagărul de la Miercurea-Ciuc; se ascunde o lungă perioadă de timp, apoi se refugiază în Germania.

1938 august 26 – Dumitru Grozea, şeful Corpului Muncitoresc Legionar este arestat la Bucureşti; anchetat şi maltratat la Siguranţă (fără rezultat) pentru furnizarea de date legate de activitatea Mişcării Legionare şi a organizaţiei muncitoreşti pe care o conducea.

1938 august 30 – Se difuzează clandestin cartea „Adevărul în Procesul Căpitanului", editată la iniţiativa lui Ion Belgea.

1938 septembrie 1 – Grupul fruntaşilor legionari format din Vasile Christescu, Alexandru Cantacuzino, preotul Ion Dumitrescu-Borşa, Horia Sima, Nicolae Pătraşcu organizează Comandamentul de Prigoană al Mişcării Legionare.

1938 septembrie 8 – Iordache Nicoară, unul dintre intelectualii de marcă ai Mişcării Legionare este arestat şi maltratat la sediul Prefecturii Poliţiei Capitalei; grav rănit şi fără asistenţă medicală este transportat în lagărul de la Miercurea-Ciuc.

1938 septembrie 8 – Se deschide lagărul pentru membrii Mişcării Legionare de la Vaslui.

1938 septembrie 13 – Manifest semnat de Alexandru Cantacuzino lansat cu ocazia zilei de naştere a lui Corneliu Zelea Codreanu.

1938 septembrie 13 – Insurecţie în Regiunea Sudetă din Cehoslovacia. Guvernul de la Praga proclamă legea marţială.

1938 septembrie 14 – Un grup de circa 80 legionari este transferat din lagărul de la Miercurea-Ciuc la Vaslui; ulterior se vor face alte transferuri.

1938 septembrie 15 – Corneliu Zelea Codreanu predă săculeţul cu pământ autorităţilor închisorii Doftana.

1938 septembrie 15 – Prima întâlnire Neville Chamberlain – Adolf Hitler la Berchtesgaden.

1938 septembrie 22-23 – A doua întâlnire Chamberlain – Hitler la Godesberg. Mobilizare generală în Cehoslovacia.

1938 septembrie 25 (aprox.) – Corneliu Zelea Codreanu este transferat la închisoarea Râmnicu-Sărat; de aici, prin soția sa, Elena Codreanu, numește în fruntea Comandamentului de Prigoană pe Vasile Christescu.

1938 septembrie 29-30 – La München are loc o conferință internațională la care participă Hitler, Mussolini, Chamberlain și Daladier. Se semnează acordul impunând Cehoslovaciei cedarea către Germania a Regiunii Sudete și reglementarea problemei „minorităților" naționale polonă și maghiară. Acordul de la München constituie începutul dezmembrării Cehoslovaciei și desființează practic Mica Înțelegere.

1938 septembrie 30 – Reorganizarea Comandamentului Legionar de Prigoană, condus de Vasile Christescu și Horia Sima.

1938 septembrie 30 – Manifest semnat de Ion Dumitrescu-Borșa, Vasile Christescu și Ion Victor Vojen, în care se reafirmă orientarea politicii externe fixată de Corneliu Zelea Codreanu.

1938 septembrie 30 – Neville Chamberlain vorbește mulțimii de la fereastra din 10, Downing Street, Londra: „Dragi prieteni, aceasta este a doua oară în istoria noastră că ne-am întors din Germania la Downing Street cu pace și onoare. Cred că este pacea pentru timpul nostru. Vă mulțumim din adâncul sufletului. Și acum vă sfătuiesc să vă întoarceți acasă și să dormiți liniștiți în paturile voastre".

1938 octombrie 11 – Prin Decret regal se înființează breslele de lucrători, funcționari și meseriași, care urmau, în intenția autorității de stat, să ia locul sindicatelor.

1938 octombrie 13 – Alexandru Cantacuzino lansează un manifest prin care se cere rejudecarea procesului lui Corneliu Zelea Codreanu.

– În Parlamentul englez, spre surprinderea generală, are loc prima cuvântare „războinică" a lui Chamberlain: „Înțelegerea de la München nu ne permite să micșorăm eforturile pentru realizarea programului nostru militar".

1938 octombrie 18 – Întrevedere la Galați între regele Carol al II-lea și Jozsef Beck, ministrul de Externe al Poloniei, la care participă și ministrul de Externe român, Nicolae Petrescu-Comnen; șeful diplomației polone propune ca România să anexeze zona locuită de români din Ucraina Subcarpatică (aflată în componența Cehoslovaciei), regiunea urmând a fi alipită Ungariei; propunerea polonă este respinsă.

1938 octombrie 24 – Întrevedere la Berchtesgaden între Ribbentrop și Lipsky, ambasadorul Poloniei la Berlin. Ribbentrop propune cedarea de către Polonia a Danzigului, crearea unei zone extrateritoriale, garantarea reciprocă a granițelor, extinderea Tratatului de prietenie germano-polonez cu o clauză consultativă de la 10 la 20 de ani.

1938 octombrie 25 – La deschiderea Universității din Cernăuți, studentul Sebastian Mocanu, în numele studenților, cere revizuirea procesului lui Corneliu Zelea Codreanu; în sală erau prezenți ministrul Victor Iamandi, rectorul și toți profesorii; sunt arestați 70 de studenți; unii dintre ei sunt internați în lagăre.

1938 octombrie 31 – Ministrul Afacerilor Externe polonez, Jozsef Beck, ordonă lui Lipsky să respingă în mod categoric propunerile lui Ribbentrop.

1938 noiembrie – Legionarii Nicolae Moraru și Gheorghe Ulăraşu (funcționar) sunt arestați de Poliția București, maltratați și uciși.

1938 noiembrie 7 – În ajunul vizitei lui Ribbentrop la Paris, evreul polonez Herschel Grynspan, în vârstă de 17 ani, asasinează pe secretarul Ambasadei Germane la Paris, Ernst von Rath.

1938 noiembrie 10 – Se promulgă un nou Cod Comercial.

1938 noiembrie 11 – Legionarul Gheorghe Gumă, originar din Ploiești, închis la Brașov sub acuzația de propagandă legionară, este dus la Siguranța din București, maltratat și ucis.

1938 noiembrie 13 – Regele Carol al II-lea primește din partea guvernului englez invitația oficială de a vizita Londra.

1938 noiembrie 13 – Cu ocazia anunțării vizitei regelui Carol al II-lea în străinătate, Comandamentul de Prigoană al Mișcării Legionare din clandestinitate denunță opiniei publice, printr-un manifest-comunicat, planurile camarilei și ale lui Armand Călinescu de asasinare a lui Corneliu Zelea Codreanu.

1938 noiembrie 14 – Președintele F. D. Roosevelt recheamă pe ambasadorul american la Berlin, Hugh Wilson.

1938 noiembrie 15-28 – Călătoria diplomatică a regelui Carol al II-lea în Marea Britanie, Franța și Germania, în încercarea de a consolida poziția României, grav afectată de slăbirea Micii Înțelegeri ca urmare a Acordului de la München. Convorbirile purtate cu Neville Chamberlain, Edouard Daladier și Adolf Hitler nu au nici un rezultat practic pentru România.

1938 noiembrie 16 – Profesorul Nae Ionescu, bolnav în lagărul de la Miercurea-Ciuc este internat la spitalul din Brașov.

1938 noiembrie 19 – Ambasadorul Poloniei în Germania, Lipsky se întâlnește cu Ribbentrop la Berlin; el informează pe ministrul german al Afacerilor Externe că „orice încercare de a încorpora Orașul Liber Danzig de către Reich va duce, fără îndoială, la un conflict"; totuși, Polonia ar fi dispusă să înlocuiască garanția Ligii Națiunilor asupra Danzigului cu o înțelegere germano-polonză. Ribbentrop reiterează propunerile germane adresate guvernului polonez de „prietenie permanentă" între cele două țări, care trebuie percepute „în termeni de secole".

1938 noiembrie 20 – Apare „Curierul Legionar", tipărit clandestin de Titi Cristescu.

1938 noiembrie 22-28 – Publicarea și distribuția unor manifeste legionare referitoare la pericolul reprezentat pentru România de pretențiile și ideologia sovietică. Tulburări la Universitatea din Cluj.

1938 noiembrie 23 – Ultima serie de legionari este transferată din lagărul de la Miercurea-Ciuc la Vaslui.

1938 noiembrie 26 – Generalul Ion Antonescu întocmește un raport privind ameliorarea regimului de detenție al legionarilor închiși la Chișinău.

1938 noiembrie 28 – Rectorul Universității din Cluj, Ștefănescu-Goangă este rănit cu mai multe focuri de revolver de un grup format din trei studenți legionari; se afirmă că este un act de răzbunare pentru abuzurile în funcția pe care o deținea. Poliția operează arestări în rândurile studenților.

1938 noiembrie 28 – Carol al II-lea se întoarce de la Londra, trecând prin Paris; după memoriile lui Paul Boncour, regele promite guvernanților francezi că va ajunge la o înțelegere cu Rusia Sovietică în ceea ce privește trecerea trupelor sovietice prin teritoriul României în caz de conflict european și solicită o perioadă pentru a pregăti opinia publică românească pentru această eventualitate.

1938 noiembrie 29/30 – Noaptea Sfântului Andrei. Din ordinul lui Carol al II-lea, transmis prin ministrul de Interne Armand Călinescu, cu prilejul transferului de la închisoarea Râmnicu-Sărat la Jilava, sub pretextul tentativei de „fugă de sub escortă" (cum preciza comunicatul oficial), Corneliu Zelea Codreanu și 13 legionari (Nicadorii și Decemvirii) sunt strangulați de jandarmi în pădurea de la Tâncăbești (km 30 pe șoseaua București-Ploiești), în cele două furgoane în care se aflau legați; victimele sunt apoi împușcate și aruncate într-o groapă comună, săpată din timp lângă închisoarea Jilava; pentru a nu rămâne nici o urmă, peste trupurile lor se toarnă 15 damigene de acid sulfuric; groapa este acoperită cu o placă groasă de beton.

– Începutul „pregătirii opiniei publice românești" pentru o colaborare „pașnică" a României cu Sovietele.

– În întreaga țară se declanșează un val de prigoană antilegionară.

– Germania reacționează violent, demnitarii și ofițerii decorați de regele Carol al II-lea restituind distincțiile primite. Începe o perioadă de tensiune în relațiile româno-germane.

1938 decembrie – Horia Sima organizează o serie de acțiuni teroriste vizând ocuparea instituțiilor principale ale statului, capturarea sau asasinarea regelui Carol al II-lea.

1938 decembrie 3 – Poliția descoperă tipografia legionară clandestină a lui Tin Cristescu din cartierul bucureștean Colentina; membrii familiei Cristescu sunt arestați.

1938 decembrie 3 – Nicolae Făgădaru, Bică Anania și Petre Andrei, condamnați la închisoare ca membri ai Mișcării Legionare, sunt scoși din închisoarea Cluj și uciși pe marginea drumului de membrii Brigăzii Mobile a Siguranței din București, condusă de Vulpescu, unitate creată special pentru lichidarea membrilor Mișcării Legionare. Înainte de a fi ucis, avocatul Făgădaru a fost maltratat grav pentru a declara unde se află comandamentul Mișcării Legionare, ceea ce acesta nu știa.

1938 decembrie 4 – Legionarii din lagăre lansează „Apelul la liniște".

1938 decembrie 5 – Legea de înființare a Băncii pentru Industrializarea și Valorificarea Produselor Agricole (B.I.V.A.G.); aceasta acordă credite pentru producția și valorificarea produselor de pe proprietățile agricole mai mari de 5 ha.

1938 decembrie 6 – Declarație de neagresiune și prietenie între Franța și Germania. Garantare reciprocă a frontierelor.

1938 decembrie 15 – Începutul refugiului legionar; grupul format din Ion Dumitrescu-Borșa, Nicolae Horodniceanu, Stelian Stănicel și Mitu Dumitrescu, ascuns până atunci la Ploiești, trece în Polonia.

1938 decembrie 16 – Se creează Frontul Renașterii Naționale (F.R.N.), organizație politică unică în stat, primul partid de „masă" din istoria României. El cuprindea pe toți cetățenii țării care împliniseră vârsta de 21 de ani, cu excepția militarilor activi și a judecătorilor, având drept scop sprijinirea monarhiei, în general, și a regimului autoritar al regelui Carol al II-lea, în special. Șeful Suprem al F.R.N. era regele. A editat publicația „România" (1938 – 1940). Se restructurează organizația paramilitară „Straja țării".

1938 decembrie 19 – Poliția efectuează razii de mari proporții pentru arestarea membrilor Mișcării Legionare.

1938 decembrie 31 – Ilie Gârneață, Radu Demetrescu-Gyr, Dumitru Găzdaru și Ion Diaconescu sunt eliberați din lagărul de la Vaslui.

1939

1939 ianuarie – Inginerul Dumitru Crihană, originar din Galați, este arestat la Timișoara și ucis în urma maltratării grave din cursul anchetei de la Siguranță.

1939 ianuarie – februarie – În urma dezlănțuirii prigoanei carliste, numeroși legionari se refugiază în Germania; între ei se aflau: Constantin Papanace, Horia Sima, Ion Victor Vojen, Alexandru Constant etc.; primul exil legionar (1939 – 1940).

1939 ianuarie 5 – Întâlnire Hitler – Beck la Berchtesgaden; discuții asupra statutului economic și politic al Danzigului; Polonia puternică fiind utilă Germaniei ca barieră contra Sovietelor, Führerul oferă garanții referitoare la granițele germano-poloneze.

1939 ianuarie 6 – Convorbiri Beck – Ribbentrop la München; Ribbentrop cere Poloniei cedarea Danzigului și oferă garantarea „în modul cel mai generos" a intereselor economice poloneze, crearea „unei șosele și a unei căi ferate extrateritoriale" prin „Coridor"; Germania urma a garanta „suveranitatea Poloniei în acest «Coridor» și în toate teritoriile ei actuale".

1939 ianuarie 7 – Explozia de la laboratorul condus de locotenentul chimist dr. Nicolae Dumitrescu din București, Șos. Colentina, str. Căpitan Oarcă nr. 23; unde se încerca fabricarea unor arme pentru comiterea atentatelor politice vizând pe Armand Călinescu și pe rege; aici sunt descoperite aruncătoare de flăcări; Nicolae Dumitrescu, Traian Hanu și Alexandru Stoenescu sunt răniți; găsit la fața locului și anchetat, legionarul Conteș oferă date care vor conduce la arestarea a 17 membri ai Mișcării Legionare, implicați în pregătirea atentatelor.

1939 ianuarie 10 – Acord semnat de Armand Călinescu și dr. Hans Hedrich, prin care Comunitatea Germană din România, condusă de Fritz Fabritius, intră în Frontul Renașterii Naționale cu secțiune; i se repartizează 12 mandate de deputați în Parlament.

1939 ianuarie 13 – Profesorul Nae Ionescu este rearestat și internat în lagărul de la Miercurea-Ciuc.

1939 ianuarie 20 – S-a instituit funcția de președinte al F.N.R., în care a fost numit Alexandru Vaida-Voevod.

1939 ianuarie 23 – Legionarul Titi Constantinescu, student la Facultatea de Medicină din București, originar din Hârșova (jud. Constanța), este

ucis la Bucureşti de comisarii Siguranţei, Bujor şi Streza.

1939 ianuarie 23 – Nicolae Dumitrescu, împreună cu ajutorul său, ing. Coculescu sunt maltrataţi şi ucişi la sediul Prefecturii Poliţiei din Capitală.
– O nouă cuvântare „războinică" a lui Neville Chamberlain; se anunţă introducerea serviciului militar obligatoriu, „un proiect care trebuie să ne pregătească pentru război".

1939 ianuarie 25-29 – Noi arestări în rândurile membrilor Mişcării Legionare sub pretextul descoperirii unui „complot legionar". Studenta Lucia Grecu, este arestată şi maltratată grav la Siguranţă pentru a denunţa Comandamentul de Prigoană, cu care lucrase; nu s-a putut obţine nici o informaţie de la ea; i se înscenează sinuciderea prin aruncare de la etajul 2 al Prefecturii Poliţiei Capitalei.

1939 ianuarie 25-28 – Joachim von Ribbentrop soseşte la Varşovia pentru convorbiri; propunerile germane sunt reiterate şi se transmite „dorinţa sinceră" a lui Hitler de a ajunge la o înţelegere „permanentă" cu Polonia.

1939 ianuarie 26 – În cursul operaţiunii de arestare, poliţiştii şi agenţii Siguranţei (între care Otto Reiner) împuşcă mortal pe profesorul Vasile Christescu pe stradă; acesta era găzduit de pictorul Iacob Coterbic în Bucureşti, str. Aviator Iliescu nr. 15.

1939 ianuarie 28 – O altă cuvântare „războinică" a lui Chamberlain, la Birmingham: „Marea Britanie trebuie să se pregătească să se apere nu numai pe ea, dar şi principiul libertăţii".

1939 februarie 1 – Remanierea guvernului Miron Cristea; Armand Călinescu va cumula funcţiile de vicepreşedinte al Consiliului, ministru de Interne şi ministru ad-interim la Război; sunt incluşi în guvern Ion Bujoiu şi Ion Gigurtu, partizani ai apropierii de Germania.

1939 februarie 1 – Intră în vigoare Legea cu privire la pierderea cetăţeniei române, care viza pe membrii Mişcării Legionare refugiaţi în străinătate.

1939 februarie 9 – Se pronunţă sentinţa în procesul celor 72 studenţi legionari implicaţi în tentativa de asasinare a rectorului Ştefănescu-Goangă; studenţii Ion Pop şi Aurel Lăscăianu sunt condamnaţi la moarte, Gheorghe Atofanei la muncă silnică pe viaţă, iar alţi 32 studenţi la închisoare între 3 luni şi 12 ani.

1939 februarie 9 – La Huedin (jud. Cluj) sunt arestaţi legionarii Petre Fleschin, student; Petre Stănescu, student; Ioan Popa, muncitor; Zenovie Borzea, ofiţer; Petre Aurel Hodrea, profesor; ei sunt bănuiţi că ar fi aruncat o grenadă într-un teatru din Timişoara unde juca o trupă evreiască; în urma exploziei au fost rănite două persoane; nu s-a deschis acţiune juridică pentru clarificarea împrejurărilor comiterii faptei.

1939 februarie 10 – Traian Hanu şi Alexandru Stroescu, scăpaţi din explozia produsă la laboratorul din str. Cpt. Oarcă nr. 23 se refugiază în străinătate.

1939 februarie 11 – Comandantul legionar Victor Dragomirescu, rănit într-un accident aviatic este internat la Spitalul Militar; Siguranţa îl arestează împreună cu Natalia Nicolicescu, venită în vizită şi urmărită; Victor Dragomirescu este ridicat din închisoare şi ucis în timpul anchetei de comisarul Alexandru Davidescu.

1939 februarie 13/14 – Sunt executaţi la Huedin fără sentinţă de condamnare legionarii Petre Fleschin, Petre Stănescu, Ioan Popa, Zenovie Borzea, Petre Aurel Hodrea. Alături de aceştia este executat Victor Gruiţă, elev, bănuit că a făcut parte dintr-un grup care ar fi aruncat două petarde asupra sinagogii din Alba Iulia, producându-se daune minore.

1939 februarie 17-18 – Bănuiţi că ar fi transportat arme pentru asasinarea lui Armand Călinescu sunt arestaţi membrii unui grup legionar, din care făceau parte: Enache Nadoleanu, medic; Dragoş Popovici, student; Martin Vucu, student la Medicină; Nicolae Gherman, student la Teologie; Ion Iovu, medic şi Octavian Bălan. Ei au fost anchetaţi, maltrataţi şi ucişi la Prefectura Poliţiei Capitalei.

1939 februarie 22 – Discursul lui Chamberlain la Blackburn: „Fabricile noastre produc vase de război, muniţii, tunuri din ce în ce mai rapide… Chiar dacă lumea întreagă ar fi împotriva noastră, vom câştiga".

1939 februarie 23 – Se judecă procesul grupului legionar care pregătea asasinarea primului ministru prin utilizarea aruncătoarelor de flăcări; inculpaţii au fost condamnaţi la închisoare sau internaţi în lagăre.

1939 februarie 23 – Studentul Ştefan Frank este ucis de poliţie la Târgu-Ocna.

1939 februarie 27 – Un grup de legionari condus de Constantin Papanace se refugiază în Germania.

1939 martie 1 – La Bucureşti se semnează acordul internaţional prin care Marea Britanie, Franţa, Italia şi România consimt la primirea Germaniei în Comisia Europeană a Dunării.

1939 martie 6 – Patriarhul Miron Cristea, preşedinte al Consiliului de Miniştri, încetează din viaţă.

1939 martie 7 – Se formează guvernul prezidat de Armand Călinescu.

1939 martie 8 – Profesorul Nae Ionescu este rearestat.

1939 martie 14 – Episcopul Josef Tiso proclamă independenţa Slovaciei.

1939 martie 15 – Dezmembrarea Cehoslovaciei. Trupele germane intră în Praga. Cehia este anexată de Germania, formând „Protectoratului Boemiei şi Moraviei".
– Contele Ciano scria în *Memoriile* sale: „Trupe germane au ocupat Boemia… Este evident că toate întâmplările acestea preocupă şi umilesc poporul italian… Este necesar să-i dăm o satisfacţie şi o compensaţie: Albania".

1939 martie 15-30 – Demonstraţii în România împotriva dezmembrării Cehoslovaciei.

1939 martie 16 – Guvernul român declină propunerea lui Augustin Volosin, conducătorul guvernului din Ucraina Subcarpatică, privind „fuziunea" acestei regiuni cu România; se decretează mobilizarea parţială a armatei române, urmată de concentrarea unor efective importante în Transilvania.

1939 martie 16-17 – Ministrul României la Londra, Viorel V. Tilea, informează Foreign Office-ul că, în cursul negocierilor româno-germane pentru încheierea unui acord economic, Reichul a prezentat un ultimatum guvernului român, cerându-i satisfacerea exigenţelor sale economice, care afectau grav interesele României; afirmaţia, dezminţită de ministrul Afacerilor Străine, Grigore Gafencu, provoacă o vie nelinişte la Londra, aflându-se la originea acor-

dării garanților Poloniei și României („Incidentul Titlea").

1939 martie 17
– Ungaria ocupă Ucraina Subcarpatică.

1939 martie 21
– Sir Howard Kennard, ambasadorul Angliei la Varșovia, oferă guvernului polonez un pact de „consultare și rezistență", care să cuprindă Anglia, Franța, Polonia și Uniunea Sovietică.

1939 martie 23
– Semnarea la București a Tratatul asupra promovării raporturilor economice dintre Regatul României și Reichul German, destinat a pune capăt tensiunii în relațiile dintre cele două țări.

1939 martie 26
– Ambasadorul Lipsky comunică lui Ribbentrop refuzul total al propunerilor germane din octombrie 1938; insistențele Germaniei ar echivala cu declanșarea războiului.

1939 martie 31
– Acord româno-francez, care prevede dublarea livrărilor de produse petroliere românești destinate Franței. Chamberlain anunță în Parlamentul britanic că guvernul său se consideră obligat să intre imediat în acțiune la cererea Poloniei, care s-ar simți amenințată; garanțiile necondiționate pe care Franța și Marea Britanie le-au dat Poloniei și României, ulterior, priveau doar granița occidentală a acestor țări, nu și cea cu U.R.S.S.

1939 aprilie 4
– Grupul legionar refugiat în Germania se stabilește lângă Berlin, la Amalienhof.

1939 aprilie 6
– Ultimatum italian trimis regelui Zogu al Albaniei.

1939 aprilie 7
– Italia ocupă Albania.

1939 aprilie 13
– Marea Britanie și Franța dau garanții unilaterale României și Greciei, angajându-se să le acorde asistență în cazul unei acțiuni care le-ar pune în primejdie independența; garanțiile constituiau mai mult un gest diplomatic, fără efecte reale, destinat să descurajeze Germania în politica ei de expansiune.

1939 aprilie 17
– Paris și Londra informează București că, răspunzând cererii lui Carol al II-lea, garantează granițele occidentale ale României.

1939 aprilie 18-21
– Grigore Gafencu, noul ministru al Afacerilor Externe, este invitat la Berlin. Hitler oferă încă o dată României garanția tuturor frontierelor și reînarmarea puternică a Armatei Române, accentuând asupra abandonul ei în fața vecinilor agresivi în cazul menținerii pe poziția de ostilitate față de Germania.
– La Paris și Londra, Gafencu primește instrucțiuni și dă asigurări în consecință guvernelor respective.
– Vizită la Roma a lui Gafencu pentru a-l convinge pe Ciano să se alăture Puterilor Occidentale.

1939 mai
– Legionarii Ion Mihalache și arhidiaconul Isichie Antohi sunt împușcați de jandarmi lângă Târgu-Ocna.

1939 mai
– La Berlin se constituie Comandamentul legionar din Germania, în frunte cu preotul Ion Dumitrescu-Borșa.

1939 mai 1
– La Congresul General al Breslelor, primul ministru, Armand Călinescu, reafirmă hotărârea României de a-și apăra integritatea teritorială.
– Din inițiativa guvernului, în țară au loc manifestații ale muncitorilor și salariaților, destinate să exprime solidaritatea națională; la București, manifestanții au defilat prin fața Palatului Regal, de unde au fost salutați de guvern; izolat au fost strigate

lozinci comuniste.

1939 mai 9
– Se decretează o nouă lege electorală, care abrogă votul universal, dar acordă femeilor dreptul de a alege fără a fi alese.

1939 mai 10
– Se inaugurează, în fața clădirii Fundațiilor Regale, Piața Palatului Regal, statuia regelui Carol I, realizată în bronz de sculptorul Ivan Mestrovic, înălțată pe un soclu de granit roșu înalt de 8 m și cântărind 12 t; statuia a fost demontată în 1948 (și probabil topită), din ordinul autorităților comuniste.

1939 mai 11
– Semnarea Acordului economic româno-englez, care prevedea dezvoltarea schimbului de mărfuri, crearea de organizații comerciale engleze în România, înființarea de zone libere în porturile românești etc.

1939 mai 26
– Legea pentru organizarea și funcționarea învățământului primar și normal, care întărea caracterul practic și variabil, după regiuni geografice și economice, al programelor claselor suprapimare.

1939 iunie
– Legionarul Ion Rădulescu, originar din Târgu-Ocna este arestat la București, anchetat și ucis la Prefectura Poliției Capitalei.

1939 iunie 1
– Alegeri parlamentare, în urma cărora F.R.N., care prezentase liste unice, fără contracandidați, obține toate locurile în Adunarea Deputaților (258 mandate) și Senat (88 mandate).

1939 iunie 3
– Decret-lege prin care deputații și senatorii au fost obligați să depună jurământ de credință față de rege și să poarte uniforma F.R.N., de culoare albastră.

1939 iunie 6
– Legionarii Miti Dumitrescu și Ilie Smultea se întorc în țară din Germania.

1939 iunie 10
– Nicoleta Nicolescu, prima femeie comandant legionar, șefa „Cetățuilor" (organizațiile femeilor legionare) este arestată prin trădarea lui Vârfureanu; maltratată în anchetă și ucisă la poliție de comisarul Patriciu.

1939 iunie 24
– Profesorul Nae Ionescu este eliberat din lagăr.

1939 iulie
– Legionarul Nicolae Câmpeanu este împușcat de jandarmi în com. Sâncrai (jud. Turda); Maria Dogaru, țărancă legionară, este maltratată și ucisă de poliția din Comloșu Bănățean.

1939 iulie 12
– Declarațiile categorice ale lui Chamberlain în Camera Comunelor: „Prezentul statut al orașului Danzig nu poate fi considerat ilegal sau nedrept... Nădăjduim că Orașul Liber va dovedi încă o dată că diferite naționalități pot colabora când interesele lor o cer".

1939 august 4
– Consecința unor informații eronate necontrolate, guvernul polonez trimite un ultimatum Senatului orașului Danzig.

1939 august 9
– Germania comunică Poloniei că, dacă un astfel de ultimatum se repetă, relațiile germano-polone se vor înăspri, responsabilitatea fiind a Poloniei.

1939 august 10
– Guvernul polonez trimite o notă dură Germaniei: „Orice intervenție germană în opoziție cu drepturile și interesele poloneze în Danzig, va fi considerată ca un act de agresiune".

1939 august 12
– Fabricius, Ministrul Germaniei la București, solicită, într-o convorbire telefonică purtată cu Gheorghe Brătianu, să se transmită regelui Carol al II-lea și guvernului român reiterarea

către Germania a garanției că trupele sovietice nu vor fi autorizate să traverseze teritoriul României; în caz contrar, urma să se producă o schimbare fundamentală în politica Germaniei, care va afecta grav interesele României; avertismentul a fost transmis de către Gheorghe Brătianu, dar regele și miniștrii săi nu au reacționat.

1939 august 15 – Secretarul de Stat german Ernst von Weizsäcker atrage atenția ambasadorului britanic la Berlin că situația este extrem de gravă; el arată că nu mai pot fi purtate tratative după declarațiile agresive ale lui Beck, după ultimatumul fără sens dat Orașului Liber Danzig și după nota din 10 august a guvernului polonez către cel german.

1939 august 18 – Avertismentul guvernului german cu privire la gravitatea situației în relațiile germano-polone este repetat către ambasadorii Franței și Angliei.

1939 august 19 – Berlinul și Moscova semnează o Convenție economică și comercială.

1939 august 22 – Scrisoarea lui Chamberlain către Hitler, în care se afirmă intenția Marii Britanii de respectare a obligațiilor față de Polonia decurgând din tratatele în vigoare și mobilizarea armatei.

1939 august 23 – Încheierea, la Moscova, a Pactului germano-sovietic de neagresiune și colaborare economică pe 10 ani („Pactul Ribbentrop-Molotov"), al cărui protocol adițional secret cuprindea consimțământul Germaniei la anexarea Basarabiei de către U.R.S.S. (art. 3).

– Misiunile militare franceze și engleze părăsesc Moscova.

1939 august 23 – În răspunsul său către Chamberlain, Hitler arăta: „În consecință, înștiințez pe Excelența Voastră că, în cazul că măsurile de mobilizare anunțate vor avea loc, eu voi ordona imediat mobilizarea armatelor germane".

1939 august 24 – Înțelegere militară anglo-poloneză.

1939 august 25 – Asasinarea (înscenată ca sinucidere) a colonelului Slavek, om de stat polonez, mare prieten al lui Pilsudski și susținător al politicii sale față de Germania.

1939 septembrie 1 – Prin atacul Germaniei împotriva Poloniei începe cel de-al doilea război mondial.

– Mussolini face propuneri pentru oprirea ostilităților, convocarea imediată a unei Conferințe a Marilor Puteri cu participarea Poloniei pentru a se discuta termenii unei înțelegeri pașnice. Germania, Polonia și Franța acceptă imediat propunerea lui Mussolini; Anglia respinge categoric orice propunere, fără a cere acordul Varșoviei și cere retragerea imediată a trupelor germane din teritoriul polonez ocupat (o fâșie adâncă de 30 de kilometri); acceptarea de către Londra a propunerilor lui Mussolini ar fi dus la evitarea ocupării Poloniei de către trupele sovietice.

1939 septembrie 2 – Franța revocă adeziunea ei la propunerile lui Mussolini.Horia Sima, Constantin Stoicănescu și Constantin Papanace se reîntorc în țară de la Berlin.

1939 septembrie 2-7 – După un bombardament intens, Varșovia este cucerită de trupele germane.

1939 septembrie 3 – Anglia și Franța declară război Germaniei, dar întreprind acțiuni militare având caracter extrem de limitat („Războiul ciudat"), ceea ce permite rapida înfrângere a Poloniei.

1939 septembrie 4 – Un comunicat al guvernului român anunță că acesta „veghează la siguranța intereselor naționale și a luat măsurile necesare pentru a face față apărării fruntariilor".

1939 septembrie 6 – Consiliul de Coroană proclamă „observarea strictă a regulilor neutralității".

– Comandamentul German cere Comandamentului Polonez ca, în cazul că vrea să apere Varșovia, să evacueze femeile și copiii; răspunsul Poloniei: „Varșovia va fi apărată, nimeni nu va fi evacuat".

1939 septembrie 10 – Constantin Papanace ține o conferință în cadrul grupului legionar de la Berlin, reexaminând politica externă a Mișcării Legionare după semnarea pactului Ribbentrop-Molotov.

1939 septembrie 11-12 – Discuții între regele Carol al II-lea și Armand Călinescu privind distrugerea instalațiilor petroliere în cazul unei invazii germane, solicitate de miniștrii Marii Britanii și Franței, Reginald Hoare și, respectiv, Albert Thierry; cererea acestora este aprobată.

1939 septembrie 12 – Rezervele de aur ale Poloniei (circa 45 milioane de dolari) tranzitate prin România sunt îmbarcate, la Constanța, pe un vas englez.

1939 septembrie 17 – Armata Sovietică invadează Polonia.

1939 septembrie 17-18 – Președintele Republicii Polone, Ignacy Moscicki, guvernul și comandantul suprem al armatei poloneze se refugiază pe teritoriul României.

1939 septembrie 18 – Decret-lege pentru mobilizarea agricolă, prin care se acordă autorităților dreptul să rechiziționeze brațele de muncă pe care le considerau necesare pentru exploatările de stat și marile proprietăți particulare.

1939 septembrie 19 – Are loc, la Jebel (jud. Timiș) o întâlnire între ministrul român, Grigore Gafencu, și cel iugoslav, Alexander Cinkar Markovic, în cursul căreia s-a convenit asupra necesității atragerii în Înțelegerea Balcanică a Bulgariei, cu respectarea de către aceasta a angajamentelor și obligațiilor asumate de celelalte trei state membre; proiectul a eșuat din cauza opoziției guvernului grec și a refuzului Bulgariei de a intra în Înțelegerea Balcanică.

1939 septembrie 21 – O echipă formată din 9 legionari, condusă de Miti Dumitrescu împușcă la amiază, la intersecția str. Știrbei Vodă cu Bd. Carol II din București, pe primul ministru Armand Călinescu și pe agentul care îl însoțea; echipa este formată din: Miti Dumitrescu, avocat; Ion Ionescu, student la Drept; Ovidiu Isaia, fotograf; Ion Moldoveanu, student la Politehnică; Gheorghe Paraschivescu, student; Cezar Popescu, student la Medicină; Traian Popescu, student la Drept; Marin Stănciulescu, lăcătuș mecanic; Ion Vasiliu, desenator; membrii grupului se deplasează la Societatea Radio pentru a da un comunicat, apoi se predau poliției la locul faptei; sunt executați imediat, iar trupurile lăsate în Piața

Elefterie timp de trei zile.

– La conducerea guvernului este numit, pentru câteva zile, generalul Gheorghe Argeşanu, în scopul aplicării măsurilor represive antilegionare.

1939 septembrie 21-22 – Carol al II-lea ordonă represalii antilegionare soldate cu executia a 256 legionari din lagăre, închisori, spitale (Râmnicu-Sărat, Vaslui, Miercurea-Ciuc, Spitalul Militar Braşov), ca şi a 2-4 legionari din fiecare judeţ, aflaţi în libertate; trupurile au fost expuse timp de trei zile în locurile unde au fost ucişi.

1939 septembrie 23 – Constantin Papanace adresează o scrisoare lui Goebbels în care aduce precizări legate de asasinarea primului ministru Armand Călinescu.

1939 septembrie 28 – Se formează un guvern prezidat de Constantin Argetoianu.Germania şi Uniunea Sovietică împart Polonia.

1939 octombrie – Inginerul Gheorghe Clime este ridicat din închisoarea Braşov, unde se afla condamnat pentru răspândirea broşurii „Adevărul în Procesul Căpitanului" şi ucis în furgonul cu care era transportat la Bucureşti.

1939 octombrie 1 – Decret-lege privind schimbul internaţional şi plăţile, a căror responsabilitate revine „Oficiului schimburilor cu străinătatea", creat ad-hoc pe lângă Ministerul Economiei Naţionale, care-şi instituie controlul total asupra comerţului.

1939 octombrie 26 – Fără a anunţa pe membrii Comandamentului legionar, Horia Sima părăseşte ţara, trecând în Iugoslavia, îndreptându-se spre Berlin.

1939 octombrie 30 – România ia iniţiativa creării unui „bloc al neutrilor", alcătuit din ţările Înţelegerii Balcanice, Bulgaria, Ungaria şi Italia, întemeiat pe principiile neutralităţii în războiul izbucnit, neagresiunii şi colaborării economice; iniţiativa eşuează din cauza opoziţiei Germaniei, Uniunii Sovietice, Italiei, Bulgariei şi Ungariei.

1939 noiembrie – Începe emiterea de „bonuri pentru înzestrarea armatei".

1939 noiembrie 24 – Se formează un guvern condus de Gheorghe Tătărescu.

1939 noiembrie 30 – Armata Roşie atacă Finlanda; începe războiul sovieto-finlandez. Puterile Occidentale nu reacţionează; mai târziu, Churchill va declara război Finlandei.

1939 decembrie – Într-un articol publicat în revista „Kommunisticeskii Internaţional", Boris Stefanov, secretar general al P.C.R., propune încheierea unui tratat de asistenţă mutuală între România şi U.R.S.S., după modelul celor încheiate de U.R.S.S. cu Ţările Baltice, incluse în sfera de influenţă sovietică în urma înţelegerilor germano-sovietice; acordurile între U.R.S.S. şi Ţările Baltice au constituit prima etapă a planului de anexare, definitivat în iulie 1940.

1939 decembrie 7 – Horia Sima pleacă din Iugoslavia în Germania împreună cu un grup legionar.

1939 decembrie 8 – Comisariatul Poporului pentru Afacerile Externe al U.R.S.S. declară că articolul lui Boris Stefanov nu reflectă punctul de vedere sovietic; modificarea de atitudine a autorităţilor sovietice, care inspiraseră articolul lui Stefanov, se explică prin începerea războiului sovieto-finlandez.

1939 decembrie 14 – Guvernul britanic condiţionează, în cazul unui atac sovietic, onorarea garanţiei de atitudinea Turciei şi Italiei, ceea ce o făcea practic inoperantă.

– Uniunea Sovietică este expulzată din Societatea Naţiunilor. Puterile Occidentale menţin relaţiile diplomatice cu U.R.S.S.

1939 decembrie 21 – Acord comercial româno-german, prin care România creşte volumul livrărilor de petrol către Reich în schimbul livrărilor de armament şi produse industriale.

1940

1940 ianuarie – Conducerea grupului legionar de la Berlin este preluată de Horia Sima şi Constantin Papanace.

1940 ianuarie 1 – Regele Carol al II-lea proclamă politica de „reconciliere naţională".

1940 ianuarie 6 – Într-un discurs rostit în cursul vizitei sale la Chişinău, regele Carol al II-lea declară: „Nici o brazdă de pământ nu vom ceda"; declaraţia suveranului deschide un şir de asigurări oficiale după care frontierele ţării vor fi apărate.

1940 februarie 4 – Conferinţa Înţelegerii Balcanice de la Belgrad; pactul celor patru ţări aderente (România, Iugoslavia, Grecia şi Turcia) se prelungeşte cu încă şapte ani.

1940 martie – Legionarul Ion Zăgănescu, licenţiat în Drept, este împuşcat de poliţie în str. Gutenberg din Bucureşti.

Octavian Vişan, student originar din Putna, moare într-o clinică din Cluj din cauza maltratărilor la care a fost supus de către poliţia din acest oraş.

1940 martie – aprilie – Masacrarea la Katyn şi în regiunile arctice a circa 15.000 de ofiţeri polonezi de către sovietici.

1940 martie – mai – Mai multe „delegaţii legionare" pornesc din Berlin spre ţară.

1940 martie 12 – Iniţierea atitudinii reconciliante a regelui Carol al II-lea faţă de Mişcarea Legionară; el nota în Jurnalul său: „Urdăreanu a primit din nou o delegaţie a gardiştilor. […] În urma discuţiei cu dânşii are hotărât impresia că sunt sinceri".

1940 martie 15 – Moare profesorul Nae Ionescu, în condiţii neelucidate; după unele opinii, el ar fi fost otrăvit de membrii camarilei.

1940 martie 16 – Gruparea legionară a dr. Vasile Noveanu semnează „Mărturisirea de credinţă", act de aderare la regimul instaurat de Carol al II-lea.

1940 martie 24 – Constantin Papanace organizează o şedinţă de comemorare a profesorului Nae Ionescu.

1940 martie 28 – O delegaţie legionară condusă de Radu Mironovici şi Constantin Stoicănescu pleacă la Berlin pentru a explora „situaţia nou ivită la orizont" prin politica de conciliere promovată de Carol al II-lea.

1940 martie – aprilie – Eliberarea membrilor Mişcării Legionare deţinuţi în lagărele de concentrare; regele Carol al II-lea încearcă atragerea lor de partea regimului său autoritar.

1940 aprilie – mai – Horia Sima şi grupul legionarilor din Berlin pregătesc revenirea în ţară, unde trebuiau să împiedice continuarea „politicii

externe funeste" a regelui, care putea avea consecinţe tragice pentru România.

1940 aprilie 9
– Invazia germană a Norvegiei devansează cu numai 12 ore aplicarea planului similar anglo-francez. Bătălia navală de la Narvik.

1940 mai
– Decret-lege prin care Ministerul Economiei Naţionale este investit cu depline puteri de „a lua toate măsurile privind organizarea, coordonarea şi controlul producţiei, circulaţiei şi comunicaţiei articolelor necesare armatei şi populaţiei civile, atât în economia internă, cât şi în schimburile cu străinătatea".

1940 mai – iunie
– Autorităţile militare germane pune la curent pe ataşatul militar român la Berlin cu pregătirile făcute de armata sovietică la graniţele României; Grigore Gafencu, ministrul român al Afacerilor Externe, refuză să dea crezare raportului colonelului Vorobchievici, acuzându-l de „alarmism".

1940 mai 2
– Horia Sima şi Constantin Papanace trimit un memoriu-răspuns regelui Carol al II-lea, în care afirmă punctul de vedere al Mişcării Legionare în politica externă.

1940 mai 3
– O delegaţie condusă de Augustin Bidianu şi Constantin Stoicănescu ajunge la Berlin, având ca scop principal remiterea către Horia Sima a unei invitaţii a regelui de a reveni în ţară.

1940 mai 5
– Fruntaşii legionari Horia Sima, Nicolae Pătraşcu, Eugen Teodorescu, Ion Boian, Traian Borobaru, Petre Dumitriu şi Ilie Rotea părăsesc Germania, cu destinaţia România, via Iugoslavia.

1940 mai 11
– Al doilea guvern Gheorghe Tătărescu (până la 4 iulie 1940).

1940 mai 17
– Marea Britanie începe bombardamentul sistematic al populaţiei civile din teritoriul german, acţiune pe care războiul o înregistrează în premieră.
– Sub presiunea evenimentelor militare din Vest este semnat Acordul economic româno-german („Öl-Waffen Pakt"), care adânceşte, fără alternativă, dependenţa economiei naţionale faţă de Germania; printre prevederile esenţiale, pactul cuprindea obligaţia României de a livra petrol şi alte produse petroliere la preţul din 1938 şi de a achiziţiona armament la preţul zilei în condiţiile existente.

1940 mai 19
– După trecerea clandestină a graniţei în România, Horia Sima este arestat de jandarmi în com. Clopodia, jud. Timiş.
– Carol al II-lea începe negocieri cu şefii legionari din ţară.

1940 mai 21
Regele este impresionat de victoriile germane.
– Horia Sima este trimis la Bucureşti; discuţie cu generalul Ion Bengliu; la Inspectoratul de Jandarmi, el se întâlneşte cu Mihail Ghelmegeanu, ministrul de Interne, declarând că avea de gând să împiedice continuarea orientării externe a României „prin orice mijloace, revoluţie, atentat, dacă acestea erau ultimele argumente".

1940 mai 21-25
– Horia Sima este transferat la sediul Siguranţei din Bucureşti.
– Horia Sima este anchetat în prezenţa şefului Siguranţei, Nicki Ştefănescu; acesta îi propune să realizeze concilierea („destinderea") în relaţiile dintre Rege şi Mişcarea Legionară.

1940 mai 26
– Întrevederea dintre Mihail Moruzov şi Horia Sima; după ce relatează percepţia germană asupra evenimentelor recente din România, Sima declară, conform propriilor mărturii: „Ce poate urma, după toate aceste tensiuni, decât o ciocnire frontală între Reich şi România, care va duce la dispariţia României ca stat independent? Datoria noastră, [...] a legionarilor liberi din afara ţării este să împiedicăm cu orice preţ acest deznodământ tragic, făcând orice pentru a răsturna regimul care patronează această politică de sinucidere. Am venit cu gândul de a săvârşi orice, chiar şi un atentat contra Regelui, dacă ar putea servi la evitarea; catastrofei naţionale. Nu m-am sfiit să declar aceasta nici d-lui Ministrul Ghelmegeanu"; Moruzov face apel la colaborare pentru „a uşura situaţia externă a României" prin realizarea unui front intern puternic pentru a rezista presiunii externe.

1940 mai 28
– Un consiliu restrâns (regele Carol al II-lea, Gheorghe Tătărescu, Grigore Gafencu şi Ernest Urdăreanu) discută, în lumina victoriilor militare ale Germaniei, viitoarea orientare politică a României: menţinerea neutralităţii chiar în condiţiile ameninţării atacurilor din partea U.R.S.S., Ungariei şi Bulgariei sau adaptarea la noile realităţi prin apropierea de Reich. Este adoptată a doua soluţie, fapt care va determina demisia ministrului Afacerilor Străine, Grigore Gafencu.

1940 mai 28 – iunie 2
– Gheorghe Tătărescu informează pe Wilhelm Fabricius, ministrul Germaniei la Bucureşti, despre dorinţa guvernului român de a dezvolta colaborarea cu Reichul şi semnalează concentrările de trupe sovietice, maghiare şi bulgare la graniţele României; luând act de comunicarea primului ministru român, guvernul german, prin ambasadorul său, se declară interesat de lărgirea colaborării bilaterale, dar întreabă dacă România este dispusă să discute cu vecinii ei revizuirea frontierelor, dând ca exemplu cererea U.R.S.S. privind Basarabia.

1940 mai 28 – iunie 7
– Horia Sima este vizitat de Constantin Stoicănescu; împreună au o întâlnire cu Mihail Moruzov şi Nicki Ştefănescu; Stoicănescu dă asigurări că venise de la Berlin pentru a convinge pe legionarii din ţară, inclusiv pe Sima, să contribuie la formarea „frontului intern" şi să renunţe la opoziţie.
– Horia Sima se întâlneşte cu delegaţiile organizaţiilor legionare din ţară, în vederea dezarmării membrilor Mişcării Legionare.

1940 mai 28 – iunie 22
– «Blitzkrieg» în Europa de Vest.
– Armistiţiu semnat între Germania şi Franţa.

1940 iunie 1
– După 18 luni de activitate ca ministru de Externe, Grigore Gafencu este obligat să „demisioneze"; îi succede Ion Gigurtu, favorabil strângerii relaţiilor cu Reichul.

1940 iunie 2
– Întrevedere la sediul Siguranţei între Mihail Moruzov, Nicki Ştefănescu şi Horia Sima pentru iniţierea colaborării dintre rege şi Mişcarea Legionară într-un „bloc al forţelor naţionale".
– Convorbiri continuate de Mihail Moruzov, gen. Dumitru Coroamă şi Horia Sima la o adresă particulară din Bucureşti pe tema soluţiilor de reorganizare politică a ţării.

1940 iunie 5
– Începe acţiunea de dezarmare a legionarilor.

1940 iunie 7-13 – Întrevederi ale lui Horia Sima cu Nicki Ştefănescu, Mihai Ghelmegeanu şi Ernest Urdăreanu; membrii Mişcării Legionare au fost chemaţi să contribuie la „salvarea Ţării şi a Tronului". Horia Sima acceptă şi este pus în libertate.

1940 iunie 10 – Mussolini declară război Franţei şi Angliei, într-un moment în care Franţa era deja învinsă de trupele germane.

1940 iunie 15 – Prin decrete de graţiere succesive, legionarii aflaţi în arest, închisori şi lagăre încep să fie eliberaţi.

1940 iunie 18 – Horia Sima este primit în audienţă la regele Carol al II-lea. regele declară: „Orientarea spre Axă a devenit politica mea. De trebuie să ne prezentăm în bloc în faţa străinătăţii"; el cere ajutorul „tineretului" pentru că „nu avem oameni"; iar „vechea generaţie" îl decepţionase; Sima acceptă înregimentarea membrilor Mişcării Legionare în regimul carlist prin înfiinţarea unui nou partid.

1940 iunie 21 – Instrucţiunile Direcţiei Politice a Armatei Roşii privind pregătirea politică a militarilor sovietici în cazul unui război cu România nu menţionează decât Basarabia ca obiect al posibilului conflict militar.

1940 iunie 22 – Carol al II-lea emite decretul de transformare a F.R.N. în Partidul Naţiunii, declarat „partid unic şi totalitar", sub conducerea supremă a regelui; aceasta constituie o încercare a regelui Carol al II-lea de a se alinia, pe plan intern, la noua configuraţie a forţelor continentale, favorabile Reichului.

1940 iunie 23 – Apelul lui Horia Sima către legionari pentru înscrierea în Partidul Naţiunii.

1940 iunie 23-26 – Ministrul sovietic de Externe, Veaceslav Mihailovici Molotov informează pe ambasadorul german la Moscova, contele Friedrich Werner von der Schulenburg, despre intenţia guvernului sovietic de a cere României cedarea Basarabiei şi Bucovinei şi de a recurge la forţă dacă guvernul român nu se declară imediat de acord cu aceste cedări teritoriale; guvernul german se declară de acord cu anexarea Basarabiei, dar atrage atenţia că Bucovina nu figurează în protocolul adiţional secret; pentru a nu deteriora relaţiile cu Reichul, dar, în acelaşi timp, pentru a nu da impresia unei poziţii de slăbiciune, Stalin decide ca, în privinţa Bucovinei, să ceară numai partea de nord.

1940 iunie 26 – V. M. Molotov înmânează ministrului României la Moscova, Gheorghe Davidescu, nota ultimativă a guvernului sovietic, prin care se cere cedarea imediată a Basarabiei şi a Bucovinei de Nord, conform unei hărţi anexate; transmisiunea ultimatumului se prelungeşte până în zorii zilei de 27 iunie, deoarece autorităţile sovietice au întrerupt, intenţionat, de mai multe ori, legătura cu Bucureştii.

1940 iunie 27 – Faţă de totala izolare politică şi militară a ţării, guvernul român se declară dispus să discute cu guvernul sovietic cererile prezentate la 26 iunie; în discuţiile purtate în cadrul celui de al doilea Consiliu de Coroană, din seara acestei zile, pentru rezistenţă s-au pronunţat numai 6 (Nicolae Iorga, Victor Iamandi, Silviu Dragomir, Traian Pop, Ştefan Ciobanu, Ernest Urdăreanu).

– Carol al II-lea acceptă cedările teritoriale.

– În casa dr. Alexandru Popovici din Bucureşti, Horia Sima are o întrevedere cu generalul Ion Antonescu, aflat pe atunci în serioase divergenţe cu regele Carol al II-lea şi anturajul său pe motivul admiterii notelor ultimative sovietice şi evacuării Basarabiei şi nordului Bucovinei.

1940 iunie 27-28 – Guvernul sovietic cere evacuarea teritoriului revendicat în decurs de patru zile, începând de la 28 iunie, orele 14; guvernul român acceptă condiţiile de evacuare; zeci de mii de oameni s-au refugiat peste Prut fără a putea lua nimic din bunurile lor.

1940 iunie 28 – Autorităţile de la Bucureşti au anunţat oficial cedarea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord în dimineaţa acestei zile.

– Horia Sima este numit subsecretar de Stat la Ministerul Cultelor şi Artelor.

1940 iunie 28 – iulie 3 – Retragerea precipitată a armatei şi administraţiei din Basarabia şi nordul Bucovinei a determinat sentimente de stupoare, nedumerire, indignare şi frustrare în opinia publică, în condiţiile în care, până atunci, forurile de răspundere dăduseră asigurări că ţara va fi apărată.

1940 iunie 29 – Trupele sovietice ocupă Ţinutul Herţa, parte a Vechiului Regat; guvernul român a protestat în repetate rânduri, până în primăvara anului 1941, împotriva acestei acţiuni.

1940 iulie – Se constituie Forul Legionar, care răspunde de conducerea Mişcării, format din: colonel Ştefan Zăvoianu, Popescu-Buzău, Aristotel Gheorghiu, Vasile Iasinschi, Corneliu Georgescu, prof. Traian Brăileanu, Ilie Gârneaţă, Mile Lefter, Radu Mironovici, Horia Sima.

1940 iulie 1 – România renunţă la garanţiile anglo-franceze din 13 aprilie 1939, devenite inoperante prin capitularea Franţei.

1940 iulie 2 – Regele Carol al II-lea solicită lui Adolf Hitler trimiterea unei misiuni militare germane în România şi garantarea frontierelor româneşti.

1940 iulie 3 – Demisia guvernului Gheorghe Tătărescu.

– În faţa noilor ameninţări la graniţele României, Horia Sima acceptă să facă parte dintr-un nou guvern.

1940 iulie 4 – Se formează guvernul prezidat de Ion Gigurtu, cu participare unor reprezentanţi ai Mişcării Legionare ca titulari: Horia Sima, şeful Mişcării Legionare, la Culte şi Arte; Vasile Noveanu la Inventarul Avuţiei Publice; Augustin Bidianu ca subsecretar de stat la Finanţe; guvernul anunţă noua orientare a României spre Axă.

1940 iulie 6 – În manifestul emis de Partidului Comunist din România cu prilejul anexării Basarabiei, a Bucovinei de Nord şi a Ţinutului Herţa, se arată că: „Armata Roşie a pus capăt jugului imperialiştilor români", salutându-se integrarea teritoriilor româneşti în U.R.S.S.

1940 iulie 7 – Audienţa lui Horia Sima la regele Carol al II-lea, căruia i se solicită formarea unui guvern de nuanţă legionară; refuzul regelui determină demisia liderului Mişcării Legionare din cabinetul

Gigurtu, după patru zile de la numire; Sima face publică demisia, explicând parțial cauzele depunerii ei: a realizat că atitudinea lui Carol al II-lea în fața noilor primejdii va fi tot așa de lașă ca și în cazul cedării Basarabiei.

1940 iulie 8 – Radu Budișteanu este numit ministrul Cultelor și Artelor în guvernul Gigurtu.

1940 iulie 9 – Generalului Ion Antonescu i se fixează domiciliul forțat la Mănăstirea Bistrița.

1940 iulie 11 – România se retrage din Societatea Națiunilor, a cărei existență devenise pur formală din 1938.

1940 iulie 14 – Ședința organizată de Radu Budișteanu cu miniștrii legionari nedemisionați și alte cadre ale Mișcării Legionare pentru a se discuta demisia lui Horia Sima din guvern.

1940 iulie 15 – Scrisoarea cancelarului Adolf Hitler adresată regelui Carol al II-lea, prin care îi cere, pe un ton ultimativ, concesii teritoriale în favoarea Ungariei și Bulgariei, sub amenințarea distrugerii României.

1940 iulie 24 – Decret-lege pentru stabilirea regimului muncii în împrejurări excepționale, prin care se interzic grevele.

1940 iulie 26 – Întrevederea la Salzburg dintre Adolf Hitler și Joachim von Ribbentrop cu primul ministru al României, Ion Gigurtu și ministrul Afacerilor Străine, Mihail Manoilescu; partea germană recomandă guvernului român să răspundă revendicărilor Ungariei și Bulgariei prin propuneri și negocieri directe.

1940 iulie 27 – Grigore Gafencu este numit ministru plenipotențiar la Moscova.

1940 august 3 – Grupul legionar refugiat la Berlin trimite un memoriu de răspuns propunerii formulate de Carol al II-lea de a se întoarce în țară; regelui i se sugerează soluția abdicării.

– Horia Sima și alți șefi legionari sunt primiți în audiență la Carol al II-lea; Sima cere întreaga putere, afirmând că numai un guvern legionar poate salva România de noi pierderi teritoriale; nu se ajunge la nici o înțelegere cu regele.

1940 august 4 – Apare la Berlin „Buletinul Informativ" al Mișcării Legionare, editat de refugiații din grupul condus de Constantin Papanace.

1940 august 8 – Se semnează un nou Acord economic româno-german, prin care surplusul de cereale al României se îndreaptă spre Germania și aliații săi.

– Decretul-lege privind starea juridică a locuitorilor evrei din România introduce măsuri de discriminare a acestora: interdicția achiziționării proprietăților rurale și a purtării numelor românești; concedierea, în decurs de 3 – 6 luni, a salariaților evrei din instituțiile publice.

1940 august 10 – Decret-lege care interzice „căsătoriile între evrei și românii de sânge".

1940 august 11 – Constantin Papanace prezintă oficialităților germane un memoriu al legionarilor refugiați, în care se precizează orientarea politicii externe a Mișcării Legionare.

– Horia Sima semnalează și denunță un manifest fals ostil Axei, emis de Ambasada britanică la București și atribuit Mișcării Legionare.

1940 august 16 – Horia Sima și fruntașii legionari din nou în audiență la regele Carol al II-lea; se solicită încredințarea formării unui nou guvern; discuțiile nu ajung la nici un rezultat.

1940 august 16-24 – Tratative româno-maghiare la Turnu-Severin; Delegația maghiară cere alipirea la Ungaria a unui teritoriu reprezentând mai mult de jumătate din Transilvania (69.000 km^2, cu o populație de 3.900.000 locuitori, din care 2.200.000 români, 1.200.000 maghiari și 500.000 germani), în timp ce delegația română susține principiul schimbului de populații, cu o ajustare teritorială minimală în favoarea Ungariei. Tratativele eșuează.

1940 august 26 – Evaluarea întocmită de Secția Operații a Marelui Stat Major privind situația României concluzionează că suntem „complet izolați și lipsiți de sprijinul material și politic al oricărei puteri străine".

1940 august 29 – Decret regal de largă amnistie politică, de care au beneficiat membrii Mișcării Legionare din lagăre și închisori.

1940 august 29-30 – Ședință a Consiliului de Coroană, care dezbate propunerea germano-italiană ca România și Ungaria să admită „arbitrajul" Puterilor Axei în litigiul româno-maghiar; după deliberări, Consiliul de Coroană hotărăște, cu 19 voturi pentru, 10 contra și o abținere, acceptarea „arbitrajului" Germaniei și Italiei.

1940 august 30 – Se semnează, la Viena, documentele „arbitrajului" germano-italian („Dictatul de la Viena"); acesta este, între altele, rezultatul atitudinii antiromânești a lui Ciano, ministrul italian de Externe; jumătatea de nord a Transilvaniei (43.492 km^2 cu 2.667.000 locuitori, dintre care mai mult de jumătate români) este încorporată Ungariei; Germania și Italia garantează noile frontiere ale României; garanția urmărea să protejeze România, care, în perspectiva deciziei lui Hitler de a ataca U.R.S.S. (comunicată înalților responsabili militari la 31 iulie), capătă o însemnătate strategică și economică sporită. Sudul Dobrogei este cedat Bulgariei la 7 septembrie 1940.

1940 august 31 – Apel al principalilor lideri legionari pentru recunoașterea lui Horia Sima ca șef al Mișcării Legionare.

1940 august 31 – septembrie 3 – Au loc în întreaga țară manifestații de protest împotriva „Dictatului de la Viena"; demonstrațiile sunt deosebit de puternice la Cluj, Timișoara, București, Brașov, Sibiu, Orăștie, Constanța, Iași și Baia Mare.

1940 septembrie 1 – Horia Sima lansează un manifest prin care se cere abdicarea regelui Carol al II-lea.

1940 septembrie 3-5 – La orele 9, în seara de 3 septembrie se declanșează în București, Brașov, Constanța, Alba Iulia, Sibiu, Deva și Timișoara acțiunile Mișcării Legionare de ocupare a sediilor instituțiilor publice în tentativa de răsturnare a regimului carlist („Revoluția legionară") și care vor dura 3 zile; armata nu reacționează cu energie; în timpul ciocnirilor armate de la București, Brașov și Constanța 9 legionari sunt uciși și 40 răniți; edificiile publice sunt ocupate; Palatul Regal este încercuit; generalul Dumitru Coroamă, comandantul militar al Bucureștilor, refuză să ordone

soldaților să tragă în legionari.

1940 septembrie 4 – Demisia guvernului prezidat de Ion Gigurtu; generalul Ion Antonescu este numit președinte al Consiliului de Miniștri.

1940 septembrie 5 – Înalt decret regal pentru numirea generalului Ion Anonescu ca prim-ministru cu puteri depline.

Declarația guvernului Marii Britanii (prin Winston Churchill și lordul Halifax, ministrul de Externe) privind nerecunoașterea Arbitrajului germano-italian de la Viena.

1940 septembrie 5-6 – În urma negocierilor purtate între Horia Sima și Mihai Antonescu (împuternicit de Ion Antonescu), se realizează un acord de colaborare guvernamentală.

1940 septembrie 6 – În zorii zilei, regele Carol al II-lea, complet izolat politic și compromis în ochii opiniei publice din cauza cedărilor teritoriale, sub presiunea manifestațiilor de stradă legionare și la cererea expresă a noului premier, transmite prerogativele regale fiului său Mihai; acesta a depus jurământul în aceeași zi, devenind regele Mihai I; fostul suveran omite în mod deliberat termenul de „abdicare", în speranța unei reveniri pe tron, dacă împrejurările o vor permite.

– După-amiază, la propunerea lui Corneliu Georgescu, Horia Sima este declarat succesorul lui Corneliu Zelea Codreanu la conducerea Mișcării Legionare, cu titlul de Comandant.

Notă. Sursele bibliografice utilizate la alcătuirea Cronologiei sunt:

• Ioan Scurtu, Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, *Enciclopedia de istorie a României*, Ediția a III-a, Editura Meronia, București, 2002;

• Dinu C. Giurescu (coord.), *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică, București, 2003;

• Nicolae Roșca, *Cronica unor violențe politice*, Editura Mișcării Legionare, Madrid, 1991;

• Flor Strejnicu, *Hronic legionar*, Editura Imago, Sibiu, 2000.

Corneliu Beldiman

Notă asupra ediției

Al cincilea volum din seria „Ideologie și formațiuni de dreapta în România" – temă de cercetare științifică inițiată de la sfârșitul anului 1993 sub egida Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului – cuprinde de această dată o colecție de 252 documente, edite și inedite, referitoare la perioada cuprinsă între 30 martie 1938 și 6 septembrie 1940, interval marcat de desființarea oficială a partidelor politice, procesele intentate lui Corneliu Zelea Codreanu și prăbușirea regimului autoritar carlist.

Pentru întocmirea acestei lucrări au fost studiate și selecționate materiale de o mare diversitate, în scopul conturării tabloului complex al vieții politice din perioada de referință, stăruind asupra activității organizațiilor de extrema dreaptă Mișcarea Legionară – Garda de Fier și, sporadic, Liga Apărării Național-Creștine.

Aceste documente aparțin categoriilor: acte emise de organele guvernamentale și de alte instituții ale statului; comunicate, circulare, înțelegeri, acorduri, manifeste, apeluri ale Mișcării Legionare; conferințe; articole de presă; memorii.

Este vorba, în primul rând, de documente având caracter inedit, identificate în:

• Arhivele Naționale ale României – Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale (fondurile: Ministerul de Interne – Diverse, Direcția Generală a Poliției, Inspectoratul General al Jandarmeriei, Președinția Consiliului de Miniștri etc.);

• Arhiva Serviciului Român de Informații (fondurile „Documentar" și „Penal"; documentele au fost studiate în anii 1998 - 2000, aflându-se atât la sediul central din București, cât și în fondurile Secției Județene Constanța).

Menționăm preocuparea editorilor, materializată și în volumul precedent, de a identifica și valorifica documente care se referă la manifestarea semnificativă a fenomenelor studiate în regiunile istorice (mai ales în Transilvania, Banat și Dobrogea).

Dintre sursele edite s-a utilizat relativ frecvent colecția „Monitorului Oficial". Hotărârile oficiale și legislația cuprind numeroase acte importante, legi și decrete regale, ordonanțe ale Consiliului de Miniștri etc.

Au fost investigate, de asemenea, colecțiile unor ziare românești; s-au identificat și plasat în sumar unele articole publicate de: „Neamul Românesc", „Universul", „Curierul Legionar" etc. Între ziarele străine menționăm: „Manchester Guardian", „Le Temps" ș.a. De asemenea, a fost reprodus conținutul unor buletine de știri transmise de posturile de radio central-europene și occidentale (britanice, în special), regăsit în note întocmite de organele informative.

Pentru mai buna înțelegere a evenimentelor au fost utilizate și memoriile aparținând oamenilor politici (regele Carol al II-lea, Armand Călinescu, Constantin Argetoianu, Grigore Gafencu, Mihail Manoilescu, Valer Pop), conducătorilor și membrilor Mișcării Legionare

(Corneliu Zelea Codreanu, Horia Sima, Mircea Eliade, Constantin Papanace, Șerba Pelaghiță), ca și altor personalități ale epocii (Martha Bibescu, Mihail Sebastian etc.).

Documentele care alcătuiesc volumul au fost ordonate cronologic, după anul, luna și ziua emiterii lor. În situațiile în care aceste documente nu au fost datate de către emitent, ori conținutul nu oferea suficiente argumente pentru o încadrare cronologică precisă, ele au fost plasate la sfârșitul lunii respective. Întreruperile și pasajele care nu au legătură cu temele lucrării sau lacunele în text au fost marcate prin puncte de suspensie între paranteze drepte [...]. Notele introduse de autori au fost marcate prin abrevierea *n.a.*, iar cele introduse în editori prin abrevierea *n.ed.*

Editarea documentelor s-a făcut prin respectarea formei textelor originale; au fost corijate tacit erorile de colaționare sau ortografia și punctuația ieșite din uz.

Caracterele cursive (italice) s-au folosit doar pentru situațiile în care textul original era subliniat de emitent sau marcat cu un alt corp de literă. Atunci când a fost cazul, sublinierile autorului au fost evidențiate cu mențiunea respectivă între paranteze drepte [ ]. În cazul în care documentele reproduceau fragmente sau citate din alte documente în original, acestea au fost puse între ghilimele.

Completările în cuprinsul documentelor care conțineau prescurtări s-au făcut acolo unde s-a considerat absolut necesar pentru respectarea cursivității textului. Erorile, completarea unor nume sau a unor abrevieri neuzuale în textele originale au fost plasate, de asemenea, între paranteze drepte [ ].

Corneliu Beldiman

Abrevieri

A.c.	Anul curent
A.m.	Ante meridian
Alin.	Alineat
AMR	Arhivele Militare Române
Art.	Articolul
Asist. univ.	Asistent universitar
ASRI	Arhiva Serviciului Român de Informații
Av.	Avocat
B.I.V.A.G.	Banca pentru Industrializarea și Valorificarea Produselor Agricole en Gros
C.	Curent (anul)
C. 6 T.	Corpul 6 Teritorial
C. II A.	Corpul II Armată
C.F.R.	Căile Ferate Române
C.J.M.	Codul Justiției Militare
C.M.M.	Corpul „Moța-Marin"
C.P.	Cod Penal
C.T.B.	Centrul teritorial București
Col.	Colonel
Cpt.	Căpitan
Crt.	Curent
D., dl., d-l, d-lui	Domnul, domnului
DANIC	(Arhivele Naționale ale României) Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale
D-na, d-nei	Doamna, doamnei
Dr.	Doctor
D-sa, D-Sale	Domnia sa, Domniei Sale
Dv., dvs., d-voastră	Dumneavoastră, domniei voastre
F.	Fila, filele (de dosar arhivă)
F.D.C.	Frățiile de Cruce
F.R.N.	Frontul Renașterii Naționale
Fond „D"	Fond „Documentar"
Fond „P"	Fond „Penal"
I.P.S.S.	Înalt Prea Sfinția Sa
Inf.	Informații
Ing.	Inginer
Jud.	Județul

L.A.N.C.	Liga Apărării Naţional-Creştine
Locot., lt.	Locotenent
Lt.-col., lt.-colonel	Locotenent-colonel
M.A.N.	Ministerul Apărării Naţionale
M.S.	Majestatea Sa (Regele)
N. ed.	Nota editorului
N.a.	Nota autorului
N.S.D.A.P.	Nazional-Sozialistische Deutsche Arbeits Partei
No., nr.	Numărul
Nov.	Noiembrie
P.	Pagina; pentru (vezi contextul)
P.N.Ţ.C.D.	Partidul naţional Ţărănesc Creştin-Democrat
P.T.T.	Poştă, telegraf Telefon
Plt.-major	Plutonier-major
Prof.	Profesor
Rez.	Rezervă
S.S.R.	Societatea Scriitorilor Români
S.T.B.	Societatea de Tramvaie Bucureşti
Serv.	Serviciul
Ss	Semnătura
Subl.	Sublinierea
Sublocot.	Sublocotenent
T.F.F.	Telegrafie fără fir
U.C.B.	Uzinele Canal Bucureşti
U.D.R.	Uzinele ... Reşiţa
Vol.	Volumul (de dosar arhivă)

Documente

1.

1938 martie 30, Bucureşti. Comunicat privind trimiterea în judecată a lui Corneliu Zelea Codreanu.

Dl. ministru de Stat prof. Nicolae Iorga, primind din partea d-lui Corneliu Zelea Codreanu, printr-un agent, o scrisoare în termeni ofensatori, a restituit-o cu următoarele mentiuni: „Se trimit înapoi, cu cea mai îndreptăţită indignare, aceste cuvinte nesocotite din partea cuiva care, amintindu-şi cât sânge s-a vărsat de el şi de pe urma faptelor sale, ar trebui să se coboare în conştiinţa sa pentru a se pocăi, evitând ţării primejdiile ce se adună asupra ei".

Totodată dl. prof. Iorga a sesizat Parchetul Militar spre a se deschide acţiune publică pentru ultragiu faţă de un ministru în exerciţiul legal al funcţiunii sale.

• Ioan Scurtu, *Culegere de documente şi materiale privind istoria României (februarie 1938 - septembrie 1940)*, Bucureşti, 1974, p. 98.

2.

1938 aprilie 8, Bucureşti. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea Mişcării Legionare şi a lui Corneliu Zelea Codreanu.

În tot cursul zilei de ieri, C. Z. Codreanu a fost vizitat de următorii: pr. Vasile Christescu, Radu Gyr, comandantul Clement Zadic şi Horodniceanu. Mai târziu au mai venit şi prof. Ion Dobre cu av. Apostolescu Mihai şi Aurel Serafim.

Radu Gyr aduce la cunoştinţa lui C. Z. Codreanu că M. S. Regele şi-a luat inima în dinţi şi a plecat în ţară spre a face diferite inspecţii. Printre altele, el a spus următoarele: „Nu ştiu cum se face că nu se teme de legionari care după părerea oficialităţii se bucură de faima de asasin. Lucrurile au mers atât de departe în ultimul timp încât s-a atribuit legionarilor intenţiunea de a ucide pe Rege". „Nimic mai fals şi mai neîntemeiat decât aceasta – a zis C. Z. Codreanu. Legionarii nu s-au gândit niciodată să asasineze pe Rege. El va muri prin propriile greşeli ce le săvârşeşte, prin oamenii ce-l înconjoară şi în special prin acei membri nefaşti ai camarilei. Scoborându-se în mijlocul poporului va avea ocazia să se convingă de toate relele din ţară şi de a vedea în ce mod grosolan îl mint cei din jurul său. Dacă aceste inspecţii se vor repeta mai des, sperăm că se va întoarna la Bucureşti cu alte păreri decât cele pe care le are despre şleahta de hoţi şi mincinoşi ce-i ascund sistematic realitatea. Ce zice oare Regele de marea contrabandă de aur descoperită recent? Acestea sunt rezultatele unei guvernări dezastruoase! Regelui îi place să se intituleze mare dictator, aşa ceva asemănător regimurilor totalitare. Însă în regimurile totalitare, exceptând Rusia, nu se întâmplă asemenea tâlhării care dezonorează poporul. Suprema ruşine a culminat în sesizarea Franţei despre fuga aurului românesc în băncile ei. Repet

încă o dată: roadele unei guvernări nenorocite se văd în cele ce urmează şi care îl vor trezi poate. Un fost ministru a fost arestat, altul s-a împuşcat. Totuşi, aceasta nu dovedeşte nimic. Adevăraţii vinovaţi, care spre marea ruşine a poporului nostru se numesc sfetnici ai Regelui, vor rămâne acoperiţi. Arestările produse nu sunt decât rezultatele unor ranchiune. Regele şi camarila sa urmăreau demult să se răzbune pe cei arestaţi şi iată că i-a căzut în mână. Acesta este sensul vâlvei ce s-a făcut cu arestarea lor. În timp ce toate atenţia camarilei este îndreptată contra legionarilor, lovind cu barbarie în ei, închizându-le consumurile şi lăsându-i pe drumuri, ţara este jefuită ca în codru, lunecând cu repeziciune în prăpastie. S-a introdus pedeapsa cu moartea pentru noi «legionarii», nu însă pentru tâlharii bunului public, care jefuiesc nestingheriţi. În această situaţie trebuie să omorâm pe Rege? Nu se sinucide el singur? Poporul român, care este cel mai bun critic, îşi pune încă odată nădejdile în viguroasa Mişcare Legionară pentru că cei ce-l conduc în momentul de faţă sunt tâlhari şi dânsul cere de la oamenii nepătaţi să-l salveze".

După ce a terminat de spus cele de mai sus, C. Z. Codreanu a trecut în biroul său de lucru, unde a continuat să scrie la al doilea volum din cartea „Pentru legionari".

*

Cercurile legionare spun că procesul lui Codreanu de la Consiliul de Război va rămâne în faza în care se găseşte pentru că însuşi dl. Iorga va renunţa până la urmă la acţiunea sa. Aceleaşi cercuri remarcă gestul lui C. Z. Codreanu care, deşi putea să nege, a spus-o răspicat că l-a făcut murdar sufleteşte pe prof. Iorga, nu pe ministrul Iorga. Se mai spune că C. Z. Codreanu a scris o a doua scrisoare către prof. Iorga prin care îi răspunde la cuvintele adresate cu ocazia întoarcerii scrisorii. În această a doua scrisoare, Corneliu Z. Codreanu spune: Domule Iorga, eu am cercetat interiorul meu aşa cum mi-ai indicat şi am găsit că de 15 ani sunt acelaşi, d-ta ai făcut acest lucru? Nu încerca, că ai să ai deziluzii".

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 329-330.

3. **1938 aprilie 15, Bucureşti**. Decret-lege pentru apărarea ordinii în stat.

Titlu preliminar

Art. 1. În afară de infracţiunile prevăzute de Codul penal Carol al II-lea, se pedepsesc şi uneltirile contra ordinei sociale şi infracţiunile în contra liniştei publice prevăzute de această lege.

Capitolul I

Art. 2. Este interzis a propovădui prin viu grai sau în scris schimbarea formei de guvernământ a statului, împărţirea sau distribuirea averii altora, scutirea de impozite ori lupta de clasă.

Art. 3. De asemenea, este oprită propagarea doctrinelor religioase contrarii legilor de organizare a statului sau instrucţiunilor sale.

Sunt socotite contrarii legilor de organizare a statului sau instrucţiunilor sale doctrinele religioase ale cultelor sau asociaţiunilor nerecunoscute.

Art. 4. Este interzisă orice propagandă politică în locaşurile destinate cultului, autorităţilor publice şi şcoalelor ori cu prilejul unei manifestaţiuni religioase sau şcolare.

Art. 5. Încălcarea dispoziţiunilor art. 2, 3 şi 4 din această lege se pedepseşte cu închisoare corecţională de la 6 luni la 1 an şi cu amendă de la 10.000 la 20.000 de lei.

Art. 6. Este interzis a se lua şi presta orice fel de jurământ nelegal.

Art. 7. Este interzis mersul în formaţiune militară pe şosele, străzi ori pieţe publice în scop de manifestaţiune politică.

Este de asemeni interzis de a cânta în grupuri, pe jos, în automobile, în tren sau folosind orice alt mijloc de transport, arii ce ar putea fi socotite ca exprimarea unor anumite idei politice.

Art. 8. Este interzis a participa la manifestaţiuni de stradă sau procesiuni organizate în scopurile oprite de prezenta lege şi de Codul penal Carol al II-lea.

Art. 9. Este interzisă folosirea de formaţiuni înarmate în scopul propagandei sau oricărei alte acţiuni politice.

Art. 10. Este interzis a se tipări sau multiplica în orice mod şi împărţi manuscrise, schiţe sau desene ce ar conţine un îndemn la săvârşirea unui act sau manifestarea unei idei politice din cele oprite de prezenta lege. [...]

Capitolul III

Art. 25. Este interzis studenţilor şi elevilor de a adera la acţiuni politice sau de a participa la manifestaţiuni cu acest caracter.

Studenţii şi elevii care vor încălca dispoziţiunile de mai sus, vor fi exmatriculaţi de către rectorii universităţilor şi directorii şcolilor respective. [...]

Capitolul V

Art. 37. În toate cazurile prevăzute de această lege, instanţele de judecată vor putea interzice de la început, sau în cursul dezbaterilor, în total sau în parte, reproducerea sau dările de seamă ale dezbaterilor, în măsura în care aceste dări de seamă ar putea constitui un pericol pentru ordinea publică.

Această interdicţiune va fi pronunţată de instanţă la cererea Ministerului Public. [...]

Art. 39. Ministerul Internelor poate, pe baza unui jurnal al Consiliului de Miniştri, să fixeze un domiciliu obligatoriu persoanelor care pun la cale sau întreprind o activitate interzisă de prezenta lege şi periculoasă pentru ordinea şi siguranţa statului.

Domiciliul obligatoriu se va putea impune pe un termen de la 6 luni la 1 an.

Jurnalul Consiliului de Miniştri şi decizia Ministerului Internelor sunt considerate ca acte de guvernământ şi nu sunt generatoare de daune.

Persoanele supuse unui domiciliu obligatoriu, care vor încălca dispoziţiunile acestui articol, se vor pedepsi cu închisoare corecţională de la 1-2 ani şi cu amendă de la 10.000- 20.000 lei.

• „Monitorul Oficial", din 15 aprilie 1938.

4. **1938 aprilie 15, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea Mişcării Legionare şi a lui Corneliu Zelea Codreanu, ca şi ecourile promulgării Legii pentru apărarea ordinii în stat.

Ieri a avut loc la Casa Verde o consfătuire între C. Z. Codreanu şi: căpitan Şiancu, Horodniceanu, Clement Zadic, Vasile Christescu. S-a hotărât ca toţi comandanţii să-şi verifice cadrele cum vor crede de cuviinţă, deoarece „lucrurile au ajuns prea departe".

Mai înainte chiar de această consfătuire, comandanţii şefi de regiuni, adresaseră tuturor legionarilor în subordine, o scrisoare în care, printre altele, se scria: „Care legionar din această ţară este mulţumit de starea aceasta, de mare prigoană, îndreptată contra tineretului cinstit al mişcării naţionaliste din România? Cine vrea să moară ca un laş fără

să-i pese de cele ce-l înconjoară şi să stea cu mâinile în sân încrucişate şi să aştepte moartea? Cine vrea să aibă dreptate, la luptă. Căci ne vor blestema copiii noştri, dar nu ne vom face datoria".

C. Z. Codreanu, aflând despre această scrisoare, a dat ordin să se interzică citirea ei, întrucât nu a fost făcută cu asentimentul lui. A subliniat încă o dată că fiecare comandant are voie să-şi organizeze oamenii aşa cum va crede mai bine.

Datorită acestor instrucţiuni, „echipa neagră" şi „echipa morţii" sunt într-o permanentă prefacere, în ultimul timp recrutându-se numai elemente deseori încercate.

*

Legea pentru apărarea ordinei în stat a dat loc la comentarii printre membrii Corpului Didactic, simpatizantă ai Mişcării Legionare. Se spune că articolele privitoare la domiciliul obligatoriu s-ar referi numai la C. Z. Codreanu. „Atât Constituţia, cât şi legile ce se fac pentru completare – spun ei – şi toată atenţia guvernului este îndreptată numai pentru distrugerea lui". Însă această legiferare grăbită pentru oprirea entuziasmului ce a cuprins ţara este deschiderea unei prăpăstii adânci în faţa generaţiei războiului, care s-a asociat vremelnic la ambiţia M. S. Regelui, de a se vedea dictator. Ori, această ambiţie este izvorâtă din îndemnul doamnei L., care-şi vede din zi în zi situaţia prăbuşită.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 308-309.

5. **1938 aprilie 17, Bucureşti**. Scrisoarea lui Nicolae Iorga către Tribunalul Militar al Corpului II Armată prin care anunţă că refuză să compare în procesul de ultraj intentat lui Corneliu Zelea Codreanu.

Invitaţia ca martor interpune scurta mea vacanţă de Paşti, destinată terminării *Istoriei Românilor* şi îngrijirii unei sănătăţi de mult zdruncinate.

Prefer, ca urmarea a declaraţiei ce am făcut telegrafic şi printr-o scrisoare personală d-lui Comisar Regal colonel Hotineanu, înainte de a cunoaşte corespondenţa, constituind o crimă de înaltă trădare, care s-a găsit la avocatul Corneliu Zelea Codreanu şi la amicii şi complicii săi, să adaug următoarele:

Scrisoarea ce mi-a adresat-o pârâtul priveşte întregul guvern din care facem parte, dovadă strigătul repetat de „voi" şi acest rost al ei se învederează, de altfel, din actele acum descoperite. Măsura închiderii restaurantelor româneşti venea de la Ministrul de Interne care, şi după scrisoarea mea de dispreţ faţă de un act de copilăroasă inconştientă, dincolo de care nu putem avea viziunea complotului, şi ea priveşte, deci pe colegul meu de atunci, care e chemat a releva acuzaţia şi insulta.

În ceea ce priveşte descoperirile făcute acum, nu-mi pot reţine indignarea faţă de o acţiune criminală pe care a o îngădui înseamnă a lăsa însăşi existenţa statului român pe care noi, bătrânii necontenit insultaţi şi ameninţaţi, l-am ajutat să se ridice aşa sus, la discreţia unei cete de agitatori, ale căror sentimente faţă de ţară sunt la acelaşi nivel scăzut ca şi al inteligenţei lor.

Puteţi face uzul pe care-l credeţi potrivit în cursul procesului de această scrisoare pe care mi-o smulge cea mai legitimă indignare.

Primiţi, vă rog, încredinţarea consideraţiei mele deosebite.

/ss/ Nicolae Iorga, Consilier regal

• ASRI, Fond „P", dosar nr. 110.237, vol. 1, f. 64.

6. **1938 aprilie 18, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea Mişcării Legionare, ca şi reacţiile partidelor politice la aretarea conducătorilor acesteia.

Vestea despre arestările operate în rândurile fruntaşilor legionari a circulat în toate cercurile legionare din întreaga ţară, producând dezorientare şi demoralizare. Legionarii nu ştiu ce trebuie să facă totuşi depun jurământ de răzbunare. Iniţiativa se datoreşte micilor comandanţi şi chiar simplilor legionari. Toţi sunt liberi de orice răspundere faţă de Legiune, în urma consemnului ridicat de Codreanu.

În tot cursul zilei de ieri, legionarii din întreaga ţară au menţinut legătura între ei. Virgil Rădulescu, şeful Poliţiei legionare a transmis în permanenţă, pretutindeni, vestea că C. Z. Codreanu se află arestat fără a se şti ceva de soarta lui. În Capitală au sosit din provincie mai mulţi legionari, urmând ca zilele acestea să mai sosească şi alţii. Scopurile lor în Capitală sunt bine definite. Se observă însă în rândurile legionarilor că moralul lor nu este zdruncinat, aceştia înţelegând să lupte până la urmă cum au avut instrucţiuni de la Codreanu înainte de a fi arestat, căci acest fapt era aşteptat. Părerile sunt împărţite: unii spun că aceste arestări nu vor reuşi decât să le creeze atmosferă în mase, deoarece motive serioase de condamnare nu ar exista. Aceasta o confirmă însăşi faptul că fruntaşii nu s-au ascuns, deci Căpitanul dăduse instrucţiuni în prealabil, ca în caz de arestare să nu se opună nimeni, spre a nu se agrava situaţia.

S-ar părea că străinătatea cunoaşte atmosfera de aici şi că legionarii nu au a se teme de nimic, având certitudinea că se va interveni din afară pentru libertatea lor şi pentru „biruinţa dreptei în România" ca şi în celelalte ţări mari ale Europei.

În alte cercuri legionare se vorbeşte cu cea mai mare convingere despre revolta legionară, care nu va putea fi înăbuşită dacă până în 24 ore nu se va da un comunicat în întreaga ţară prin care să se lămurească situaţia lui Codreanu, pentru a se înlătura echivocul. În acest sens s-au manifestat şi legionarii din provincie, care sunt decişi a veni în grupuri mici izolate în Capitală pentru a protesta contra măsurilor luate, în cazul când nu vor fi scoşi din nesiguranţă. Aceste grupuri s-ar putea reuni la un moment dat, formând o masă căreia nu-i va putea rezista nimeni.

*

Ultimele evenimente sunt comentate cu multă indignare de studenţii legionari macedo-români, care aduc totodată grave insulte şi acuzaţii întregului guvern. Ei acuză guvernul că vrea cu orice preţ să distrugă Mişcarea Legionară. Ca atare, toţi membrii guvernului precum şi consilierii regali sunt calificaţi trădători faţă de noua generaţie condusă de Codreanu. Într-un viitor apropiat soarta lor nu poate fi decât spânzurătoarea. Marea lor îngrijorare stă în faptul că nu cunosc locul unde se află arestat Codreanu.

Aseară s-a ventilat printre studenţii macedo-români ştirea că autorităţile intenţionează să le închidă căminul şi să opereze noi arestări. Astfel, o mare parte dintre studenţii legionari, printre care: Teguiani Gheorghe, Zdrula Apostol, Ghizari şi alţii au părăsit căminul la orele 20 şi nu s-au reîntors decât astăzi la orele 11. De teamă de a nu fi arestaţi, au dormit pe la prietenii lor. Foarte mulţi au părăsit Capitala, ducându-se în Cadrilater, la părinţi sau rude. În cămin nu mai erau astăzi dimineaţă decât circa 20 studenţi dintre acei care nu fac parte din nici o organizaţie politică. Macedo-românii sunt preocupaţi încă de soarta lui Codreanu şi afirmă că în cazul unei dispariţii a lui, ei îşi vor lua deplina libertate de acţiune contra celor vinovaţi. Se speră într-o intervenţie diplomatică, chiar un ultimatum din partea Italiei şi Germaniei. Este singurul lor gând de speranţă şi mângâiere pentru a se schimba situaţia în favoarea lor.

*

Măsurile guvernului sunt comentate în diferite feluri în cercurile legionare. Unii – foarte puțini – atribuie aceste măsuri faptului că M. S. Regele ar fi fost primit cu oarecare indiferență în localitățile vizitate și că la Oradea un grup de țărani ar fi strigat că ei sunt legionari.

Alții afirmă că motivul este cu totul neserios sau chiar copilăresc și anume că, avându-se în vedere sărbătorile Paștelui, când membrii guvernului vor trebui să fie prezenți la Sf. Patriarhie, legionarii au fost bănuiți că ar fi plănuit un atentat cu această ocazie. Ca o legătură, generalul Antonescu fiind bănuit că n-ar fi străin de planurile legionarilor, pleacă acum în concediu forțat în străinătate.

În fine, alții cred că guvernul, care are ca misiune exterminarea Mișcării Legionare, și-a început opera, dar și-a început-o cu minciuni, deoarece scrisorile și comunicatele publicate în ziarele de ieri sunt invenții pe care legionarii le cunosc de departe.

În ceea ce privește consecințele, părerile sunt de asemenea împărțite. Unii cred că se va deschide un proces și, după o metodă apropiată de aceea întrebuințată în Rusia, toți cei arestați vor fi condamnați la închisoare sau deportați în Insula Șerpilor, unde se spune că au sosit două batalioane de jandarmi, pentru a o amenaja în acest sens. Tot după sistemul rusesc, se spune că este posibilă suspendarea tuturor ziarelor și înființarea unuia special, al guvernului, care să prezinte faptele așa cum le arată Ministerul de Interne.

Alții cred că guvernul s-a pripit și că a luat măsuri care n-au fost îndeajuns cugetate și de aceea se întreabă cum va ieși guvernul din această încurcătură, pentru că a se atinge de cei arestați, adică a se încerca suprimarea unora dintre ei, înseamnă a revoluționa țara, cunoscută fiind aderența de care se bucură în mase Mișcarea Legionară.

Fără ca să poată explica cum a ajuns până la ei, toți legionarii spun că C. Z. Codreanu a dat următorul ordin: „Liniște, ordine, calm. Vegheați ca cei mai impulsivi dintre noi să nu facă greșeala de a încerca suprimarea cuiva. Să afle țara că nu vrem sânge de frate, nici chiar dacă suntem chinuiți și batjocoriți".

*

Legionarii din grupul X (Arsenal, Pirotehnie) afirmă că arestarea lui Codreanu s-a făcut pentru ca acesta să aibă aceeași soartă ca și Sterie Ciumetti. În momentul de față, ei spun că așteaptă ordinele comandanților lor, dar dacă totuși se va întâmpla ceva lui Codreanu, atunci din proprie inițiativă vor pune mâna pe topoare și vor executa pe toți vinovați.

Ajutorul comandant de secție Năstase a spus legionarilor că C. Z. Codreanu se află arestat la Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul", acesta fiind singurul regiment credincios Suveranului și că ofițerii de la celelalte regimente ar fi cu toți legionari sau simpatizanți și că la un moment dat ar putea elibera pe Codreanu. De asemenea gardienii tuturor închisorilor au devenit legionari sau simpatizanți.

*

În legătură cu concediul generalului Antonescu și plecarea sa în străinătate, cercurile legionare spun că D-sa va lua contact la Roma sau Berlin cu prietenii legionarilor, de la care va solicita să se facă presiuni pentru încetarea prigoanei contra legionarilor din România.

*

Relativ la arestările operate sâmbătă seara, cercurile legionare spun că fruntașii au fost încunoștințați cu câteva ore înainte de a se întâmpla și au putut astfel ascunde materialul de propagandă legionară. Așa se explică negăsirea vreunui material subversiv mai important.

În același sens se afirmă că în seara de 16 la orele 20,30, radio Berlin a anunțat că se vor face arestări printre legionarii din România. Motivul pentru care s-au lăsat arestați fără să se opună, constituie o tactică pentru a atrage și mai mult simpatia populației, considerându-se victime.

*

Printre legionari se discută despre o manifestare a lui Maniu cu prietenii săi din Ardeal pentru a-și arăta indignarea față de arestarea lui Codreanu. Se mai spune că această manifestare ar avea de scop arestarea lui Maniu de către autorități, pentru ca astfel să pornească Ardealul la luptă fățișă contra actualei stări de lucruri și contra Suveranului, care este acuzat că o patronează.

*

În cercurile Partidului Național-Creștin se afirmă cu multă insistență că ar fi arestați aproape 2.000 comandanți legionari. Forurile conducătoare național creștine susțin că în urma celor petrecute, este imposibil să nu avem vărsare de sânge, deoarece Corneliu Codreanu trebuie să aibă un plan bine stabilit, trebuie să fi prevăzut arestarea sa și a colaboratorilor săi, astfel că masa legionară nu se va lăsa și se va răscula.

Membrii Partidului Național-Creștin sunt vizitați în parte de către președinții de circumscripții, care îi îndeamnă să stea liniștiți, dar hotărâți de acțiune, până atunci legionarii vor da semnalul de răscoală și vor reacționa. În acest moment național-creștinii vor adera la luptă și vor lua parte, urmărind să ajungă la izbândă cu ajutorul legionarilor.

În acest sens se spune că dl. Octavian Goga ar fi transmis acum câteva zile un ordin șefilor de organizații, care la rândul lor sunt obligați a-l transmite mai departe tuturor membrilor partidului, care au dat dovadă de credință și spirit de sacrificiu.

În același scop s-a făcut apel la tinerii lăncieri ce se găsesc sub arme, arătând că au datoria sfântă de a lupta alături de naționaliști, cu toate armele și munițiile ce le au asupra lor și nu contra ideii naționale și a eroilor ei.

*

Arestarea fruntașilor fostei organizații a Gărzii de Fier a produs în cercurile Partidului Național-Țărănist o mare dezorientare și – deși până acum câteva zile se observa un mare optimism – acum se tem că se va proceda și cu ei la fel. Unii cred că în această situație s-ar forța prea mult lucrurile și ar urma o intervenție a străinătății fie pe cale diplomatică, fie pe cale economică.

În aceleași cercuri se afirmă că situația nu este așa de limpede și se crede că în mod sigur vor interveni Italia și Germania, care vor cere garanții speciale din partea guvernului român că nu i se va întâmpla nimic lui Codreanu.

Pe de altă parte se spune că Iuliu Maniu ar fi dat dispoziții secretarului său, Mălădărescu, să anunțe pe toți fruntașii partidului de a înceta orice activitate, până se va ști rezultatul anchetei în urma arestării conducătorilor legionari. Se mai spune că deși Iuliu Maniu nu are nici o grijă în ceea ce privește persoana sa, totuși nu ar dori, pentru prestigiul său, să se facă scandal în legătură cu persoanele ce-l înconjoară. Iuliu Maniu a declarat că este sigură eliberarea acelor legionari asupra cărora nu s-a găsit nimic compromițător. Autoritățile fiind puse în fața unor nevinovății, vor fi forțate să-i pună în liberate, întărind astfel prestigiul legionar.

Cercurile național-țărăniste sunt foarte intrigate de măsurile luate de autorități, atât în ceea ce privește pe legionari, cât și pe național-țărăniști și doresc o schimbare cât mai neîntârziată a actualului regim.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 293-299.

7. **1938 aprilie 19, Bucureşti**. Dare de seamă întocmită de Prefectura Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind începerea procesului lui Corneliu Zelea Codreanu.

Dare de seamă

Astăzi la orele 10, la Consiliul de Război al Corpului II Armată Secţia I a început judecarea procesului intentat de dl. prof. Iorga contra d-lui Codreanu, pentru ultraj.

La orele 7,50 a sosit dl. Codreanu cu un taxi însoţit de un jandarm şi un căpitan de Jandarmi.

La orele 10, şedinţa se deschide. Consiliul fiind format din: col. magistrat Dumitru Constantin, preşedinte, lt.-col. combatant Merişeanu Alexandru, maior magistrat Georgescu Alexandru, cpt. magistrat Dobrescu Nicolae şi cpt. combatant Popovici Gh., procuror maior Gheorghiu, Radovici Sebastian, Dem. Popa, Mircea Vlasto, Vasile Mailat, Gh. C. Alexandrescu, V. Moscinschi, C. Vrânceanu, M. H. Angelescu, Anton Dinescu, Traian Mihail, M. Nisipeanu, Scarlat Spirescu, Alexandru Perieţeanu, Emil Herseni, Ion Gh. Iosif, Ion Boroianu, Aurelian Bădescu, Dem. Cuţaride, Valerian Negoescu, Lucian Bogoiu, N. I. Constantinescu, H. Djuvara, M. Apostolescu, N. Coterbic, Maria Popescu, Gh. Stănescu, Horia Cosmovici şi Traian Morărescu.

Afară de aceştia prezenţi mai figurau pe lista apărătorilor şi următorii avocaţi: Mihail Polihroniade, Alexandru Cristian Tell, Radu Budişteanu, Alecu Cantacuzino, Ştefan Zăvoianu, Alexandru Vergatti, I. Victor Vojen, col. Lupaşcu şi Nicolae Runcanu.

La intrarea lui Codreanu toţi avocaţii apărători se ridică în picioare. Dl. preşedinte le atrage atenţia că nu sunt permise asemenea manifestaţiuni şi dacă se mai întâmplă îi evacuează din sală. Se procedează la luarea interogatoriului lui Codreanu. Acesta răspunde că este în vârstă de 38 ani, de profesiune avocat şi că are domiciliu forţat la Predeal.

Dl. avocat Radovici cere amânarea procesului deoarece majoritatea martorilor apărării sunt absenţi. Consiliul suspendă şedinţa şi intră în deliberare asupra incidentului ridicat de av. Radovici. La ieşire dl. preşedinte al Consiliului face cunoscut că incidentul este respins, trecându-se la judecarea în fond a procesului.

După ce se citeşte actul de acuzare se dă cuvântul lui Corneliu Codreanu. În expunerea sa, acesta arată că sâmbăta trecută a fost luat de la un prieten şi a fost dus în faţa instanţelor militare, unde i s-a cerut să depună o listă de martori, lucru ce l-a şi făcut, însă nu a putut spune adresele exacte ale tuturor martorilor, urmând ca acestea să se ducă ulterior. Însă sâmbătă seara a fost ridicat şi dus la Predeal. Dânsul afirmă că, deoarece avocaţii care trebuiau să-l apere şi care cunoşteau dosarul au fost arestaţi, cere să i se dea un termen pentru studierea dosarului, aşa cum şi dl. magistrat instructor a avut timp să-i încadreze faptele, avându-se în vedere principiul egalităţii tratamentului cetăţenilor în faţa Justiţiei. În continuare, arată că procedeul întrebuinţat de justiţia românească este de natură bolşevică.

Dl. preşedinte îi atrage atenţia să nu mai întrebuinţeze astfel de cuvinte.

Consiliul suspendă şedinţa pentru 10 minute, în care timp C. Z. Codreanu, împreună cu avocaţii săi, studiază dosarul.

La începerea şedinţei, dl. preşedinte dă cuvântul în continuare lui Codreanu. Acesta arată că îşi va împărţi expunerea sa în două: 1. Va face un istoric al delictului pentru care este chemat în faţa instanţelor militare; 2. Va intra în fondul acestui delict.

În istoricul delictului arată că este adus aici deoarece a răspuns printr-o scrisoare la articolele referitoare la Mişcarea Legionară pe care dl. prof. Iorga le-a publicat în ziarul „Neamul Românesc". Declară că a avut o deosebită stimă faţă de dl. prof. Iorga, aceasta reieşind chiar din cartea scrisă de el intitulată „Pentru legionari". Acuzaţiile ce i se aduc sunt simple minciuni, aşa cum au fost şi acelea că el ar fi format 16 echipe care să omoare pe dl. ministru Armand Călinescu. Dl. prof. Iorga i-a trimis scrisoarea înapoi prin doi domni comisari regali. D-sa, care până acum câtva timp era contra cenzurii, caută acum să se pună la adăpostul ei, publicând răspunsul la această scrisoare în toate ziarele româneşti şi străine. Declară că l-a propus ca martor pe dl. prof. Iorga pentru ca să-i arate în faţă netemeinicia celor afirmate în aceste articole. De asemenea, arată că cele două scrisori publicate în toate ziarele din ţară sunt ticluite de poliţie şi nicidecum de el, după cum nici scrisorile lui Bănică Dobre şi Totu nu sunt autentice. Intrând în fond, Codreanu arată că nu e vinovat de ultraj, deoarece scrisoarea n-a fost adresată d-lui prof. Iorga „ministru", ci d-lui prof. Iorga „ziaristul". Dacă scrisoarea ar fi fost făcută cu intenţia să fie adresată d-lui prof. Iorga „ministru", nu ar fi fost adresată d-sale ci dl.ui ministru Armand Călinescu, din al cărui ordin s-a procedat la închiderea restaurantelor legionare. Dacă dl. prof. Iorga s-a simţit ultragiat ca „ministru", trebuia să uzeze de această calitate şi să-l aresteze, nu să polemizeze cu dânsul prin ziare. Codreanu citeşte scrisoarea analizând-o, căutând să arate că s-a adresat d-lui prof. Iorga ca om şi ca îndrumătorul de altădată al mişcării naţionaliste, nu ca ministru. Dacă aceasta este socotită ca o greşeală, cere să fie pedepsit.

Se procedează la audierea martorilor. Primul este dl. prof. Găvănescu. Codreanu îi pune următoarele întrebări:

1. Dacă dl. prof. Găvănescu cunoaşte pe dl. prof. Iorga. Acesta îi răspunde că-l cunoaşte perfect de bine deoarece i-a fost şi profesor.

2. Dacă cunoaşte atitudinea lui Codreanu faţă de dl. prof. Iorga. Acesta răspunde că dl. prof. Iorga a contribuit în măsură largă la formarea sufletului generaţiei de astăzi. Arată că Codreanu a avut totdeauna o deosebită stimă faţă de dl. prof. Iorga.

3. Dacă îl cunoaşte pe Codreanu şi Mişcarea Legionară. Dl. prof. Găvănescu răspunde că Mişcarea Legionară este singura care a trecut la naţionalismul practic, lăsând la o parte teoria şi literatura. Dă exemplu taberele de muncă şi restaurantele legionare.

4. Dacă ştie că dl. prof. Iorga a scris articole în care căuta să arunce defăimarea asupra lui Codreanu şi a mişcării conduse de el. Martorul declară că le-a citit şi este foarte mâhnit în sufletul său.

5. Dacă a vizitat vreun magazin sau restaurant legionar. Acesta răspunde că le-a vizitat din curiozitate şi a rămas mulţumit de preţuri şi felul cum a fost servit. Afirmă că îl serveau.

6. Dacă atmosfera din restaurante era de anarhie. Dl. prof. Găvănescu a răspuns că nu a văzut nimic deosebit.

7. Dacă Codreanu i-a răspuns d-lui prof. Iorga printr-o scrisoare, în calitate de ministru sau de ziarist? Dl. prof. Găvănescu răspunde că este convins că s-a răspuns unui director de ziar, nu unui ministru.

8. Dacă nu era firesc să se răspundă d-lui prof. Iorga în aceşti termeni ca în scrisoare. Martorul răspunde că acest răspuns era firesc, atunci când îţi vezi toată opera distrusă.

Urmează dl. prof. Nae Ionescu. Acesta arată că dl. prof. Iorga a fost totdeauna violent contra profesorilor săi şi a tuturor conducătorilor. Insultător public, întâi al bătrânilor şi acum al tinerilor. În continuare, D-sa arată că Mişcarea lui Codreanu n-are nimic revoluţionar şi subversiv şi că acesta a răspuns atacurilor d-lui prof. Iorga „ziarist", nu „ministru".

Atitudinea d-lui prof. Iorga în aceste articole a fost revoltătoare şi Codreanu a fost îndreptăţit să reacţioneze contra acestor acuzaţii nedrepte.

Şedinţa se suspendă la orele 12,20, cea următoare începând la orele 16,30.

În tot timpul procesului s-au plimbat prin faţa Consiliului grupuri de câte 2-3 legionari.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 278-282.

8. 1938 aprilie 19, Jilava. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Marţi, 19 aprilie. E ora 9 seara. Condus de un căpitan de jandarmi şi de un plutonier, cobor scările de la Consiliul de Război. Afară duba. De câte ori văd acest instrument, mi se înăcreşte sufletul. Se deschide uşa şi urc. Înăuntru întuneric. Desprind umbrele a patru soldaţi. „Încărcaţi armele", aud comanda plutonierului. Plecăm. Trecem prin străzi luminate. La un moment dat îmi dau seama că mă aflu pe podul de la Izvor, în dreptul casei D-lui General, unde, până acum câteva zile, fusese sediul nostru. Şi va mai fi, cu ajutorul lui Dumnezeu. O apucăm la stânga şi apoi de-a lungul, pe Cheiul Dâmboviţei. Mă duc la Văcăreşti, îmi zic. Şi trec străzile una după alta. La un moment dat simt că am ieşit afară din Bucureşti. Nu mai aud zgomote de trăsuri, maşini şi tramvaie şi nu mai văd lumini, prin crăpăturile de la ferestruică. Maşina fuge pe şosea, în necunoscut. Într-un târziu este oprită de un cordon de sentinele. „Stai! Cine-i?" „Dă-i drumul, că-i poliţia". Apoi de un altul. În sfârşit oprim. Cobor la Jilava în faţa cancelariei. Aici e un fort din linia de centură a Bucureştilor, făcut pe vremea regelui Carol I, după războiul de la 1877. Acum e închisoare militară. Aici s-au chinuit Moţa, Marin, Ciumetti, Dl. General şi sute dintre ai noştri, la 1933-1934. Intrăm în cancelarie. Peste câtva timp soseşte maiorul comandant al închisorii şi doi ofiţeri din compania de gardă. Primesc instrucţiuni la telefon. Căpitanul şi plutonierul de jandarmi pleacă, luându-şi cu părere de rău rămas bun de la mine. Două suflete alese, care fac excepţie în corpul acesta al jandarmilor. Maiorul îmi cere cravata. Apoi banii, 1.000 lei, mi se face percheziţie prin buzunare. Oribil. Dar aşa e regulamentul. Plec cu locotenentul Mastacan, încadrat de patru sentinele cu baioneta la armă. Sunt obosit. Intrăm în fort. Acolo pătrundem pe nişte ganguri întortocheate şi lungi, pline de întuneric. Mă izbeşte un miros rece şi umed de mucegai. Sunt introdus apoi într-un fel de boltă, lungă de vreo 6 m şi lată de vreo 4 m. Deoparte şi de alta nişte scânduri, aşezate pe capre de lemn, formează două paturi mari, comune. O fereastră cu gratii de fier dă într-un perete al fortului, aşezat la vreo 10 m. Deasupra acestei bolţi sunt vreo patru metri de pământ. Pereţii exteriori au o grosime de 1,50 m. Jos asfalt. Dacă afară aş vedea un om care numai o jumătate de oră ar dori să doarmă într-o asemenea boltă, l-aş opri şi i-aş spune: „Nu încerca, te nenoroceşti". Plutonierul mi-aduce o rogojină şi două pături groase. Le aşează pe scânduri. Sub cap nimic. Locotenentul vede că este ceva lipsit de cea mai elementară omenie. Se simte jenat şi se scuză că aşa e regimul. Mă întreabă dacă n-am o bască pentru cap, că o să-mi fie frig. De unde să am? Îmi spune câteva vorbe bune şi pleacă, încuind uşa cu lacăt. De jos, de sus, din pereţii groşi, de pretutindeni săgeţi reci de umezeală îmi străpung trupul. Pare că aceşti pereţi străini, în care nu recunoşti nimic de-al tău şi nu vezi pe nimeni dintre ai tăi, duşmănoşi, abia aşteaptă o viaţă de om, pe care s-o mistuie, trimiţându-şi miile de săgeţi, ca nişte adevărate raze ale morţii, pe trupul bietului condamnat. M-am culcat. O noapte lungă.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*. Responsabil pentru alegerea, dispoziţia, autenticitatea şi conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfinţescu. Ediţia a treia, Editura Fundaţiei „Buna Vestire". Bucureşti, 1993, p. 143-144.

9. 1938 aprilie 19, Breasta. Însemnările lui Constantin Argetoianu primul arestarea în masă a conducătorilor Mişcării Legionare.

19 aprilie, Breasta. Plecat ieri la ora 2 1/2 cu automobilul am sosit seara la Breasta. E o minune. E primăvară, şi ce să spun mai mult. Pop, administratorul meu, mi-a pregătit o surpriză: podul peste Brestuică e gata, se poate trece pe el şi ieşi în şoseaua judeţeană tocmai la podul Jiului. Se evită astfel 2 kilometri de praf şi vara zăvoiul prin care străbate drumul e de toată frumuseţea.

Ziua de duminică, alaltăieri, a fost închinată pe tot cuprinsul ţării Gărzii de Fier. Percheziţii şi arestări în masă au început de sâmbătă seara, au ţinut toată noaptea şi nu s-au terminat decât duminică după amiază, pe la ora 4. Au fost arestaţi toţi conducătorii Mişcării Legionare, agitatorii, ca şi conducătorii de organizaţii, de legiuni, de cohorte etc. cu Zelea Codreanu în cap. În oraşele de provincie, prin sate, arestările au făcut oarecare vâlvă, în Bucureşti au fost operate însă tiptil şi fără zgomot, aşa încât, în afară de familiile şi prietenii celor interesaţi, nimeni n-a ştiut de ele până către seară. Eu unul n-am ştiut nimic până pe la ora 5, când, ducându-mă la Jockey-Club, am aflat că Alexandru Cantacuzino, Tell şi Radu Meitani, membrii cercului au fost ridicaţi. George Manu (băiatul lui Jean Manu, magistratul) – şi Cantacuzino (fiul lui Papanel) scăpaseră până la acea oră. Am aflat că şi Neagoe Flondor nu putuse fi prins. George Meitani, tatăl lui Radu, era disperat fiindcă astfel, după noua lege a „Apărării ordinii", prin simplul fapt al arestării lui fiul-său, conferenţiar la Universitate, îşi pierdea automat postul. M-a rugat să intervin, să-i dea drumul! Pe lângă cine era să intervin?

În Bucureşti s-au operat cam 150 de arestări. Arestaţii au fost toţi parcaţi în Liceul „Mihai Viteazul", gol din cauza vacanţelor Paştelui, începute cu o zi înainte. Nici unul, nici în sate, nici în oraşele de provincie, nici în Bucureşti n-a opus rezistenţă. Pe Corneliu Zelea Codreanu l-a arestat colonelul Dombrowski, prefect de Ilfov. S-au supus toţi ca oile.

Lovitura a fost bine pregătită şi bine executată. Publicarea diverselor circulare şi scrisori ale lui Zelea Codreanu şi ale fruntaşilor legionari (cu apeluri copilăreşti ca: „Să fiţi gata să muriţi"; „Să fiţi gata la primul semnal al Căpitanului"; „Fiecare ştie ce are de făcut" etc. etc.), descinderile şi confiscările de arme (cu care nu s-ar fi putut cuceri nici o mahala), închiderea hotelului Athénée-Palace – n-au fost decât o introducere la actul săvârşit duminică. [Hotel Athénée-Palace a fost definitiv închis, duminică, şi evacuat sub pretext sanitar. În realitate ca să se spargă vadul de cancanuri şi intrigării politice ce se ţeseau pe culoare, în hall, pretutindeni – în jurul lui Maniu şi altor fruntaşi politici din opoziţie (Lupu, doctorul şi Costache şi alţii). Pentru a-şi dovedi imparţialitatea, Siguranţa a evacuat din hotel, printre primele persoane, pe d-na Ambrozie, văduva unui ofiţer şi rudă de aproape cu d-na Lupescu, căreia îi telefonase toată ziua. Unii spun însă că, deşi rudă cu d-na Lupescu, d-na Ambrozie fusese câştigată de opoziţie, pentru contul căreia spiona pe ilustra sa rudă. În vremuri ca cele pe care le trăim toate sunt posibile – n.a.].

Lovitura a fost bine pregătită, dar ne putem întreba dacă a fost şi bine chibzuită. Am impresia că s-au dramatizat lucrurile mult prea mult. Asprimea şi chiar teroarea nu trebuiesc întrebuinţate când metode mult mai blânde pot duce la acelaşi rezultat. Mai întâi nu trebuie confundat „gardismul" cu „legionarismul". Curentul incontestabil al opiniei publice, manifestat cu prilejul ultimelor alegeri, a fost gardist, nu legionarist. Numai legionarii sunt fanatici care urmăresc schimbarea regimului de Stat de astăzi pe cale revoluţionară. Dar legionarii sunt puţini, şi cu o mână de oameni nu se face o revoluţie, mai ales când această mână de oameni e constituită din copii care se joacă de-a revoluţia şi-şi descoperă „planurile" cui vrea

să le audă, până și cele mai secrete. Marea masă a „simpatizanților gardiști", a celor care formează în realitate curentul – a celor care au votat în decembrie – nu e revoluționară, în nici un sens al cuvântului. E lume care prin „gardismul" său nu înțelege altceva decât să protesteze împotriva regimului de potlogărie și imoralitate sub care trăim. Atât și nimic mai mult. Prin arestarea fanaticilor legionari nu se va dezarma opinia publică protestatară. Această opinie publică va fi și mai îndârjită când va vedea că Zelea Codreanu e trimis la pușcărie și Franasovici potlogarul ambasador la Varșovia... Adevărata combatere a pericolului gardist, dacă pericol e (unde e norocul) constă numai într-o moralizare a vieții noastre publice. Dacă aceasta s-ar pune la cale, s-ar îndepărta orice pericol de răzvrătire și caraghioslâcurile legionarilor n-ar mai impresiona pe nimeni. Regele trebuie să priceapă că nu poate domni între Gavrilă Marinescu și Urdăreanu – cu binecuvântarea lui Tătărescu și a lui Franasovici, adică sub scutul celor mai disprețuiți oameni din țară.

• *Constantin Argetoianu, Însemnări zilnice*, vol. IV. *1 ianuarie – 30 iunie 1938*, Ediție Stelian Neagoe, București, Editura Machiavelli, 2002, p. 248-250.

10. **1938 aprilie 21, București**. Jurnalul Consiliului de Miniștri privind dizolvarea partidului „Totul pentru Țară", a „grupării «Arhanghelul Mihail»" și a „Gărzii de Fier".

Art. I. – Partidul „Totul pentru Țară", gruparea „Arhanghelul Mihail" și „Garda de Fier" sunt și rămân dizolvate.

Patrimoniul lor va fi lichidat potrivit dispozițiunilor din legea pentru apărarea ordinei de stat.

Art. II. – D-l ministru de Interne este autorizat ca făcând aplicațiunea art. 39 din legea pentru apărarea ordinei de stat, să fixeze domiciliul obligatoriu celor care pun la cale și întreprind o acțiune interzisă de această lege și periculoasă pentru ordinea și siguranța statului.

Art. III. – D-nii miniștri al Justiției și al Apărării Naționale sunt îndatorați – fiecare în ceea ce-l privește – a pune în mișcare acțiunea publică pentru sancționarea celor vinovați.

Miron, patriarhul României; Armand Călinescu, Mihail Ralea, general Argeșanu, Victor Iamandi, medic general N. Marinescu, M. Constantinescu, Mircea Cancicov

• „Monitorul Oficial", Partea I, nr. 98 din 30 aprilie 1938.

11. **1938 aprilie 21, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind activitatea Mișcării Legionare.

În urma unor zvonuri care circulă fără întrerupere, asupra soartei legionarilor arestați, că ar urma să fie judecați pentru un complot contra regimului actual, majoritatea legionarilor bucureșteni hotărâseră a se preda în bloc autorităților. Deoarece în special astăzi a circulat și zvonul că se va redeschide procesul I. G. Duca, toți legionarii au hotărât să se retragă în munți și în locurile depărtate ale țării, spre a fi adăpostiți contra autorităților. De asemenea, au hotărât ca acolo să facă școala asasinatului, până acum s-a făcut școala credinței legionare. Afară de aceasta dacă se retrag în munți au posibilitatea să urmărească și activitatea dușmanilor. Toată activitatea legionară de acum înainte va merge paralel cu activitatea lui Maniu și cot la cot vor căuta să dea lovitura finală, contra regimului de astăzi.

Printre legionari mai circulă zvonul că unele personalități ce au rămas încă neatinse, ar fi luat contact cu Maniu, pentru a hotărî acțiunea de viitor în ceea ce privește lupta comună. Din Capitală au dispărut aproape toți fruntașii, căutând să se ascundă de cercetările autorităților și totodată a lua contact cu cadrele provinciale în vederea organizării luptei.

Cercurile legionare mai spun că nu cei care se află astăzi arestați erau în măsură să dea vreo lovitură, întrucât aceștia au făcut de ajuns în decursul anilor pentru Legiune și pe lângă aceasta ei erau marcați de autorități ca oameni periculoși și conducători ai Mișcării. Legiunea se bazează pe cadrele noi și dornice de eroism, care doresc să ajungă pe cei ce s-au ridicat cu astfel de fapte pentru a putea câștiga și ei gloriile și gradele legionare. Pe lângă aceasta, cadrele noi au depus jurămintele sacre la mormintele eroilor legiunii, căzuți în lupta lor pentru legionarism. Aceștia au, deci, cuvântul astăzi, iar nu cei ce ani de-a rândul au simțit răceala, mirosul și umezeala pușcăriilor.

În ultimele 24 ore studenții legionari macedo-români, care erau conducători ai organizației legionare și care până acum două zile locuiau în cămin, acum nu mai dorm acolo, ba ocolesc chiar și împrejurimile căminului de teama de a fi arestați. Legionarii care mai stau la cămin evită de a mai discuta ceva referitor la cele întâmplate, cu toate acestea indignarea lor e foarte mare și când au ocazia aduc insulte Regelui și îl consideră ca singurul vinovat de actuala situație. Astăzi ei au pus problema clar „Căpitanul ori Regele". Faptul că C. Z. Codreanu a fost condamnat spulberă orice iluzie a legionarilor mai ales că ei aveau convingerea achitării. Când au aflat rezultatul și-au format certitudinea că acesta a fost dictat de M. S. Regele și că numai astfel se explică maximum de pedeapsă. Mulți dintre legionari, printre care Spiru Bujgoli, Uzun Aristide, Perdichi Ilie, în momentul când se întâlnesc cu studenții căminiști caută să-i liniștească spunând că toate evenimentele din urmă precipită Romînia Legionară. Ideea unei revoluții naționale se ventilează din ce în ce mai mult printre legionarii macedo-români. Ei spun că așteaptă doar noi ordine și imediat ce momentul va fi oportun se va dezlănțui revoluția legionară.

În altă ordine de idei, legionarii macedo-români sunt preocupați de dispariția lui C. Z. Codreanu. Ei cred că C. Z. Codreanu nu va mai putea scăpa cu viață dacă ar interveni o revoluție salvatoare. Această concepție se află nu numai la macedo-români ci în toată masa legionară. Pe de altă parte, legionarii macedo-români, presupunând că C. Z. Codreanu nu ar putea fi decât în aceste două locuri: Predeal sau Jilava, caută prin oameni trimiși să stabilească locul unde este închis.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 275-276.

12. **1938 aprilie 21, București**. Notă a Direcției Generale a Poliției referitoare la organizarea de către Mișcarea Legionară a unei rețele de agenți-curieri pentru transmiterea ordinelor în țară.

Notă

Rezultă din informații că, șefii din București ai Mișcării Legionare au organizat o rețea specială de agenți-curieri compusă numai din studenți prevăzuți cu abonamente pe C.F.R. și care fac naveta București, Ploiești, Iași, Cluj și alte orașe mai importante din țară pentru transmiterea de ordine secrete și cu instrucțiuni de a lua contact numai cu comandanții și ajutorii de comandanți cari au avut de suferit de pe urma prigoanei.

Un astfel de curier ar fi sosit şi în oraşul Ploieşti, aducând un prim ordin pare-se semnat de inginerul Gh. Clime şi prin care se face cunoscut că toţi comercianţii legionari s-i desfacă mărfurile ce le au în comerţul lor şi să nu mai investească nici un capital în mărfuri.

Ca o consecinţă a acestui ordin, legionarii Gh. Teodorescu şi Mareş, cari voiau să deschidă chiar azi un magazin de stofe pe strada Romană, au renunţat la acest lucru, conformându-se ordinului primit.

Mai rezultă din informaţii că tot de către aceşti studenţi-curieri vor fi aduse şi ordinele pentru lupta finală ce se va da în curând de către legionari.

În rândurile legionarilor se vorbeşte de o telegramă pe care Cancelarul Hitler ar fi trimis-o printr-un cifru special prin T.F.F. consulatelor din România şi prin care le-ar fi adus la cunoştinţă unele măsuri de intervenţie în momentul când s-ar întâmpla ceva lui Corneliu Zelea Codreanu.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 216.

13. 1938 aprilie 24, Jilava. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Sf. Paşti, 1938, 24 aprilie. Îmi intră umezeala în oase. Respir aerul de pivniţă, îmi simt plămânul străpuns de ace, de gloanţe. Mă întind pe patul de scânduri. Mă dor oasele. Stau câte cinci minute pe o parte, câte cinci minute pe cealaltă. Mă întorc pe stânga. Aud cum îmi bate inima. Sau picură picături de sânge din ea? Se scurge viaţa din istovitul trup. O, ţară! Cum îţi răsplăteşti tu pe fiii tăi! Am adormit. Visez pe Mamaia şi pe Elvira Gârneaţă. Elvira mi-a dat să beau dintr-o cană mare cu apă. Mamaia mi-a spus: „Tare greu o ducem. M-am mutat aici". (Era într-un sat la mahalaua Huşului, dinspre Prut). Eu i-am spus: „Mă duc până sus pe deal, cu Nicoleta şi Horodniceanu şi, când mă voi întoarce, o să-ţi las ceva bani, să nu ai nici o grijă". Am plecat. Era noapte. O lună plină, strălucitoare, lumina pământul. Mi-e teamă să nu i se întâmple ceva. Rămasă iar singură. Un ginere mort în Spania, o fată rămasă cu doi copii orfani de tată. Eu în închisoare. Alţi patru copii şi ei în închisoare sau gata de a fi prinşi. În urma unuia dintre ei au rămas patru copii fără nici o bucată de pâine. Tată-meu plecat de acasă la Bucureşti, pentru a-şi lua pensia de sărbători, nu se mai întoarce. E arestat şi dus într-un loc necunoscut. Nimeni nu ştie de soarta lui. Acasă de Paşte, ne aşteaptă mama pe toţi, să facem sărbătorile cu ea. Sunt aşa de puţine bucuriile unei mame bătrâne, arar numai adunându-şi puii la un loc. La noi, de Paşti, e pustiu. Nimeni din cei aşteptaţi. Nu-i nici un suflet lângă mama. Străinii toţi o ocolesc şi de teamă nu-i mai intră în casă. Bate o inimă stingheră şi ne caută pe toţi prin închisori, aleargă după fiecare prin celulele noastre să ne găsească. Să ne mângâie, să ne sărute amărâtele trupuri. Dar unde, când nimeni nu-ţi spune nimic şi nu primeşti nici o veste. O, mamă, care plângi singură în colţul tău de acasă şi pe care nimeni nu te vede, să ştii că şi noi plângem pentru tine, în această zi de Paşti, fiecare prin celulele noastre. Ieri, Sâmbătă, am rugat să mi se trimită un bărbier, ca să-mi radă barba, crescută zburlit de o săptămână, pe obrazul îngheţat. A venit frizerul închisorii, un biet ţigan condamnat. M-a ras şi m-am spălat pe ochi pentru prima oară în această săptămână. Aştept învierea Domnului. Să cer o lumânare plutonierului. Aici n-are de unde să cumpere, dar poate va fi având vreuna în plus acasă la el. Cei doi ofiţeri, locotenentul Mastacan şi lt... au venit şi ei să-şi facă serviciul înainte de închidere. Mai ales că în camera unde sunt adus de ieri nu arde becul. Ce nenorocire! Îmi trece prin minte că e un semn rău. Pentru prima oară în viaţă voi face Învierea fără lumină. Pe întuneric. Singur. Dar ofiţerii şi plutonierul... după mai multe încercări au aprins lumina. Mi-au adus şi o mică lumânărică de ceară, pe care mi-au dat-o cu deosebită bunăvoinţă. Ei, în puţinele minute de vizită reglementară, de două sau trei ori pe zi, nu vorbesc cu mine. Nici ei n-au ce să-mi spună, nici eu nu-i întreb nimic. Singurele lor cuvinte sunt: „Aveţi nevoie de ceva?" La care eu răspund întotdeauna: „Nu". Dar simt în ochii lor că ei înţeleg toată tragedia mea sufletească, îşi dau seama de importanţa culpei mele şi de răspunderea conducerii unei mişcări de peste un milion de suflete, în care se joacă soarta unei naţiuni, ca şi de durerile care-mi străpung inima pentru cei de acasă şi pentru fiecare din sutele şi chiar miile de legionari, care în clipa aceasta primesc aceleaşi aspre chinuri. Înţeleg şi situaţia de umilinţă în care sunt aruncat. Căci, privaţiunea de libertate e una, iar ceea ce e cu mine aici e umilire, e degradare până la maximum a fiinţei umane. Ceea ce nu înţeleg sunt poate uneltirile şi toate diavoleştile planuri care se pun la cale pentru nimicirea mea şi a Mişcării mele. Se caută cu orice preţ ceva, pentru a se smulge o condamnare mare. Ori redeschiderea, în vreo formă, a procesului Duca, ori amestecul meu în procesul Stelescu, ori declararea drept anarhică şi teroristă a Mişcării de până acum şi încercarea de condamnare pe această temă. O condamnare se obţine uşor prin ordin. Totuşi opinia publică va putea discerne în conştiinţa ei nevinovăţia noastră. Şi jertfa noastră va creşte până la cer, iar Dumnezeu, supremul Judecător, ne va auzi şi pe noi. Mi-e sufletul încărcat de nedreptăţi. M-am întins din nou pe patul acesta de scânduri. Aştept ora 11 noaptea, când lumea începe să plece la biserici. Mă învelesc cu paltonul. Nu pot să stau pe spate, căci mă doare, dar nu ştiu ce, nu pot desluşi: şira spinării sau rinichii? Prin crăpăturile scândurii, prin rogojină şi pătură, vine un curent rece de pe cimentul de jos, care trece şi prin haine şi se opreşte prin coastele slăbite. Mă întorc pe dreapta şi îmi strâng genunchii la gură. Mă dor şoldurile, îmi face impresia că a copt, că e puroi. Nu pot sta pe o parte decât cinci minute. Pe cealaltă mă doare la fel. Mă gândesc la „fata mamei" (Cătălina), cum doarme ea cu degeţelele în gură şi visează la Moş Crăciun, care-i aduce jucării. De sărbătorile Crăciunului dormeam în pat cu ea. Deodată o aud răcnind prin somn. O trezesc: „Ce-i mamă, ce s-a întâmplat?" Moş Crăciun a căzut de pe casă cu un sac de jucării". Un înger nevinovat care nu ştie de toate durerile noastre, împlineşte abia 4 ani. O fi 11. Mă scol, mă spăl, mă îmbrac cu paltonul. Mă aşez pe marginea patului şi mă uit la pustietatea din jurul meu. Sunt singur. Mi-aduc aminte: am mai sărbătorit de două ori Paştile în închisoare, în 1925 la Focşani şi 1929 la Galata. Niciodată însă nu am fost aşa de trist, cu atâta durere în mine şi copleşit de atâtea gânduri. Iau cărticica de rugăciuni şi încep a citi. Mă rog lui Dumnezeu pentru toţi. Pentru soţia mea, atât de împovărată şi îndurerată, pentru mama mea, pe care iar vor fi călcat-o şi bruscat-o comisarii din Huşi, pentru tatăl meu, care cine ştie prin ce celulă zace, în această noapte, pentru fraţii mei de asemenea. Apoi pentru ostaşii legionari, bătrâni sau tineri, aceşti eroi şi martiri ai credinţei legionare, ridicaţi de la casele lor şi duşi cine ştie prin ce închisori. Câtă jale şi câte lacrimi n-or fi acum în sute de familii româneşti. Mă rog apoi pentru toţi cei morţi. Bunici şi rude, cum şi prieteni care m-au iubit şi ajutat în viaţă. Îi văd pe rând pe toţi. Iată pe domnul Hristache... şi la urmă îmi apare Ciumetti, cu grupul de legionari martiri căzuţi pe vremea lui. În fruntea lor, mare, îi văd chipul ca într-un tablou... bătrân, bătrân de o jumătate de mie de ani, cu plete lungi şi cu coroana pe cap: Ştefan, Domnul Moldovei. Mă rog pentru el. El mi-a ajutat în atâtea şi atâtea lupte. Iată-l şi pe Generalul nostru, eroul acesta legendar, cu seria lui de martiri legionari, cu cei căzuţi în ultimele lupte. Iată lângă General, în cămaşă verde şi încins, pe Marin, eroul de pe câmpiile spaniole. Moţa, frate drag Moţa, mi se rupe inima când te privesc. Am pornit amândoi, eram aproape copii, acum 15 ani în această luptă. Te văd ager şi neîmblător, înfruntând adversităţile. Sfredelind cu ochii de oţel inima duşmanilor. Te văd mai târziu copleşit de greutăţi şi sărăcie, într-o ţară în care pentru Ion Moţa nu se găsea pâine. Pentru această sărmană de pâine în România nu era de ajuns numai capul tău mare, îţi mai trebuia şi o inimă de trădător. Te văd muncind cu disperare. Te văd obţinând succese strălucitoare la examene, în presă, la bară, la catedră. Te văd târât în închisoare. Umilit şi plin de amărăciune, îţi văd umerii încovoiaţi şi sufletul îndoliat de atâtea atacuri mişeleşti. Te văd tremurând şi plân-

gând pentru mine. Te văd plecând la moarte. Să faci acestui Neam dovada supremă. Să ne eliberezi pe noi prin moartea ta. Să ne deschizi cu pieptul tău sfâșiecat, cu picioarele tale rupte, drumul biruinței unei generații. Și uită-te acum la noi, dragă Moța. Eu stau aruncat ca un câine aici... pe aceste scânduri. Mă dor oasele și îmi tremură genunchii de frig. Ai noștri toți, toată floarea acestei Românii, zace culcată cine știe prin ce temnițe. Doamne, mă rog în noaptea aceasta de Înviere, primește-mi jertfa. Ia-mi viața. Căci Ție, o Țară! nu-ți trebuiesc puterile noastre. Tu vrei moartea noastră. O fi trecut de 12. Poate și de 1. N-am mai auzit clopotele sunând Învierea. Aprind lumânarea și zic: „Christos a înviat!" Lumea prin sate și orașe se întoarce acasă cu lumânările aprinse. Ai noștri toți, familiile noastre, plâng în noaptea aceasta. Am desfăcut o cutie de sardele și am mâncat una din ele. De Luni seara n-am mâncat nimic. Am băut o jumătate cană de apă. Gheruit deasupra rogojinii, adorm ...

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu. Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 144-148.

14. **1938 aprilie 27-29, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Miercuri, 27 aprilie. Au trecut și cele trei zile de Paști. La mine n-a venit nimeni dintre cunoscuți, desigur n-au căpătat permisiunea de a mă vizita, sau poate vor fi fiind și ei arestați pe undeva. Greu trece timpul când ești singur, în această boltă nu intră om decât de trei ori pe zi, câte un minut: dimineața la deschidere, la ora 12, când îmi aduce mâncarea de la cazan, și seara. Soarele nu pătrunde înăuntru decât câteva minute la ora 5 după masă, și atunci numai printr-un colț al ferestrei. Timpul mi-l petrec stând ghemuit pe marginea patului și scriind din când în când, pe hârtie de împachetat, aceste rânduri. Aici nu există nici masă, nici scaun. Un vârf de creionaș, rătăcit prin buzunare, e pe sfârșite. Abia îl pot ține între degete. Restul de timp stau întins sub pătură. Dar umezeala aceasta trece și prin pătură și prin haine. De o săptămână de când stau aici nu m-am dezbrăcat niciodată și n-am fost scos afară la soare, măcar o jumătate de oră, să mă încălzesc. Ieri a fost maiorul Dr. Holban. Un om admirabil. Același care i-a avut în grijă pe ai noștri la 1933. Îi cunoaște pe toți. Deși nu voiesc să mă plâng nimănui și nici să fac vreo cerere, i-am spus că simt dureri jos, la șira spinării și în umeri. Mi-a spus râzând prietenește: „Aceasta se cheamă închisoriță și nu se tratează cu nimic". Astă noapte l-am visat pe Moța, care mi-a spus: „Mi-au dat drumul, le-a fost și lor rușine. Acum plec la Craiova". A ieșit, s-a suit într-un taxi și a plecat. Apoi l-am visat pe dl. General. Era îmbrăcat cu cămașa verde, cu care plecase în Spania. Venise la mine cu tată-meu, Colonelul Zăvoianu și Gârneață. Râdea cu hohote că mă găsise dezbrăcat. Mă gândesc mereu unde or fi ceilalți? Or fi dat familiile lor de ei? Or fi împrăștiați pe la diferitele închisori din țară? Sau concentrați într-un lagăr? Pe cine întrebi, nimeni nu-ți dă informație. În ziare nici măcar nu s-a publicat arestarea lor. Nimic. Atâta doar se știe, că în noaptea în care m-au ridicat pe mine i-au ridicat și pe ei de la casele lor, i-au dus la Liceul „Mihai Viteazul", unde au fost ținuți o zi. Apoi urcați în automobile și duși în direcție necunoscută. Printre ei se află: tatăl meu, Colonel Zăvoianu, Polihroniade, Simulescu, Vasile Christescu, Radu Budișteanu, Vergatti, Alexandru Cantacuzino, Cotigă și patru preoți: părintele prof. univ. Christescu, părintele prof. Dumnică Ionescu, părintele Georgescu-Edineți și părintele Andrei Mihăilescu, care n-are altă vină decât aceea că e parohul bisericii de care aparține sediul nostru. El nu e înrolat în Mișcarea Legionară, după cum nu-i nici părintele Georgescu-Edineți decât parohul bisericii studențești. Bănuiesc că numărul lor, al celor luați din București, trece de 100, profesori, avocați, doctori, ingineri: floarea intelectualității românești.

Nimeni dintre ei nu are nici o vină. Sunt ridicați fără mandate de arestare, în afară de lege, pe deasupra legii, în contra oricăror principii de omenie. Atât de mult au fost călcate bietele case de legionari, încât pentru a restabili dreptatea în viitoarea Românie legionară, numele de legionar trebuie să devină sacru. Nici o forță publică să nu-i poată pătrunde în casă. În caz de delict, numai șeful său ierarhic va putea să pătrundă în casă sau să dispună arestarea lui. Este un drept indiscutabil la reparație, pe care-l merită purtătorii acestui nume atât de hulit, încălcat și nedreptățit astăzi.

Vineri, 29 aprilie. O! Doamne, că lungă-i ziua.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu. Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 148-150.

15. **1938 aprilie 29, București**. Note ale Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind înființarea unui comitet de sprijin pentru legionarii arestați și condamnați, precum și activitatea Mișcării Legionare.

În cercurile prof. Nae Ionescu, se afirmă că din inițiativa acestuia a luat ființă un comitet pentru procurarea mijloacelor materiale destinate ajutorării legionarilor condamnați sau deținuți preventiv, precum și acelora care prin fixarea unui domiciliu forțat nu au posibilitatea de a procura cele necesare existenței lor și familiilor lor. Comitetul de inițiativă se compune din profesorii universitari Nae Ionescu și Giurescu – București, Dan Rădulescu – Cluj, Traian Brăileanu – Cernăuți și I. Gâvănescu – Iași. Comitetul urmează să coopteze pe membrii Senatului Legionar, care sunt decișI a continua activitatea, precum și pe Prietenii Legionarilor. În rândurile acestora se vor lansa liste de subscripție, precum și contribuții lunare, care vor fi acordate familiilor celor arestați, care la rândul lor, urmează să le transmită celor în cauză. Ziaristul Dem. Teodorescu și-a asumat sarcina de a obține adeziunea unor intelectuali fruntași, în vederea asigurării unei reușite depline a acestei acțiuni. Inițiatorii speră să obțină concursul nelimitat material și moral al prof. Gerota și Stelian Popescu. În această direcție se vor face zilele acestea intervențiile necesare. Ca președinte al comitetului va fi desemnat preotul I. Moța. Cel mai târziu în cea de a doua jumătate a lunii mai va începe în întreaga țară activitatea de colectare a ajutoarelor.

*

Printre legionari se afirmă că duminică 1 mai se vor aduna în cimitirele unde se află îngropați legionari restul de comandanți nearestați și aici vor lua diferite hotărâri. Ei spun că sunt hotărâți a suferi prigoana până la capăt, fiind curioși a vedea până unde poate merge. Toate ordinele primite de la fruntașii lor îi îndeamnă la liniște.

*

În cercurile legionarilor se afirmă că fruntașii rămași nearestați vor încerca prin oameni să ia contact din locurile de unde s-au ascuns cu masa studențească. Astfel, întrucât aceștia se vor întoarce din vacanță, vor fi îndemnați să nu se prezinte la cursuri și să declare grevă, ca protest contra măsurilor actualului guvern, care a căutat totdeauna să lovească în tineretul universitar, de astă dată arestându-le colegii. Dacă această acțiune va reuși în București, ea va fi extinsă și în provincie.

*

În cercurile legionare precum și în cercurile ziariștilor se afirmă că Hitler ar fi expediat o telegramă M. S. Regelui, prin care protesta în contra arestării șefului Mișcării Legionare.

iar ca măsură de represalii ar fi arestat pe Arhiducele Anton de Habsburg şi pe Arhiducesa Ileana. De asemenea, că Mussolini ar intenţiona să declare ostatic pe Marele Voievod Mihai până ce situaţia din România va fi limpezită iar Codreanu pus în libertate. Se spune că telegrama lui Hitler către M. S. Regele ar fi fost primită şi de ziarul „Buna Vestire", motiv pentru care a fost suspendat.

În cercurile legionare continuă frământarea şi îngrijorarea. Sunt întrebuinţate toate mijloacele pentru a se menţine legătura între cadre şi a se căpăta informaţii de la centru. O bună parte din tineretul venit cu ocazia sărbătorilor Tinerimii Române are însărcinarea de a lua contact cu fruntaşii legionari din Capitală ce au rămas nearestaţi şi a transmite apoi în provincie ştirile. În urma publicării listei celor arestaţi, cărora li s-a stabilit domiciliul forţat, teama din rândurile legionarilor că ar fi fost arestat un număr de 15-20.000 dintre ei, a dispărut. În faţa acestei situaţii, legionarii au un singur gând şi anume reorganizarea cadrelor pentru a răzbuna pe cei închişi. În rândurile lor există însă o mare nemulţumire, în urma faptului că nu se permite celor închişi de a lua contact cu familiile lor şi de a primi alimente. Pregătirea echipelor de asalt se face în cel mai mare secret şi cu cele mai încercate elemente. Până ce totul va fi gata, va domni cea mai mare linişte, dar atunci când toţi vor crede că Mişcarea Legionară a dispărut definitiv, se va produce deznodământul. În legătură cu aceste pregătiri, pleacă şi sosesc numeroşi legionari din Capitală şi provincie, cu misiunea de a atrage adepţi în echipele morţii şi de asalt. Toate acestea se datorează iniţiativei răzleţe.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 252-256.

16. **1938 mai 1-2, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Duminică, 1 mai. Ieri, prima dată am fost scos afară din pivniţa aceasta. Mi se împleticeau picioarele. Între patru soldaţi, cu baionetele la armă, am fost dus până sus la cancelarie. Acolo mă aştepta căpitanul procuror Atanasiu. M-a apucat groaza. Căci nu mai am nici o încredere în justiţie. Justiţia care judecă după „ordin" şi nu după conştiinţă, nu există. Mi-a luat un interogatoriu lung. De la 6 seara până la 2 noaptea. Alături se auzeau dintr-o cameră glasuri de copii şi viaţă de familie. Îmi făcea impresia că eu nu o să mai apuc niciodată aceste zile. Şi glasurile acelea de copii îmi aduceau aminte de Cătălina, „fata mamii". Păreau că erau un fel de adio pe care lumea îl trimitea unuia, care nu se va mai întoarce în ea. Şi căpitanul mă întreba mereu, întrebările sale se refereau la următoarele puncte: Partidul "Totul pentru Ţară" e fosta Gardă de Fier dizolvată? Jurămintele legionarilor. Semnificaţia cuvântului „Căpitan". Judecătorul legionar nu se suprapune judecătorului Statului? Ordinele secrete ale Ministerului, cu campania electorală sau cu măsurile contra organizaţiei mele. Ce scop avea Corpul Foştilor Militari? Corpul Moţa-Marin? Apologia crimei, prin distincţiunea cu grad şi crucea albă a băieţilor închişi. Asociaţia secretă. Asociaţia „Prietenii legionarilor". Şi pe această linie cazul Duca. Dacă nu cumva am dat eu ordin pentru „asasinarea lui". Deci, o tendinţă de redeschidere a acestui proces, din care eu am ieşit achitat cu unanimitate, ca cea mai bună dovadă a nevinovăţiei noastre, a mea, a domnului General şi a celorlalţi camarazi. Senatul Legiunii, regulamentul făcut de Dl. General, care ar da organizaţiei un caracter paramilitar. Dar aici nu e vorba de nici un proces în care să te judece omeneşte, ci de o prigoană lipsită de dreptate, de legalitate şi de omenie: în care numai Dumnezeu mai poate interveni cu puterile lui. La 2 noaptea mă întorc, între aceleaşi baionete, la locul de odihnă. Şi o să-mi fie dor de „fata mamii". Pe drum, la întoarcere, iar mă

gândeam că nu voi mai ieşi de aici. M-a cuprins un dor de fetiţă. Şi mergând printre sentinele, îngânam mereu: „Şi o să-mi fie dor de «fata mamii». Şi o să-mi fie dor de «fata mamii»". Mi se strânge inima de durere.

Astăzi, luni 2 mai, a venit din nou. Şi interogarea s-a terminat.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziţia, autenticitatea şi conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfinţescu, Ediţia a treia, Editura Fundaţiei „Buna Vestire", Bucureşti, 1993, p. 150-151.

17. **1938 mai 3, Bucureşti**. Ordin al ministrului de Interne către prefecţii de judeţe pentru dispunerea de către aceştia a măsurilor necesare sechestrării tuturor bunurilor mobile şi imobile ale Partidului "Totul pentru Ţară".

Ministerul de Interne
Direcţiunea Administraţiei de Stat
Nr. 7856 A din 3 mai 1938

Domnule Prefect,

Prin Jurnalul Consiliului de Miniştri cu nr. 811 din şedinţa de la 21 aprilie 1938, a fost dizolvat Partidul "Totul pentru Ţară", care activa şi sub denumirea de „Garda de Fier" şi „Legiunea Arhanghelul Mihail". Prin art. 18 din Legea pentru apărarea ordinei de stat, publicată în Monitorul Oficial nr. 88 din 15 aprilie 1938, se prevede că, în cazul când se dizolvă o organizaţiune de acest fel, judecătorul de instrucţie, la cererea Ministerului Public, va pune sub sechestru bunurile grupării sau asociaţiei dizolvate. Tribunalul va numi un lichidator al bunurilor asociaţiunii sau grupării dizolvate. Lichidarea se va face potrivit art. 54 şi următoarelor din Legea nr. 21/1924, legea persoanelor juridice, iar vânzarea bunurilor imobile, potrivit art. 681 şi următorul din Codul de procedură civilă, a cărei aplicaţie se întinde pe întreg cuprinsul ţării. Suma rămasă după lichidare va fi trecută la fondul de asistenţă socială. Prin art. 1 din Jurnalul Consiliului de Miniştri cu nr. 811 din 21 aprilie 1938, s-a dispus dizolvarea Partidului „Totul pentru Ţară" şi a grupărilor „Arhanghelul Mihail" şi „Garda de Fier", precum şi lichidarea patrimoniului lor.

Pentru aplicarea dispoziţiunilor art. 18 din legea sus-amintită şi ale Jurnalului Consiliului de Miniştri nr. 811/1938, vă rugăm să luaţi măsuri de a se cerceta, prin organele administrative şi poliţieneşti, dacă în cuprinsul acestui judeţ Partidul „Totul pentru Ţară" sau „Garda de Fier" are vreun club, local de întrunire sau vreo întreprindere comercială; precum şi dacă posedă bunuri de orice fel şi, pe de o parte, să dispuneţi închiderea şi sigilarea localurilor de întruniri, iar pe de altă parte să sesizaţi în scris Ministerul Public din localitate, pentru ca acesta să intervină la Judecătorul de Instrucţie pentru a pune sub sechestru toate bunurile partidului, mobile şi imobile, şi să numească un lichidator, care să procedeze urgent la lichidarea acestor bunuri, în conformitate cu art. 18 din legea mai sus arătată.

Ministrul Internelor,
/ss/ Armand Călinescu

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7517, f. 235.

18. **1938 mai 3, București**. Note ale Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind activitatea Mișcării Legionare.

Din discuțiile legionarilor relativ la situația actuală se desprind următoarele.

Foștii simpatizanți au o opinie cu totul inofensivă. Ei nu mai speră în nimic și de aceea au părăsit visurile și se arată străini de legiune. Cei care au fost înrolați în Mișcare, dar nu au activat prea mult, sunt mai entuziaști și foarte creduli. Ei așteaptă o intervenție din afară, deoarece pe propria lor răspundere nu îndrăznesc să facă nimic. Astfel, ei așteaptă cu nerăbdare întrevederea Hitler-Mussolini, la care, cred ei, se vor discuta și evenimentele din România și vor interveni, amenințând cu un boicot economic. Se pune multă speranță în această întâlnire, unde cercurile legionare presupun că va avea un oarecare rol și prințul Nicolae.

În aceeași linie de idei, ei au lansat zvonul că Marele Voievod Mihai refuză să mai vină în țară și că Pamfil Șeicaru s-a dus expres pentru a-l convinge să vină cel puțin pentru 10 mai, deoarece este foarte mult apreciat și iubit de poporul român. Drept cauză a plecării în Italia, s-a răspândit vestea că Marele Voievod a aplaudat cu ocazia reprezentării piesei „Răzvan și Vidra" la Teatrul Național, intervenția unui spectator, care a adăugat la cuvintele din piesă „Să trăiască Căpitanul" cuvintele „Și Legiunea", fapt pentru care ar fi fost dojenit, bucuria chiar trimis din țară.

Tot aceștia cred că dacă nu se va interveni din afară, apoi nu se poate ca Iuliu Maniu, care are mulți aderenți și chiar simpatii în armată, să nu intervină și să nu încerce vreo lovitură, care să profite și legionarii.

Pe lângă aceștia se află legionarii care au militat tot timpul în Mișcare și care se pare că au o intuiție exactă a situației. Ei știu și spun că atâta vreme cât Codreanu este închis și, deci, în mâinile autorităților, iar ceilalți fruntași legionari izolați prin domiciliul forțat de masa aproape inconștientă, care ar fi știut doar să se supună la vreun ordin, nu se poate încerca și mai ales nu se poate gândi cineva la ceva. De aceea ei găsesc refugiu numai în „răbdarea pe care pretind că le-a recomandat fostul lor conducător".

Tot aceștia se arată foarte surprinși că sunt căutați cu atâta interes comandanții legionari, care nu s-au prezentat încă la domiciliul fixat. [...]

*

În unele cercuri de intelectuali și gazete din redacțiile ziarelor „Porunca Vremii", se discută cu multe comentarii ultimele evenimente. Se afirmă că unii conducători legionari rămași nearestați vor adresa un memoriu ce va fi înmânat Suveranului. În forma respectuoasă, însă în termeni oarecum fermi va fi pus în curent cu toate nemulțumirile din societatea românească și i se va cere să dispună încetarea persecuțiilor legionarilor. Că nu are a se teme nici el nici guvernul de acte de teroare sau violențe din partea legionarilor, deoarece aceștia au ordine precise pe care nu le va încălca nici chiar cel mai fanatic.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 241-242.

*

19. **1938 mai 4, București**. Note ale Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind activitatea Mișcării Legionare.

În cercurile legionare se afirmă că toți din toate grupurile, echipele, batalioanele etc., au primit consemnul de a lucra pe cont propriu, fără a aștepta avizul sau directivele cuiva, deoarece în momentele de față cel mai mic legionar trebuie să fie cel mai bun comandant. Orice acțiune a oricărei grupe nu trebuie să se bazeze pe multe planuri, ci să se conducă după moment și împrejurări. Toți trebuie să-și spună că comandanții lor sunt dispăruți pentru moment și astfel viața lor nu are nici o valoare, moartea fiind pentru ei suprema satisfacție. Dar astăzi legionarul care vrea să moară, trebuie ca înainte de a închide ochii, să moară cel puțin doi sau trei din „tabăra guvernamentală roșie".

Studențimea nu va începe nici o acțiune, întrucât ea este cea mai perfectă organizație legionară. Ea rămâne mereu la locul de veghe și nu va intra în lucru decât atunci când se va da suprema lovitură actualului regim.

*

Pentru a se controla efectivul Mișcării Legionare și dacă mai persistă credința în reușită, toți șefii de cuib au primit un ordin semnat cu inițialele I.B., prin care li se pune în vedere să caute a lua contact cu toți membrii cuibului și a-i întreba dacă primesc să facă parte din echipa morții. Astfel, toți șefii de cuib au alcătuit de pe acum echipe de sacrificiu.

Ajutorul de comandant Zamfirescu controlează în fiecare zi locuințele legionarilor din sectorul de Galben, în scopul ca tot materialul legionar de propagandă să fie ascuns.

Legionarii speră ca în urma întrevederii dintre Hitler și Mussolini să se iveaască o schimbare în regimul sever aplicat fruntașilor legionari. Se spune că s-ar fi trimis prin Legația Italiei din partea Mișcării Legionare o telegramă la Roma adresată lui Mussolini și Hitler, prin care legionarii își exprimă încrederea în sprijinul acestora și le urează succes desăvârșit.

Năstase, secretarul grupului X din Arsenalul Armatei a comunicat astăzi tuturor legionarilor din Arsenal să fie foarte rezervați și să nu discute nimic despre Legiune, căci Direcțiunea Arsenalului a angajat ieri un agent al Statului Major care îi spionează. Toți trebuie să-l ocolească și să nu se împrietenească cu el sub nici o formă. Acest agent al Statului Major a fost identificat de Popescu Traian, membru important al grupului X.

*

O parte din personalul de serviciu a Facultății de Științe din București, care a fost încadrat în Mișcarea Legionară, continuă și astăzi cu asiduitate activitatea din trecut. Ei declară că, din momentul în care Codreanu a fost arestat, n-au mai putut înscrie noi aderenți, dar cu cei vechi din grupul lor – care se ridică la circa 45 persoane – țin regulat ședințe strângând și cotizații. Ei primesc instrucțiuni de felul cum trebuie să activeze de la comandantul I. V. Vojen, printr-un intermediar. Cotizațiile sunt plătite unui instructor legionar.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 237-238.

28. **1938 mai 5, Bucureşti.** Nota a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind situaţia studenţilor şi activitatea lor în cadrul Mişcării Legionare.

După măsurile de reprimare a Mişcării Legionare, datorită închiderii membrilor principali şi exercitării unei presiuni asupra celor rămaşi liberi, a urmat în mod fatal o perioadă de dumiri care se menţine în bună parte şi în prezent. Cauza derutei este în primul rînd lipsa de legături şi prin urmare greutatea informării reciproce asupra soartei celor ridicaţi şi a situaţiei în general, iar în al doilea rînd nesiguranţa cu privire la situaţia lui C. Z. Codreanu. Ca exemplu se poate arăta că numeroşi legionari nu sunt siguri nici astăzi dacă şeful lor se află la Jilava sau în altă parte.

Încetul cu încetul, legăturile au început a fi reluate, mai întîi între cuiburi şi apoi extinse la cunoscuţi, familiile celor ridicaţi şi aşa mai departe. Odată cu reînceperea curierilor şi sosirea studenţilor în Capitală, situaţia s-a ameliorat din acest punct de vedere. Studenţii legionari au purces la restabilirea legăturilor şi moralului celor rămaşi. Pentru îmbărbătare ei au adus din provincie veşti optimiste, arătînd că organizaţiile au rămas cu moralul mucat şi că sunt gata pentru orice acţiune, pentru orice jertfă. Aşteaptă numai un semnal, o poruncă de sus. În general, credinţa lor este că lucrurile se pot schimba de la o zi la alta, dacă nu în favoarea Mişcării, în orice caz într-un sens care să dea acesteia oarecare libertate de respiraţie.

În aşteptarea unor timpuri mai bune, studenţii legionari au luat pe cont propriu încercările de refacere locale, care urmează a fi generalizate pe cât va fi cu putinţă. Ca bază de reorganizare vor servi societăţile studenţeşti existente şi aprobate de Rectorate, ale căror comitete sunt compuse în mare parte de legionari. Existând posibilităţi legale de adunare în sînul societăţilor, vor exista şi posibilităţi de organizare în vederea măsurilor de apărare a existenţei prin rezistenţă. În acest mod, studenţimea redevine sufletul Mişcării – aşa cum a fost la început – şi ridică, pentru eficacitatea operei guvernului, o nouă problemă care trebuie soluţionată.

Studenţii provin din licee unde au fost pregătiţi în spiritul legionar de către Fraţiile de Cruce, care activează intens în şcolile secundare. Realitatea este că acest spirit este contagios şi tineretul a căzut victima lui într-o măsură îngrijorătoare. De la libertatea de dezvoltare din licee, elevii trec la libertatea din universităţi. Cu acest prilej nu trebue trecut sub tăcere faptul că şi catedra universitară este ori absentă faţă de zbuciumările tineretului, ori se complace într-o atitudine de asentiment tacit, dar totuşi sensibil. Bineînţeles, afară de cazurile când se produc din partea profesorilor sau decanilor manifestări vădite de încurajare a spiritului legionar chiar în şcoală, după cum s-a observat uneori. Situaţia aceasta vădeşte o discordanţă între măsurile pe care guvernul le ia cu un anumit scop şi punctul de vedere contrar, sau lipsit de înţelegere al unor autorităţi şcolare, sub raportul administrativ şi cultural – pedagogic – mai ales când este vorba de studenţime, care în cazul de faţă reprezintă punctul nevralgic.

Pentru realizarea operei de normalizare a vieţii studenţeşti trebuie avut în vedere că nemulţumirile studenţeşti sunt datorate unor cauze complexe şi variate. Astfel, am putea împărţi aceste cauze, ţinând seama de originea lor, în trei mari grupe: 1. datorită observaţiunilor făcute personal de ei în cercurile apropiate, familiare am putea spune; 2. datorate organizaţiunilor politice; 3. datorită agitatorilor.

Dintre toate aceste cauze, cele care vor fi cuprinse în prima categorie sunt cele mai importante şi sunt totodată izvorul celorlalte categorii. În prima categorie citărm cauze de ordin economic, social şi cultural. Încercând să analizăm cât de puţin pe fiecare în

parte, vom vedea că la rîndul lor aceste cauze sunt datorate situaţiei economice, rezultă disproporţiei dintre venituri şi cheltuieli, având în vedere că preţul fabricatelor s-a mărit cu un procent mult mai mare ca acela al materiei brute; aceasta în ceea ce priveşte situaţia agricultorului, iar cât priveşte pe a orăşeanului, în mare parte salariat al statului sau mic negustor, acesta se simte sufocat de greutatea impozitelor şi de scumpirea vieţii. Pe lîngă aceste observaţiuni de ordin economic, tot în prima categorie vom cita nemulţumiri de ordin economic tot în prima categorie vom cita nemulţumiri de ordin social şi de ordin cultural. În prima subdiviziune se pune problema căminelor şi a cantinelor, iar în a doua problema taxelor şcolare, bibliotecilor, laboratoarelor, atelierelor şi câmpurilor de exerciţii, profesorilor şi societăţilor studenţeşti.

Cât priveşte problema căminelor şi cantinelor, aceasta este una din cele mai dezbătute şi formează şi a format punct unghiular a normalizării vieţii studenţeşti. Atât timp cât studentul va fi silit să trăiască la periferie sau la centru, însă în condiţii dezastruoase de igienă, salubritate şi moralăţ, atâta timp din această problemă se va face un permanent motiv de agitaţie.

Trecând la problemele de ordin cultural, acestea se pot rezolva numai prin intervenţia hotărîtă a statului, creându-se noi săli de cursuri, înzestrându-se laboratoarele, bibliotecile, atelierele unde-şi fac practica inginerii şi reglându-se cu munca acestora să fie remunerată omeneşte, nu cum se întîmplă astăzi când studenţii se obligă să facă practică în marile industrii, unde sunt plătiţi cu 3-4.000 lei pe lună, vara, în localităţi ca Braşovul, Azuga, Ploieşti etc.

În cea de a doua grupă de cauze am enunţat nemulţumiri de ordin politic. Acestea îşi au originea adevărată în nemulţumirile arătate mai sus, însă se manifestă prin organizaţiuni politice, ori de extremă stîngă, ori de extremă dreaptă, care de altfel a reuşit să stăpânească studenţimea numai şi numai exploatînd deziderate de ordin cultural şi moral, fără a vizza cum fac extremiştii de stînga nemulţumirile economice şi sociale. Astfel se explică şi constanţa cu care studenţimea a îmbrăţişat şi păstrează ideile politice ale extremei de dreapta. Dacă acestea nu ar fi fost arătate prin prisma atât de frumoasă şi nobilă a culturalizării şi moralităţii, extrema dreaptă nu ar mai fi reprezentat forţa de astăzi.

În cea de a treia grupă am citat nemulţumirile provocate şi susţinute de agitatori. Aceştia, în majoritatea lor, foşti studenţi, pentru că din cauza atitudinii lor au fost eliminaţi din universităţi, formează elementele cele mai preţioase pentru extrema dreaptă, deoarece recrutează noi elemente şi asigură prin trecutul activităţii lor, Mişcării Legionare, conducerea vieţii studenţeşti.

Privind în ansamblu aceste cauze arătate sumar, soluţiile se impun de la sine. Trebuie soluţionate paralel cu problemele de ordin pur studenţesc şi cele de ordin general economic şi social. Dacă problemele de ordin economic sunt rezolvabile mai greu, dată fiind actuala conjunctură, cele de ordin studenţesc sunt imperios necesare a fi rezolvate. Se impune astfel desfiinţarea tuturor actualelor societăţi studenţeşti, care nu au nimic comun cu viaţa studenţească, decât cel mult două baluri pe an sau câteva serate. Mărirea numărului orelor de studii şi obligativitatea strictă a frecvenţei şi lucrărilor de seminarii sub sancţiuni imediate, este a doua măsură, menită a răpi studenţilor timpul pe care de obicei îl rezervă politicii. În prezent există numeroase obligativităţi de acest fel, dar sunt astfel impuse, încât studenţii se pot sustrage cu cea mai mare uşurinţă, fără consecinţe importante pentru ei. Chiar şi pedepsele pe care Consiliile profesorale le aplică uneori, sunt atât de târzii şi de discutate, încât îşi pierd orice caracter de exemplaritate. Pe lîngă aceste măsuri de ordin programatic, se impun anumite realizări din partea autorităţilor, în ceea ce priveşte standardul de viaţă al studenţimii.

Astfel sunt necesare crearea de noi cămine şi cantine spaţioase şi igienice, după modelul ca minului şi cantinei Asistenţei Universitare „Regele Carol II", unde nemulţumirile sunt inexis tente, iar studenţii duc o viaţă cu mult mai bună ca oricare din ceilalţi cămînişti din Bucureşti. Pe lângă acestea, este absolută nevoie de începerea imediată a unei acţiuni puternice de atra gere a tineretului studenţesc pe linie apolitică. Aceasta este misiunea grea a catedrei deşi este încă mai greu a se convinge catedra să o facă.

Neglijarea acestor măsuri în momentul de faţă ar reduce opera guvernamentală la minimum de eficacitate. Modelarea spiritelor în sensul acţiunii oficiale este condiţia ca pitală a reuşitei.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 230-234.

21. **1938 mai 5, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea Mişcării Legionare.

În cercurile simpatizante legionare din jurul revistei „Vremea" se afirmă că acţiunea Comitetului de ajutorare a legionarilor din închisori sau cu domicilii forţate, a depăşit cele mai optimiste calcule. În toate judeţele s-au format comitete cuprinzând elita locală, care au şi reuşit să colecteze sume importante menite să ajute pe legionarii în nevoie şi familiile acestora. Se spune că numai printre studenţii medicinişti şi teologi s-ar fi colectat până astăzi peste 100.000 lei. Se crede, de asemenea, că de la S.T.B., unde se face o intensă propagandă în acest sens de la om la om, să se colecteze de asemenea o sumă importantă. Fraţii Donescu, Mircea Eliade şi alţi redactori de la „Vremea" sunt cei mai asidui colectori.

*

Studenţii legionari din Capitală intenţionează ca în zilele de 8 şi 10 Mai, cu ocazia serbărilor restauraţiei şi aniversării Regatului, să se adune în grupuri pentru a intona imnurile „Sfântă tinereţe legionară" şi „Echipele morţii". Deocamdată iniţiativele sunt individuale şi fiecare caută să-şi găsească tovarăşi în vederea formării grupurilor. Această manifestaţie va fi făcută cu concursul unui număr foarte important de premilitari. Cântecele se vor intona prin surprindere şi numai după ce vor fi asigurate posibilităţile de răspândire imediată în caz de intervenţie a autorităţilor.

Activitatea grupului ilfovean legionar de sub conducerea lui Bartolomeu Livezeanu se desfăşoară nestingherită. Astăzi urma să se ţină o şedinţă sub preşedinţia lui B. Livezeanu. Şedinţa a fost însă amânată pentru sâmbătă, deoarece şeful ilfovenilor este bolnav. În această şedinţă urma să se ia hotărâri importante. Astfel, stabilindu-se în mod cert moartea ing. Climescu, iar pe de altă parte ilfovenii fiind informaţi că viaţa lui Codreanu este în pericol, deoarece acesta a pierdut mult sânge, existând şi temeri că va fi suprimat de autorităţi, se încearcă o solidarizare cu grupul macedonean. În cazul când aceştia se vor declara decişi de a lupta în actualele împrejurări, se va căuta formarea unui grup de câteva sute care să forţeze închisoarea Jilava şi să elibereze pe Codreanu. Alt grup va încerca un atac contra d-lor Armand Călinescu şi Gabriel Marinescu.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 235-236

22. **1938 mai 5, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Joi, 5 mai. Sunt tot aici, în această tristă celulă. Stau singur, ceas după ceas, şi zi după zi. Nu văd chip de om, decât atunci când mi se aduce mâncarea. De acasă nu a mai venit nimeni, căci nu s-a mai permis. Am auzit că într-o altă latură, mai rău decât mine, stă bietul Horia, fratele meu. Mâine are procesul. Dumnezeu să-i ajute. Mă rog pentru el. Nu face parte din Mişcarea noastră şi nici nu ştiu din ce motive este arestat. Pe la 4, a venit plutonierul cu încarcerarea şi m-a trecut în scriptele închisorii, în calitate de condamnat la 6 luni, anunţându-mă că mă eliberez la 15 octombrie. Ce bine ar fi, dacă n-ar fi uneltirile care mi se pun la cale acum, dar cred că Dumnezeu le va împrăştia, cu lumina lui biruitoare. Tot astăzi, joi 5 mai, am avut prima bucurie, sau a doua, căci prima a fost când mi s-a adus geamantanul în primele zile. Mi-a adus de acasă un pachetel de şuncă, peşte prăjit, două săculeţe cu brânză „Lica" şi două pâini albe, proaspete. De asemenea, căciula, o bundiţă cu mâneci, două perechi ciorapi de lână şi nişte papuci de casă. M-am bucurat: un semn de la ai mei. N-am putut să-i văd, dar seninul îmi încălzeşte inima. Cojocul mă va scăpa şi de frig. Până acum, de 15 zile, cred că n-am mâncat mai mult decât o pâine în tot acest timp. Am dormit îmbrăcat. N-am fost scos afară nici măcar 5 minute pe zi. M-au umplut purecii şi păduchii şi mă pişcă toată noaptea.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziţia, autenticitatea şi conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfinţescu, Ediţia a treia, Editura Fundaţiei „Buna Vestire", Bucureşti, 1993, p. 151-152

23. **1938 mai 6, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea Mişcării Legionare.

În urma arestării lui C. Z. Codreanu şi a certitudinii care s-a format că acesta se găseşte la Jilava, legionarii şi-au pus problema reluării legăturilor cu şeful lor, pentru a le da instrucţiuni în vederea activităţii de viitor. În urma acestui fapt, legionarii au primit dispoziţii ca să încerce organizarea de mici cuiburi ad-hoc formate din străjeri şi premilitari mai ales, care vor lua parte la viitoarele serbări naţionale, şi care prin această împrejurare să încerce, simultan, un atentat contra M. S. Regelui şi a însoţitorilor, atunci când Majestatea Sa va trece trupa în revistă, sau când va participa la serbările tineretului străjeresc şi premilitar, ce au loc cu ocazia zilei de 8 iunie. În momentul de faţă se recrutează elementele necesare dintre premilitari.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 224.

24. **1938 mai 7, Câmpina**. Adresa Prefecturii Județului Prahova către Comisariatul de Poliție Câmpina prin care se aduce la cunoștință dizolvarea Partidului „Totul pentru Țară".

Nr. 1855 din 7 mai 1938

Către,
Șeful Comisariatului de Poliție Câmpina

Vi se transmite mai jos în copie adresa Prefecturii Jud. Prahova cu Nr. 8376 din 7 mai 1938, de cuprinsul căreia vă rugăm a lua cunoștință și măsuri pentru a executa întocmai.

În conformitate cu ordinul Ministerului de Interne Nr. 7856 A/1938, avem onoare a vă face cunoscut că, prin Jurnalul Consiliului de Miniștri cu Nr. 811 din ședința de la 21 aprilie 1938, a fost dizolvat partidul „Totul pentru Țară" care activa și sub denumirea de „Garda de Fier" și Arhanghelul Mihail. Prin art. 18 din Legea pentru apărarea ordinei în Stat, publicată în „Monitorul Oficial" cu Nr. 88 din 15 aprilie 1938, se prevede că, în cazul când se dizolvă o organizațiune de acest fel, Judecătorul de Instrucție la cererea Ministerului public va pune sub sechestru bunurile grupării sau asociației dizolvate.

„Tribunalul va numi un lichidator al bunurilor asociațiunei sau grupării dizolvate. Lichidarea se va face potrivit art. 54 și următorii din Legea Nr. 21/924/Legea persoanelor juridice, iar vânzarea bunurilor imobile potrivit art. 681 și următorii din Codul de procedură civilă a cărei aplicație în această materie se întinde pe întreg cuprinsul țării. Suma rămasă după lichidare va fi trecută la fondul de Asistență Socială".

Prin art. 1 din Jurnalul Consiliului de Miniștri cu Nr. 811 din 21 Aprilie 1938 s-a dispus dizolvarea partidului „Totul pentru Țară" și a grupărilor „Arhanghelul Mihail" și „Garda de Fier" precum și lichidarea patrimoniului lor.

Pentru aplicarea dispozițiunilor art. 18 din Legea sus-amintită și a Jurnalului Consiliului de Miniștri Nr. 811/938, vă rugăm a cerceta în cuprinsul cir. Dvs. dacă partidul „Totul pentru Țară" sau Garda de Fier are vreun club, local de întrunire, sau vreo întreprindere comercială, precum și dacă posedă bunuri de orice fel, și pe deoparte, să dispuneți închiderea și sigilarea localurilor de întruniri, iar pe de altă parte să ne raportați, pentru a se pune sub sechestru toate bunurile partidului – mobile sau imobile – în conformitate cu art. 18 din Legea arătată mai sus.

Prefect,
/ss/ Argiropol Epaminonda

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 218.

25. **1938 mai 8, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Duminică, 8 mai. Ieri seară a venit magistratul instructor, maior Dan Pascu și mi-a adus la cunoștință că am fost trimis în judecată pentru „trădare". Am rămas un moment uluit. Apoi mi-a explicat că este vorba de deținerea și publicarea de acte secrete, care interesează siguranța Statului și care se încadrează în articolul 191 C.P. sub titlul „Trădare". Mi-a luat un

interogatoriu asupra celor șase ordine, date de prefecți sau comandanți de legiune de jandarmi către subalterni, toate referindu-se la șicane politice – electorale – îndreptate împotriva organizației mele. Nici un ordin din acestea nu interesează siguranța Statului român. Unul din ordine este al prefectului de Prahova, adresat directorilor de fabrici, jidani de pe Valea Prahovei, cerându-li-se să dea afară pe muncitorii legionari. Altul al generalului Bengliu, interesând Corpul de Jandarmi, pe care mi l-a adus cineva din cercurile național-țărăniste de la Corso sau Athénée Palace. M-am întors din nou în celula mea, cu inima străpunsă de săgeți. Eu, șeful Mișcării Naționaliste-Legionare, să fiu judecat pentru trădare. N-am mai mâncat nimic. Am adormit târziu de tot, pe patul meu de scânduri și m-am zvârcolit toată noaptea. Dimineața m-am trezit strigând în somn: „Auzi, dragă Mota, voi fi judecat pentru trădare!" Doamne, Doamne, lungă e ziua. Ceasuri întregi și zile întregi nu schimb o vorbă cu nimeni. Ce-or fi făcând soția mea și fata? Am auzit că sunt închise și reținute la Casa Verde. Nu pot să-mi imaginez de ce. Poate ca să nu vină la mine. Dar bietul tatăl meu în ce lagăr o fi? Va fi ajuns cineva până la el să-i ducă ceva de ale mâncării, de învelit? Nu știu nimic. Dar biata mama, cum o fi ducând și această nouă povară? Căci casa noastră liniștită, ascunsă sub caișii înfloriți, de la 1922 încoace e numai câmp de percheziții în miez de noapte și de jale. Să alergi de atâtea ori, din odaie în odaie și să nu vezi pe nimeni din ai tăi, să nu știi de soarta lor, să-ți spună inima de mamă că ei se află în cele mai grele suferințe, să-ți fie viața numai un plâns și un oftat. O văd cum își pune amândouă mâinile pe față și plânge. Și simt cum i se frânge inima. Doamne, Doamne, atâtea dureri în casa noastră. De atâția ani.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 152-153.

26. **1938 mai 9, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Luni, 9 mai. Astăzi a venit din nou maiorul Dan Pascu. Iar am fost dus între baionete, până sus la cancelarie. Când am ieșit afară și am dat de soare, de aer și de căldură, am simțit o mângâiere. Părea că, printre baionetele care mă duceau, mă binecuvânta cerul. Maiorul mi-a spus că instrucția s-a terminat. Să-mi aleg apărătorii. Cine să mă apere? Când toți avocații noștri sunt arestați, știu eu cine va primi să mă apere? A rămas să mă gândesc până joi. Mi-a spus că s-a publicat în ziare rechizitoriul căpitanului Atanasiu. Ce vor fi spus băieții, toți ai mei, când vor fi citit? Cum trebuie să fi plâns mama și biata soția mea! Trimis în judecată pentru trădare... M-am întors înapoi, în această boltă plină de răceală și stau pe gânduri. N-am cu cine să mă sfătuiesc. Nenorocitele de ordine jandarmerești și polițienești cu caracter politic, ating ele ideea siguranței Statului? Se încadrează în acele articole grozave 190, 191 C.P., care pedepsesc de la 5-25 ani muncă silnică? Stau și mă frământ singur. Am să cer o hârtie, am să fac o cerere comandantului închisorii spre a permite soției mele să vină pentru a-mi putea pregăti apărarea. Dar cum să vină, dacă e sechestrată acasă? S-o fi zbătând și ea. S-o fi frământând singură cu biata „fata mamii". De nicăieri nici o speranță. Un singur sprijin: Dumnezeu și Maica Domnului.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 153.

27. **1938 mai 10, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Marți, 10 mai. De când stau aici, în situația aceasta grea, n-am supărat pe nimeni, cu nici un fel de cerere. Astăzi am înaintat următoarea cerere domnului comandant al închisorii: „Domnule Comandant, Subsemnatul Corneliu Zelea Codreanu, în calitate de deținut, vă rog respectuos să binevoiți a înainta cererea mea autorităților militare în drept, spre a fi rezolvată. Terminându-se instrucția și deschizându-mi-se acțiune publică pe baza art. 191 C.P., cer să se permită soției mele a mă vizita, fiindu-mi urgent necesar, pentru pregătirea procesului meu, angajarea avocaților etc., proces ce urmează a se judeca după procedura rapidă. Acțiunea deschisă în contra mea comportă discuțiuni doctrinare și cercetări de jurisprudență, care nu se pot face într-un timp scurt. De aceea cer, pentru necesitățile apărării mele, să permiteți urgent soției mele să vină la mine. Tot deodată vă rog a permite să se expedieze alăturata telegramă adresată soției mele. Primiți vă rog, asigurarea respectului meu". Marți, 10 mai 1938. Corneliu Zelea Codreanu.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*. Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 153-154.

28. **1938 mai 13, București**. Note ale Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind scrisoarea trimisă de Corneliu Zelea Codreanu lui Ion Victor Vojen și posibila colaborare dintre generalul Ion Antonescu și Mișcarea Legionară.

Notă

Aseară legionarii au primit de la Jilava de la „Căpitan" o importantă scrisoare adresată lui Victor Vojen. După spusele legionarilor, scrisoarea a fost trimisă prin medicul închisorii. Medicul închisorii a predat scrisoarea d-lui maior Mateescu care personal a încredințat-o unui legionar, curier de o foarte mare discreție, al cărui nume este cunoscut numai de Vojen, Trifa și Horodniceanu. Acești doi curieri militari ai „Căpitanului" sunt cu totul devotați lui. În scrisoare „Căpitanul" dă diferite instrucțiuni lui Vojen referitoare la legătura care trebuie făcută rapid cu întreaga țară. Legătura nu se va face cu șefii noi de organizații din țară, ci direct cu șefii de cuiburi din toate județele. Atunci când această legătură va fi perfectă în întreaga țară, i se va comunica „Căpitanului". Atrage apoi atenția tuturor celor care nu au fost prinși, să se adăpostească cât mai bine și să se ferească a primi pe cineva în locuințele unde se află adăpostiți. Ordinele să se dea prin telefon sau celei mai devotate persoane din locuința unde se află adăpostiți. Tot în acel plic a fost și un alt plic mai mic care a fost adresat lui Maniu, care a și fost expediat, dar al cărui conținut nu-l cunoaște nimeni.

*

Se zvonește printre legionari că odată cu venirea generalului Antonescu în țară, D-sa va lua comanda Legiunii. Zvonurile au fost apoi dezmințite de alți legionari care au spus că nu au nevoie de un alt conducător, ci înțeleg ca tot ei să lucreze ca să iasă din greu, iar nicidecum să vină altul, ca să spună că acesta a salvat Legiunea.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 193.

29. **1938 mai 13, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Vineri, 13 mai. Ieri a fost din nou maiorul Dan Pascu. Trebuia făcută ultima formalitate pentru terminarea instrucției. Dar, spre surprinderea mea, mi s-a deschis acțiune publică pentru două delicte: I. Că am înarmat pe cetățenii țării, căutând să provoc război civil. II. Că m-am pus în legătură cu un stat străin pentru a provoca revoluția socială în România. Bineînțeles că nici una din aceste acuzații nu conține nici cel mai mic adevăr. Ce grozav e să te zbați sub acuzații nedrepte! Dumnezeu le vede pe toate. E vorba ca luni să se facă ultima formalitate a instrucției și să mi se fixeze un termen. Aștept acum duminica. Poate o veni cineva din ai mei la mine. Am auzit că fratele meu Horia a fost condamnat la o lună închisoare și e ținut tot la secret, într-o situație cu mult mai rea decât a mea. Că e foarte slăbit. Mi se rupe inima de durere pentru el. Mă rog lui Dumnezeu să-i ajute și lui. Aseară am avut un musafir. Când a venit să-mi aducă mâncarea, s-a strecurat printre picioarele plutonierului un câine. După ce m-a închis la loc, el a ieșit de sub pat. A mâncat cu mine. I-am dat din ce am avut și s-a săturat. Am mai vorbit cu el și s-a culcat jos pe ciment. M-am întins și eu pe rogojina mea. I-am făcut semn să se urce sus. S-a urcat și s-a culcat lângă mine, după ce m-a lins pe mână. O fi vreun semn de noroc pentru mine. A stat cuminte. Simțeam alături răsuflarea unei ființe. Pe la miezul nopții a voit să iasă afară. L-am ridicat la geam și printre gratii a plecat.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 154-155.

30. **1938 mai 15, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Duminică, 15 mai. A trecut și duminica și la mine tot n-a venit nimeni. La prânz mi-a adus de acasă niște borș cald de pasăre într-un termos, friptură și pâine albă. Mi le-or fi adus biata mama și soția mea. Ce-or fi pe sufletul și pe capul lor. Am gustat câteva linguri din borșul cald, dar slăbiciunea trupului și durerile din suflet nu-mi permit să mănânc. Așa că se usucă ceas cu ceas carnea pe mine. Crește însă în inima mea credința în Dumnezeu. Mă rog în fiecare zi Maicii Domnului și Sf. Anton de Padova, prin ale căror minuni am scăpat la 1934. În aceste vremuri de urgie sunt singura mea mângâiere.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 155.

31. **1938 mai 16, Bucureşti**. Ordonanţa definitivă de trimitere în judecată a lui Corneliu Zelea Codreanu emisă de Tribunalul Militar al Corpului II Armată.

Ordonanţa definitivă
de trimitere în judecată a lui Corneliu Zelea Codreanu pentru crimă de trădare, uneltire contra ordinei sociale şi pentru crima de răzvrătire

Ministerul Apărării Naţionale
Tribunalul Militar al Corpului II Armată Cabinetul 5 Instrucţie
Anul 1938, luna mai, ziua 16.

Noi, Maior Magistrat Dan Pascu, judecător de instrucţie al Cabinetului 5 de pe lângă Tribunalul Militar al Corpului II Armată:

Având în vedere ordinul de urmărire nr. 30066 din 7 mai 1932 şi ordinul de urmărire nr. 30596 din 12 mai 1938 ale Domnului General Comandant al Corpului I Armată; având în vedere actele de instrucţiune adunate şi instruite împotriva lui Corneliu Zelea Codreanu, în etate de 38 ani, născut la Iaşi, de profesiune avocat, căsătorit, domiciliat în Bucureştii Noi, str. Niculescu-Dorobanţu, nr. 38, aflat actualmente în executarea unei condamnări de şase luni închisoare, pentru faptul de ultragiu, pus sub urmărire pentru faptele sale de trădare şi reproducere în public de acte interesând siguranţa Statului, prevăzute şi penate de art. 191 punctul 1 şi 2 din Codul Penal Carol II combinat cu art. 190 acelaşi cod, delictul de uneltire contra ordinei sociale prevăzut şi penat de art. 209 punctul 4, C.P. şi crima de răzvrătire prevăzută şi penată de art. 210 alin. 1 C.P., toate combinate cu art. 101 din C.P. şi Înaltul Decret Nr. 856/938, privitor la instituirea stării de asediu.

Având în vedere rechizitoriul Domnului Procuror Militar prin care opinează ca numitul să fie trimis în judecata Tribunalului Militar al Corpului II Armată, pentru faptele mai sus arătate;

Asupra celor stabilite constatăm:

În fapt: la percheziţia efectuată la domiciliul învinuitului Corneliu Zelea Codreanu, din Comuna Bucureştii Noi, str. Niculescu-Dorobanţu, nr. 38, la Casa Verde unde este şi sediul fostului partid politic "Totul pentru Ţară" s-a găsit material informativ şi documentar care relevă natura, mijloacele şi rosturile activităţii politice a lui Corneliu Z. Codreanu, cât şi felul de organizare şi activitate a organizaţiunilor conduse de numitul. La descinderile şi percheziţiile făcute la diferiţi fruntaşi ai acestei organizaţiuni politice, în Capitală şi în restul ţării s-a găsit material informativ care vădeşte aceeaşi situaţie: existenţa unei intense organizaţiuni politice, sub diferite forme, a cărei conducere o avea Corneliu Z. Codreanu, diriguită de la sediul din Bucureştii Noi, Casa Verde şi din str. Gutenberg, nr. 3, Bucureşti.

Din examinarea materialului descoperit s-au stabilit cu precizie următoarele fapte şi stări de fapt:

Organizarea pe tot întinsul ţării a Mişcării aşa-zisă Legionară, prin cuiburi şi unităţi mai mari decât acestea, este de natură ocultă, tăinuită, nefiind cunoscută decât de o mică minoritate a conducătorilor legionari. În adevăr, dovada clandestinităţii este făcută nu numai prin observaţiunile organelor poliţieneşti şi ale Jandarmeriei, dar chiar prin acte emanate de la conducătorii legionari. Citâm în acest sens: Circulara Nr. 37 către şefii de regiuni şi judeţe", cu privire la organizare şi care poartă şi un număr de ieşire al sediului str. Gutenberg, anume pe acela 60/936 (dosar nr. 14 col. rez. C. Stănescu, p. 114). Această circulară are şi următorul pa-

sagiu: „Vă rog, deci, dar să citiţi şi să studiaţi cu atenţie şablonul alăturat al aşa-zisei ordine de bătaie al fiecărei unităţi, făcut după sistemul de mobilizare în oştire, care lucrare are să fie, bineînţeles absolut secretă". Un alt exemplu: într-o circulară a partidului "Totul pentru Ţară", organizaţia judeţului Vlaşca (dosar nr. 15, ing. Clime, p. 259), se spun următoarele: „Nici un cuib nu-şi va păstra arhivele la el, ci ele vor fi înaintate, prin şeful plăşii, la centrul judeţean. De asemenea, şefii de unităţi, în afara de elementele strict necesare, nu vor păstra nici un raport sau document privitor la situaţia legionarilor şi la organizarea noastră, ci vor trimite totul la centrul judeţean. Lămuriri se vor da pe cale verbală de subsemnatul. Este de dorit ca orice corespondenţă să fie trimisă prin curier". Oricât ar părea de paradoxal, dar este totuşi un adevăr bine stabilit că învinuitul Codreanu Z. Corneliu, în calitate de conducător al Mişcării Legionare a încercat şi a reuşit, în oarecare măsură, imitând sistemul comunist în organizarea „şcolarului roşu" să organizeze printre elevii şcolilor secundare din ţară, mănunchiuri şi grupuri ale organizaţiei numită „Frăţia de Cruce", în mod conspirativ. Spre a exemplifica, ne referim la dosarul nr. 17, Stoia p. 30. Printr-un Raport, şeful grupului F.D.C. nr. 14 către F.D.C. spune: „Raportez pe această cale despre situaţia efectivă şi activitatea grupului F.D.C. nr. 14. Grupul nr. 14, cuprinzând mănunchiurile F.D.C. de la şase şcoli ale sectorului IV Verde, situaţia se prezintă astfel: 1. Şcoala Superioară de Arte şi Meserii „Polizu" are: F.D.C. Nicador cu vechime din primăvara trecută şi cu un efectiv de şase fraţi de cruce. Un mănunchi de 15 prieteni, din care unii îndeplinesc deja condiţiile de a intra în F.D.C.; 2. Liceul „Marele Voievod Mihai", cu un mănunchi de 5 prieteni, din 2 care vechime de un an; 3. Liceul „Gheorghe Lazăr", având un mănunchi constituit din 5 prieteni, care 2 foşti membri ai fostei F.D.C. Sterie Ciumetti, care s-a dizolvat; 3. Colegiul Naţional Sf. Sava, având un mănunchi de 3 prieteni. 4. Liceul „Sf. Iosif", care e frecventat mai mult de străini, este semnalat un simpatizant, care va trebui să înfiinţeze mănunchiul. 5. Liceul „Aurel Vlaicu", care nu are încă mănunchiul organizat. Toate aceste mănunchiuri ale F.D.C. funcţionează conform regulamentului. De ziua legiunii au ţinut şedinţă festivă.

La p. 20, acelaşi dosar găsim: „Tabloul situaţiei asupra elevilor clasei VIII-a A, după origine şi intelect". La p. 28, acelaşi dosar, găsim o fişă-raport lunar cuprinzând situaţia statistică a mănunchiului Sterie Ciumetti.

La p. 78 găsim un raport semnat de Alexandru Păunescu, „şeful mănunchiului de prieteni «Sf. Sava», către comandantul Grupului 4", cuprinzând un tablou nominal de elevi din diferite clase, cu adresele lor din oraş.

O altă organizaţie legionară clandestină a fost înfiinţată la 13 Ianuarie 1938, prin actul constitutiv scris şi semnat propriu de învinuitul Corneliu Z. Codreanu, organizaţie denumită Corpul Legionar Moţa-Marin, cu un efectiv de 10.000 oameni.

La 6 noiembrie 1936 a luat fiinţă o altă asociaţie pe baze conspirative sub denumirea Prietenii Legionarilor, asociaţie al cărei caracter conspirativ rezultă din înseşi statutele ei, unde, la capitolul intitulat „Condiţii de înscriere" se stabilesc următoarele principii: punctul III spune despre prietenii legionarilor: „Ei nu se cunosc între ei şi nu se întrunesc niciodată"; la punctul V: „Cea dintâi adunare a acestor oameni se va face în ziua biruinţei. Atunci ei vor fi convocaţi nominal de şeful Legiunii, vor fi cunoscuţi de legionari şi sărbătoriţi de întreaga suflare", iar la punctul VI: „Posedă un număr de ordin şi o parolă" (dosar nr. 12, A. Cantacuzino, p. 130). Această organizaţie, potrivit spiritului său de bază conspirativ, a făcut înscrieri de membri camuflaţi sub nume şi numere fictive, adunând şi fonduri pentru ajutorarea Mişcării Legionare, în acelaşi chip.

Să se vadă mai explicit că organizaţia legionară, cu conducătorul Corneliu Z. Codreanu, a înţeles să-şi facă normă de conduită din camuflare şi conspiraţiune; menţionăm că nici după dizolvarea Gărzii de Fier, din decembrie 1933, aceasta n-a încetat a lucra prin aceleaşi metode

care au obligat la dizolvarea amintită; mai mult, conducătorul ei, Corneliu Z. Codreanu, înțeles în mod ritos a da același caracter de terorism și conspirație noii înjghebări intitulate „Totul pentru Țară", după cum vom dovedi cu acte emanate de la însuși învinuitul Corneliu Z. Codreanu.

Astfel, prin ordinul de zi nr. 1 din 25 septembrie 1934, semnat Corneliu Z. Codreanu (dosar nr. 15, ing. Clime, p. 455), circulară recunoscută de inculpat, se comunică hotărârea luată de Consiliul de Onoare al Gărzii de Fier prin care este eliminat pe termen nelimitat din Gardă Mihail Stelescu „pentru vina de înaltă trădare". Prin același ordin de zi, punctul III, inculpatul C. Z. Codreanu spune: „În virtutea puterii pe care mi-o dă funcția mea de șef Gărzii de Fier, acord lui Stelescu dreptul etc. ..."

De asemenea, Corneliu Z. Codreanu semnează Ordinul de zi nr. 2, data de 25 septembrie 1934, prin care legionarul Cotea Vasile este eliminat din această organizație (dosar nr. 15, ing. Clime, p. 200), iar prin ordinul de zi nr. 3, Corneliu Z. Codreanu dă o serie întreagă de dispoziții prin care desființează unele nuclee ale Gărzii de Fier și se elimină pentru trei ani legionarii Tcaciuc, Petrescu, Mazilescu (dosar nr. 15, ing. Clime; p. 201). Aceste ordine au fost recunoscute fără nici o rezervă de inculpatul C. Z. Codreanu.

Dar dovada funcționării clandestine a organizației dizolvate Garda de Fier este procurată și prin Chemarea din anul 1934 a defunctului General Cantacuzino prin care acesta anunță înființarea, la 10 decembrie 1934, a partidului politic "Totul pentru Țară", act care începe astfel: „Șeful meu politic, Corneliu Zelea Codreanu mi-a spus: Domnule General, la 10 decembrie 1934 s-a împlinit termenul legal după care aveți dreptul a cere un semn electoral și a înființa un partid politic. Vă rog, deci, să înființați un nou partid, pentru ca toți cei ce cred într-o Românie nouă să poată activa politiceşte sub o formă legală". „Eu rămân pe veche poziție – astăzi ilegală – a Gărzii de Fier, pe care nu o pot părăsi, deoarece socotesc că pe nedrept și fără justificare legală a fost dizolvată".

În statutul de organizare a partidului „Totul pentru Țară" (dosar nr. 14, col. rez. Stănescu, p. 111) se constată o dublă organizare a Mișcării Legionare. O organizație cu caracter politic electoral, zisă o organizare pe funcțiuni, având ierarhia: șef de cuib, șef de mai multe cuiburi, șef de garnizoană, șef de echipă, șef de plasă, șef județean și șef de partid politic, cu diferite alte funcțiuni laterale: secretar general, secretar, judecător legionar, casier, arhivar.

Paralel cu această organizare pe funcțiuni, cu caracter electoral, statutul prevede și o organizare pe grade, care este organizarea camuflată a Gărzii de Fier, confundată în trecut în organizația Arhanghelului Mihail. Gradele organizației camuflate a Gărzii de Fier, prevăzute de statut sunt: membru, legionar, instructor legionar, comandant ajutor, comandant legionar, membru în Senatul legiunii, comandantul legiunii. Șeful partidului politic „Totul pentru Țară" este numit Generalul Cantacuzino, iar, mai apoi, inginerul Clime, dar șeful Legiunii a rămas tot Corneliu Z. Codreanu.

Dovada subordonării partidului politic electoral și legal față de partidul politic real și ilegal, adică a partidului „Totul pentru Țară" față de Garda de Fier și mai precis a generalului Cantacuzino, la început, și a ing. Clime mai târziu de Căpitanul Corneliu Z. Codreanu, rezultă din întreg mecanismul de funcționare a acestor două organisme și din toată arhiva acestor organizațiuni. Suficient să revelăm că orice ordin, raport, comunicare etc. se termină cu „Trăiască Legiunea și Căpitanul!".

De altfel, însuși inculpatul recunoaște că era șeful Mișcării Legionare și o dependență a șefilor partidului față de șef. Este, prin urmare, cert că, din moment ce Corneliu Z. Codreanu recunoaște că întreaga activitate politică, economică și culturală a partidului „Totul pentru Țară" îi era subordonată, implicit numitul întreținea activitatea Gărzii de Fier în spiritul în care a înțeles să-l mențină „pe vechea poziție – ilegală – a Gărzii de Fier, pe care nu o pot părăsi". Deci, a continuat activitatea clandestină a unei organizații dizolvate, în scop de a primejdui si-

guranța Statului și ordinea internă. Menționăm, ca ultimă și irefutabilă dovadă că inculpatul Corneliu Z. Codreanu era conducătorul întregii Mișcări Legionare, în toate manifestările acesteia, următoarele piese:

1. Una circulară scrisă și semnată cu mâna sa de către Corneliu Z. Codreanu la 22 august 1937, cu mențiunea General Cantacuzino – Predeal, care a fost transmisă și la ziare spre publicare de către Corneliu Z. Codreanu, în numele Generalului Cantacuzino. Această circulară nu putea să fie semnată prin substituire de către Corneliu Z. Codreanu, fără existența unor raporturi de subordonare a Generalului Cantacuzino față de acesta. Rezultă de aici că întreaga conducere a Mișcării Legionare era atât de mult concentrată de C. Z. Codreanu încât și ordinele care plecau semnate de Generalul Cantacuzino erau scrise și semnate tot de C. Z. Codreanu însă cu numele General Cantacuzino.

2. A doua piesă care evidențiază subordonarea Generalului Cantacuzino față de Corneliu Z. Codreanu este și fotografia ce o găsim în dosarul nr. 19, în care se vede Corneliu Z. Codreanu decorând pe șeful partidului „Totul pentru Țară". Desigur, Generalul Cantacuzino trebuia să fie un subaltern al celui care-i conferea decorația, act îndeplinit de C. Z. Codreanu prin nesocotirea Constituției și a legilor țării.

Drept efect al acțiunii conspirative dezlănțuită în mijlocul Mișcării Legionare, exemplificăm cu următoarea frază aflată într-un raport al șefului de cuib Alcazar din județul Romanați (dosar nr. 19, p. 328): „În tot cazul, lumea știe că a ieșit acum un rege nou: Codreanu".

În urmărirea scopului ultim al organizării și activității legionare: revoluția legionară, inculpatul C. Z. Codreanu nu și-a organizat unități militare atât ca formație, cât și ca pregătire și disciplină: înființarea Corpului Legionar „Moța-Marin", în 13 garnizoane ale Corpului Legionar, în formație și disciplină militară, după cum rezultă clar din Îndreptarul Corpului Legionar Moța-Marin, cu adnotările lui C. Z. Codreanu; înființarea Corpului Legionar al Foștilor Militari, cum și împrejurarea certă că toți șefii de cuiburi au făcut pregătirea militară a legionarilor, dovedesc în toată evidența că prin organizațiuni paramilitare se tindea ca, la momentul potrivit, să se substituie, prin mijloace violente, autorităților legale.

Pentru a-și completa arsenalul mijloacelor unei lovituri de stat sau revoluțiuni legionare, inculpatul a utilizat și ultimul procedeu al agenților de subminare ai statelor: terorismul, care caracterizează răsturnările regimurilor politice în deceniile din urmă.

Pregătirea teroristă a legionarilor a făcut-o sus-numitul în primul rând din punct de vedere material. Pregătirea morală, psihologică a terorismului a realizat-o până în prezent prin următoarele acte și fapte:

1. Avansarea Nicadorilor, asasinii primului ministru I. G. Duca (Constantinescu, Belimace, Caranica) la gradul de comandanți ai Bunei-Vestiri. Avansarea la același grad a lui Caratănase și Bozântan, doi dintre cei zece asasini ai lui Stelescu, fapte recunoscute de inculpat.

2. Distincțiuni acordate Nicadorilor (Constantinescu, Belimace, Caranica), fapt, de asemenea, recunoscut de inculpat;

3. Recompense materiale pentru aceștia (dosar nr. 1 și 16, Ogrinja).

4. Cântecul Nicadorilor: „Toți trei pornit-am într-un gând/ Și ne-am legat prin jurământ/ Pe camarazi să-i răzbunăm/ Și țara s-a salvăm./ Arhanghelul ne-a ajutat/ Să pedepsim pe vinovat".

5. Jurămintele legionare: jurământul legionar Garda de Fier: „Jur în fața lui Dumnezeu că voi urmări, până la sfârșitul zilelor mele, pe acești călăi, pe familiile lor, pentru a le da pedeapsa pe care o merită în fața lui Dumnezeu și în fața națiunii române" (dosar vol. IX, Casa Verde, p. 806).

6. Circulara cu instrucțiuni și îndemnuri la violență. O mentalitate specifică a conducătorilor legionari asupra uzului mijloacelor violente trebuia să determine la toți legionarii aceeași

mentalitate: specifică, morbidă şi, de aceea, găsim în toată corespondenţa dintre şef şi subalterni ordine, rapoarte şi recomandaţiuni pentru violenţe. Dosarele cauzei ne servesc exemple elocvente. Citäm circularele aflate la dosar nr. 15, p. 61, dosar nr. 15, p. 9, dosar nr. 16, nr. ordine 37.

7. Memorii. Printr-un memoriu din 5 noiembrie 1936, semnat de Corneliu Z. Codreanu, numitul referindu-se la anumite puteri europene, face următoarea declaraţie solemnă: „Declarăm pe faţă că vom trage cu toţii cu revolverele în acei ce ne-au dus acolo şi pentru că nu vom putea dezerta, spre a nu face un act de dezonoare, ne vom sinucide".

8. Listele negre cu proscrişi politici ai actualului regim de conducere a Statului român.

9. Morminte, unităţi de măsură ale eroismului legionar. Într-o scrisoare adresată de C. Z. Codreanu lui Stelescu, primul spune printre altele: „Toată suferinţa la un loc cred că face cât zece morminte... Iar cantitatea jertfei noastre necesară biruinţei este evaluată la circa 200 de morminte".

10. Exerciţii de tir. Pe lângă pregătirea morală, psihologică a terorismului, arătată mai sus, s-a încercat şi o pregătire materială, tehnică a terorismului. Astfel, Alexandru Cantacuzino, în exerciţiul atribuţiilor conferite lui de C. Z. Codreanu, şi-a fixat un punct important în programul activităţi sale de comandant al Corpului Militar Legionar Moţa-Marin din exerciţiile de tir.

Ca o consecinţă firească a întreţinerii acestei atmosfere, fiecare legionar a căutat – executând fie ordinile primite, fie din impuls propriu – să-şi procure armele necesare manifestărilor violente. Prin raportul 8556 din 21 aprilie 1938, Inspectorul General al Jandarmeriei aduce la cunoştinţă Ministrului de Interne că la percheziţiile operate pe teritoriul rural s-au ridicat următoarele arme şi materiale: 16 arme militare, 14 carabine, 57 arme de vânătoare, 2 arme salon, 16 pistoale automate, 137 revolvere, 1 baston revolver cu şiş, o grenadă descărcată, 11 bucăţi dinamită, 67,70 m fitil exploziv, 237 cartuşe, armă militară, 12 cartuşe mitralieră, 57 cartuşe armă de vânătoare, 40 cartuşe pistol automat, 124 cartuşe revolver, 2 încărcătoare armă militară, 20 de tuburi cartuşe arme militare, 28 tuburi cartuşe vânătoare, 8 cutii a 700 g pulbere vărsată, 100 g alice, 20 baionete, 6 pumnale, l şiş, 2 săbii, 7 boxuri şi una bandă mitralieră.

De altfel, pregătirea morală şi tehnică pentru violenţe, pentru terorism a legionarilor, prin metodele arătate mai sus, nu este decât continuarea procedeelor culminate în cursul timpului prin: asasinarea lui Vernichescu, student, asasinarea prefectului de poliţie de la Iaşi, Manciu, a inspectorului de poliţie Clos, tentativa de asasinare a subsecretarului de stat C. Angelescu, iar, mai recent, asasinarea primului ministru I. G. Duca şi a legionarului comandant Stelescu.

Ţara noastră, care foarte rar a cunoscut asasinatul politic, a trebuit să suporte, în timpul de după războiu, declanşarea unui terorism sfidător, bazat pe o credulitate de impunitate, care în scurtă vreme a câştigat la activul său un număr însemnat de victime. Aceasta se datoreşte exclusiv stării de spirit bolnave creată de propaganda întreţinută de Corneliu Z. Codreanu, care, printr-un gest personal, nesancţionat – asasinarea prefectului de poliţie Manciu – a servit la încurajarea prozeliţilor săi.

Pentru atingerea obiectivelor urmărite, Mişcarea Legionară a înţeles să uzeze şi de mijloace – foarte reprobate în teorie – bănești, de care a dispus această Mişcare într-o măsură uimitoare. Rularea milioanelor, evident nu poate avea explicaţia cotizaţiilor membrilor şi daniilor colectate prin apeluri în presă. Bogăţia neobişnuită a fondurilor şi mâna largă cu care se cheltuiau sume enorme nu pot decât să ducă la concluzia că proveniența fondurilor este nu numai dubioasă, dar de-a dreptul compromiţătoare, căci obligă la prezumţia unei surse oculte, care sprijină Mişcarea conspirativă şi teroristă în scopul primejduirii fiinţei Statului nostru.

Această proveniență suspectă a fondurilor puse la dispoziţia Mişcării Legionare se vădeşte, de altfel, din însăşi împrejurarea că, din ordinul şefului, s-a dispus distrugerea arhivei de contabilitate, după cum recunoaşte chiar inculpatul, care declară că „n-a dat ordin expres de distrugere a acestei arhive", dar „a impus măsuri de distrugere a ei, pentru a nu cauza neajunsuri unor oameni". Deci, se cunoaşte precis de inculpat că, pentru „a nu cauza neajunsuri" oameni, trebuia distrusă arhiva legionară. Or, dacă subvenţia era licită şi nu urmărea vreun obiectiv, donatorul nu putea avea nici un neajuns. Dar tocmai aici este problema, sursa fondurilor trebuia ascunsă, căci ea pune într-o lumină compromiţătoare – reală de altfel – Mişcarea, care a înţeles să primească şi să uzeze cu un anumit scop, impus de donator, acele fonduri.

Dar tentaculele acestei organizaţii de a pune mâna – la un moment dat – pe întreaga organizaţie de stat, prin mijloace violente, rezultă şi din faptul, precis, că Mişcarea Legionară întreţinea un vast aparat informativ la Marele Stat Major al Armatei, Siguranţa Generală a Statului, Prefectura Poliţiei Capitalei şi alte instituţii. Ordinele circulare, a căror autenticitate a fost recunoscută de către Codreanu, aflate în dosarul nr. 2, Casa Verde, dovedesc, în toată evidenţa, existenţa acestui aparat informativ. Citäm: „Către legionarii şi membrii din Capitală. Toţi informatorii de la Poliţia Capitalei aflători în cuiburi sunt invitaţi să se prezinte la mine individual, pentru a primi directive între 19 şi 25 iunie a.c. Informatorii agenţi ai Siguranţei sau ai Marelui Stat Major se vor prezenta în zilele de 21 şi 25 iunie 1937. Informatorii servicii particulare în ziua de 26 iunie 1937. Cei ce nu se vor prezenta înseamnă că voiesc să înşele Mişcarea, să ne vândă şi să ne trădeze. Se poate face serviciu şi fără înşelăciune şi fără vânzare de fraţi şi fără trădare şi fără călcare s jurământ", /ss/ Corneliu Z. Codreanu.

Un lucru este sigur, că astfel de procedee sunt caracteristice numai organizaţiilor conspirative şi teroriste. Inculpatul Corneliu Z. Codreanu susţine că a convocat informatorii Marelui Stat Major, ai Siguranţei Statului şi ai Prefecturii Poliţiei Capitalei, adică funcţionari de ai acestor unităţi „aflaţi în cuiburi", în scopul „salvării situaţiei morale a unor tineri" sau pentru „a le spune că pot da orice informaţie Siguranţei sau Poliţiei, fără însă ca să-şi aibă conştiinţa pătată".

În prim rând, este surprinzătoare pretenţia că funcţionarii de Stat puteau să-şi respecte jurământul de credinţă prestat către Stat, cât şi jurământul prin care erau legaţi de Căpitan şi în puterea căruia acesta îi convocase pentru a le da „directive", însă, din cele arătate mai sus s-a putut vedea că interesele politice ale organizaţiei conduse de Corneliu Z. Codreanu veneau în conflict cu interesele siguranţei Statului şi atunci aceşti agenţi dubli trebuiau să execute sau obligaţiunile de serviciu către stat sau directivele, tot atât de obligatorii, către Corneliu Z. Codreanu. Dar, din felul cum este terminată circulara, reiese, în concepţia lui C. Z. Codreanu, că aceşti funcţionari trebuiau să fie în primul rând devotaţi legiunii – altfel supunându-se la pedepse.

În adevăr, circulara publicată în broşura „Circularele Căpitanului", la p. 125, se spune lapidar şi categoric: "Cei ce nu se vor prezenta vor fi pedepsiţi". Că inculpatul a înţeles să utilizeze funcţionari de-ai Statului în scopurile politice ale Mişcării Legionare se vădeşte în mod eclatant prin memoriul găsit la domiciliul lui C. Z. Codreanu – dosar nr. 9, Casa Verde şi din cuprinsul căruia rezultă că este întocmit de un funcţionar public „informator acoperit" al lui C. Z. Codreanu.

Ce se urmărea prin acest serviciu de informaţii? Scopul se poate deduce din însăşi compunerea serviciului, din elementele lui, din instituţiile la care trebuiau să opereze. Explicaţia că ar fi fost vorba de interceptarea unor măsuri de persecuţie din partea unor adversari politici nu poate sta în picioare. Căci, într-adevăr, pentru ce s-au organizat informaţii la societăţi particulare? Ce raport de natură politică ar fi fost între acestea şi Mişcarea lui Codreanu? Nu cumva caracterul acestor societăţi dă o anumită semnificaţie operei de spionare? Ce căutau informatori

la o societate de avioane care lucrează pentru apărarea statului? Ce căutau informatori la Calea Ferată? Este evident că nu putea fi vorba despre şicanele politice.

Dar mai mult decât atât. Cum ar putea susţine inculpatul că era vorba de lupte electorale, când el organizase serviciul de spionaj la Marele Stat Major al Armatei? Ce voia să afle inculpatul de la această instituţie, a cărei menire este asigurarea apărării naţionale? În ce scop a urmărit procurarea informaţiilor sau documentelor de la aceste organe militare? Şi în folosul cui? Iată întrebări care constituie tot atâtea grave acuzaţii.

Acest fapt – al întreţinerii unui aparat informativ la cele mai importante servicii publice – explică, în bună parte, deţinerea de către C. Z. Codreanu, fără nici o calitate, a unei serii de acte interesând siguranţa Statului, prin care se vădesc, cu excepţională gravitate, primejdiile ce constituiau pentru siguranţa Statului dăinuirea mai departe a acestei Mişcări, al cărei şef n-a stat în cumpănă de a se preta la o acţiune de trădare a intereselor superioare ale Statului.

În concret, corpurile delicte descoperite până acum dovedesc în sarcina inculpatului două crime încadrate în art. 191 C.P. Regele Carol II, sancţionator de trădare, aliniatele 1 şi 2 – pentru care s-a deschis acţiune publică şi s-a urmat instrucţiunea. Deţinerea de acte interesând siguranţa Statului se concretizează prin actele găsite la domiciliul inculpatului C. Z. Codreanu, acte emanate de la autorităţile superioare ale Jandarmeriei şi de la prefecturile de judeţ, acte adresate unităţilor ierarhice în subordine, fiind prin forma şi conţinutul lor ordine de serviciu, secrete sau confidenţiale, unele date chiar cifrat, pentru conservarea secretului lor. Menţionăm în acest sens următoarele acte:

1. Ordinul nr. 54 din 30 august 1934 al Legiunii de Jandarmi Argeş, adresat unităţilor de Jandarmi rurali în subordine (dosar nr. 3, Casa Verde, p. 516.

2. Ordinul de informaţii nr. 64 din 4 octombrie 1934 al Inspectoratului de Jandarmi Bucureşti, adresat Legiunii de Jandarmi Argeş (dosar nr. 9, Casa Verde).

3. Ordinul secret nr. 16 al Inspectoratului de Jandarmi Craiova, expediat telegrafic cifrat unităţilor din subordine (dosar nr. 9, Casa Verde, p. 79).

4. Ordinul telegrafic cifrat nr. 586/938 al Inspectoratului General al Jandarmeriei, către unităţile în subordine, semnată de D. General Bengliu (dosar nr. 14).

5. Ordinul strict personal confidenţial nr. 198, din 11 octombrie 1936 al Prefecturii Judeţului Ilfov, trimis pretorilor, prin care li se înaintează în copie ordinul confidenţial personal nr. 61096/937 al Ministerului de Interne, Direcţiunea Generală a Poliţiei.

6. Ordinul personal-confidenţial nr. 116 din 27 iulie 1937 al Prefecturii Judeţului Prahova (dosar nr. 14, col. rez. Stănescu).

Reproducerea în public a actelor secrete interesând siguranţa Statului, constând în aceea că inculpatul a reprodus, în circulara legionară nr. 131 din februarie 1938, ordinul telegrafic cifrat nr. 586/938 al Inspectoratului General al Jandarmeriei şi a reprodus, în circulara nr. 94, ordinul nr. 198/936 al Prefecturii Judeţului Ilfov, indicat la punctul 5 de mai sus.

Inculpatul interogat declară că recunoaşte că la percheziţia făcută la domiciliul său de la Casa Verde s-au găsit documentele citate; de asemenea, recunoaşte că a publicat parte din actele interesând siguranţa Statului în diferite circulari ce a dat.

Că, deci, însuşi inculpatul recunoaşte materialitatea faptelor, atât în ceea ce priveşte deţinerea actelor, cât şi în reproducerea unora în circulările destinate legionarilor. Pretinde numai că acele acte n-ar fi de natură a interesa siguranţa Statului şi că nu şi le-a procurat personal şi că, în parte, acele acte ar cuprinde informaţii eronate. Cu privire la procurarea actelor, revelăm că legea pedepseşte chiar numai deţinerea lor, deci nu e nevoie ca cel care este sancţionat drept deţinătorul actelor secrete să şi le fi şi procurat. Dar este greu de admis ca infractorul să aibă în posesia sa atâtea ordine ale autorităţilor, venite prin intermediul unor persoane necunoscute şi nesolicitate în acest sens. Explicaţia nu

poate fi decât aceea că tocmai acesta fiind obiectivul principal al întreţinerii unui aparat informativ la serviciile publice, de a spiona şi a folosi momentul de carenţă eventuală a autorităţii de stat în scop insurecţional, agenţii informatori, funcţionari publici au fost persoanele binevoitoare care au făcut posibilă procurarea de către inculpat a actelor privind siguranţa Statului.

Nu e posibil ca acele acte să fi ajuns întâmplător în mâinile inculpatului, îndeosebi că a înţelege facă uz public de conţinutul lor, deci a găsit că-i sunt trebuitoare în interesul activităţii ce urma. Deci, a existat o acţiune concertată între cei care au făcut posibilă procurarea actelor în discuţie şi inculpat, mai ales că funcţionarii publici adepţi ai inculpatului erau obligaţi, prin chiar şeful lor politic, a da precădere interesului acestuia faţă de interesul serviciului public.

În ce priveşte veracitatea actelor găsite la inculpat, ea este de necontestat, căci nu era să facă caz inculpatul de nişte ordine pe care le ştia fictive şi pe care, totuşi, le-a publicat prin circulare ca reale şi veridice. Referitor la natura actelor, adică dacă ele interesează sau nu siguranţa Statului, ne vom documenta susţinerea în sensul că intră sub acest raport în prevederile art. 191, punctul 1 şi 2, combinat cu art. 190 C.P., cu prilejul considerentelor de drept.

Domnul reprezentant al Ministerului Public, în conformitate cu prevederile art. 204 C.J.M., având dosarul cauzei, a constatat din cuprinsul lui că inculpatul C. Z. Codreanu a săvârşit şi infracţiunile prevăzute de art. 209, punctul 4 şi art. 210, al. 1 C.P., după cum rezultă din piesa aflată la dosar, vol. 3, f. 520 şi din actele cuprinzătoare ale corpurilor delicte aflate asupra membrilor Mişcării Legionare.

Unind şi părerea noastră la rechizitoriile domnului procuror militar, s-a deschis acţiune publică contra inculpatului şi pentru infracţiunile mai sus precizate.

Delictul de uneltire contra ordinii sociale, încadrat în articolul 209, punctul 4, C.P. constă în aceea că inculpatul, în anul 1935, a intrat în legătură cu o organizaţie străină, în scopul de a primi instrucţiuni şi ajutoare de orice fel, pentru pregătirea revoluţiei sociale din România. Inculpatul la interogatoriu nu recunoaşte faptele, deşi nu poate contesta că piesa încriminată s-a găsit la domiciliul său.

Imputaţiunea îşi dovedeşte concludenţa prin însuşi cuprinsul piesei şi, desigur, e firesc ca inculpatul să nu-şi recunoască vina, căci este o dovadă extrem de importantă pentru a fixa caracterul activităţii inculpatului în sensul de a contraveni flagrant dispoziţiunilor legii represive.

Iată ce se spune, prin câteva pasaje concludente, în apelul făcut de inculpatul C. Z. Codreanu unei organizaţii străine, spre a-l ajuta ca în cursul anului următor să fălfăie şi în România stindardul: „Comitetul central al legionarilor naţional-socialişti din România, luând în dezbatere problema realizării programului nostru pentru campania din 1935, pe care o pregătisem de mult în vederea viitoarei alianţe economice şi politice cu..." Prin urmare, această organizaţie pregătea o campanie pentru a realiza o alianţă politică şi economică cu o forţă străină. Şi, firesc, această alianţă ar fi urmat să se înfăptuiască peste capul guvernului legal al ţării, deci printr-un act de violenţă. Şi mai departe: „Solidaritatea de interese morale, în primul rând, care ne leagă în mod indestructibil, ne obligă şi ne comandă a vă aduce respectuos la cunoştinţă dorinţa noastră". „Amânarea războiului va face ca în cursul anului următor să fălfăie şi în România stindardul..."

Rezultă din pasajele reproduse că "realizarea programului pentru campania din 1935" era dependentă şi strâns legată de „solidaritatea de interese" ce o avea Mişcarea Legionară cu o organizaţie străină. Apoi, se vede că această legătură indestructibilă legată de amânarea războiului – după presupunerile inculpatului – va face ca în cursul anului viitor „să fălfăie şi în România stindardul...

Aşadar; pacea nu interesa decât într-atât încât să dea posibilitatea triumfului lui Codreanu. Războiul urma să fie numai „amânat" pentru a înlesni înfăptuirea în România a unui regim străin, de la care îşi primeşte inspiraţiile, cu care se află în indestructibilă solidaritate de interese şi căruia îi doreşte consolidare şi deplin succes.

De altminteri, intenţiile inculpatului, astfel cum reies din documentul aflat, se văd confirmate şi întărite prin o a doua piesă şi anume telegrama trimisă la data de... unei forţe străine. Existenţa acestei piese, cum şi expediţia ei nu este contestată de inculpat. Or, cuprinsul ei şi calea prin care a fost trimisă sunt absolut identice cu acelea ale primei piese. Un pasaj este concludent: „...:Căruia nimeni nu-i va putea rezista".

Această materialitate a imputaţiunilor dovedeşte cu prisosinţă încadrarea ei în prevederile art. 209, punctul 4 Cod Penal Carol al II-lea, care sancţionează faptul de a intra în legătură cu vreo persoană sau asociaţie din străinătate sau din ţară, în scopul de a primi instrucţiuni şi ajutoare de orice fel pentru pregătirea unei revoluţiuni sociale.

Ultima infracţiune şi anume crima de răzvrătire, încadrată în prevederile art. 210 C.P. constă în aceea că inculpatul Corneliu Z. Codreanu, prin înfiinţarea de depozite de arme în diferite puncte ale ţării, prin înarmarea membrilor Mişcării Legionare şi prin constituirea de organizaţii paramilitare, a voit ca, prin ridicare de popor, să dezlănţuie războiul civil spre a putea ajunge, prin revoluţia legionară, la acapararea organizaţiei de Stat.

Din materialitatea faptelor descrise anterior, într-adevăr se constată că inculpatul, prin act personal, a constituit organizaţia Corpul Legionar Moţa-Marin, în chip militar, cu o extindere în întreaga ţară, având un efectiv de 10.000 de oameni. Întreaga structură a acestei organizaţii vădeşte că inculpatul voit să aibă la dispoziţie o puternică organizaţie cu caracter militar, spre a o folosi la realizarea revoluţiei legionare. Dovada precisă că această organizaţie voia să utilizeze forţa înarmată, o avem în împrejurarea că membrii ei aveau fixate în program şi „exerciţii de tir" după cum se poate vedea din dosarul nr. 12, p. 17 – Cantacuzino. De altfel, chiar inculpatul la interogatoriu spune că aparent această organizaţie ar avea un caracter paramilitar; desigur că adevărul întreg îi era greu să-l recunoască.

Dar aflarea atâtor arme la membrii Mişcării Legionare denotă, de asemenea, metoda inculpatului de înarmare a acestor membri, pentru ca la timpul oportun prin forţă să pună mâna pe puterea publică. Exemplul edificator îl avem în declaraţia legionarului Ghiocel Dumitru, absolvent al Facultăţii de Litere, fost preşedinte al Societăţii Studenţilor în Litere şi Filosofie, şeful cuibului Carsium, care spune: „Atât poliţia secretă cât şi cea descoperită, adică toţi care compuneau această poliţie erau înarmaţi cu revolvere sau cuţite, având ca instrucţiuni următoarele: poliţia secretă mergea prin lume şi, la orice ar fi observat de natură a periclita viaţa Căpitanului sau a vreunui comandant legionar, să reacţioneze şi, dacă era cazul să sancţioneze pe loc, făcând la nevoie uz de armă. Poliţia descoperită avea ca misiune ca, în cazul când se aruncau flori sau eventual vreo petardă sau bombă, individual s-o prindă, pentru ca riscul de ucidere să fie numai a aceluia care o prindea; iar în cazul când Căpitanul sau comandantul erau atacaţi de un grup, intervenea un grup mai mare, atât din poliţia secretă, cât şi din poliţia descoperită, care se aflau în imediata apropiere a Căpitanului, reprimând imediat, chiar prin foc de armă.

Fapt concret în dovedirea acestei crime este că din împrejurarea şi ocazia descinderilor şi percheziţiilor făcute recent, în cuprinsul ţării, la diferiţi membri ai Mişcării Legionare s-au găsit depozite importante de arme şi materiale, care nu puteau avea alt scop decât punerea la îndemâna răzvrătiţilor a acestor arme pentru dezlănţuirea războiului civil, la care tindea Mişcarea Legionară, prin pregătirea revoluţiei ce urmărea.

Din toate aceste fapte materiale se concretizează existenţa neîndoielnică şi a crimei de răzvrătire, prevăzută şi pedepsită de art. 210 Cod Penal Carol II.

În drept.

Văzând că din actele dosarului şi instrucţia urmată se constată că inculpatul a deţinut acte şi a reprodus în public, deşi nu avea calitatea de a le poseda şi deşi făceau parte din categoria menţionată în art. 190 C.P. Carol II;

Având în vedere că pentru existenţa crimei de trădare, prevăzută de art. 191, punctul 1 şi 2 C.P. se cer următoarele elemente constitutive: calitatea de cetăţean român a infractorului; infractorul să-şi fi procurat sau să fi deţinut acte din categoria celor prevăzute de art. 190 C.P.; infractorul să nu aibă calitatea de a lua cunoştinţă de aceste acte; intenţia criminală. Pentru crima cuprinsă în art. 191, punctul 2 se cer elementele: calitatea de cetăţean român; faptul material al reproducerii în public a actelor; actele să facă parte din categoria celor menţionate în art. 191; intenţia criminală.

Considerând că primul element acela al calităţii de cetăţean român a infractorului, în speţă, nu comportă nici o discuţie, căci inculpatul are, necontestat, această calitate;

Considerând că analiza celui de-al doilea element component ne obligă a ne referi la cuprinsul art. 190 C.P. la care trimite art. 191, referitor la caracterul actelor;

Văzând că art. 190 C.P. cuprinde şi se referă în mod expres şi la actele şi informaţiile care interesează siguranţa Statului; că, deci, elementul al doilea este pe deplin dovedit dacă amintim că actele deţinute de inculpat şi reproduse în parte în public interesau siguranţa Statului;

Considerând că doctrina face următoarea enumerare a principalelor interese superioare ale Statului; asigurarea existenţei, integrităţii şi a independenţei Statului; asigurarea orânduirii sociale în Stat; asigurarea bunelor raporturi internaţionale ale Statului (Dongoroz – Partea Specială Cod Penal, p. 51);

Că toate infracţiunile contra siguranţei Statului au ca obiect juridic „ocrotirea intereselor superioare ale statului".

Că, deci, tot ceea ce ar veni în atingere cu „orânduiala politică a statului" şi cu „ordinea socială în stat" interesează siguranţa Statului.

Considerând că tot doctrina arată că „dreptul Statului de a crea secretul de Stat este nu numai legitim, dar şi necesar. Aceste secrete interesează însăşi siguranţa Statului" (Dongoroz, Partea Specială, p. 115).

Că, mai departe, arată acelaşi autor că „Statul poate oricând şi în oricare alte domenii să creeze un secret şi să-l ridice la rangul de secret de stat, impunând, deci, celor ce cunosc secretul obligaţia de a nu-l divulga, sub anumite sancţiuni. Voinţa statului de a impune secretul se poate manifesta pe cale de legi, regulamente, decrete sau acte administrative" (Dongoroz, Partea Specială, p. 115).

Văzând că actele găsite la domiciliul inculpatului Corneliu Z. Codreanu sunt emanate de la autorităţile superioare ale Jandarmeriei şi de la Prefecturile de judeţ; că acele acte sunt adresate unităţilor ierarhice în subordine, fiind prin forma şi conţinutul lor ordine de serviciu, secrete sau confidenţiale, unele chiar cifrate pentru conservarea secretului lor; având în vedere că toate aceste organe aparţin puterii executive a Statului; considerând că cel mai important organ pentru exerciţiul puterilor, acordat de Constituţie executivului este Ministerul de Interne; că acest departament are două feluri de atribuţii: atribuţii privind administraţia locală şi generală a Statului şi atribuţii privind ordinea publică şi siguranţa Statului, adică atribuţii poliţieneşti; având în vedere că atribuţiile poliţieneşti sunt divizate, după legea de organizare a poliţiei generale a Statului, pe trei ramuri: poliţie administrativă, poliţie judiciară şi poliţie de Siguranţă de Stat; având în vedere că atribuţiile ce intră în compunerea Poliţiei de Siguranţă de Stat sunt arătate de. art. 2, litera c) din legea pentru organizarea poliţiei generale a Statului şi că ele se execută

tă prin organele urbane ale poliției generale a Statului, prin organele rurale polițienești, adică prin organele de Jandarmerie și prin prefecții de județe și pretori.

Considerând că, din cuprinsul actelor deținute de inculpat, la domiciliul său, se stabilește în mod indubitabil că ele privesc atribuțiile poliției de Siguranță de Stat, adică sunt acte ce se referă la siguranța Statului, potrivit prevederilor art. 190 Cod Penal Carol II, combinat cu art. 2, litera c) și art. 12 din legea pentru organizarea Poliției Generale a Statului;

Că Statul se compune din trei elemente: suveranitate sau putere publică, populație și teritoriu; că, prin urmare, măsurile ordonate și executate pentru apărarea oricăruia dintre cele trei elemente sunt măsuri referitoare la „siguranța Statului";

Considerând că suveranitatea Statului se apără în interior, în mod obișnuit, prin organele polițienești, iar în mod excepțional prin intervenția armatei și orice măsuri s-ar lua în vederea acestui scop nu pot fi caracterizate decât măsuri care privesc siguranța Statului; că aceste măsuri pot fi acte de deciziune polițienească sau acte de transmisie și executare a celor dintâi, oricum ar fi pentru ca ele să aibă un efect desăvârșit trebuie cunoscute în exclusivitate de către agenții desemnați de lege să apere Statul și ordinea sa publică, pentru care motive, oricare ar fi forma pe care ele o îmbracă sunt acte secrete, câtă vreme autoritatea respectivă înțelege să le dea acest caracter public;

Având în vedere că tehnica apărării Statului impune ca, fie în materie de represiune, fie în general, orice măsură ordonată în materie de siguranță de Stat, trebuie să fie cunoscută numai de agenții care execută sau ordonă aceste măsuri;

Că a proceda altfel ar însemna ca măsurile ordonate să nu-și poată ajunge scopul, iar siguranța Statului să fie grav primejduită;

Că, așa fiind, se explică ușor imperativul secretului măsurilor polițienești, în materie de Poliție de Siguranță de Stat, care neapărat sunt în mod necesar vizate de prevederile art. 190 C.P.;

Considerând că tehnica apărării Statului trebuie să fie adaptată la fiecare situație nouă, folosită de inamicii Statului, că ceea ce caracterizează infracțiunile contra siguranței Statului, în anii de după război, sunt conspirația și teroarea, care implică neapărat din partea organelor de apărare a Statului luarea de măsuri cu caracter secret, pentru a asigura eficacitatea lor; că, deci, nu inculpatul era chemat a aprecia asupra caracterului secret al măsurilor ordonate de organul asigurător al ordinei publice, căci exclusiv acest organ era îndreptățit a-i fixa acest caracter; că, de asemenea, este inexactă susținerea că în speță măsurile și ordinele ar fi cuprins, poate, informații eronate și deci ar fi fictive; că măsurile ordonate de autorități, prin actele însușite și deținute de inculpat, nu pot fi considerate, cum pretinde acesta, „simple măsuri polițienești care nu interesează siguranța Statului", deoarece dreptul de calificare și apreciere a unei măsuri ca fiind secretă sau publică aparține numai organului legal, care a ordonat acea măsură și în nici un caz această apreciere nu poate fi făcută de șeful unei organizații suspectă de acțiuni îndreptate împotriva siguranței Statului, îndeosebi că măsurile în discuție priveau pe membrii unei organizații politice dizolvate, deci ilegale, Garda de Fier, pe care inculpatul, după însăși declarația sa, nu a înțeles să o părăsească, rămânând pe vechea poziție a Gărzii de Fier.

Că, mai mult, inculpatul, prin interceptarea măsurilor ordonate contra unei organizații ilegale, relevă interesul de a cunoaște actele procurate și deținute în profilul organizației ilegale și spre primejduirea mai departe a siguranței Statului; considerând apoi că crima de deținere de acte interesând siguranța Statului, că, în general, infracțiunile contra siguranței publice sunt o infracțiune de pericol, deci nu interesează dacă infractorul a realizat scopul urmărit prin deținerea actelor sau dacă a cauzat în mod real o daună Statului prin materializarea faptului imputat;

că, dar, fiind deplin stabilit că actele deținute și în parte publicate de inculpat au caracterul prevăzut de art. 190 C.P., existența celui de-al doilea element component este evidențiată;

Considerând că al treilea element al crimei prevăzute de art. 191, punctul 1 C.P., este acela ca infractorul să nu fi avut calitatea să ia cunoștință de cuprinsul actelor care fac obiectul inculpației;

Considerând în speță că nu trebuie insistat asupra acestui element, fiindcă este vădit că inculpatul nu avea nici o calitate de a deține acte care interesează siguranța Statului;

Considerând că al cincilea element se referă la intenția criminală;

Că, potrivit doctrinei pentru faptul de natura celui în speță nu se cere decât rolul simplu generic, care rezultă implicit din materialitatea imputațiunii și existența celorlalte elemente concurente; că, din moment ce infractorul a avut reprezentarea rezultatului ilicit, adică a voit actul a cărui finalitate a conceput-o, intenția există (Tanoviceanu-Dongoroz, vol. I, p. 588); că, în speță, este neîndoios că inculpatul a voit în mod conștient să dețină acte emanând de la autoritățile de Stat, acte din cele prevăzute de art. 190 C.P., adică a voit să ajungă la finalitatea reprimată de lege; și, tot în mod conștient și voit, a publicat parte din aceste secrete interesând siguranța Statului pe care le deținea asupra lui, rezultând, deci, cu prisosință că inculpatul a avut intenția criminală de săvârșire a crimelor imputate; că, deci, și acest element fiind dovedit, urmează a vedea pentru fapta încadrată în art. 191 C.P., punctul 1, dacă singurul element deosebit de cele analizate la infracțiunea încadrată în art. 191 punctul 1 C.P., acela al reproducerii în public de acte interesând siguranța Statului, există sau nu în speță;

Or, însuși inculpatul recunoaște în mod categoric că a reprodus, în circularele nr. 94 și 131, ordinul telegrafic cifrat nr. 586/938 al Inspectoratului General al Jandarmeriei și ordinul strict-secret-confidențial nr. 198 din 11 octombrie 1936 al Prefecturii Județului Ilfov; că, deci, și asupra acestui element, dovada existenței este deplin făcută; în consecință, și crima încadrată în art. 191 pct. 2 C.P. este stabilită în sarcina inculpatului.

Având în vedere că infracțiunea de uneltire contra ordinei sociale, prevăzută și pedepsită de art. 209 pct. 4 C.P. este o infracțiune de prevențiune, care are ca scop a ocroti și conserva ordinea socială existentă în România;

Că textul de lege impune ca material simplul fapt al intrării în legătură cu o persoană sau o asociație cu caracter internațional din străinătate, care în speță se dovedește concludent cu piesa încriminată, din care rezultă cu toată suficiența această legătură;

Că textul mai cere ca legătura să aibă drept scop primirea de instrucțiuni sau ajutoare de orice fel pentru pregătirea unei revoluțiuni sociale;

Că termenii legii sunt foarte largi, referindu-se la „orice fel de ajutoare"; or, inculpatul arată în apelul său făcut unei puteri străine că este vorba de cel puțin o solidaritate morală și de identitate de interese; deci, chiar și numai în cazul sprijinului moral urmărit, cerințele legii sunt satisfăcute, întrucât – repetăm textul legii – se referă „la orice ajutor";

Că, în speță, se vede precis din piesa încriminată că apelul la puterea străină era în sensul de a ajuta și înlesni ca să „fâlfâie și în România stindardul...";

Că, deci, acest element este întrunit în speță, deoarece apelul de ajutorare a Mișcării Legionare de către o asociație din străinătate era făcut pentru a schimba ordinea socială existentă în România prin instaurarea programului social urmărit de Mișcarea Legionară;

Considerând că, în privința elementului intenșional nu e necesar a insista, fiindcă textul de lege neprevăzând un rol special pentru existența faptei în discuție, acest element e bine evidențiat și relevat de însăși materialitatea imputațiunii;

Având în vedere că, referitor la crima de răzvrătire prevăzută de art. 210, al. I C.P. Carol II, textul de lege impune, ca element material, înarmarea locuitorilor;

Că acest element este evidențiat cu prisosință în speță prin faptul găsirii de depozite de arme aparținătoare Mișcării Legionare, prin faptul că membrii acestei Mișcări au fost înarmați prin dispozițiunile inculpatului, după cum se dovedește prin armele găsite asupra unui număr însemnat de membri – situație de fapt întărită prin depoziția legionarului Ghiocel Dumitru, precum și prin faptul constituirii de organizații paramilitare, a căror tăinuită preocupare era și înarmarea; menționăm că doctrina este în sensul că, chiar dacă sunt numai depozitate armele în scopul distribuirii, înarmarea e făcută din punct de vedere penal (Cod Penal adnotat Dongoroz, vol. II, p. 210);

Că scopul înarmării de a promova războiul civil este evidențiat prin tendința inculpatului de a realiza statul legionar prin violență și revoluție, nealegând mijloacele și susținând mereu actele teroriste ale Mișcării Legionare;

Că elementul intențional, de asemenea este întrunit în speță, fiindcă inculpatul a voit, acceptat și acționat, ca pe cale de atâtare de popor, să dezlănțuie revoluția legionară pentru a ajunge la instaurarea statului legionar; că dar și aceste două infracțiuni, de uneltire contra ordinei sociale și de răzvrătire își dovedesc existența în sarcina inculpatului Corneliu Z. Codreanu, atât în fapt, cât și în drept;

Pentru aceste considerente, în unire cu concluziile rechizitoriului definitiv al domnului procuror militar declarăm:

Că este cazul ca inculpatul Corneliu Z. Codreanu să fie trimis in judecata Tribunalului Militar al Corpului II Armată pentru crima de trădare, prin deținere și reproducere în public de acte interesând siguranța Statului, prevăzută și penată de art. 191, pct. 1 și 2 combinat cu art. 190 Cod Penal Carol II; pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale prevăzut și pedepsit de art. 209, punctul 4 Cod Penal Carol II și pentru crima de răzvrătire prevăzută și penată de art. 210 Cod Penal Carol II și pe baza Înaltului Decret Nr. 856/938 de înființare a stării de asediu;

Dispunem:

Dosarele cauzei se vor înainta Parchetului General al Tribunalului Militar al Corpului II Armată spre cele legale.

Dată în cabinetul nostru de instrucțiune, astăzi mai 16 [1938], în București.

Judecător de instrucție militar,
Maior magistrat, Dan Pascu

- Kurt W. Treptow, Gheorghe Buzatu, *„Procesul" lui Corneliu Zelea Codreanu (mai, 1938)*. Colecția „Românii în istoria universală" 25, Iași, 1994, p. 3-22.

32. 1938 mai 16, Jilava. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Luni, 16 mai. Astăzi dimineața a venit maiorul Dan Pascu și, în sfârșit, s-a terminat calvarul acestei instrucții. În fiecare clipă mă aștept ca cine știe ce acte false să mi se mai introducă și ce acuzări să mi se mai arunce pe umerii mei slăbiți. Mi-a spus că zilele acestea voi da voie mamei și soției mele să vină, pentru a-mi putea pregăti apărarea. Mă gândesc: oare ce vor zice când mă vor vedea așa de slab? Cum vor plânge? Și vor înțelege chinurile fizice și mai ales morale la care am fost supus? Apoi m-au lăsat să stau o oră pe afară. E așa de cald afară... M-am plimbat câteva minute, dar soarele mi-a muiat toate mădularele și n-am mai putut să stau în picioare. M-am așezat pe o rogojină și mi-am făcut rugăciunea, după care m-am întins și am stat așa până când ora a trecut. Acum sunt din nou înăuntru. Ce frig e aici și câtă umezeală. Tare mă simt slăbit. Acum e seară. Mult îmi mai pare de azi dimineață. N-am cu cine să schimb o vorbă. O vrăbioară și-a făcut cuibul în pervazul ferestrei. Vine și ea să se culce, îi dau totdeauna

No 3571 / 1990 / p 3

firămituri. Aștept să vină cu mâncarea. Dar nici cu ei nu pot vorbi. Vin totdeauna locotenentul de serviciu și plutonierul. N-au voie să vorbească cu mine. Dar se poartă atât ei, cât și comandantul închisorii, cu o delicatețe care pentru mine este o mângâiere. Ostașul, săracul, această captură superioară, care-și face datoria corect, executând cu strictețe ordinele primite, dar în cheii căruia nu vezi nici o pornire și nici o răutate. Eleganță sufletească. Școala armatei române. Ce frumoasă e!

- *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 55-156.

33. 1938 mai 17, Jilava. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Marți, 17 mai. Azi, pe la ora 10, a intrat locotenentul și mi-a spus: „Mergem sus, ți-a venit familia". M-am încălțat repede și am plecat, de data aceasta numai între două sentinele, căutând să-mi întăresc mai bine picioarele slăbite și gândindu-mă cum să fac ca să apar mai tare. Când am ajuns sus, mi-a ieșit în prag „fata mamii". Am luat-o în brațe și am sărutat-o pe față și pe ochi, strângând-o lângă inima mea. Înăuntru era mama și cu soția mea. M-au îmbrățișat amândouă și au început să plângă. Mama, săraca, avea mâinile reci. 15 minute au trecut ca o secundă. Le-am întrebat de tatăl meu. E închis în lagărul de la Miercurea-Ciucului. N-a putut să-l vadă nimeni. Ceilalți frați sunt liberi, afară de Horia, condamnat la o lună închisoare. Au trecut cele 15 minute. Nici nu știu ce am vorbit. Mi-a arătat Lizetta Gheorghiu lista de martori și avocați. Mi-au spus că mâine mă vor duce la Consiliu. M-am despărțit cu inima sfâșiată. Mă doare durerea lor.

- *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 156.

34. 1938 mai 17, București. Nota Direcțiunii Generale a Poliției către ministrul de Interne privind executarea ordinului referitor la troițele ridicate de membrii Mișcării Legionare și ai Ligii Apărării Național-Creștine.

Domnule Ministru,

Prin ordinul ministerial nr. 150 din 27 aprilie a.c. s-a cerut prefecturilor de județ să ia măsuri ca toate crucile ridicate de legionari să fie duse în cimitire, ștergându-se de pe ele orice mențiune gardistă. De asemenea, să se șteargă de pe troiță orice mențiune sau identificări gardiste.

Executându-se acest ordin s-a constatat că se găsesc troițe identice cu cele legionare însă cu inscripții cuziste și ridicate de către aceștia la biserici, răspântii de drumuri, în sate etc.

Față cu cele ce preced, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune asupra măsurilor ce urmează a se aplica pentru toate troițele cu inscripții cuziste.

Director General al Poliției,
/ss/ Indescifrabil

Domnul Sale,
Domnului Ministru de Interne

• DANIC. Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 55/1938, f. 230.

35. **1938 mai 18, Constanța**. Dare de seamă a Inspectoratului de Jandarmi Constanța, Legiunea de Jandarmi Durostor cu privire la percheziționările domiciliare efectuate la domiciliile membrilor fostului partid „Totul pentru Țară".

Inspectoratul Regional de Jandarmi Constanța
Legiunea de Jandarmi Durostor

Dare de seamă

Cu privire la modul cum s-au executat percheziționările domiciliare din noaptea de 16/17 aprilie 1938, la membrii fostului partid „Totul pentru Țară".

Ordinul instructiv pentru executarea acestor percheziții s-a primit la Legiune în seara zilei de 16 aprilie 1938. La primirea ordinului s-au luat imediat măsuri de întărire a efectivelor la posturile: Bubuc, Calipetrova, Frușari și Aidemir și s-a dat subunităților ordin telefonic cifrat pentru efectuarea percheziționărilor chiar în acea noapte adică 16/17 aprilie a.c., precizându-se ca operațiunile să înceapă deodată pe întreg teritoriul rural la orele 24.

S-au executat în acea noapte 538 percheziții domiciliare, cu care ocazie s-a găsit și ridicat următorul material de propagandă legionară, armătură și muniții: 2 tabele pentru constituiri de cuiburi; 61 circulare legionare; 37 ziare legionare; 56 fotografii ale lui Moța; 45 fotografii ale lui V. Marin; 29 fotografii ale lui Corneliu Zelea Codreanu; 39 calendare legionare; 83 manifeste legionare; 1 notes cu jurământul legionarilor; 6 carnete note de activitate legionară; 1 carnet al comitetului de 1000; 19 carnete recipisiere de plata cotizațiilor; 31 fotografii diferite vederi cu legionari; 8 portrete cu „Sf. Arhanghel Mihail"; 3 carnete identitate pentru membri legionari; 26 fișe individuale pentru legionari; 20 broșuri „Cântece legionare"; 12 broșuri „Testamentul lui Moța"; 1 broșură „Crucificații"; 17 broșuri „Cărticica șefului de cuib"; 47 broșuri diferite cu conținut legionar; 2 centuri cu diagonală; 2 cămăși verzi, uniformă legionară; 1 sabie; 3 baionete; 1 armă de vânătoare; 2 carabine; 3 revolvere automate; 11 revolvere cu butoi; 52 cartușe; 1 închizător pentru armă militară.

Materialul de propagandă legionară specificat mai sus, s-a confiscat și cu actele dresate s-a înaintat Parchetului Tribunal Durostor cu Nr. 2074 din 21 aprilie 1938.

Indivizii asupra cărora s-au găsit armătura și muniționile specificate mai sus, au fost arestați și împreună cu armele și actele dresate s-au înaintat Parchetului Militar Constanța cu Nr. 1678 din 19 aprilie 1938. Din totalul de 14 indivizi ce s-au înaintat Tribunalului Militar Constanța cu armele găsite asupra lor, 5 au fost condamnați la amenzi între 2.000-5.000 lei, iar restul au fost achitați.

Comandantul Legiunii de Jandarmi Durostor,
Maior, Valeriu Dinescu

Notă. Am dat ordin să se întocmească acest memoriu pentru a se vedea activitatea în județ a jandarmilor în legătură cu acțiunea de descoperire și represiune a Gărzii de Fier.

Prefectul jud. Durostor,
/ss/ Colonel Demetriu

• DANIC. Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 54/1938, f. 115.

36. **1938 mai 19, București**. Însemnările lui Carol al II-lea privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu.

Joi, 19 mai 1938. La 12, Călinescu spre a vorbi din nou chestiunea Gărzii. Găsesc că în rechizitoriul asupra lui Codreanu s-au făcut erori, de pildă, de a cita faptul că s-au găsit arme de vânătoare la percheziționările ce s-au făcut, chiar dacă nu aveau permisele în regulă. Nu trebuie niciodată citate în aceste acte fapte care pot incita acuzarea.

A mai fost și informația pe care am primit-o că legăturile lui Codreanu cu exteriorul continuau prin intermediul medicului de la Jilava. Călinescu confirmă aceasta și-mi raportează că s-au luat măsuri, vinovatul fiind mutat.

• Carol al II-lea, regele României, *Însemnări zilnice*, vol. I, *11 martie 1937 - 4 septembrie 1938*, Ediție Viorica Moisuc și Nicolae Rauș, Editura Scripta, București, 2001, p. 140.

37. **1938 mai 20, București**. Însemnările lui Carol al II-lea privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu.

Vineri, 20 mai 1938. ...Tot în cursul zilei l-am văzut pe Comnen, care-mi face raportul asupra Genevei. Foarte interesant. Pare-se că a fost prima sesiune în care toți, și mai ales britanicii, au fost mai realiști. Nu s-a făcut atâta teorie, ci mai mult practică.

Au fost și lucruri penibile și inutile, cum este de pildă participarea Regentului la ședința în care lordul Halifax l-a înmormântat fără milă.

Pentru noi, Comnen raportează că a fost foarte bine și România a câștigat un prestigiu ce nu l-a mai avut demult, dacă nu chiar niciodată.

Chestiunea gardiștilor și hotărârea mea de a lua măsuri drastice pentru întremarea țării a făcut un excelent efect. S-a reușit ca chestiunea minorităților să fie amânată și va dispare fără să fim siliți a lua deciziuni drastice și dezagreabile.

Ceea ce pe terenul internațional e cel mai important e unirea între Anglia și Franța, pare-se chiar în chestiunea Cehoslovaciei.

• Kurt W. Treptow, Gheorghe Buzatu, *„Procesul" lui Corneliu Zelea Codreanu (mai, 1938)*, Colecția „Românii în istoria universală" 25, Iași, 1994, p. 244-245

38. 1938 mai 23, București. Procesul lui Corneliu Zelea Codreanu. Apărarea acuzatului.

Apărarea acuzatului

Dl. Corneliu Zelea Codreanu: Domnule Președinte, Onorat Consiliu, domnule Procuror general, la percheziția ce mi s-a făcut în noaptea de 17 aprilie, pe biroul meu, pe ultima pagină a blocnotesului, s-a găsit o notiță. Ce conținea acea notiță? De la 1 noiembrie 1933 până la 1938, lefuri, chirii, datorii personale de 40 milioane lei. Dedesubt, Mihail Manoilescu, director 72 mii lei lunar, administratorii delegați: Grigore Manoilescu 52 mii lei lunar și Mircea Manoilescu 42 de mii lei lunar. La instrucțiune m-am pomenit la un moment dat cu ea în față și cu întrebarea, unde sunt cele 40 milioane pe care le-ai cheltuit d-ta de la data de 1 nov. 1933 și până în prezent. Am rămas uimit. Nu am avut niciodată suma aceasta, nici noi, nici Mișcarea. Nu se poate, este o notiță pe care ți-o arăt. Și nu i-a arătat notița. Imediat am dat toate explicațiile asupra acestei notițe, deși dl. Prim-procuror care mi-a făcut instrucția a avut delicatețea și amabilitatea să nu treacă notița împotriva mea nici în rechizitoriu și nici în ordonanța definitivă. A fost trecut însă faptul că eu aș fi deținut fonduri, că Mișcarea ar fi cheltuit fonduri imense și că aceste fonduri nu puteau avea decât o origine obscură, străină, necorectă și că urmăream să provoc în România un război civil, o revoluție etc., să înarmez populația, să cumpăr și să fac depozite de arme. Deși în Ordonanța definitivă și în rechizitoriu nu a apărut și nu este vorba de această sumă, totuși la Radio, în ziare, în România și străinătate a apărut.

D-le Președinte și Onorat Consiliu, eu nu sunt în judecată pentru acest fapt, deci nu mă apăr împotriva acestui lucru pentru a mă descărca de o eventuală, pedeapsă: nu. Îmi apăr organizația și însăși onoarea și pentru aceasta să-mi permiteți să insist asupra acestei chestiuni, urmând ca pe urmă să intru în procesul propriu-zis și în ceea ce sunt acuzat.

Dl. Prim-președinte Dumitru: Fără să înțeleg să limitez dreptul dv. de apărare vă rog să țineți seama că organizația nu este dată în judecată și că este vorba de fapte limitate. Fără a vă lua ceva din libertatea Dvs. de apărare, vă rog să țineți seama că apărarea Dvs. este determinată în cadrul textelor de lege de acuzație. Prin urmare, vă rog să treceți asupra acestor chestiuni și să revenim la procesul în sine.

Dl. Codreanu: D-le Președinte, eu nu o să abuzez de chestiune, dar vă rog să-mi permiteți, este onoarea mea în joc și s-a vorbit atât despre această chestiune. Și atunci ce s-a întâmplat? Am dat explicații. Cu o săptămână sau cu trei zile înainte de această percheziție s-a prezentat la mine o delegație de muncitori de la minele Șorecani, proprietatea d-lui Manoilescu. Eu nu i-am cunoscut pe oameni. „D-le Codreanu, am venit să vă raportăm ceva. Domnul M. Manoilescu face parte din organizația dvs?" „Nu face parte, dar îl cunosc". Vă rog să fiu iertat că folosesc numele unei familii pentru a mă dezvinovăți pe mine, dar așa este situația. „Nouă nu ni s-au plătit lefurile de dinainte de Crăciun, la nici un muncitor de la fabrică". Am întrebat de ce? Nu merge bine industria? „Merge bine; dar ei au luat atâția bani; nouă nu ne-au dat deloc. Ne-am prezentat la Creditul Industrial să ia ei proprietatea acestei mine. Venim și-ți spunem și dumitale. De la 1 nov. 1933 și până astăzi s-ar fi luat suma de 40 de milioane pentru lefuri, chirii, datorii personale. Directorii aveau peste 72 de mii de lei pe lună, iar administratorii delegați 52 de mii și 42 de mii lei pe lună". Eu nu am crezut, d-lor și atunci am spus: „Dragii mei, am să iau o notiță și am să întreb pentru că eu nu cred ca cifrele astea să fie exacte". Cum să ia oamenii aceia 40 de milioane? Mi-am făcut notița. După aceea am auzit că, într-adevăr, Creditul Industrial a luat mina.

Iată, d-le Președinte și Onorat Consiliu, pentru ce am fost interogat și de unde se trage această chestiune a celor 40 de milioane pe care le-aș fi posedat eu. Am pus martor pe directorul, pe inginerul fabricii de acolo, ca ei să aducă pe cei trei care au fost la mine în delegație și la Creditul Industrial, pe care eu nu-i cunosc, ca să se constate dacă au fost la mine și dacă, într-adevăr, s-au încasat aceste sume.

Iată, am vorbit despre aceasta, dar nu este suficient. Onoratul Consiliu trebuie să cunoască părerile mele în aceasta chestiune și de aceea am să-mi permit să vi le expun. Iată, în cartea mea, „Pentru Legionari", unde sunt toate credințele mele scrise în mod cinstit și corect – pentru că eu nu le-am scris pentru procesul acesta, eu le-am scris pentru istorie și pentru lume – iată ce spun (citește).

Dar, dl. Președinte și Onorat Consiliu, acuzația ce mi se aduce astăzi prin ordonanță definitivă am mai întâlnit-o și este, pare că, legată întotdeauna de mișcările acestea de renaștere morală și națională asupra cărora se aruncă de către cei care le urăsc, cu toate invectivele, aruncându-le toate acuzațiile din lume. Iată ce ni s-a întâmplat nouă acum câțiva ani. Iată ce scria despre noi o presă înstrăinată.

Dl. Prim-procuror Ionescu: Vă rog să indicați pagina unde citiți.

Dl. Codreanu: Paginile 444-447.

După ce ne califică: „Mișcare de dezordine, de anarhie, de încălcare a legilor și teroristă", după aceea, în articolul în slujba străinilor, scrie la p. 444: „De un timp, nemaiștiind ce să ne pună în sarcină, presa jidănească ne acuză că luăm bani de la Mussolini. Că facem pe naționaliștii, dar în realitate scopul nostru este de a stoarce bani de la oricine întâlnim în cale. Acum l-am găsit pe Mussolini și îl stoarcem pe el". Rând pe rând aflăm uimiți că „suntem în slujba ungurilor care se deșteaptă"; „suntem în slujba Moscovei..."; „primim bani de la jidani". Până și această acuzare ridicolă nu ne-a fost cruțată. Iată din ziarul jidănesc „Politica" din 10 august 1934, un pasaj semnificativ dintr-un articol intitulat „Max Auschnitt și Garda de Fier": „Și la noi, deci, fenomenul s-a verificat întocmai și este lucru știut de toată lumea că cea mai însemnată mișcare a fascismului românesc, Garda de Fier, a fost creată și susținută de marii capitaliști". Și aici vine senzația deloc senzațională: jidanul Max Auschnitt a sprijinit și finanțat direct Garda de Fier. Lucrul acesta l-au afirmat doi oameni, destul de serioși și cu răspundere. Dl. ministru Victor Iamandi și cunoscutul publicist Scarlat Calimachi. După explicațiile de mai sus, faptul apare ca foarte normal. Cine nu știe că și Hitler a fost finanțat de marii capitaliști evrei din Germania? La p. 446: „Hitler vrea să ne ia Ardealul". Iar noi, naționaliștii români, care vrem să scăpăm de pacostea jidănească, suntem, nici mai mult nici mai puțin hitleriști, adică vrem să dăm Ardealul nemților. Noi însă răspundem: presupunem că Hitler vrea să ne facă război și să ne ia Ardealul. Noi, românii, tocmai pentru ca să putem apăra Ardealul contra nemților, trebuie să scăpăm de jidani. Să rezolvăm și noi problema jidovească. Să ne întărim poziția neamului nostru stors de jidovime, stors de vlagă și pus în imposibilitatea de a se apăra. Cu jidovimea care ne otrăvește și ne suge sângele, nu vom avea nici arme, nici suflet, nici carne pe noi. În sfârșit, noi primim bani, suntem stipendiați, suntem în solda hitleriștilor; Răspundem: A. C. Cuza luptă împotriva jidanilor de la 1890, iar noi de la 1919, 1920, 1921, 1922, când nici nu auzisem de Adolf Hitler. Șerpi veninoși!

Dar nu a trecut mult și o nouă campanie se pornește împotriva noastră. Adversarii noștri ne-au găsit o nouă sursă financiară în fabrica de bancnote false de la Râșinari. Senzaționala descoperire a umplut paginile ziarelor politicianiste și jidănești. Dăm mai jos câteva ziare, citez numai titlurile: „Garda de Fier și fabrica de falsificat bani de la Râșinari. „Sursa fondurilor de propagandă". „La Râșinari, comună situată în apropierea Sibiului, s-a făcut o senzațională descoperire de natură a prezenta o întreagă organizație politică în cea mai urâtă lumină, împotriva căreia guvernul, care acum are în mână cele mai zdrobitoare dovezi, va trebui să procedeze cu

toată strălucirea". „Fabrica de bani falși ai Gărzii de Fier": „Din cercetările întreprinse s-a constat însă, spre stupoarea tuturor, că de data aceasta nu e vorba de o bandă de țigani sau de descreierați care înfruntă legea, ci de însăși Garda de Fier, organizație politică a domnului Codreanu, care în ultimul timp s-a dedat la cea mai deșănțată campanie împotriva guvernului și a tuturor partidelor politice din România. Pentru cei care cunosc mai îndeaproape activitatea Gărzii, cu cetele care cutrieră țara de la un capăt la altul, lucru care pare natural: în asemenea împrejurări trebuiesc în primul rând bani. Ori, se știe că propagandiștii Gărzii de Fier dispuneau în ultimul timp de numeroase fonduri, care le permiteau deplasări la sate, precum și scoaterea de ziare, înarmarea celor devotați cu toate cele necesare cuceririi puterii a la Hitler". Se continuă: „Avocatul Liveanu a descoperit un senzațional material compromițător, din care reiese că fabrica de bani de la Rășinari servea exclusiv scopurilor politice subversive ale Gărzii de Fier. Printre corespondența confiscată s-au descoperit scrisori de la diferite organizații, în special de la organizația din Iași, în care Dl. G.. cerea o sumă mare de bani să cumpere o camionetă. Organele polițienești au operat o serie de arestări și au ridicat întreg materialul compromițător, împreună cu aparatele care serveau la falsificarea banilor. Cercetările continuă cu multă asiduitate". Un alt articol: „La furci cu falsificatorii!" Altă foaie! „Așa a procedat asociația de conspiratori, zisa Garda de Fier. Ea pretinde că acționează în numele naționalismului. Această ipocrizie, trebuie demascată în fața opiniei publice. Naționalismul, pentru a fi servit, nu are nevoie de organizații oculte, de asociații secrete, mai ales nu are nevoie de metode ca acelea practicate de Garda de Fier. Naționalismul este o credință care se apără la lumina zilei, deschis, cinstit, sincer, nu o asociație care servește naționalismul prin ordine secrete, cuiburi invizibile, celule oculte și mai ales, nu are nevoie de metode ca acelea practicate de Garda de Fier, prin falsificare de bani, ca niște infractori de rând. Garda de Fier nu este decât o mână de aventurieri, grupată clandestin, pentru cucerirea violentă a puterii de Stat, prin cea mai deșănțată și rușinoasă demagogie. Aceasta în numele ideii naționale".

Mi se pare că citesc pasaje din ordonanța de trimitere în judecată: „Descoperirea bandei de la Rășinari pune în adevărata ei lumină Garda de Fier. Lumea se întreabă de unde au acești bani, pentru organizare, pentru cumpărare de camioane, pentru călătorii, pentru întreținerea mașinilor? De unde? Fabrica de la Rășinari indică sursa: falsificarea de bani. Garda de Fier este gardă de falsificatori și nu poate vorbi în numele naționalismului".

Iată ce ni s-a întâmplat. Am spus numai un episod, ca să vedeți ce ni s-a întâmplat nouă, în viața noastră, cât s-a aruncat cu noroi asupra sufletelor noastre, pentru că nu a fost nimic adevărat din tot ce se scrie aici. Nici măcar nu s-a făcut o cât de mică cercetare, nici măcar nu ne-a chemat la instrucție. Dar nimic.

Iată dar, acum să-mi permiteți să arăt cum am trăit. Este natural ca să se vadă. Dar unde se poate vedea? Dați-mi dosarul I, p. 210. Iată o circulară a domnului General Cantacuzino. Când rostesc acest nume, vreau să vă împărtășesc și Dvs. această convingere pe care am avut-o eu trăind alături de bătrânul nostru General, convingere pe care cred că o are orișice român de bună credință: că Generalul Cantacuzino-Grănicerul a fost un om de o corectitudine sufletească și în materie bănească pe care nu cred că s-ar găsi cineva în această țară să-i poată arunca o cât de mică acuzație. Ei bine, aflați, domnule Președinte și Onorat Consiliu, că dl. General a fost însuși, până la moartea sa, casierul organizației noastre. A dorit el singur să administreze tot. El a fost președintele și casierul acestei organizații. Iată ce scrie dl. General Cantacuzino într-o circulară către șefii regionali: „Rog puneți-vă la curent cu datoriile din iconițe, broșuri, cotizații etc. și gândiți că, dacă fiecare membru ar plăti 5 lei lunar, egal 60 lei anual, la 50.000 de membri ar face 3 milioane lei anual, ceea ce ar acoperi toate cheltuielile noastre, deoarece noi nu facem nici lux, nici risipă". Iată acum și o circulară a prof. Vasile Christescu către Județul Vlașca: „Știm că Mișcarea noastră este foarte săracă. S-a făcut un nou apel la spiritul de sacrifi-

ciu al legionarilor. S-a dispus ca fiecare județ să ajute centrul, în nici un caz contribuția nu va fi inferioară de 500 lei lunar. Aceasta se va ridica treptat, pe măsura organizației, la 2.000 lei lunar. Cred că spiritul de jertfă, pe care în toate ocaziile l-au arătat vlăscenii, nu se va dezminți nici de această dată".

D-le Președinte și Onorat Tribunal, ceea ce am scris eu este cuprins în această carte și mai pot fi încă un număr de circulare care nu au fost trecute aici, fie pentru că nu le-au găsit băieții care au tipărit aceste cărți sau au fost date ulterior și mai sunt și interviuri. Acestea sunt faptele mele, aceasta e ceea ce am scris eu și pentru care bineînțeles că răspund cu toată sinceritatea și cu toată puterea. Eu nu pot să răspund de ceea ce îmi scrie altul mie, eu răspund de ceea ce dau eu. Veți vedea Dvs. imediat. Iată circulara din 31 mai 1925: „Tot ce se trimite scris de la centru, ordine, circulare, manifeste, broșuri nu se împarte nimănui gratuit. Se va vinde cu un leu foaia".

Onorat Consiliu, nu știu dacă știți că în viața politică se tipăresc foarte multe manifeste, broșuri, de către fiecare grupare politică, publicațiuni care de obicei se împart gratuit. Așa se obișnuiește. Este pentru prima dată în viața politică a României când manifestele pe care le vedeți Dvs. lipite pe străzi și care ne aparțin nouă sunt plătite până la unul. Oricare manifest al nostru a fost cumpărat de la sediu sau de la librării – pentru că au fost împărțite și pe la anumite chioșcuri. Oricine a vrut să facă un bine – dinăuntrul Mișcării sau din afara ei – a venit cu 5 lei și i-am dat cinci manifeste, a venit cu 100 lei și i-am dat o sută de manifeste, fiecare a luat și fiecare a plătit. „... Se va vinde cu un leu foaia". Vedeți câtă grijă, câtă muncă pentru toți! Eu nu le-am făcut toate acestea în vederea unui proces.

Mai departe: pentru hrana a 15 legionari, nouă ni se punea o mare problemă. Iată: la p. 37 din Circulari: „Luni, 7 octombrie 1935. Cantina legionară. O mare problemă: cum vom putea întreține un număr de 15 legionari funcționând cu diverse însărcinări la Sediul Central. Ei muncesc pentru Mișcare. Le trebuie masă și dormit. Până acum au stat în corpul de gardă și au luat masa la Centru, în condiții foarte grele pentru organizație. Anul acesta, cu transformarea Corpului de gardă în cooperativă, am fost obligați să dăm o soluție. Ea este înființarea unei cantine legionare. În vederea aceasta am găsit casa, de acum o săptămână. Legionarii i-au făcut toate reparațiile necesare, cam multe, căci biata casă e aproape o dărâmătură uitată în centrul Capitalei. Legionarii și legionarele cu mult drag au dres pereții, au dezinfectat, au dres dușumelele și au văruit cu patru varuri. Avem patru camere: două pentru dormit (pat comun, sistem Jilava); două pentru bucătărie și masă. Plita și unele vase sunt ale soției mele. Restul le vom procura. Mesele și tacâmurile, o parte, ne-au fost împrumutate de Stelian Georgescu-Insignă. Masa va fi gătită în fiecare zi de legionarele de serviciu și doamne prietene care vor să facă un bine. D-na Vrani va face legătura și va da directiva acelor legionare care nu se pricep suficient. O masă va costa 6 lei și va fi compusă dintr-un singur fel de mâncare bine gătit, curat, gustos și suficient. Cu pâinea necesară. Seara e bine să fie mămăligă cu lapte (1/2 kg de om). La acest restaurant se va recomanda cu insistență să se consume ceapă și usturoi în cantitate mare. Alimentele se vor cumpăra prin Cooperativă cu prețul en gros. Cooperativa va ajuta cu lemne și plata chiriei. Aici vor putea mânca circa 30-40 de legionari. Și anume: a. cei cu serviciile la sediu; b. cei cu serviciile la cooperativă; c. cei care îndeplinesc diferite funcțiuni în Mișcare; de exemplu: șeful Frățiilor, al Centrului Legionar, al Centrului Studențesc, al Cetățuilor; d. curierii care sosesc din provincie; e. cei mai săraci dintre legionarii activi. Toți contra plată. Celor de la a, b, c, d li se vor plăti direct de către organizațiile respective. Cei de la litera e vor fi obligați să muncească pentru a-și câștiga 12 lei pe zi. Cine nu poate câștiga 12 lei pe zi prin propria sa muncă și preferă să cerșească, să stea pe capul altora care muncesc, acela nu este nici om, nici legionar. Nici o muncă nu este rușinoasă. Le spunem: mai bine să tăiați lemne și să cărați apă

decât să vă duceți la circiș. Trebuie să alungăm dintre noi această boală, această mentalitate semnoricită și să fie o datorie de onoare pentru noi că, fiind valizi, suntem obligați să avem grijă simțindu-ne în noi. Încât să căutăm să câștigăm prin propriile noastre mijloace hrana cea de toate zilele. Și aceasta nu într-o țară săracă, unde, într-adevăr, câștigarea existenței ar fi enorm, ci într-o țară bogată cu a noastră și binecuvântată de Dumnezeu, unde banul se câștigă atât de ușor. Toți acei care într-o asemenea țară nu pot câștiga 12 lei pe zi sunt niște imbecili, care nu justifică că cu nimic dreptul la existență".

Dl. Prim-președinte Dumitru Constantin: Vă rog să vă rezumați expunerea, pentru că deja a trecut o oră și încă nu am intrat în chestiune. Tribunalul va avea și el broșura și o va citi.

Dl. Cornelia Zelea Codreanu: De ce insist asupra acestui lucru? Vreau să arăt că n-a fost un caz izolat. Am deschis un comerț. Toată construcția noastră afară de părțile de fier este lucrată de mâna noastră: zidărie, lemnărie, tencuitale, vopsitul. Am pornit pe această cale cu 73.000 lei, sumă adunată de noi la tabăra de la Carmen Sylva. Am cheltuit peste 60.000 lei cu reparațiile și, de aceea, la 16 noiembrie 1936 aveam puțină marfă; coloniale n-aveam pentru că nici un angrosist nu a vrut să ne acorde credit măcar pentru 5.000 lei. Altă circulară: „București, 12 noiembrie 1936. La schimbarea cadrelor. Către șefii de regiune și de județe: La 1 ianuarie vechile cadre vor preda comanda noilor cadre. Conducerile de județe și regiuni vor fi clasificate după capacitatea lor de conducere și după activitatea depusă, după corectitudine în materie de mânuire a banilor. Zilele acestea am început munca migăloasă a clasificării. Am putut, cu durere, să constat că, cu toată școala legionară, cu toate insistențele noastre de anul trecut asupra ordinului corect, suntem încă departe de corectitudine. Nici un drept nu putem avea, nici o pretenție de guvernare, nici o critică sau o înfierare a politicianismului nu putem face, dacă nu suntem corecți. Acelor care mă întreabă: „Când vom începe acțiunea politică pentru guvernare" le răspund: „Atunci când șefii de județe și de regiuni îmi vor raporta că în organizația lor nu mai există nici un om incorect". Incorect nu înseamnă numaidecât hoț – înseamnă și insuficientă grijă, ordine, scrupulozitate, severitate în materie de banii care nu-ți aparțin. Sub acest din urmă aspect, luând la clasificare, am găsit unele organizații care au comandat broșuri, fotografii, cărți de lecturi, mărțișoare etc. (de la Serviciul Propagandei, unele luate acum un an) și pe care nici până astăzi nu și-au achitat obligațiile. Rog gândiți-vă: nu se cere nici o donație. E vorba de albinevic ai luat marfă, ai vândut-o, dă banii pe marfă, în totul; organizațiile datorează Serviciului de Propagandă 200.000 lei, astfel încât el nu se mai poate mișca. E paralizat, nu mai poate face nici o tipăritură. În fața acestei situații m-am văzut silit să suspend munca pentru clasificare și să dau un termen de o lună, adică până la 15 decembrie, ca șefii de organizații să se pună în ordine. Nu numai pentru chestiunea de ordin material, ci și pentru principiul de onoare și de aspră corectitudine, cu care trebuie să se mândrească legionarul". Când au murit băieții în Spania, Moța și Marin, am dat următorul ordin (citește): la p. 102 din Circulări: „București, 15 ianuarie 1937. Legionari! Ion Moța, întemeietor al Mișcării Legionare, președinte de onoare al studențimii române; Dr. Vasile Marin, comandant legionar, șeful organizației Capitalei, amândoi, după 14 ani de chinuri, lovituri și închisori, îndurate pentru credința în neamul românesc, au adormit pentru totdeauna pe frontul de la Majadahonda într-o apărarea Mântuitorului Iisus Christos. Vestea sfâșietoare a căzut ca un trăsnet peste noi. Ea va cutremura pe orice român. Am dat lui Dumnezeu pe cei mai buni copii ai neamului acestuia. Generalul Cantacuzino pleacă mâine ca să readucă în țară trupurile lor. Fiind nevoie de o sumă mare, fac apel la cei ce au, ca să contribuie telegrafic pentru ca aceste trupuri sfinte să fie aduse în țară lor. Duminică, 17 ianuarie 1937, se vor face slujbe religioase în biserici. Dumnezeu să primească jertfa lor! Corneliu Zelea Codreanu". Într-adevăr, oamenii, românii toți, au răspuns și am putut să-i aducem. Am ajuns și în perioada electorală, unde se spunea că am făcut atâtea. Iată un apel urgent publicat în „Buna Vestire": „Legionari, Partidul „Totul pentru Țară" a pus listele la Cameră în toată

țara și la Senat în 47 de județe. Au rămas neachitate 19 județe la Cameră și la Senat. Taxele acestea se ridică la 230.000 lei. Nici județele și nici centrul nu mai au un ban. Mai sunt trei zile până la 10 decembrie; dacă nu putem plăti taxele, listele cad. Facem un urgent apel la toți legionarii și prietenii să contribuie telegrafic, după putere, la plata listelor acestor județe sau, cine are, să ne împrumute, cu obligația pentru noi a le restitui aceste sume. Semnat *Asl* N. Totu, șeful Biroului Electoral". Conducerea Mișcării încearcă să găsească un credit pe o durată mai lungă la diverși antreprenori, căci se simțea nevoie urgentă de tâmplărie, de cahonfere. Ne-am gândit că se poate lansa un nou împrumut, și mai sunt aici circulare pe care nu le mai citesc.

Dar vreau să vă spun, domnule Președinte și Onorat Tribunal, am terminat primul punct. Voi intra, d-le Președinte și Onorat Consiliu, în miezul procesului pentru că acest proces are trei învelișuri: o parte care se judecă dincolo de aceste ziduri, în presă și la Radio – și acolo eu nu pot să fac nimic ; altă parte o constituie o serie întreagă de acuzații, ca cea dinuntru, din rechizitoriul d-lui Procuror și din Ordonanța definitivă, dar pentru care nu sunt dat în judecată, sunt trecute ca acuzații, dar nu sunt dat în judecată pentru ele, și, în sfârșit, o altă parte pentru care, într-adevăr, sunt dat în judecată.

Acum vreau să intru în miezul procesului meu. Sunt acuzat de trădare. La baza acestui punct, a acestei acuzații stau: un act fals și o circulară a mea interpretată cu totul greșit.

Care este actul fals și ce înțeleg eu prin act fals? Înțeleg ca act fals un act care nu-mi aparține, pe care nu l-am văzut niciodată în viața mea, care nu este găsit nici măcar în casă la mine, un act scris de un individ, care nu încălește ca să-l pot găsi și să-l întreb ce este cu acesta. Și găsit unde? La vopsitorul de la Casa Verde. Ce este acest act, găsit la vopsitorul Negulescu de la Casa Verde? Este un memoriu informativ. Mi-l aduce dl. căpitan prim-procuror, mi-l pune în față și mă întreabă: „Ce-i cu acesta?" Cum l-am văzut, din primul moment, am spus: „Nu l-am văzut niciodată în viața mea". N-am avut nici un fel de ezitare ca să spun: „Poate l-oi fi văzut sau nu. Nu. Nu l-am văzut niciodată în viața mea, nu s-a găsit la mine. A fost introdus, probabil, la zidar de cineva care este un agent provocator". Și atunci am început să-l citesc. Ce vrea să dovedească acest act? Întâi, că eu am activat în timpul de la 1934 primăvara și până toamna, adică exact în timpul în care n-aveam voie să activez. Pentru ce? Pentru că impun cotizații. Zice: d-ta mi-ai dat ordin mie să fac un istoric al acestei chestiuni. Iată istoricul: se pun cotizații din acest timp, numai acelea. La început n-am înțeles, dar pe urmă mi-am dat seama că probabil cineva, vreun binevoitor, se gândea că procesul meu ar trebui să fie pus pe această bază; adică continuarea organizației clandestine a așa-zisei Gărzi de Fier într-o epocă în care n-aveau voie și în legătură cu partidul „Totul pentru Țară", că adică partidul „Totul pentru Țară" nu este altceva decât camuflarea Gărzii de Fier. Probabil că binevoitorul care a voit să-mi facă acest bine s-a gândit la aceasta.

Al doilea punct care urmează să fie demonstrat din acel memoriu: cum că este un agent acoperit al meu și că am agenți acoperiți; de aici chestiunea cu agenții acoperiți. Dar am un noroc. Norocul meu este acela că întrebuințează nume, pentru ca să dea verosimilitate; erau 15 pagini care trebuiau umplute și atunci era foarte greu să scrie în raport că a activat de la data cutare la data cutare: trebuia să întrebuințeze nume și aici este norocul meu. Iată acest memoriu (vol. Instrucție, dosarul 9, p. 64, declarație).

Domnilor, eu nu sunt un expert, dar rog, cu putință judecați – eventual Dvs. puteți să chemați pe cineva – să se vadă dacă această hârtie și acest scris este din 1935, dacă nu este scris acum de curând. Este așa proaspătă cerneala, încât nu poate să dateze, cred eu – o spun în apărarea mea – din 1934. Iată ce spune: „Pentru mine se menține ordinul Dvs. același, din 1927, rămâi «acoperit»". Mai departe vorbește de încasări și face un

tablou al acestor încasări – iată, uitați-vă, domnilor – făcute în timpul cât strigam, cum arătam, ca să dea fiecare câte 50 de lei...

Dl. Prim-președinte Dumitru: Vă adresați numai tribunalului.

Acuzatul: Da, domnule Președinte. Iată tabloul pentru 1934 de sumele vărsate de simpatizanții Gărzii de Fier în cursul anului: Nr. 10, 25 mii lei lunar; Nr. 24, 3.500 lei lunar; Nr. 13, 12 mii lei lunar; Nr. 21, 18 mii lei lunar; Nr. 17, 9 mii lei lunar; Nr. 25, 11.500 lei lunar; Nr. 23, 8-9.000 lei lunar; Nr. 14, 9-10.000 lei lunar; Nr. 19, circa 9 mii lei lunar și ultimul, fără număr, 6.000 lei lunar. De când suntem noi nu a fost cineva care să ne facă o asemenea donație: maximum 1.000 lei donație lunar.

Dar iată ce spune mai departe: „Și este cauza, cu multiplele ei subcauze, care mă determină să vă rog, Căpitane, la începutul acestui memoriu, să-mi încuviințați și mai departe acoperirea, tăinuirea". Mă voi opri o secundă asupra acestui punct, fiindcă tăinuirea este cuvântul penal, este cuvântul peiorativ, este cuvântul cerut de lege, pentru că eu să fiu în delict. Deci el nu se mulțumește a spune acoperire, ci mai spune și tăinuire. Nimeni nu spune: aprobă să fiu tăinuit, spune acoperit sau cum vreți, sub o formă oarecare, dar nu întrebuințează termenul penal, peiorativ. Aceasta e o indicație și pentru mine și pentru Dvs. Apoi, împarte Mișcarea în muncitorească, comercială, intelectuală și autoritară, împărțire care nu a existat, fiindcă mișcarea muncitorească se poate dovedi că la noi a înființat-o dl. General de abia în 1937, la Azuga, prin primul Corp Muncitoresc; mișcarea comercială am făcut-o eu, toamna trecută pentru prima dată, prin înființarea Comerțului Legionar. Secția intelectuală nu a existat niciodată și nici Secția autoritate, ce înseamnă această Secție autoritate eu nu înțeleg, dar să trecem mai departe. Mai spune aici, într-un loc, că am trimis la el pe ing. chimist Crîngaru. Nu există. Avocatul Crîngaru este citat aici ca martor, să spună dacă l-am trimis pe el să predea niște lucruri sau așa ceva. În sfârșit, la o pagină spune aici că am dat ordin acestui domn ca să-mi facă un istoric al unei convorbiri care a avut loc. Și mai spune între altele că am făcut un cifru secret. Pe când eram student la Universitate, poate să fi făcut o glumă de aceasta, sau poate când aveam 18 ani, ca să-mi fac un cifru secret. Altfel, este ceva care nu intră în modul meu de a vedea. Vă închipuiți că nu puteam eu să-mi fac cifru secret ca să discut cu el chestiuni de principiu, fără să-mi dau seama ce înseamnă acest lucru?

Iată, tot la 16 mai 1934, spune: „Dvs. mi-ați încuviințat să transform, într-un istoric, memorabilele dialoguri avute de Dvs. cu conducătorul tineretului celor 250 milioane naționaliști, cu dl. profesor Dragoș Protopopescu și cu dl. profesor Crainic, la care am avut fericirea să asist, cât și a celorlalți pe care am avut permisiunea să le notez în fuga momentului, singur în preajmă". Vasăzică, spune acest domn, că a asistat la o discuție care a avut loc între mine, dl. Crainic, dl. profesor Protopopescu și el cu șeful tineretului celor 250 milioane de naționaliști din lume – 250 de milioane scris în litere, nu în cifre. De aici s-a tras concluzia și s-a publicat în ziare că am un agent acoperit.

Domnule Președinte, eu nu sunt omul care să nu-mi asum răspunderea actelor mele. Așa am fost toată viața mea, mă cunoaște o lume întreagă care a venit în contact cu mine, toată lumea știe că nu sunt omul care să dau înapoi sau să nu recunosc decât jumătatea. Educația mea a fost de natura aceasta: pentru fapta mea iau toată răspunderea și merg înainte; dacă este a mea, recunosc; când vă spun că nu este a mea, nu este.

Și acum interpretarea greșită a unei circulari a mea. Domnule Președinte și Onorat Tribunal, să vedem ce este cu circulara, privitoare la informatori. Mâncați în fiecare zi de o serie întreagă de agenți care se băgau în mijlocul nostru, oameni poate cumpărați din sânul Mișcării mele, tulburați necontenit, astăzi așa, mâine așa, și îndemnat de prieteni care ne arătau că avem în mijlocul nostru agenți care ne trădează, pun mâna pe condei, fac o circulară către toți legionarii și membrii din Capitală și spun: „Cei care sunt agenți de Siguranță, să se prezinte la mine

în ziua de..., individual, cei care sunt agenți la Statul Major să se prezinte în ziua de...; cei ce sunt la Prefectura de Poliție să se prezinte în ziua de... Am explicat ce înseamnă un serviciu particular; sunt polițiștii pe lângă personalități importante, ca, de pildă, pe lângă Max Auschnitt și alții, în slujba acestor persoane particulare. În sensul acesta am făcut circulara. Circulara – spuneam eu – va fi iscălită de absolut toți membrii cuiburilor din Capitală pentru luare la cunoștință. Iată copia exactă a acestei circulare: „Către legionari și membrii din Capitală: Toți informatorii de la Poliția Capitalei aflați în cuiburi sunt invitați să se prezinte la mine individual pentru a primi directive între zilele de 19 și 21 iunie; informatorii agenți ai Siguranței sau Marelui Stat Major se vor prezenta în zilele de 21 până la 25 iunie 1937, informatorii altor servicii particulare în ziua de 26 iunie 1937. Acest ordin se va citi în toate cuiburile de șeful de cuib și toți membrii vor semna de luare la cunoștință". Deci, acest ordin se adresează către toți legionarii și membrii din Capitală și trebuia să fie citit în toate cuiburile de către șeful de cuib; iar fiecare membru al cuibului trebuia să semneze de luare la cunoștință. Spuneam mai departe: „Ordinul astfel semnat mi se va aduce prin șefii de sectoare sau alte unități. Cei ce nu se vor prezenta înseamnă că voiesc să înșele Mișcarea noastră, vor să ne vândă și să ne trădeze. Se pot face servicii și fără înșelăciune și fără vânzare și fără trădare și fără călcare de jurământ". Prin urmare, cu acest ordin eu mă adresam către aceștia, crezând, în curățenia mea sufletească, în probitatea mea sufletească, că se vor prezenta la mine unii și vor recunoaște că sunt agenți în sensul arătat mai sus. În ce mă privește pe mine, eu preferam să vină să-mi spună în față acest lucru, decât să mă vândă. De altfel, eu niciodată nu m-am opus să vină agenții la mine. Dacă m-am opus la ceva, m-am opus mișeliei și n-am înțeles să mă vândă fratele meu, omul care stă cu mine la masă, care merge cu mine în mașină, pentru ca apoi să mă vândă.

Iată, d-le Președinte, care a fost rostul acestei circulari. De altfel, eu voi dovedi cu șeful Siguranței pe care l-am propus ca martor, cu dl. Cernat, lucrul acesta, deoarece i-am arătat ce pățesc, i-am arătat ce învinuiri mi se aduc și D-sa știe de toate lucrurile acestea. El venea și-mi spunea: „D-le Codreanu, am informațiile cutare și cutare". Venea la mine în casă oricând, căci casa mea era deschisă pentru toată lumea și eu am păstrat permanent legătura cu el, deși sunt acuzat că sunt contra siguranței Statului, am păstrat permanent legătura cu șeful Siguranție, numai ca să înlătur orice discuții. Ei bine, eu am păstrat permanent legătura cu șeful Siguranței Statului, care a venit la Carmen Sylva să se întâlnească cu mine, care a fost și la inginerul Ionică, unde a avut întâlnire cu mine, care m-a văzut în repetate rânduri la Constantin Iarca, și ori de câte ori a avut nevoie m-a căutat și m-a găsit. În aceste condiții cred că nu va putea spune omul acesta că nu este adevărat și că eu nu am fost întotdeauna corect cu el, spunându-i sincer: aceasta este exact; aceasta nu este exact.

În același timp în care eu țineam această legătură, dl. General Cantacuzino a ținut permanent legătura cu Generalul Gabriel Marinescu, pe care l-am pus martor tot pentru această chestiune, tot din cauză acestor informatori, ai noștri, care se băgau și dădeau tot felul de informații eronate. Atunci le-am trimis această circulară. Nu s-a prezentat nimeni. Peste două săptămâni am mai făcut una. Nu le găsesc acum în dosar, pentru că n-am timp, în două zile să le văd. Mi-aduc aminte că ori una ori cealaltă le-am publicat în jurnale. Din primul moment am spus la instrucție: sunt două ordinee care le-am trimis. Credeam că în momentul acesta au să vină la mine. Au iscălit toți personal, șefii de cuiburi, de luare la cunoștință. De ce am vrut să iscălească toți? Urmăream să nu spună cineva că n-a știut. Eu bănuiam 3 sau 4 inși și voiam să văd dacă aceștia vor iscăli. Vă pot dovedi cu martori cum s-a înțeles acest ordin. Adică am dat eu ordin la agenții mei pe care i-aș avea eu la Siguranță? Onorat Consiliu, să presupunem că aș avea agenți. Câți pot să am? Doi la Siguranță, doi la Prefectură, doi în altă parte. Nici nu vorbesc de Statul Major. Nu este nici o posibilitate. Acolo sunt ofițeri. Cum să intru eu în sufletul unui ofițer român? Aceasta este imposibil. Zece în total. Așa se procedează când vrei să convoci 10

informatori de-ai tăi? Se face larmă mare? Se răscolesc cuiburile cu toți membrii lor? Așa se face? Se vorbește de vânzare de frați, trădători, de jurăminte? Așa se procedează? Aș fi spus: „De-ia cutare casă, în strada cutare și cheamă-l pe cutare să-i spun ceva. Dar în nici un caz n-aș fi putut da ordin la toate cuiburile și să spun la urmă: și fără vânzare de frați, și fără trădare. Ce rost ar avea aceste fraze, dacă ar fi fost vorba să chem numai niște oameni? Nici un fel de rost; nu avea rost să iscălească nominal toată lumea Este cert, putea să iscălească numai acela care era vizat, iar nu să iscălească lumea din Capitală. Dar vedeți cum au interpretat oamenii noștri circulară. Sunt niște muncitori; nu sunt licențiați. Sunt niște oameni simpli.

La p. 34: „Cuibul Peneș Curcanul, sectorul I: Dumitru Coforola, Bălaș Alexandru, Dumitru Ioan, Vasilescu. Toți membrii de mai sus au luat cunoștință de ordinul dat de Căpitan în ziua de 15 iulie 1937 și ne asumăm răspunderea cu toții". Prin urmare, ei au înțeles cu toții că nici unul din ei nu este agent informator. Cuibul Cavalerii Crucii iscălesc nr. 1, 2, 3 și 4. La nr. 5 scrie: „Militar Regimentul Tracțiune Auto București; nu fac parte din nici o organizație secretă". Iar dincolo este dovada că făcea serviciul militar, la nr. 6, unde scrie: „Stanciu Ilie este trecut în concediu, fiind militar". Este și al doilea ordin pe care l-am dat. N-am putut să-l găsesc în două zile, cât am fost liber. Nu știu unde s-ar găsi acest al doilea ordin. Îmi aduc însă perfect aminte, am declarat la instrucție – că ordinul al doilea este și mai clar. În el spun precis cuvintele acestea: „Câine, tu stai la masă cu mine și mă vinzi. Te cunosc". Vasăzică ordinul al doilea era și mai categoric decât ordinul dintâi. Se poate întâmpla să se găsească ordinul al doilea, dar până acum nu l-am găsit. Îmi aduc aminte că unul din ele a fost publicat, în cazul acesta, cred că ar fi dovada suprasuficientă, pentru că nu era să mă apuc eu să public la jurnal că chem agenți informatori. În orice caz, am discutat cu lumea când am dat aceste ordine. Mă întreba: „S-a prezentat cineva?" Am discutat cu Virgil Ionescu, cu Polihroniade, cu Totu, cu băieții din biroul de la mine.

P. 89, vol. II: Membrii cuibului Duco-Român: Mihai Moraru, Victor Slăteanu, Gheorge Mateescu. Camaradul Gh. Mateescu fiind plecat la Poiana Țapului, răspund eu pentru el, precum că nu face parte dintre cei vizați mai sus. Vasăzică oamenii aceștia au înțeles precis că nu sunt agenți și-și asumă răspunderea.

Domnule Președinte, înainte de a trece mai departe, vă rog să suspendați ședința pentru câteva minute. Ședința se suspendă.

La redeschidere.

Acuzatul C. Z. Codreanu: Domnule Președinte și Onorat Consiliu, am mai găsit încă trei ordine iscălite tot așa cu garanția că cel vizat nu este agent informator. Bunăoară, cuibul legionar din sectorul IV Verde semnează că au luat la cunoștință de ordinul referitor la agenții informatori: Iancu Drăgănescu, plecat în sezonul de băi. În dreptul numărului 3 sunt 10 care iscălesc – se menționează: „Militar, nu este agent informator, garantat de șeful de cuib". Omul era plecat. Plecat fiind în armată, își făcea stagiul militar și șeful cuibului face mențiunea de mai sus. Deci, ordinul s-a înțeles precis. Acest act este la p. 59, dosarul 2.

Domnule Președinte, aș vrea să faceți, dacă s-ar putea, să nu vină aici ca martori cei închiși în lagăr. Ei nu pot să ia cu nimeni nici un fel de contact. V-aș ruga să faceți un fel de comisie rogatorie, ca să se ducă acolo să spună aceia ce au înțeles prin ordinele cu informatorii. Ei nu pot să ia contact cu absolut nimeni, ca să știe ce s-a discutat aici. Să nu vină ca martori aici, dar să se ducă cineva să-i întrebe pe ei această chestiune – aș da numele celor care cunosc chestiunea – să fie întrebați ce au înțeles prin aceste ordine.

Dl. Prim-procuror magistrat Ionescu: O să spună exact ceea ce ai spus și d-ta.

Acuzatul: Așa cred, pentru că nu poate să fie altfel, deși n-am avut nici un fel de contact cu ei.

Procuror Ionescu: Sigur, încât nu mai este nevoie de o comisie rogatorie.

Acuzatul C. Z. Codreanu: Concluzia în cauză este grozavă. Anume, un întreg aparat de informatori la Prefectura Poliției, la Siguranța Statului, la Statul Major, în fabricile de avioane și într-o serie de instituții particulare. Ce pot eu să răspund în fața acestei acuzări? Atâta răspund: s-a interpretat greșit ordinul dat de mine. Dar de ce să am acest serviciu de informații? De ce? Ca să capăt informații? În țara în care cu educația pe care o avem nu este posibil să spui un secret unui om, unui prieten de-al tău, ca să nu se cunoască peste două ceasuri sau peste două zile în toată Capitala, în tot orașul tău; în țara aceasta nu este nevoie să aibă nimeni nici un fel de agenți informatori. Eu de unde mi-am luat informațiile mele? Mi le aduceau ziariștii.

Domnilor, să vă spun o chestiune care este așa oarecum foarte puțin comică. Sunt trei locuri aici în Capitală, și anume la „Capșa", la „Corso", la „Athénée Palace" unde toate veștile, de orice natură, internă sau externă, acolo sunt.

Procuror Ionescu: În imaginația numai a acelora care le frecventează.

Avocat H. Cosmovici: Avem și martori.

Acuzatul: Acolo nu sunt locuri de rușine. Sunt locuri unde se adună oameni și o serie întreagă de ziariști. Așa, bunăoară, în fiecare zi, Ion Folea venea la General cu hârtiuțe de la „Capșa" și, după aceea, la mine, spunând că astăzi s-a întâmplat cutare și cutare, o serie întreagă de informații pe care ziariștii le cunosc. La mine veneau ziariști în fiecare zi, pentru că eram o mișcare politică, cu toate informațiile, jumătate le triam, pentru că erau fără nici un fel de rost, altele reale, dar nu era posibil să treacă o informație fără s-o triez. Așa încât informațiile de care aveam nevoie le găseam foarte ușor prin ziariști și în ziare.

Atunci se pune o întrebare: de unde ai d-ta aceste ordine? Și aici cred că vă pot dovedi definitiv că sistemul de serviciu de informații al meu la Stat cade definitiv. Să privim ordinele în original, o să cer puțină bunăvoință din partea Dvs. ca să studiem de pildă acest ordin (citește). Iată originalul unui ordin de acesta. Iată conținutul scris al acestui ordin (vol. 9, p. 79):

„(Ordin de informații al Inspectoratului de Jandarmi București adresat Legiunii de Jandarmi Argeș). Toate subunitățile. Ordin de informații nr. 64 din 04.10.1934. Vi se trimite în copie adresa nr. 13243/934 a Inspectoratului Regional de Poliție București de care veți lua cunoștință și urgente măsuri de investigațiuni, intensificând serviciul de informații și a supraveghea îndeaproape pe toți membrii fostei organizații Garda de Fier. Veți raporta, până la 10.10. a.c., dacă a luat ființă noua organizație «Fulgerul» pe raza secției Dvs. Nu admit delăsarea și cer multă ambiție din partea fiecărui rang pentru a fi la curent cu orice se pune la cale pentru a lua măsuri la timp. Comandantul Regimentului de Jandarmi Argeș, Maior..."

„Copie. Suntem informați că membrii organizației dizolvate Garda de Fier se organizează într-o nouă formațiune intitulată «Fulgerul», purtând ca semn distinctiv un fulger în cadru. Noile norme ale organizației prevăd formarea în fiecare comună a unui comitet compus din cinci membri, aleși dintre cei mai bine pregătiți din toate punctele de vedere. Instrucțiunile în această privință s-ar primi de la Centru prin cuner legionar. Aducând la cunoștința Dvs. cele ce preced, vă rugăm să luați măsură în circumscripția Dvs. pentru verificarea acestei informații, comunicându-ne la timp rezultatul. Inspectoratul Regionalei I-a Poliție, /ss/ Bogdan"

Dosar nr. 3, p. 515 (ordin expediat telefonic unităților în subordine de Inspectoratul Jandarmeriei Craiova):

1. „După telegrama secretă nr. 16, Inspectoratul Jandarmeriei Craiova este informat că membrii fostei organizații Garda de Fier pun la cale o nouă politică. 1. Să plaseze în orice județ câte o sută de studenți în uniformă – cămăși albastre. Avocatul Ionescu din Caracal a și comandat aceste cămăși. Au intenția ca înainte de venirea lor la putere să ajute pe Generalul Averescu să formeze o dictatură și, după moartea lui, să rămână să-i ia locul Corneliu Zelea Codreanu.

Şefii de secţii să ia măsuri pentru descoperirea acestei intenţii a lor".

Dar ce concluzie tragem de aici? Că întreaga problemă a informatorilor cade. De ce? Deoarece se vede că aceste ordine nu sunt trimise de la Inspectoratul Jandarmeriei Generale la mine, de la Siguranţă sau de la Minister, unde sunt acuzat că am agenţi, ci din fundul unui sat, ceea ce denotă că ele ne-au fost trimise ocazional şi întâmplător. Şi este şi natural, în patru ani s-au găsit la mine două ordine de la Argeş, unul de la Craiova, unul de la Prahova şi două pe care le-am publicat în circulară, unul de la Siguranţa Generală şi unul al Generalului Benghiat. Aceasta este dovada hotărâtoare care respinge afirmaţia cu informatorii. Ordine rupte şi prăpădite, ţinute în buzunar de cine ştie ce notar sau primar sau aruncate la mutarea vreunui post de jandarmi. Nu sunt ordine luate de la Centru de mine. Altă dovadă: ele sunt iscălite de autoritatea periferică nu de autoritatea centrală. Mi s-au trimis, deci, ocazional. Ce vreau să demonstrez cu aceasta? Că, odată ce ele îmi sunt trimise de la periferie, de la margine, precum se vede, nu pot fi acuzat că le-am luat de la instituţiile la care sunt acuzat că aş avea informatori.

Acum să trec la aceste ordine. Da, le recunosc. Recunosc că s-au găsit acasă la mine. Recunosc că le-am văzut. Recunosc că o parte din ele, două sau trei, nu le-am publicat, iar o parte le-am publicat. Şi acum le voi justifica. Dacă sunt vinovat, îmi asum răspunderea şi trag toată pedeapsa. Eu recunosc: ceea ce este al meu, este al meu. Dar nu doresc ca cineva să-mi pună în sarcină ceva ce nu este al meu. Şi, atunci, iată cum justific eu chestiunea cu ordinele.

Conţinutul lor. Conţinutul acestor ordine l-aţi văzut. Nici un fel de importanţă. Să-mi treacă mie prin cap că aceasta ar putea să angajeze vreodată siguranţa Statului Român? Nici nu m-am gândit vreodată în viaţa mea că aceste ordine ar putea să angajeze siguranţa Statului Român. Unul de la Craiova, altul de la Argeş, locale, nu puteau să angajeze în mare siguranţa Statului, puteau să angajeze o chestiune din comunele acelea din Argeş, o chestiune de ordine publică, dar, nici într-un caz, siguranţa, în mare, a Statului Român. Şi atunci le-am păstrat.

Dar iată conţinutul celuilalt ordin (citeşte):

„Prefectura jud. Ilfov Strict personal-confidenţial (Serv. Administrativ) Nr. 198 Rezervat 11.10.1937, Domnule... Avem onoarea a vă trimite mai jos, în copie, ordinul personal confidenţial nr. 61096/937 al Ministerului de Interne, Circulara Poliţiei relativ la măsurile de ordine dispuse în vederea extinderii propagandei şi organizării legionare în Jud. Ilfov. Veţi lua măsuri de a opri orice încercare a acestor legionari de a pătrunde în judeţ şi în comune. Cei ce nu voiesc a înţelege de bună voie, vor fi arestaţi şi apoi trimişi la domiciliul lor. Se va raporta imediat Prefecturii orice încercare de acest fel. Prefect...

„Copie. Domnule... Ca urmare la circulara 956/12 august a.c., am onoarea de a vă aduce la cunoştinţă următoarele. În vederea extinderii propagandei şi organizării legionare în Judeţul Ilfov, prof. Sima Simulescu, şeful sectorului de Negru din organizaţia Capitalei a partidului „Totul pentru Ţară" a dat delegaţie şefilor de cuiburi din subordine de a se deplasa personal în comunele din Judeţul Ilfov, partea pendinte de Sector Negru, unde, în unire cu şefii organizaţiilor locale, să colaboreze la extinderea propagandei şi organizării în judeţ. Fiecărui şef de cuib i s-a repartizat un lot de comune unde este obligat să se deplaseze în zilele de sărbătoare în acest scop. În afară de aceasta, fiecare cuib va efectua cel puţin un marş în suburbiile Sectorului, pe săptămână, iar întreg Sectorul va organiza cel puţin patru marşuri de proporţii pe lună în judeţ. Aducându-vă la cunoştinţă cele ce preced, vă rugăm să binevoiţi a dispune măsuri pentru executarea instrucţiunilor din circulara la care ne referim, în scopul de a se opri asemenea marşuri. P[entru] Ministru /ss/ Cernat".

Un asemenea ordin, se înţelege, eu l-am considerat ca un ordin ilegal, un ordin abuziv, de care mă pot servi. În ce sens? Întâi, dând în judecată pe autorul lui, deoarece

prin el se încalcă dreptul, patrimoniul meu legal consfinţit prin legile ţării. Eu sunt partid legal constituit şi am dreptul să-mi fac propagandă. Dumneata nu poţi decât să mă urmăreşti, dar nu poţi să mă împiedici. La un moment dat poţi să-mi spui: nu eşti legal, îţi ridic autorizaţia, dar nu poţi, de o parte, să-mi spui: „Iată eşti legal, du-te fă propagandă", iar pe de altă parte, să-mi pui atâtea piedici. Mi-am zis: este o problemă, o şicană de ordin politic, electoral, aşa cum se întâmplă permanent, aproape între toate partidele. Când este partidul cutare la guvern, pe celelalte partide caută să le împiedice. Dar aceasta nu înseamnă că te poţi ascunde de răspunderea dumitale asupra ilegalităţii pe care o faci, când dai asemenea ordine, să te ascunzi sub „Strict personal", „Confidenţial" sau chiar limbaj cifrat. Nu! Şi atunci ce pot face? Eu pot să-l public, pentru că mă adresez opiniei publice: „Iată ce nedreptate mi se face" sau pot să mă duc cu el la Parlament. De ce? Pentru ca să arăt nedreptatea care mi s-a făcut. De altfel, fiecărui om politic care conduce organizaţii îi vin asemenea ordine. Tuturor oamenilor politici li se trimit, pentru că avem corespondenţă cu lumea, cu oameni de peste tot şi ni se trimit ordine: „Iată ce ordin abuziv s-a trimis contra noastră în cutare şi în cutare loc". Fiecare are. Am chemat aici o serie întreagă de martori, oameni politici, aproape toţi şefi politici, ca să declare dacă, într-adevăr, au sau nu asemenea ordine.

Dar, să mergem mai departe. Daţi-mi voie să vă citesc un ordin, pe care nu-l găsesc acum la dosar, un ordin de la Prahova, din broşura în care l-am publicat la p. 165. Un ordin confidenţial, personal al Prefectului de Prahova. L-am publicat (citeşte): „Un ordin confidenţial al Prefecturii din Prahova. Adresă trimisă următoarelor fabrici: Fabrica de postav, de bere, sticlărie şi ciment din Azuga. Prefectura Judeţului Prahova Personal-confidenţial. Serviciul Adţiei de Stat Nr. 116 din 22 iulie 1937 Domnule Director, Am onoarea de a vă aduce la cunoştinţă că organele aflate în subordinea noastră au constatat că personalul acelei fabrici, al cărei nume este arătat pe verso, se face cunoscut vinovat de agitaţiuni care au tulburat şi tulbură ordinea publică. Pentru aceste consideraţiuni şi ca o exemplificare a intoleranţei unor asemenea manifestări, vă rog să binevoiţi a-i îndepărta din serviciu". Urmează numele a 36 de muncitori români legionari, cărora e vorba să li se ia pâinea pentru credinţa lor. Iată numele lor: Fabrica de postav: Braga Ambrozie, Cioc Mircea, Irimia Al., Prian V., Crici Ioan, Irimescu Gh., Nedelcu Anghel, Bitoiu Ştefan, Prian Mihai, Talianu Ion, Talianu Mircea, Olteanu C., Pitoiu Gh., Prahoveanu Gh., Ghilberdicu Gh., Pitic Ioan, Pitic Nicolae, Turea Nieolae, Prian Nicolae; Fabrica de bere: Banu Alexe, Creţu Gh., Toma Iosif, Moş Gh., Drăguş Nicolae, Păcuraru Tudor, Iordache M., Pavel Şerban, Ancu Nicolae, Cojocaru Anton şi Duia Ion; Fabrica de sticlărie: Vrabie N., Spiru Panciarele, Godea A., Stoian Tudor; Fabrica de ciment: Ciobanu Elias, Diaconu Nicolae.

Eu să fiu făcut trădător pentru că posed un asemenea ordin, şef de mişcare naţionalistă din România, şi orişicare primar, orişice notar, poate să-l ţină în buzunarul lui şi acasă la el? Eu cred că orişice ordin, pe care poate să-l ţină în buzunar domnul Armand Călinescu, pe care poate să-l ţină în buzunar dl. Madgearu, pe care poate să-l ţină dl. şef de post, dl. comisar, dl. pretor, dl. primar, dl. notar, pot să-l ţin şi eu la mine, fără ca cineva să spună că fac operă de trădare şi că eu periclitez prin aceasta siguranţa Statului Român.

Dl. Procuror Ionescu: D-le Preşedinte, vă rog să binevoiţi a dispune ca ordinul nr. 55 căruia urmează a i se da citire să fie depus întâi pe masa Dvs. pentru a preciza dacă este cazul a fi citit în şedinţă publică sau nu, rămânând să se discute numai principial asupra lui. Rog ca Onoratul Tribunal să ia mai întâi cunoştinţă de conţinutul acestui ordin, cel puţin în partea lui finală.

Şedinţă secretă

Dl. prim-președinte Dumitru: Tribunalul apreciind, declară ședință secretă. Publicul este rugat să evacueze sala. Vor rămâne aici numai domnii avocați înscriși pe lista apărării.

D-ra Gheorghiu: D-le Președinte, vă rog să binevoiți a dispune să se insereze în procesul-verbal al ședinței că Onoratul-Tribunal, la cererea d-lui Procuror general, a considerat pricina aceasta secretă și ați dispus ședință secretă.

Dl. Radovici: Cer cuvântul.

Dl. Președinte Dumitru: Tribunalul s-a pronunțat.

Av. Radovici: D-le Președinte, eu vă rog să binevoiți a lua act în procesul-verbal că Dvs. v-ați pronunțat fără să dați cuvântul și apărării.

Dl. Președinte Dumitru: De aceasta se ia act în oficiu. Suspend ședința până la evacuarea sălii. Ședința se suspendă. Se ține ședință secretă.

La redeschidere, în ședință secretă, dl. Corneliu Zelea Codreanu a dat explicații asupra următoarelor:

1. Ordinul d-lui G-ral Bengliu cu următorul cuprins: Unitățile Jandarmeriei din țară au primit următoarea telegramă cifrată: „Nr. 586/938 Luați măsuri de supraveghere și carantină morală asupra oamenilor de trupă și în special concentraților dubioși ori bănuiți ca gardiști, comuniști ori sectanți. Supravegheați și atitudinea ofițerilor. General Bengliu". Acest ordin a fost reprodus în circulara Nr. 131, cu următorul comentariu: „Bine, frate naționalist, pe de o parte îmi faci teoria frăției și unirii, iar, pe de alta, dai telegrame cifrate ca să mă supraveghezi ca pe un periculos dușman al Statului? Mă aștept să fie supravegheați toți delapidatorii banului public, toți îmbogățiții prin fraudă, toți jidanii conspiratori din armată. Tot pe mine măsupraveghezi? Ce ironie?!"

Circulara a fost nu numai împrăștiată, dar chiar afișată la sediul din str. Gutenberg.

2. Scrisoare adresată Excelenței Sale Adolf Hitler, aflată în dosarul Nr. 3 la p. 520, cu următorul cuprins: „Excelenței Sale Adolf Hitler. Comitetul Central al Legionarilor Național-Socialiști din România, luând în dezbatere problema programului nostru pentru campania din 1935, pe care o pregătim de mult în vederea viitoarei alianțe economice și politice cu poporul german; a hotărât ca, odată cu omagiile și urările sale de izbândă totală, să vă trimită și ecoul românesc al evenimentelor europene în curs de desfășurare: 1) Guvernul Excelenței Voastre apare în ochii românilor ca principalul tulburător al păcii dintre popoare. Opinia publică, profund influențată de marea presă din solda marii finanțe iudaice, se teme de un nou război și nu mai simpatizează în aceeași măsură cu regimul Excelenței Voastre, care e acuzat că îl precomizează. Trebuie spulberată legenda că Germania este țara tehnicii distrugătoare de civilizație. 2) Plebiscitul din Sarre preocupă toate spiritele. Lumea se așteaptă la o mare catastrofă pe ziua de 13 ianuarie. Hitlerismul este aspru criticat. Presa dușmană vă prezintă ca pe incendiatorul Europei, încrezător în ideologia Naționalist-Socialistă, noi respingem cu hotărâre insulta adusă poporului german de a pregăti războiul. Noi știm că regimul instaurat de Excelența Voastră, din care ne inspirăm pentru campania de mâine, comportă alte mijloace mai umane, mai eficace, mai permanente de expansiune economică, politică și socială. 3) Purtători ai stindardului Național-Socialist din România, noi privim cu mare interes și deosebită atențiune manevrele iudeo-masonice de răzbunare a regimului instaurat de Excelența Voastră. Solidaritatea de interese morale, în primul rând, care ne leagă în mod indestructibil, ne obligă și ne comandă a vă aduce respectuos la cunoștință dorința noastră de consolidare a Guvernului Excelenței Voastre și de pace între popoarele Europei. Un război, acum, poate însemna pentru noi nimicirea. Dimpotrivă, amânarea războiului va face ca în cursul anului viitor să fâlfâie și în România stindardul Național-Socialist. Grație unui nou sistem economic de îmbogățire mutuală, prin ceea ce noi numim economia automată, vom putea realiza cele mai legitime deziderate, profesionale, naționale și internaționale. Înfăptuirea acestui salvator plan economic-social (de care vă vom vorbi la timp) reclamă

însă o stare de pace între popoarele europene, cel puțin în cursul anului 1935. Încrezător în înțelepciunea, capacitatea și nobilele simțăminte ale guvernului Excelenței Voastre, vă trimitem salutul frățesc și entuziast al legionarilor Național-Socialiști din România. Căpitan".

Autorul până în prezent nu e cunoscut. Cu toate acestea, dl. Codreanu își păstrează nădejdea că Dumnezeu îl va ajuta în cele din urmă să îl poată găsi. Această scrisoare a fost analizată, în primul rând, din punct de vedere tehnic și s-a arătat că, în domeniul economiei politice, expresiunile: „îmbogățire mutuală", „economie automată" și „solidaritate economică" nu au mai fost întrebuințate și reprezintă caracteristica ideologică proprie autorului. În aceeași ordine de idei, s-a făcut o comparație în ceea ce privește stilul, dovedindu-se a fi cu totul străin atât în ceea ce privește felul de a gândi al d-lui Corneliu Zelea Codreanu, cât și de felul de a formula. Apoi autorul acestei scrisori este străin de Mișcarea Legionară, deoarece niciodată în această Mișcare nu a existat un comitet central, după cum niciodată nu și-au adăugat titulatura de național-socialiști. Cât privește speranța ca într-o zi să fâlfâie și în România stindardul național-socialist, ea reprezintă față de concepția legionară o imposibilitate. Acest deziderat nu poate reprezenta decât o strigătoare contrazicere pentru oamenii dintre care cei mai buni, ca Moța și Marin, și-au jertfit viața înfășurați în tricolorul românesc. 3) A primi influențe străine, pentru concepția lui Corneliu Zelea Codreanu este o imposibilitate. Mai întâi, pentru că sursa mișcării naționale române purcede – după cum arată în cartea „Pentru Legionari", la p. 132-144 – de la Vasile Conta, Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Mihai Eminescu, Ion Heliade Rădulescu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Costache Negri etc., toți din vremea în care în Germania nu numai că nu se punea problema antisemită, dar chiar plecau și impuneau măsuri de protecție a jidanilor. Astfel, ni se impusese nouă de către Germania semnarea Tratatului de la Berlin, în al doilea rând, în cele două manifestațiuni: cu ocazia întâlnirii dintre d-nii Hitler și Mussolini, la Stressa și congresul antisemit de la Nürnberg, atitudinea lui Corneliu Zelea Codreanu a păstrat o linie de demnitate și mândrie națională încă necunoscută în țara noastră. În acest chip: telegrama a fost dată în limba italiană, germană și română, indicând prin aceasta că înțelege să pună limba română pe picior de egalitate cu limba celorlalte două state; invitațiunea primită – contrar d-lor Cuza și Goga, care i-au dat urmare – a fost refuzată de către C. Z. Codreanu, care nu înțelegea să apară prea mic în fața celorlalte state și să fie socotit ca reprezentant al mișcării naționaliste din România. Din aceste două atitudini se desprinde, clar și vădit, imposibilitatea nu numai de a fi autor al scrisorii, dar chiar imposibilitatea de a da girul unei astfel de concepții. În fine, semnătura „Căpitan" denotă iarăși că autorul este străin de Mișcarea Legionară, pentru că nu știe că șeful ei nu a semnat niciodată decât cu numele său, Căpitan fiind o poreclă pornită de la Nicolae Totu și adoptată în urmă de către toți legionarii. Era imposibil ca șeful unei mișcări serioase să semneze cu o poreclă. 4) Revoluția socialistă, așa cum este prezentată de acuzare nu poate avea nici un sens pentru o Mișcare care, după ce izbutise să obțină 70 de locuri în Cameră, avea perspectiva de a le dubla în ultimele alegeri la care lua parte, n-avea nevoie de violență. Conducerea îi revenea pe căile normale. De altfel, niciodată părerea nu a fost socotită ca obiectiv principal al Mișcării Legionare. Ceea ce a speriat sau a lăsat să se creadă că a speriat pe autorul Ordonanței definitive în concepția legionară are cu totul alt sens. Biruința, sau cum spune Ordonanța definitivă: revoluția legionară, nu se realizează prin violență, ci prin perfecțiunea interioară a omului. A spus acest lucru, în nenumărate rânduri, Corneliu Z. Codreanu, și tot în acest sens a fost înțeles de către toată lumea. Citește în această privință răspunsurile date de diferite personalități ale vieții noastre publice la ancheta întreprinsă de ziarul „Buna Vestire" sub următorul titlu: „De ce cred în biruința legionară?" Răspunsuri de profesori universitari, de generali, de ofițeri decorați cu „Mihai Viteazul" și așa mai departe. Insistă, mai ales, asupra răspunsului dat de către Mircea Eliade în „Buna Vestire" cu data de Vineri, 17 decembrie 1937, subliniind mai ales următoarele fraze: „Astăzi lumea întreagă stă

sub semnul revoluției, dar – în timp ce alte popoare trăiesc această revoluție în numele luptei de clasă și al primatului economic (comunismul) sau al Statului (fascismul) sau al rasei (hitlerismul). Mișcarea Legionară s-a născut sub semnul Arhanghelului Mihail și va birui prin harul Dumnezeiesc. De aceea, în timp ce toate revoluțiile contemporane sunt politice, revoluția legionară este spirituală și creștină. În timp ce toate revoluțiile contemporane au ca scop cucerirea puterii de către o clasă socială sau de către un om, revoluția legionară are drept țintă supremă mântuirea neamului, împăcarea neamului românesc cu Dumnezeu, cum a spus Căpitanul. De aceea, sensul Mișcării Legionare se deosebește de tot ce s-a făcut până azi în istorie și biruința legionară va aduce după sine nu numai restaurarea virtuților neamului nostru, o Românie vrednică, demnă și puternică, ci va crea un om nou, corespunzător unui nou tip de viață europeană. Omul nou nu s-a născut niciodată dintr-o mișcare politică, ci totdeauna dintr-o revoluție spirituală, dintr-o vastă prefacere lăuntrică".

În același ordine de idei, dl. Corneliu Zelea Codreanu a dat următoarea imagine: „Fascismul, fără a neglija celelalte laturi ale vieții sociale, este preocupat în mod deosebit de Stat, hitlerismul, fără a neglija din preocupările sale toate elementele, acordă cu deosebire atențiune rasei. Mișcarea Legionară străbate ceva mai adânc, preocupându-se de suflet. Cu alte cuvinte la fascism primează forma exterioară care ar corespunde la om cu îmbrăcămintea, la hitlerism primează ceea ce găsim după îmbrăcăminte, și anume corpul, în timp ce în legionarism preocupările străbat dincolo de haină și trup ajungând până în adâncul sufletului omenesc".

Se redeschide ședința publică.

Dl. Președinte Dumitru: Continuați, vă rog.

Acuzatul: Domnule Președinte și Onorat Tribunal, C.P. în partea a doua tratează despre crime și delicte în special. Și acest titlu este împărțit în două capitole: crime și delicte contra siguranței exterioare a Statului și crime și delicte contra siguranței interioare a Statului. Or, eu am fost încadrat în art. 190 și 191 la crimele și delictele contra siguranței exterioare a Statului. Eu n-am fost încadrat în art. care privesc siguranța interioară a Statului, ci în cele care privesc siguranța exterioară a Statului, și anume trădarea. Or, elementul esențial și definitiv al trădării este acesta: crima de trădare este acea infracțiune prin care un național uneltește contra siguranței exterioare a Statului sau în interesul unei puteri străine. De aceea, în tot Codul Penal nu există cuvintele cetățean român decât numai aici. De ce? Pentru că, dacă nu ar fi cetățean român, cel vinovat ar fi dat în judecată pentru spionaj. De aceea se cere neapărat aici calitatea de cetățean. Vasăzică este vorba de a transmite anumite ordine, pe care le-aș fi deținut eu, unei puteri străine, pentru ca să periclitez siguranța exterioară a Statului Român.

Ședința se ridică la orele 0 și 30, anunțându-se cea următoare, pentru marți, orele 8 și 30 a.m.

• Kurt W. Treptow, Gheorghe Buzatu, *„Procesul" lui Corneliu Zelea Codreanu (mai, 1938)*. Colecția „Românii în istoria universală" 25, Iași, 1994, p. 42-68.

39. **1938 mai 23, București**. Note ale Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind reacțiile membrilor Mișcării Legionare în timpul procesului lui Corneliu Zelea Codreanu.

În cercurile legionare se așteaptă cu nerăbdare ziua finală a procesului. Din provincie au sosit mulți legionari care vor să asiste la desfășurarea procesului, și care speraau să ia parte la vreo manifestație în legătură cu aceasta dar care au rămas foarte surprinși când au aflat că este ordin să nu se facă nici un fel de demonstrație.

În toate ramurile legionare domnește liniștea; se discută însă mult evenimentele ce se petrec în Cehoslovacia și toți speră că acestea se vor răsfrânge și asupra țării noastre. Referindu-se la liniștea pe care o păstrează, legionarii spun că vor să arate prin aceasta nevinovăția conducătorului lor și a Legiunii.

*

În legătură cu procesul care se judecă, legionarii au răspândit următorul zvon: „S-a căutat să se găsească un temei juridic și pentru acuzare, dar nu s-a reușit, așa încât guvernanții actuali, pentru a da în străinătate impresia de perfectă obiectivitate, ar fi dispus achitarea lui deoarece obiectivul principal «intimidarea» s-au obținut. Pe de altă parte s-a căutat să se facă atmosferă pentru achitare în felul următor: dacă va fi condamnat se creează un precedent periculos, deoarece nu este singurul om politic care a avut legături cu puteri străine, ci mai sunt și alții, Madgearu, Lupu etc. Dacă s-ar condamna el, s-ar crea un mijloc comod de a arunca în închisoare pe adversarii actualului regim prin înscenarea unui proces de spionaj în legătură cu puterile străine". Un lucru se degajează precis: legionarii spun în toate părțile că din informațiile ce au, C. Z. Codreanu va fi achitat pentru a se crea atmosfera.

Printre legionari se întărește zvonul că fruntașii legionari aflați la Berlin, printre care Manoilescu și Horodniceanu, caută să aranjeze lucrurile, ducând tratative în acest sens, ca oricare ar fi sentința dată în proces să nu țină executarea ei decât foarte puțin timp.

*

Președintele Federației studenților din Oltenia – V. Serafim, a declarat în legătură cu ultimele evenimente că Mișcarea Legionară nu-i pierdută, deoarece C. Z. Codreanu a transmis un ordin prin mama sa care l-a vizitat vinerea trecută, ca toți legionarii să fie gata. „La acest apel al Căpitanului, noi răspundem prezent, cu 1.500 studenți olteni, gata pentru orice sacrificiu" – a declarat V. Serafim.

*

Legionarii spun că toți agenții din partea Legațiilor Germană și Italiană stenografiază în întregime dezbaterile procesului, iar miniștrii respectivi pe baza stenogramelor întocmesc rapoarte amănunțite pe care le trimit la Roma, respectiv Berlin, unde acest proces este așteptat și comentat cu aceeași curiozitate ca și la București.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 141-142.

40. **1938 mai 23, București**. Articolul intitulat *Ferește-te popor al meu, căci mari primejdii ți se pregătesc*, publicat de Nicolae Iorga în ziarul „Timpul".

Ceea ce era de așteptat, s-a produs. Sensul economic, nedespărțit de cel politic, al cuceririi Austriei, de către Reichul hitlerist, s-a învederat prin discursul d-lui Goering.

Austria nu este un adaos oarecare la complexul de vechi state germanice, din care s-a alcătuit Imperiul în cele trei forme ale sale; Austria nu este un hotar, cum nici nu poate admite doctrina nazistă, care leagă drepturile statului german, în orice țară, de prezența acolo a unei populații germanice, numeroasă, sau foarte puțin numeroasă, întinzând astfel o linie de coloare neagră până peste România la țărmul Euxinului și pe deasupra Euxinului până în regiunea Caucazului. Austria este un popas pe o linie de înaintare pregătită cu cea mai mare grijă și pentru care poporul german, entuziasmat de noua doctrină, este capabil să aducă și cele mai mari sacrificii: Austria este un punct de plecare.

Este, așa cum a spus omul care cugeta pentru șeful statului german, „poarta către Răsărit".

Şi Austria de odinioară avea astfel de intenţii în domeniul cultural, atunci când se înfiinţa, provocând cele mai vehemente proteştări româneşti întrupate şi în bustul de la Iaşi al lui Grigore Vodă Ghica, socotit ca o jertfă a politicii austriece în chestiunea Bucovinei. Universitatea din Cernăuţi, menite să cheme la cultură, în ciuda celei din Iaşi, cea mai apropiată universitate românească, pe barbarii din acest Orient al Europei. Încă de pe vremea lui Bismarck exista, în tovărăşie cu Austria în forma monarhiei austro-ungare, avântul către Răsărit cuprins în formula, celebră odinioară şi pe urmă prea mult uitată, de „Drang nach Osten".

Mai mult încă, ocupaţia austriacă strecurată dibaci în timpul războiului dintre ruşi şi turci, care a precedat pe al Crimeii, acţiune prezentată la Constantinopol, ca un mijloc de a garanta Sultanului, împotriva Ţarului, păstrarea acestei „provincii" de la Dunăre, ocupaţia aceasta se făcea în numele dreptului naţiunii germane de a stăpâni până la gurile Dunării, ale cărei izvoare le deţine, şi mărturisirile contemporane ale oamenilor de stat şi ofiţerilor austrieci, arată cu câtă durere, peste planurile mari economice, care se alcătuiseră, s-a făcut, întârziind cât a fost cu putinţă, retragerea din Bucureşti şi Iaşi a trupelor chesaro-crăieşti. [...]

După această recapitulare istorică, se poate vedea că planul d-lui Goering, „poarta către Răsărit", prin Dunărea de hegemonie germană, este numit continuarea unor sforţări care au trecut pe rând prin deosebite forme şi care nu reprezintă altceva decât afluxul puternicei vitalităţi a unei rase, care se crede chemată a stăpâni lumea.

• „Timpul", din 23 mai 1938.

41. **1938 mai 23, Bucureşti**. Însemnările lui Carol al II-lea privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu.

Luni, 23 mai 1938. Dimineaţa, conferinţă cu Argeşanu, Călinescu, Comnen, Paul Teodorescu şi Glatz asupra situaţiei. Rezultatul conferinţei este că trebuie să facem toate eforturile ca să rămânem neutri şi să încercăm să grăbim armamentul, mai ales în ce priveşte antiaeriana şi antitanc.

Eu personal nu văd decât un singur mod de scăpare pentru noi, să nu se întâmple nimic...

Astăzi a şi început procesul lui Codreanu. Lucrurile merg normal. Tribunalul energic. Ca de obicei, se ridică incidente, din care unul mi se pare justificat, acela cu lipsa dosarelor.

Vin din nou ştiri că atmosfera în Anglia este foarte bună şi a crescut de când cu măsurile contra Gărzii de Fier.

• Kurt W. Treptow, Gheorghe Buzatu, *„Procesul" lui Corneliu Zelea Codreanu (mai, 1938)*. Colecţia „Românii în istoria universală" 25, Iaşi, 1994, p. 245.

42. **1938 mai 24, Bucureşti**. Însemnările lui Carol al II-lea privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu.

Marţi, 24 mai 1938. ...Procesul continuă ca şi ieri. Codreanu duce o dârză şi bine obişnuită luptă. Scrisorile de ameninţare continuă.

În Consiliul de Miniştri de astă seară s-a hotărât punerea în aplicare pe timp de un an a articolului din Constituţie ce prevede pedeapsa cu moartea.

Această deciziune s-a luat din cauza mulţimilor de scrisori de ameninţare ce s-au trimis persoanelor oficiale şi marcante în legătură cu procesul lui Codreanu.

Această măsură a fost luată în Consiliul de astăzi de sub preşedinţia lui Argeşanu ca să nu pună faţa bisericească a patriarhului într-o poziţie dificilă.

I.P.S.S. nu este contra măsurii, dar fiind capul Bisericii, nu poate iscăli această hotărâre. E cazul din Consiliu când nu s-a opus la articolul constituţional, dar s-a abţinut de la vot.

• Kurt W. Treptow, Gheorghe Buzatu, *„Procesul" lui Corneliu Zelea Codreanu (mai, 1938)*, Colecţia „Românii în istoria universală" 25, Iaşi, 1994, p. 245.

43. **1938 mai 24, Bucureşti**. Procesul lui Corneliu Zelea Codreanu. Depoziţia generalului Ion Antonescu.

Depoziţia d-lui general Ion Antonescu

Este introdus martorul General Ion Antonescu.

Acuzatul C. Z. Codreanu: D-le Preşedinte, vă rog să-mi permiteţi să pun eu întrebările în locul domnului apărător.

Dl. Prim-preşedinte: Da.

Acuzatul C. Z. Codreanu: Dacă dl. General îşi reaminteşte de o convorbire avută la Domnia Sa acasă asupra atitudinii mele faţă de provocări, în timpul când D-sa era ministru de Război şi dacă preocuparea mea era ca să nu se întâmple tulburări publice, din cauza situaţiei noastre geografice şi ce atitudine am avut eu atunci, când a avut loc această convorbire?

Dl. Prim-preşedinte: Întrebarea, poate sub forma aceasta, Tribunalul n-ar admite-o, fiindcă este vorba de provocări, la care partidul dvs. ar fi fost supus. Este o apreciere a Tribunalului, care este suveran. Domnule General întrebarea ar fi următoarea: dacă în timpul alegerilor, sau în preajma lor, dl. Codreanu, în convorbirea la care face aluzie, v-a mărturisit care ar fi atitudinea domniei sale, dacă s-ar produce oarecare tulburări, în timpul alegerilor la care era şi Domnia-Sa participant.

Dl. General Ion Antonescu: Convorbirea n-a avut loc înaintea alegerilor, ci în timpul alegerilor, şi anume când alegerile luaseră forma pe care au luat-o şi pe care toată lumea o cunoaşte şi când aveam teama că mergem spre un război civil. Atunci am rugat pe dl. Codreanu – şi eram de convenienţă cu Goga – să înceteze aceste agitaţii în ţară, care nu pot duce decât la ruina graniţelor noastre. Dl. Codreanu a avut o convorbire cu mine, dacă nu mă înşel, într-o vineri şi, două zile mai târziu, dl. Codreanu s-a întâlnit cu Goga la dl. Gigurtu – ceea ce am aflat mai târziu. Şi atunci, faţă de mine, dl. Codreanu a spus că se retrage din lupta electorală, iar faţă de Goga mi se pare că şi-a luat angajamentul că se retrage chiar din alegeri, dând dovadă de mare patriotism.

Acuzatul C. Z. Codreanu: A constatat dl. General, din convorbirile pe care le-am avut cu D-Sa, că mă grăbeam să vin la putere?

Dl. General Ion Antonescu: Din contră, din conversaţiile avute am constatat că nu era preocupat de această problemă, ci numai de binele ţării.

Acuzatul C. Z. Codreanu: Mă crede dl. General capabil pe mine de a provoca vreo răzvrătire sau vreun război civil?

Dl. General Ion Antonescu: Dacă mi-ar fi făcut această impresie, nu aş fi stat de vorbă cu dl. Codreanu. Dl. Codreanu a avut o atitudine foarte frumoasă faţă de interesele ţării.

Acuzatul C. Z. Codreanu: Dacă am întrebat pe dl. General ce să fac cu armele pe care eu le căpătasem prin testament de la Generalul Cantacuzino?

Dl. General Antonescu: Să le predea autorităților militare – dacă nu mă înșel, domnule Codreanu, pentru că sunt un om care activează în diferite tărâmuri, și pot să uit.

Dl. Prim-președinte: A fost vorba de Muzeul Militar.

Dl. General Antonescu: Exact. Muzeul Militar. Așa am spus.

Acuzatul C. Z. Codreanu: Dacă armele găsite la perchezițiile făcute individual pe întreg teritoriul țării, la diferiți cetățeni, pot inspira cea mai ușoară temere de o înarmare în scop insurecțional.

Dl. Prim-președinte: Cred că dl. General nu poate răspunde la această întrebare, pentru că nu are materialul necesar.

Dl. av. Paul Iacobescu: Îl punem noi la dispoziție, dacă îngăduiți.

Dl. Prim-președinte: Nu este o întrebare care poate avea legătură cu situația d-lui General și cu răspunderile Domniei-Sale. Nici n-a cunoscut această chestiune, pentru că n-a avut materialul necesar, așa că ar fi să-i facem o întrebare la care să nu poată răspunde.

Acuzatul C. Z. Codreanu: Dacă organizația noastră ar putea fi considerată clandestină, conspirativă și dacă poate să prezinte vreun pericol pentru siguranța Statului?

Dl. Prim-președinte: La care organizație se referă întrebarea: la Mișcarea Legionară sau la Partidul "Totul pentru Țară"?

Acuzatul C. Z. Codreanu: La partid, acesta însemnează elementul uman.

Dl. Prim-președinte: Domnule General, cum ați cunoscut această organizație: ca o organizație a unui partid politic, cu o titulatură anumită și nu ca un ecou al unei organizații care să aibă altă activitate, căci nu pot pune întrebarea decât pentru Partidul „Totul pentru Țară", fiindcă Dvs. nu ați putut să-l cunoașteți decât pe acesta, în epoca în care făceați parte din guvern, care este părerea pe care ați avut-o asupra acestui Partid?

Dl. General Antonescu: Eu regret că nu pot să răspund la această întrebare. Sunt sub regimul legilor militare și, ca militar, nu pot să judec decât pe subalternii mei. Cunosc din Partidul „Totul pentru Țară" ceea ce cunoaște toată lumea, dar nu pot spune nici de bine, nici de rău, după cum, ca militar, nu pot spune nimic despre un partid politic.

Dl. Prim-președinte: Revenim la chestiunea de adineaori.

Acuzatul C. Z. Codreanu: Domnule Președinte, eu sunt dat în judecată pentru trădare conform art. 190 și 191.

Dl. Prim-președinte: Pentru deținere de acte privind siguranța Statului și pentru publicarea unora din ele, să fim lămuriți, pentru că noțiunea de trădare are diferite accepțiuni. Pentru opinia publică și pentru marele public, accepțiunea de trădare are cu totul alt caracter.

Dl. C. Z. Codreanu: Mă crede dl. General capabil de trădare?

Dl. General Antonescu: Din elementele pe care le-am avut și le am, pot spune că nu poate fi acuzat de trădare. Generalul Antonescu nu stă de vorbă cu trădătorii.

• Kurt W. Treptow, Gheorghe Buzatu, *„Procesul" lui Corneliu Zelea Codreanu (mai, 1938)*. Colecția „Românii în istoria universală" 25, Iași, 1994, p. 98-100.

44. 1938 mai 24, București. Depoziția lui Iuliu Maniu la procesul lui Corneliu Zelea Codreanu.

Text final depus la București, 24 septembrie 1938

Întrebarea D-lui Corneliu Zelea Codreanu: De ce s-a făcut între noi pactul de neagresiune, când ideologiile noastre sunt atât de diferite?

Răspunsul D-lui Iuliu Maniu: Într-adevăr, ideologia noastră și a Dvs. sunt direct opuse și nici nu cred că există în țara noastră două partide de o adversitate categorică mai mare decât sunt ale noastre. Partidul nostru este un partid democratic și în special eu sunt un adevărat fanatic al democrației, fiindcă numai prin ea cred că se poate dezvolta o națiune și-și poate asigura în mod durabil existența progresivă în Stat. Și pentru că știu ce a însemnat democrația în Atena, care a făcut să înflorească știința și arta și care a făcut ca elenii să strălucească și astăzi ca un luceafăr pe firmamentul omenirii. Știu ce a făcut democrația în marele imperiu al Romei, până a venit corupția dictaturii cezarilor. Știu ce a făcut democrația în Anglia, care din secolul al XII-lea progresează pe baza constituționalismului parlamentar, devenind cel mai grandios imperiu pe care l-a cunoscut vreodată omenirea și care stăpânește o treime din glob. Știu ce a făcut democrația în Franța, care este astăzi în fruntea popoarelor civilizate și știu ce a făcut democrația în Statele Unite, care a devenit azi un fel de arbitru și asupra continentului nostru. Or, Garda de Fier este totalitară, în contra democrației, este pentru un fel de dictatură. Or, eu sunt un fanatic adversar al dictaturii sub orice formă s-ar prezenta ea. Eu sunt în politica externă pentru o colaborare cu Franța, cu Anglia și cu democrațiile apusene. Pentru că numai astfel văd posibilă asigurarea ființei și integrității Statului nostru, în grozava învălmășeală care se aproprie. Dl. Codreanu este pentru politica externă cu Germania, ceea ce găsesc primejdios pentru Statul nostru. Partidul D-lui Codreanu este un partid antisemit, partidul nostru însă nu este antisemit. Și în special eu sunt contra oricărei persecuțiuni de orice natură ar fi ea. Ideea fundamentală a partidului nostru este ideea națională și naționalismul constructiv. Și este de credință că Statul este dator să facă tot posibil ca și poporul român să fie întărit și ridicat, fără însă a suprima sau a persecuta alte popoare. În afară de acestea ne deosebește metoda de luptă politică. Date fiind aceste deosebiri de ideologie este firească întrebarea: cum de am ajuns să încheiem o înțelegere electorală? Motivul este dublu. Întâi un motiv personal: nu l-am cunoscut pe Dl. Codreanu până am făcut pactul de neagresiune. Am urmărit însă cu atenție activitatea și atitudinile D-sale. Am putut constata, din partea D-sale, sinceritate în acțiune, consecvență și tenacitate, calități cari se găsesc atât de rar în viața noastră politică și la conducătorii vieții publice. Pentru aceste motive, i-am întins mâna cu încredere și plăcere. Afară de acest motiv cu caracter personal, au mai fost și motive de natură politică. Dl. Codreanu, ca și mine, crede că pentru o viață sănătoasă națională de Stat este absolut necesară respectarea demnității naționale. Or, prin numirea D-lui Tătărescu ca Prim Ministru s-a atins grav nu numai demnitatea națională, dar și spiritul constituției. De aceea a fost cazul să ne dăm mâna, pentru a face ca națiunea să respingă această încercare de â izbi în demnitatea națională. Am reușit. Dl. Codreanu crede, ca și mine, că ideea națională este factorul vital în propășirea unei națiuni. D-sa crede, ca și mine, că Statul cu toată puterea sa trebuie să perfecționeze calitățile fără seamăn de frumoase ale poporului român, susținător de Stat, și să-i dea posibilitatea ca, punându-i-se la dispoziție mijloacele materiale, culturale și sociale, să-și poată îndeplini misiunea pe care o are în această parte a lumii. Adevărat că Dl. Codreanu, precum am arătat, are în concepțiunea sa un element, acel al antisemitismului, pe care eu nu-l aprob, dar ideea fundamentală este identică și sunt sigur că se va convinge și prin ultimele evenimente că o politică de Stat antisemită la noi nu este posibilă. Afară de aceasta, Dl. Codreanu este de aceeași convingere cu mine, că, fără a respecta regulile de corectitudine în viața particulară și publică și fără a ține seamă de morala creștină, ne se poate asigura dăinuirea unei națiuni; și că părăsirea acestora ar însemna și pentru poporul nostru ceea ce a însemnat și pentru multe popoare din trecut: distrugere și pieire! Pentru aceasta suntem de acord în tendința de a impune, în viața particulară, socială și publică, corectitudinea, onoarea și morala creștină, pe care astăzi – durere – atâți o calcă. De asemenea, suntem de acord că într-un Stat monarhic constituțional contactul între Coroană și Națiune trebuie să fie direct și netulburat de imixtiunea factorilor neräspunzători.

Dl. Președinte: Vă rog această chestiune nu admit să fie discutată.

Dl. Maniu: Mă supun, vroiam să spun: că am fost de acord cu Dl. Codreanu că trebuie înlăturată camarila. Toate aceasta au fost îndemnuri hotărâtoare pentru a face înţelegerea cu Dl. Codreanu şi îmi pare bine că am făcut-o.

Întrebarea D-lui Codreanu: Dacă Partidul Liberal, când era la guvern n-a folosit Poliţia, Siguranţa, Jandarmeria şi toate autorităţile de Stat pentru oprirea propagandei electorale a partidelor de opoziţie?

Dl. Preşedinte se opune la această întrebare.

Întrebarea D-lui Codreanu: Dacă în practica vieţii noastre politice, partidele de opoziţie n-au protestat public, în presă şi parlament, împotriva ingerinţelor electorale şi dacă n-au prezentat copii de pe ordinele date de autorităţi subalternilor, în această privinţă?

Răspunsul D-lui Maniu: Într-adevăr, în toate alegerile, afară de cele din 1928 şi 1932, pe cari le-a făcut Partidul Naţional-Ţărănesc, guvernele au folosit puterea executivă, Jandarmeria şi siguranţa pentru scopurile electorale ale partidului de la guvern şi ele nu s-au mărginit numai la activitatea Siguranţei de Stat. Partidele de opoziţie totdeauna au năzuit să pună mâna pe ordinele secrete prin cari se îndruma forţa publică de a împiedica opoziţia în acţiunea şi în mişcările sale politice. Astfel, eu însumi, în anul 1927, am avut în mână 16 ordine secrete - confidenţiale ale puterii publice, prin cari puterea executivă era pusă în serviciul partidului de la putere. Mai mult, m-am dus la preşedintele consiliului, Ionel Brătianu şi i le-am prezentat într-un memoriu, pentru a protesta în contra acestor ingerinţe. Nu mi-au făcut nici primul ministru, nici autorităţile nici un cap de acuzare şi nici nu puteau face, fiindcă deţinerea şi câştigarea unor astfel de ordine secrete era la toate partidele de opoziţie un uz constant.

Întrebarea D-lui Codreanu: Dacă acest fapt, al deţinerii de acte de către un şef de partid de opoziţie, ar putea constitui un act de trădare, sau ar putea periclita ordinea în Stat şi siguranţa publică?

Răspunsul D-lui Maniu: Niciodată. A fost un uz constant.

Întrebarea D-lui Codreanu: Dacă ştie Dl. Maniu că vroiam să vin acuma la putere, sau dacă din discuţiile avute cu D-sa am manifestat graba de a veni la putere?

Răspunsul D-lui Maniu: Nu. Din contră, din conversaţiile pe cari le-am avut, am stabilit în privinţa aceasta o deosebire de atitudine între noi: eu insistam ca drept rezultat alegerilor, partidul nostru să vină imediat la putere, căci era dreptul nostru firesc şi găseam necesar pentru ţară. Pe câtă vreme, Dl. Codreanu accentua în continuu că nu este grăbit, că are vreme şi că momentul lui n-a sosit.

Întrebarea D-lui Codreanu: Dacă Dl. Maniu a văzut în mine şi în mişcarea pe cari am condus-o, pe un om cari ar fi urmărit răsturnarea ordinei în Stat sau provocarea unui război civil?

Răspunsul D-lui Maniu: Dacă aş fi bănuit sau aş fi văzut aşa ceva nu aş fi încheiat cu D-sa pactul electoral şi nu aş fi dat mâna pentru o campanie politică, pentru că am crezut întotdeauna şi cred că pentru naţiunea noastră şi Statul român cea mai mare nenorocire ar fi o răzvrătire, o dezordine sau un război civil.

Întrebarea D-lui Codreanu: Dacă am discutat cu Dl. Maniu probleme politice de natură externă şi dacă în aceste discuţii am pus interes personal sau am fost condus exclusiv numai de intime convingeri?

Răspunsul D-lui Maniu: în conversaţiile pe cari le-am avut am discutat în două rânduri chestiunea externă. Am constatat că suntem adversari pe această chestiune şi m-am silit să-l conving că singura politică corespunzătoare intereselor României este aceea îndreptată către Franţa, Anglia şi marile democraţii din occident. D-sa a contrazis, întreagă această discuţie a decurs pe tărâmul interesului obştesc şi naţional fără a fi putut observa la Dl. Codreanu vreun interes personal.

Întrebarea D-lui Codreanu: Dacă ştie Dl. Maniu că propaganda Mişcării mele ar fi fost conspirativă, ocultă sau clandestină?

Răspunsul D-lui Maniu: În campania electorală, am dat de organizaţii ale Gărzii de Fier, cari se manifestau pe faţă, cu mare combativitate, făcând manifestaţii făţişe şi energice.

Întrebarea procurorului: Crede Dl. Maniu că ar fi fost bine sau rău dacă Dl. Codreanu ar fi pus mâna pe putere?

Răspunsul D-lui Maniu: Dl. Codreanu este şeful unui partid, eu sunt preşedintele altui partid cu ideologii cu totul opuse. De aici urmează în mod firesc, că eu nu aş fi crezut de bine să vie la putere partidul D-lui Codreanu, fiindcă nu aprob politica D-sale. Dacă aş fi aprobat-o şi aş fi găsit-o bună pentru ţară, am fi fost în acelaşi partid. Toate partidele vreau binele ţării, însă realizat pe căi proprii. Eu cred că singura cale bună este cea prezentată de partidul nostru. Drept care nu găsesc că venirea la putere al unui alt partid decât al Partidului Naţional-Ţărănesc, ar face bine ţării. Precum am arătat, ideologia şi metoda d-lui Codreanu şi a partidului său nu le împărtăşesc, deci nici aplicarea lor într-o politică de guvernământ n-o pot găsi salutară. În definitiv, pentru mine este hotărâtoare voinţa naţiunii şi partidele au dreptul să năzuiască a câştiga opinia publică, dar nu pot admite ca guvernele să fie impuse ţării, în contra voinţei naţionale.

- *Iuliu Maniu în faţa istoriei*, Direcţia Departamentelor de Studii, Doctrine, Programe a P.N.Ţ.C.D. Fundaţia Hanns Seidel, Editura „Gândirea Românească", Bucureşti, 1993, p. 277-282.

45. **1938 mai 25, Bucureşti**. Însemnările lui Carol al II-lea privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu.

Miercuri, 25 mai 1938. ...Oareşcare îndoieli asupra atmosferei de la procesul Codreanu. El se apără destul de bine, deşi neagă chiar evidenţele. Avocaţii lui, decenţi. Actul de dare în judecată slab, făcut cu lacune şi acuzări uneori trase de păr.

- Kurt W. Treptow, Gheorghe Buzatu, *„Procesul" lui Corneliu Zelea Codreanu (mai, 1938)*, Colecţia „Românii în istoria universală" 25, Iaşi, 1994, p. 246.

46. **1938 mai 26, Bucureşti**. Ultimul cuvânt al lui Corneliu Zelea Codreanu la proces.

Ultimul cuvânt al lui Corneliu Zelea Codreanu

Aveţi în mâinile dvs. nu viaţa mea, pe care o dau bucuros. Aveţi în mâinile dvs. onoarea întregului tineret al neamului românesc.

Cred în justiţia militară a ţării mele.

Or, am dovedit cu principii, fapte şi martori că nici nu ne-a trecut prin gând, niciodată, să declanşăm un război civil.

Dar nu numai atât; nici măcar să facem o tulburare cât de mică, primejdia de la Răsărit pândindu-ne fiecare greşeală, fiecare pas.

- Kurt W. Treptow, Gheorghe Buzatu, *„Procesul" lui Corneliu Zelea Codreanu (mai, 1938)*, Colecţia „Românii în istoria universală" 25, Iaşi, 1994, p. 179.

47. **1938 mai 26, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei – Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu.

În legătură cu procesul Codreanu, cercurile naţional-ţărăniste spun că acest proces e o tatonare a guvernului, aflat în ceea ce priveşte docilitatea forurilor militare, cât şi modul de reacţie al maselor.

Dacă faptele vor evolua în sensul dorit de guvern, procesul de astăzi va marca numai un început, urmând ca şi Partidului Naţional-Ţărănesc şi fruntaşilor săi să li se înscenează asemenea procese, care să ducă la încarcerarea acelora care sunt socotiţi indezirabili. În nici un caz – a asigurat dl. Maniu pe partizanii săi – tentativa de sugrumare a Partidului Naţional-Ţărănesc nu va reuşi să treacă fără a trezi o reacţiune promptă şi hotărâtă a maselor ardelene.

*

Dezbaterile procesului Codreanu vor fi publicate într-o broşură pentru uzul legionarilor şi al publicului. Ele vor fi reconstituite după memoria avocaţilor, martorilor, ziariştilor prieteni şi a rudelor care au stat în sală.

Din cercurile legionare demne de încredere s-a aflat că aseară Corneliu Codreanu ar fi dat un ordin care urmează a fi difuzat în întreaga ţară. După spusele acestor cercuri, ordinul ar fi fost deja transmis tuturor şi urmează să fie multiplicat şi răspândit. În general, acest ordin ar avea cuprinsul următor: „După condamnare, legionarii îşi vor lua libertatea de a sancţiona în modul cel mai crunt pe toţi călăii Legiunii, începând de la cel mai mare şi până la cel mai neînsemnat duşman. Condamnarea va însemna semnalul de luptă fără cruţare. Alături de legionari va fi Iuliu Maniu şi partizanii săi, vor fi aderenţii tuturor partidelor părăsite de şefii lor, vor fi dreptatea şi Dumnezeu. Se va păstra un timp de tăcere şi chibzuinţă, cât mai scurt, care este necesar pentru bătălia cea mare".

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 127, 129.

48. **1938 mai 26/27, Bucureşti**. Verdictul în procesul intentat lui Corneliu Zelea Codreanu.

Verdictul

La întrebările de culpabilitate, Tribunalul a răspuns după cum urmează:

1. Acuzatul Corneliu Zelea Codreanu, cetăţean român din Bucureştii Noi, str. Niculescu-Dorobanţu, nr. 38, a săvârşit crima de deţinere de acte secrete, interesând siguranţa Statului, constând în aceea că, cu bună ştiinţă şi intenţiune culpabilă, a deţinut ordinul Nr. 54 din 30 august 1934 al Legiunii de Jandarmi Argeş, adresat unităţilor de jandarmi rurali în subordine, ordin ce i-a fost găsit la domiciliul său cu ocazia percheziţiei făcute în noaptea de 17 aprilie 1938, act al cărui caracter secret îl cunoştea, fiind de natură a interesa siguranţa Statului şi de care nu avea calitatea să ia cunoştinţă?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

2. Acuzatul este culpabil de săvârşirea acestui fapt?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

3. Acuzatul merită circumstanţe atenuante?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Nu.

4. Fapta a fost comisă pe un teritoriu pus sub stare de asediu?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

5. Acuzatul de mai sus a săvârşit crima de deţinere de acte secrete interesând siguranţa Statului constând în aceea că, cu bună ştiinţă şi intenţiune culpabilă, a deţinut ordinul de informaţii Nr. 64 din 4 octombrie 1934 al Inspectoratului de Jandarmi Bucureşti, adresat Legiunii de Jandarmi Argeş, ordin ce a fost găsit la domiciliul său, cu ocazia percheziţiei făcute în noaptea de 17 aprilie 1938, act al cărui caracter îl cunoştea ca fiind de natură a interesa siguranţa Statului şi de care nu avea calitatea să ia cunoştinţă?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

6. Acuzatul este culpabil de săvârşirea acestui fapt?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

7. Acuzatul merită circumstanţe atenuante?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Nu.

8. Fapta a fost comisă pe un teritoriu pus sub stare de asediu?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

9. Acuzatul de mai sus a săvârşit crima de deţinere de acte secrete interesând siguranţa Statului constând în aceea că, cu bună ştiinţă şi intenţiune culpabilă, a deţinut ordinul de secret Nr. 16 al Inspectoratului de Jandarmi Craiova expediat telegrafic cifrat unităţilor în subordine, ordin ce a fost găsit la domiciliul său, cu ocazia percheziţiei făcute în noaptea de 17 Aprilie 1938, act al cărui caracter îl cunoştea ca fiind de natură a interesa siguranţa Statului şi de care nu avea calitatea să ia cunoştinţă?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

10. Acuzatul este culpabil de săvârşirea acestui fapt?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

11. Acuzatul merită circumstanţe atenuante?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Nu.

12. Fapta a fost comisă pe un teritoriu pus sub stare de asediu?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

13. Acuzatul sus-numit a săvârşit crima de deţinere de acte secrete interesând siguranţa Statului constând în aceea că, cu bună ştiinţă şi intenţiune culpabilă, a deţinut ordinul telegrafic cifrat Nr. 586/938 al Inspectoratului General al Jandarmeriei către unităţilor în subordine, ordin ce a fost găsit la domiciliul său, cu ocazia percheziţiei făcute în noaptea de 17 aprilie 1938, act al cărui caracter îl cunoştea ca fiind de natură a interesa siguranţa Statului şi de care nu avea calitatea să ia cunoştinţă?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

14. Acuzatul este culpabil de săvârşirea acestui fapt?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

15. Acuzatul merită circumstanţe atenuante?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Nu.

16. Fapta a fost comisă pe un teritoriu pus sub stare de asediu?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

17. Acuzatul sus-numit a săvârşit crima de deţinere de acte secrete interesând siguranţa Statului constând în aceea că, cu bună ştiinţă şi intenţiune culpabilă, a deţinut ordinul strict personal confidenţial Nr. 198 din 11 octombrie 1937 al Prefecturii Judeţului Ilfov, trimis pretorilor, prin care li se înaintează în copie ordinul confidenţial personal Nr. 61096/932 al Ministerului de Interne, Direcţiunea Generală a Poliţiei, ordin ce a fost găsit la domiciliul său, cu ocazia percheziţiei făcute în noaptea de 17 aprilie 1938, act al cărui caracterul cunoştea ca fiind de natură a interesa siguranţa statului şi de care nu avea calitatea să ia cunoştinţă?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

18. Acuzatul este culpabil de săvârşirea acestui fapt?

La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
19. Acuzatul merită circumstanțe atenuante?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Nu.
20. Fapta a fost comisă pe un teritoriu pus sub stare de asediu?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
21. Acuzatul sus-numit a săvârșit crima de deținere de acte secrete interesând siguranța Statului constând în aceea că, cu bună știință și intențiune culpabilă, a deținut ordinul confidențial personal Nr. 116 din 27 Iulie 1937 al Prefecturii Județului Prahova, ordin ce a fost găsit la domiciliul său, cu ocazia percheziției făcute în noaptea de 17 aprilie 1938, act al cărui caracter îl cunoștea ca fiind de natură a interesa siguranța Statului și de care nu avea calitatea să ia cunoștință?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
22. Acuzatul este culpabil de săvârșirea acestui fapt?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
23. Acuzatul merită circumstanțe atenuante? La această întrebare Tribunalul a răspuns Nu.
24. Fapta a fost comisă pe un teritoriu pus sub stare de asediu?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
25. Acuzatul Corneliu Z. Codreanu, cetățean român din București Noi, str. Nicolescu-Dorobanțu, nr. 38, a săvârșit crima de a reproduce în public de acte secrete interesând siguranța Statului, constând în aceea că cu bună știință și intențiune culpabilă, a reprodus în circulara Nr. 131 din 4 februarie 1938, semnată personal și adresată membrilor Mișcării Legionare, deci destinată publicității, ordinul telegrafic cifrat Nr. 586/938 al Inspectoratului General al Jandarmeriei către unitățile în subordine, care era un act secret de natură a interesa siguranța Statului?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
26. Acuzatul este culpabil de săvârșirea acestui fapt?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
27. Acuzatul merită circumstanțe atenuante?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Nu.
28. Fapta a fost comisă pe un teritoriu pus sub stare de asediu?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
29. Acuzatul sus-numit a săvârșit crima de a reproduce în public acte secrete interesând siguranța Statului, constând în aceea că cu bună știință și intențiune culpabilă, a reprodus în circulara Nr. 94 din 20 octombrie 1937, semnată personal și adresată membrilor Mișcării Legionare, deci destinată publicității, ordinul strict personal-confidențial Nr. 198 din 11 octombrie 1937 al Prefecturii Județului Ilfov, trimis pretorilor, prin care li se înaintează în copie, ordinul confidențial personal Nr. 61096/932 al Ministerului de Interne, Direcțiunea Generală a Poliției, care era un act secret de natură a interesa siguranța Statului?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
30. Acuzatul este culpabil de săvârșirea acestui fapt?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
31. Acuzatul merită circumstanțe atenuante?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Nu.
32. Fapta a fost comisă pe un teritoriu pus sub stare de asediu?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
33. Acuzatul Corneliu Z. Codreanu din București Noi, str. Nicolescu-Dorobanțu, nr. 38, a săvârșit delictul de uneltire contra ordinii sociale prin aceea că, în cursul anului 1935, cu bună știință și intențiune culpabilă a intrat în legături cu o asociație din străinătate, cu caracter internațional, căreia s-a adresat printr-un apel în scop de a primi ajutoare și instrucțiuni pentru a pregăti în România o revoluție socială, realizând programul social al așa-ziseî Mișcări Legionare?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
34. Acuzatul este culpabil de săvârșirea acestui fapt?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
35. Acuzatul merită circumstanțe atenuante?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Nu.
36. Fapta a fost comisă pe un teritoriu pus sub stare de asediu?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
37. Acuzatul Corneliu Z. Codreanu din București Noi, str. Nicolescu-Dorobanțu, nr. 38, a săvârșit crima de răzvrătire prin aceea că în cursul anii 1937-1938, cu intențiune culpabilă a înarmat o parte din membrii Mișcării Legionare al cărui șef era, depozitând arme în diferite puncte ale dispunând să se organizeze camuflat corpuri paramilitare înarmate, în scop de a provoca un război civil în Romînia?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
39. Acuzatul este culpabil de săvârșirea acestui fapt?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.
40. Acuzatul merită circumstanțe atenuante?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Nu.
41. Fapta a fost comisă pe un teritoriu pus sub stare de asediu?
La această întrebare Tribunalul a răspuns Da.

Sentința

Tribunalul a răspuns la toate întrebările afirmativ, iar la întrebarea dacă acuzatul merită circumstanțe atenuante, negativ.

Tribunalul Militar al Corpului II Armată găsește vinovat pe acuzatul Corneliu Zelea Codreanu, avocat din București Noi, Casa Verde, str. Nicolescu-Dorobanțu nr. 38, pentru faptele imputate mai sus și îl condamnă la zece ani muncă silnică și șase ani degradare civică, precum și la 5.000 lei amendă și 2.000 lei cheltuieli de judecată.

Comunicarea sentinței de condamnare a lui Corneliu Zelea Codreanu

Ieri, în zorii zilei, după pronunțarea sentinței de condamnare a lui Corneliu Zelea Codreanu, dl. Prim-procuror militar, maior magistrat Radu Ionescu, însoțit de primul grefier al Tribunalului Militar, dl. Tudor Petrescu, a mers la închisoare, unde i s-a citit acuzatului sentința de condamnare.

Ieri după-amiază, d-ra av. Lizetta Gheorghiu, s-a prezentat la grefa Tribunalului Militar, în numele lui Corneliu Codreanu, depunând petițiunea prin care acesta declară recurs contra hotărârii de condamnare.

- Kurt W. Treptow, Gheorghe Buzatu, *„Procesul" lui Corneliu Zelea Codreanu (mai, 1938)*, Colecția „Românii în istoria universală" 25, Iași, 1994, p. 181-185.

49. 1938 mai 27, Jilava. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Note de la proces. Tot timpul am fost ținut într-o pază extrem de serioasă și cu tot neobișnuită. La ușă au stat permanent doi jandarmi în post, iar în cameră cu mine un plutonier. De asemenea, un plutonier a stat tot timpul în preajma mea. Discuțiile cu apărătorii, pregătirea apărării, care totdeauna e secretă, le-am făcut în fața lor și a doi agenți de poliție. Avocații, ca și poată pătrunde la mine, treceau, începând de la poartă, prin patru cordoane, făcându-li-se percheziție corporală. Sălile pline de agenți, care spionau pe apărători, pe martori și pe ofițeri. Nu puteau vorbi doi oameni, că imediat sosea lângă ei un al treilea: agentul, spionul... O atmosferă încărcată, înăbușitoare, plutea între zidurile Consiliului și în afara lui. Fiecare avocat sau martor se aștepta din moment în moment să fie ridicat, arestat, dus în lagăr. Au fost ridicați de pe banca apărării avocați care, în acel moment, erau asimilați magistraților. Avocații: colonel Rădulescu și Vlasto. Au mai fost arestați: Corneliu Georgescu, Stănicel și Popescu-Buzău. Avocaților din provincie, care s-au înscris telegrafic, li s-au făcut noaptea percheziții în casă și li s-a pus în vedere că, dacă vor părăsi orașul, vor fi arestați și trimiși în lagăr. În fine, cu foarte multă greutate, au putut pătrunde la proces, în momentul în care a început apărarea, n-au mai fost admiși. Mesele erau goale de astă dată. În afară de cei șapte avocați hotărâți să vorbească, restul n-a mai putut intra. În timp ce rechizitoriul Procurorului făcut de alții și numai citit de el, a fost trans imediat în ediții speciale, din ordin, sub amenințarea suspendării ziarelor și citit la radio în întregime, cuvântul apărării a fost ascultat de Consiliu într-o sală goală și nu s-a bucurat în presă decât de 3-4 rânduri. Apărarea a fost impecabilă. Horia Cosmovici, Hențescu, Radovici, Lizetta Gheorghiu, Iacobescu, Ranetescu, Caracaș, toată admirația mea pentru voi, iubiți prieteni. Și pentru toți ceilalți ce ați fost nedezlipiți de mine, ce ați muncit, ați alergat, v-ați zbătut și ați tremurat așteptând dreptatea. La ultimul cuvânt am spus: „Onorat Tribunal, aveți în mâinile dvs. nu viața mea, pe care o dau bucuros, ci onoarea întregii tinerimi a României. Cred în Justiția militară a Țării mele".

Tribunalul avea deci să răspundă la trei chestiuni: 1. *Deținere și publicare de acte secrete, încadrate în art. 190-191*. Ori, s-a dovedit până la evidență, că ordinele, cele fa aveau un caracter politic. Erau simple ordine de urmărire, polițienești, a membrilor organizație mele. Că ele nu atingeau întru nimic „siguranța Statului". Că asemenea ordine au fost citite în Parlament, au fost publicate în ziare, că oamenii politici aveau asemenea ordine. Domnul Maniu, într-un singur an, a declarat, că a avut 16, pe care le-a publicat într-un memoriu. În sfârșit, că art. 190-191 C.P. se află în capitolul „Crime contra siguranței exterioare a Statului" și că cuvântul „siguranța Statului" din art. 190 se referă la siguranța exterioară, că nu se pot încadra acele ordine în crima de „trădare". 2. *Tribunalul avea să răspundă la o a doua chestiune: am luat legătura cu un stat străin pentru a primi ajutoare și instrucțiuni în scopul de a declanșa revoluția socială*. Afirmație bazată pe o scrisoare falsă, care nu-mi aparține. Se descoperă autorul scrisorii. Sunt acuzații ofensatoare și de rea credință (art. 209). 3. În sfârșit, *Tribunalul avea să răspundă la crima de înarmare a populației, în scopul de a face război civil, lovitură de stat etc.* (art. 210). Ori, am dovedit cu principii, fapte, acte și martori, că nici nu ne-a trecut prin gând vreodată să declanșăm un război civil. Dar nu numai atât: nici măcar să facem o turburare cât de mică, primejdia de la Răsărit pândindu-ne fiecare greșeală, fiecare pas. Și totuși Tribunalul, fără a avea nici o dovadă, nici cea mai mică dovadă, a răspuns afirmativ la toate întrebările, condamnându-mă la 10 ani muncă silnică. O mare nedreptate! Primească Dumnezeu și suferința mea, spre binele, spre înflorirea Neamului nostru. Durere lângă durere, chin lângă chin, suferință lângă suferință, rană lângă rană, pe trupuri și în suflet, mormânt lângă mormânt, așa vom învinge...

- *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 159-161.

50. 1938 mai 27, Jilava. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Vineri, 27 mai. Acum o săptămână, dimineața la ora 4, am fost sculat și dus la Consiliul de Război, în vederea studierii dosarelor și a procesului. Acolo am stat mai omenește, într-o cameră cu pat. Am luat contact cu avocații în fiecare zi. Vineri, sâmbătă și duminică a trebuit să cercetăm 20 de dosare; ceva nemaipomenit. În trei zile să-ți poți căuta contraprobe: cărți, ziare, dezbateri parlamentare, foi străine. Să-ți aduni material de al tău, ordine, circulări, acte împrăștiate, cine știe pe unde. Și aceasta cu atât mai greu cu cât ai tăi, toți care au lucrat cu tine sunt arestați sau trimiși în lagăre, sau ascunși ca să nu fie prinși. Au alergat săracii băieți, tinerii avocați legionari, ca albinele în aceste trei zile. Avocații mari au refuzat toți să mă apere, Radu Rosetti, Vasiliu-Cluj, Paul Iliescu, Mora, până și Nelu Ionescu, Petrache Pogonat, Ionel Teodoreanu, de teamă ca să nu fie duși în lagăre. Teamă și lașitate. De aceea toată admirația mea pentru avocații: Hențescu, Radovici, Paul Iacobescu, Lizetta Gheorghiu, Caracaș, Horia Cosmovici, Zamfirescu, Colțescu-Cluj... și pentru tot acest tineret eroic, care nu s-a plecat în fața nici unei amenințări, care a riscat, care a înfruntat furtuna. Luni dimineața s-a deschis prima ședință. Tribunalul militar era compus din Președintele Secției I, Colonel Dumitru și patru ofițeri de front. S-a citit apelul martorilor; lipseau toți cei din lagăre, adică oamenii cu care am lucrat eu, martorii de fapt. S-a cerut amânarea și aducerea acestor martori. Tribunalul a respins cererea apărării. S-a citit ordonanța definitivă. Plină de patimă, de răutate și neadevăruri. Afirmațiuni gratuite, nedovedite cu nimic, lipsite de bună credință, de corectitudine și sentimentul onoarei. După masă, de la ora 5 până la ora 12 noaptea, am vorbit eu, timp de 7 ore în continuu, spulberând una după alta toate acuzațiile ce mi se aduceau. A doua zi a apărut în „Universul", cuvânt cu cuvânt, tot ce am spus, în afară de ședința secretă și de chestiunea cu depozitele de arme, pe care, de rușine, cenzura le-a oprit. Marți, mi s-au pus întrebări de către Procuror, la care am răspuns punct cu punct, în rezumat, am fost dat în judecată pentru trădare, articolul 190-191 C.P., deținere și publicare de acte secrete, interesând siguranța Statului, bazându-se pe 6 ordine polițienești și jandarmerești de natură electorală; pentru art. 209, legături cu o putere străină, pentru a primi instrucțiuni și ajutoare, în scopul de a declanșa revoluția socială în România (bazându-se pe o scrisoare falsă, care nu-mi aparținea, pe care nu o văzusem niciodată în viață), pentru art. 210, înarmarea populației, pentru declararea războiului civil, bazându-se pe nimic. În ultimul moment, adică cu 10 minute înainte de a se da cuvântul Procurorului, printr-o adevărată minune dumnezeiască, se descoperă autorul scrisorii, pentru care eram acuzat eu. Un avocat, Marinescu din Râmnicu-Vâlcea, citind scrisoarea, vede că este străbătută de două idei: 1. ideea de „economie automată" și „îmbogățire mutuală", cuvinte, definiții și gânduri care nu mi-au aparținut niciodată; 2. ideea unei „alianțe economice". Își reamintește că a citit undeva aceste lucruri. Pleacă la Râmnicu-Vâlcea și, în adevăr, găsește cartea, dată de autor cu dedicație scrisă de mâna sa. Pe copertă se găsesc în subtitlu cuvintele: „Economie automată", iar înăuntru, în mai multe pagini, explică acest nou sistem economic. Către sfârșitul cărții, în vreo 20 de pagini, pledează pentru cealaltă idee: „alianța economică", un credit internațional, un „oficiu internațional" etc. și, ca ultim noroc al nostru, scrisul de mână, dedicația, este același scris, exact

ca în scrisoarea de care sunt acuzat eu. Avocații freamătă cu toții în fața acestei minuni și cer Președintelui să fie chemat autorul ca martor, dl. Rădulescu-Thanir. Președintele respinge cererea. O parte din avocați se duc la acest domn. El recunoaște că a scris o asemenea scrisoare. Vine până la poarta Tribunalului, dar este oprit de a intra. Ridic din nou chestiunea: „Domnule Președinte și Onorat Tribunal, s-a descoperit definitiv autorul scrisorii pentru care sunt acuzat eu. E domnul Rădulescu-Thanir, colaborator la «Neamul Românesc»; nu-l cunosc personal. Nu știu misterul prin care această scrisoare a ajuns la mine. El recunoaște că e a lui, că a scris-o el. Chemați-l să dea explicații. Luați măsurile pe care le credeți de cuviință". Președintele respinge cererea. În sfârșit, pledează cei 7 avocați ai mei. Impecabil. E joi noaptea, ora 12, când Tribunalul se retrage în deliberare. Pe mine mă duc în cameră și după vreo jumătate de oră mă suie în dubă și mă duc la Jilava. Sunt liniștit și cu conștiința împăcată. Știu că nu sunt vinovat cu nimic. Nici una din acuzațiile care mi se aduceau n-a rămas în picioare. Iată-mă din nou în celula mea. Mă culc. Pe la 4 sunt sculat în zgomotul unor pași și de zăvoarele care se trag. Mă scol în picioare. Intră procurorul maior Radu Ionescu, grefierul Tudor, comandantul închisorii și ceilalți ofițeri de gardă. Grefierul citește: „Tribunalul Militar a răspuns afirmativ la toate întrebările. Sunteți condamnat la 10 ani muncă silnică". Mai rămâne câteva minute și se uită la mine. Majorul face ochii mari și dă din umeri. Pleacă toți. În fața marii nedreptăți care mă lovește, sunt liniștit, cu conștiința împăcată. Deschid la întâmplare cărticica de rugăciuni a Sf. Anton. Se deschide la p. 119. Citesc: „Fă ca să primesc cu liniște orice trimite Dumnezeu, pricepând că este voința Lui".

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*. Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu. Ediția a treia. Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 156-159.

51. **1938 mai 27, București**. Notă a Direcției Generale a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind reacțiile în rândurile membrilor Mișcării Legionare după asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor și Decemvirilor.

Corpul Detectivilor
Din oficiu Sursă serioasă

Legionarii sunt dezorientați în urma condamnării lui Corneliu Codreanu

Condamnarea lui Corneliu Codreanu a produs în rândurile legionarilor deprimare și dezorientare generală. La această stare a contribuit faptul că opinia publică s-a dezinteresat de dezbateri, însă a primit cu satisfacție verdictul de condamnare. De asemenea au fost spulberate toate zvonurile acreditate în ultimul timp în rândurile legionarilor că șeful lor chiar în caz de condamnare va fi salvat printr-o intervenție pe care fruntașii legionari nearestați să o facă indiferent pe ce cale. Pe de altă parte, legionarii manifestă nedumerire cu privire la consemnul dat de Corneliu Codreanu în timpul dezbaterii procesului, ca partizanii săi să-și păstreze calmul și că nu se dedea la acte necugetate înainte de a primi un consemn de la ei.

Legionarii se întreabă ce a determinat pe Corneliu Codreanu să dea acest consemn. Dacă l-a dat de frica unor noi și mai grave consecințe pe care le-ar avea de suportat în cazul unui act necugetat comis de legionari sau dacă el însuși a început să-și recunoască greșeala politicii pe care a urmat-o sau, în sfârșit, șeful fostei Legiuni așteaptă intervenția vreunui eveniment intern și mai ales extern, pornit din afara Mișcării Legionare, care să ușureze ori chiar să-i salveze situația.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 997, f. 186.

52. **1938 mai 27, București**. Memoriul adresat regelui Carol al II-lea de mai mulți fruntași legionari aflați în domiciliu obligatoriu la mănăstirea Tismana.

D-na Claudian (mama lui Alexandru Tell, gardistul cu domiciliu forțat) mi-a adus o petiție către Rege, semnată de internații de la Miercurea-Ciucului, cu rugămintea de a o face să parvină Majestății Sale. Mi-au încredințat-o mie *fiindcă n-au încredere în altcineva* că scrisul lor are să ajungă la destinație.

Cum această petiție nu va fi dată publicității, o reproduc aici, ca să rămână pentru posteritate. E un apel disperat al unor tineri, care meritau o soartă mai bună. Iată „factum-ul", de altminteri bine scris:

„Maiestate,

Subsemnații, foști membri ai Partidului *Totul pentru Țară*, aflați în domiciliu obligatoriu la sfânta Mănăstire Tismana, ne îndreptăm spre Majestatea Voastră rugând-o să primească acest al nostru memoriu.

Am fost membri ai Partidului *Totul pentru Țară*, activând în cadrul Constituției și legilor țării, având drept țintă supremă a acestei activități înălțarea neamului nostru, întărirea Statului, apărarea credinței strămoșești și strălucirea Coroanei.

Totuși, înainte chiar ca noua Constituție și legile subsecvente să fi interzis activitatea partidelor, noi am încetat a mai fi membri ai Partidului *Totul pentru Țară*, abținându-ne, prin urmare, de la orice fel de activitate politică. Cu toate acestea, printr-o dispoziție arbitrară și de neînțeles a Ministerului de Interne, am fost ridicați din mijlocul familiilor noastre în noaptea de 16 aprilie, sechestrați câteva ore în București și transportați în noaptea următoare aici în cel mai mare secret, fiind de atunci supuși unui tratament de izolare și privațiuni, care nu se aplică nici condamnaților de drept comun.

Am aflat că această situație constituie «domiciliul nostru obligatoriu» deși, din punct de vedere juridic, calificarea este improprie.

Majestate,

Atâta vreme cât am activat în cadrul zisei organizații politice, tot gândul nostru curat și toate faptele, noastre au fost închinate Patriei și Tronului. Suntem profund monarhici. Generație trăind pe plan istoric [Toate generațiile trăiesc pe un plan istoric. Poate autorul a vrut să zică „pe un plan revoluționar"? – n.a.], noi nu suntem deprinși să ne potrivim gândurile după interesele unei clipe și urâm formulele goale ca și falsele atitudini de oportunitate [Le urâște și nenea Ion Zelea Codreanu, omul meu de la Teaca (1921) – n.a.].

De aceea, monarhismul nostru noi nu-l descoperim acum, ci l-am descifrat în chiar destinul acestei nații și Coroana vie. Coroana dreaptă este indisolubil legată, pentru noi, de acest destin. Aceasta a fost îndrumarea activității noastre politice, cu permanentă grijă a marilor interese de Stat.

Ne credem îndreptățiți, deci, să ne întrebăm, fără a ne putea înșine răspunde: de ce atâta ură, atâta prigoană, atâta nedreptate? Cine are interes să lipsească Țara și Tronul de puterea noastră de muncă, de entuziasmul și de capacitatea unor oameni care au dat, în atâtea rânduri,

dovada că știu să lupte, că știu să moară în slujba crucii, a Regelui și a Neamului, cu singura mulțumire a împlinirii unei sfinte datorii?

Majestate,

În acest ceas de grea cumpănă, când nedreptatea și ura ne lovesc din toate părțile, gândul nostru merge către Supremul Arbitru al Statului și al Neamului românesc, către Majestatea Voastră. Nu cerem slăbirea unor măsuri riguroase, nu cerem înlăturarea unor suferințe; noi am botezat suferinței sens de înnobilare a vieții. Dar cu vorba străveche a Neamului nostru și cu încredere în înalta ei semnificație etică, cerem Domnului Țării dreptate!

Ai Majestății Voastre prea plecați.

Tismana în 8 mai 1938" [Memoriul a fost scris la Tismana. Deportații au fost apoi transportați la Miercurea-Ciucului, de unde mi l-a adus d-na Claudian, n.a.]. (Urmează semnăturile).

Prea frumos scris, numai că nu ceri dreptate celui împotriva căruia ai pornit război și pe care l-ai lovit de câte ori ai putut...

Printre semnături am putut descifra: profesor Ion Zelea Codreanu (tatăl Căpitanului), prof. dr. Luca Teodoriu, Radu Meitani, conferențiar universitar, ing. Gh. Clime, (șeful Partidului *Totul pentru Țară*), dr. Eugen Ionică, Vasile Christescu, profesor M. Polihroniade, preotul Grigore Cristescu, A. C. Tell, Alexandru Cantacuzino, Radu Budișteanu, membru în Consiliul de disciplină al Baroului de Ilfov, Ion Dobre, prof. la Colegiul Național „Sf. Sava", Ion Diaconescu, pr. D. Ionescu, ing. Virgil Ionescu, prof. Radu Demetrescu-Gyr, Neculai Totu, prof. N. G Slăvescu, A. Cotigă, Nicolae Crudu, Petre Bolintineanu, Bănică I. Dobre, ofițer în rezervă și o serie de nume indescifrabile.

• Constantin Argetoianu, *Însemnări zilnice*, vol. I, *1 ianuarie – 30 iunie 1938*, Ediție Stelian Neagoe, Editura Machiavelli, București, 2002, p. 290-292.

53. 1938 mai 28, București. Buletinul informativ al Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind procesul lui Corneliu Zelea Codreanu și reacțiile în rândurile membrilor Mișcării Legionare.

Buletin informativ

Difuzarea rechizitoriului din procesul Codreanu, atât la radio cât și prin presă, a produs o vie indignare nu numai în rândurile studenților macedo-români legionari, cât și printre membrii grupului Armatoli. În acest sens au avut loc discuții în seara de 26 crt. în căminul studenților din str. Iorceanu.

S-a afirmat cu această ocazie că difuzarea exagerată a rechizitoriului dovedește reaua intențiune a autorităților, care prin orice mijloace caută să ponegrească atât Mișcarea Legionară cât și pe Corneliu Codreanu. Autoritatea reprezentată astăzi de Armand Călinescu a uzat de toate mijloacele pentru a înăbuși această Mișcare, lovind direct în șeful ei, care era nu numai promotorul, dar chiar sufletul Mișcării.

Cercurile macedo-române afirmă că dacă C. Z. Codreanu ar fi vinovat, s-ar difuza toate dezbaterile, dar întrucât până în prezent nu i s-a putut imputa nici o vină, au difuzat numai rechizitoriul. În ceea ce privește partea transmisă prin radio, ei spun că este un rechizitoriu din cele mai slabe, care nu dovedește prin acte pozitive vinovăția lui Codreanu, ci face numai un istoric al trecutului acestuia și al Legiunii. Cuprinsul rechizitoriului fiind alcătuit din actele comise de Codreanu în tinerețe, duce la aceeași concluzie, aceste acte fiind la timpul lor judecate și găsite juste de opinia publică. Astfel stând lucrurile, cele anunțate sunt ridicole, să se întrevadă ordinul dat pentru condamnarea lui Codreanu. Totuși, afirmă ei, trebuie să se știe că popularitatea lui Codreanu crește și va veni ziua victoriei legionare mai curând decât se așteaptă actualii conducători. În astfel de împrejurări, legionarii macedo-români trebuie să fie gata oricând și pentru orice sacrificiu.

*

Ieri dimineață, când s-a aflat sentința în procesul Codreanu, consternarea a cuprins cercurile legionarilor macedo-români. Acestea prevăd o crudă răzbunare, care nu va întârzia, deoarece nu pot concepe ca acel care a putut să aducă tineretul acestei țări pe linia lui fireastul trebuie să crească, spiritul de jertfă să se amplifice. Acestea sunt imperativele ce trebuie să existe în sufletul fiecărui legionar. Toate aceste comentarii sunt difuzate de legionarii macedo-români Zeană Ioan, președintele Societății Studenților Macedo-Români, Ghizari Gheorghe, Șota Stavre și alții.

Totuși, se așteaptă cu încredere judecarea recursului contra sentinței date, deoarece spun ei, se bazează numai pe fapte fictive și înscenări puse pe seama aceluia care a dat dovadă de o cinste ireproșabilă și de o iubire de neam fără seamăn. Legionarii macedo-români au datoria să cultive, deci, sufletul coloniștilor români din Cadrilater și să nu înceteze un moment ura contra acelora care caută să suprime această floare a neamului în folosul francmasoneriei iudeo-comuniste. Belimace, Caranica, Constantinescu, Decemvirii și mai mult „Căpitanul" trebuie să fie răzbunați fără cruțare. Toate acestea trebuie să se producă cât de curând.

Spiru Bujgoli continuă a lua contact cu studenții macedo-români prin Andrei Arghir, care a fost curierul lui Pihu și făcea legătura cu studenții, prin Uzun Aristide. El dă ordinele necesare prin acești curieri, ordine care se referă la purtarea și continuitatea de luptă legionară a studenților macedo-români. Studenții coloniști care vor trebui să plece în Cadrilater, sunt îndemnați să rămână credincioși „Căpitanului" și să-și aducă aminte de jurământul depus.

Pentru transmiterea instrucțiunilor de mai sus, Bujgoli a avut o întrevedere astăzi dimineață cu Uzun.

*

În comentariile ce le fac asupra judecării procesului lui Codreanu, avocații din Baroul de Ilfov, chiar și cei care nu sunt legionari, își manifestă revolta asupra felului în care s-a administrat și admis apărarea, căci pe lângă că s-a căutat să se împiedice pe toate căile existența unor apărători serioși, dar și sistemul a fost nedrept. Astfel acuzarea s-a bucurat de toată publicitatea prin ziare și radio, în timp ce apărarea a fost redusă la tăcere.

Aceleași cercuri spun că și dl. Istrate Micescu ar fi avut oarecare amestec în acest proces și anume: s-ar fi prezentat ieri Suveranului, căruia i-a adus la cunoștință că temeiurile juridice pe care se bazează acuzarea nu sunt atât de puternice încât să atragă după sine maximumul pedepsei prevăzute de textele de lege în care a fost încadrat. Și-a manifestat părerea a se aplica o pedeapsă intermediară.

*

Ieri după amiază, la Urlătoare, Istrate Micescu a venit în mijlocul avocaților tineri, cărora le-a spus: „Acum când lucrurile s-au dat pe față și când cei care monopolizaseră naționalismul românesc prin ciomag și revolver au fost puși la punct, am venit să stau de vorbă cu copiii". A explicat apoi cum și-au dat concursul la înfăptuirea actualei Constituții, demonstrând că adevărata cauză a fost ura pe care o avea contra partidelor politice, ce îngenunchease valorile.

În altă ordine de idei, a afirmat că dacă avocații vor fi tot așa de uniți ca în anul 1935, în maximum un an evreii vor fi înlăturați din Barou pe următorul temei juridic: în actuala Constituție se prevede că se pierde cetățenia atunci când cineva ar fi uzat pentru oricât de puțin timp de protecția străină; ori, cum prin tratatul minorităților, evreii au fost puși sub protecția Societății Națiunilor, protecție pe care nu au denunțat-o în termen until la votarea actualei Constituții, care prevede situația de mai sus, urmează ca să se facă contestație pe acest temei constituțional.

A cerut apoi solidaritate și a promis că va face uz de toată munca și priceperea sa, precum și de trecerea pe care o are, de a rezolva în mod definitiv problema evreiască în Barou.

(Sursa: Prefectura Poliției Capitalei)

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 112-115.

54. **1938 mai 28, București**. Note ale Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind comunicatul Mișcării Legionare și reacțiile mediului studențesc în legătură cu sentința de condamnare a lui Corneliu Zelea Codreanu la 10 ani muncă silnică.

În cercurile legionarilor circulă un comunicat nesemnat, în care românii sunt anunțați că „cel mai capabil fiu al neamului, Corneliu Codreanu, a fost condamnat la 10 ani muncă silnică pentru vina de a-și iubi țara mai mult decât toți, pentru vina de a fi cel mai creștin, cinstit, curajos". „La mese chefuiesc canaliile și se felicită de opera diavolească pe care o fac. Neamul își frământă durerea, ei petrec. Neamul își macină sufletul, ei râd. Râd pentru că prin minciună au trimis pe omul cel mai bun nu la 10 ani muncă silnică, ci la frig, foame, umezeală, la moarte, moartea pe care o poate da un laș.

Să râdă, dar, regele de carnaval, cel mai mare trădător, dezertor de război, hoț al celor trei miliarde din fondul aviației. Să râdă Călinescu, schilod la suflet ca și la trup. Să râdă Micescu, canalie din umbră. Să râdă Tătărăscu. Să râdă toți consilierii francmasoni și senili. Să râdă toate canaliile și toți jidanii.

Legionarii plâng țara, destinul ei. Dar vor râde la urmă".

*

Pentru a deruta autoritățile care îl urmăresc, Victor Vojen și cei din jurul său au lansat de ieri știrea că ar fi părăsit țara, trecând în Polonia.

*

Printre legionarii care răspândesc manifestul intitulat „Români" și care se ocupă de procesul Codreanu, a fost identificat și fostul comandant legionar Radian. Condamnarea lui Corneliu Codreanu a surprins cercurile studențești legionare sau numai simpatizante, dezorientându-le. Se așteaptă recursul, cu toate că nu se pun prea mari speranțe în casarea sentinței, pentru că – după cum afirmă unele cercuri legionare – schimbările care s-au făcut în magistratură ar fi avut în vedere și acest proces.

În cercurile studențești există deocamdată credința că nu se va trece la nici o reacțiune, circulând și un zvon că în curând se va produce o schimbare de guvern și vor veni la conducere persoane care în fond simpatizează Mișcarea Legionară. Cu timpul această conducere va căuta să repare greșeala care s-a făcut prin condamnarea lui Codreanu.

În vederea viitoarei activități, studenții legionari au început să-și strângă rândurile, procedând la o verificare generală a cuiburilor, pentru a se cunoaște elementele care au mai rămas credincioase Mișcării Legionare.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 103, 111.

55. **1938 mai 29, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Duminică, 29 mai. Mi-e dor de Carmen Sylva. De malul mării. Anul trecut, pe vremea aceasta, eram acolo și pregăteam, cu Totu, deschiderea Comerțului Legionar. Acum se adună din nou negustorii și viața începe, în tabăra noastră vor crește bălăriile și spinii și vor acoperi munca noastră. Unde anii trecuți era numai freamăt și viață, de sănătate, de bucurie, acum se întinde pustiul. Și totuși cred că imensa lume care vine acolo în fiecare vacanță, își va aduce aminte de mine. Când m-am întors de la proces, a doua zi, în cuibul vrabiei de la geam s-au născut puișori. Vrăbioara aleargă toată ziua și le aduce de mâncare. Mă uit la ea. Totdeauna vine cu ciocul plin. E atâta ciripit în micul lor cămin și atâta fericire...

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*. Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu. Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 159.

56. **1938 mai 30, București**. Însemnările lui Armand Călinescu despre procesul lui Corneliu Zelea Codreanu.

III. Proces Codreanu, 23 mai. Serie de 40 complici. Serie de 100 internați. Apoi tăcere în presă. Rămâne chestia școlară și preoțească. Proces sau internare a câtorva doamne. Averescu.

IV. Fenomene de reînviere a acțiunilor politice: Maniu în Ardeal. Tătărescu – organizare și versiuni [că] vine la putere. Atmosferă. Cred că trebuie să se mențină sistemul. Necesitate de stat. Ce am constatat la Argeș. Totuși, va trebui umplut golul.

V. Controlori financiari. Colonel Filitti, inspector general administrativ. Atmosferă în Bucovina, Austria-Germania. Noul contingent al armatei, mai apropiat de gardiști. Ce fac cu „Libertatea" – Moța. Andrei, nemulțumit. Vaida vrea să sprijine pe Codreanu. Iorga mi-a cerut eliberarea lui Edineți, Duminică și Ionescu.

Fabricius: Când a venit a găsit oameni care îi erau binevoitori și alții răuvoitori. A ales pe cei dintâi. Codreanu e un idealist care lucra pentru țară și în înțelegere cu Germania contra comuniștilor. Are ordin de la N[eurath] să nu se amestece și să stea rezervat. Presa germană nu a publicat decât o informație [asupra procesului]. Nici un comentariu. Opinia publică [germană] însă știe și ea simpatizează cu Ga[rda]. Fără să se amestece, crede totuși că „persecuția" nu e bună. Trebuiau analizate.

Răspuns: Nu e vorba de persecuție. Ce-ar fi făcut și ce au făcut ei. E vorba de aplicat legea unor infractori. Uitați că au comis crime. Nu cred că bunele relații sunt ajutate când se manifestă o preferință. Politica o duce guvernul responsabil, pe baza acestor interese. Dacă e interesată opinia publică de la ei, e interesată și cea de la noi, care nu trebuie bruscată.

El: A fost inteligent că nu s-a publicat, speră că nu va fi publicat nici de aici înainte.

Ea: Piesa există, nu o pot înlătura. Sunt mişcări asupra soartei ei. Într-o formă oarecare trebuie făcută o menţiune. Nu ne interesează cui e adresată şi nici dacă s-a dus. Poate nu a fost primită. Ne interesează ce reflectează ea.

El: Rumori, multe. Vol. V. cu R. 4 automobil spre a nu fi lovit. Actuala situaţie nu poate fi prelungită à la longue. M.H. Atatürk chiar a avut sau creat partide. Opinia publică vrea să aibă iluzia că contribuie la guvernământ. Trebuie să i se dea această iluzie. Ce s-a mai găsit? Dar bani?

Ea: Nu justific. Sunt şi altele.

• Armand Călinescu, *Însemnări politice. 1916-1939*. Ediţie Al. Gh. Savu, Editura Humanitas, Bucureşti, 1990, p. 292-293.

57. **1938 mai 30, Bucureşti**. Însemnările lui Armand Călinescu despre procesul lui Corneliu Zelea Codreanu şi atitudinea lui Fabricius, ministrul Germaniei în România.

30 mai. Audienţă [la M. S. Regele] I. Câteva reflecţii pe marginea procesului.

Ce a urmărit? Îndepărtarea lui Codreanu. Discreditarea lui.

Ce am făcut? O campanie de presă prealabilă, care a reuşit. Libertate la proces, pentru a nu crea legende. Când s-a observat tendinţa de schimbare atmosferei, am introdus cenzura şi am difuzat rechizitoriul. Problema grea: nu mai aveam personal chestiunea în mână: era şi adversarul care lucra.

Ce am constatat? Slăbiciunea personalului. Inexistent, cu toate instrucţiunile. A trebuit fac eu într-o noapte rechizitoriul. Prea mari aderenţe. Toţi martorii, toţi ofiţeri, profesori, [depoziţii] favorabile, gata. Anume cercuri, [înclinare] să se demoralizeze şi să propage panică.

Ce e de făcut? Problema nu e închisă. Am obţinut succesul tactic, dar pentru a schimba atmosfera trebuie timp. Stabilitate în acţiuni de guvern şi evitarea greşelilor. Socotesc indispensabil un an sau 1 1/2 pentru ca procesul psihologic să se resoarbă. Dar în acest timp [să se lucreze] ireproşabil. Orice reflecţie prematură poate avea elan şi mai mare. Aşa sunt legile psihologice.

• Armand Călinescu, *Însemnări politice. 1916-1939*. Ediţie Al. Gh. Savu, Editura Humanitas, Bucureşti, 1990, p. 394-396.

58. **1938 iunie 3, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Vineri, 3 iunie. Continuarea notelor de la proces. Campania de ură. Nu ştiu dacă a existat vreodată, în viaţa publică a României, un om care să fi fost atacat cu atâta înverşunare, patimă şi rea-credinţă de întreaga presă şi de toate cluburile iudeo-politicianiste, aşa cum am fost eu de la arestarea mea, în tot timpul instrucţiei, în scopul de a pregăti condamnarea, în faţa opiniei publice. N-a fost nimeni, în tot trecutul politic românesc, asupra nimănui nu s-a concentrat atâta ură. Nimeni n-a fost lovit ca mine fără a avea posibilitatea să mă apăr, fără ca cineva să mă poată apăra. „Buna Vestire" şi „Cuvântul" au fost lovite din primul ceas, suspendându-se apariţia lor. Nae Ionescu e şi el în lagăr. Celelalte atacă cu înverşunare, unele din tactică, altele din ordin. Atacurile erau comunicate oficiale ale Ministerului de Interne. Cine ar fi refuzat să le publice sau ar fi îndrăznit să le discute, necum să le contrazică, era suspendat. S-au distins în atacuri pline de mişelie, „Curentul", „Neamul Românesc" şi „Capitala": Şeicaru, Iorga şi Titeanu.

Condamnarea Bisericii. Nu ştiu dacă ar trebui să numesc astfel discursul către tineret al Patriarhului Miron Cristea, în care acesta condamna în cuvinte grele Mişcarea Legionară a tineretului. Biserica Ortodoxă ia atitudine făţiş ostilă tinerimii româneşti. E dureros, e extrem de dureros!... Să lupţi pentru Biserica Patriei tale, la marginea lumii creştine. Focul care arde bisericile de alături, îşi întinde para până la noi. Luptăm, jertfim, cădem, ne tăşneşte sângele din piepturi, să ne apărăm bisericile... şi Biserica ne condamnă ca „periculoşi Neamului", ca „străini de Neam". Ce tragedie în sufletele noastre! Un mic exemplu, pentru a prinde nuanţa acestei tragedii. Un copil care nu şi-a văzut de mult pe tatăl său, se repede la el să-l îmbrăţişeze. Când copilul se apropie, tatăl îl priveşte rece şi-l loveşte cu palma peste gură, scoţându-i doi dinţi. Nu vă puteţi imagina zdruncinul sufletesc, tragedia din sufletul copilului, în faţa acestei neaşteptate lovituri. Dezamăgirea, ruşinea, durerea fizică, răspunsul la cea mai curată dragoste, durerea morală, nu ştii care mai mult, dar toate la un loc strivesc o inimă de copil. „Biserica părintească", „Biserica străbună" ne loveşte. Patriarhul e şi Prim ministru, în numele căruia se fac toate, de la care ne vin în fiecare zi atâtea chinuri. Doamne, Doamne, ce tragedie! Şi la ce chinuri ne pui sărmanul suflet. Ce frământare în piepturile a zeci de mii de tineri, ţărani, muncitori, studenţi!

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziţia, autenticitatea şi conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfinţescu, Ediţia a treia, Editura Fundaţiei „Buna Vestire", Bucureşti, 1993, p. 161-162.

59. **1938 iunie 4-6, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Sâmbătă, 4 iunie. Azi m-am uitat în oglindă şi am văzut, pentru prima dată, peste zece fire de păr alb în barbă, albe ca zăpada. De asemenea în cap.

Luni, 6 iunie. Din alte hrube aud în fiecare seară cântând: „Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi Neamuri şi vă plecaţi". Şi apoi pe rând toate cântecele legionare. E plină închisoarea de legionari. Ei stau împreună, cred, în grupuri de câte 20 în fiecare încăpere. Ziua sunt liberi. Eu nu-i pot vedea. Am auzit că sunt printre ei Livezeanu, Ţălnaru, Gheorghiescu. Numărul lor trece de o sută. Sunt în proporţii egale, studenţi, muncitori şi ţărani. Aceştia din urmă, din judeţul Ilfov, dar mai ales din judeţul Vlaşca. Inginerii de la Braşov. Atâta am putut afla, deoarece din nici o parte nimeni nu are voie să-mi comunice ceva sau să vorbească cu mine. Acum mă scoate în fiecare dimineaţă şi după masă, la început câte o oră, acum trece şi peste o oră. M-am refăcut, mă simt mai bine, deşi mă supără mereu o durere surdă în partea de jos a şirei spinării. În fiecare joi şi duminică îmi vin de acasă mama, soţia, „fata mamii" şi câteodată şi avocaţii. De mâncare am suficient şi chiar prea mult. Aştept aprobarea pentru o maşină de spirt, ca să-mi încălzesc ceva, să-mi fierb ouă, să-mi fac ceai. Toată ziua stau singur şi vorbesc pe rând cu cei ce au murit dintre noi. Îi văd cum erau vii şi stau lângă mine. Merg alături prin cameră, stau pe scândurile acestea. Cei mai mulţi au trecut prin Jilava: Moţa, Marin, Ciumetti, Dl. General, Dl. Hristache. Totdeauna stau toţi lângă mine, când mă rog, se roagă şi ei.

Acum citesc Evangheliile de la capăt şi peste timpul lung, dincolo de 2.000 de ani, îl văd pe Domnul nostru Iisus Christos, descris din Evanghelie, ca şi cum ar fi la zece paşi de mine, îi văd îmbrăcămintea, îl văd cum păşeşte rar înaintea apostolilor, cum ridică braţul, cum vorbeşte cu ei, cum binecuvântează lumea, îl văd cum a căzut jos şi se roagă: „Doamne, fă să treacă paharul acesta de la mine, dacă este cu putinţă"... Îl văd cum L-au prins şi cum îl duc legat spre Ana şi Caiafa. Ce trebuie să fi fost în sufletul lui atunci, în drumul acela? Ce dureri, ce griji, ce ameninţări copleşitoare îi fulgerau pe dinainte! Ce uriaş examen trebuia să dea! Îl

văd cum îl bat, cum îl lovesc în față, la interogatoriul luat în noaptea aceea de către farisei și cărturari, mai marii zilelor de atunci. Cum caută să-L încurce cu tot felul de întrebări și El tace și se uită la fiecare din jurul lui. Se uită în ochii lor, poate va găsi vreun sprijin la vreunul din ei. În nenorocirile lui, omul se leagă de doi ochi prietenești. O privire caldă, prietenească, înțelegătoare, îi dă speranțe, puteri. Nimic... pretutindeni ochi de fiară, plini de ură, de viclenie, de poftă de a chinui. Atunci Îl văd cum, scârbit, își lasă ochii în pământ...

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 162-164.

60. **1938 iunie 6, București**. Note ale Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind organizarea de către membrii Corpul Străjerilor a unor manifestații de caracter legionar în ziua de 8 iunie 1940 și ordinul transmis de Corneliu Zelea Codreanu.

Verificându-se unele zvonuri, în urma cărora s-ar încerca, cu ocazia zilei de 8 iunie a.c., să se facă de către străjeri unele manifestațiuni cu caracter legionar în felul celor ce s-au petrecut cu ocazia concursurilor „Tinerimii Române" de la 1 Mai a.c., s-au stabilit următoarele: pentru a se putea vedea cât mai bine starea de spirit, s-au făcut informații în trei direcții: a) în lumea străjerească; b) printre cei care conduc astăzi Mișcarea Legionară; c) printre studenți.

Din prima sursă de informații s-a constatat: majoritatea comandanților de mici unități sunt foștii legionari sau simpatizanți. Aceasta mai ales în provinciile Transilvania și Bucovina. S-a ajuns la această situație deoarece toți acești comandanți sunt în majoritate învățători și membrii ai Corpului Didactic care au făcut parte și din Mișcarea Legionară.

Cât privește o eventuală manifestare cu caracter legionar, cu ocazia zilei de 8 iunie a.c., aceste cercuri nu o văd posibilă din cauza ordinelor exprese ce le-au parvenit de la conducătorii actuali ai Mișcării Legionare.

Cât privește informațiile provenite de la conducerea legionară, aceasta a dat ordin categoric: nici un fel de manifestare cu ocazia acestei zile. Cu toate acestea, conducerea centrală s-a ocupat de organizația străjerească și a ordonat ca tot tineretul legionar să treacă în rândurile străjerilor spre a începe o acțiune de propagandă filo-legionară printre străjeri și antisemită, contra străjerilor de origine ebraică. [...]

Printre legionari se spune că Corneliu Codreanu, fiind îngrijorat ca nu cumva să se găsească vreun fanatic care să pornească din proprie inițiativă executarea unui act necugetat, a transmis verbal unui prieten următoarele, spre a le răspândi cum va crede mai repede. Nimeni să nu se gândească la răzbunare sau la alte acțiuni împotriva actualei conduceri, deoarece țara noastră se află într-o situație foarte critică. Rusia este în spatele nostru și așteaptă un moment prielnic să ocupe Basarabia. Un singur gest necugetat ne poate aduce mult rău. De aceea roagă pe toți camarazii să-și păstreze calmul și să aștepte, deoarece crede în justiție și în casarea sentinței. A insistat de asemenea asupra emisiunilor radio-amatorilor unde să nu se mai provoace agitații și să aștepte vremuri mai bune. În cercurile legionarilor se crede că Suveranul îl va grația cu ocazia zilei de 8 iunie, cu condiția ca să nu se mai amestece în treburile publice.

În cercurile legionarilor circulă un ordin pe care aceștia spun că l-ar fi transmis din închisoare C. Z. Codreanu în ultimele zile ale lunii mai. Ordinul este categoric și recomandă: „Nici o acțiune contra oricărui călău. Așteptați ziua decisivă a recursului. Dacă rămân definitiv condamnat, legionarii știu ce au de făcut, pentru ca la un moment dat să nu mai fie cine guverna. Aceasta cu riscul ca viața mea să ia sfârșit. Moța s-a dus la moarte sigură. 50% din legionari îl vor urma. De mi-o fi scris ca și eu să mor, ca și Moța, atunci întreaga țară va deveni legionară, iar răzbunarea nu va avea margini. Legiunea va învinge cu siguranță. Vine ziua de 8 iunie. Tot ce este legionar trebuie să se abțină de la orice reacție, ca atentate, manifestații de stradă etc."

Legionarii care au venit din provincie în Capitală, pentru a încerca o acțiune de protest contra măsurilor guvernului, au luat și ei cunoștință de acest ordin transmis de Codreanu. Cercurile legionare arată astfel că reacțiunea nu poate surveni decât atunci când vor fi convinse că activitatea lor este imposibilă și că C. Z. Codreanu a rămas definitiv condamnat.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 80-81, 102.

61. **1938 iunie 7, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Marți, 7 iunie. „Toți L-au osândit să fie pedepsit cu moartea" (Marcu 14, 64)... „După ce au legat pe Iisus, L-au dus și L-au dat în mâinile lui Pilat" (Marcu 15, 1). Și răsuna în inima Lui aceeași rugăciune din grădina Ghetsemani: „Doamne, dacă se poate, fă să treacă paharul acesta de la mine". O nădejde I se aprinde în suflet: Poate Pilat îl va găsi nevinovat... În adevăr, simte lupta dintre Pilat și farisei. La urmă, fariseii învinge. Încă o nădejde spulberată. Pe fața copleșită de durere, de oboseală, o nouă rază apare: „Sunt Paștile. E obiceiul să se elibereze condamnatul la moarte. Pilat se va adresa poporului. Poporul e desigur cu mine și va cere eliberarea mea. I-am făcut bine. Am vindecat pe atâția... Nu se poate să nu fie, afară, în mulțime, măcar câțiva din acei vindecați de mine, căci toți au auzit că sunt prins. Desigur au venit. Mulțimea e cu mine". Și-I trec pe dinaintea ochilor clipele de acum o săptămână, ale intrării în Ierusalim. Toată mulțimea L-a primit cu crengi înflorite, îngenunchind înaintea Lui. Cei mai mulți din norod își așterneau pe cale vestmintele, alții tăiau ramuri de copaci și le presărau pe cale. Iar mulțimile care mergeau înaintea lui Iisus și cele ce veneau în urmă strigau: „Osana, fiul lui David! Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului. Osana, întru cei de sus". (Matei 21, 8-9). „Dar cei ce se țineau cu miile după mine, la predici!" Și ochii I se luminau. Dacă Pilat se hotărăște să ceară poporului eliberarea sa, e salvat! Greutatea este să se hotărască Pilat la aceasta. În sfârșit, Pilat se hotărăște. Iese în balcon și strigă poporului adunat (Matei 27, 17): „Pe care voiți să vi-l slobozesc? Pe Baraba sau pe Iisus care se numește Christos?" Iisus aude dinăuntru întrebarea și i se pare un veac minutul în care așteaptă răspunsul (Ioan 18, 40): Atunci toți au strigat: „Nu pe el, ci pe Baraba". „Și Baraba este un tâlhar". „Dar ce să fac cu Iisus, ce se cheamă Christos, căci nu-i găsesc nici o vină?" „Să se răstignească! striga mulțimea" (Matei, 27, 22). „Dar ce rău a făcut?" Și mai vârtos strigau, zicând: „Să se răstignească" (Matei, 27, 23). Ei strigau în gura mare și cereau de zor să fie răstignit. Și strigătele lor și ale preoților celor mai de seamă, au biruit. Iisus aude și I se întunecă privirile. Nu-I vine să creadă. Pare că și judecata îl părăsește. E scos afară în brânci... Mulțimea strigă; dar El nu mai vede pe nimeni și nu mai aude nimic... Acum El nu mai are puteri. Minuni nu mai face, căci în momentul în care a fost prins, Dumnezeu I-a ridicat puterile și L-a lăsat om ca mine, ca noi toți. Pentru ca să sufere ca om. Adică suferința Lui să fie maximă: numai așa va avea puterea răscumpărării, a răscumpărării noianului de păcate de până atunci și de atunci încoace, până la noi și până la sfârșitul lumii. Dacă ar fi rămas Dumnezeu, n-ar fi suferit. Neexistând suferința, cu ce s-ar fi răscumpă-

nat păcatele lumii? Cîci Mîntuitorul pentru aceasta a fost trimis. Deci, El a gîndit, a suferit, a spenat până la ultimul moment, ca noi. Pe El loviturile L-au durut ca și pe noi oamenii. Obosea la L-a frînt ca și pe noi. Toate ofensele, toate injuriile, toate nedreptățile I-au străpuns inima ca și nouă. De sub pîrvaz acestor lovituri și ofense, care cădeau asupra capului Său, nepăzicios în fața lor, a oftat omenește, a oftat ca noi. Iată cum își urcă crucea, îl văd cum cade sub greutatea et cîci năduhurile noastre omenești sunt slabe și se încovoaie sub greutatea poverilor. Își șterge fruntea de sudoare. În jurul Lui sunt numai fiare. Nimănui nu-i este milă. Nimeni nu plînge pentru El. Toți rîd. Iată o mică mîngîiere; este cineva care îi crede durerile. Doi ochi L-au întovă lex. O inimă care bate la fel cu a Lui. În ceasul durerii supreme. „În urmă, după El, veneau două femei și norod, care plîngeau" (Luca 23, 33). Cînd au ajuns la locul numit Căpățîna, L-au răs tignit acolo pe El și pe făcătorii de rele, unul de-a dreapta și altul de-a stînga. El n-a fost un ates ca să reziste, să se împotrivească, să se lupte pînă la doborâre. Îl văd slab, uscat și blajin. Își întinde mîna slabă și sleită de puteri pe lemn, și spune călăilor săi: „Bateți"... Vai! Sunt mo mente, care, fiecare, par un veac. Ei i-o apucă. Iată cuiul. Simte prima atingere a lui de mîna palidă. Oh! Prima lovitură. A doua. Își simte brațul întins pe cruce. Dureri grozave îi străpung tot trupul. Ar răcni, dar n-are putere nici pentru aceasta. Geme! La fel cu mîna cealaltă. I-o în tinde, cu sîl I-o potrivească bine, cîci El stă străpuns de durere și-I tremură și carnea și oasele toate. Acum prin fluierele picioarelor: iată cuiul. Se aud loviturile ciocanului, una după alta. Fiecare îl cutremură, îi străpunge creierii. Într-un tîrziu, un glas pierdut: „Mi-e sete" (Ioan 19, 28)... Era cam la ceasul al șaselea. Și s-a făcut întuneric peste tot. Soarele s-a întunecat și cata petesma templului s-a rupt în două. „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai pără sit?" (Matei 15, 46). Și apoi: „Tată, în mîinile Tale îmi încredințez Duhul" (Luca 23, 46). Iar eu, în genunchi, la picioarele acestei cruci, de pe care din trupul de om a plecat la Dumnezeu sufletul Fiului Său, mă închin: „Tatăl nostru, carele ești în ceruri, sfințească-se numele Tău. Vie Împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pămînt; pîinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi și ne iartă nouă greșalele noastre, precum iertăm și noi greșiților noștri; și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne mîntuiește de cel rău. Amin". Și către sufletul care s-a ridicat, de asemenea: „Adu-Ți aminte de toți ai mei. Primește-i sub scutul Tău. Iartă-i și odihnește-i. Dă-le putere celor vii și biruință asupra celor potrivnici, spre înflorirea României creștine, legionare și apropierea de Tine, Doamne, al Neamului nostru românesc, întru nădejdea învierii Lui. Amin".

Hristos a înviat. „A înviat a treia zi din groapă. L-am văzut", „Nu cred", a zis Toma. Și a venit în mijlocul lor Iisus. L-a chemat pe Toma și i-a zis: „Adu-ți degetul încoace și uită-te la mîinile Mele, și adu-ți mîna și pune-o în coasta Mea" (Ioan 20, 27). „Domnul meu și Dumnezeul meu" (Ioan 20, 28), a strigat Toma, după ce a cercetat mîinile Sale, coasta străpunsă și mîinile Mîntuitorului. A înviat Hristos, sădind peste toată lumea, pînă la sfîrșitul vremii, speranța, nădejdea că niciodată nu vom pieri sub piatra nedreptăților, oricît de greu ar fi așezată peste firavele noastre trupuri.

Vom învia, vom birui. A înviat Hristos, sădind nădejdea învierii din morți; că viața noastră nu se termină aici, la acești așa de trecători 60-70 ani; că se prelungește dincolo; că ne vom întîlni iar cu cei dragi ai noștri și nu ne vom mai despărți niciodată. Că vom învia din morți în numele lui Hristos și numai prin Hristos, adică în afară de credința în Hristos nimeni nu va învia și nu va fi mîntuit.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 164-167.

62. 1938 iunie 7, București. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind orientarea activității Mișcării Legionare.

În cercurile legionare se afirmă că Centrul Legionar condus de Vojen, Viorel Trifa etc. împreună cu întreaga organizație studențească din București au hotărît organizarea „Bătăliei Ascezei" („Bătălia Înfrînării"), în limbaj popular.

Astfel: cu începere de luni 6 iunie 1938, toți legionarii din întreaga țară vor trebui să respecte următoarele ordine: să mănînce întocmai ca legionarii din pușcării și cu domiciliu forțate; să facă economii la lumină electrică, lemne, gaz, deplasări; se suprimă desertul după masă, fumatul; de asemenea, se interzice citirea ziarelor, frecventarea locurilor de petrecere, consumarea tuturor băuturilor alcoolice; se interzice cu desăvîrșire ocuparea de posturi la Stat sau la instituții particulare.; nimeni nu are voie să-și mai facă haine sau încălțăminte; nimeni nu mai are vacanță, nu mai pleacă la băi sau călătorii de plăcere; pe căile ferate nu mai călătorește nici unul; nu se vor mai face cereri timbrate sau netimbrate; cu începere de la acea dată, toți legionarii se vor retrage din toate societățile de cultură; în schimb vor ține cu toții de două ori pe săptămînă post negru; se vor boicota inițiativele Statului, precum și toate realizările acestuia.

Aceste dispoziții trebuie respectate pînă la toamnă. În acest scop, o parte din legionari au și depus un jurămînt, urmînd ca restul din întreaga țară să depună jurămînt imediat după primirea acestui ordin.

Pe lîngă aceasta, Centrul Legionar a hotărît reîntoarcerea pe „linia revoluționară" care a fost părăsită de Codreanu, în urma sugestiilor primite de la anumite personalități cu teamă, care astăzi stau deoparte. Pentru răzbunare se va organiza o „școală a crimei".

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 66-67.

63. 1938 iunie 9, Jilava. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Joi, 9 iunie. În fiecare noapte visam. Niciodată n-am visat așa de mult ca acum. Astănoapte am visat o luptă care se dădea la Predeal în trei sectoare: Unul la „pompă", altul pe panta orașului care urcă pe Fitifoi, deasupra cazărmii, al treilea era sub comanda mea, între vila Stelian Popescu și Hotel „Palace", pînă spre linia ferată cu direcția gara. Nu se trăgeau focuri de armă. Lupta era corp la corp. Sectorul meu a dat inamicul peste cap fulgerător și l-a împins dincolo de gară, punîndu-l în debandadă. Celelalte două sectoare, cu oarecare greutăți, au răzbit. La „pompă" am intervenit în ultimul moment cu ai mei. Inamicul era însă respins cînd am ajuns. Am fost și pe Fitifoi și ocheam cu un tun, care semăna mai mult cu un aruncător de bombe „Hansen". Dar n-am tras. Dintre cei ce erau cu mine, îmi reamintesc bine pe Bordeianu și Miluță Popovici; pe ceilalți i-am uitat. Am adormit din nou. În fața unei case, la o masă rotundă cu fața de masă albă, am visat că eram eu, tatăl meu și încă cineva; pe masă era o singură ceașcă, plină cu cafea neagră, în dreapta mea era o vale mare, la cîțiva metri de noi, iar în față deasupra noastră, drept în sus, se ridica un deal mare, lutos și pietros... La un moment dat au început să se surpe de sus bucăți mari și să cadă la vale. A căzut și un pom verde care era acolo. Apoi au început să cadă pe masa noastră. Ne-am ridicat și am fugit spre stînga. Tatăl meu mi-a spus: „Bea-ți cafeaua". Eu m-am apropiat de masă, dar chiar atunci a căzut în mijlocul mesei, peste cafea, o bucată de pămînt ce ardea. M-am retras și a început să cadă pămînt amestecat cu cenușă și cu tăciuni... Femeile din casă au ieșit să-și strîngă lucrurile, văzîndu-se în focul acesta. Eu am văzut geamantanul tatălui meu și m-am repezit deasupra mormanului să-l iau. Cînd

am ajuns acolo, o femeie se aplecase deasupra geamantanului şi a acoperit-o aşa pământul şi cenuşa care cădeau, încât i se vedeau numai picioarele. Era mama mea. Am scos-o şi am ridicat-o pe umeri, iar cu stânga am apucat geamantanul şi l-am luat. Şi coboram. S-a repezit tatăl meu să-mi ajute, strigând: „Săraca, săraca". M-am trezit. Am adormit din nou. Am visat-o dormind în pat, pe soţia mea şi pe Nicoleta... Ieşind pe stradă, i-am văzut pe Smărăndescu şi Horodniceanu şi-i întrebam: „Unde este Nicoleta?", căci se sculase şi plecase de la noi şi voiam s-o văd. Am căutat-o într-un loc, dar nu era. Am căutat-o mult şi am găsit-o cu mama ei, într-o casă săracă. Şi s-a făcut ziuă.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*. Responsabil pentru alegerea, dispoziţia, autenticitatea şi conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfinţescu, Ediţia a treia, Editura Fundaţiei „Buna Vestire", Bucureşti, 1993, p. 167-168.

64. **1938 iunie 10, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind orientarea activităţii Mişcării Legionare.

Cercurile legionare bine informate afirmă că în Mişcare s-a iscat o mare neînţelegere între Vojen şi partizanii acestuia, pe de o parte şi Trifa şi partizanii săi, pe de alta. Conflictul se datorează unei neînţelegeri în ceea ce priveşte tactica de urmat.

Astfel, conform instrucţiunilor primite de la Codreanu, Vojen recomandă tuturor legionarilor să păstreze liniştea în întreaga ţară. Trifa din contră, cere să se înceteze această stare de linişte, care spune el – revoltă întreaga suflare legionară. Studenţimea este revoltată până la extrem de aceste ordine de linişte. În timp ce Codreanu, cu sute de legionari, zac în puşcării, ceilalţi stau şi privesc recomandând linişte.

Viorel Trifa are de partea lui pe Belgea şi aproape trei sferturi din studenţii legionari. Vojen este înconjurat de Horodniceanu, Stănicel, David, Christescu, Radu Mironovici, Amăutu, Smărăndescu, Bernea, Mugur, A. Gheorghiu, Mircea Eliade şi alţii. Ei menţin o legătură permanentă cu toate cuiburile din ţară, primind rapoarte în care se arată că legionarii ascultă ordinele Centrului din Bucureşti. Pentru menţinerea unei atitudini liniştite, se mai adaugă şi părerile d-lor g-ral Antonescu şi Maniu, care recomandă mereu linişte.

Legionarii spun că ei ştiu precis ce au de făcut pentru a garanta biruinţa legionară, mai ales că C. Z. Codreanu înainte de a fi arestat a aranjat toate chestiunile pentru cazul că se vor produce represiuni din partea guvernului şi vor fi arestaţi fruntaşii legionari.

Dr. Gerota este de asemenea mulţumit de această tactică şi atitudine liniştită.

În general, toate persoanele care au insistat pentru abandonarea liniei revoluţionare se manifestă în favoarea Legiunii în speranţa că în curând se vor produce mari evenimente interne care vor duce la revenirea la vechea situaţie a partidelor politice. În acest caz, libertatea lui Codreanu va fi asigurată, ca şi a celorlalţi legionari închişi, cu domiciliu forţat sau condamnaţi.

Grupul celălalt, condus de Trifa, doreşte menţinerea pe linia revoluţionară şi pentru a elibera pe Codreanu şi pe cei cu domiciliu forţat, să se treacă la asasinate şi să nu se predea nici unul.

Se fac presiuni de partizanii lui Vojen pe lângă Trifa, pentru ca acesta să nu întreprindă vreo acţiune violentă şi să păstreze atitudinea liniştită.

*

În cercurile studenţilor legionari macedo-români se vorbeşte despre o nouă organizare a Gărzii de Fier. Întrucât cea mai mare parte din fruntaşi se găsesc astăzi arestaţi,

condamnaţi sau internaţi, nu poate fi vorba de un conducător unic, care să dirijeze întreaga activitate a Mişcării. De aceea, comandanţii legionari care n-au putut fi arestaţi până în momentul de faţă, au opinat pentru formarea unui comitet „de o sută". Din acest comitet urmează să facă parte toţi şefii de cuiburi din Corpul Muncitoresc Legionar, precum şi şefii de cuiburi din diferite organizaţii studenţeşti legionare. Ei vor reprezenta proporţia membrilor legionari activi.

Întrucât în împrejurările actuale nu s-ar putea ţine o şedinţă plenară, în care să se ia măsurile necesare, comandanţii legionari vor trebui să se întrunească într-o şedinţă mai restrânsă, când vor discuta chestiunile la ordinea zilei. Rapoartele sau procesele verbale întocmite vor fi trimise şefilor de cuib ce fac parte din acest comitet, care, ţinând adunări, vor comunica cele hotărâte de comandanţi. Ei vor pune referate completând deciziile comandanţilor, care luând cunoştinţă de propunerile şefilor de cuib, vor ordona în consecinţă în numele „Comitetului de o Sută".

*

Legionarii macedo-români afirmă că recursul lui Codreanu a fost admis de instanţa superioară militară. Ei sunt întrucâtva optimişti, sperând într-o reducere a pedepsei. Data judecării recursului spun că a fost fixată între 12-15 a lunii curente. În acest sens s-au făcut comunicări tuturor organizaţiilor legionare.

Comentând serbările „Zilei Tineretului", studenţii legionari macedo-români – care de altfel au participat în număr foarte redus – spun că toată această sărbătorire nu are nimic serios în ea şi nici o semnificaţie. Faptul că participă numai minori, elevi şi eleve, nu poate să constituie o dovadă că ţara are un deosebit devotament faţă de Suveranul ei. Tineretul – spun ei – a fost obligat să participe. Dacă n-ar fi fost această obligaţie, n-ar fi participat nici o zecime din cei prezenţi. Totuşi Suveranul – continuă aceleaşi cercuri – poate să-şi dea seama că a căzut în dizgraţia poporului şi, mai mult, în a generaţiei de sacrificiu.

Pe tot parcursul, de la Palatul Regal până la A.N.E.F., Suveranul n-a fost ovaţionat decât de foarte puţini. Ei caută să explice această răceală a maselor faţă de Suveran, cu ultimele evenimente privind Garda de Fier. Părerea lor este că, din an în an, serbarea Restauraţiei eşuează şi aceasta se pune în legătură cu atitudinea Regelui faţă de curentul naţionalist.

*

Legionarele din echipa feminină afirmă că au ordin de la şefii de regiuni pentru a difuza nişte manifeste ce cuprind apărarea lui Codreanu. Acelaşi grup feminin ar avea misiunea de a spiona activitatea tuturor legionarilor şi simpatizanţilor, pentru a cunoaşte pe acei care au vândut Legiunea şi continuă a o spiona, pentru ca în ziua răzbunării aceştia să aibă precădere. Aceste legionare afirmă că activitatea continuă, şedinţele ţinându-se în grupuri restrânse de câte 4-5 prin grădini publice, câmpuri sau chiar pe străzi. Ele vorbesc şi de nişte „echipe ale morţii" menite a răzbuna pe Codreanu, în care s-ar fi înscris până acum circa 10.000 legionari. În acest grup de legionare, ce continuă a activa şi difuza dispoziţiile, au fost identificate Ana Grosu şi Magda Şişteanu.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 59-61, 64-65.

65. **1938 iunie 10, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Vineri, 10 iunie. Astăzi dimineaţă a zburat primul pui de vrăbioară din cuibul de la geamul meu... Câtă emoţie, cât tremur pe el... Primii paşi şi primul zbor în viaţă. Câtă grijă, câtă

bocurie pe mama lui! E plină bolta de chemările ei, de îndemnurile ei. Numai ciripit. Mergi cu bine dragul meu, în sfânta libertate. De câteva zile pe aici, prin celulă, umblă o lăcustă verde. Când mă culc, se apropie de aşternutul meu. Aseară voia să se aşeze pe cap. Am încercat s-o alung. Ea s-a speriat, a făcut un salt şi a dispărut. Azi dimineaţă am găsit-o turtită sub rogojină. Am ridicat-o şi am îngrijit-o timp de o oră. I-am dat apă, peste care am pus praf de zahăr. A băut. S-a refăcut şi a zburat afară. Pe la ora 1 am fost chemat sus la cancelarie. O anchetă. Căpitanul Ţărăneanu, de la Consiliul de Război, a venit să cerceteze dacă am trimis eu, din închisoare, un manifest prin care îndemnam oamenii mei la „răzbunare". Era „apocrif", bineînţeles. Am dat o declaraţie în acest sens. Cum vin pe capul meu tot felul de uneltiri? Condamnat pentru o scrisoare care nu e mea. Acum vine alta. Cred însă că s-a convins şi procurorul că e ceva nesănios. Astă noapte, spre dimineaţă, am visat că eram într-o sală plină de oameni. Aşa de plină că nu mai puteam răsufla. S-au deschis geamurile, începea procesul meu în recurs... Iacobescu spunea că va vorbi două ore. M-am trezit. Am adormit din nou. M-am visat călătorind într-un tren cu mama, soţia, fata şi Silvia. Trenul se apleca aşa de tare spre prăpastie, încât credeam că se va răsturna. Atunci am sărit jos, căci mergea încet şi am pus umărul. Ceilalţi au făcut la fel... A deraiat de pe linie, dar nu s-a dus în prăpastie.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziţia, autenticitatea şi conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfinţescu, Ediţia a treia, Editura Fundaţiei „Buna Vestire", Bucureşti, 1993, p. 168-169.

66. 1938 iunie 13, Jilava. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Luni, 13 iunie. Toată noaptea n-am dormit. Cred că mă dor plămânii în partea de sus, în dreptul omoplaţilor. Simt în ambele părţi o durere slabă şi o căldură permanentă. O să chem doctorul. Greu o să urc muntele acesta... După masă, au fost avocaţii la mine, căci la 15, miercuri, este recursul meu la Casaţia Militară. Ei cred că se va amâna cel puţin 15 zile, pentru că aşa e uzul. Se depun noi motive de casare şi se dă un nou termen. Am studiat cu ei motivele: sunt principale: 1. Nu mi s-au adus martorii de fapt, oamenii de la Ciuc, aceia cu care am lucrat eu. Nici unul. 2. Am fost condamnat pentru o scrisoare care nu-mi aparţinea. S-a găsit autorul ei, care a dat o altă scrisoare, prin care afirma că e a lui şi ca conţinut şi ca scris. Deci s-a găsit autorul scrisorii. 3. Încadrarea greşită. Am fost încadrat la crima contra siguranţei exterioare a Statului, la trădare, aplicându-mi-se o pedeapsă uriaşă. Ordinele nu interesează siguranţa exterioară a Statului, căci nu sunt o primejdie venind de la o putere din afară, care să atingă: a. Integritatea teritoriului. b. Independenţa. c. Suveranitatea. 4. Nu există măcar o dovadă, de vreun fel, că aş fi vrut să provoc război civil, se spune de depozite de muniţii, dar nu se arată nici unul. Unde e, ce conţine, la cine s-a găsit? Sunt condamnat pe simple afirmaţii. E ceva unic în analele proceselor, juridic şi procedural.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziţia, autenticitatea şi conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfinţescu, Ediţia a treia, Editura Fundaţiei „Buna Vestire", Bucureşti, 1993, p. 169.

67. 1938 iunie 14, Bucureşti. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind scrisoarea trimisă de Corneliu Zelea Codreanu lui Ion Victor Vojen şi orientarea activităţii Mişcării Legionare.

Cercurile legionare bine informate afirmă că în ziua de 11 iunie a.c., C. Z. Codreanu ar fi transmis din închisoare o scrisoare adresată lui Victor Vojen şi legionarilor care vor să se jertfească pentru el şi pentru Legiune. În scrisoare, Codreanu se arată foarte demoralizat de faptul că înainte de a fi arestat şi-a pierdut echilibrul politic, necunoscând pe adevăraţii duşmani ai Legiunii. Din această cauză îşi recunoaşte toată greşeala. Totuşi recomandă tuturor linişte, spre a se putea repara greşeala.

Au fost timpuri când toţi cei ce erau consideraţi duşmani ai Legiunii erau ameninţaţi. Nici o ameninţare însă nu s-a tradus în fapt. Aceasta pentru că – el recunoaşte în scrisoare – Codreanu nu a înţeles să cucerească puterea prin vărsări de sânge, ci prin principii sănătoase. De aceea, pentru a învinge pe duşmani, recomandă această tactică de profundă înţelepciune. Codreanu asigură – pe cuvântul său – că în curând legionarii vor fi liberi şi întreaga ţară va deveni legionară.

În continuare, Codreanu spune că de aproape două săptămâni mănâncă numai pâine şi bea apă. Aceasta este masa lui. Toate le suportă însă cu uşurinţă, rugându-se de trei ori pe zi. Viaţa din fundul puşcăriei nu-l face să sufere, din contra îl oţeleşte, iar viziunea sa în viitor devine din ce în ce mai clară şi categorică. Orice forţă din lume nu va putea înfrânge Mişcarea Legionară, afară de Dumnezeu care o pune la grele încercări. Bătălia Ascezei este unul din principiile legionare: toţi pentru unul şi unul pentru toţi.

În continuare, Codreanu scrie că în curând va face un plan de mare importanţă pentru viitorul legionar. Întreabă apoi care dintre legionari au fost prinşi de Poliţie, ce mai face Vojen, Horodniceanu şi Trifa şi dacă ultimul şi-a călcat pe inimă acceptând tactica sa.

*

După cum am relatat anterior, în Mişcarea Legionară s-a iscat o vie neînţelegere pe chestie de tactică. Astfel grupul condus de Vojen, Horodniceanu etc., vor menţinerea Mişcării pe o linie liniştită, iar celălalt grup condus de Trifa şi Belgea şi care are adeziunea majorităţii studenţilor legionari, vor reîntoarcerea pe linia revoluţionară. Conform hotărârii celor din urmă, se caută ca efectele acestei atitudini să se resimtă în întreaga ţară. În acest scop, grupul Trifa, Belgea etc. a hotărât ca lucrările efectuate de braţe legionare să nu intre în mâna regimului actual şi să fie folosite ca edificii publice. Într-o consfătuire ce a avut loc aseară între conducătorii acestui grup, s-ar hotărî definitiv ca tot ceea ce este operă legionară să fie aruncată în aer, spunându-se că acei care au nevoie de astfel de lucrări să şi le facă, deoarece legionarii nu vor să conlucreze cu actualul regim. Cum pentru executarea acestei hotărâri este nevoie de multă dinamită, s-a decis procurarea acestora de la Pirotehniile Armatei şi Arsenale, pentru a putea procura materialul necesar. În acelaşi scop, studenţii legionari vor căuta relaţii cu ofiţerii.

Pentru ziua de 16 crt., ziua judecării recursului lui Codreanu, Vojen a dat dispoziţii tuturor legionarilor să ţină post negru şi să nu iasă nici unul din casă. Liniştea trebuie să domnească în întreaga ţară.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 48-49.

68. **1938 iunie 14, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Marți, 14 iunie. Astăzi a fost Lizetta Gheorghiu. Ceilalți studiază. I-am încredințat cu această ocazie un mic testament familial, pe care l-am făcut azi aici în celulă la mine. Pe mâine recursul. Astăzi am terminat de citit „Epistolele Sfântului Apostol Pavel". Am rămas profund impresionat. Mărturisesc că până acum citisem numai unele dintre ele și fără a le aprofunda suficient. Voi scrie mai târziu, căci merită un întreg studiu. Noaptea aceasta l-am visat pe Căpitănească. Se plângea că a fost rău în tabără la Ciuc. Apoi l-am visat pe Tell. Era escortat. A fugit în casă la Ionică. La urmă l-am visat pe Alecu Cantacuzino. Am vorbit cu el într-o casă, dar nu știu unde.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*. Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu. Ediția a treia. Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 169-170.

69. **1938 iunie 14, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Corpul Detectivilor cu privire la acțiunile organizatorice întreprinse de conducerea Societății studenților macedo-români în rândul legionarilor din Capitală și din sudul Dobrogei.

Corpul Detectivilor
09176/14 iunie 1938

Notă

Ion Zeană, președintele Societății Studenților macedo-români și Spiru Bujgoli, șeful grupului studenților legionari macedo-români, desfășoară o intensă activitate pentru reorganizarea și menținerea legăturilor între membrii grupului studenților legionari macedo-români.

În acțiunile lor, Zeană și Bujgoli explică legionarilor macedo-români cu care vin în contact că trebuie să fie astfel pregătiți, încât să facă față oricărei împrejurări atunci când Corneliu Codreanu va da semnalul luptei decisive, care se crede că va fi în toamnă.

Totodată, numiții recomandă legionarilor din subordine de a vizita prietenii și rudele atât din Capitală, cât și din Dobrogea Nouă, explicând acestora că Mișcarea Legionară se va reorganiza în curând și că se pregătește pentru lupta decisivă.

• ASRI Constanța, Fond „D", dosar nr. 202, vol. 1, f. 234.

70. **1938 iunie 14, București**. Circulară a Direcțiunii Generale a Poliției către prefecții de județe privind executarea ordinului referitor la troițele ridicate de membrii Mișcării Legionare și ai Ligii Apărării Național-Creștine.

Nr. 40158/14 iunie 1938

Urmare ordinului nr. 150 din 27 aprilie a.c. prin care vi s-a cerut ca toate crucile ridicate de legionari să fie duse în cimitire și să se șteargă de pe ele orice mențiune gardistă, avem onoarea a vă ruga să luați măsuri ca troițele și crucile ridicate de cuziști la biserici, răspântii de drumuri, în sate etc. să fie lăsate pe loc, însă să se șteargă de pe ele

zvastica și inscripțiunea din care se va putea deduce că este lucrarea membrilor unui partid politic.

Ștergerea inscripției și a zvasticii se va face de meseriași specialiști, astfel ca troițele și crucile să nu fie deteriorate sau să prezinte o înfățișare care să aducă vreun prejudiciu cultului religios.

Director General,
/ss/ Negulescu

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 55/1938, f. 232.

71. **1938 iunie 15, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Miercuri, 15 iunie. Când am terminat Evangheliile am înțeles că stau aici în închisoare din voia lui Dumnezeu; că, deși n-am nici o vină sub latura juridică, El mă pedepsește pentru păcatele mele și-mi pune la încercare credința mea. M-am liniștit. A căzut liniștea asupra zbuciumului meu din suflet, cum se lasă seara liniștită la țară peste zbuciumul, zvârcolirile și încordările lumii. Oameni, pasări, animale, copaci și ierburi, pământ muncit și tăiat de fierele plugurilor, intră în repaos. Căci tare am fost zbuciumat... Mult a mai suferit sărmana carne de pe mine. Nu cred să fi îndurat vreodată mai mult ca acum. „Credința" și „Dragostea" nu mi le-am pierdut, dar am simțit că la un moment dat mi s-a rupt firul nădejdii. Chinuit fizicește ca un câine (sunt pline hainele de suferință, iată sunt acuși 60 de zile de când dorm îmbrăcat, pe scândură și pe rogojina aceasta. 60 de zile și 60 de nopți de când oasele mele sug, ca o sugătoare, umezeala care țâșnește din pereți și din pământ). De 60 de zile nu schimb nici o vorbă cu nimeni, căci nimeni din cei de aici nu are voie să vorbească cu mine. Și atacat în același timp în ființa mea morală, acuzat de trădare, declarat străin, ca nefiind român nici după tată, nici după mamă, arătat ca dușman al Statului, copleșit de lovituri și legat cu mâinile la spate, adică neavând nici o posibilitate de apărare. Cu inima strânsă la gândul suferinței, jignirilor, maltratărilor celorlalți ai mei, familie și camarazi. Am simțit că mi s-a rupt unul din cele trei fire nevăzute, care leagă pe creștin de Dumnezeu, nădejdea. Mi s-a făcut negru înaintea ochilor. Simțeam că mă înec. Dar mi l-am legat la loc, luptând zi de zi. Cum? Citind cele patru Evanghelii. Când le-am terminat, am simțit că am din nou cele trei fire și că ele sunt bune: credința, nădejdea și dragostea. Și acum, terminând de citit scrisorile Sf. Apostol Pavel, am desprins din ele dovezi hotărâtoare despre existența învierii și puterii Mântuitorului Iisus Christos. M-au impresionat: 1. Sinceritatea și curățenia sufletească a Sf. Apostol; 2. Viața integral creștină, fără pată; 3. Prin mejdiile și suferințele prin care a trecut pentru Domnul; 4. Seninătatea și chiar bucuria cu care primea aceste suferințe; 5. Tăria de a mai încuraja și pe alții, ca să nu se mai clatine în fața suferințelor și prigonirilor; 6. O dragoste sfântă, de o înălțime zguduitoare pentru toți frații creștini sau copiii lui duhovnicești; 7. O râvnă neînvinsă și rar cunoscută printre apostolii unei credințe de a propovădui neîncetat pe Mântuitorul Iisus, la toate neamurile; 8. Marea știință și înțelepciune. În fiecare scrisoare, aproape, începe: „Eu întemnițatul, care mă găsesc în lanțuri pentru credința în Christos, Domnul nostru". Apoi scrie lui Timotei: „Silește să vii la mine curând" (II Timotei 4, 9). Îi era și lui dor să vadă pe cineva. „Când vei veni, adu-mi mantaua". Îi era frig și lui ca și mie. În sfârșit, cu cât pătrundem mai mult în citirea scrisorilor, ajungem la concluzia: 1. Că nu suntem creștini, că suntem departe de a fi creștini. Cât de departe... 2. Că ne creștinăm în formă, dar că ne descreștinăm în conținut. 3. Că omenirea a suferit acest proces de descreștinare de-a lungul veacurilor până la noi, cu mici zvâcniri spre adâncuri... Creștinarea în suprafață

gare că a preocupat mai mult lumea. 4. Caracteristica timpului nostru: ne ocupăm cu lupta dintre noi şi alţi oameni, nu cu lupta dintre porunci Duhului Sfânt şi poftele firii noastre păcătoase. Ne preocupăm şi ne plac victoriile asupra oamenilor, nu victoriile împotriva Diavolului şi ispitei. Toţi oamenii mari ai lumii de ieri şi de azi: Napoleon, Mussolini, Hitler etc., sunt preocupaţi mai mult de aceste biruinţe. Mişcarea Legionară face excepţie, ocupându-se, din păcate, insuficient, şi de biruinţa creştină în om, în vederea mântuirii lui. Insuficienţă! Răspunderea unor conducători este foarte mare. Ei nu trebuie să delecteze ochii armatelor sale cu biruinţe pământeşti, neregândindu-le, în acelaşi timp, pentru lupta decisivă, din care sufletul fiecăruia se poate încununa cu biruinţa veşniciei sau cu înfrângerea veşnică. 5. În sfârşit, lipsa – cel puţin la noi – a unei elite proteşti, care să fi păstrat focul sacru al vechilor creştini. Lipsa unei şcoli de mare înălţime şi mare moralitate creştină.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1906-1938*. Responsabil pentru alegerea, dispoziţia, autenticitatea şi conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfinţescu. Ediţia a treia. Editura Fundaţiei „Buna Vestire", Bucureşti, 1993, p. 170-171.

72. **1938 iunie 15, Jilava**. Testamentul lui Corneliu Zelea Codreanu găsit de poliţie în casa pictorului Horia Igiroşanu.

Testament

Eu cred că nu voi muri, dar dacă mor, Centrele să ia următoarele măsuri cu privire la mica mea avere:

I. Lucrurile din casă aparţin soţiei mele Elena, născută Ilinoiu, cu toate cele ale gospodăriei.

II. Pământul de la Frăteşti-Vlaşca, 50 de hectare, 1/3 soţiei mele, 1/3 fetei noastre Cătălina, 1/3 mamei mele pentru ea, să ajute pe cine se va găsi în nevoie din familie, fraţi, surori, judecând după inima ei de mamă, dar cu deosebire să aibă grijă de copiii lui Horia.

III. Pământul de la Predeal, 5600 mp la fel: 1/3 soţiei mele, 1/3 fetii noastre Cătălina, 1/3 mamei mele.

IV. Venitul şi proprietatea cărţilor mele scrise sau pe care le voi mai scrie, 1/2 soţiei mele, 1/2 mamei mele.

V. Maşina, automobilul nr. 6059 pe care o am amintire de la Moţa să rămână soţiei mele, să nu o vândă niciodată şi să o pună din când în când şi la dispoziţia familiei, soţiei şi copiilor lui Moţa.

VI. Rog ţara aceasta să aibă grijă de copiii lui Moţa, în amintirea jertfei lui sfinte.

VII. Pentru familia mea şi familia soţiei mele, tată, mamă, fraţi, surori şi alte neamuri, toată dragostea mea şi rugăciunile mele pentru ca să-i binecuvânteze Domnul nostru Iisus Hristos.

Făcut astăzi, marţi 15 iunie, în celula mea de la închisoarea Jilava şi iscălit de mine.

/ss/ Corneliu Z. Codreanu
15 iunie 1938

G.S.

1. Ferma de la Carmen-Sylva mai are un an până la terminarea contractului de închiriere. Să se ocupe Ion de ea (fratele meu).

2. La pensiunea din Predeal sunt banii mei investiţi. Să se facă proces lui Baru pentru a ne da ori banii, ori casa pe doi ani, sau prin înţelegere.

3. Să se facă proces pentru oile de la Silistra, care sunt proprietatea mea personală, să se plătească ciobanului Socrate tot ce i se datorează şi 1.000 lei pe deasupra.

4. Banii pe cărţi, or mai fi daţi pe undeva, să vă interesaţi!

5. Ediţia „Pentru Legionari", care se tipăreşte acum în limba italiană, am încheiat un contract cu o editură de la Roma, „Europa Giovani". Urmează a-mi da 15% din venitul net.

6. Pentru limba franceză şi germană va încăli contractele Lizetta.

7. Dacă am uitat ceva ce-mi aparţine ca fiind proprietatea mea personală, să fie împărţit ca la punctele 2 şi 3.

/ss/ Corneliu Z. Codreanu
15 iunie 1938

Încredinţez acest testament devotatei mele apărătoare Lizetta Gheorghiu, cu rugămintea de a-l păstra şi la caz de nevoie a face uz de el, pentru care îi mulţumesc cu o caldă strângere de mână şi cu vie amintire.

/ss/ C.Z.C.
15 iunie 1938

Prezenta copie fiind reproducerea integrală a fotografiei testamentului lui Corneliu Z. Codreanu, găsită la domiciliul pictorului Igiroşanu Horia, se certifică de noi.

Comisar Ajutor,
/ss/ Indescifrabil

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 12/1939, f. 124-125.

73. **1938 iunie 17, Jilava**. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Vineri dimineaţa, 17 iunie. Miercuri pe la cinci a venit soţia mea şi cu mama ei. Mi-au spus că procesul meu în recurs nu s-a amânat cum era uzul, ci se judecă după masă la 5, continuând în şedinţa de noapte. Soţia mea mi-a spus că au chemat-o la Legiunea de Jandarmi Bălţi, unde au ţinut-o de dimineaţă până la ora 1 şi jumătate, pentru ca să-i spună că nu mai are voie să intre acasă, la Casa Verde, că vineri să vină să-şi împacheteze lucrurile, iar duminică, cu căruţele, să le ducă unde va şti. Era neagră la faţă de supărare. Să-şi scoţi lucrurile din cuibul tău. Unde să le duci? Unde să stai? Eu în închisoare, soţia mea fără nici un scut, aruncată pe drumuri, cu fata de mână. Câtă lipsă de omenie!... Câtă lipsă de bunăcuviinţă! Stăm toţi trei şi ne gândim: unde? unde? Dau şi eu câteva adrese, de încercare. N-avem atâţia bani ca să putem plăti o casă cu chirie... I-am spus că, dacă mi se va respinge recursul, voi fi dus de aici la Doftana. Ea vrea să vină cu fata, să locuiască în satul de lângă închisoare. I-am spus că am lăsat la Lizetta Gheorghiu dispoziţii testamentare şi am început să le schiţez în câteva cuvinte conţinutul. Ele plângeau, şi soţia mea şi mama ei; fata are abia patru ani, nu înţelege nimic din toată tragedia acestor momente, când umbrele morţii încep să bată peste gândurile unei familii. După cele 15 minute reglementare, au plecat. Acum e vineri dimineaţa, încă nu mi-a sosit răspunsul

cu recursul. Acasă la noi, la ora aceasta, soția mea împachetează și-și plânge toate nenorocirile. Dar nu se poate. O să ne întoarcem înapoi.

Vineri seara, 17 iunie. Acum o jumătate de oră au venit avocații la mine și mi-au spus că s-a respins recursul meu la Casația Militară. Erau cu toții triști și abătuți. Am stat cu ei vreo 15 minute. I-am întrebat cum s-au desfășurat dezbaterile. Mi-au spus în câteva cuvinte; ne-am despărțit. M-am reîntors în celula mea, m-am așezat pe marginea patului meu de scânduri și-am rugat pe Dumnezeu, spunând rugăciunea „Tatăl nostru, Doamne fie-n voia Ta".

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*. Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu. Ediția a treia. Editura Fundației „Buna Vestire". București, 1993, p. 172.

74. 1938 iunie 19, Jilava. Însemnările lui Corneliu Zelea Codreanu în închisoare.

Duminică, 19 iunie. Astă noapte, pe la ora 12 și jumătate, pe când mă munceam să adorm, am auzit pași apropiindu-se de celula mea. Zgomot de lacăt și ușa s-a deschis. Era locotenentul de serviciu și cu primul gardian. Au venit să mă anunțe că trebuie să plec la Doftana. M-am sculat, m-am îmbrăcat repede, mi-am strâns lucrurile în două geamantane și în pătură, mi-am făcut rugăciunea și am părăsit, cu gândul aruncat în necunoscut, această locuință a suferinței și a chinurilor mele. Rămâneți cu bine, sute de legionari, dragi camarazi, care îndurați între aceste ziduri. Înconjurat de patru sentinele, am ajuns la cancelarie. Aici mi s-a făcut o amănunțită percheziție corporală. Am fost căutat prin buzunare, pipăit cu atenție la guler, mâneci, corp, picioare; apoi a trebuit să mă descalț și să fiu căutat în ghete. Cu aceeași grijă mi s-au cercetat și bagajele. Am salutat pe colonelul Brusescu, comandantul închisorii și pe ofițeri, care, în executarea serviciului lor, s-au purtat cu mine cu multă eleganță sufletească; un maior de jandarmi, un căpitan, același care m-a adus de la Predeal și apoi la Consiliul de Război, în ochii căruia am putut citi un sentiment de compătimire pentru toate nenorocirile care se abăteau peste mine, un sublocotenent – fosta mea pază de la proces – de asemenea, foarte delicat, un comisar de poliție, m-au luat în primire. M-am urcat într-o mașină taxi, având în dreapta pe maior, pe scăunelul din față pe căpitan, iar lângă șofer un sergent instructor. În fața noastră, la 30 m mergea o altă mașină cu poliție, iar în urmă un camion cu 30 de jandarmi... Era ora două noaptea. Afară e frumos. Pe cer se proiectează lumina Capitalei, de care ne apropiem. Iată, pe drumul acesta am fost acum doi ani, în sat la profesorul Dobre, unul din bunii mei comandanți legionari. Aici am oprit odată mașina și am stat la masă. Și amintirile încep să se depene... Intrăm în București. Cu cât ne apropiem de centru, cu atât îmi sunt mai cunoscute locurile. Iată, mașina trece pe Șoseaua Ștefan cel Mare, la câțiva metri de restaurantul pe care l-am avut la Obor. Mă uit, zăresc clădirea posomorâtă, fără frumoasele firme legionare, care o împodobeau cu două luni în urmă. Urmăm drumul obișnuit pe care mă întorceam la Casa Verde. Apoi, în Piața Victoriei, o apucăm la dreapta, pe șoseaua Ploiești. Alte amintiri!... E drumul pe care mă duceam adesea cu mașina, condusă de credinciosul Ilarie, la Predeal, locul meu de recreație. Eram atunci cu soția, cu fata, cu legionarii. Acum sunt sub pază și mă duc, condamnat 10 ani, spre Doftana. Pe șosea ajungem din urmă un car cu fân, la care erau înjugați 6 perechi de boi frumoși. E semn bun. Ne apropiem de Ploiești. E trecut de trei. Puterea nopții începe să scadă și la orizont se arată înaintând cele dintâi patrule ale luminii. Din când în când vorbesc cu maiorul și descoperim că am făcut împreună școala militară de infanterie, acum 20 ani la Botoșani, el terminând cu vreo șase luni înaintea mea. Ne reamintim de timpurile acelea, de camarazi, de ofițeri. Intrăm în Ploiești. Străbatem străzile tăcute ale orașului. Lumea doarme. Ieșim spre

Câmpina. De după dealuri năvălește lumina. Căpitanul din fața mea a ațipit. Eu mă gândesc la zile mai bune. Răbdare pe drumul suferinței. Merg înainte cu gândul înfipt în nădejde. După o bucată de vreme, în stânga se deschide, frumoasă și luminoasă, valea Prahovei. Apa curge liniștită, strecurându-se printre nisipuri. Coborâm pentru a trece podul și a urca spre primele case ale Câmpinei. Femei cu coșărci pline merg spre târgul Câmpinei. Din centrul orășelului curat, apucăm la dreapta. După 2 km, în stânga și în dreapta noastră, se deschide, plină de măreție, valea Doftanei. În fața noastră, pe un deal înalt, o cetate cu un aspect medieval. E înconjurată numai cu verdeață, închisoarea Doftana, piatra condamnaților la muncă silnică, unde mergem. E așa de frumos afară. O dimineață din acelea de rară frumusețe, încărcată cu binecuvântarea lui Dumnezeu. Răsare soarele printre copacii de pe deal și revarsă lumină aurie peste verdele din jur, peste apa din vale. Am ajuns. Ofițerii și jandarmii s-au dat jos. Au anunțat pe directorul închisorii. Eu mai rămân în mașină. Funcționarii, sculați din somn, se adună unul câte unul. Sunt condus în cancelarie. Director, subdirector, funcționari, nu cunosc pe nimeni. Funcționarii par oameni cumsecade. Directorul și subdirectorul distinși. Aceleași formalități ale unei percheziții minuțioase, de la buzunare și până la ghete. Este atâta umilință în aceste percheziții reglementare. O suport cu resemnare. Mi se aduce la cunoștință că în închisoare nu este permisă culoarea verde. Mi se ia flanela verde, pe care o aveam pe mine și mi se permite să îmbrac una albă în schimb. Mi se iau, de asemenea, niște manșete de lână, tot verzi. În sfârșit, sunt condus înăuntrul închisorii, cu înfățișare foarte îngrijită, în fund zăresc o bisericuță. Dumnezeu e nelipsit pretutindeni. Pe mâna stângă, pe un coridor, drept înainte, o cameră albă, de curând văruită, înaltă, cu ferestruici sus de tot, de nu poți vedea prin ele. Cam de cinci metri lungime și 2,50 m lățime. Aceasta este noua mea celulă în care va trebui să stau. În fund are un pat de fier, cu o saltea de paie, cu pernă, cu pătură. Pe jos e ciment și două rogojini. O măsuță de lemn și două scăunele. Mi se pune în vedere că, fiind condamnat definitiv la șase luni închisoare corecțională, voi avea voie să ies toată ziua în curtea din fața celulei. După ce va trece prin Casație și condamnarea la 10 ani, mi se va aplica regimul de muncă silnică, care începe în primul an, închis toată ziua în celulă, cu o singură oră pe zi afară. Acum mă poate vizita familia odată la două săptămâni, atunci odată la două luni. Am voie să scriu acasă odată pe săptămână, acum. Când va veni condamnarea definitivă, odată pe lună. Greu!... Greu de tot!... Dar ne vom supune fără murmur. M-am întins pe pat. Sunt obosit. Și mi-e frig. Parcă e tot așa de frig ca și la Jilava. Am adormit. Mă trezesc într-un zgomot. Mă uit în jur. Un șoarece se suise pe masă și începuse să ronțăie dintr-un pachețel cu mâncare. L-am alungat. Iar am ațipit; iar m-a trezit. Am stat așa până la ora 12, zburându-mi gândurile departe. Mi s-a adus de mâncare, borș cu carne. Am mâncat carnea și câteva linguri de borș. M-am plimbat prin curte. Am reintrat în celulă și am adormit până la 5. Am ieșit iar prin curte. Masa de seară a fost borș fără carne. N-am poftă de mâncare. Pe la 7 a fost inspecția D-lui Gorănescu, subdirector general al închisorilor. Seara, după închidere, a venit doctorul închisorii și m-a cercetat. O veste rea. M-a găsit cu plămânii la vârfuri și în partea de jos, la spate și în față, prinși. Mi-a dat o rețetă. Injecții de calciu, o alifie cu care să mă ung și ceva pentru pofta de mâncare. Sărmanii plămâni, nu mai pot de suferință. După ce am fost atacat în ființa mea morală, după ce am fost cu barbarie tratat din punct de vedere fizic, acum vine peste mine un al treilea atac: mă atacă microbii. Dar Dumnezeu vede și va răsplăti!

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*. Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu. Ediția a treia. Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 173-175.

75. **1938 iunie 20, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind evadarea legionarilor Vasile Christescu şi Alexandru Cantacuzino.

Prefectura Poliţiei Municipiului Bucureşti
Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor

Cercurile legionare spun că ar fi primit un comunicat din partea lui Al. Cantacuzino şi V. Christescu care anunţă că au evadat, sărind din trenul care îi aducea spre Bucureşti. Comunicatul arată că lucrul acesta a fost plănuit la Miercurea-Ciucului, că s-au tras la sorţi şi norocul i-a ales pe ei. Cei doi ar fi depus un jurământ pentru a răzbuna pe toţi acei care suferă. Cât priveşte declaraţiile celor 3 fruntaşi legionari, se spune că totul nu e decât o manevră, faptul fiind hotărât de toţi cei ce se află închişi la Miercurea Ciucului. În acest sens se va da mai târziu un comunicat. Legionarii sunt făcuţi atenţi să nu caute a lua contact cu cei doi evadaţi întrucât vor fi supravegheaţi de organele poliţieneşti. Orice acţiune periclitează situaţia acestora. Vasile Christescu mai roagă pe fratele său să nu încerce să vină în locurile unde ştie el că îl poate întâlni, întrucât poate fi urmărit.

Pe lângă cele de mai sus, Alexandru Cantacuzino şi Vasile Christescu ar fi dat ordin în acelaşi comunicat, tuturor legionarilor din grupul „Moţa-Marin" să se pregătească pentru jertfă. Toţi trebuie să-şi procure cele necesare pentru a fi exterminaţi cei 5 vinovaţi de campania contra legionarilor.

Comunicatul arată apoi situaţia mizeră care stăpâneşte întregul lagăr de legionari şi termină cu cuvintele „Învingem ori murim", „Trăiască Legiunea şi Căpitanul".

Aflând de evadarea celor doi fruntaşi legionari, cercurile legionare au devenit foarte optimiste, nutrind speranţa că vor fi nimiciţi cei care au îndrăznit să calce în picioare Legiunea.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 40.

76. **1938 iunie 20, Bucureşti**. Note ale Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind pregătirea unor acţiuni ale Mişcării Legionare.

În cercurile studenţeşti se afirmă că unii legionari marcanţi fac intense pregătiri în vederea declanşării unei acţiuni favorabile Mişcării Legionare şi lui Codreanu. În acest scop s-ar fi dat directive tuturor şefilor de cuib asupra felului cum trebuie să-şi instruiască oamenii. Credinţa lor este că la începutul lunii august vom asista la evenimente ce vor privi în general Mişcarea Legionară şi la care vor contribui în mare măsură studenţii.

Cercurile legionare comentează plecarea d-lui Dragoş Protopopescu din rândurile Legiunii într-un mod defavorabil pentru acesta, mai ales că acum Mişcarea se găseşte într-un greu impas. Pentru acest gest, se zice că a fost înscris pe lista trădătorilor. Demisiile celorlalţi doi au lăsat indiferente cercurile legionare, aceştia fiind consideraţi simpli simpatizanţi.

Se spune că dintre legionarii cu domiciliu forţat, unii sunt în posesia a câtorva planuri de executat. Astfel, Alexandru Cantacuzino ar urmări o acţiune cu concursul Corpului „Moţa-Marin", iar Ion Banea ar poseda planurile unei bătălii în Transilvania. În această ultimă acţiune, se spune că şi persoana lui Iuliu Maniu ar juca un rol important.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 41.

77. **1938 iunie 22, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind reacţiile mediului studenţesc faţă de evadarea legionarilor Vasile Christescu şi Alexandru Cantacuzino.

Cercurile studenţeşti legionare comentează insistent evadarea lui Alecu Cantacuzino şi Vasile Christescu, arătându-se îngrijorate în cazul când aceştia vor întreprinde vreo acţiune contra vreunui membru al actualului guvern, găsind momentul cel mai prielnic în cazul unei reacţiuni în luna august a.c. De asemenea se mai discută în cercurile studenţeşti reorganizarea tineretului universitar în timpul vacanţei.

Cu privire la evadarea lui Alecu Cantacuzino, legionarii spun că ea era aşteptată să se producă din moment în moment deoarece numitul fiind comandant al grupului „Moţa-Marin" nu pusese la punct planul de acţiune al grupului în momentul arestării. Legionarii au o mare încredere în acest grup, având credinţa că dacă se va întâmpla vreo agresiune de orice fel, ea nu va porni decât din sânul acestui grup.

În cercurile studenţeşti se mai observă o stare de nelinişte prin faptul că majoritatea studenţilor au fost concentraţi în tabere de muncă, în cursul lunii iulie. Această concentrare o consideră ca fiind lipsită de orice motiv serios, ea având scopul de a ţine strânşi la un loc pe studenţi spre a nu desfăşura în timpul vacanţei nici un fel de propagandă legionară. Studenţii medicinişti încearcă o solidarizare în bloc, de a nu se prezenta la aceste concentrări.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 37.

78. **1938 iunie 23, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind evadarea legionarilor Vasile Christescu şi Alexandru Cantacuzino.

Din relaţiunile precise furnizate de un legionar, reiese că Alexandru Cantacuzino şi prof. Vasile Christescu au intrat în Capitală în noaptea de luni 20 crt. spre 21. A doua zi ei au căutat să ia contact cu camarazii lor. Cei ce i-au văzut spun că sunt zgâriaţi pe faţă şi pe mâini. După mărturisirile lor, evadarea se datorează pur şi simplu unui sentiment de înfrunture a autorităţilor, iar nu cu scopul de a pune în aplicare vreun plan precis de răzbunare sau cel puţin organizare. De altfel, evadaţii şi-au exprimat deja teama că vor fi împuşcaţi când vor fi găsiţi şi se gândesc serios la posibilitatea de a pleca din ţară. Prin urmare, deocamdată nu poate fi vorba de nici o acţiune a lor.

Cât priveşte pericolul ce fiecare din ei reprezintă, se poate afirma cu certitudine că V. Christescu nu poate fi de temut. Cantacuzino are un caracter mai violent, dar se întâmplă că soţia sa a născut abia de trei luni şi acest fapt îl temperează mult.

În general, în cercurile legionare rămase, starea de spirit este foarte grea, datorită mai ales familiilor fruntaşilor ale căror procese trebuie să se judece în curând, care nu mai contenesc cu blestemele şi văicărelile. Cei nearestaţi continuă să spere încă în gratuitatea regală şi în posibilitatea de schimbare a situaţiei.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 31.

79. **1938 iunie 23, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Serviciul Poliţiei Sociale şi al Informaţiilor privind activitatea membrilor Mişcării Legionare – Corpul „Moţa-Marin".

În cercurile legionare bine informate se afirmă că se lucrează intens la pregătirea Corpului „Moța-Marin". În acest sens, grupul de fruntași Vojen, Belgea etc. ar fi dat un ordin precis și anume că până în ziua de 20 iulie a.c. acest Corp să fie complet organizat, atât numericește cât și moralicește. Pregătirea legionarilor se va face pe linie revoluționară. În acest Corp se vor acumula toate forțele legionare de pe tot cuprinsul țării, în special unitățile a căror șefi au fost arestați. Corpul „Moța-Marin" nu va menține restricția de număr și va primi cu timpul să se înscrie oricât de mulți legionari. Această hotărâre privind cadrele legionare se datorează declarațiilor lui Al. Cantacuzino și V. Christescu, aceștia au dezvăluit din lagăre lucruri impresionante ce echivalează cu moartea sigură. Aceste fapte provenite dintr-o sursă atât de sigură au hotărât declanșarea unei acțiuni rapide. În cadrul aceleiași acțiuni și pentru a recruta elemente fanatice, Trifa Viorel a plecat de ieri în Dobrogea.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 27.

80. **1938 iunie 25, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind judecarea procesului grupului fruntașilor legionari în frunte cu Gheorghe Clime.

În fața Tribunalului Militar al Corpului II Armată a început astăzi dimineață judecarea procesului celor 18 fruntași legionari, în frunte cu Gh. Clime.

Ședința s-a deschis la ora 11. Completul de judecată este format din col. magistrat C. Dumitru, lt.-colonel Manu Petre, maior magistrat Georgescu Alexandru, cpt. magistrat Busuioceanu Traian, cpt. combatant Bardacă Gh., procuror cpt. magistrat Țărăneanu Ștefan. Apărător din oficiu cpt. combatant Munteanu Aurel.

Pe banca apărării au luat loc următorii: Sebastian Radovici, Horia Cosmovici, Constantin Hențescu, Lizetta Gheorghiu, Mircea Vlasto, Vasile Mailat, Constantin Trăilă, Vasile Moscinschi, Constantin Iorgulescu, Lucian Bogoiu, Mihail Orleanu, Ilie Burlan, Dr. Iosif, Gh. Stănescu, Scarlat Spirescu, Radu Ghenea, Vasile Sânpetre, Viorel Domăneanțu, Anton Dinescu, Alexandru Ghica, Alexandru Rădulescu, Alexandru Perieteanu.

Se face apelul acuzaților și stabilirea identității. Dl. procuror cere judecarea în lipsă a lui Al. Cantacuzino și V. Christescu. Tribunalul aprobă.

Acuzatul Radu Budișteanu remarcă lipsa pe banca apărării a avocaților cu care a luat contact ieri. Cere să fie apărat de tatăl său, avocat Budișteanu.

Av. Lizetta Gheorghiu cere să se acorde un termen pentru studierea unui dosar care a fost adus în ultimul moment. Dl. procuror roagă Tribunalul să acorde 15 minute pentru studierea acelui dosar.

Av. Horia Cosmovici spune că acest timp nu este suficient și cere admiterea incidentului și amânarea procesului. Tribunalul deliberând respinge incidentul ridicat de apărare. Anunță că va pune la dispoziția apărării dosarul în cauză.

Se face apelul martorilor. Din peste 250 martori propuși de apărare răspund la apel numai 20.

Av. Horia Cosmovici cere să fie adus de la închisoare C. Z. Codreanu, întrucât este martorul principal. De asemenea, anunță că apărarea nu renunță la restul martorilor. Dl. procuror cere unirea incidentului cu fondul, cei 20 martori prezenți fiind suficienți pentru lumi-narea cauzei.

Av. Lizetta Gheorghiu cere din nou ca C. Z. Codreanu să fie audiat, apărarea neputându-se dispensa de depoziția acestuia. Tribunalul deliberând, declară incidentul unit cu fondul și dispune audierea martorilor în măsura prezentării.

Se dă citire ordonanței de trimitere în judecată pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale și de participare într-o organizație politică interzisă.

Av. Lizetta Gheorghiu spune că întrucât dl. procuror, în referatul său, a făcut legătură între faptele lui Codreanu și ale acuzaților de astăzi, procesul trebuie amânat până ce Casația în secții unite va soluționa procesul primului. Dl. procuror cere respingerea incidentului, arătând că acuzații de astăzi sunt judecați pentru fapte bine stabilite, care n-au nici o legătură cu procesul lui Codreanu.

Av. Horia Cosmovici cere Tribunalului să rețină afirmația dlui procuror că nu există nici o legătură între acest proces și procesul lui Codreanu, faptele fiind cu totul altele. Totuși pentru că se spune că totul s-a făcut de comun acord cu Corneliu Codreanu, este nevoie de soluționarea procesului acestuia. Tribunalul deliberând respinge incidentul.

Ședința se ridică, anunțându-se cea viitoare pentru după amiază la ora 16,30. Ședința de după amiază se deschide la orele 17.

Av. Lizetta Gheorghiu ridică un incident cu privire la calificarea infracțiunii. Tribunalul deliberând declară incidentul unit cu fondul, pentru motive ce se vor vedea.

Av. Apostoleanu cere să i se permită a asista la interogatoriul lui Bănică Dobre. Tribunalul admite a se lua interogatoriul lui Bănică Dobre în prezența avocatului său, după care acesta din urmă urmează a părăsi sala de ședințe.

Se procedează la luarea interogatoriilor inculpaților.

Bănică Dobre declară că a făcut politică naționalistă dintr-un comandament al sângelui, dar nu a contravenit legilor. A activat în partidul „Totul pentru Țară" până la desființarea acestuia, apoi nu a mai activat. Își expune apoi activitatea sa ca funcționar la Ministerul de Finanțe. Arată apoi că nu i se poate imputa nici o culpă dovedită cu acte. Are toată încrederea în Justiție. În continuare spune că, prin 1923, pe când se găsea la Constanța, a avut cinstea să șteargă mâinile Principelui Carol, pe care-l iubea foarte mult, cu care ocazie [acesta] i-a dat o fotografie. În 1928 arată că a fost judecat pentru agitație carlistă și achitat. Cere audierea ca martor a d-lui Eugen Bianu, care cunoaște această chestiune. Ideea răsturnării ordinii în stat nu-i poate fi pusă în sarcină, atât lui cât și a celorlalți inculpați, întrucât au crezut în M. S. Regele.

Alexandru Cristian Tell spune că orice acuzație trebuie să fie bazată pe un fapt, acest fapt să constituie un delict și să i se impute acuzatului. În acuzația ce i se aduce că ar fi uneltit contra ordinii sociale trebuie să se facă dovada că a încercat o acțiune în acest sens. Ori, dl. procuror examinând cele 12 puncte pe care i le pune în sarcină, vorbește de o acțiune teroristă. Spune că n-a găsit o dovadă în acest sens, în dosar. „Nu fac parte din categoria șoarecilor, care atunci când corabia ia foc, iscălesc declarații. Dar nu înțeleg să mi se atingă onoarea". Arată apoi că din ordonanța de trimitere în judecată nu rezultă că de comun acord s-a organizat Corpul „Moța-Marin" și tot de comun acord s-au făcut circulările date de C. Z. Codreanu. Imputația ce i se face că a participat la o organizație politică interzisă nu poate fi valabilă deoarece la 17 aprilie 1938 era arestat, nu a avut deci timp să facă politică. Chiar ordonanța spune că a activat până la dizolvarea partidului. Nu știe dacă este adevărat faptul să fi fost omul de încredere al lui C. Z. Codreanu, deși aceasta îl onorează. Nu era omul de încredere, ci ei toți aveau încredere în C. Z. Codreanu. Dacă aceasta constituie o vină, cere să fie condamnat. Dl. procuror întreabă ce înseamnă „Nicadorii". Inculpatul răspunde că este numele ce s-a atribuit unor prieteni ai săi.

Gheorghe Istrate începe prin a arăta că legionarii se țin de carte. Arată activitatea sa ca elev la Iași în organizația Frăției de Cruce, unde a reușit să disciplineze pe toți elevii creștini, spre deosebire de cei evrei. A cunoscut pe C. Z. Codreanu pe care-l consideră idealul legionar. Frăției de Cruce s-au manifestat la lumina zilei, prin circulări, ziare etc., ele nea-

vând manifestări clandestine. Autoritățile aveau cunoștință de activitatea acestora, pe care au împiedicat-o. Declară că nu face parte din Corpul „Moța-Marin" și nu s-ar jena să o facă dacă ar face parte. Declară că nu este adevărat că Ionel Moța l-ar fi inițiat pentru a-l răzbuna pe C. Z. Codreanu.

Ședința se suspendă. La redeschidere se continuă audierea acuzaților.

Gheorghe Apostolescu arată că este legionar din anul 1931, s-a înscris în partidul „Totul pentru Țară" pentru că a găsit aici cinste și devotament. Neagă că era însărcinat cu organizarea muncitorilor din sectorul IV Verde. Rolul său în partidul „Totul pentru Țară" a fost mai mult economic și foarte puțin politic. Scopul său a fost de a crea o pepinieră politică în cadrul partidului legionar. În urma întrevederilor sale cu Corneliu Codreanu s-au pus bazele primei cooperative legionare „Gutenberg". A luat apoi ființă un atelier de croitorie și au deschis alte cooperative legionare, atât în Capitală cât și în provincie. Este surprins că a fost trimis în judecată pe baza art. 209, întrucât activitatea sa a fost pur economică.

Mihail Polihroniade spune că procesul în care apare ca acuzat are două aspecte: unul general privind culpa tuturora de răsturnare a ordinii sociale și alt aspect personal care-l privește numai pe el. Se caută acum să se facă o legătură între acuzația ce i s-a adus partidului „Totul pentru Țară" de a fi terorist, fapt care a dus la condamnarea șefului acestuia și activitatea noastră pentru a fi și noi condamnați. Trebuie să se facă însă dovezi contra noastră numai contra Codreanu. Încearcă să facă dovada netemeiniciei acuzațiilor ce i se aduc. Susține în primul rând că partidul „Totul pentru Țară" nu era terorist. El lupta pentru țară, Rege, credință, pentru care a arătat numai dragoste și respect. Sunt legați de principiul monarhic, sunt pătrunși până în măduva oaselor de dragostea pentru Rege care personifică acest principiu, pentru M. S. Regele Carol II. Și atunci – se întreabă – a avut partidul acesta o activitate ilegală? Partidul a activat trei ani și jumătate, candidând în alegeri. Dacă era terorist, ar fi fost lăsat să funcționeze? Inculpatul citește apoi diferite circulare din care reiese respectul pe care legionarii înțelegeau să-l acorde autorităților. „Ne dădeam seama că pe calea loviturii de stat s-ar fi ajuns la o situație gravă. De aceea nu ne gândeam la răsturnarea ordinii sociale prin violență, mai ales că Mișcarea noastră avea sprijinul țării. Cum puteam noi să riscăm totul printr-o nebunie. Să admitem însă că ne-ar fi venit această nebunie. Cu ce era să facem revoluție? Cu pumnul? Revoluția se face cu arme. Ce armament s-a găsit?" Dă citire inventarului de arme găsite la perchezițiile făcute inculpaților. „Dosarul meu nu cuprinde decât un cuțit găsit la mine în care sunt scrise secțiile de vot și delegații la aceste secții, în jud. Ialomița unde am candidat. Sunt acuzat că făceam propagandă politică înainte de dizolvarea partidelor. Dar asta făceau toți oamenii politici. De ce sunt numai eu aici și nu și ei? Mai sunt acuzat că am activat într-o organizație nepermisă. Ori eu am fost arestat tocmai în ziua când apărea legea pentru interzicerea activității politice. Dar chiar dacă aș fi activat, cum să fiu condamnat dacă nu există nici o probă? Nu știu care va fi sentința dvs., dar vă urez să aveți conștiința tot atât de ușoară cum o am eu când pun soarta mea și a camarazilor mei în mâinile dvs."

Ședința continuă. Urmează audierea acuzaților preot Georgescu-Edineți, Paul Cazan, Traian Cotigă etc.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 19-24.

81. **1938 iunie 26, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor privind organizarea unor echipe legionare pentru comiterea unor atentate politice, vizând pe regele Carol al II-lea, Armand Călinescu și Nicolae Iorga.

Cercurile legionare bine informate afirmă că într-o ședință ce a avut loc recent și la care au participat printre alți fruntași legionari Vojen, Belgea, Smărăndescu, Mugur etc., s-a luat hotărârea următoare: să se formeze două echipe compuse din câte 14 oameni fiecare. Componenții acestor echipe vor depune un jurământ că sunt dispuși să se jertfească pentru Legiune și Codreanu. Aceste două echipe se vor subîmpărți fiecare în alte două echipe. Prima se va instala la Sinaia, iar alta la Vălenii de Munte. Legionarii vor trebui să nu dea ocazia de a fi suspectați, nu vor face nimic decât atunci când vor primi ordine. De altfel ei nu vor ști menirea lor, pentru a nu ocaziona trădarea. Celelalte două echipe vor fi și ele gata pentru a fi trimis acolo unde se va simți nevoia.

Cercurile legionare spun că primele două echipe vizează persoana M. S. Regelui și a d-lui Iorga. Ele vor aștepta sosirea acestora în acele localități. Celelalte două echipe vor rămâne la dispoziția centrului legionar, care va hotărî asupra atitudinii contra d-lui Armand Călinescu și a altei persoane care va fi desemnată ulterior.

Cercurile legionare nu cunosc locul unde s-a ținut această ședință, dispozițiile au fost însă comunicate prin curieri de încredere. În asemenea ocazii se utilizează transmiterea verbală sau scrisă și care trece prin multe persoane, 15 sau chiar 20, pentru a se pierde sursa.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 41/1938, f. 18.

82. **1938 iulie 7 și 11, Ploiești și Doftana**. Nota de însoțire și procesul verbal întocmit de administrația închisorii Doftana cu prilejul vizitei Elenei Codreanu făcută soțului său, Corneliu Zelea Codreanu.

Regatul României
Ministerul de Interne

Chestura Poliției Municipiului Ploiești
Biroul Poliției de Siguranță
Nr. 3004 din 11 iulie 1938

Domnului Comandant al Diviziei XIII [Infanterie]
Ploiești

Avem onoarea a înainta spre cunoștința D-Voastre copie după procesul verbal din 7 iulie 1938, dresat de Penitenciarul închisorii Doftana, trimis acestei Chesturi de către Comisariatul de Poliție Câmpina, cu raportul nr. 765 din 7 iulie 1938.

Comandantul Legiunii de Jandarmi Prahova,
/ss/ Maior, S. Cruceanu

Șeful Biroului Poliției de Siguranță,
/ss/ Comisar Șef, T. Ciorănescu

Astăzi 7 iulie 1938,

Noi, Toma N. Gorun, subadministratorul Penitenciarului Doftana, în lipsa d-lui administrator major V. Ionescu, administrator al penitenciarului, care se află plecat în interesul serviciului la Direcțiunea penitenciarului, împreună cu dl. căpitan Tănase Iordan, comandantul Detașamentului de pază, asistați fiind de d-nii Ion Oancea, contabilul penitenciarului, plutonier Manole D. și primul gardian P. Dobdă, constatăm că dna Elena Corneliu Codreanu, soția deținutului Corneliu Codreanu, însoțită de fiica lor Cătălina, în etate de 4 ani, a cărei identitate s-a stabilit prin buletinul de înscriere la Biroul Populației nr. 30007 din 6 iulie 1938, eliberat de Poliția București, s-a prezentat azi data de mai sus la acest penitenciar spre a i se acorda vorbitor cu soțul său, deținutul Corneliu Zelea Codreanu.

Conform ordinului Directorului Penitenciarelor nr. ..., vorbitorul i s-a acordat în cancelaria d-lui administrator în prezența noastră.

După identificarea susnumitei, deținutul Corneliu Zelea Codreanu a fost adus de la Secția I în prezența noastră, a domnului căpitan și a plutonierului, după ce mai întâi am suspendat vizitarea de la cantină, evacuând toți deținuții, astfel ca pe drumul parcurs de la celulă și până la cancelarie să nu poată întâlni pe nimeni.

I s-a aprobat vorbitorul legal prevăzut de art. 195 din Regulamentul penitenciarelor, adică 1/2 oră, cu începere de la orele 10,30 și până la orele 11 dimineața, în acest timp au vorbit numai chestiuni familiale, conform dispozițiunilor noastre, pe care le-am comunicat la început și anume:

D-nu Codreanu i-a comunicat că a primit cartea poștală pe care i-a trimis-o în ziua de 5 iulie, cu toate că era datată 24 iunie (expediată de noi prin Siguranța Generală) și că n-a putut veni mai demult fiindcă a avut fetița grav bolnavă și tot deodată n-a știut exact unde este, fapt pentru care a făcut o cerere la Ministerul Justiției, în care a cerut să i se comunice la ce penitenciar este, rezultat pe care nu l-a primit nici până în prezent. I-a comunicat că mașina a băgat-o la garaj și că trebuie să plătească niște taxe noi, i-a spus că la București sunt călduri mari și că peste câteva timp va pleca la Câmpulung.

Deținutul i-a comunicat că l-a găsit doctorul bolnav de plămâni și că i-a prescris niște medicamente, pe care le urmează, îl preocupă foarte mult starea sănătății sale. I-a comunicat că i s-a luat creionul și că nu are voie să scrie, încercând a-i comunica unele chestiuni referitoare la modul cum trăiește în penitenciar, am intervenit imediat, interzicându-i să mai comunice, amenințându-l cu suspendarea vorbitorului. Numitul s-a supus fără șovăire. I-a recomandat să fie liniștită, să îngrijească cât mai mult de fată, să-i dea medicamente, deoarece constată că este slăbită. A întrebat dacă tatăl său este tot în lagărul de concentrare și dacă mama sa mai primește pensia. I-a comunicat că terenul pe care îl are la Predeal se va face trei părți, iar partea lui îi va rămâne ei. A întrebat dacă i s-a fixat termenul la Casație.

Soțul i-a răspuns că i-a spus d-ra Lizetta Gheorghiu că nu i s-a fixat termenul și că trebuiesc unele hârtii semnate de el personal, cu care vor veni avocații.

Deținutul a întrebat dacă are vreo neplăcere de la poliție.

Ea a răspuns că nu i se face nici o dificultate și că se duce foarte rar în oraș.

El i-a mai spus că este resemnat și că nu voiește a călca nici o dispoziție legală, supunându-se regulamentelor și ordinelor ce primește. A întrebat pe soție cu ce a venit.

Ea a răspuns că a venit cu o mașină din București până la Câmpina, iar de aici până la Doftana cu o trăsură, la care a plătit 200 lei pentru dus și înapoiat.

El i-a spus că poate veni cu trenul până la Doftana și sub actuala condamnare are voie să-l vadă de două ori pe lună, iar când îi va veni condamnarea de 10 ani, atunci are vorbitor o dată la două luni.

I-au fost aduse de soție un costum de haine și lenjerie, care au fost însă refuzate conform regulamentului penitenciarelor. Au fost admise următoarele alimente și acestea după prescripția

le d-lui medic al circumscripției Telega: 1/4 unt, 1/2 slănină, 1/2 brânză, 1/2 zahăr tos, șase cutii țigări „Plugare" și 4 cutii țigări „Macedonia". Susnumita a mai lăsat o sticlă „Calcigenol" și una cu vin tonic, care au fost reținute la cancelarie pentru a fi văzute de dl. medic, care urmează să-și dea avizul dacă aceste medicamente pot fi date.

În afară de cele de mai sus, i-a lăsat suma de lei 3.000, care s-a predat domnului contabil pentru a se încărca în registrul de capitalul arestaților și care i se va distribui conform regulamentului și ordinului Direcțiunii Penitenciarelor.

Drept care s-a încheiat prezentul proces verbal în trei exemplare, din care unul se va înainta confidențial Direcțiunii Penitenciarelor, unul Direcției Poliției, iar celălalt se va păstra în arhiva acestui penitenciar la dosarul confidențial.

Subadministrator, Toma N. Gorun
Căpitan, Tănase Iordan
Plutonier, D. Manole
Prim Gardian, P. Dobdă

• AMR, Fond 518, dosar nr. 14, f. 480-482.

83. **1938 iulie 14, București**. Memoriile lui Mircea Eliade despre arestarea sa și viața din lagărul de la Miercurea-Ciuc.

Șansa de a fi bolnav

De atunci mi-am amintit de multe ori obsesia din acea noapte de 9 septembrie, când s-a dezlănțuit faimosul Blitz împotriva Londrei. Nu înțelegeam (și mă îndoiesc că am înțeles vreodată în toate implicațiile ei) enigma „morții colective" care solidariza destinul meu de al lui Nae Ionescu și *totodată* îl despărțea. Nu înțelegeam, de asemenea, *certitudinea* mea din acea noapte că tot ce se întâmplase după 14 iulie 1938 se datora unei „erori fatale", pe care o făcusem atunci sau cu puțin timp înainte. Făcusem, desigur, multe greșeli și înainte și după 14 iulie 1938, dar nici una nu mi se părea că poartă în consecințele ei explicația enigmaticei obsesii colective" care mă aștepta de la o zi la alta...

...Am fost condus la Siguranța Generală și închis într-un birou, cu o santinelă lângă mine. Noaptea m-am culcat pe podea. Am adormit greu, căci nu aveam voie să sting becul puternic atârnat în tavan. Dar curând m-am învățat. Am rămas în acel birou aproape 40 de zile. Probabil că primiseră ordine precise în ceea ce mă privește, pentru că, în afară de faptul că dormeam pe podea, nu mă puteam plânge de nimic. În schimb, auzeam țipetele și urletele celor anchetați la subsol, mai ales în timpul nopții, când înceta muzica de la cinematograful vecin. Mi-am dat seama că mă bucur de un regim de favoare, când am fost informat că pot primi mâncare de acasă și, mai ales, că mi se pot aduce cărți și manuscrise. Cum ancheta anunțată se tot amâna, m-am apucat serios de lucru. În acele săptămâni, am redactat *Magic, Metallurgy and Alchemy*. Era, de fapt, elaborarea considerabil sporită a unor capitole din *Cosmologie și alchimie babiloniană*. A apărut mai târziu în „Zalmoxis" și, de asemenea, separat, ca primul din *Cahiers de Zalmoxis*.

Încă din seara arestării mele, Nina a fost să-l vadă pe generalul Condeescu. Părea dezolat de întâmplare și i-a făgăduit că va vorbi cu Armand Călinescu. După câteva zile i-a vorbit, dar Călinescu a ridicat din umeri.

- Arată-mi dosarul, i-a cerut Condeescu... să văd și cu ce i se reproșează.

- E omul lui Nae Ionescu, i-a răspuns. Nu e de ajuns?...

Apoi a adăugat:

- Este un simbol.

- Ce simbolizează? l-a întrebat Condeescu. India? Istoria r eligiilor?

- Simbolizează tot ce e susceptibil să mă plictisească în lupta pe care o duc pentru salvgardarea monarhiei şi a democraţiei în România.

- Să lăsăm glumele, l-a întrerupt din nou generalul.

- Asta spun şi eu. N-am nimic cu el. De fapt, îmi place ce scrie. Să semneze o declaraţie de desolidarizare de Mişcarea Legionară, şi-i dau drumul.

„Declaraţia de desolidarizare" era ultima descoperire a lui Armand Călinescu. Socotea, probabil, pe bună dreptate, că asemenea declaraţii, publicate de toată presa, contribuiau la descurajarea şi dezorientarea legionarilor şi simpatizanţilor lor. Seria desolidarizărilor o inaugurase un preot, fostul duhovnic al lui Corneliu Codreanu. Cum nu mă consideram un „om politic", am refuzat să semnez toate formulele de „declaraţii", pe care mi le prezenta un inspector de Siguranţă în diferitele faze ale „anchetei". Căci, după vreo săptămână, în care timp, probabil, speraseră că-mi voi pierde răbdarea sau curajul, începuse „ancheta". Eram adus în biroul unui inspector sau venea el în biroul unde mă aflam, poruncea, răstit, sentinelei să-l aştepte pe cordor şi începea să-mi pună întrebări: Când l-am văzut ultima oară pe cutare sau cutare? Ce-a spus Nae Ionescu în ziua când a apărut circulara lui Codreanu în legătură cu articolul lui Nicolae Iorga? Şi altele de acest fel.

Faţă de bătăile şi torturile altor deţinuţi şi, mai ales, faţă de asasinatele care vor urma - ca să nu mai vorbesc de lagărele de exterminare sovietice şi naziste de mai târziu sau de teroarea şi genocidul care se vor abate asupra României după 1945 – plictiselile pe care le îndurarem erau floare la ureche. Dar în perspectiva anului 1933 erau destul de grave. Fusesem urmărit şi arestat pentru prietenia mea cu Nae Ionescu şi pentru că eram colaborator la un ziar care reapăruse cu încuviinţarea guvernului. Mii şi mii de oameni fuseseră arestaţi pentru că aderaseră la un partid politic legal, cu care Iuliu Maniu nu şovăise să încheie un acord electoral. Erau acuzaţi, retrospectiv, de o atitudine politică, pe care, până în iarna 1938, le-o garantase Constituţia. Dictatura lui Carol anticipa tot ce avea să se întâmple şapte-opt ani mai târziu, după ocuparea ţării de către Soviete. Ca şi teroarea dezlănţuită după 1948 de partidul comunist, cea ordonată şi efectuată de Armand Călinescu era întreprinsă în numele şi pentru apărarea „democraţiei". Singura originalitate a lui Carol era certitudinea lui că-şi poate îngădui totul, căci „poporul" nu va reacţiona: certitudine întemeiată pe foarte proasta opinie pe care o avea despre români. Cum nu cunoscuse decât politicieni veroşi şi oameni fără şira spinării, Carol socotea toţi românii croiţi pe acelaşi calapod. Inteligenţa lui politică şi-o vădise când alesese ca sfetnici pe Pamfil Dumitrescu şi Ernest Urdăreanu, în locul lui Nae Ionescu. Restul – onoare, respectul cuvântului dat, „personalitate" – depindea de decizia sau capriciile metresei lui, Elena Lupescu. Arghirofil el însuşi, Carol nu vedea în politicienii români decât arghirofili, escroci şi poltroni. Cum toate intrigile şi manevrele îi reuşiseră, cum izbutise să sfărâme unitatea partidelor liberal şi naţional-ţărănesc, credea că-şi poate îngădui tot. Şi a murit probabil cu convingerea că nu se înşelase.

În 1931-1933, singura lui teamă fusese eventualitatea unei răscoale provocate de Mişcarea Legionară şi susţinută de Armată. Dar avusese grijă să se asigure de Armată, îndepărtând pe toţi cei care nu acceptaseră să-i fie unelte şi să întărească Siguranţa Generală şi Jandarmeria. Pe de altă parte, ştia că Corneliu Codreanu nu va dezlănţui o răscoală într-un moment critic, când ar fi riscat să provoace intervenţia trupelor sovietice. (Or, ne aflam în plin război civil spaniol, un an înainte de pactul germano-rus). Ştia, în sfârşit, că „masele" nu vor reacţiona, dacă teroarea se va desfăşura treptat. Succesul aproape deplin al dictaturii lui Carol se datoreşte, în primul rând, tacticii adoptate de Armand Călinescu, şi care va fi aceea a partidelor comuniste din Europa centrală şi răsăriteană, după 1945. La început, nimic spectacular, ci doar mărunte, continue

hărţuieli. Apoi, suspendarea Constituţiei, arestări masive, înăsprirea mijloacelor de represalii şi câteva procese senzaţionale, dar fără condamnări la moarte. În sfârşit, când Mişcarea Legionară se afla dezorientată, dacă nu chiar în sincopă, cu aproape toţi şefii în închisori şi lagăre, lovitura finală, adică decapitarea ei.

Nu ştiu cum va fi judecat de istorie Corneliu Codreanu. Fapt este că patru luni după fenomenalul succes electoral al Mişcării Legionare, şeful ei se afla condamnat la 10 ani de temniţă grea, iar după încă cinci luni era executat. Evenimente care mi-au reconfirmat că generaţia noastră nu are destin politic. Probabil că Corneliu Codreanu nu m-ar fi contrazis. Căci, pentru el, Mişcarea Legionară nu constituia un fenomen politic, ci era de esenţă etică şi religioasă. Repetase de atâtea ori că nu-l interesează cucerirea puterii, ci creşterea unui „om nou". Ştia de mult că regele îi pregăteşte pieirea şi, dacă ar fi vrut, s-ar fi putut salva, refugiindu-se în Italia sau Germania. Dar Codreanu credea în necesitatea jertfei, socotea că orice nouă prigoană nu poate decât purifica şi întări Mişcarea Legionară; credea, de asemenea, în propriul lui destin şi în protecţia Arhanghelului Mihail.

În 1937-1938, tema cea mai populară printre legionari era moartea. Modelul exemplar îl constituise moartea lui Moţa şi Marin. Cuvintele lui Moţa – „cea mai puternică dinamită e propria ta cenuşă" – deveniseră literă de Evanghelie. O bună parte din „activitatea legionară" consta în slujbe, parastase, posturi negre şi rugăciuni. Şi cea mai patetică ironie a acelei primăveri 1938 a fost că nimicirea singurei mişcări politice româneşti care lua în serios creştinismul şi biserica a fost începută sub oblăduirea Patriarhului Miron. Nu ştiu ce va fi gândit Codreanu când a înţeles că în câteva ceasuri va fi executat. Nu mă gândesc la credinţa lui, ci la destinul lui politic. Pentru că el asigurase pe Armand Călinescu, prin atâtea circulare, că legionarii nu vor reacţiona, nici chiar când vor fi spânzuraţi de picioare şi torturaţi. El dăduse ordine stricte de non-violenţă, de renunţare chiar la rezistenţa pasivă şi dizolvase chiar partidul *Totul pentru Ţară*. Tactica lui Călinescu reuşise: toţi legionarii se lăsaseră prinşi şi se aflau acum în cuşcă, aşteptând, ca şoarecii, să fie arşi de vii. Probabil că Codreanu, ca şi atâţia alţi legionari, au murit convinşi că jertfa lor va grăbi victoria Mişcării. Dar mă întreb dacă unii din ei n-au văzut în moartea lor iminentă nu numaidecât o jertfă, ci consecinţa fatală a unei catastrofale erori de tactică politică. Ştiu doar că Mihail Polihroniade, care se număra printre foarte rarii şefi preocupaţi de victoria politică, iar nu de mântuirea sufletelor, i-a spus odată soţiei, în temniţa de la Râmnicu-Sărat, după executarea lui Codreanu:

- Iată unde ne-au dus slujbele şi parastasele!...

La mai puţin de un an, avea să fie executat şi el, care nici măcar nu avea mângâierea slujbelor şi parastaselor. Dar n-a murit mai puţin senin ca ceilalţi, cei credincioşi. A cerut o ţigară, a aprins-o şi s-a apropiat zâmbind de zidul unde-l aşteptau mitralierele.

*

În vara 1938, a fi legionar sau „simpatizant" legionar implica riscul de a pierde tot: slujba, libertatea şi, poate, în cele din urmă, viaţa. Uşor de înţeles de ce, pentru unul ca mine, care nu credeam în destinul politic al generaţiei noastre (şi nici în steaua lui Codreanu), o declaraţie de desolidarizare de Mişcarea Legionară mi se părea nu numai inacceptabilă, ci de-a dreptul absurdă. Mi se părea de neconceput să mă desolidarizez de generaţia mea în plină prigoană, când oamenii erau urmăriţi şi persecutaţi fără vină [Amintesc imediat că, în cele trei luni de guvernare a coaliţiei generalului Antonescu şi Horia Sima (septembrie-decembrie 1940), teroriştii legionari au săvârşit nenumărate şi odioase crime – n.a.].

Astfel că, refuzând să semnez declaraţia, după vreo şase săptămâni de deţinere la Siguranţa Generală, am fost trimis în lagărul de la Miercurea-Ciuc. Terminasem, între timp, *Magic, Metallurgy and Alchemy* şi începusem să traduc *The Fighting Angel*. Am utilizat multe din amintirile mele de la Siguranţa Generală şi de la Ciuc în *Noaptea de Sânziene*, şi-mi pare rău:

am putut lăsa astfel impresia că Ştefan Viziru ar fi fost un *alter ego* al meu, ceea ce nu era adevărat. Dar evenimentele din 1938, ca şi anii pe care i-am petrecut la Londra şi Lisabona în timpul războiului, îmi puneau la îndemână, oarecum „de-a gata", un bogat material epic – şi m-am lăsat ispitit. De la un moment dat, în loc să continui a inventa viaţa lui Viziru, i-am alcătuit-o folosind propriile mele experienţe. Am ţinut să precizez acest lucru pentru a explica lipsa de entuziasm cu care scriu despre întâmplările din vara şi toamna anului 1938: am impresia că le-am mai povestit o dată.

Lagărul se afla într-o fostă şcoală de Agricultură, la vreo zece kilometri de Miercurea-Ciuc. Era o clădire de pe la începutul secolului, cu trei etaje şi camere spaţioase; în fiecare din ele dormeau între cinci şi zece deţinuţi. O curte de vreo sută de metri lungime, pe 30 metri lăţime, înconjurată cu sârmă ghimpată şi păzită de jandarmi înarmaţi cu puşti-mitraliere. În colţuri, foişoare de lemn, cu mitralierele în poziţie de tragere îndreptate asupra curţii. Aici ne plimbam, stam de vorbă, iar dis-de-dimineaţă, sub conducerea unui instructor, făceam gimnastică. De aici se întindea câmpia până în munţii Odorheiului, pe care îi contemplam cu melancolie profilându-se viorii la orizont. O singură şosea venea dinspre Ciuc, dar arareori se zărea vreo maşină. Când maşina se îndrepta spre noi, trecând de primul cordon de jandarmi, la vreo cinci sute de metri, întreg lagărul începea să freamete. Era o „vizită", mama sau soţia vreunui deţinut. Deşi întrevederea avea loc în faţa maiorului de jandarmi, comandantul lagărului, tot se mai strecurau anumite veşti de afară. Altminteri, singurele noutăţi erau aduse de proaspeţii arestaţi. Evident, ziarele erau interzise, dar se găseau câteva cărţi, care circulau cu aviditate din mână în mână. Mie mi se îngăduise să aduc *The Fighting Angel* şi alte câteva volume, printre care *The Complete Works of Shelley*, carte pe care i-am dat-o lui Nae Ionescu când, câteva luni în urmă, a fost strămutat la Spitalul Militar din Braşov. Mi se îngăduise, de asemenea, să aduc hârtie de scris. Faţă de lagărele de mai târziu, viaţa la Ciuc în vara lui 1938 era destul de suportabilă. Eram izolaţi de familii şi de restul lumii, dar eram lăsaţi liberi să ne plimbăm, să discutăm şi să citim, iar mâncarea nu era mai proastă decât cea de la un regiment oarecare. E drept, uneori macaroanele aveau viermi, iar brânza era iute, dar ni se dădea ciorbă din belşug, cartofi fierţi şi varză acră. Totuşi, în 1938, eram precursorii unei situaţii care se va agrava şi se va generaliza mai târziu, atât la noi cât şi în alte ţări. Poate că de aceea ne simţeam atât de „persecutaţi": ce mi se întâmpla era ceva *nou*, era o inovaţie diabolică în moravurile politice româneşti şi aşa destul de corupte. De altfel, nimeni nu ştia ce se va întâmpla a doua zi. O dictatură nu se poate menţine multă vreme într-un minimum de omenie. (Învăţasem asta în India). Mitralierele acelea nu erau îndreptate asupra noastră doar în chip simbolic.

Deocamdată, eram fericit că scăpasem de cei patru pereţi ai Prefecturii şi de becul aprins în permanenţă, că mă puteam plimba în curte şi, mai ales, discuta cu Nae Ionescu. Mi se adusese un pat de campanie în camera lui. Mai erau acolo Nelu Mânzatu, un preot tânăr şi plin de duh şi un doctor, tânăr şi el, care suferea de inimă şi se ştia condamnat şi poate de aceea era întotdeauna vesel, mucalit, inepuizabil în anecdote şi vorbe de duh. Programul era simplu: deşteptarea la 6, apelul în curte pe la 7, ceaiul la 7,30, prânzul la 12 şi cina la 7 seara, urmată de un nou apel şi de rugăciunea colectivă, la 9. O singură excepţie: vinerea, *zi* de post, când, afară de bolnavii de piept, nu mâncam decât seara. În restul timpului, fiecare făcea ce voia. Când am ajuns eu, se organizaseră diverse cursuri; Nae Ionescu ţinuse câteva prelegeri de metafizică, iar eu am fost rugat să improvizez un curs despre istoria religiilor şi să vorbesc despre Gandhi şi mişcarea naţionalistă indiană.

Printre deţinuţi se aflau oameni de tot felul, profesori şi conferenţiari universitari, medici, preoţi, institutori, muncitori, ţărani. Majoritatea o alcătuiau intelectualii. Seara, rugăciunea colectivă era încheiată printr-un cutremurător: „Cu noi este Dumnezeu!...", cântat de 300 de voci. La ultimul etaj se afla o odaie rezervată „rugăciunii permanente", încontinuu, zi şi noapte, un deţinut se ruga sau citea Biblia timp de o oră şi nu se întrerupea decât când cel care trebuia să-l înlocuiască intra în odaie. Orele cele mai grele de veghe şi rugăciune erau, fireşte, între trei şi cinci dimineaţa – şi mulţi cereau să fie înscrişi pe listă la acele ore. Rareori în istoria creştinismului modern au fost răsplătite cu mai mult sânge posturile, rugăciunile şi credinţa oarbă în atotputernicia lui Dumnezeu. Şi, mai târziu, când tragedia se consumase, unul din lucrurile care mă fascinau mai mult era să descopăr aceeaşi credinţă, neclintită, la puţinii supravieţuitori ai măcelurilor. Erau destule câteva asemenea confruntări ca să înţelegi că Mişcarea Legionară avea structură şi vocaţie de sectă mistică, iar nu de mişcare politică. Ceea ce mi-o repetase, de altfel, Puiu Gârcineanu în lungile noastre discuţii, susţinând că ţelul suprem al Mişcării Legionare nu mai e nici măcar mântuirea individuală, printr-un eventual martiraj, ci „învierea neamului, dobândită printr-o saturaţie de tortură şi jertfă de sânge". Singura infirmare masivă a cunoscutului refren că poporul român nu e religios (singurul popor creştin fără nici un sfânt, ni se amintea necontenit) a adus-o purtarea câtorva mii de români, în anii 1938-1939, în închisori sau lagăre, fugăriţi sau liberi. Cu atât mai gravă e răspunderea acelor şefi legionari care au anulat „saturaţia de tortură şi jertfă de sânge" prin odioasele asasinate din 30 noiembrie 1940 când, alături de mulţi alţii, au fost ucişi Nicolae Iorga şi Virgil Madgearu. Dar şi această tragedie face parte din destinul neamului românesc, neam fără noroc, căruia nu i-a fost îngăduit nici măcar să-şi păstreze neîntinată cea mai proaspătă din nenumăratele sale jertfe.

*

Nae Ionescu era neschimbat: senin, optimist, strălucitor, acelaşi de la catedră sau din biroul lui de la „Cuvântul". Majoritatea deţinuţilor îşi lăsaseră barbă şi umblau în haine jerpelite; Nae Ionescu, dimpotrivă, se bărbierea în fiecare zi, avea întotdeauna cămaşa curată, cu legendara lui cravată-papillon şi schimba hainele de câte ori putea (i se îngăduiseră trei costume, o vestă şi câteva pulovere). Mărturisea că, atâta timp cât i se va îngădui, se va îmbrăca şi comporta în lagăr aşa cum se îmbrăcase şi se purtase la Palat, pe stradă sau la Universitate. Nu-mi amintesc să-l fi văzut o singură dată trist, abătut sau descurajat. Uneori, când rămâneam singuri sau într-un grup restrâns, ne vorbea de cărţile pe care se hotărâse să le scrie: un *Comentariu la Epistolele Sfântului Pavel* şi *Căderea în Cosmos*, aceasta clin urmă alcătuită dintr-o serie de scrisori, majoritatea către C.D., marea – şi ultima – lui dragoste. Nae Ionescu socotea pe Sfântul Pavel cel mai important gânditor creştin – nu pentru că ar fi avut mai mult geniu filosofic decât, bunăoară, Sfântul Augustin, Origen sau Sfântul Toma, ci, pentru că arătase în ce sens se putea gândi filosofie, în chip creator, după Întrupare. Nu ştiu cât a apucat să scrie din *Comentariu la Epistolele Sfântului Pavel*, dar am văzut şi discutat planul acestei cărţi în iarna 1940, împreună cu alţi câţiva din foştii lui elevi (Mircea Vulcănescu, Dinu Noica şi alţii), în întâlnirile noastre săptămânale în casa lui de la Băneasa. În ceea ce priveşte textele care trebuiau să compună *Căderea în Cosmos*, şi pe care le scrisese în anii 1930-1939, ele existau încă în timpul războiului.

• Mircea Eliade, *Memorii*, vol. II *(1937 - 1960)*, Ediţie îngrijită de Mircea Handoca, Editura Humanitas, Bucureşti, 1991, p. 23-31.

84. **1938 iulie 30, Doftana**. Scrisoarea adresată de Corneliu Zelea Codreanu tatălui său, prof. Ion Zelea Codreanu, aflat în detenţie la Miercurea-Ciuc.

Dragă tataie,

Au trecut 100 zile de când ne-am despărţit, în noaptea de 17 aprilie. Nu-ţi povestesc aici prin câte am trecut eu. Îmi pare o sută de ani de atunci. Am suferit mult.

Dar acum vreau să-ți fac o bucurie, primind această scrisoare: prima veste despre mine. Află că sunt sănătos. Sunt bine. Am fost puțin slăbit la piept, dar am un tratament bun, m-am refăcut.

Sunt la Doftana. Te rog să-mi scrii aici: închisoarea Doftana, județul Prahova.

Mamaia trebuie încurajată, căci ciocanul nemilos al durerii pare că bate mai tare la pieptul ei. Peste familia noastră au căzut multe dureri în acest timp. Eu, mata, Horia (acum e liber) și Ioan.

Așa că, te rog, mai scrie-i și mata de acolo, s-o încurajezi, căci am văzut-o tare slăbită în ultima vreme.

Scrie-i și lui Ion la închisoarea Constanța, căci el, cu ochiul lui de sticlă și cu constituția nu prea robustă, o fi suferit mult. E condamnat 7 luni. Eu sunt condamnat la 10 ani muncă silnică. Când o să scapi de acolo să vii la mine, îți voi explica și povesti tot ce a fost. Pentru a veni aici trebuie bilet de la Direcția Generală a închisorilor.

Sărut mâna, cu drag, îți doresc sănătate și o cât mai mare putere de a suferi. De mine să nu ai nici o grijă. Sunt bine. Sunt tratat legal, uman și civilizat.

Să știi că în mijlocul supărărilor pe care le-am avut, credința în Dumnezeu nu m-a părăsit, ci a rămas în picioare, dreaptă ca o santinelă română în mijlocul furtunii.

Corneliu

Din ordinul lui Armand Călinescu, această scrisoare nu a fost remisă tatălui niciodată [n.ed.].

• „Învierea", București, nr. 2, aprilie-iunie 1993, p. 285-286.

85. **1938 septembrie 15, Vaslui.** Memoriu adresat prim-procurorului României de membrii Mișcării Legionare deținuți în lagărul de la Vaslui.

Memoriu adresat de către deținuții politici din lagărul Vaslui

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnații, sechestrați în lagărul Vaslui, sesizați de plângerea unor camarazi ale căror declarații sunt anexate aici, vă aducem la cunoștință următoarele fapte a căror gravitate, după părerea noastră, excepțională, rămâne s-o apreciați.

Ne găsim într-o situație care cu toate străduințele noastre n-o putem vedea fundamentată pe texte de lege și nici n-o putem explica juridic. Și oricât am fi de generoși cu înțelegerea, nu ne putem încadra într-o ordine de drept fie bazată chiar pe o simplă ordonanță, întrucât în sarcina noastră nu s-au putut stabili elementele celei mai elementare infracțiuni. Unii dintre noi au fost smulși cu luni în urmă, fără nici o vină, fără nici o explicație. Ne găsim, deci, într-o totală stare de fapt care ne-a răpit și cel mai elementar drept, pus la îndemâna oricărui borfaș: apărarea. Alți camarazi au suportat același tratament întreg acum o săptămână.

Ne-am acceptat această situație de sălbatică inchiziție și n-am scrâșnit împotriva ei. Am primit senini tratamentul lagărului de concentrare, deși tinerețea noastră a privit mereu spre icoana patriei. Nu s-au putut stabili infracțiuni în sarcina noastră, nu s-au putut găsi fapte ilegale, n-am putut fi judecați, deci și atunci cu înspăimântătoarea ușurință, violându-se toate atributele civilizației, toate principiile celei mai primare justiții, am fost sechestrați.

Se găsesc în situația aceasta oameni de cultură, de rară onestitate de cinstită poziție socială: preoți, profesori, ingineri, avocați, învățători, scriitori etc. Am crezut că pe poziția aceasta de prizonieri, nedrept, ne vom bucura cel puțin de tratamentul rezervat și celor din urmă pușcăriași.

Faptele pe care vi le relatăm au spulberat însă și această fărâmă de nădejde. După ce suntem jigniți cu perfide presupuneri în sentimentele noastre monarhice și dinastice, după ce deservitorii și uzurpatorii de totdeauna ai coroanei au încercat prin murdare manevre de culise și prin odioase calomnii să ne prezinte pe noi – apărători permanenți ai monarhiei – în situația lor de dușmani ai coroanei.

După ce dl. lt.-col. Ionescu Alexandru, Comandantul acestui lagăr, a căutat să ne răpească și asistența preoților, turburându-ne rugăciunile, încercând răsturnarea și formarea unor tradiții creștine, adânc înrădăcinate în sufletul nostru. Preoții au fost ofensați și amenințați, faptă care este înspăimântătoare și poate avea urmări pentru ofițerii și soldații care asistau la astfel de scene anticreștine, ajungându-se în felul acesta la disprețuirea jurământului de credință care se face pe drapel în numele și sub scutul crucii.

1. Astfel la 13 septembrie 1938, zi în care a fost internat camaradul nostru Ghiță Andronescu din R.-Sărat, dl. lt.-col. Alexandru Ionescu a făcut următoarea declarație: „Dacă nici această ultimă încercare – adică lagărul – nu va reuși, se va recurge la gloanțe, vor fi trecuți prin glonț 15-20.000 tineri, căci la urma urmei, ce înseamnă aceste vieți pentru liniștea țării".

2. A doua zi la 14 septembrie au fost mai mulți de față când același domn lt.-col. a spus următoarele: „Domnilor, lagărul e ultima încercare care se face cu Dvs., iar dacă nu va reuși, vom trece la gloanțe, să știți".

3. Peste două zile, adică la 16 septembrie, față de dl. profesor Coriolan Matei, dl. lt.-col. Alexandru Ionescu a declarat categoric: „Vă rămâne alternativa: sau declarația sau glonțul".

Domnule Prim Procuror, întrucât – după cum puteți vedea din textul declarațiilor anexate – nu este vorba de o simplă întâmplare, ci de o amenințare și încă una de asasinat în masă, calificat, vă rugăm să examinați faptele pentru a ști și noi dacă e vorba de un tratament terorist ordonat de Ministerul de Interne sau de o măsură personală a dlui lt.-col. Alexandru Ionescu.

Nu ne plângem și nici nu cerem indulgență, cerem doar un spirit de elementară justiție care se dă și celor din urmă criminali. Noi suntem gata să acceptăm orice tratament cu seninătate și cu acea claritate de conștiință de care dispun sufletele nevinovate. Suntem gata să primim orice înăsprire de tratament, orice bruscare, orice ofensă. Primim și glonțul cu zâmbetul pe buze. Dacă pentru Învierea Neamului sunt necesare mormintele noastre, murim cu dragă inimă. Am știut acest lucru și am stat gata pentru orice sacrificiu dintru început, din ceasul în care am pornit pe drumul credinței noastre. Poziția noastră nu s-a schimbat și nu va fi clintită de nici o amenințare, de nici o furtună și de nici o mitralieră. Așa suntem, așa mărturisim, alte drumuri nu cunoaștem și nici nu avem.

Am făcut această întâmpinare pentru ca să se vadă cum se încearcă intimidarea pe baza declarațiilor și ca să rămână drept document trist al vremurilor pe care le străbatem.

Urmează iscăliturile tuturor celor din lagăr.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 66/1938, f. 9.

86. **1938 septembrie 22, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Corpul Detectivilor privind memoriul întocmit de generalul Antonescu în colaborare cu Mişcarea Legionară, prezentat regelui Carol al II-lea.

Corpul Detectivilor – Secţia I-a
Nr. 41/22 septembrie 1938
Sursă serioasă
Şeful Serviciului, Ion Borcea

Generalul Antonescu va prezenta M. S. Regelui un memoriu întocmit în colaborare cu legionarii

În cercurile legionarilor ce au veşti de la conducerea acestei Mişcări se pretinde că vor fi predat zilele acestea, generalului Antonescu un memoriu, din partea lui Corneliu Codreanu. Acest memoriu ar cuprinde punctul de vedere al lui Corneliu Codreanu pentru redresarea ţării. Partea privitoare la armată, urmează a fi completată de către generalul Antonescu, care lucrează în cea mai mare taină în acord cu Mişcarea Legionară, însă caută a da prietenilor săi impresia că D-sa nu vrea ca să fie ca generalul Cantacuzino, adică să ajungă a primi ordine de la Corneliu Codreanu, ci vrea ca acesta să fie sub ordinele sale. În realitate, generalul Antonescu ar accepta un regim condus de Codreanu, cu singura condiţie de a i se încredinţa organizarea şi conducerea armatei.

Memoriul, adică planul de redresare a ţării, mai sus menţionat, urmează a fi înmânat zilele acestea Suveranului de către generalul Antonescu, cu ocazia audienţei pe care o va avea la M. S. Regele.

Se mai spune că Corneliu Codreanu ar fi scris generalului Antonescu, sub prestare cuvântului de onoare, că el personal nu a fost niciodată împotriva M. S. Regelui Carol II, ar nu acceptă ca Suveranul să se amestece în guvernarea ţării, întrucât este convins că acest lucru micşorează prestigiul Coroanei.

În legătură cu aceasta se mai crede în cercurile legionarilor că generalul Antonescu menţine legătura cu conducerea Mişcării lor, având asentimentul M. S. Regelui şi că ar fi posibil ca memoriul mai sus menţionat să fie întocmit chiar din îndemnul Suveranului.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 43/1938, f. 7-8.

87. **1938 septembrie, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Corpul Detectivilor privind activitatea membrilor Mişcării Legionare.

Notă

1. Toate armele ce se găsesc în România în posesia legionarilor sunt trecute prin Iugoslavia în România, în mod fraudulos. În Iugoslavia sunt mai mulţi legionari şi agenţi hitleriştii care se îndeletnicesc cu manipularea transporturilor de arme, armele sunt aduse din Germania, direct în Iugoslavia, de unde apoi sunt îndrumate spre ţara noastră.

2. În cercurile legionare din comunele rurale, mare indignare împotriva guvernului din cauza fondurilor ce se strângeau pentru Ministerul Apărării Naţionale. Ei spun „Sărmana

armată i-a mâncat Călinescu şi fondul ei, plătind agenţi secreţi, să lovească în noi şi să fie el păzit. Noi vom da leul ce ni-l cer, însă o facem pentru fraţii pe care-i avem în armată şi pentru ei!"

3. În privinţa alegerilor ce vor avea loc în curând, legionarii vor căuta pe cât posibil să nu voteze, căutând să îndemne şi pe alţii să se abţină de la vot, motivând această atitudine în sensul că trebuie să se lase înşelaţi să li se fure voturile că este de ajuns că au mai fost siliţi să zică „da" la votarea Constituţiei noi. „Ce vor mişeii, să voteze «Frontul Renaşterii» pe «Frontul Renaşterii»? Nu, îi vom împiedica, pe cât e posibil, avem speranţe că centrul se va îngriji de instrucţiunile necesare!"

4. Centrul Legionar a luat măsuri pentru cercetarea cazului inginer Bărbat Bartolomeu şi a tuturor acelora ce au fost eliberaţi din lagăre, să vadă dacă într-adevăr n-au dat declaraţii, după cum au afirmat ei, fiindcă se ştie că Centrul a dat instrucţiunile următoare: „Nimeni să nu dea vreo declaraţie când i se va cere, ci să facă pe naivul, spunând: «Domnilor, eu am făcut îndeajuns politică, nu mai vreau să fiu amestecat în nimic», deoarece ei cer declaraţiile pentru a le publica în ziare, cu scopul ca cei mai slabi, văzând numele în ziar a unor oameni cu vază, în Legiune, care au dat o declaraţie că jură credinţă Regelui şi că nu vor să mai ştie de Legiune şi de Căpitan, să fie intimidaţi, spunând: «Dacă el ca şef s-a lăsat, sigur a făcut-o fiindcă ştie că Legiunea nu mai vine niciodată, aşa că e mai bine să mă las şi eu» şi, deci, prin aceasta dăm o armă călăului Armand Călinescu".

5. De legionarii pe care se poate conta în Mişcarea Legionară se vorbeşte printre legionari, că după o statistică făcută în luna aprilie a.c. ar fi în număr de 750.000.

6. Bucureştiul este înconjurat de 6 cercuri compuse din cuiburi legionare, astfel că în fiecare cerc se află mai multe cuiburi. În oraşele mai mici, unde autorităţile nu dispun de forţe mari, se vor forma câte 3-4 cercuri, după împrejurări.

Şeful Comisariatului,
Comisar Şef,
/ss/ Liviu Herlea

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 44/1938, f. 119.

88. **1938 septembrie, Bucureşti**. Notă a Prefecturii Poliţiei Capitalei, Corpul Detectivilor privind activitatea legionară în rândurile ofiţerilor activi din Sibiu şi Bucureşti.

1. Ofiţerii activi din Sibiu, ţin regulat şedinţe legionare. Atunci când merg la şedinţe, o parte din ei se îmbracă în haine civile. Au ca şef un căpitan care este şi şef de judeţ.

2. O mare parte dintre ofiţerii de aviaţie din Bucureşti sunt încadraţi în Mişcarea Legionară. Au ca şef pe un căpitan, care este rudă cu Codreanu tatăl. Acest căpitan este foarte periculos şi încearcă să seducă chiar pe ofiţerii de bună credinţă şi să-i convingă, le arată viitorul în culori trandafirii. Are strânse legături cu un colonel de la Marele Stat Major. E posibil – după părerea informatorului, că acest colonel să facă legătura cu centrul, căruia să-i dea rapoartele săptămânale.

În toate părţile ţării se fac inspecţii de către şefii de judeţe conform ordinelor primite de la centru. Nimeni n-are voie să părăsească localitatea fără cunoştinţa şefului său. Fiecare este obligat să se prezinte şefului lui, atunci când urmează să plece şi să-i comunice, atât adresa exactă cât şi timpul cât va rămânea. Li se dau instrucţiuni aşa: rugăm

respectați ordinele, umblați cât mai rar pe străzi, stați acasă, ca atunci când e timpul să știe cunerul unde să vă caute.

Pentru conformitate,
/ss/ Indescifrabil

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 44/1938, f. 128.

89. **1938 septembrie, București**. Notă a Direcției Generale a Poliției privind opiniile membrilor Mișcării Legionare legate de organizarea unei lovituri de stat.

Notă

Toți legionarii au credința că trebuie să se întâmple o lovitură de Stat, pe care o așteaptă, fără însă să cunoască nici data când se va produce, nici modul în care se va desfășura evenimentul.

Legionarii cred că acest eveniment va avea loc îndată ce CORNELIU Z. CODREANU va izbuti să evadeze și sub conducerea căruia le-ar plăcea mai mult să-l execute.

În cazul când CORNELIU CODREANU nu va izbuti să evadeze și mai ales dacă va fi suprimat, lucru la care legionarii se așteaptă, această lovitură de Stat urmează să se producă sub comanda lui ALEXANDRU CANTACUZINO, actualmente evadat și dispărut, care este socotit de către legionari ca fiind cel mai indicat să ia locul lui C. Z. CODREANU, date fiind relațiunile sale ce le are în străinătate.

P. conformitate,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 265.

90. **1938 octombrie 1, București**. Memoriu adresat de Vasile Christescu regelui Carol al II-lea.

Majestate,

De zece ani, de când Corneliu Codreanu a întemeiat și organizat Mișcarea Legionară, dând astfel îndreptarul pentru ajungerea unui ideal de viață nouă românească și creștină, generația noastră, plămădită sufletește în suferința marelui război și frământată de chinuitoarea problemă a viitorului neamului nostru, s-a îndreptat prin elementele ei cele mai alese cu nădejde către el, recunoscându-l conducător și îndrumător. În locul vieții egoiste și pline de exagerat materialism, care, în goana după satisfacerea poftelor și nevoilor personale, a uitat de interesele neamului, lăsând ca peste tot să se înstăpânească străinul, Corneliu Codreanu a afirmat viața aspră legionară, viața eroică de luptă, de suferință, de muncă, de cinste, de onoare; lepădarea de sine pentru binele comunității românești. „Pentru Cristos, pentru Rege, pentru Neam" a fost deviza înscrisă pe drapelul sub cutele căruia merge acum. Era drumul de înfăptuire al generației noastre, era desăvârșirea jertfelor făcute în marele război, era realizarea noastră în istorie. Puțini la început, mai mulți pe urmă, apoi mii, astăzi Mișcarea Legionară cuprinde sute de mii și are cu ea sufletul întregului neam românesc.

În fața noului curent regenerator, conducătorii țării din acest timp, politicienii ridicați din haosul de după război, corupți, lacomi și egoiști simțindu-se amenințați în interesele lor, străine de interesele țării, stimulați și de străinii profitori, au început să reacționeze. Cu dispreț la început, cu batjocură și insultă apoi, au trecut în cele din urmă la opresiune: prigoană, bătaie, temnițe și chiar moarte. Nici o umilință și nici o durere nu au fost cruțate acestui tineret, frământat pentru o soartă mai bună românească. Noi, legionarii, am suferit. Am învățat să suferim. Politicieni după politicieni, guvern după guvern au trecut și nici unuia nu i-am rămas datori cu vreo suferință neîncercată. Toți ne-au plesnit cu biciul și ne-au însângerat în hohotele de râs ale străinului cotropitor. Dar n-am pierit. Dimpotrivă, după fiecare prigoană, după fiecare suferință, după fiecare martiraj, Mișcarea Legionară a crescut și s-a întărit. Credința s-a adâncit, dragostea și devotamentul pentru conducătorul ei s-au mărit până la fanatism.

Nu știm cât a putut cunoaște Majestatea Voastră de rosturile și lupta Mișcării Legionare. Era firesc ca politicienii care conduceau țara și informau pe Majestatea Voastră, să ne defaime și să ne înfățișeze ca elemente anarhice și destructive. Conducătorul nostru, Corneliu Codreanu, a fost ținut departe și împiedicat de a lămuri pe Majestatea Voastră. Persecutat, calomniat și batjocorit, a răbdat totuși în liniște, fiind convins că odată va veni dreptatea și pentru noi.

Iată însă că, de șase luni, ministrul de Interne Armand Călinescu, plin de păcatele vechiului politicianism în care a trăit și s-a format, a dezlănțuit la adăpostul numelui Majestății Voastre, cea mai grozavă prigoană împotriva noastră. Nu s-a mulțumit să ne confiște bunurile, să distrugă întreprinderile negustorești înjghebate cu atâta trudă de Corneliu Codreanu, pentru desăvârșirea educației românești în lupta de cucerire a pozițiilor din comerț încăpute pe mâna străinilor, ci, spre bucuria acelorași străini, sute de legionari: intelectuali, unii cunoscuți chiar personal de Majestatea Voastră, profesori, ingineri, medici, avocați, ofițeri eroi și mutilați în război, negustori, țărani și muncitori au fost rupți din rosturile lor sociale, și izolați între sârma ghimpată a lagărului, fără dreptul a-și vedea măcar familiile, de a citi o carte, sau de a-și îngriji sănătatea. Chiar preoții au fost smulși de la altar, spre a suferi la o altă cu ceilalți. Pentru vini închipuite, mii de legionari au fost zvârliți în temnițe, supuși celui mai sălbatic tratament. Hoții și ucigașii sunt tratați mai bine decât ei. Nici femeile nu au fost cruțate. Gem închisorile României de deținuți legionari.

Maiestate! Sute de familii au fost risipite. Părinți, soții, copii fără nici un sprijin, au rămas pe drumuri, plimbându-și disperarea din loc în loc. Călăuzit cu ură și interese nemărturisite, dar străine de cele ale Tronului și Statului, ministrul de Interne, prin metode întrebuințate în tirania comunistă a Rusiei Sovietice, a înscenat lui Corneliu Codreanu cel mai odios proces pe care-l cunoaște istoria României.

Maiestate! Sentința de condamnare a lui Corneliu Codreanu la zece ani de ocnă, pronunțată, împotriva tuturor evidențelor și a întregului adevăr, de către ofițerii de la Tribunalul Militar, nu numai că dezonorează armata, dar scoate la lumină un abuz care poate periclita însuși principiul de existență a statului. Stâlpii de susținere ai statului sunt instituțiile. Ele au însă ca fundament justiția. Când aceasta este înlăturată, totul se prăbușește. Ura ministrului de Interne, în setea-i bolnavă de putere și în urmărirea unor interese personale, nu se dă înapoi de la nici o mișelie, amenință să zdruncine țara, aruncând-o în grave frământări interne.

Maiestate! Eram destul de puternici pentru a împiedica procesul lui Corneliu Codreanu. Nu ne-a lăsat el! În fața prigoanei, puteam reacționa. Corneliu Codreanu ne-a ordonat liniște. Dacă până acum liniștea s-a păstrat în țară, aceasta nu se datorează nici ministrului de Interne, nici Siguranței, nici Poliției, nici jandarmilor, ci numai lui Corneliu Codreanu. Noi am răbdat totul, căci am avut credința că prigoana va înceta și ni se va face dreptate. Așteptarea ne-a fost zadarnică. Ne întrebăm: ce urmărește ministrul de Interne? Vrea să distrugă Mișcarea Legionară? Zece ani de prigonire n-au putut-o distruge. Nici temnița, nici schingiuirile, nici moartea n-

au putut să sfarme credința legionarilor. Sufletele nu se pot înlănțui, nici omorî. Astăzi suntem mai mulți și mai tari decât în februarie 1938. Suferința noastră și marea nedreptate făcută lui Corneliu Codreanu au adunat în jurul Legiunii întregul neam românesc. Și dacă zeci de mii de legionari vor fi vârâți în închisori, totdeauna vor rămâne afară destui care să lupte pentru crezul legionar. Vrea să ucidă pe Corneliu Codreanu? Cunoaștem intențiile ucigașe ale lui Armand Călinescu. Să ferească Dumnezeu țara de o astfel de crimă! Nu îndrăznesc să-mi închipui ce s-ar întâmpla atunci.

Ura nu poate constitui o doctrină de guvernământ, căci ea împarte pe fiii aceluiași neam în asupriți și asupritori. Silnicia și prigoana nasc însă revolta, ura și răzbunarea. Autoritatea nu se impune cu forța, ci cu respectul dreptății și cinstea conducătorilor. Dar astăzi jandarmul este stăpânul satului și polițistul orașului. Încrederea în justiție este pierdută, căci aceasta se subordonează bunului plac al ministrului de Interne. Nemulțumirea și revolta mocnesc în adâncuri. Să nu se încreadă Majestatea Voastră în rapoartele mincinoase ale ministrului de Interne și ale oamenilor lui. Realitatea este cu totul alta decât cea zugrăvită acolo.

Maiestate! Vremuri grele se anunță. Deși furtuna pare că a trecut, totuși probleme vitale se pun pentru neamul nostru. Mai mult ca oricând, țara noastră are nevoie acum să fie unită și puternică. Nimic nu trebuie să despartă tronul de popor. Să nu lase Majestatea Voastră a atotputernicia abuzivă a unui ministru criminal, ce se pune la adăpostul numelui regal, să făurească prăpastia însângerată, în care să se prăbușească Țara și Tronul.

Maiestate! Legionarii, prin mine, îndreaptă către Majestatea Voastră un strigăt de alarmă acum când existența patriei noastre este în primejdie. Faceți dreptate lui Corneliu Codreanu și legionarilor.

Dea Domnul, ca, pentru binele țării acest strigăt să fie auzit!

București, 1 octombrie 1938

Să trăiți Maiestate!

Prof. Vasile Christescu, comandant legionar

Fost Președinte al Partidului "Totul pentru Țară"

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 6/1938, f. 149.

91. **1938 octombrie 2, București**. Manifest împotriva măsurilor represive aplicate de ministrul de Interne Armand Călinescu, atribuit Mișcării Legionare.

Către opinia publică românească

Denunțăm! Pe agentul provocator Armand Călinescu! Exasperat de calmul și stăpânirea de sine de care dau dovadă legionarii, pune la cale, prin oamenii săi, ÎNSCENĂRI DE COMPLOTURI pentru a pășI la represiunile sângeroase proiectate de mult.

Ministrul de Interne vrea să dea deplină satisfacție kahalului jidănesc în slujba căruia se află, mânjindu-și mâinile cu sângele nevinovat al tineretului român. După ce prigoana împotriva tineretului naționalist n-a avut alt efect decât să întărească Mișcarea Legionară, Armand Călinescu, disperat de zvârcolirile neputincioase de până acum, încearcă o ultimă lovitură, care să-l salveze de la prăbușire. În acest scop anunță complocturi și revoluții legionare, a căror înscenare el însuși o conduce, pentru a purcede apoi la crime. Mai grav: la recrutarea agenților săi de execuție INSINUEAZĂ că pentru toate aceste odioase uneltiri ar avea asentimentul și mâna liberă de la M. S. Regele.

Se evidențiază încă o dată, pe lângă tendința lașă a numitului ministru de a deplasa răspunderile și diabolica tactică a iudeo-masoneriei, care se străduiește din răsputeri ca între tineretul român și M. S. Regele Carol al II-lea să deschidă abisuri ireparabile, după care să urmeze prăbușiri inevitabile.

Aceste odioase uneltiri trebuie împiedicate în fața opiniei publice românești:

Denunțăm tentativa criminală a lui Armand Călinescu.

Denunțăm pe omul urii și al vrajbei, aflat în slujba Moscovei.

Înfierăm pe agentul provocator Armand Călinescu, masca tiraniei iudaice.

„MIȘCAREA LEGIONARĂ"

București 2 octombrie 1938

P.S. Orice zvon, manifest sau circulară, atribuit Mișcării Legionare, care atacă Monarhia sau alte instituții fundamentale în Stat, pornește de la agentul provocator Armand Călinescu.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 35/1938, f. 44.

92. **1938 octombrie 4, București**. Ordin de informații al Legiunii de Jandarmi București privind sediile, modul de transmitere a ordinelor și conducerea Mișcării Legionare.

Ordin de informații din 4 octombrie 1938

Vi se fac cunoscute următoarele:

Actualul sediu general al Mișcării Legionare s-ar afla la Iași și este condus de către Cantacuzino. Tot aici se află sediul pentru Bucovina, Basarabia și Moldova condus de preotul Cristescu. Sediul pentru Ardeal se află la Cluj. Sediul pentru Dobrogea este la Constanța, unde s-ar afla un depozit de arme și muniții. Sediul pentru Muntenia și Oltenia este la București, condus de Alexandru Cantacuzino.

Ordinele sunt trimise din București prin curieri sau scrisori scrise cu cerneală simpatică sau obișnuită. Acestea după ce sunt citite se ard. Șefii de regiuni și de organizații transmit ordine numai verbal.

În fiecare ținut s-ar fi organizat câte un comitet legionar compus din trei membri dintre intelectuali și cu vechime din 1933. Misiunea acestora este de a controla organizațiile legionare județene din acel ținut.

Cuiburile ar fi compuse numai din membri care au depus jurământ.

Șefii de cuib, garnizoană și sector, trebuie să aibă o vechime de 5 ani în organizație. Șeful de Ținut se recrutează dintre cei care au suferit pogromul din 1933 și au stat în închisoare.

Se mai deține informația că Mișcarea Legionară ar fi condusă de un comitet de 20 de persoane, având ca șeful pe Iosif Antoniu, fostul președinte al Centrului Studențesc din București, iar vicepreședinte pe un anume Belgea, bibliotecar la Academia Română.

• DANIC, Fond Legiunea de Jandarmi București, dosar nr. 17/1937, f. 83.

93. **1938 octombrie 7, Bucureşti**. Ordin al Direcţiunii Poliţiei de Siguranţă către Inspectoratul Regional de Poliţie Constanţa cu privire la supravegherea activităţii organizaţiilor legionare din zona sa de responsabilitate.

Ministerul de Interne – Direcţiunea Generală a Poliţiei
Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă – Serviciul de Informaţii
7 octombrie 1938 Personal-Confidenţial

Către,
Inspectoratul Regional de Poliţie Constanţa

Corneliu Zelea Codreanu a dat dispoziţiuni ca fosta organizaţie a Partidului „Totul pentru Ţară" şi Mişcarea Legionară să fie conduse de un comitet de 20 persoane, cu sediul la Bucureşti.

Preşedintele comitetului ar fi avocatul Antoniu Iosif, fostul preşedinte al Centrului Studenţesc din Bucureşti, iar vicepreşedinte, Belgea, bibliotecar la Academia Română.

Acest comitet dă toate instrucţiunile şi circulările pentru provincie, trimiţându-le într-un singur exemplar, iar şefii organizaţiilor judeţene le multiplică după nevoie.

Faţă de cele de mai sus, avem onoare a vă ruga să binevoiţi a lua măsuri pentru verificarea celor arătate, iar rezultatul să ne fie comunicat la timp.

Director General,
/ss/ Indescifrabil

Director General,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7507, f. 61.

94. **1938 octombrie 12, Constanţa**. Raport înaintat de Chestura Poliţiei Constanţa către Inspectoratul Regional de Poliţie Constanţa referitor la difuzarea unui manifest legionar îndreptat împotriva ministrului de Interne Armand Călinescu.

Chestura Poliţiei Constanţa – Biroul de Siguranţă
No. 57551938 luna octombrie ziua 12

Domnule Inspector,

Raportăm că aseară, 11 octombrie 1938, pe la orele 8,40, s-a aruncat în localităţi, prin curţile locuitorilor, un manifest legionar intitulat „Către opinia publică românească", datat Bucureşti, 2 octombrie 1938, şi semnat „Mişcarea Legionară".

Manifestul este tras la presă şi conţine injurii la adresa D-lui Ministru Armand Călinescu.

Toate manifestele găsite de organele noastre în număr de şapte exemplare, sunt îndoite în patru, ceea ce dovedeşte că ele au fost aduse în stoc mic de la Bucureşti.

Menţionăm că, din informaţii, legionarii cari au greutăţi familiare, au ordin să se abţină de la orice activitate şi propagandă legionară, rămânând în luptă numai tinerii fără obligaţii sociale, care poate suporta riscul mult mai uşor.

Am luat măsuri pentru identificarea colportorilor şi credem că ei vor putea fi uşor identificaţi din numărul restrâns de tineri legionari, cunoscuţi de noi. Anexăm şi un exemplar din manifest.

Chestor,
/ss/ Indescifrabil

Şeful Siguranţei,
/ss/ Indescifrabil

Domniei Sale,
Domnului Inspector de Poliţie al Ţinutului „Marea"
Loco

Către opinia publică românească!
Denunţăm!

Pe agentul provocator Armand Călinescu! Exasperat de calmul şi stăpânirea de sine de care dau dovadă Legionarii, pune la cale, prin oamenii săi, ÎNSCENĂRI DE COMPLOTURI, pentru a păşi la represiunile sângeroase proiectate de mult.

Ministrul de interne vrea să dea deplină satisfacţie kahalului jidănesc în slujba căruia se află, mânjindu-şi mâinile cu sângele nevinovat al tineretului român.

După ce prigoana împotriva tineretului naţionalist n-a avut alt efect decât să întărească Mişcarea Legionară, Armand Călinescu, disperat de zvârcolirile-i neputincioase de până acum, încearcă o lovitură, care să-l salveze de la prăbuşire. În acest scop, anunţă comploturi şi revoluţii legionare, a căror înscenare el însuşi o conduce, pentru a purcede apoi la crime.

Mai grav; la recrutarea agenţilor săi de execuţie INSINUEAZĂ că pentru toate aceste odioase uneltiri, ar avea asentimentul şi mână liberă de la M. S. Regele.

Se evidenţiază încă o dată, pe lângă tendinţa laşă a numitului ministru de a deplasa răspunderile şi diabolica tactică a iudeo-masoneriei, care se străduieşte din răsputeri ca între tineretul român şi M. S. Regele Carol al II-lea să deschidă abisuri ireparabile, după care să urmeze prăbuşiri inevitabile.

Aceste odioase uneltiri trebuiesc împiedecate în faţa opiniei publice româneşti:
Demascăm tentativa criminală a lui Armand Călinescu.
Denunţăm pe omul urii şi al vrajbei, aflat în slujba Moscovei.
Înfierăm pe agentul provocator Armand Călinescu, masca Tiraniei Judaice.
„Mişcarea Legionară"

Bucureşti, 2 octombrie 1938

P.S. Orice zvon, manifest sau circulară, atribuit Mişcării Legionare, care atacă Monarhia sau alte instituţii fundamentale în stat, porneşte de la agentul provocator Armand Călinescu.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7505, f. 73-74.

95. **1938 octombrie 12, Bucureşti**. Memoriul fruntaşului legionar Ion Dumitrescu-Borşa adresat consilierului regal Constantin Argetoianu privind tratamentul la care erau supuşi legionarii arestaţi

Domnule Consilier Regal,

Aceste rânduri pe care am onoarea să vi le scriu, nu pornesc din intenţia de a cere îndurare pentru suferinţa camarazilor mei legionari. Pe linia «acceptării jertfei totale» trasată de căpitanul nostru Corneliu Codreanu, suferinţa este cea mai sublimă încercare pentru vrednicia credinţei noastre. Vreau numai să vă aduc la cunoştinţă unele fapte degradante, la care din nefericire pentru ţara noastră, ministrul şi pentru scopurile criminale urmărite de ministrul de Interne Armand Călinescu, se dedau unii din subalternii săi. Nutresc convingerea că şi dvs. veţi aprecia grozăvia acestor fapte, precum şi consecinţele ce pot rezulta din ele, dacă vor continua; şi în calitatea înaltă pe care o aveţi, dublată de marele prestigiu personal, veţi face să înceteze.

De la o vreme încoace, la Prefectura Poliţiei se schingiuieşte îngrozitor. Zilnic zeci de legionari sunt bătuţi până la sânge şi aruncaţi în nesimţire. Un întreg sistem de tortură, inspirat de metodele Cekăi este aplicat de poliţistul Ştefănescu care, peste capul d-lui general Marinescu, şeful acelei instituţii, primeşte ordinul direct de la ministrul de Interne Armand Călinescu. Răsucirea picioarelor, baterea la tălpi şi apoi înţeparea tălpilor, sub unghii, cu ace, aşchii, cufundarea capului în găleata cu apă până la asfixiere şi alte grozăvii, formează suplicul.

Mulţi legionari au ieşit complet distruşi din beciurile de tortură, alţii surzi şi schilodiţi. Iordache Nicoară, asistent universitar, schingiuit zile de-a rândul, are tendonul de la picior drept complet rupt, din care cauză riscă să rămână infirm, întrucât în lagăr, la Miercurea Ciucului, unde a fost dus mai târziu [Toţi cei de la Miercurea Ciucului au fost transportaţi la Vaslui de mai bine de 3 săptămâni. Atunci când s-a întâmplat schingiuirea? - n.a. [Informaţie eronată, n.ed.], i se refuză orice asistenţă medicală. Printre cei schingiuiţi sunt următorii: Grozea, căruia i s-a înţepat limba cu acul, Ionescu Andrei, Stăncescu Nicu, Răcman Gh., student la Politehnică, Vârfureanu, student la Medicină, Moţoc, student la Politehnică etc.

Dacă I.P.S.S. Patriarhul Miron Cristea, şeful Guvernului ar fi văzut liniştea şi seninătatea cu care legionarii îndură pentru credinţa lor chinurile nucile îngrozitoare, şi-ar fi amintit de martiriul primilor creştini şi s-ar fi cutremurat, că i-a fost dat lui, ca un blestem de la Dumnezeu, să troneze asemenea nelegiuiri.

Scopul urmărit de ministrul de Interne Armand Călinescu prin aceste schingiuiri nu a fost să determine pe legionari să se lepede de credinţa lor. După şapte luni de cumplită prigoană, călăii noştri s-au putut convinge că acest lucru este cu neputinţă. *El a vrut să provoace o de legitimă reacţiune din partea legionarilor schingiuiţi şi apoi puşi în libertate pentru a-şi putea pune în aplicare gândul criminal al represiunilor sângeroase.*

Când a văzut că şi această încercare de provocare, ca atâtea altele, a rămas zadarnică în faţa hotărârii legionarilor de a accepta senini atâta suferinţă, atunci a recurs la cea mai monstruoasă provocare, a cărei mârşăvie îţi încreţeşte pielea.

Multe din mamele, soţiile sau rudele legionarilor închişi, care mergeau la Prefectura Poliţiei să se intereseze de soarta lor, erau apoi închise într-o cameră de aşteptare, unde agentul provocator al lui Armand Călinescu, poliţistul Gheorghiu, încerca să le umilească cu silnicii lui apucături neruşinoase. S-au petrecut scene grozave, lupte disperate şi încercări de sinucideri şi chiar sinucideri de mai târziu (... pe care vi le putem arăta nominal, caz cu caz, dacă dvs. ...

putea determina o severă anchetă [De ce nu se citează nume, dacă le cunosc şi cer anchetă? Ar fi mai uşor pentru noi să obţinem (?) dreptate... – n.a.] cu concursul chiar al d-lui general Gabriel Marinescu, care, după informaţiile noastre, pare a fi străin de toate aceste mârşave provocări făcute de agenţii lui Armand Călinescu.

Mi-am permis, domnule Consilier Regal să va arăt toate aceste nelegiuiri care dezonorează viaţa noastră de Stat, stârnesc clocote de revoltă şi zguduie profund răbdarea naţiei noastre, lăsată pradă sadismului asupritor al lui Armand Călinescu, într-un moment prevestitor de grele încercări pentru neamul nostru, cu speranţa că le veţi aduce la cunoştinţa M. S. Regelui de la care aşteptăm dreptate.

Cu profund respect,

Preot I. Dumitrescu
Comandant Legionar, fost Secretar General al Partidului «Totul pentru Ţară»

Bucureşti, 12 octombrie 1938"

- Constantin Argetoianu, *Însemnări zilnice*, vol. V, *1 iulie - 31 decembrie 1938*, Ediţie Stelian Neagoe, Bucureşti, Editura Machiavelli, 2002, p. 147-149.

96. **1938 octombrie 13, Bucureşti**. Manifest semnat de Alexandru Cantacuzino în care se solicită revizuirea procesului lui Corneliu Zelea Codreanu.

Dragi camarazi şi iubiţi prieteni ai Legiunii,

În toamna anului 1936, în numele Mişcării Legionare, Corneliu Codreanu scria într-un memoriu adresat M. S. Regele, oamenilor politice şi Ţării: „Tot ce fac politicienii români în politica externă fac pe carnea, pe sângele şi pe răspunderea noastră. Bine sau rău, ei şi-au trăit viaţa. De acum urmează a noastră. Este îngrozitor că faptele şi atitudinile lor de astăzi să atragă o mare răspundere pe umerii generaţiei noastre. Este cutremurător să ne gândim că noi, tineretul de astăzi, ar fi să fim condamnaţi de a asista la împărţirea sau ciuntirea României Mari pentru a plăti păcatele unei infame politici externe. De aceea socotesc că noi tineretul am face un act de laşitate, dacă în aceste ceasuri hotărâtoare pentru viitorul nostru, n-am avea curajul să ne ridicăm şi să facem ca glasul nostru să fie auzit.

Supunem, deci, Majestăţii Voastre gândurile noastre. Cerem ca Majestatea Voastră să pretindă tuturor celor ce conduc sau îşi manifestă păreri cu privire la politica externă a României să declare că răspund cu capul pentru directivele pe care şi le însuşesc. În acest mod, în momentul unei eventuale catastrofe Ţara ar cunoaşte: şi cui aparţin răspunderile şi natura sancţiunii. Nu există: Mică Înţelegere, nici Înţelegere Balcanică. Cine crede în acestea, dovedeşte că n-a înţeles nimic. Faţă în faţă stau numai două lumi. Sub presiunea lor, în clipa războiului, toate combinaţiile diplomatice se vor nărui ca nişte castele de carton. Aceste două lumi sunt: statele revoluţiilor naţionale, care luptă pentru apărarea Crucii şi a unei civilizaţii milenare şi bolşevismul cu anexele sale care luptă pentru nimicirea neamurilor şi pentru prăbuşirea civilizaţiei creştine. Aceştia din urmă: bolşevismul şi anexele sale vor fi nimiciţi de armatele Crucii şi ale ordinii naturale a lumii. Dacă politicienii români ne vor duce în lotul lor, România va fi ştearsă de pe harta Europei. De altfel, aceeaşi ură neîmpăcată o manifestă politicienii români şi în politica internă: politică de vrăjmăşie, de mare uneltire şi de mare prigonire faţă de tineretul naţionalist al Ţării, din ordinul Masoneriei şi din îndemnul zilnic al presei iudaice. De la cele mai

odioase înscenări şi uneltiri, la cele mai crude lovituri şi de la cele mai provocatoare [...] aceea a taberelor de muncă, până la elegantele forme ale noilor organizaţii tinereşti, [...] îndreptat în contra tineretului naţionalist, pentru ca el să fie îndepărtat de la linia legion[ară] destinului său. Deci, există o concordanţă perfectă între politica externă şi politica intern[ă] mânească, pornind amândouă din acelaşi fond masonic şi iudaic de ură împotriva ideii na[ţionale] le şi a creştinătăţii".

Iar în 30 noiembrie 1937, Căpitanul expunea precizările care urmează: „Eu sunt [...] marilor democraţii ale Occidentului, eu sunt contra Micii Înţelegeri, eu sunt contra Înţ[elegerii] Balcanice şi n-am nici un ataşament pentru Societatea Naţiunilor în care nu cred. Eu sunt [...] tru o politică externă a României alături de Roma şi Berlin. Alături de statele revoluţiilor [...] nale. În contra bolşevismului. O spune un om care n-a călătorit şi n-a cerşit nimic nici la [...] nici la Berlin. În 48 de ore după Biruinţa Mişcării Legionare, România va avea o alian[ţă] Roma şi Berlinul, intrând astfel în linia misiunii sale istorice în lume: apărătoarea Crucii [...] turii şi a civilizaţiei Creştine. Aceasta nu înseamnă cu urâm Franţa şi poporul francez, căci [...] face tot ca noi, reintrând şi el în aceeaşi misiune istorică în lume. Ceea ce este astăzi, [...] simplă divagaţie iudeo-masonică, de care poporul francez în ceasul învierii lui se va scu[tura] o energie hotărâtoare. În privinţa revizionismului afişat şi speculat de D-l Titulescu, Mi[şcarea] Legionară afirmă că nici o revizuire de frontieră nu se va face în defavoarea României".

Fiecare cuvânt, din cele însemnate mai sus, plesnesc în obrajii pătaţi ai guvern[anţilor] noştri. Corneliu Codreanu a plătit cu o osândă care dezonorează în istorie; ceata netrebn[ică] cârmuitorilor noştri a plătit această aprigă şi profetică viziune a ţelurilor către care trebu[iau] sârguiască sufletele şi cugetele românilor şi totodată actul de a fi denunţat piedicile vrăjm[aşe] pe brazda Gloriei şi Măreţiei Româneşti. Conjuraţia comunistă, masonică şi jidănească a [...] dit pe Corneliu Codreanu – învinuit de înaltă trădare – din cauza acestei nesuferite şi nepe[rite] lucidităţi. Corneliu Codreanu îşi poartă acum lanţurile şi neîncovoiata sa mândrie prin temn[iţele] asupritorilor. Pe când D-l Călinescu, complicele Sanhedrinului Anti-Christ, îşi cântă laud[ele] însăşi pentru că a putut, fără vărsare de sânge, să înfigă în grumazul Tineretului Român, [...] sale mânjite de bancnotele iudeo-masonionului. Dar camarazi legionari, mulţi prinşi de [...] alte boli, îşi trag ultimele săptămâni de viaţă prin închisori.

Mişcarea Legionară a hotărât să pună punct îndrăznelilor D-lui Călinescu. De nu au [...] încăierări sângeroase cu lefegiii dumitale, D-le Ministru al Internelor şi nici războinăn[zii] aveţi să-i mulţumiţi D-lui Corneliu Codreanu. El a silit pe legionari să se supună acestei [...] vărătoare stăpâniri de sine, în care atâţia camarazi de ai noştri, îşi muşcă pumnii încleştaţi. [...] laudă şi fără exagerare, cumpănind afirmarea noastră, scriem:

Mişcarea Legionară este mai puternică decât în trecut. Avem un sfat pentru [...] provocatorilor. Încetaţi de a mai lua drept slăbiciune răbdarea supraomenească şi stăpânir[ea de] sine ordonată naţiei legionare.

Acum, după examenul tăcerii şi al înţelepciunii, Mişcarea Legionară reia dreptul [...] vânt. Ea cere revizuirea procesului Corneliu Codreanu. Am vrea ca vocea noastră legionar[ă] intre în fiecare inimă de român şi să o întrebe: Au fost guvernul ţării şi ofiţerii slugarnici [...] cu Corneliu Codreanu? Despoţii încrezuţi să-şi aplece urechea înspre tresăltarea şi răspu[nsul] inimilor pe care le încalcă. Poate se va deschide un luminiş în noaptea conştiinţelor celor [...] întunecate.

Vom fi oare auziţi şi înţeleşi de cei de sus?
Vrem dreptate!

Alexandru Cantacuzino

București, 13 octombrie 1938

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 35/1938, f. 29.

97. **1938 octombrie 13, Bucureşti**. Chemare adresată de Alexandru Cantacuzino membrilor Mişcării Legionare prin care îi îndeamnă la rezistenţă faţă de măsurile represive aplicate de regimul carlist.

Dragi camarazi şi iubiţi prieteni ai Legiunii,

În toamna anului 1936, în numele Mişcării Legionare, Corneliu Codreanu scria într-un memoriu adresat M. S. Regale, oamenilor politici şi Ţării:

„Tot ce fac politicienii români în politica externă fac pe carnea, pe sângele şi pe răspunderea noastră. Bine sau rău, ei şi-au trăit viaţa. De acum urmează a noastră. Este îngrozitor ca faptele şi atitudinile lor de astăzi să atragă o mare răspundere pe umerii generaţiei noastre.

Este cutremurător să ne gândim că noi, tineretul de astăzi, ar fi să fim condamnaţi de a asista la împărţirea sau ciuntirea României Mari, pentru a plăti păcatele unei infame politici externe.

De aceea socotesc că noi, tineretul, am face un act de laşitate, dacă în aceste ceasuri hotărâtoare pentru viitorul nostru, n-am avea curajul să ne ridicăm şi să facem ca glasul nostru să fie auzit".

Spunem deci Majestăţii Voastre gândul nostru:

Cerem ca Majestatea Voastră să pretindă tuturor celor ce conduc sau îşi manifestă păreri cu privire la politica externă a României să declare că răspund cu capul pentru directivele pe cari şi le însuşesc. În acest mod, în momentul unei eventuale catastrofe, Ţara ar cunoaşte şi cui aparţin răspunderile, şi natura sancţiunii.

Nu există: Micâ Înţelegere, nici Înţelegere Balcanică. Cine crede în acestea, dovedeşte că n-a înţeles nimic.

Faţă în faţă stau numai două lumi. Sub presiunea lor, în clipa războiului, toate combinaţiile diplomatice se vor nărui ca nişte castele de carton. Aceste două lumi sunt: Statele revoluţiilor naţionale, care luptă pentru apărarea Crucii şi a unei civilizaţii milenare şi bolşevismul cu anexele sale, care luptă pentru nimicirea neamurilor şi pentru prăbuşirea civilizaţiei creştine. Aceştia din urmă: Bolşevismul şi anexele sale, vor fi nimicite de armatele Crucii şi ale ordinei naturale a lumii. Dacă politicienii români ne vor duce în lotul lor, România va fi ştearsă de pe harta Europei.

De altfel, aceeaşi ură neîmpăcată o manifestă politicienii români şi în politica internă: politica de vrăjmăşie, de mare uneltire şi de mare prigonire faţă de tineretul naţionalist al ţării, din ordinul Masoneriei şi din îndemnul zilnic al presei iudaice.

De la cele mai odioase înscenări şi uneltiri, de la cele mai crude lovituri şi de la cele mai provocatoare legi, ca aceea recentă a taberelor de muncă, până la elegantele forme ale noilor organizaţii tinereşti, totul este îndreptat în contra tineretului naţionalist, pentru ca el să fie îndepărtat de la linia legionară a destinului său.

Deci există o concordanţă perfectă între politica externă şi politica internă românească, pornind amândouă din acelaşi fond masonic şi iudaic de ură împotriva ideii naţionale şi a creştinătăţii.

Iar în 30 noiembrie 1937, Căpitanul expunea precizările care urmează:

„Eu sunt contra marilor democraţii ale Occidentului, eu sunt contra Micii Înţelegeri, sunt contra Înţelegerii Balcanice, şi n-am nici un ataşament pentru Societatea Naţiunilor, în care nu cred.

Eu sunt pentru o politică externă a României alături de Roma şi Berlin. Alături de mişcările revoluţiilor naţionale. În contra bolşevismului.

O spune un om care n-a călătorit şi n-a cerşit nimic la Roma şi nici la Berlin. În ajun ore după biruinţa Mişcării Legionare, România va avea o alianţă cu Roma şi Berlinul, intrând astfel în linia misiunii sale istorice în lume: apărătoarea Crucii, a Culturii şi a civilizaţiei creştine. Aceasta nu înseamnă că urâm Franţa şi poporul francez, căci ele va face tot ca noi, reintrând în aceeaşi misiune istorică în lume. Ceiace este azi, este o simplă divagaţie iudeo-masonică, din care poporul francez, în ceasul învierii lui, se va scutura cu o energie hotărâtoare.

În privinţa revizionismului afişat şi speculat de D-l Titulescu, Mişcarea Legionară afirmă că nici o revizuire de frontieră nu se va face în detrimentul României".

Fiecare cuvânt din cele însemnate mai sus, plesnesc în obrajii pătaţi ai guvernanţilor noştri.

Corneliu Codreanu a plătit cu o osândă care dezonorează în istorie; ceaţa netrebnicilor cârmuitorilor noştri a plătit această aprigă şi profetică viziune a Ţelurilor către care trebuie sârguiască sufletele şi cugetele Românilor şi totodată actul de a fi denunţat piedicile vrăjmaşe de pe Brazda Gloriei şi Măreţiei Româneşti.

Conjuraţia comunistă, masonică şi jidănească, a osândit pe Corneliu Codreanu, învinuit de înaltă trădare, din cauza acestei nesuferite şi nepermise luciditâţi.

Corneliu Codreanu îşi poartă acum lanţurile şi neîncovoiata sa mândrie prin temnitele asupritorilor. Pe când domnul Armand Călinescu, complicele Sanhedrinului Anti-Christ, îşi cântă laude sie însăşi, pentru că a putut, fără vărsare de sânge, să înfigă în grumazul Tineretului Român, mâinile sale mânjite de bancnotele iudeo-masonice.

Dar camarazii legionari, mulţi prinşi de oftică şi alte boli, îşi trag ultimele lor săptămâni de viaţă prin închisori.

Mişcarea Legionară a hotărât să pună punct îndrăznelilor d-lui Călinescu.

De nu au fost încăierări sângeroase cu lefegii dumitale, Domnule Ministru al Internelor şi nici răzbunări până azi, aveţi să-i mulţumiţi D-lui Corneliu Codreanu.

El a silit pe legionari să se supună acestei împovărătoare stăpâniri de sine, în care atâţia camarazi de ai noştri îşi muşcă dinţii încleştaţi.

Fără laudă şi fără exagerare, cumpănind afirmarea noastră, scriem:

Mişcarea Legionară este mai puternică decât în trecut!

Avem un sfat pentru plutonul provocatorilor:

Încetaţi de a mai lua drept slăbiciune răbdarea supraomenească şi stăpânirea de sine cu care donată naţiei legionare!

Acum după examenul tăcerii şi al înţelepciunii, Mişcarea Legionară reia dreptul la cuvânt.

EA CERE REVIZUIREA PROCESULUI CORNELIU CODREANU!

Am vrea ca vocea noastră legionară să intre în fiecare inimă de Român şi s-o întrebe:

Au fost, Guvernul Ţării şi ofiţerii slugarnici, drepţi cu Corneliu Codreanu?

Despoţii încrezuţi să-şi aplece urechea înspre tresăltarea şi răspunsul inimilor pe care le încalcă.

Poate se va deschide un luminiş în noaptea conştiinţelor celor mai întunecate.

Vom fi oare auziţi şi înţeleşi de cei de sus?

Vrem dreptate!

Bucureşti, 13 octombrie 1938

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7505, f. 78.

98. **1938 octombrie 23, Bucureşti**. Adresa Inspectoratului Regional de Poliţie Bucegi către Poliţia Târgovişte prin care se semnalează difuzarea unor manifeste ale Mişcării Legionare.

Inspectoratul Regional de Poliţie Bucegi
Nr. 13903 1938 Octombrie 23

Către,
Poliţia Târgovişte

S-a constatat că în cutiile poştale de scrisori au fost introduse manifeste legionare intitulate „CONCLUZIUNI", care conţin rezultatul procesului CORNELIU Z. CODREANU.

Faţă de cele ce preced, avem onoare a vă ruga să binevoiţi a dispune măsuri de confiscarea acestor manifeste, iar cei dovediţi că le răspândesc să fie deferiţi justiţiei.

Se anexează copie de pe manifest şi rezultatul ne veţi comunica la timp.

Inspectorul Regiunii de Poliţie Bucegi,
/ss/ Indescifrabil

Şeful Serviciului,
/ss/ Indescifrabil

Copie

Din dezbaterile procesului rezultă limpede că înscenarea şi reaua credinţă au dominat în întreaga lui desfăşurare. Rechizitorul şi ordonanţa definitivă nu conţin nici un grăunte de adevăr şi se prăbuşesc la cea dintâi confruntare cu faptele. Rostul acestor două instrumente juridice au fost să apară în presă, să impresioneze publicul şi n-au avut nici o legătură cu ceea ce s-a petrecut în şedinţă, unde, cu totul alte lucrări s-au dezbătut.

Aceasta e realitatea în procesul Căpitanului şi a Mişcării Legionare, o realitate aspră şi neiertătoare, care nu poate fi schimbată nici de cea mai ascuţită cunoştinţă juridică şi morală.

Totuşi, Tribunalul Militar l-a declarat vinovat pe CORNELIU CODREANU. Dacă aşa stau lucrurile, care e justificarea sentinţei?

Zadarnic a căutat dezlegare, aşa cum e firesc să se ceară, în faptele celui vinovat sau în dovezile prezentate de acuzare, pentru că acestea au fost definitiv înlăturate prin strălucita apărare de [...] a Căpitanului şi prin mărturiile categorice favorabile ale unor oameni de mare răspundere în stat.

Explicaţia celor zece ani de ocnă trebuie căutată în altă parte.

Când o judecată e dreaptă, numai judecă nimeni, dar când o judecată e strâmbă judecă toată lumea.

Iată de ce procesul CORNELIU CODREANU, pierdut înaintea justiției militare, continuă în fața Tribunalului Țării și sentința rămâne să se dea. Și nu se știe de care parte vor fi trădătorii și de care parte vor fi patrioții.

Procesul aceste are caracter politic. Aici nu s-a condamnat un om ci o mișcare. Aici nu s-a pronunțat un Tribunal Militar ci o forță și-a spus cuvântul în contra dreptății. Instanța Militară a avut un rol secundar, ea nu a judecat, ci a executat un ordin. Ordinul guvernului ARMAND CĂLINESCU. Întreaga desfășurarea a procesului a fost stabilită dinainte iar sentința fixată în Birourile Ministerului de Interne.

Prin sentința impusă judecătorilor, o mână de oameni politici și ai guvernărilor trecute, transformați peste noapte în regim de apărare națională urmăresc suprimarea morală și fizică a lui CORNELIU CODREANU și prin el înfrângerea Mișcării Legionare.

Aceasta cu scopul evident de a-și apăra drepturile de exploatatori ai țării amenințate de etica severă a legionarismului.

Dușmanii generației tinere au avut însă grijă și perfidia să ordoneze măsurile lor nedrepte la adăpostul formulei salvatoare pentru ei și des repetată în asemenea împrejurări a intereselor superioare ale statului, reluând vechia scuză că legiunea pregătește mișcări violente cu scopul de a-și asuma puterea în Stat. Pentru a risipi definitiv această acuzație este suficient să recapitulăm evenimentele din decembrie 1937 încoace. La această dată Mișcarea Legionară era în plină ascensiune, cucerise în Parlament 70 de locuri după o bătălie electorală de mare răsunet. Alegerile următoare îi deschideau perspectiva unui succes desăvârșit. Dacă au fost împiedicate aceste alegeri motivul trebuie căutat în formidabilul curent de popularitate dezlănțuit în jurul legiunii. În asemenea împrejurări există vreun interes ca Mișcarea Legionară să forțeze realitatea? Se poate spune că gruparea politică, cu toate perspectivele să ajungă pe căi legale la conducerea țării, să recurgă la lovitură de stat.

Intervin evenimentele din Februarie 1938, cărora Mișcarea Legionară nu le opune nici o rezistență și singură își dizolvă organizația politică. Întrebăm și de astă dată pe acuzatorii nedrepți și vicleni: Oare nu era acesta momentul potrivit, dacă legiunea ar fi avut intenția să dezlănțuie furtuna și să-și asigure puterea? Mai mult, șeful Mișcării Legionare află că va fi întemnițat și acuzat de trădare, știe de prigoana care se pregătește. Totuși ordonă liniștit liniște, supunere și evitarea oricărei violențe împotriva guvernului ARMAND CĂLINESCU, care voia tocmai o reacțiune pentru a-și justifica apoi măsurile sângeroase, proiectată de oculta iudeo-masonică.

Urmează un lanț nesfârșit de suferințe. Un examen greu, din care legionarii au ieșit învingători, dovedind tăria și superioritatea lor morală față de adversarii de sine, fără îndoială că se află în fața unei deosebite înțelegeri a vieții și a morții…că omul nou conceput de CORNELIU CODREANU a devenit realitate, omul nou care urmează linia interioară a perfecțiunii sufletești și care așteaptă biruința dintr-o bruscare a realităților, și de la o prefacere sufletească lentă pe calea convingerii.

Dar atragerea legionară pe linia suferinței nu e identică cu o înfrângere. Pentru a fi drept înfrânt trebuie să dai o bătălie. Această bătălie nu s-a dat până acum. A întâmpinat vreo rezistență guvernul ARMAND CĂLINESCU? Noi știm că legionarii intră cântând și fericiți în închisori.

Până acum s-a înfăptuit numai retragerea pe linii mai îndepărtate, Legiunea refuzând lupta în asemenea condițiuni. Liniștea perfectă a Mișcării Legionare, nu înseamnă un semn de slăbiciune, cum sunt înclinați adversarii să creadă. Această liniște e firească, pentru că reprezintă sănătate omului puternic. Tot odată e un act de mare cumințenie politică ce depășește sfera de pătrundere a conducătorilor actuali, rezistența legionară ar

fi însemnat război civil și intervenția puterilor străine, o groaznică nenorocire pentru țara noastră abia încheiată. Legionarii, pentru a apăra cu adevărat interesele superioare ale țării, au acceptat mai degrabă suferința lor decât să-și vadă neamul sfâșiat în luptele interne.

Dar forțele legionare sunt intacte, oriunde s-ar afla în cer sau pe pământ, în temnițe și în fundul oceanelor, în sate și în orașe legionarii stau gata de jertfă gata de moarte.

Cu tot aspectul exterior de liniște și resemnare, totuși legionarii poartă din adâncuri un război, greu, pe care numai ei știu să-l poarte și care țin cu esența mișcării lor. În acest război mânuiesc arma teribilă a suferinței. Nimeni și nimic nu poate rezista acestui formidabil instrument de luptă, care este propria noastră cenușă. [ION MOȚA]. Rezultatul acestei lupte este confirmat de realitate. S-a creat un curent de unanimă simpatie în jurul celor oprimați, o stare de ecumenicitate, care cu greu s-ar fi atins de alte mijloace. După 4 luni de la izbucnirea prigoanei putem afirma e mai bună, decât la începutul acestei perioade de suferință. Rămâne întrebarea finală. Unde vrea să ajungă guvernul CĂLINESCU? Mișcarea Legionară nu poate fi înfrântă prin forță. O mișcare nu e înfrântă când stă la închisoare, ci numai atunci când își pierde sufletul și încrederea totală a poporului. Nimeni nu mai poate îndepărta din sufletul neamului, decât în ziua când a reușit să ne compromită, căci cine s-a compromis odată nu mai poate apropria dragostea lui. Guvernul a reușit să ne facă să suferim, dar mișcarea n-a putut fi compromisă, dimpotrivă ea a crescut în prestigiu. Până și adversarii au rămas umiliți în fața puterii de sacrificiu a legionarilor. Va continua guvernul cu arestările? cu această metodă va ajunge să transforme țara în închisoare, pentru că numărul legionarilor crește mereu. Se urmărește exterminarea lui CORNELIU CODREANU? În acest caz întreaga pătură conducătoare a țării e solidară responsabilă de actele guvernului atât în fața istoriei cât și în fața Mișcării Legionare.

Va continua guvernul provocările? Legionarii vor suferi în tăcere atât timp cât Dumnezeu le va da răbdare, dar e bine să se știe că legionarii nu vor tolera niciodată ca mișelia să fie ridicată la rangul de doctrină de stat și în cazul acesta răbdarea va lua sfârșit [așa cum noi nu dorim] aruncăm răspunderea asupra guvernului: agentul dezordinilor, provocatorul anarhiei, dușmanul țării și elementul de dezagregare al statului.

Pentru orice minte limpede, guvernul polițist a lui ARMAND CĂLINESCU alunică în haos. Jocul devine primejdios și trebuie înfrânt. Ambițiile unui om inutil și neserios, mărunt din toate punctele de vedere, dar periculos prin instinctele sanguinare, nu mai pot constitui îndreptarul unei opere serioase de guvernământ.

Aceste personaj pentru a-și consolida situația politică, a recurs și recurge la tot felul de mijloace pentru compromiterea Mișcării Legionare fabrică și răspândește, prin agenții personale zvonuri, circulări și ordine ca venite din partea conducătorilor legionarii și chiar din partea lui CORNELIU CODREANU. Toate pentru noi n-au nici o valoare. Nu știu de câtă autoritate se bucură în altă parte. Aceasta este judecata țării în procesul lui CORNELIU CODREANU și a Mișcării Legionare. După datina strămbună. Așteptăm cu încredere și judecata Domnului Țării, capul suprem al statului și păzitorul destinelor neamului.

MIȘCAREA LEGIONARĂ

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 236-240.

99. **1938 octombrie 24, Cernăuți**. Notă telefonică a Inspectoratului de Jandarmi Cernăuți către Inspectoratul General al Jandarmeriei privind manifestația studenților pentru eliberarea lui Corneliu Zelea Codreanu și a membrilor arestați ai Mișcării Legionare.

Inspectoratul de Jandarmi Cernăuți
Comisarul de serviciu
Ora 18,35

Nota telefonică No. 352 din 24 octombrie 1938

Astăzi 24 octombrie 1938, la ora 13,30, după solemnitatea deschiderii Universității, un grup de cca 150 de studenți au manifestat în fața Universității, cântând cântece legionare și cerând eliberarea lui Corneliu Codreanu, precum și eliberarea celor închiși la domiciliu forțat. După manifestare, grupul studenților s-a dus la căminul studențesc situat la 100 metri de Universitate, unde au parlamentat cu directorul căminului, apoi 75 de studenți s-au baricadat în localul căminului.

Subsemnatul, sesizat, m-am deplasat imediat la fața locului, împreună cu lt.-col. Chirilovici, comandantul Poliției, dând ordin ca 150 de jandarmi din Centrul 4 de Instrucție să vină de urgență la Universitate. La fața locului se găseau comisarii de poliție și 20 de gardieni, sub comanda Secretarului de Chestură. În urma a două somațiuni din partea Procurorului militar maior Băluță, studenții s-au predat și au fost arestați. Escortați de jandarmi și gardieni publici, puși în camioane, ei au fost conduși într-o închisoare improvizată în localul spitalului de ochi Cernăuți.

Cercetările se fac de Tribunalul Militar Cernăuți, iar căminul a fost închis. Din investigațiunile făcute la fața locului, manifestarea studenților a fost spontană, pusă la cale în cursul dimineții de azi. Restul studenților sunt liniștiți. Universitatea n-a cerut anticipat nici un concurs polițienesc, totuși s-au dat 20 de agenți acoperiți pentru măsuri preventive în orașul Cernăuți.

Inspector Regionalei de Jandarmi Cernăuți,
Col. Barozzi

Comunicată de Comisar de serviciu,
Plt. Olaru Emil

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 66/1938, f. 89.

100. **1938 noiembrie 1, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Corpul Detectivilor privind opiniile legionarilor legate de nerespectarea de către prim-ministrul Armand Călinescu a dispozițiilor regelui Carol al II-lea de eliberare a membrilor Mișcării Legionare și încetarea arestărilor.

Șefii de unități legionare – probabil în urma sugestiilor căpătate de la Iuliu Maniu – au dat consemnul ca toți legionarii să difuzeze știrea că dl. ministru Armand Călinescu nu ar respecta unele angajamente luate față de M. S. Regele. Astfel, legionarii vor arăta că M. S.

Regele a cerut d-lui ministru Călinescu să înlesnească o destindere politică chiar înainte de plecarea sa în Anglia. Că dl. ministru Călinescu în loc să execute această dorință, lucrează contrar vederilor Majestății Sale. Se va arăta că, deși dl. ministru a eliberat din lagăre pe unii legionari, în schimb în același timp continuă seria arestărilor celor ce nu fuseseră până în prezent arestați; așa că numărul celor închiși în ultimul timp, întrece cu mult pe cel al eliberaților.

Prin difuzarea acestor știri, se urmărește a se crea în opinia publică un curent ostil dl.ui ministru Călinescu, arătându-l drept singurul care stă în calea destinderii politicii interne.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 43/1938, f. 9.

101. **1938 noiembrie 2, București**. Mesajul oficial difuzat de postul de radio Praga în legătură cu poziția României față de situația Cehoslovaciei.

Cercurile oficiale cehoslovace, împreună cu întreaga presă și opinia publică, au luat cunoștință cu cele mai adânci sentimente de recunoștință de atitudinea guvernului regal român în fața ultimelor tratative internaționale privitoare la problemele generale din Europa centrală și, mai ales, în fața problemelor cehoslovace și subcarpato-ruse.

În aceste clipe grele, politica României a dovedit calități cu adevărat cavalerești. Numai la nevoie se cunosc prietenii adevărați; și poporul ceh, împreună cu cel slovac, au avut, în nenorocirea lor, mângâierea de a putea constata lealitatea desăvârșită a României și nobilului ei rege, căruia acum doi ani i-au făcut în împrejurări mult mai senine o primire plină de entuziasm. Cehoslovacii nu vor uita niciodată dovezile de cinste și credință pe care i le-au dat poporul român și nobilul sau rege.

• „Timpul", din 4 noiembrie 1938.

102. **1938 noiembrie 4, București**. Raportul Inspectoratului Regional de Poliție Cluj către Direcțiunea Generală a Poliției privind activitatea Mișcării Legionare în perioada vizitei oficiale a regelui Carol al II-lea în Marea Britanie.

Copie
de pe raportul Inspectoratului Regional de Poliție Cluj
No. 31385 din 4 noiembrie a.c. către Direcțiunea Generală a Poliției

Din informațiile primite din cercurile gardiste, rezultă că Mișcarea Legionară va lua proporții după plecarea M. S. Regelui la Londra, când studenții legionari vor porni o acțiune spontană în toate cercurile universitare, punând la cale demonstrațiuni de stradă cu care ocazie vor cere eliberarea tuturor legionarilor închiși. Ei ar spera și la organizarea unor echipe de tineri țărani pe care să-i aducă de la sate și să-i înglobeze în acțiunea lor de la orașe.

În regiunea acestui inspectorat am luat măsuri de verificare a acestor informații și măsurile preventive pentru ca ordinea să nu fie tulburată, semnalând chestiunea și organelor jandarmeriei.

Inspector Regional de Poliție,
/ss/ Popovici

Notă. S-a dat ordin circular Inspectoratelor Regionale de Poliție din țară cu No. 79168 din 5 noiembrie a.c. și s-a comunicat Prefecturii Poliției Capitalei și Inspectoratului General al Jandarmeriei cu No. 79169 din 5 noiembrie a.c.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 66/1938, f. 21.

103. **1938 noiembrie 5, Constanța**. Raport înaintat de Chestura Poliției Constanța către Inspectoratul Regional de Poliție al Ținutului „Marea" cu privire la sistemele de legătură utilizate de legionarii din zona sa de responsabilitate pentru desfășurarea de acțiuni clandestine.

Chestura Poliției Constanța – Biroul de Siguranță
No. 6299 1938 luna XI ziua 5

Către,
Inspectoratul Regional de Poliție al Ținutului „Marea"

Avem onoare de a vă raporta că din informațiile ce posedăm, membrii Mișcării Legionare întrebuințează în recunoașterile dintre ei, parole și lozinci. În special aceste parole sunt folosite de curierii care transportă materialul clandestin de propagandă legionară, de la centrul din București la provincie.

Astfel, pe lângă semnele de recunoaștere cari pot fi batiste, ce poartă în colțul gardul de fier, ei poartă geamantanul, coșcelul sau valiza într-o poziție cu totul specială, pentru ca, în felul acesta, să fie vizat de cel așteptat să-i primească coletul cu manifeste, având de obicei la geamantan și un semn distinctiv. După ce identificarea s-a făcut, persoana care așteaptă în gară pe curier, îl întreabă pe acesta cât face 5 și cu 5, dacă i se răspunde exact, adică cifra zece, atunci cel ce așteaptă, este încredințat că nu acesta este persoana ce așteaptă. Dacă i se răspunde însă că da, știu cât face 5 și cu 5, atunci recunoașterea s-a făcut și ambii intră în conversație, curierul predând coșul și instrucțiunile iar al doilea transportând la rându-i, la locul dinainte fixat, materialul și instrucțiunile primite.

S-a stabilit că toate manifestele răspândite la Constanța au fost aduse de la București prin astfel de curieri.

Chestor,
/ss/ Indescifrabil

Șeful Biroului de Siguranță,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7505, f. 216.

104. **1938 noiembrie 8, Alexandria**. Ordin circular al comandantului Legiunii de Jandarmi Teleorman privind măsurile de preîntâmpinare a tipăririi și răspândirii manifestelor organizațiilor politice desființate.

Ordin circular nr. 4 din 8 noiembrie 1938

Urmare instrucțiunilor date la conferința pe care am avut-o la reședința Poliției în ziua de 31.X.1938 vi se dau mai jos instrucțiuni și detalii în conformitate cu ordinul nr. 77076/1938 al Ministerului de Interne și care instrucțiuni se vor executa cu cea mai mare

punctualitate de către șefii de comisariate, care rămân răspunzători dacă pe teritoriul formațiunii sale va lua naștere și se vor dezvolta mișcări care sunt strict oprite de legile în vigoare.

Cu ocaziunea inspecțiilor ce voi face mă voi convinge asupra modului în care fiecare ați înțeles a executa instrucțiunile de mai jos. Orișice neglijență în executarea întocmai a prezentului ordin va fi tratată ca atare.

Comandantul Legiunii de Jandarmi Teleorman,
Maior, D. Panaitescu

Instrucțiuni

Pentru preîntâmpinarea tipăririi și răspândirii manifestelor organizațiunilor politice desființate veți lua următoarele măsuri:

1. toți patronii tipografi să fie chemați la oficiul Dvs. și să le puneți în vedere că orișice tipăritură să fie prezentată în prealabil Poliției, cunoscând că acei care nu se vor conforma vor fi deferiți justiției, iar utilajul tipografic confiscat; de asemenea, li se va pune în vedere că nu sunt scutiți de răspundere atunci când, în lipsa lor, lucrătorii lor fac tipărituri cu conținut tendențios; cele de mai sus li se vor pune în vedere sub încheiere de proces-verbal care va fi semnat de cei în drept și anexat la prezentul ordin;

2. șoferilor și conducătorilor de trăsuri să li se pună în vedere să aducă la cunoștința Dvs. orișice transport suspect; elementelor dubioase le veți ridica permisul de circulație și carnetul de conducere, îngrijind ca substituirea să fie exclusă;

3. patronii magazinelor de utilaj tipografic să fie obligați a vă anunța în cazul în care se fac cumpărături de mașini, fixe detașate, material tehnic sau hârtie de imprimat și anume de cine;

4. librăriile să semnaleze orișice vânzare de șapirografe, cerneală, hârtie sau matrițe pentru aparat, precizându-se identitatea cumpărătorului; intră în discernământul Dvs. profesional organizarea unui serviciu de supraveghere la aceste întreprinderi; oncând se poate găsi în sarcina vreunuia dintre patroni sau funcționari sau a rudelor acestora anumite date care, abil exploatate, vă vor asigura concursul; în posesia informațiunilor de la cei prevăzuți la punctele 1, 3 și 4 veți face investigațiuni asupra persoanelor care au cumpărat materiale dintre cele specificate mai sus, de ce a cumpărat și dacă inspiră încredere; veți atrage atențiunea șefilor de autorități care întrebuințează aparate de multiplicat a nu se lăsa pe mâna tuturor funcționarilor, ci să se dea numai în primirea unui singur funcționar din cei mai de încredere; modul cum au înțeles a satisface acest deziderat se va raporta;

5. ca normă permanentă de procedare în materie informativă, șefii birourilor de Siguranță trebuie să țină un strâns contact cu celelalte birouri ale comisariatelor; deci și ceilalți ofițeri de poliție din comisariate, pe lângă serviciul ce îl îndeplinesc trebuie să urmărească și ei problemele existente pe raza comisariatelor, deci vor fi ținuți la curent cu ordinele relative; spre a mă convinge de felul cum fiecare a înțeles a executa prezentul ordin se va înființa câte un dosar personal pentru fiecare organ în subordine, unde se va pune materialul informativ cules și depus la Comisariat; șeful Biroului de Siguranță și șeful Comisariatului în posesia unei informațiuni trece la verificarea ei, exploatare și raportare, înscriind pe nota informativă dată de agentul în subordine, rezultatul verificării făcute și măsurile luate; De asemenea și gardienii publici și funcționarii de birou care până în prezent nu au adus nici un aport în materie informativă, deși, de când am luat

comanda acestor Poliții v-am atras atenția asupra acestui fapt trebuiesc a fi întrebuințați în aplicarea poliției informative cel puțin în strada sau sectorul unde locuiesc; depinde de șeful poliției respective modul cum înțelege a executa prezentul ordin și de modul cum va ști să-și instruiască personalul din subordine ca poliția informativă să nu mai fie la oraș o parodie, ci să se execute cu tragere de inimă și devotament de întregul personal; și acestor categorii de funcționari li se vor face dosare personale de activitatea informativă pe care o depun;

6. stabiliți, de asemenea, o strânsă legătură între șeful Biroului Siguranței și organele care, prin natura serviciului ce au, pătrund ușor în diferite locuințe; aceștia funcționari sunt: ai percepțiilor, sanitari etc., ca auxiliari ai Dvs. și, bine îndrumați, vă pot fi de mare folos; astfel, ei pot vedea într-o casă: o armă, un calendar oprit, o carte interzisă etc.; comunicându-vă Dvs., treceți la verificare și cred că rezultatele vor fi dintre cele mai bune;

7. la dispoziția șefului Biroului Siguranței stau atâtea mijloace de constrângere care nu sunt întrebuințate; astfel: atribuțiile date de Legea controlului străinilor și a stabilimentelor publice, în competența Dvs. vă pune la dispoziție nenumărate prilejuri de constrângere și, totuși, elemente dubioase descind la hoteluri, frecventează restaurantele, circulă în trăsuri și automobile fără ca Dvs. să fiți înștiințați, aceasta când pretutindeni există case care primesc călători fără să aibă autorizație, patroni de hotel a căror autorizație poate fi retrasă sau madamele cu purtări dubioase, birjarii și șoferii nerevizuiți de Dvs., stabilimente publice neigienice, restaurante care vând neregulamentar și alte multe încălcări de lege care sunt tolerate de Dvs. și, în schimb, nu vă aduc nici un folos în materie informativă;

8. cu trenul, automobilul, trăsura și bicicletele se transportă manifeste și broșuri fără ca organele polițienești să le poată prinde.

Ca măsuri pentru viitor, la toate sosirile și plecările de trenuri, autobuze și avioane din localitate va asista întotdeauna un ofițer de poliție, care va supraveghea pe toți cei care vin și cei ce sunt dubioși care vor fi identificați și, la nevoie și percheziționați.

Instruiți pe șoferi și birjari să vă semnaleze orișice bagaj suspect, căci este foarte ciudat, dată fiind greutatea hârtiei, să nu se observe că se transportă manifeste sau broșuri; tot o greutate neobișnuită au și munițiunile și armele, mașinile de multiplicat sau infernale.

Este absolut necesar a se înființa posturi de supraveghere în gări și alte puncte de îmbarcare și oficii poștale pentru a se verifica coletele suspecte.

Dându-vă îndrumările de mai sus, treceți imediat la executarea lor în teren; verificați și stimulați personalul în subordine, luând măsuri de punerea lor în aplicare.

Dau termen de executare până la data de 22.XI.1938, când fiecare punct din prezentul ordin trebuiesc puse în aplicare. După această dată, subsemnatul voi trece pe la fiecare poliție și voi constata modul cum fiecare ați înțeles a-l executa. Neexecutarea lui întocmai și cu multă perseverență va însemna că este dezertare de la datorie și o voi trata ca atare.

Confirmați primirea prezentului ordin.

Comandantul Legiunii de Jandarmi Teleorman,
/ss/ Maior, D. Panaitescu

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7960, f. 75-77.

105. **1938 noiembrie 11, București**. Manifest al Mișcării Legionare privind planul de asasinare a lui Corneliu Zelea Codreanu.

Către toți românii

Informații venite de la persoane de mare răspundere arată că se pune iar la cale uciderea lui Corneliu Codreanu. Armand Călinescu, ale cărui gânduri ucigașe le cunoaștem de mult, afirmă că ar avea consemn de la M. S. Regele ca această odioasă faptă să se întâmple în timpul absenței Suveranului din țară cu ocazia vizitei la Londra.

Refuzăm să concepem o asemenea monstruozitate.

Mișcarea Legionară stă de veghe și nu va tolera ca cel mai curat din generația noastră să fie asasinat de o ceată de guvernanți corupți și trădători de Neam.

Mișcarea Legionară

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 35/1938, f. 42.

106. **1938 noiembrie 13-30, București**. Aprecierile lui Constantin Papanace despre perioada premergătoare asasinării lui Corneliu Zelea Codreanu.

Asasinarea Căpitanului

La 13 noiembrie 1938 s-a anunțat oficial vizita Regelui la Londra. Imediat au început să circule zvonuri despre asasinarea Căpitanului. Sursa era serioasă. Gabriel Marinescu și Costică Argetoianu ar fi declarat următoarele: „Când regele se va întoarce, Codreanu nu va mai exista".

Cu generalul Coroamă, șeful Gărzii Palatului, se luase contact, la început, prin părintele Dumitrescu și Constant, iar pe urmă prin Horia Sima. Nevasta lui era înfocată simpatizantă a Mișcării Legionare. Și el era foarte atașat sufletește de persoana Căpitanului. El ne-a spus că regele nutrește gânduri asasine asupra Căpitanului, dar când i s-a făcut propunerea să se întreprindă o acțiune preventivă la Palat a ezitat.

Inexplicabil părea de ce aceste zvonuri circulă cu atâta persistență, chiar în cercuri cu răspundere. Era aceasta indiscreția cunoscută a clasei noastre conducătoare, flecară și neserioasă, se urmărește o provocare a legionarilor sau sunt simple presupuneri pentru atmosfera de atunci (deși acest lucru nu era valabil pentru Gabriel Marinescu din Camarilă și Argetoianu – mason gr. 33)?

Conducerea Legionară trebuia să ia o atitudine preventivă. Lămurirea opiniei publice și denunțarea uneltirilor părea absolut necesară. Ne-am strâns la grădina lui Titi Cristescu: Vasile Christescu, eu și cu Horia Sima. Vasile Christescu a făcut un proiect de manifest lung, în care punea și explica polemic o serie întreagă de chestiuni. Părerea mea a fost că, dată fiind gravitatea situației, lămurirea noastră trebuie să aibă sobrietatea unui comunicat și să constituie un avertisment, localizând cazul la Armand Călinescu. Am redactat pe loc un text, care cu unele mici modificări s-a răspândit. S-a răspândit înainte de plecarea Regelui (cam la 12 noiembrie). Interesant este însă că, în același timp s-a răspândit un manifest al Căpitanului în facsimil, adresat legionarilor, prin care îi îndeamnă la răbdare și liniște. Chiar din conținutul lui reieșea că a fost solicitat de poliție. Răspândirea a fost foarte largă. Trebuie să se fi făcut prin organele polițienești. Ce rost avea acest Manifest cerut de Poliție? Se temeau cu adevărat de turburări în timpul absenței Regelui? Să fi cunoscut pregătirile conspirative ale lui Horia Sima? În orice caz mi s-a părut că pentru Căpitan aceasta este bine, fiind scos din cauză, întrucât buna lui credință

pentru liniște era evidentă și acest lucru îl cunoaște acum întreaga suflare românească. Acestia mă mai liniștise, încercam însă să găsesc explicație faptului într-un cadru atât de complicat și de contradictoriu.

Știam că regele dorea de mult, încă de la începutul anului, să facă o călătorie fastuoasă la Londra. I-a fost refuzată însă aproape în mod brutal. Motivul ar fi fost o anumită influență pe care o avea Regina Elena la Familia Regală Engleză și la anumite cercuri aristocratice puritane. Cel mai important motiv însă, cred că a fost în legătură cu Mișcarea Legionară. Cercurile oculte din City se vede că nu i-au acordat această onoare, atâta timp cât tolerează mișcarea „antisemită" a Gărzii de Fier din România. Se cerea deci capul Gărzii de Fier. Pentru acest paranoic megaloman, aceasta era decisiv. S-ar putea, deci, presupune că pe lângă substratul politic, condamnarea la carceră a Căpitanului să fi avut și aceste cauze, care pentru anormali sunt hotărâtoare. Poate s-a greșit de multe ori în calcule și prevederi, atribuindu-se lui Carol o atitudine ieșită din judecata normală, ceea ce era fals.

Politica de „dare la fund" a Mișcării Legionare, în sensul că nu s-au produs reacțiunile care se așteptau, a vrut să o folosească regele Carol al II-lea, spunând la Londra cu emfază că a reușit să înăbușe Garda de Fier. În această ipoteză, ar fi avut realmente nevoie de liniște și așa s-ar fi găsit explicația de ce au recurs la apelul în facsimil al Căpitanului. Adevărurile și dedesubturile se vor stabili odată. Atunci însă așa judecam. Dar de ce, totuși, unele cercuri, apropiate lui, lansează zvonuri că se va recurge la asasinarea Căpitanului? Vrea să irite spiritele și să creeze atmosfera care să justifice acest fapt? Simțeai în aceste clipe de înfrigurare întreaga apăsare a țelor misterioase ieșite din hrubele masonice. Atenția trebuia încordată.

Am rămas foarte surprins când, într-una din consfătuirile obișnuite, Horia Sima vine cu propunerea: „Nu trebuie să lăsăm această călătorie a Regelui să decurgă în liniște; aceasta îi consolidează poziția, iar Mișcarea Legionară, pierzând și acest moment, va rămâne la discreția lui". După părerea lui, trebuia pornită ofensiva în Ardeal. Atunci s-a vorbit și de necesitatea scoaterii „Curierului Legionar". Am fost categoric împotriva oricăror acte de provocare. Să respectăm dispoziția scrisă a Căpitanului. Pe Horia Sima l-am făcut în special atent, că se joacă cu multă ușurință cu viața Căpitanului. N-am rupt-o cu el definitiv, fiindcă mai speram încă să-l pot înfrâna.

Am asistat la redactarea „Curierului Legionar". În Ardeal au început dezordini. Horia Sima spunea că sunt de proporții mari! Exagerarea era vădită. Grija și neliniștea mă copleșeau: vedeam că mergem spre nenorocire.

Aceste frământări le-am trăit cu Ghiță Dragomir, Nicu Șeitan, Costache Tega și alți camarazi. Actele de provocare însă nu mai puteau fi oprite. Mergem pe un drum fatal. Vasile Christescu încearcă să mă liniștească, spunând că nu va ieși nici un rău! El credea acest lucru. În noiembrie vine Ghiță Dragomir la mine și-mi aduce două manifeste, primite de la Căpitan prin Nicoleta. Unul era destinat studenților bucovinene ca din partea studenților, al doilea se referea la Ardeal. Legătura a fost făcută, mi se pare, printr-un dentist. Într-o scrisoare scrisă cu creionul, tot cu litere majuscule, care le însoțea se interesa de sănătatea Nicoletei și îi recomanda să se îngrijească, apoi adăuga că după răspândirea acestui manifest, va urma o liniște care nu trebuie să ne alarmeze. La început m-am gândit că s-ar putea ca manifestele să nu emane de la Căpitan, suspicionând elementul de legătură (dentistul), pe care nu-l cunoșteam. Recitindu-le am recunoscut stilul Căpitanului. Și apoi erau scrise cu aceleași caractere majuscule cu care au fost scrise și rândurile de mai înainte, în scrisoarea despre care am amintit și în care se recomanda: „Să mergem la spatele curentului și nu în fruntea sa". Acum mă gândeam că, poate, Căpitanul a mai primit și alte informații: Acestea, împreună cu necesitatea de a nu lăsa pe Rege să se laude în străinătate că a terminat definitiv cu Mișcarea Legionară l-au determinat să lanseze aceste două manifeste care, formal, nu veneau de la Mișcarea Legionară. Ele constituiau o

diversiune, așa cum tot diversiune a fost și scrisoarea adresată de „unii ofițeri" Consilierilor Regali, redactată tot de Căpitan.

I-am spus lui Ghiță Dragomir că eu aș opri aceste manifeste, chiar dacă emană de la Căpitan. Cred că a fost indus în eroare prin informațiile exagerate pe care le-a primit. Fraza aceea că va urma o perioadă de liniște, pentru care nu trebuie să ne alarmăm, mi-a lăsat impresia că ar fi ceva combinat, pus la cale, ce anume, nu puteam bănui. Aș fi stricat, poate, un plan al Căpitanului dacă le opream. Pe de altă parte, despre aceste manifeste aflaseră și Vasile Cristescu și Horia Sima. Față de cele ce se scria în „Curierul Legionar", acestea erau aproape inofensive, cu atât mai mult, cu cât, formal, nu emanau de la Mișcarea Legionară. Importanța lor era mai mult pentru noi din Comandament. Ele, deși izvorâte din informații greșite, exagerate, dacă nu chiar tendențioase, puteau fi invocate în divergențele noastre, cum că și Căpitanul a evoluat spre o tactică de luptă fățișă. Astfel lipsa de răspundere putea să ia acum proporții catastrofale.

Am urmărit călătoria Regelui cu încredere. Fiecare zi care trecea mi se părea o veșnicie, în Ardeal au început tulburări. O bombă a fost aruncată în Templul evreiesc din Timișoara. Un evreu fruntaș a fost împușcat la Oradea. Uzina din Cluj a fost aruncată în aer. Horia Sima radia de bucurie că a început revoluția. Informațiile veneau exagerate și le mai exagera și el. În tot acest interval de timp eram găzduit la doamna Mazilu, pe strada Berzei, o simpatizantă fanatică pentru Mișcarea Legionară și Căpitan. De acolo am ascultat la Radio primirea făcută Regelui la Londra și discursurile ținute în City. Cunoscându-i megalomania bolnăvicioasă, forța ocultă i-a montat o primire excepțională. Ce-i vor cere în schimb? Poate, în primul rând, capul Căpitanului și apoi aservirea totală a Țării. Discursul ținut tocmai în City, adică în citadela plutocrației oculte era semnificativ. Bomba de senzație a fost însă la întoarcere.

După o zăbovire de câteva zile în hoinăreală particulară, regele Carol al II-lea s-a întors prin Germania și s-a abătut pe la Berchtesgaden unde, împreună cu Prințul Moștenitor au fost primiți în audiență de către Hitler. Ce rost avea această audiență? A fost încercarea unui cabotin care voia să facă senzație pe scena lumii, mai ales că presa internațională anunțase, cu titluri mari, că este cel mai înțelept rege din Europa? Făcea această vizită cu asentimentul englez sau, după ce a făcut vizita, încerca să-i păcălească? Întoarcerea pe la Hitler ne-a dat speranțe. Credeam că a trecut punctul critic, mai ales că întrevederea a fost cerută din inițiativa regelui Carol, solicitată printr-un membru al familiei Hohenzollern-Sigmaringen, Prințul care de mult se știa că face legătura cu cercurile conducătoare germane. Nu se putea ca în această conversație să nu fi venit vorba și de Garda de Fier și de Căpitanul încarcerat; aceasta cu atât mai mult, cu cât se știa de acuzațiile ce i se aduceau referitor la legăturile sale cu Germania.

Începeau să mijească speranțe. Dacă regele și-a permis să discute cu factorii politici germani, nimic mai firesc ca, din punct de vedere politic, să nu se mai pună pe nimicirea totală a acestui factor românesc care, la nevoie, îi poate face unele servicii. Dar poate că este zelos să facă totul el, singur, fără ajutorul nimănui. Sau să încerce să se justifice cumva pentru trecut, precizând, printre altele, că măsurile luate împotriva Gărzii de Fier nu trebuie să fie considerate ca atingând relațiile cu Germania. Acest om versatil era capabil de orice nerușinare. Se va afla într-o zi, desigur, ce s-a discutat cu prilejul acestei vizite.

La 28 noiembrie 1938, pe când mă aflam la d-na și dl. Stavri, unde eram găzduiți împreună cu Nicu Șeitan și Eugen Teodorescu – de nevoie, fiindcă a trebuit să plec pe neașteptate de la d-na Mazilu, fiind suspectat de niște musafiri dubioși – am aflat despre atentatul asupra rectorului Universității din Cluj, Ștefănescu-Goangă. Am rămas uluit. Mă înăbușeam în revoltă. Trebuie să fie inconștienți sau agenți provocatori cei ce-au săvârșit actul. Aceasta mi-a fost convingerea tot timpul. Mai târziu, cu ocazia primului exil de la Berlin, în anul 1939-1940, am aflat de la Laurențiu Vereș, care era inițiat cel mai bine în întâmplările din Ardeal din acea perioadă, că și acest atentat s-a executat în urma ordinelor categorice ale lui Horia Sima, date de el

personal. Mai mult, Vereş mi-a spus că s-a opus categoric şi a considerat o copilărie „din Ardeal". A cerut chiar să expună situaţia reală Comandamentului. Horia Sima i-a cerut în numele Comandamentului pe care îl reprezenta, să execute ordinele. Este partea cea întunecată a acestor vremuri, care vor trebui cercetate minuţios şi definitiv clarificate, căci te întâmplări suspecte se întretaie în acest interval de timp din preajma asasinării Căpitanului.

Presimţeam consecinţe rele. În aceeaşi zi, mi se pare, se întoarse şi regele. Guvernul vrut să-i monteze o primire grandioasă. A scos şcolile şi funcţionarii Statului. Armand Călinescu cu i-a ieşit înainte la Braşov, în drum spre Bucureşti i-a făcut – se vede – o expunere a situaţiei interne. La Mogoşoaia şi pe întreg parcursul căilor era întâmpinat de urale. Regele Carol – după mărturisirea unui martor ocular – era palid şi absent la demonstraţii. Era supărat pe Armand Călinescu că nu exterminase pe Căpitan, în timpul absenţei sale, aşa probabil cum ar fi plănuit şi cum se zvonise (deşi părea perturbator ca, în timpul cât el era plecat în vizită, în Ţara lui să se verse sânge). Se frământa acum să-şi pună crima în aplicare în prezenţa sa, spre a nu întâmpina orice reacţiune? Sau poate se gândea să răspundă, prin asasinarea Căpitanului, eventualul interes pe care Hitler l-a arătat pentru Căpitan,astfel ca provocarea să fie maximă!

Ziua de 29 noiembrie a trecut greu, de înfrigurarea temerilor. M-am culcat târziu, dimineaţa fiind îngrijorat cu Nicu Şeitan şi Eugen Teodorescu. Am avut o noapte extrem de agitată. Pe la orele cinci, spre dimineaţă, tresar brusc din somn. S-au trezit şi ceilalţi doi, căci dormeam în acelaşi turi. M-au întrebat ce este. Le-am spus că încă pe jumătate adormit am visat ceva foarte urât: „Numai să nu se fi întâmplat ceva Căpitanului". Şi le-am povestit visul. Se făcea că eram la Gara de Nord, pe peron, cu Horia Sima. Într-un tren accelerat, gata de plecare, se urcase Căpitanul şi stătea pe platforma vagonului alături de Moţa. Se uita la Horia Sima trist, dând din cap cu imputare. O frânghie groasă era întinsă între noi şi tren. Şi trenul s-a pus în mişcare cu viteză. Atunci m-am trezit speriat. Visul n-avea, în fond, nimic înspăimântător şi, totuşi, pentru m-am trezit spunând: „Numai să nu se fi întâmplat ceva Căpitanului?" Să fi fost rezultatul mâcirii pe care i-am dat-o imediat visului, cum că plecarea cu un mort înseamnă moarte? frânghia care ne separa era simbolul graniţei între viaţă şi moarte?! Mai semnificativ mi-a părut, mai târziu, că această tresărire a avut loc cam pe la orele cinci, adică în timpul când spunea că a fost strangulat Căpitanul şi ceilalţi camarazi.

Legăturile cu ceilalţi nu le puteam face cu uşurinţă, întrucât gazdele noastre, atât cât şi dl. Stavri, de curând căsătoriţi, erau amândoi funcţionari, astfel că în timpul zilei absenţi. Din cauza aceasta, nici noi nu puteam circula. Spre seară venea regulat Dumitrescu, care ne făcea legătura, prin Ghiţă Dragomir, cu ceilalţi camarazi din Comandament.

Imediat după prânz, auzim vocea groasă a crainicului la radio, anunţând că peste puţin se va difuza un important comunicat al Corpului II de Armată. Am tresărit ca de cat de şarpe. Ce să fie?... S-a citit apoi Comunicatul Oficial, prin care se anunţa asasinarea Căpitanului, Nicadorilor şi Decemvirilor. Conţinutul lui era:

„În noaptea de 29-30 noiembrie crt. s-a făcut un transfer de condamnaţi de la închisoarea R.-Sărat la Bucureşti-Jilava. În dreptul pădurii ce corespunde km 30 de pe şoseaua Ploieşti-Bucureşti, pe la orele 5, automobilele au fost atacate cu împuşcături de necunoscuţi, care au dispărut şi în acel moment, transferaţii, profitând de faptul că transportul se făcea în automobile Brek tip jandarmi, deschise şi pe timp de noapte cu ceaţă deasă, au sărit din maşini, îndreptându-se cu vădită intenţie de a dispare în pădure. Jandarmii după somaţiile legale au făcut uz de armă.

Au fost împuşcaţi: Corneliu Zelea Codreanu, condamnat la zece ani muncă silnică şi şase ani interdicţie; Constantinescu Nicolae, Caramea Ion, Belimace Doru, autorii asasinatului comis asupra lui I. G. Duca, condamnaţi la muncă silnică pe viaţă; Caratănase Ion, Bonifaciu

Iosif, Curcă Ştefan, Pele Ion, State Gr. Ion, Atanasiu Ion, Bogdan Gavrilă, Vlad Radu, autorii asasinatului comis asupra lui Mihai Stelescu, condamnaţi la muncă silnică pe viaţă; Georgescu Ştefan, Trandafir Ioan, condamnaţi la câte zece ani muncă silnică, pentru asasinat asupra lui Stelescu.

Atât Parchetul Militar al Corpului II Armată, pe teritoriul căruia s-a întâmplat cazul, cât şi Parchetul Civil, fiind înştiinţate, au venit la faţa locului şi au constatat în mod oficial moartea celor numiţi mai sus, de către medic, prin încheiere de proces-verbal. Au autorizat înmormântarea cadavrelor, rămânând mai departe în cercetare cazului.

Comandamentul Militar, după propunerea Parchetului şi pentru motive de ordine publică, a aprobat ca înmormântarea să se facă la Subcentrul Militar Jilava, fapt ce s-a executat în dimineaţa zilei de 30 noiembrie a.c. prin îngrijirea Închisorii Militare Jilava".

Am ascultat încremenit de groază, uluit. Am izbucnit în plâns. Alţii au gemut înăbuşit. Ne venea să urlăm; să ieşim în stradă, să tragem în oricine ne ieşea în cale. În această Ţară, în care n-a putut trăi Căpitanul, nimeni nu mai merită să trăiască. Catapeteasma Neamului Românesc se năruie. Destinul acestui neam vedeam că este fulgerat şi rupt în ţăndări. Generaţia celor ce l-au cunoscut pe Căpitan rămâne dezaxată şi fără rost de a mai trăi. Abisul parcă se deschidea să înghită Neamul Românesc. Ce val de durere înăbuşe, în aceste groaznice clipe, pe toţi Românii de pretutindeni! Neam Românesc, neam fără de norod...

Şi în momentul când noi ne zvârcoleam în durere, şi ca noi milioane de Români, postul de radio românesc emitea, după citirea comunicatului, reclame negustoreşti; cântece cu „Gioni" şi cu „crema de ghete Gladys"... Era îngrozitor! Auzeam hohotul plin de bucurie al lui Iuda; simţeam rânjetul lui... Aşteptam să auzim repetarea comunicatului... Poate că nu este adevărat... Poate n-am auzit noi bine!... Poate, Căpitanul este numai rănit!?... L-am auzit şi a doua oară. Mult timp după aceea n-am mai deschis aparatul de radio.

Simţeam o mare răspundere pentru viitor. Toate puterile noastre trebuiesc încordate pentru ca să putem pregăti răzbunarea Căpitanului prin triumful crezului său.

- Constantin Papanace, *Fără Căpitan. Conducerea în a doua prigoană*, Editura Elisavaros, Bucureşti, 1997, p. 128-136.

107. 1938 noiembrie 20, Bucureşti. Primul număr al ziarului „Curierul Legionar".

No. 1 20 noiembrie 1938

Curierul Legionar

„Murim mai bine-n luptă cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăşi în vechiul nost' pământ".

Andrei Mureşanu

Cuvânt de început

Apărem aşa cum putem şi în contra voinţei acelora care au înăbuşit cel mai elementar simţ de omenie şi dreptate. Cuvântul rupt din sufletul nostru după opt luni de prigoană cumplită, în care toate puterile satanice s-au adunat ca să ne distrugă.

Pornim cu gândul la el, la Căpitanul. La suferinţa şi la durerea lui.

Vom arăta aici adevărul pe care domnii zilei l-au ascuns cu mare grijă. Rând pe rând vom aşterne în această foaie toată prigoana, chinurile celor din închisori, răbdarea celor din lagăre, schingiuirile, diavoleşti în răutate, la care sunt supuşi cei din beciurile poliţiei şi jandarmeriei, jalea şi plânsul părinţilor, soţiilor şi copiilor rămaşi pe drumuri.

Ne ridicăm smeriţi, o cruce în faţa Dumnezeirii la început de drum şi pornim cu pieptul deschis la luptă. Glas şi poruncă pornite din fundul mormintelor morţilor noştri, cuvântul nostru va fi răspicat şi tăios. Armă de luptă, el va risipi neguri şi va pregăti victoria.

Căpitanul

Dincolo de zgomotele asurzitoare, dincolo de artificiile serbărilor, dincolo de vălmăşagul pigmeilor, peste această atmosferă de bâlci pe care o întreţine un guvern uzurpator şi silnic, se înalţă, în proporţii de mit, impresionantă prin duritatea ei morală, copleşitoare prin măreţia sacrificiului şi sfinţită prin suferinţa fără seamăn, figura Căpitanului.

De mult Căpitanul s-a ridicat deasupra omenescului, de mult el şi-a împletit viaţa cu însuşi destinul neamului. Poate pentru că în fiinţa lui sălăşluiesc virtuţile întregului popor românesc se abat aspră-i toate uneltirile, toată ura şi toate bicele sângeroase ale ucigătorilor de neam.

Acei care în Războiul de Întregire n-au recoltat decât dezonoare, acei care, după înfăptuirea unităţii româneşti, şi-au dat mâna cu aventurierii celor patru colţuri ale lumii pentru adormirea şi apoi pentru jefuirea neruşinată a ţării acesteia de ţărani răbdători, aceia care au orbecăit douăzeci de ani prin întunericul tuturor iluziilor internaţionaliste, lăsând ţara la răspântia poftelor, desfrânaţii şi trădătorii de totdeauna ai Neamului Românesc, împroaşcă astăzi cu noroi în fiinţa aceluia, care, copil fiind, n-a pregetat să ia arma spre a răspunde la chemarea ţării, sângerează pe plămăditorul conştiinţei de rezistenţă românească împotriva bolşevismului distrugător, sfidează o viaţă unică de suferinţă şi renunţare de sine, aruncă în fund de temniţă pe cel mai clarvăzător om politic al neamului nostru.

Şi în faţa valului de calomnii şi de prigoană, liniştea senină, adevărat creştină a Căpitanului. Neşovăitor pe drumul misiunii lui şi conştient de puterea sa, omul cel mai torturat din ţara noastră, a câştigat bătălia morală împotriva mişeilor.

Până la biruinţa totală nu mai e mult. Va fi ziua când catapeteasma templului păgân se va prăvăli peste slujitorii Satanei. Va fi ziua când Arhanghelul Dreptăţii şi al Mântuirii noastre va îndepărta toate loviturile suferinţei şi veac nou se va deschide pentru neamul românesc. Atunci în marea bucurie îşi va găsi şi Căpitanul bucuria lui.

Orientarea externă a României

De douăzeci de ani conducătorii politicii noastre externe au trăit în mirajul himerelor genoveze. Deşi, de acum doi ani, Corneliu Codreanu cerea cu tărie o orientare a legăturilor noastre cu străinătatea numai pe baza realităţilor şi intereselor de viaţă ale poporului românesc, totuşi nici până astăzi cei ce poartă răspunderea viitorului României nu au înţeles să ţină seama de aceasta.

Rând pe rând faptele au venit să confirme spusele Căpitanului, dar conducătorii noştri, urmărind o politică de sentiment şi de interese personale, au lăsat ca România să

piardă toate poziţiile favorabile pe care le-ar fi putut folosi. Credeam că, în sfârşit, surpriza de la München îi va dezmetici şi îi va face să le cadă solzii de pe ochi. După cele ce se văd însă acum, se pare că învăţătura n-a fost de nici un folos şi aceeaşi fatalitate, care a urmărit conducerea noastră politică, continuă să apese asupra viitorului românesc.

Presa regimului scoate în evidenţă, cu multă amploare, vizita suveranului nostru la Londra şi o socoteşte ca un eveniment epocal, destinat să înfăţişeze noua orientare politică a României în orbita intereselor Marii Britanii; se afirmă chiar crearea unei noi axe europene: Londra-Bucureşti.

Nu ştim cât adevăr se poate ascunde în aceste afirmaţii. În orice caz, ele arată anumite tendinţe de angajare a României pe un drum pe care noi îl socotim tot aşa de himeric şi departe de realităţi ca şi acela bătătorit până acum.

Să ne lămurim. Acordul de la München a avut următoarele rezultate: 1) Axa Roma-Berlin se afirmă preponderentă în rosturile europene. 2) Tratatul de la Versailles, amputat rând pe rând în clauzele lui juridice şi economice este de data aceasta distrus definitiv prin recunoaşterea dreptului de revizuire teritorială. 3) Influenţa franceză în Europa Centrală şi Răsăriteană, ca şi întregul sistem de alianţe al Franţei, s-au prăbuşit. 4) Întregul Bazin Dunărean gravitează în orbita Germaniei. 5) Rusia este momentan înlăturată [...] 5) Societatea Naţiunilor este ca şi desfiinţată [...] 6) [...] dintre state nu mai există decât raportul de forţă dintre ele. 7) Iudeo-marxismul şi masoneria au primit o grea lovitură.

Ca învăţăminte, pentru noi îndeosebi, acordul de la München a scos în evidenţă două fapte: 1) Anglia nu intră într-un război pentru Europa Centrală, nefiind direct interesată. 2) Prin afirmarea principiului de revizuire a tratatelor şi în clauzele privitoare la teritorii, cât şi a punerii lui în practică, Ungaria îşi găseşte un puternic sprijin în afirmarea pretenţiilor ei revizioniste.

Faţă de aceste date, care este drumul de orientare al României?

Interesele României sunt dictate, pe de o parte, de poziţia ei geografică, iar pe de altă parte de prezenţa înlăuntrul graniţelor româneşti a cinci milioane de minoritari, dintre care două milioane de jidani.

Dintre cele şase state cu care ne învecinăm, trei ne sunt vădit duşmane şi au pretenţii teritoriale. Rusia prezintă primejdia cea mai mare, căci ea urmăreşte introducerea comunismului şi, în consecinţă, distrugerea statului nostru naţional. În drumul de pătrundere al bolşevismului în Europa, prima ţintă o constituie România.

Activitatea revizionistă a Ungariei şi Bulgariei, accentuată în ultima vreme, ne pune pe primul plan al preocupărilor problema siguranţei hotarelor noastre.

Aşadar, conducătorii noştri trebuie să caute acele prietenii care să ne asigure împotriva atât a Rusiei, cât şi a pretenţiilor revizioniste ale Ungariei şi Bulgariei. Dacă forţa noastră ne-ar permite rezistenţa faţă de aceste două state din urmă se schimbă situaţia când în spatele lor se va găsi o mare putere europeană, ca de pildă Germania sau Italia.

Iată de ce interesele noastre ne poruncesc să ne înţelegem de aproape cu aceste Mari Puteri, cu atât mai mult cu cât ele sunt singurele state care duc o politică conştientă de luptă pentru înlăturarea bolşevismului din Europa.

Şi din punctul de vedere intern numai o alianţă cu Germania şi Italia, state ce-şi propun rezolvarea problemei jidoveşti pe plan internaţional, ne va da posibilitatea să înlăturăm radical primejdia jidovească din România, condiţia primordială a asigurării viitorului Neamului Românesc.

Astăzi, Anglia, îngrijorată de expansiunea germană către Asia pentru a o stăvili încearcă o politică de apropiere cu statele Europei Centrale. În acelaşi timp, jidovimea

din România, alarmată de mărirea influenței germane și de formidabila creștere a curen-
tului antisemit în Europa Centrală, încearcă să-și păstreze ultimul refugiu din țara noas-
tră și de aceea împinge conducerea țării către alianța cu Anglia, chiar dacă aceasta ese
împotriva intereselor românești. La rândul lui, guvernul, pus în slujba iudeo-masoneri
fiind în căutarea unui prilej care să-i dea posibilitatea de a amâna rezolvarea problem
jidovești, a primit cu bucurie momeala aruncată de la Londra.

Mișcarea Legionară, în jurul căreia astăzi pulsează sufletul întregului Neam r
mânesc, afirmă că jocul primejdios în care se angajează conducătorii României într-
dintre cele mai critice momente prin care trece țara deschide o cale cu urmări fatale pe
tru viitorul și destinul neamului nostru.

Informații

• Radio Paris-Midi anunță „că în vizita sa la Londra, regele Carol II a solicitat Angl
nu numai un împrumut, dar și un ajutor armat împotriva unei eventuale agresiuni germa
Mai mult, a cerut chiar protectoratul englez asupra României. În cazul când aceste cereri a
regelui României vor fi îndeplinite, atunci în locul guvernului actual va fi adus un guver
Tătărescu, a cărui misiune va fi, în primul rând, de a distruge Mișcarea Legionară, care acu
almente se luptă îndârjit cu guvernul". Un regim tiranic, ca cel instaurat de opt luni în Roma
nia, nu se poate menține decât prin sprijin de afară. Și pentru acești conducători, lipsiți d
demnitate, străini și fără de dragoste de neamul românesc, josnicia și mișelia sunt singure
mijloace prin care își pot asigura sprijinul căutat. Ce le pasă lor de umilirea țării, dacă își po
menține situația producătoare de fructuoase beneficii Protectorat englez? Ca în Palestina
deci. Noi știm ce înseamnă aceasta. Atotputernicia capitalismului iudaic în România, căru
criminalul regim ce ne conduce astăzi îi oferă drept compensația pentru sprijinul acordat ge
firea tineretului românesc.

• La Rusciuc și în întreaga Bulgarie s-au făcut mari demonstrații revizioniste împ
triva hotarelor României. Guvernul nu vrea să aflăm cât de șubredă este situația țării pes
hotare. Și de aceea nu îngăduie să apară nimic în presă. Pentru guvern problema aceasta e
totul de ordin secundar, preocuparea cea mai importantă rămânând vânătoarea de legionari.

• Este adevărat că Principele Paul al Iugoslaviei a venit în România spre a cere gu
vernului român să-și precizeze atitudinea în politica externă, căci Iugoslavia n-are încrede
în felul nesigur în care România își alege poziția față de străinătate?

• Este adevărat că Ungaria a trimis o notă diplomatică guvernului român în care îi ce
re să înceapă tratativele cu privire la cedarea de teritorii din Ardeal?

• D-l Nicolae Iorga, trimis să facă propagandă regimului din Italia; cu banii statului,
organizat o expoziție la Veneția. Sosind în oraș, D-sa a fost vădit nemulțumit de faptul că
autoritățile venețiene nu i-au făcut tradiționala primire cu pâine și sare cu care fusese obișnu
it. În fața nedumeririlor D-lui Iorga, oamenii i-au spus că nu i-au putut face primirea obișnu
tă fiindcă opinia publică este ostilă marelui „apostol", fiind pe drept considerat unul dint
autorii morali ai schingiuirilor la care este astăzi supus tineretul românesc.

• Răzvrătirea moților. De la corespondentul nostru din Cluj aflăm de evenimente
sângeroase petrecute în Munții Apuseni despre care întreaga presă, supusă cenzurii sălbat
a guvernului, nu a scris un cuvânt. Duminică în 30 octombrie 1938, Frăția de Apărare a M
ților a răspândit un manifest în care cerea guvernului eliberarea căpitanului Șiancu. În ace
manifest se arăta că Armand Călinescu a fost avocatul jupânului Tischler în procesul acest
cu moții, iar căpitanul Șiancu a fost întemnițat ca o răzbunare a fostei slugi, din devotamen
pentru stăpân. În urma manifestului, numeroși jidani din Oradea, Beiuș, Vașcău și Huedin a

fost omorâți și la zeci de întreprinderi jidovești li s-a dat foc. O panică groaznică a surprins
întreaga jidovime de pe versantul nordic al Munților Apuseni, amenințată în existența ei pa-
razitară de moții răzbunători. Armand Călinescu, exponentul puterii iudaice la noi, a luat ex-
traordinare măsuri de pază pentru apărarea jidanilor. Regimentele din Oradea au fost scoase
pe străzi, iar jandarmii au arestat și schingiuit sute de români. Atmosfera grea prevestește
dezlănțuirea furtunii, care, probabil, se va întinde în tot Ardealul.

• Ciocniri sângeroase la Universitatea din Cluj. Miercuri, în 9 noiembrie 1938, la
Universitatea din Cluj s-au petrecut ciocniri sângeroase între studenții creștini și jidani. Se
știe că numărul studenților jidani a crescut considerabil în urma recentelor măsuri de
iudaizare a universităților noastre, luate de Armand Călinescu. Era firesc ca reacțiunea contra
jidanilor să se întâmple în capitala Ardealului, de unde au pornit și în 1922 valurile de revoltă
contra jidovimii cotropitoare. Conflictul a început la Facultatea de Medicină, de unde s-a
întins repede la celelalte facultăți. La un student jidan s-a găsit un drapel cu steaua lui Solo-
mon și cu inscripția: „Trăiască noua Românie". Era mărturia semnificativă că actualul regim
se sprijină, în esență, pe jidovime și mărturia atașamentului jidovimii la acest regim. De aici
a pornit ciocnirea, care s-a terminat cu vreo 30 răniți jidani, evacuați la clinica Universității.
De la Universitate, studenții încolonați au manifestat pe străzi, cerând eliberarea celor din
închisori. Armata, chemată într-ajutor, avea ordin de la Armand Călinescu să tragă în studen-
time. Studențimea s-a împrăștiat în liniște. S-au făcut șase arestări. Situația e considerată
foarte gravă. Universitatea e păzită de jandarmi, iar jidanii au fost sfătuiți de autorități să nu
mai participe la cursuri pentru că nu le garantează viața.

• Manifestația studențească de la Cernăuți. Duminică în 23 octombrie studențimea
română-creștină din Cernăuți, cu ocazia deschiderii cursurilor, a făcut o mare demonstrație
de simpatie pentru Corneliu Codreanu și pentru cei aflați în închisori. În prezența Ministrului
Justiției, Victor Iamandi, a Rezidentului Regal și a tuturor autorităților s-a ridicat studentul
Mocanu și a cerut eliberarea celor din închisori și revizuirea procesului Corneliu Codreanu.
După aceea studențimea, în coloană de marș, a intonat cântece legionare pe străzile orașului.
Au intervenit autoritățile, arestând șaptezeci de studenți. Manifestația a provocat un puternic
răsunet în întreaga Bucovină.

• În Cadrilater au reînceput masacrele. După o perioadă de liniște, agitațiile revizio-
niste din Bulgaria împing pe teroriștii bulgari să reînceapă seria atentatelor contra coloniștilor
români și macedo-români. În această luptă pe viață și pe moarte între două neamuri, guvernul
Armand Călinescu a crezut de bine să dezarmeze pe coloniștii macedoneni, pentru intransi-
gența lor naționalistă, lăsându-i pradă bandelor teroriste. Mai zilele trecute a fost masacrată
familia colonistului Barbă, după alte două atentate anterioare.

• În cursul verii a fost tradusă, în limba italiană, cartea Căpitanului „Pentru legio-
nari". Traducerea s-a tipărit într-un volum frumos și se bucură de un mare succes de librărie.

• Un tânăr italian, Brachi Tua, care a fost prin România și cunoaște din contact direct
Mișcarea Legionară, a publicat o lucrare originală intitulată „Garda de Fier". Cu obiectivitate
și multă înțelegere, autorul descrie istoricul Mișcării și arată realizările ei de până acum.

• Scrisoare din lagărul din Miercurea-Ciucului. Armand Călinescu, direct și prin oa-
menii lui, a împrăștiat o sumă de minciuni, afirmând că prizonierii legionari din lagărul de
concentrare din Miercurea-Ciucului sunt tratați în mod civilizat, nelipsindu-le nimic din cele
necesare traiului lor fizic și sufletesc.

Ca răspuns, dăm câteva fragmente din lunga și îndurerata scrisoare a unor cama-
razi deținuți în lagărul de la Miercurea-Ciucului, care a putut străbate – printr-o întâm-
plare – până la noi.

„...Suntem deținuți aici și în lagărul de la Vaslui peste șase sute de români: pro-
sori, doctori, preoți, ingineri, avocați, învățători, negustori, muncitori, studenți, ță-
etc. Nici o legătură cu cei de afară, cu familia, nici un rând scris, cu totul izolați, ui-
pe o insulă pustie în mijlocul valurilor...

Nu ne este permisă nici o distracție cu care să ne alungăm gândurile și urâțul
poți să cânți, nici chiar să râzi de gluma vreunui camarad, nici să fluieri, nici să discu-
grupe mai mari de trei inși, căci îndată jandarmul te oprește...

Unii dintre noi și-au făcut figuri de șah din miez de pâine sau zaruri de table
oase de la bucătărie, dar n-au putut să le folosească, deoarece colonelul Melicescu,
mandantul inspectoratului de jandarmi de aici le-a confiscat. Dar mai mult. Nu
avea nici o hrană sufletească, fiindcă nici o carte nu e lăsată să pătrundă la noi. Au
confiscate până și cărțile de rugăciune. Au scăpat doar câteva, pe care le țineau
sub capul lor în timpul nopții, iar ziua le purtau în buzunarele interioare ale veștmin-
Sub guvernarea în care Patriarhul Miron, ca președinte de Consiliu, a permis să se
râme crucile, să se întineze icoanele și să se dărâme bisericile, am ajuns să trăim
Rusia și Spania comunistă. Preoți smulși de la altare și închiși fără nici o judecată,
edicați de la slujirea celor sfinte, n-au slujit Sfânta liturghie și nu s-au împărtășit de
luni de zile...

Mâncarea, de care legionarii, din mândrie, nu vor să se plângă, e o batjocură
mijloc de ucidere înceată. Resturi de carne și de zarzavaturi, rămase nevândute de
tămâni pe piață, sunt gătite cu cea mai mare lipsă de curățenie, cazanele sunt nespu
nespălate. Nu ni se permite nici cumpărare de alimente, nici pachetele trimise de fa
nu ni se dau, pe motivul că rația zilnică de 40 de lei ne este suficientă. Nu știm dacă
adevăr, această sumă se dă de Ministerul de Interne, dar ceea ce știm este că hra
întreținerea noastră nu se ridică la mai mult de opt lei pe zi. Pomenesc, în treacă
ceai o lămâie se împarte la 60 de persoane. De multe ori am găsit în mâncare sticlă
tă și toxine. Apa e cleioasă și plină de noroi, căci cisterna în care e ținută n-a fost cur
din anul 1912. S-au găsit în ea și șobolani morți. Urmarea acestui tratament fost că
dintre noi au slăbit cu 15-20 kg. Au fost zile când se culegeau legionari, slăbiți și bo
de stomac, leșinați pe treptele etajelor din clădirea care ne adăpostește. Cazuri pre
profesorul Gavril Ionescu din Câmpulung, inginerul Aurel Droc de la Botoșani, iar
macistul Aristotel Gheorghiu a fost scos cu targa din lagăr.

Sunt unii dintre noi care își scuipă plămânii, bolnavi de tuberculoză în ult
grad. Fără nici o îngrijire, neizolați, ei dorm în aceleași paturi cu ceilalți și mănâncă
aceeași farfurie, amenințând să transforme lagărul într-un cimitir...

Nu se dă nici o îngrijire medicală. A fost o vreme când s-a oprit cumpărarea
rui medicament pentru bolnavi, pe motivul că au evadat Alexandru Cantacuzino, p
sorul Vasile Christescu și Victor Silaghi...

Ținta comandantului de jandarmi, în seceta de știri era să obțină prin orice m
declarații de desolidarizare de Căpitan și de Mișcarea Legionară. Pentru aceasta nu
nici un mijloc. Atunci când nu izbutea cu chinuirea noastră fizică, trecea la tortu
morală a sufletelor noastre.

În furtuna de suferință, în seceta de știri în care ne aflam, din când în când se
curau la urechea vreunuia mai abătut și îngândurat câte o vorbă despre familie: „S
ți este pe moarte copilașul?" Sau: „Tatăl e bolnav, ori a murit". Uneori infamia m
și mai departe: „Soția te-a părăsit, trăind cu altul", sau „Familia e în mizerie și
mor de foame".

Alteori, ca să ne motiveze pentru ce nu ne dădeau scrisorile, ne spuneau: „Apoi,
domnilor, dacă v-am da corespondența și ați vedea ce se întâmplă în familiile D-tră, n-ar
fi chip să mai avem liniște aici"...Alteori venea comandantul și anunța că putem scrie
acasă, dar numai la el în birou. Cel ce se încredea, odată intrat în birou era luat și fră-
mântat cu fel de fel de ispite, apoi terorizat cu amenințări pentru a da declarația de deso-
lidarizare. I se spunea mai întâi: „Domnule, dai o declarație foarte simplă și te duci acasă
să-ți vezi de necazuri. Uite, scrie atât: că te supui legilor țării și că nu vei mai face politi-
că". Dacă cel îndemnat cădea în cursă și semna, era apoi izolat de ceilalți și de aici înain-
te începea pentru el lanțul de molestări sufletești. Nu era nici cu camarazii din lagăr, nici
acasă și nici îngrijit mai bine. După o săptămână sau două de așteptare, i se spunea iar:
„Apoi, domnule, declarația D-tale nu e bună. Trebuie să spui că te desolidarizezi pentru
a fi crezut că nu vei mai activa". Dacă, slăbit de suferință, nenorocitul nu putea rezista și
semna și a doua formulă, vedea peste câteva zile venind, în celula unde era izolat, pe
comandantul, care îi spunea: „Declarația D-tale s-a întors de la Ministerul de Interne cu
mențiunea că trebuie să motivezi pentru ce te desolidarizezi. Trebuie să spui că ai ajuns
la convingerea că Mișcarea Legionară este o mișcare teroristă și anarhică de derbedei și
haimanale". După alte câteva zile de tortură morală se cerea ultima formulă, care condi-
ționa liberarea, adică o declarație de acuzare și condamnare atât a Mișcării Legionare,
cât și îndeosebi a șefului ei, Corneliu Codreanu. Chinuit și măcinat sufletește, nenoroci-
tul semna și această formulă în hohote de plâns.

Dar, cu toate suferințele, cu toate crimele săvârșite asupra familiilor și asupra su-
fletelor noastre, n-au putut rupe nici o credință temeinică, nici un suflet pregătit pentru a
da piept cu moartea...

Măsurile barbare întrebuințate de acești oameni împotriva noastră au aruncat de-
moralizare în rândurile celor de acasă și poate știți și voi că soția doctorului Noveanu s-a
sinucis de disperare..."

Noi nu mai facem nici un comentariu. Menționăm numai că și în lagărul de la
Vaslui se petrec aceleași lucruri.

La rândul nostru spunem: cunoaștem pe autorii acestor crime și știm că va veni și
ziua când fiecare va răspunde de faptele lui.

• Centrul G.P.U. de la Băneasa. Poliția, pentru a smulge mărturisiri de la legionari sau
numai din răzbunare, întrebuințează rând pe rând: intimidarea, lovirea cu pumnii peste obraz,
cu piciorul în piept și în cap. Dacă arestatul rezistă, se trece apoi la bătaia cu vergile la palme,
la tălpi și la spate. Față de cei mai rezistenți, zbirii întrebuințează metode de neînchipuit.
Smulg părul din cap, smulg unghiile și peste trupul învinețit de bătăi trece apoi un tăvălug de
fier, care face să trosnească oasele victimei. Sute de legionari au fost supuși torturilor sub
ochii direcți ai chestorului Parizianu. Se cunosc de exemplu cazurile: asistentul universitar
Iordache Nicoară, chinuit zece zile în beciurile poliției, a fost trimis în lagărul de la Miercu-
rea-Ciucului, învinețit de bătăi și cu tendonul de la picior rupt din cauza tăvălugului de fier
apăsat asupră-i. L-a torturat jidanul Otto Reiner zis Mărculescu. Muncitorul Grozea, bătut în
toate chinurile, supus presiunii tăvălugului de fier apăsat, pe deasupra i s-a înțepat limba cu
ace. În stare muribundă, cu pieptul frânt, a fost evacuat în grabă la Jilava spre a nu muri în
beciurile poliției din București.

La rândul lor, șefii G.P.U.-lui românesc, organizatorii schingiuirilor legionare pen-
tru toată țara, colonelul Gherovici și generalul Bengliu, rudă apropiată a lui Armand Că-
linescu, au înființat un centru de tortură la Băneasa. Legionarii sunt azvârliți în grajduri
și chinuiți după metodele sovietice. Butucii de care sunt legați în pielea goală tinerii le-
gionari sunt umezi de sângele vărsat. Și aici bastoanele de cauciuc, drugii de fier, călcâ-

iele jandarmilor zdrobesc piepturile sărmanilor tineri. Fiarele setoase de sânge bat ... noapte, iar trupurile elevilor, studenților și muncitorilor cad în nesimțire ore întregi. ... tăm cazul groaznic al studentului Laza Traian, bătut și schingiuit de patru ori la rând ... care însă a rămas neclintit în credința lui.

Pentru ca toată lumea să cunoască pe executanții direcți ai schingiuirilor legion... re, de la Băneasa și Prefectura Poliției îi dăm cu numele: Comisarul Pălăngescu ... Brătescu; agentul Mahlenski, zis Gheorghiță; agentul Gheorghe; subcomisarul Patric... Pavel; jidanul Otto Reiner, zis Mărculescu; Bonea Niculescu; Laurențiu Constantinesc... Cuzdrioveanu, zis Coroianu; agentul Diculescu.

Bilanțul guvernării actuale

Ce a realizat guvernul iudeo-masonic în opt luni de guvernare: a jandarmizat în... treaga viață politică; a târât în noroiul patimilor politice Biserica; a politicianizat și des... onorat Armata; a terfelit justiția; a dezorganizat și pervertit școala românească; a distrus comerțul românesc, lăsând câmp liber exploatării economice jidovești; a sărăcit clasa producătoare românească; a înăbușit glasul opiniei publice prin starea de asediu și o cenzură sălbatică, pentru ca la adăpostul lor să facă ceam mai formidabilă risipă a avuțiilor țării pentru îmbogățire personală și cumpărare de conștiințe; a înstrăinat fondurile destinate apărării naționale; a îndreptat statul românesc împotriva neamului românesc; a umplut temnițele cu floarea tineretului românesc; a deprămat unitatea morală a nației; a creat o stare de nesiguranță și de neliniște, pregătind condițiile de anarhizare a țării; a deschis granița României pentru toți jidanii alungați din Germania și Cehoslovacia; a dezarmat coloniștii din Dobrogea, lăsându-i pradă bandelor de comitagii bulgari; a creat României o situație asemănătoare aceleia a Cehoslovaciei.

Oamenii acestui guvern, proveniți din tot ceea ce a avut mai abject vechiul politicianism sau ciuperci crescute în gunoiul moral al vieții publice românești, sub masca reformării morale a nației, nu au făcut altceva decât să-și continue vechea activitate de distrugere. Venali și corupți, vânduți jidovimii, acești mistificatori aservesc statul românesc intereselor iudaice, pentru înstăpânirea cărora nu se dau îndărăt din fața nici unei mișelii. Cu prețul sângelui românesc, ei caută să-și prelungească viața de îmbuibare și desfrâu. Batjocorit, umilit și însângerat, neamul românesc îi stigmatizează cu epitetul de trădători!

Știri

• Cu ocazia vizitei regelui nostru la Londra, guvernul a trimis o delegație de șapte re... prezentanți ziariști, între care trei sunt jidani, sub conducerea faimosului Alfred Hefter, con... damnat pentru dezertare în vremea războiului. De asemenea, pentru pregătirea tratativelor economice cu Anglia, care se vor perfecta la City, a fost trimis de guvern la Londra jidanul Max Auschnitt. Oare e nevoie e intermediul samsarilor jidani pentru întărirea legăturilor dintre România și Anglia?

• În fruntea Siguranței Statului a fost adus un străin de neam, Moruzoff zis Ș... Ștefănescu, de origine bulgărească. Acest om a jucat rolul dublu de agent al Siguranței Statului Român și totodată de informator al Sovietelor. Servind actualul regim, omul acesta a introdus metode staliniste pentru a smulge mărturisiri silite de la prizonierii legionari.

• Mihail Ralea, ministrul Muncii, ale cărui înrudiri sufletești cu comunismul sunt cu... noscute, pentru a întări situația regimului actual, se luptă să câștige masa muncitorească

Cum cea mai mare parte din muncitorii români sunt încadrați în Mișcarea Legionară, D-l Ralea a recurs la serviciile socialiștilor și îndeosebi ale comuniștilor, care îl însoțesc în cercetele muncitorești, unde caută să câștige aderențe. O altă dovadă a tainicelor legături dintre guvernul Armand Călinescu și comuniști.

• Armand Călinescu a dat ordin organelor jandarmerești ca în toate satele să înarmeze elementele socotite dușmane legionarilor, spre a fi folosite ca unelte de tulburare a ordinii publice, ca să justifice apoi intervenția autorităților, ceea ce confirmă din nou afirmația făcută de noi că Armand Călinescu pregătește, în mod conștient, anarhizarea țării.

• Opera de anarhizare și iudaizare a învățământului, întreprinsă de omul Kahalului, Armand Călinescu, își dă roadele. Facultatea de Medicină din București, în ultimii doi ani, nu a primit nici un student jidan. În anul acesta a primit optzeci de studenți jidani.

• La Politehnică, Academia Comercială și Facultatea de Litere din București s-au deschis cursurile în prezența autorităților, jandarmilor, agenților de poliție și a studenților jidani. La Litere a vorbit D-l Iorga despre misiunea tineretului, combătând, cu toată indignarea D-sale, adeziunea acestui tineret pentru Corneliu Codreanu. Au aplaudat călduros jidanii și polițiștii.

• Radio-Roma anunță că Regele Carol II a tratat la Londra, prin șeful delegației economice românești, Max Auschnitt, încheierea unui împrumut de 25 milioane lire sterline, dând drept garanție veniturile de la petrolul nostru pe 5 ani. Așadar și noul regim de astăzi, după ce a condamnat regimul politicianist de aservire economică a României, și-a început mult trâmbițata lui activitate de consolidare a țării pe bază de independență prin același sistem de înstrăinare a avuțiilor naționale, ca și prin înfeudarea la finanța jidovească internațională. Povestea cu paiul și bârna din ochi.

Mișcarea Legionară după opt luni de prigoană

În „Concluziile" de la sfârșitul cărții „Adevărul în procesul Corneliu Codreanu" afirmam că toate măsurile guvernului sunt zadarnice, că lupta lui Armand Călinescu de a distruge „Garda de Fier" nu a dat nici un rezultat și că Mișcarea Legionară e mai tare decât în februarie 1938. Pentru cine cunoaște structura Mișcării Legionare adevărul era evident. Prigoana a intensificat forța morală a Mișcării și a mărit numărul membrilor. De altă parte, fiind o mișcare colectivă, în care fiecare legionar poate fi soldat și comandant, cu aproape o jumătate de milion încadrați, iar în spate cu imensul rezervor al nației legionare, nici numărul și nici calitatea celor arestați sau condamnați nu pot duce la distrugerea acestei mișcări. Așa că bucuria exuberantă a guvernanților satanici că, prin arestarea lui Alexandru Cantacuzino, s-a dat lovitură de grație Mișcării Legionare, s-a dovedit cu totul neîntemeiată și de scurtă durată.

Astăzi stau față în față armata de agenți, jandarmi și suflete lipsite de conștiință în slujba Moscovei, puterilor jidovești și nația legionară tot mai dârză și mai amenințătoare. Victoria foarte apropiată a legionarismului, românismului și creștinismului contra iudaismului și comunismului se desemnează tot mai limpede și mai categorică. Panica, zăpăceala și disperarea din lagărul comunisto-guvernamental, în raport cu siguranța și ascensiunea legionară, sunt semne evidente ale apropiatei prăbușiri ale regimului. [...]

Pentru binele acestui Neam, pentru dreptate și onoarea Armatei Române, cerem revizuirea procesului lui Corneliu Codreanu!

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 35/1938, f. 36-37.

108. **1938 noiembrie 30, Bucureşti**. Comunicatul Parchetului Militar al Corpului II Armată cu privire la asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor şi Decemvirilor.

Parchetul militar al C[orpului] II A[rmată] ne informează:

În noaptea de 29-30 noiembrie a.c. s-a făcut un transfer de condamnaţi de la închisoarea R.-Sărat la Bucureşti-Jilava.

În dreptul pădurii ce corespunde kilometrului 30 de pe şoseaua Ploieşti – Bucureşti, pe la orele 5, automobilele au fost atacate cu împuşcături de necunoscuţi care au dispărut şi în acel moment transferaţii, profitând de faptul că transportul se făcea în automobile Brek tip jandarmi, deschise şi pe timp de noapte cu ceaţă deasă, au sărit din maşini, îndreptându-se cu vădită intenţie de a dispărea în pădure.

Jandarmii, după somaţiile legale, au făcut uz de armă.

Au fost împuşcaţi: Corneliu Zelea Codreanu, condamnat la zece ani muncă silnică şi şase ani interdicţie; Constantinescu Nicolae, Caranica Ion, Belimace Doru, autorii asasinatului comis asupra lui I. G. Duca, condamnaţi la muncă silnică pe viaţă; Caratănase Ion, Bozântan Iosif, Curcă Ştefan, Pele Ioan, State Gr. Ioan, Atanasiu Ion, Bogdan Gavrilă, Vlad Radu, autorii asasinatului comis asupra lui Mihail Stelescu, condamnaţi la muncă silnică pe viaţă; Georgescu Ştefan, Trandafir Ioan, condamnaţi la câte zece ani muncă silnică pentru asasinat asupra lui Stelescu.

Atât Parchetul Militar al Corpului II Armată, pe teritoriul căruia s-a întâmplat cazul, cât şi Parchetul Civil, fiind înştiinţate, au venit la faţa locului şi au constatat în mod oficial moartea celor numiţi mai sus, de către medic, prin încheierea de proces-verbal.

Au autorizat înmormântarea cadavrelor, rămânând mai departe în cercetarea cazului.

Comandantul militar, după propunerea parchetului şi pentru motive de ordine publică, a aprobat ca înmormântarea să se facă la Subcentrul Militar Jilava, fapt ce s-a executat în dimineaţa zilei de 30 noiembrie a.c. prin îngrijirea închisorii militare Jilava.

• „Universul", din 2 decembrie 1938.

109. **1938 noiembrie 30, Bucureşti**. Împrejurările asasinării lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor şi Decemvirilor, expuse în declaraţia sergentului-major de Jandarmi Dumitru Stoica.

Declaraţie

Subsemnatul jandarm sergent-major Stoica Dumitru din Legiunea de Jandarmi Ilfov, Postul de Jandarmi Budeşti.

În anul 1938 am funcţionat la Postul de Jandarmi Şerban Vodă din Legiunea de Jandarmi Bucureşti, raportez următoarele:

În noaptea când Căpitanul a fost executat, au fost chemaţi la Legiunea Băneasa (Bucureşti) şeful meu de post, şeful Postului Progresul, plt. Neacşu Crăciun şi plt. Moisescu de către maiorul Dinulescu, ordonând prin telefon să oprească orice maşină ce va trece pe stradă şi să vină la Băneasa. Bănuiesc că au fost chemaţi chiar pentru executarea Căpitanului. A treia seară de atunci au fost chemaţi mai mulţi reangajaţi; la ora 20 ne-au suit într-o maşină mare poliţienească, acoperită cu foi de cort peste tot pentru a nu se vedea nimic în maşină şi ne-au dus la Jilava.

Pe mine şi alţi câţiva camarazi ne-au instalat ca santinele pe marginea închisorii, cu consemnul de a nu da voie să se apropie nici un individ de închisoare. După instalarea noastră s-au apucat 12 reangajaţi, şefi de post şi şefi de secţie, să sape o groapă; s-au apucat la ora 21 şi [a durat] până la ora 1.

Atunci eu m-am apropiat de groapă, care era pe un pârâiaş. Eu fiind mai sus, între nişte mărăcini, am văzut mai multe cadavre omeneşti despuiate, [aceştia] dând cu târnăcoapele şi cazmalele, făcându-le bucăţi. După aceasta au ieşit din groapă şi au adus 16 damigene de vitriol şi le-au turnat peste ele. Bănuiesc că aici a fost Căpitanul şi ceilalţi camarazi. După aceasta au început să arunce peste cadavrele lor pietre, cărămizi şi pământ; după ce s-a terminat, la ora 3 dimineaţa, au pus peste mormânt brazde de pământ pentru a nu se mai cunoaşte locul. Mai departe au făcut un alt mormânt, improvizat, unde au pus o cruce cu numele Căpitanului şi ale celorlalţi camarazi.

La terminarea mormântului adevărat ne-au chemat şi pe noi cei care am fost de pază şi ne-au pus să jucăm cu picioarele pe mormânt; eu nu am jucat şi maiorul Dinulescu şi plt.-major Niţu Ştefan m-au lovit şi mi-au spus că dacă se va auzi ceva mă va împuşca şi pe mine. După câteva zile am fost mutat în jud. Caliacra la Postul de Jandarmi Cadivoc pe frontieră, la 100 m de frontieră.

Cred sigur că plutonierii, plutonierii-majori şi ofiţerii care au luat parte aici sunt criminalii Căpitanului şi ai celorlalţi camarazi.

Subsemnatul abia acum am putut să vin înapoi aici, unde mă găsesc. Nu au trecut şefii şi în Bulgaria [...] pentru a mă curăţa şi pe mine.

Cei care au luat parte sunt:

General Gabriel Marinescu; general Ioan Bengliu; lt.-colonel de la Închisoarea Jilava, comandant maior Dinulescu; 2 procurori; într-o maşină mică mai mulţi indivizi. Toţi până aici au fost civili.

Plt.-major Niţu Ştefan, şeful Secţiei de la Băneasa; plt.-major Carpote, şeful Secţiei de la Legiunea Băneasa; plt. Neacşu Crăciun, şeful Postului Şerban Vodă; plt. Moisescu Vasile, şeful Postului Progresul; plt. Stoica Mihai, şeful Postului Ferentari; plt. Sârbu, şeful Postului Ghencea; plt. Cojocaru, şeful Postului Griviţa; plt. Rizoiu, şef de Post Legiune; plt. Zăinescu, şeful Postului Băneasa; plt. Oancea Gheorghe, şeful Postului Pantelimon; plt. David, şef de Post Legiune.

După terminarea mormintelor, cel improvizat şi cel adevărat, ne-am suit în camionul cu care venisem. Ştiu locul precis unde este mormântul adevărat. [...]

Noiembrie 1940

• ASRI, Fond „P", dosar nr. 9039, vol. 49, f. 89-90.

110. **1938 noiembrie 30, Bucureşti**. Împrejurările asasinării lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor şi Decemvirilor, expuse în declaraţia maiorului de Jandarmi Alexandru Dinulescu.

Într-o zi am fost chemat de către fostul Preşedinte de Consiliu, Călinescu. În cabinetul lui de lucru se găsea şi generalul Bengliu, comandantul Jandarmeriei. Călinescu mi-a declarat atunci că, pentru motive politice, Codreanu şi 13 adepţi ai lui trebuiau să fie ucişi; aceasta ar fi fost şi dorinţa Regelui.

În ziua de 29 noiembrie 1938, la orele 10 seara, Codreanu şi camarazii lui au fost scoşi din închisoarea de la Râmnicu-Sărat, unde erau închişi şi au fost puşi într-un camion. Legionarii au fost puşi în aşa fel ca să poată vedea numai înainte, fiind în acelaşi timp legaţi cu braţele

în spate. Ei nu puteau face nici cea mai mică mişcare; erau chiar constrânşi să stea comprimaţi cu capul în sus. Înapoia fiecăruia din ei stătea câte un jandarm. Eu m-am aşezat lângă şofer.

Se călătorea pe şoseaua dintre Ploieşti şi Bucureşti, când, în zorii zilei de 30 noiembrie, după ce am dat semnalul fixat, cu lanterna, jandarmii au scos din buzunare o sfoară (frânghie), pe care au strâns-o în jurul gâtului legionarului ce stătea în faţa fiecăruia dintre ei. În felul acesta, Codreanu şi cei 13 camarazi ai lui au fost sugrumaţi, în timp ce maşina îşi continua drumul în plină viteză.

Puţin timp după aceea, am ajuns la Bucureşti, de unde ne-am îndreptat către fornul de la Jilava. În interiorul căruia era săpută, deja de trei zile, o groapă mare. După ce camionul a intrat în fort, asupra cadavrelor strangulaţilor s-a tras – în urma ordinului primit de la prim-procurorul militar, col. Zeciu – câte un foc de revolver sau de puşcă; apoi un medic militar constată moartea tuturor legionarilor transportaţi de noi.

Cadavrele au fost aruncate în groapă. Eu imediat am declarat celor 14 jandarmi că ceea ce făcuserăm fusese dispus de către Curtea Marţială şi că a fost o datorie patriotică importantă. Certificatele de moarte se confecţionaseră la Jilava de către colonelul Zeciu de la Curtea Militară, locotenent-colonel Dumitru şi de primul Comisar Regal, colonel Pascu.

S-a aruncat pământ în groapă; însă a doua zi cadavrele au fost dezgropate şi purtate într-o altă groapă. Asupra lor s-au vărsat multe sticle de acid sulfuric, apoi au fost acoperite cu pământ, iar deasupra s-a turnat o placă grea de ciment.

Jandarmii, deşi involuntar, au trebuit să iscălească actele de deces, în care se spunea că cei 14 legionari au fost împuşcaţi pentru că încercaseră să fugă de sub escortă. Fiecare jandarm a fost răsplătit cu 20.000 lei. Eu am primit 200.000 de lei.

Noiembrie 1940

• *Din luptele tineretului romîn 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziţia, autenticitatea şi conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfinţescu, Ediţia a treia, Editura Fundaţiei „Buna Vestire", Bucureşti, 1993, p. 182.

111. **1938 noiembrie 30, Bucureşti**. Împrejurările asasinării lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor şi Decemvirilor, expuse în declaraţia plutonierului de Jandarmi Sârbu.

Am plecat în noaptea aceea din Bucureşti, cu două maşini dube de la Prefectura de Poliţie. Eram însoţiţi de maiorii de jandarmi Dinulescu şi Macoveanu. Ajunşi la Râmnicu-Sărat, am tras la Legiunea de Jandarmi. Aici maiorii Dinulescu şi Macoveanu au luat contact cu maiorul de origine evreu, Scarlat Roşianu, comandantul Legiunii de Jandarmi din Râmnicu-Sărat. Imediat ne-am întors spre Bucureşti. În lipsa unui ordin precis (sau poate că intervenise vreo modificare), jandarmii n-au mai luat pe legionari.

Ajunşi la închisoare, am fost băgaţi toţi jandarmii în maşini, dar în acelaşi timp soseşte din urmă maiorul Dinulescu, care ne-a dat ordin răstit: „Înapoi la Râmnicu-Sărat!" Ne-am întors, dar ne-am oprit în comuna Bălţaţi, la câţiva km de Rîmnicu-Sărat, unde am fost cantonaţi pe timpul nopţii. Aici ni s-a dat vin de băut, ţigări scumpe şi gustări alese.

În zorii zilei am pornit spre Râmnicu-Sărat. Ajunşi la închisoare, am fost băgaţi, toţi jandarmii, într-o celulă, unde maiorii Dinulescu şi Macoveanu ne-au dat instrucţiuni asupra modului cum aveam să executăm pe legionari. Punând în genunchi pe şoferul maşinii, i-a aruncat un şireang după gât pe la spate, arătând cât de uşor se poate executa astfel.

Totul a fost gata în câteva minute. Jandarmii au ieşit apoi câte unul afară, în curtea închisorii şi fiecăruia i s-a dat în seamă un legionar. Mie mi-a dat pe unul mai voinic, mai înalt. Am

aflat mai târziu că acesta era Căpitanul, Corneliu Zelea Codreanu. I-am dus apoi la maşini. Aici, legionarul era legat cu mâinile de bancă la spate, iar cu picioarele de partea de jos a băncii din faţă, în aşa fel ca să nu se poată mişca nici într-o parte, nici într-alta. Aşa au fost legaţi zece legionari într-o maşină şi patru în cealaltă. Eu am fost în prima maşină, în cea cu zece legionari, în spatele Căpitanului şi fiecare jandarm era aşezat în spatele legionarului ce-i fusese încredinţat. În mâini aveam şireangurile.

Am pornit. În maşina mea era maiorul Dinulescu, iar în cealaltă maiorul Macoveanu. Era o tăcere de mormânt, căci n-aveam voie să vorbim nici noi între noi jandarmii şi nici legionarii între ei. Ajunşi prin dreptul pădurii Tâncăbeşti, maiorul Dinulescu, care stabilise cu noi, printr-un cod de semnale, momentul execuţiei, a aprins la un moment dat lanterna, stingând-o şi aprinzând-o iarăşi de trei ori. Era momentul execuţiei, dar nu ştiu de ce n-am executat nici unul. Atunci maiorul Dinulescu a oprit maşina, s-a dat jos şi s-a dus la maşina din spate. Maiorul Macoveanu fusese mai autoritar, legionarii erau executaţi. Căpitanul şi-a întors capul puţin către mine şi mi-a şoptit: „Camarade, dă-mi voie să le vorbesc camarazilor mei..." Dar, în aceeaşi clipă, mai înainte ca el să-şi fi terminat această rugăminte, maiorul Dinulescu a pus piciorul pe scara maşinii şi, păşind înăuntru cu revolverul în mână, a rostit printre dinţi: „Executarea!" La aceasta noi am aruncat şireangurile. Ultimul lor cuvânt le-a fost strivit în gâtlej. Şireangurile îi sugrumaseră. A fost un muget şi un horcăit, apoi o linişte de mormânt. Cu perdelele trase, maşinile şi-au continuat drumul până la Jilava.

Când am ajuns erau orele 7 dimineaţa. Aici ne aşteptau: colonelul Zeciu, Dan Pascu, comandantul închisorii, colonelul Gherovici, medicul legist, lt.-colonel Ionescu şi alţii. Groapa era făcută. Traşi din maşină, legionarii au fost aşezaţi apoi cu faţa în jos şi împuşcaţi în spate, pentru a se simula astfel împuşcarea pe la spate, în timpul evadării de sub escortă. După aceasta au fost aruncaţi în groapa comună.

La câteva săptămâni însă, aceiaşi jandarmi, tot noi, am fost aduşi din nou la Jilava şi, desfăcând groapa, am aruncat peste ei o soluţie dizolvantă şi arzătoare, 15 damigene de vitriol.

După aceasta, jandarmii am fost puşi să dăm declaraţii, cum că legionarii, fugind de sub escortă, au fost împuşcaţi. Era o declaraţie pe care colonelul Zeciu ne-o dăduse spre model. Apoi, am fost adunaţi într-o încăpere a închisorii Jilava, unde colonelul Zeciu ne-a ţinut un discurs, spunându-ne: „V-aţi făcut doar datoria, voi nu sunteţi asasini de rând".

La câteva zile după aceasta, am fost chemat în cabinetul colonelului Gherovici, care mi-a spus: „Tu eşti voinic, ai fi putut omorî trei deodată..." Mi-a întins apoi o hârtie pe care să o semnez, spunând că am primit suma de lei 20.000 drept ajutor de boală. Eu am răspuns: „Nu sunt bolnav, domnule colonel". „Mă Sârbule, nu vezi cât arăţi de rău şi să-ţi păzeşti gura, căci altfel ţi-o astup cu pământ", mi-a zis, arătând cu mâna un revolver Mauser de pe birou. Apoi am fost trimis, ca şi ceilalţi jandarmi, în concediu.

Noiembrie 1940

• *Din luptele tineretului romîn 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziţia, autenticitatea şi conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfinţescu, Ediţia a treia, Editura Fundaţiei „Buna Vestire", Bucureşti, 1993, p. 183-184.

112. 1938 noiembrie-decembrie. Aprecierile preotului Ştefan Palaghiţă despre conflictele din interiorul Mişcării Legionare şi „rolul nefast" al lui Horia Sima".

Sima şi agenţii Siguranţei Statului. O altă mare vină a lui Sima era şi aceea că mare parte din elementele folosite de el erau neverificate, iar între ele mişunau şi mulţi agenţi de poliţie. Din această cauză au fost şi atâţia legionari arestaţi şi împuşcaţi. E de ajuns să amintesc că într-o vreme el încredinţase unui cunoscut agent de poliţie numit Vârfureanu, care era în centrul pregătirilor pentru lovitura de stat plănuită, toate legăturile. Se pune acum o întrebare foarte logică: de ce Siguranţa Statului, ce a arestat aproape pe toţi oamenii cu care lucra Sima, nu l-a arestat şi pe el, când îl cunoştea aşa de bine? Nu pot exista decât două răspunsuri: ori Sima era tolerat de poliţie pentru ca prin agitaţiile sale să scoată la suprafaţă mereu, înscrii noi, forţele vii ale Mişcării, ca astfel să poată fi arestate şi nimicite, ori avea legături directe cu Siguranţa.

Prin acte ca acestea, cu totul negative şi criminale, Sima devine faimos în ochii naivilor cât şi în ochii legionarilor de bună-credinţă, sau a celor nepregătiţi în problemele politice şi morale şi i se creează falsul mit şi falsul eroism de factură teroristă, în locul adevăratului eroism legionar, conştient, altruist şi creator.

„Noul plan de acţiune" al lui Sima. Sima se antrenează tot mai mult pe această pantă greşită, cu toată opoziţia comandanţilor legionari nearestaţi. Astfel, el întocmeşte un plan de acţiune aşternut pe două pagini de coală denumit „Noul plan de acţiune", în care susţinea că trebuie neapărat dezlănţuite acţiuni teroriste în toată ţara, pentru ca în felul acesta să forţeze pe Carol al II-lea a înceta prigoana, a-l scoate pe Căpitan din închisoare şi a aduce Mişcarea Legionară la guvern. La discutarea acestui plan a asistat şi preotul Ion Dumitrescu-Borşa, fost secretar general al Mişcării şi voluntar în războiul civil din Spania, alături de Ionel Moţa, luptând în rândurile naţionaliştilor. Discuţia a avut loc în casa legionarului Titi Cristescu. Dumitrescu-Borşa a combătut cu toată vigoarea acest plan nebunesc, susţinând că asta poate costa viaţa Căpitanului şi a celorlalţi legionari, şi convine întru totul duşmanilor, care caută doar pretexte ca să treacă la asasinate. Preotul Dumitrescu-Borşa avea acest plan asupra sa, pe care l-am citit şi eu în original la Roma, unde am locuit în iunie 1940, împreună cu el. Sima, care suferea, însă, de o insuficienţă congenitală în judecarea situaţiilor, n-a putut fi convins să renunţe. El a început să-şi pună planul în aplicare.

Din ordinul lui, diferite elemente de bună-credinţă, sau cu aceeaşi, structură ca a sa, au pus o bombă într-un teatru din Timişoara, au atacat un evreu la Oradea Mare, au pus dinamită ca să arunce în aer uzina electrică şi casa de apă din Cluj, au pus foc la diferite întreprinderi forestiere din Bucovina etc. Ei au încercat să incendieze şi sondele şi rafinăriile de pe Valea Prahovei, dar aici ordinul a căzut în mâna legionarilor care au refuzat să execute aşa ceva.

Poliţia, îngrijorată de asemenea acte de insurecţie, la 13 noiembrie 1938, cu ocazia plecării regelui Carol al II-lea în străinătate, a cerut Căpitanului să dea o circulară către legionari. Circulara Căpitanului a apărut în facsimil şi a fost răspândită în toată ţara de organele poliţieneşti şi administrative. Prin-aceasta, Căpitanul îndemna încă o dată pe legionari să păstreze linişte totală. El n-a dat circulara aceasta de complezenţă, ci era punctul lui de vedere spus şi scris de atâtea ori, era atitudinea lui sinceră. N-a mai fost posibil însă, ca Sima să fie readus la disciplină.

Conflict între Alecu Cantacuzino şi Sima. Iată un alt caz. Alecu Cantacuzino făcuse un manifest la adresa lui Carol al II-lea, în care-l numea „despot îngâmfat". Într-o şedinţă specială a Comandamentului, în str. Dudeşti, la care participau Constantin Papanace, Victor

Dragomirescu, Gheorghe Dragomir-Jilava, Horia Sima şi Nicolae Şeitan, s-a pus în discuţie publicarea şi răspândirea acestui manifest. Horia Sima voia răspândirea fără nici o rectificare. Ceilalţi toţi au fost împotrivă, pledând pentru nepublicarea manifestului. Alecu Cantacuzino a acceptat părerea Comandamentului. Tot atunci, Căpitanul a trimis vorbă din închisoare, interzicându-i tipărirea. Totuşi, Horia Sima l-a tipărit şi a reuşit să răspândească o parte. Majoritatea se găsea la fraţii Morărescu, originari din Constanţa, care erau în centrul vieţii legionare din Bucureşti. Comandantul legionar Nicolae Şeitan s-a dus, imediat după şedinţă, în str. Buzeşti la locuinţa fraţilor Morărescu, oprind astfel răspândirea celui mai mare număr din acest manifest, tipărit şi răspândit de Sima fără asentimentul lui Alecu, împotriva hotărârii Comandamentului şi mai ales a voinţei Căpitanului. Acest gest criminal l-a întărâtat pe Carol al II-lea, care avea dese accese de furie. Din această cauză, între Alecu Cantacuzino şi Sima exista un conflict acut.

Sima provoacă tulburări în lagăre. În acest timp, situaţia în lagăre era asemănătoare cu cea din afară. Căpitanul comunicase prin soţia sa dezlegarea ca „legionarii să semneze orice fel de declaraţie li s-ar cere pentru a fi eliberaţi". Conducerea lagărului, din ordinul autorităţilor superioare de la Bucureşti, acceptase formula: „Declar pe cuvânt de onoare că mă abţin de la orice agitaţie politică". Stoicănescu însă, pe de altă parte, acţiona conform ordinului venit de la Sima: să nu se dea nici un fel de declaraţie şi să se facă „rezistenţă până la moarte". Între legionarii din lagărul Vaslui au fost lupte grele pe această temă.

La 24 noiembrie, 70 de legionari de la Miercurea-Ciucului, printre care se găseau şi comandanţii Bunei Vestiri Ilie Gârneaţă, Corneliu Georgescu şi Radu Mironovici, au fost transportaţi la Vaslui. Acolo ei au găsit o stare atât de învrăjbită, încât nici colonelul, comandant al lagărului, nu mai îndrăznea să intre decât însoţit de soldaţi cu puşti mitraliere încărcate şi gata de tragere. În cele şase zile câte le-au mai rămas până la 30 noiembrie, data asasinării Căpitanului, le-a fost imposibil să schimbe situaţia. Stoicănescu însă, care întreţinea spiritul de „rezistenţă până la moarte", determinându-i pe cei mai mulţi să aibă această părere, a semnat declaraţia cerută de conducerea lagărului. Afară, Sima acţiona mai departe din proprie iniţiativă.

Atentatul contra profesorului Ştefănescu-Goangă. Inconştient sau suspect, în timp ce Carol al II-lea era la Londra, Sima a continuat acţiunile teroriste, culminând cu atentatul împotriva profesorului Ştefănescu-Goangă, rectorul Universităţii din Cluj, care, fiind grav rănit, a fost salvat. Iată ce declară doctorul Vasile Andrei multor legionari, într-un moment când se găsea grav bolnav de tuberculoză şi era convins că va muri curând; el a primit, în 1938, ordinul de executare a profesorului Ştefănescu-Goangă: „Îmi simt conştiinţa încărcată că am contribuit şi eu, în parte, la asasinarea Căpitanului, prin faptul că am executat ordinul lui Sima de a săvârşi atentatul împotriva lui Ştefănescu-Goangă. La două zile după atentat s-a primit un alt ordin de la Sima în care revenea asupra primului său ordin".

Armand Călinescu a comunicat atunci lui Carol al II-lea şi i-a făcut cunoscut că atentatele teroriste se înmulţesc tot mai mult, că ameninţă să ia proporţiile unui război civil şi asta se datoreşte numai faptului că trăieşte Căpitanul, care-i fanatizează şi dintre zidurile închisorii. Pentru curmarea agitaţiilor, el cerea uciderea Căpitanului. Carol al II-lea, aţâţat la asta şi de Lupeasca, ce juca pe lângă el rolul Esterei, n-a ezitat să-şi aplice planul pentru asasinarea Căpitanului.

La trei zile după atentatul săvârşit împotriva profesorului Ştefănescu-Goangă, Carol a poruncit mişelescul asasinat din noaptea de 29/30 noiembrie 1938.

„Noul plan de acţiune" al lui Sima a însemnat, în fapt, sentinţa de moarte a Căpitanului, Nicadorilor şi Decemvirilor.

„Este cu neputinţă să nu vină prilejuri de sminteală, dar vai de acela prin care vin" – zice Christos ucenicilor Săi. „Ar fi mai de folos pentru el să i se lege o piatră de moară de gât şi să

Se avorcat în mare..." (Luca XVII, 1-2). Creştinii au fost masacraţi timp de 313 ani. Aceştia nu au întreprins nici o acţiune împotriva prigonitorilor şi toţi s-au putut mântui. Pe unul singur Biserica nu l-a iertat şi acesta nu s-a mântuit: este Iuda, cel care l-a vândut şi l-a ucis pe Fiul lui Dumnezeu.

Tot aşa Sima nu va putea fi iertat şi nu se va putea mântui vreodată, căci el a dus la uciderea întemeietorului Legiunii. Dacă Sima nu răstoarna planul şi strategia Căpitanului, se evita această extraordinară lovitură dată Mişcării şi neamului românesc.

Strategia politică a Căpitanului răsturnată prin agitaţiile lui Sima. Acum, după ce au trecut atâţia ani, ne putem da şi mai bine seama de marea înţelepciune a Căpitanului. Dacă s-ar fi urmărit numai câştigarea de timp, cum poruncise El şi s-ar fi putut câştiga prin linişte totuşi încă 5-6 luni măcar, Căpitanul scăpa cu viaţă, fiindcă puterea Germaniei, de care El s-ar fi ataşat ca să lupte împotriva comunismului ce ameninţa existenţa neamului nostru înaintea tuturor celorlalte neamuri îndepărtate se afirma tot mai mult în Europa, ajungând până la graniţele României în martie 1939. Carol, văzându-şi răsturnate planurile, s-ar fi convins că singura politică valabilă era a Căpitanului şi nu l-ar mai fi ucis. Aceasta fusese strategia politică a Căpitanului, de aceea ordonase linişte desăvârşită şi aştepta în închisoare desfăşurarea evenimentelor prevăzute. Ţara n-ar mai fi fost împărţită între vecini în 1940, nici ocupată de germani şi cu atât mai puţin de trupele sovietice, mai târziu.

Dr. Vălimăreanu despre „Noaptea Sfântului Andrei". Iată ce avea să spună doctorul Petre Vălimăreanu, instructor legionar, în seara de 29/30 noiembrie 1943, în lagărul de muncă de la Rostock, într-o cuvântare intitulată: „Noaptea Sfântului Andrei: în Ardeal şi Banat începe o serie de atentate şi incendii, conduse de Horia Sima, menite să intimideze guvernul şi pe rege". Carol al II-lea, după o călătorie la Londra, Paris şi Berlin, ordonă suprimarea Căpitanului. În noaptea de Sfântul Andrei, Căpitanul, Nicadorii şi Decemvirii sunt scoşi din închisoarea Râmnicu-Sărat şi strangulaţi în pădure, pe şoseaua spre Bucureşti. Acidul sulfuric şi uriaşa piatră de pe mormânt trebuiau să şteargă orice urmă a existenţei lor.

Alte asasinate. Declaraţiile din lagăre. Asasinarea Căpitanului a fost începutul altor asasinate, care de la această dată s-au ţinut lanţ.

La 1 decembrie, profesorul Vasile Christescu dăduse un manifest de liniştire spre a nu se da prilej autorităţilor să execute şi alţi legionari în stradă, deoarece generalul Bengliu dăduse ordin să se tragă asupra legionarilor şi fără somaţie.

În decembrie 1938, cei 318 legionari internaţi la Vaslui au semnat un „apel" către legionarii liberi, îndemnându-i la linişte şi cerându-le să nu se mai preteze la agitaţii. În fruntea lor au semnat domnii: Ilie Gârneaţă, Corneliu Georgescu, Radu Mironovici, profesor universitar Nae Ionescu, profesor universitar Dumitru Găzdaru, profesor universitar Mircea Eliade, profesor universitar Iordache Nicoară, profesor universitar Copuzeanu, profesor Ion Gheorghe Dimitriu, Ion Belgea, Valeriu Cârdu, Ion Păsu Antoniu, preşedintele Centrului Studenţesc din Bucureşti, T. Tudose, şeful studenţilor legionari din Iaşi, Spiru Popescu, Mircea Goga, licenţiaţi ai Academiei Comerciale din Bucureşti, Victor Puiu Gârcineanu, scriitor, Virgil Rădulescu, Şupila etc. Apeluri în acelaşi sens, fără prealabilă înţelegere, au fost semnate şi de legionarii din celelalte lagăre, ei fiind conduşi de bunul-simţ, de patriotism şi de o arzătoare dragoste pentru Căpitan şi pentru Legiune. Aceste acte au salvat viaţa tuturor legionarilor ameninţaţi.

(După ieşirea din lagăr, în 1939, domnul Ilie Gârneaţă a primit vizita unui maior român din Regimentul 25 Infanterie, care i-a mărturisit: „Vă mulţumesc că m-aţi salvat dintr-o situaţie foarte dificilă, căci eu, cu batalionul, trebuia să vă împuşc pe toţi din lagărul Vaslui. În urma apelului semnat de dumneavoastră am fost trimis din nou la regiment).

Sima continuă agitaţiile. Nici după aceste mari crime, Sima tot n-a renunţat la agitaţii.

La 3 decembrie 1938 au fost ucişi în stradă, fără somaţie, următorii legionari: avocat Nicolae Făgădaru, Bică Anania, Petre Andrei.

Între 19 şi 24 decembrie, acelaşi an, au avut loc în Bucureşti întinse razii poliţieneşti cu scopul de a prinde pe legionarii-ascunşi.

Concluzie. În general, anul 1938 îşi încheie bilanţul cu agitaţiile teroriste ale lui Horia Sima, care au costat viaţa Căpitanului, Nicadorilor, Decemvirilor şi a atâtor legionari şi printr-o deformare a eroismului legionar în sens de terorism şi de agitaţie dăunătoare, deformaţie care n-a dispărut nici astăzi din mentalitatea lui Sima şi a oamenilor acestuia.

- Ştefan Palaghiţă, *Istoria Mişcării Legionare scrisă de un legionar. Garda de Fier spre reînviarea României*. Volum alcătuit de Alexandru V. Diţă, Editura „Roza Vânturilor", Bucureşti, 1993, p. 114-118.

113. 1938 decembrie 1, Bucureşti. Ordinul Inspectoratului General al Jandarmeriei către inspectoratele regionale şi toate formaţiunile de jandarmi din ţară pentru împiedicarea acţiunilor violente.

Inspectoratul General al Jandarmeriei a dat următorul ordin către inspectoratele regionale şi toate formaţiunile de jandarmi din ţară:

„Se va proceda cu ultima energie şi sumar împotriva tuturor indivizilor, care se dedau la acte de violenţă, – iar împotriva teroriştilor chiar somaţiunea trebuie socotită de prisos (prevederile aliniatului b. art. 554 din reg. serv. garnizoană).

Deci, se va trage fără milă pentru a se menţine cu orice preţ ideea de ordine şi autoritate, neadmiţându-se nici o ezitare sau slăbiciune din partea vreunui jandarm, aplicându-se prevederile art. 554, al. 2 din art. 555 pagina 162 şi al. 1 din art. 556 din reg. serv. garnizoană.

Înfrângerea grabnică şi iremediabilă a oricărei acţiuni criminale trebuie să constituie pentru jandarmerie un punct de onoare şi o superlativă îndeplinire a datoriei".

Textele oficiale ale comunicatelor de mai sus zugrăvesc situaţia pe care nu mai e nevoie s-o subliniem. Nădejdea tuturora este de a vedea venind o eră de linişte, evitându-se orice gest care ar duce la aplicarea sancţiunilor prevăzute în comunicat. Destinele unui neam, propăşirea normală a unui stat, depind cumpătarea tuturora. Conducători ori conduşi, tineri ori bătrâni, toţi trebuie să avem în minte acest prim comandament. Adânc frământate ne-au fost de veacuri plaiurile şi sufletele în trecut, pentru ca acum, când s-a săvârşit unirea – a cărei a 20-a aniversare o prăznuim azi – să găsim mijloacele prin care să dăm linişte sufletească tuturor.

- „Universul", din 1 decembrie 1938; DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 43/1938, f. 3.

114. 1938, decembrie 1, Bucureşti. Însemnările lui Constantin Argetoianu despre asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor şi Decemvirilor.

1 decembrie. Ieri, pe când însemnam în aceste foi nedumerirea mea asupra drumului pe care-l va alege Regele, *Sus* [subl. în text care urmează aparţin autorului, n.ed.] zarul căzuse deja... Prin Radio, la ora 1, prin ediţii speciale, prin comunicări telefonice emoţionante, s-a aflat că în cursul nopţii dintre 29 şi 30 – comunicatul spune la 5 dimineaţa, Corneliu Zelea Codreanu şi alţi 13 legionari, toţi condamnaţi pentru asasinatul lui Duca sau al lui Stelescu, ca autori prin-

cipali sau complici, au fost împuşcaţi! Comunicatul explică că câteşipaisprezece au încercat să scape, pe când erau transportaţi de la Râmnicu-Sărat la Jilava, sărind din *autocarul deschis* care erau duşi şi căutând să fugă în pădurea Snagovului, căci drama s-ar fi săvârşit pe la kilometrul 31, pe şoseaua Ploieşti-Bucureşti... Comunicatul e monstruos – şi tâmpit, ca mai tot ce face acest Guvern. Toată lumea şi-a dat seama, până la cel mai naiv, că oamenii au *fost făcuţi scăpaţi* şi împuşcaţi. Şi atunci pentru ce atâta garnitură stupidă? Cine poate să creadă că cei 14 gardişti au fost transportaţi în „autocar deschis"? Şi cum au încercat toţi 14 să fugă deodată, şi cum i-au ucis jandarmii pe toţi 14, *pe ceaţa deasă* despre care – te întrebi de ce – vorbeşte comunicatul? Cum de n-a scăpat unul, de tot, sau cel mult rănit? Şi dacă au fost împuşcaţi la Snagov, pe marginea pădurii, de ce au fost înmormântaţi la Jilava? Jilava e un fort şi o închisoare, nu un cimitir. Ar fi fost mai cinstit *şi mai în interesul chiar al regimului*, să se redacteze un comunicat sobru în care să se mărturisească pur şi simplu, că cei 14 prizonieri, încercând să fugă, au fost împuşcaţi în virtutea articolului cutare, a legii şi al regulamentului cutare... Un regim de autoritate *nu trebuie să se scuze* pentru actele a căror răspundere şi-o ia, ci dimpotrivă, să caute să le justifice, dacă poate...

Dar să lăsăm comunicatul, lucru secundar, şi să ne oprim un moment asupra faptului. Actul săvârşit ieri este primul act de sinistră răspundere săvârşit de regimul dictatorial inaugurat la 1 aprilie trecut. O sentinţă de moarte căzută asupra capului a 14 oameni e lucru grav şi dureros. Desigur că, dacă nu s-ar fi făcut toate greşelile care s-au făcut de şase luni încoace, nu s-ar fi ajuns la o atât de tragică extremitate. Dar, în fine, greşelile s-au comis şi de ce să ne mai fâstâcim asupra lor. *Eram pe drumul prăbuşirii în anarhie: dacă execuţia de ieri va fi urmată de măsurile necesare împotrivirii agitaţiilor politicienilor, dacă se vor adopta în fine criterii de guvernare mai sănătoase, eliminându-se odată imoralitatea din guvernare şi înlăturându-se atotputernicia Camarilei – atunci actul de tragică energie de ieri îşi va găsi justificarea oricât de crud şi de sângeros ar fi fost.*

Oamenilor duioşi şi înduioşaţi li s-ar putea spune: „Nu uitaţi că de la război încoace trăim în plină stare revoluţionară. Omenirea trece prin schimbările sociale, politice şi economice cele mai covârşitoare din câte a cunoscut Istoria de la năvălirea barbarilor în Europa romană. Noi nu avem «reculul» necesar ca să ne dăm seama de vremurile pe care le trăim; ele nu vor putea fi judecate decât după săvârşirea lor. A judeca evenimentele de azi după criteriile sociale şi politice dinainte de război e o copilărie. Concepţii cu totul noi şi-au făcut drumul pe toate terenurile. Cine şi-ar fi putut închipui înainte de 1914 economia dirijată sau regimurile moratoare fără acoperire sau confiscarea bunurilor particulare ca regulă de viaţă normală, sau manipularea creanţelor fără nici un scrupul faţă de drepturile câştigate? Cine ar fi stat de vorbă, cu Hitler, München în septembrie trecut, cu un regim ce are pe conştiinţă asasinatele din iunie 1936? Cine ar fi încheiat pacte de prietenie cu un alt regim, ca cel sovietic, care îşi ucide adversarii din trei luni în trei luni, fără altă grijă decât de a le stârpi sămânţa?

Şi nu uitaţi, de asemenea, oameni duioşi şi înduioşaţi, că cele 14 victime de ieri, având toate, mâinile pătate cu sânge... cu sângele altora a căror singură vină era de a fi adversarii lor. De ce nu s-au înduioşat oamenii duioşi la moartea lui Duca, la moartea lui Stelescu, la moartea nenorociţilor din Teatrul de la Timişoara, la moartea agentului Gruia, la rănirea lui Ştefănescu-Goangă care abia a scăpat cu viaţa?

Dacă în primăvara trecută, în loc să învingă Regele Carol, ar fi învins Zelea Codreanu, câte sute, câte mii dintre ai Regelui – nu 14 – ar fi căzut cu pieptul ciuruit de gloanţe? Cine a început cu metodele sângeroase? Ei. Luptă au vrut, luptă au găsit. Şi au fost învinşi. Şi în război mor oameni în ciuda oricărei echităţi *de ordin individual*, de ce n-ar muri şi în timp de pace - dacă aşa cere binele obştesc!"

Orizonturi noi se deschid ţării noastre, atât în politica internă, cât şi în cea externă. Să aşteptăm, cu mai multă sau mai puţină încredere, după temperamente şi mai ales după experienţele făcute....

Pe lângă comunicatul de ieri, ziarele de azi-dimineaţă mai publică *in extenso* o circulară a Comandamentului Jandarmeriei prin care se ordonă comandamentelor în subordine cea mai cumplită severitate în reprimarea oricăror mişcări sau manifestări menite să tulbure ordinea, *autorizându-se simpli jandarmi să facă uz de armă chiar fără somaţiile legale şi fără prezenţa organelor superioare*. Asta îmi pare ceva cam mult, date fiind moravurile noastre. Exces de severitate pe de o parte, indulgenţă pe de alta: ieri-seară, pe strada Episcopiei, ţigăncuşii strigau ediţiile speciale „cu asasinatul lui Zelea Codreanu"!!!

Starea lui Ştefănescu-Goangă s-a ameliorat. Comunicatul de azi spune că pacientul e în afară de orice pericol.

• Constantin Argetoianu, *Însemnări zilnice*, vol. V, *1 iulie – 31 decembrie 1938*, Ediţie Stelian Neagoe, Bucureşti, Editura Machiavelli, 2002, p. 241-243.

115. **1938 decembrie 1, Bucureşti**. Manifest anunţând membrilor Mişcării Legionare asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor şi Decemvirilor.

Către toţi legionarii

Din ordinul regelui Carol al II-lea şi prin mijlocirea guvernului condus de Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Căpitanul nostru, împreună cu Nicadorii şi Decemvirii au fost asasinaţi mişeleşte în noaptea de Sfântul Andrei.

Ţara trece prin grele frământări. Mişcarea Legionară merge înainte pe linia intereselor Neamului Românesc, urmând cu sfinţenie calea arătată de Corneliu Codreanu. Sufletul lui ne călăuzeşte mai departe.

Legionari,
Păstraţi-vă calmul şi unitatea. Rugaţi-vă pentru ei.
Trăiască Legiunea!

Bucureşti, 1 Decembrie 1938 (Douăzeci de ani de la Unire)

Preot Ion Dumitrescu-Borşa
Prof. Vasile Christescu

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 35/1938, f. 62.

116. **1938 decembrie 2, Bucureşti**. Ordin al Direcţiunii Poliţiei de Siguranţă către Inspectoratul Regional de Poliţie Constanţa referitor la supravegherea activităţilor legionare din zona sa de responsabilitate care ar avea drept scop declanşarea de acţiuni anarhice.

Ministerul de Interne – Direcţiunea Generală a Poliţiei
Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă – Serviciul de Informaţii
Nr. 85537 S/2 decembrie 1938
Personal-Confidenţial

Către,

Inspectoratul Regional de Poliție Constanța

Legiunea de Jandarmi Cernăuți, cu nota informativă no. 294 din 17 Noiembrie a.c., ne informează că propaganda legionară nu se mai face prin întruniri și în mod individual, iar instrucțiunile date de la centru se trimit în treacăt pe stradă, pe culoarul facultăților etc.

Legionarii afirmă că a trecut „anul de pace" preconizat de C. Z. Codreanu, la începutul prigoanei dezlănțuite împotriva Mișcării Legionare și, în consecință, au hotărât să înceapă o activitate intensă pentru cucerirea maselor intelectuale, cât și muncitorești, eventual unii hotărâți să se dedea la acte de violență. Se pare că au și primit instrucțiuni în acest sens.

Intelectualii legionari vor întreprinde o vie acțiune pentru captarea aderenților țărani și muncitori din industrii, spre a-i avea în ajutor în orice eventualitate.

Comunicându-vă cele de mai sus, avem onoare a vă ruga să binevoiți a verifica aceste informații și a dispune măsurile necesare, raportându-ne la timp, orice constatare.

Director General,
/ss/ Indescifrabil

Subdirector,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7505, f. 419.

117. **1938 decembrie 2/3, Someșeni**. Membrii Mișcării Legionare asasinați de organele regimului carlist.

Asasinați lângă Someșeni-Cluj

În noaptea de 2-3 decembrie 1938, trei legionari: 1. Făgădaru Nicolae (avocat); 2. Petre Ion (muncitor); 3. Bică Anania (mecanic), care se găseau în închisoarea din Cluj, au fost duși în plină noapte la marginea orașului și împușcați de brigada mobilă din București, condusă de ofițerul Vulpescu, brigadă ce-și făcuse o specialitate din a asasina legionari și care stătea direct sub ordinele ministrului Armand Călinescu. Înainte de asasinare, avocatul Făgădaru a fost groaznic schingiuit [...] pentru ca să-l facă să spună cine este șeful Mișcării, după Codreanu. Nimeni nu știe ce s-a petrecut cu cadavrele lor.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 185.

118. **1938 decembrie 5, Alexandria**. Ordin circular al comandantului Legiunii de Jandarmi Teleorman privind măsurile de reprimare energică a actelor violente ale membrilor Mișcării Legionare.

Ordin circular nr. 1521 din 5 decembrie 1938

Urmare la ordinul telefonic nr. 571 din 30 XI 1938 prin care v-am transmis ordinul nr. 1442 din 30 XI a.c. al Inspectoratului General al Jandarmeriei, de care s-a luat cunoștință de către întreaga populație și din gazete, în care sus-citatul ordin a fost publicat, vi se dau mai jos următoarele lămuriri suplimentare.

Măsurile de represiune energice și uneori sumare se referă exclusiv la foștii legionari care se vor deda la acte teroriste, ca atentate, incendii, violențe etc.

Este bineînțeles, așadar, că polițiștii și jandarmii vor avea acest obiectiv precis și limitat. În acest sens veți face educație personalului din subordine, căutând cu îngrijire a nu se crea în rândurile populației vreo atmosferă de teamă generală.

Populația trebuie să aibă toată liniștea că autoritățile nu intervin decât împotriva elementelor răufăcătoare și pentru ocrotirea cetățenilor pașnici.

Îndeosebi atrag atenția asupra următoarelor puncte:

1. la orașe și sate polițiștii și jandarmii trebuie să dea dovadă permanentă față de populație de blândețe, cuviință și solicitudine;

2. jandarmii și polițiștii trebuie să fie un bun amic al locuitorilor pașnici;

3. orișice abuz comis de organele polițienești sau Jandarmerie în zilele critice de azi poate da naștere la o stare de spirit dăunătoare.

Șefii de comisariate și șefii de secții vor veghea ca subalternii lor să nu profite de vremurile excepționale prin care trecem azi și să comită abuzuri; azi mai mult ca oricând trebuie să fim la datorie.

Toată Poliția și Jandarmeria trebuie să aibă față de populația pașnică o ținută demnă și civilizată.

În concluzie, prin prezentul ordin țin să precizez: față de legionarii primejdioși, polițiștii și jandarmii trebuie să aibă o atitudine fermă, categorică și hotărâtă și, față de cetățenii pașnici, o atitudine civilizată și plină de atențiune pentru a nu-i jigni și nemulțumi; șefii de comisariate și șefii de secții de jandarmi rămân personal răspunzători de cele specificate mai sus, făcând educație în acest sens organelor în subordine; orișice deplasare sau slăbiciune față de legionarii periculoși va fi sever pedepsită.

Subsemnatul cu ocazia inspecțiilor mă voi convinge dacă organele în subordine au înțeles deosebirea ce trebuie făcută între legionarii periculoși, infractorii de rând și populația pașnică.

Comandantul Legiunii de Jandarmi Teleorman,
/ss/ Maior, D. Panaitescu

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7960, f. 314.

119. **1938 decembrie 13, Constanța**. Ordin al Inspectoratului Regional de Jandarmi al Ținutului „Marea" către eșaloanele subordonate ierarhic cu privire la supravegherea elementelor legionare din zona sa de responsabilitate.

Ordin de informații nr. 41 din 13 decembrie 1938

Inspectoratul regional deține următoarele informații:

1) În preajma sărbătorilor Crăciunului, legionarii, și în special cei care fac parte din rândurile macedo-românilor din Dobrogea, se vor organiza pe grupe de câte patru, cu următorul program:

- Luarea puterii prin lovitură de stat bruscă.
- Exterminarea tuturor acelora care au contribuit la prigonirea legionarilor.
- Cadrele legionarilor se vor forma în special din macedoneni, care, atât cei tineri, cât și cei bătrâni, sunt adepți ai Mișcării Legionare.

- Lovitura de stat se va da cu cadrele din Dobrogea, care se zice că sunt mai bine înarmați ca cei din restul țării.

- Se zice că cei mai activi ar fi foști și actuali lucrători de la lacul Tașaul.

2) Suntem informați că legionarii din județul Constanța au fost aprovizionați cu arme și muniții printr-un vânzător de la Librăria „Dobrogeana" din Constanța, care și acesta le procura de la București.

Având în vedere cele de mai sus, luați urgente măsuri pentru menținerea ordinei pe raza județului Dv.

În ceea ce privește magazinele, întreprinderile, depozitele ce întrebuințează explozibile, legiunile vor inventaria orice fel de armament, muniții și explozibile și vor controla sever cât mai des.

Domnul Comandant al Legiunii de Jandarmi Constanța va face percheziție magazinelor „Grünberg" și la Librăria „Dobrogeana" din Constanța, raportându-ne rezultatul.

P. Inspector Regional Jandarmi „Marea"
/ss/ Maior, Metz

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7505, f. 538.

120. **1938 decembrie 15, București**. Decret-lege pentru înființarea Frontului Renașterii Naționale.

Decret-lege pentru înființarea Frontului Renașterii Naționale

Art. I. Se înființează, pe ziua promulgării legii de față, ca unică organizație politică în stat, Frontul Renașterii Naționale.

Art. II. Această organizație politică are drept scop mobilizarea conștiinței naționale în vederea întreprinderii unei acțiuni solidare și unitare românești de apărare și propășire a patriei și de consolidare a statului.

Art. III. Autorizarea de funcționare a Frontului Renașterii Naționale se acordă de ministrul justiției, la cererea scrisă a unui număr de 25 de persoane, dintre care cel puțin 20 trebuie să aibă calitatea de actuali sau foști miniștri și subsecretari de stat.

Art. IV. Consilierii regali sunt membri de drept ai Frontului Renașterii Naționale.

Art. V. Toți românii care au împlinit 21 de ani, cu excepția militarilor activi și a membrilor ordinului judecătoresc, au dreptul să ceară înscrierea în Frontul Renașterii Naționale, supunându-se condițiunilor de funcționare și de disciplină stabilite prin regulamentul prezentei legi.

Art. VI. Frontul Renașterii Naționale are, singur, dreptul de a fixa și depune candidaturile pentru alegerile parlamentare, administrative și profesionale.

Art. VII. Orice altă activitate politică decât aceea a Frontului Renașterii Naționale va fi socotită clandestină, iar autorii ei pedepsiți cu degradarea civică pe termen de 2 până la 5 ani.

Art. VIII. Un regulament special, făcând parte integrantă din prezenta lege, va determina condițiunile de organizare și funcționare a Frontului Renașterii Naționale.

• „Monitorul Oficial", din 16 decembrie 1938.

121. **1938 decembrie 16, București**. Notă a Direcțiunii Poliției de Siguranță cu privire la reacțiile generate la Iași de înființarea Frontului Renașterii Naționale.

Ministerul de Interne – Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Poliției de Siguranță – Serviciul de Informații
16 Decembrie 1938

Notă

Vestea apariției în ziarele de astăzi despre înființarea partidului unic în România a fost primită cu multe comentarii de către clasele sociale din Iași.

Numai în rândurile legionarilor și a păturilor de jos nu s-au făcut comentarii. La legionari nu se speră nimic de la această nouă schimbare, întrucât ei își dau seama că odată începută acțiunea de exterminare a mișcării, se va continua și-n viitor, întrucât între legionari se vorbește mult că din actualul partid nu va lipsi Armand Călinescu și Iamandi. În plus, legionarii pe zi ce trece devin mai liniștiți în ceea ce privește viitorul mișcării, între ei vorbindu-se că odată cu moartea Căpitanului a dispărut și acea forță care-i ținea strâns legați unii de alții.

În fața acestei situații, e de prevăzut că, în afară de câțiva, care în urma politicei legionare și-au pierdut orice putință de a mai ocupa vre-un rol social și care deci mai continuă de a face pe agitatorii și teroriștii, ceilalți s-au resemnat în fața situației de fapt, acceptând-o.

În păturile de jos, de asemenea, formarea partidului unic nu prea este comentată, întrucât ei nu prea înțeleg cum vine acest lucru.

Între celelalte pături culte (avocați, profesori, etc.) acest lucru se discută mult, unii fiind de părere că acest lucru e foarte nimerit pentru actuala situație de la noi, alții, în majoritate, foști țărăniști, susținând că Maniu nu va admite niciodată așa ceva și de aceia ei nu-și dau nici o părere, așteptând instrucțiuni de atitudinea pe care trebuie s-o adopte.

Informator 209

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7505, f. 556.

122. **1938 decembrie 23, București**. Ordin al Direcțiunii Poliției de Siguranță către Inspectoratul Regional de Poliție Constanța referitor la prevenirea implicării unor elemente legionare locale din rândul rezerviștilor M.Ap.N. într-o eventuală lovitură de stat.

Ministerul de Interne – Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Poliției de Siguranță – Serviciul de Informații
Nr. 91372/23 decembrie 1938
Personal-Confidențial

Către,
Inspectoratul Regional de Poliție Constanța

Suntem informați că printre legionarii marcanți circulă zvonul că în intervalul de timp, de la Sărbătorile Crăciunului până la Anul Nou se va da o lovitură de stat. Pentru organizarea acestei lovituri lucrează mai mulți ofițeri în rezervă și din cei deblocați la

care ar contribui şi doi generali. Această organizare se face pe judeţe. Se spune că majoritatea armatei, împreună cu ofiţerii tineri ce deţin o comandă, sunt legionari. Lovitura vizează teritoriul rural, ocuparea posturilor de jandarmi şi oficiilor poştale, precum şi telefoanele, iar pe teritoriul urban: oficiile poştale, telefonice, legiunile şi poliţiile.

Comunicându-vă cele mai de sus, avem onoare a vă ruga să luaţi, de urgenţă, măsurile ce veţi crede de cuviinţă pentru verificarea acestor informaţii, raportându-ne imediat orice constatare.

Director General,
/ss/ Indescifrabil

Subdirector,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7505, f. 572.

123. 1938 decembrie, Bucureşti. Aprecierile lui Constantin Papanace despre măsurile de reorganizare şi acţiunile preconizate de Mişcarea Legionară după asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu.

La 1 decembrie, seara, ne-am fixat o întâlnire la grădină. Ghiţă Dragomir mi-a trimis prin d-na Garanti clişeul Căpitanului. Am plecat într-acolo. Străzile erau aproape pustii. Era atâta jale în atmosferă... Patrule circulau în toate părţile şi agenţi iscoditori stăteau pe la colţuri de stradă. Erau mulţi. Tot aparatul de stat a fost concentrat. De aproape un an de zile, nu exista pentru Statul Român decât primejdia legionară... Puteau să circule spioni sovietici prin toate părţile. Putea oricine să vândă interesele Ţării întregi. Siguranţa Statului Român era mobilizată numai pentru legionari. Lupeasca şi interesele conaţionalilor săi trebuiau asigurate. Câteodată te apuca un dezgust de moarte. Simţeai că te înăbuşi! Am ocolit pe mai multe străzi şi apoi am luat un taxi spre Colentina. M-am dat jos cu mult înaintea grădinii.

Şi acolo aceeaşi atmosferă. Patrule şi agenţi... Pentru derutare am luat o altă direcţie şi după ce am străbătut prin cartierele ţigăneşti din împrejurimi, am intrat în grădina lui Dmitrescu, unde era locul de întâlnire. Aici am găsit, pe lângă Vasile Christescu, Horia Sima, preot Dumitrescu-Borşa, şi pe alţii: Victor Dragomirescu, Nae Smărăndescu, Stelian Stănicel etc. Era, mi se pare şi Biriş. Toţi erau îndureraţi şi cu ochii înroşiţi de plâns. Mă întâmpină Vasile Christescu. „Ce facem, dragă Papanace? Ce fac macedonenii tăi?" „Sunt bine şi aşteaptă ordine" am răspuns eu. „Dar ce facem noi?" Mă întorc spre Horia Sima şi-l întreb: „Cum stau cu organizaţiile? Ce forţe disponibile ai şi dacă sunt bine pregătite". „Ar fi ceva", răspunde el, „dar nu au arme. Şi acum nici nu se poate face nici un fel de legătură". „Dar cu cine vroiai atunci să faci revoluţia, pe care mereu o agitai?" În acel moment de durere am văzut toată neseriozitatea treburilor de mai înainte. Adesea preconizam să se renunţe la periculosul joc „de-a revoluţia" şi să se facă anumite echipe de oameni siguri şi înarmaţi, de care se poate dispune la orice moment. În loc de aceasta, s-au făcut câteva provocări dezordonate şi fără nici un rost pozitiv pentru Mişcarea Legionară. Acestea au dat un prilej în plus să se păşească la asasinarea Căpitanului.

Chestiunea se prezenta acum şi sub un nou aspect. Atitudinea de frondă a Guvernului Călinescu, metoda de a-şi pune în aplicare gândurile asasine le vedeam în două feluri: o moarte a Căpitanului prin îmbolnăvire, din cauza regimului aspru de închisoare, aşa cum, de altfel s-a pronunţat Patriarhul Miron Cristea şi după cum s-a constatat ulterior că era posibil, chiar după însemnările Căpitanului: „Mă atacă microbii" („Însemnări de la Jilava", p. 66), sau făcut dispărut; ştirea să fie însă strecurată pe îndelete, în atmosferă de incertitudine, pentru a dezumfla o acţiune din partea legionarilor.

Acum însă Guvernul o anunţă categoric, după ce se pregătise să dea bătălia. Cu toate acestea, Horia Sima, care ţinea legăturile, nu avea nimic organizat, în cazul că ar fi fost necesară această bătălie, folosind şi dinamizând explozia de revoltă, pe care suflarea românească a trebuit să şi-o înăbuşe. Astfel că acum, formulele exaltate şi revoluţia dispăruseră. Mi-au arătat un manifest, deja tipărit în cursul zilei, semnat de Vasile Christescu şi Horia Sima, prin care se îndemna ca legionarii să-şi păstreze calmul şi să nu reacţioneze la voia întâmplării. Vasile Christescu s-a scuzat că nu mi-a trecut numele pe manifest, întrucât nu a avut posibilitatea să mă consulte dimineaţa, dacă îl accept sau nu. Datorită însă faptului că nu se făcuse nici un fel de pregătire, nu mai exista o altă soluţie. Abia acum se punea problema organizării.

Nae Smărăndescu a vorbit de nişte legionari, care erau în Corpul de Gardă şi de multe ori aceştia făceau de pază, chiar în corpul Palatului, pe unde adesea trecea regele. S-au mai examinat şi alte soluţii, dar toate erau neaprofundate, fiind concepute în acel moment. Dezmeticirea, venise oare, acum?...

Se intra într-o nouă fază. Acum, acţiunea intra şi pe panta răzbunării. Aşa ceruse Căpitanul. Aşa fusese cultivată opinia publică... Căpitanul a fost asasinat! Guvernul a anunţat cinic acest lucru şi legionarii nu mişcă! Afară de agenţii provocatori, care insinuau că legionarii sunt nişte laşi, erau şi mulţi oameni de bună credinţă, care erau dezamăgiţi, că eroismul legionar, atât de „trâmbiţat", cum spuneau ei, era un bluf. Şi Armand Călinescu scontase o reacţiune sigură, sperând, desigur, să poată desăvârşi masacrele cu ocazia reprimării acesteia.

Pe de altă parte, guvernul păstrase ca zălog restul fruntaşilor legionari, în special pe acei de la Râmnicu-Sărat, deşi şi exterminarea lor era sigură, ştiindu-se că după asasinarea Căpitanului „nu se vor mai putea întinde punţi de înţelegere între regele Carol şi legionari", aceştia rămânând pe linia onoarei legionare. Guvernul aşteaptă, se vede, efectul comunicatului, sperând în defecţiuni, pentru ca în felul acesta să poată face şi atentate morale asupra Mişcării Legionare, singurele care o puteau lovi în esenţa ei. Căci loviturile materiale – prin noi jertfe – mai mult o întăreau.

Distrugerea Mişcării Legionare trebuia să alterneze acum, când pe latura fizică, pentru acei care se dovedeau intransigenţi, când pe latura morală, pentru acei care erau gata de a face compromisuri peste jertfa Căpitanului. Această primejdie din urmă era mai mare, fiindcă clătina credinţa multora şi trezea decepţia şi deznădejdea, că nici Şcoala Căpitanului n-a putut să formeze caractere; că Neamul Românesc nu se poate ridica din situaţia în care se găseşte. Orice încercare este zadarnică.

Vestea asasinării Căpitanului a zguduit profund lumea şi, bineînţeles, cu deosebire pe legionari. Mulţi nu au mai văzut alt sens pentru existenţa lor, decât răzbunarea. Alţii, continuarea luptei, pentru că temelia dată de Căpitan Mişcării Legionare este pentru veacuri şi valoarea operei lui nelegându-se de existenţa sa omenească, prin forţa lucrurilor efemeră – se va valorifica cu atât mai bine, cu cât va dura mai mult. Cei care n-au avut credinţă sau au simulat doar legionarismul, din oportunism sau calcule politice, au început să se clatine.

Se deschidea o fază de tranziţie foarte grea, poate cea mai grea dintre toate. Din mişcările autoritare care se bazează pe principiul „Şefului unic", Mişcarea Legionară era prima care era decapitată în opoziţie şi în plină prigoană, cu aproape toţi fruntaşii încarceraţi. Un astfel de caz este, prin însăşi natura lucrurilor, greu de consecinţe, el atrage o gravă turburare de structură. Evident, el se poate soluţiona mai lesne, când Mişcarea respectivă este definitiv cristalizată, profund ancorată şi când se găseşte la putere.

Peste câteva zile de la comunicarea asasinării Căpitanului, la 3 decembrie 1938, legionarii din lagăre şi închisori au semnat o declaraţie colectivă în care înţelegeau acum să intre în ordinea legală şi să se supună noii stări de lucruri. Cei care vroiau să scape, cu orice preţ, dădeau şi declaraţii particulare, cu injurii la adresa Mişcării şi Căpitanului. Pe declaraţia colectivă,

figurau nume a căror credință nu putea, prin trecutul și caracterul lor, să fie pusă la îndoială. Motive de calcul tactic, intimidarea, dorința de a ieși afară, pentru răzbunare, iar la unii lașitatea, au determinat această adeziune. Evident, efectul făcut asupra maselor legionare de afară a fost descurajator. Și, desigur, acesta a fost motivul pentru care guvernul le dădea o largă publicitate. Dezorientarea era mare, întrucât posibilitățile de contact cu legionarii erau aproape complet întrerupte.

În asemenea momente grele, fiecare legionar trăia – după cum spunea cândva Căpitanul – din substanța credinței sale proprii. Și poate, inițial, din această credință a ieșit zvonul: „Căpitanul trăiește". Întreaga suflare românească, dar mai ales legionarii, nu puteau concepe să fie mort Căpitanul. O mulțime de justificări se găseau pentru susținerea acestei credințe. „N-a scris Căpitanul în Circulara nr. ... că se vor spune multe despre el, dar legionarii să nu creadă" sau că „Șeful Legiunii își ia toate măsurile din timp" etc. Acei care cunoșteau ultimele rânduri ale Căpitanului, trimise odată cu manifestele, și în care scria: „După aceasta va urma o tăcere, să nu vă alarmați", erau și mai mult convinși că trăiește.

Acest lucru a constituit un tonic pentru împrejurările de atunci. Imaginea vie a Căpitanului, sufletul lui nemuritor, venea să-și întărească oastea. Pe această predispoziție sufletească a manevrat Siguranța. Aceasta a început să lanseze fel de fel de versiuni, din care să rezulte: Căpitanul a reușit să scape de sub escortă și, cu un grup, să treacă peste graniță. Se dădeau chiar persoanele cu care a scăpat. La familiile Nicadorilor și a Decemvirilor au început să sosească insinuări în acest sens. Și zvonurile se învolburau, făcând ocolul Țării și chiar al pământului.

În ceea ce mă privește, am fost convins cu fermitate, de la început, de asasinarea Căpitanului. Comunicatul cinic și fără echivoc, dat de Guvern în această privință, cred că a avut două rosturi: 1. Presupunând că legionarii vor reacționa pe întreg cuprinsul Țării, să angajeze bătălia cu toate forțele, pentru a o nimici definitiv, acesta fiind punctul critic maxim al crizei legionare. 2. Să limpezească definitiv cazul Codreanu, fără ca să dea posibilitatea de a persista fel de fel de zvonuri. În felul acesta, credea Călinescu că se va limpezi cazul Codreanu, iar lumea și chiar legionarii, cu speranțele definitiv spulberate, vor căuta să se încadreze în mod definitiv în noua ordine.

Faptul însă că n-au avut loc reacțiuni spontane, la comunicarea asasinării, dublat de faptul că legionarii, cu toată brutalitatea comunicatului, n-au vrut, totuși, să creadă în moartea Căpitanului, l-a determinat, poate, să se pună pe alimentarea zvonurilor că trăiește Căpitanul. După lovitura de șoc, urmărea acum diluarea completă a oricărei revolte, din care să mocnească eventual comploturi și acțiuni subversive. Așa că acei care erau puși să-l smulgă definitiv pe Căpitan din sufletul românesc erau nevoiți să contribuie la menținerea lui în cea mai vie și înfrigurată actualitate.

După moartea Căpitanului, liniile tactice de luptă căpătau noi proporții.

1. Lupta trebuie continuată.

2. Un grup intransigent și care să nu facă nici un compromis, trebuie să poarte steagul Mișcării.

3. Elementul răzbunării Căpitanului intra în considerare, nu numai ca o sete a unei pasiuni omenești, dar ca și un calcul politic, fiindcă din moment ce Căpitanul este mort, intră în vigoare, în mod automat și testamentul său, prin care a cerut, în mod expres, să fie răzbunat.

4. Viața celor din închisori va precumpăni mult, dar nu în aceeași măsură ca atunci când era Căpitanul printre ei, fiindcă acum Căpitanul este asasinat și dacă s-ar pune totul în funcțiune de ei, ar însemna să nu se mai facă nimic. Tragica lor dilemă este de-acum de a se zbate între moarte fizică și una morală. Cert este că după cele întâmplate, Armand Călinescu nu-i lasă să

iasă vii de acolo, decât dacă consimt să se compromită și să accepte să-i acopere crimele făcute prin colaborare.

5. Ca metodă de luptă: să simulăm că suntem derutați de diversiunea Siguranței că trăiește Căpitanul, pentru a le da iluzia potolirii revoltei legionare și, întorcându-le manevra, să fie izbiți asasinii Căpitanului.

6. Izbirea nu se poate face cu mase de legionari, încercând să cucerești instituții, ci prin echipe de sacrificiu, vizând deodată cei doi stâlpi ai tiraniei: Carol al II-lea și Armand Călinescu. În felul acesta se oferă șanse mari de scăpare a celor din închisori. Aici mă găseam într-o oarecare divergență cu Horia Sima și Vasile Christescu, fiindcă ei nu renunțau la planul de lovitură de Stat, prin cucerirea instituțiilor, ceea ce, pentru mijloacele de care dispunea Statul modern, era foarte greu și ca acțiune discretă, dar și ca posibilități de luptă, mai ales că lipsea armamentul.

7. Dacă reacțiunea nu s-a produs imediat, când, cu toată pregătirea Guvernului, se puteau exploata mari explozii de revoltă, atunci trebuie să se aștepte, pentru ca încordarea să slăbească, iar lovitura să se dea cu mai multe șanse de reușită, fiindcă orice lovitură comportă riscuri mari, mai ales în caz de neizbutire a ei.

În Țară, și în special la București, atmosfera de teroare era sufocantă, încă de la moartea Căpitanului, se dăduseră ordine categorice de a se trage în orice legionar fără somație. La 8 decembrie, au fost astfel asasinați în Ardeal: Ion Făgădaru, Bică Anania și Ion Petre.

Acum contactul era mai greu pentru că grădina unde ne puteam întâlni a fost descoperită de poliție, care la 3 decembrie a făcut o percheziție. Se crede că cineva a denunțat-o. Printr-o fericită întâmplare și prin prezența de spirit a bătrânei d-ne Cristescu, atât Vasile Christescu cât și părintele Dumitrescu, introduși într-un compartiment izolat al pivniței, nu au putut fi descoperiți, cu toate cercetările minuțioase ale poliției.

Pentru atingerea scopului s-au reluat acum, prin locotenentul Nae Dumitrescu, acțiunea cu aruncătoarele de flăcări, inițiată încă de la început de Ion Belgea, pentru a o avea la îndemână. Cunoșteam acest lucru, fiindcă m-a pus la curent Belgea. S-au făcut și finanțări încă din iunie. Prin ajutorul unor puternice aruncătoare de flăcări, echipe de sacrificiu de legionari puteau pătrunde cu forța în Palatul Regal, pentru a pedepsi pe monstruosul asasin al Căpitanului. Acum se făceau intense pregătiri, cu toate rigorile situației. Un alt plan, care mie mi se părea mai eficace, era atacarea.

Problema locuinței devenise mai grea după asasinarea Căpitanului. Mulți oameni s-au intimidat. Dar erau și mulți care s-au îndârjit, în aceste vremuri întunecoase. Datorită lui Nae Dumitrescu, am fost găzduiți la d-na Danielescu, ai cărei fii erau legionari buni, dar nu așa de descoperiți. Acolo am făcut Crăciunul, iar legăturile le păstram numai cu Nae Dumitrescu. Pentru a nu atrage atenția servitoarei, m-am dat drept o rudă venită din provincie, spre a mă căuta la ochi. Pentru mascare, pe stradă purtam ochelari, dar ca să derutez servitoarea, devenită iscoditoare, ieșeam din casă în timpul zilei, ba am mai simulat o convorbire telefonică cu un prieten, prin care îi comunicam de prescripția medicului și îi ceream sfaturi. Am simțit-o cum ea asculta atentă din camera cealaltă. Această conversație a derutat-o. Primejdia era cu atât mai mare, cu cât am aflat că era în relații de dragoste cu un comisar de la poliție. Peripețiile prigoanei, cu atenția în permanență încordată și cu atmosfera de nesiguranță, ne întărise prezența de spirit, dezvoltându-ne un deosebit simț de sesizare a situațiilor grele și de a ieși din ele.

Într-o zi vine în vizită, pe neașteptate, o mătușă de-a lui Mihail Polihroniade; locuia în apropiere. În grabă am intrat în baia de alături. Și fără să vreau am ascultat o conversație care mă interesa pentru cunoașterea atmosferei în anumite cercuri. Doamna era cam guralivă. Se lăuda cu fel de fel de întâmplări din tren și tramvai, cu discuții asupra ultimelor evenimente și în care, în calitate de grecoaică, făcea imputări românilor că „nu știu să facă politică și să condu-

că". Spunea că Mişu, era vorba de Mihail Polihroniade, n-a fost ascultat, căci dacă era ascultat, altfel se petreceau lucrurile. Că Armand Călinescu i-a spus că este băiatul cel mai inteligent şi că-i pare rău că s-a încurcat cu nişte zurbagii; că din toate memoriile care s-au înaintat regelui lui Armand Călinescu, cel făcut de Mişu este cu miez etc. şi că are promisiuni că îl va scoate din greaua situaţie în care se găsea. Acum s-a terminat cu Garda şi el este destul de capabil să-şi facă carieră politică mai departe, fără de Gardă! M-a impresionat destul de mult această conversaţie, auzită în momente atât de grele pentru Mişcare. Cum de s-a întâmplat să o aud tocmai cu, care aveam atâtea rezerve faţă de „românii de provenienţă recentă" infiltraţi în Mişcare? Eram revoltat. Dar, nu ştiam atunci că şi Polihroniade îşi va ispăşi cu propria sa viaţă faptul că a intrat în Mişcare.

Zvonurile că trăieşte Căpitanul au crescut atât de mult, încât numeroşi legionari şi multă lume au început să creadă în ele cu toată sinceritatea şi certitudinea. Legionarul Danielescu, la care eram găzduit, mi-a spus că un prieten de-al lui, om serios şi de toată încrederea, a auzit cu urechile sale la un post de emisiune italian: „Căpitanul este refugiat în Italia!" Acest post afirma aceasta cu atâta certitudine, încât trebuia presupus că era un post clandestin al Siguranţei. Dar altele luau un caracter şi mai verosimil. După Anul Nou 1939, d-na Codreanu, soţia Căpitanului, a căutat să se întâlnească cu mine. Avea un indiciu primit recent că ar trăi Căpitanul. Am făcut să mă întâlnesc imediat. Mi-a spus că s-a primit de la Elbasan (Albania), pe adresa de la Huşi, o telegramă de condoleanţe, îndoielnică în ce priveşte conţinutul, semnată cu un nume intim. Acesta era un diminutiv pe care Căpitanul obişnuia să-l întrebuinţeze în intimitate. Nu ştiau decât ei doi, şi, mi se pare, părinţii. Să fie un indiciu de la Căpitan că trăieşte, refugiat în Albania? Această presupunere, cu o serie întreagă de alte informaţii, dădeau aparenţa unei certitudini din ce în ce mai mari asupra vieţii lui. Încă de la început se zvonise că atunci când a fost adus la Jilava, Căpitanul dispăruse în intervalul de timp dintre predare de către escortă şi primire. Se spune că ofiţerul care l-a adus, după ce a făcut predarea, a plecat acasă. După puţin timp ar fi fost reclamat, imputându-i-se că n-a adus pe „Codreanu"!? Apoi s-a zvonit că ar fi reuşit să evadeze 7 din cei 14 condamnaţi, iar printre aceştia se găseau, alături de Căpitan: Doru Belimace, Iancu Caranica, Nicki Constantinescu, Bozântan. Acestea erau fapte care nu păreau deloc concludente şi nici verosimile. Eu le credeam mai puţin, fiindcă Fotti mi-a trimis informaţii să nu se creadă în zvonuri; este cert, Căpitanul a fost asasinat împreună cu Nicadorii şi Decemvirii, iar pentru ca să fie siguri că nu va rămâne nici o urmă după ei, i-au dezgropat şi au turnat vitriol peste cadavre (această ştire s-a verificat ulterior, când s-a făcut deshumarea).

Erau şi alte zvonuri. Doamna Codreanu a adus, odată cu telegrama, şi alte ştiri; înlănţuite, întâreau ipoteza unei scăpări. Astfel, în ziarul „Universul" citise o informaţie într-un colţ, în aparenţă cu totul neimportantă, trimisă de la Giurgiu, în care se spunea că înspre seara zilei de 30 noiembrie un grup de necunoscuţi au fost surprinşi, traversând cu o barcă Dunărea spre malul bulgăresc. Neoprindu-se la somaţie, grănicerul care era de pază a tras, dar barca a continuat să plutească spre partea cealaltă a malului, dispărând în întuneric; în plus, zvonurile cum că un ziar bulgăresc de la Sofia a relatat despre trecerea Căpitanului prin Sofia, împreună cu mai mulţi tovarăşi de ai săi. Doamna Belimace, mama lui Doru, a primit o scrisoare de la o soră a ei aflată la Bitolia, scrisă cu expresii în dialect, care îi spunea că, de curând, s-a prezentat la ei un tânăr, de origine albanez; s-a recomandat (îmi scapă numele) spunând, pentru a le inspira încredere, că locuieşte în Bucureşti, Str. Labirint (?), unde se poate interesa. El a întrebat-o ce ar zice dacă ar veni Doru pe la ea şi dacă ar putea da găzduire încă la vreo 5-6 inşi!! Fiindcă acolo poliţia sârbească, foarte iscoditoare, băgase groaza în oameni, această întrebare a fost privită cu oarecare rezervă, suspiciune, de teamă să nu fie vreo cursă a poliţiei. Au scris însă imediat la Bucureşti, să comunice întâmplarea şi ca cineva să se intereseze la adresa respectivă. Cercetându-se cazul, s-a constatat că, într-adevăr, acest nume exista la adresa indicată. Persoana

însă lipsea de acasă. În aceste condiţii, telegrama de la Elbasan, semnată cu un nume intim, părea verosimilă. Eu nu înclinam să cred, presupunând şi aici mâna Siguranţei, începând poate chiar cu notiţa din „Universul" şi cu zvonurile din Capitala Bulgariei. Chiar şi felul cum s-a prezentat tânărul misterios la ruda doamnei Belimace de la Bitolia părea suspect. Conţinutul telegramei şi numele intim însă deruta. Şi apoi de ce a trimis-o la adresa de la Huşi? Acesta telegramă de condoleanţe era singura care n-a fost oprită de autorităţi, poate fiindcă era adresată la Huşi! Numele acela este un nume care există la românii macedoneni. Eu însumi aveam un coleg de clasă, originar din Nevesca, unde funcţiona ca învăţător. În Albania însă nu cunoşteam pe nimeni şi n-a fost nici un student de acolo prin ţară cu acest nume.

Am început să punem ipoteze. Chestiunea prezenta o importanţă covârşitoare, atât pentru faptul că ar trăi Căpitanul, cât şi pentru fixarea tacticii de luptă. Dacă a scăpat Căpitanul, de ce, totuşi, nu scrie direct acest lucru, nu anunţă oficial, nu dă interviuri etc. Poate că acei care îi dau ospitalitate i-au cerut acest lucru; sau nu vrea să se arate pentru a face surpriză la un moment ales! Erau ipoteze care nu stăteau deloc în picioare. Următoarea ipoteză cu substrat politic părea mai completă: poate regele, după vizita în Germania, şi-a luat angajamentul să-i dea libertate Căpitanului, condamnat pentru a fi stat în raporturi de prietenie cu această ţară. Întrucât, însă, nu se putea dezice atât de flagrant şi pentru a nu-şi strica combinaţiile diplomatice făcute cu Anglia, a recurs la acest mijloc excentric, care se potriveşte cu caracterul său de cabotin paranoic. Poate că regele vrea să facă un bluf neobişnuit. Dar înainte de acest eventual bluf am presupus că n-ar fi exclus ca regele să-l fi sechestrat pe Căpitan în Palat, deşi îl dăduse dispărut, ţinându-l acolo atât ca zălog, cât şi ca rezervă. Punându-l apoi în libertate, i-a cerut Căpitanului cuvântul de onoare ca pentru un anumit timp, sau până când nu va avea dezlegare de la el, să nu apară, acest lucru fiind necesar pentru politica Statului. Totuşi pentru a se evita acte de teroare sau răzbunare, să se lanseze zvonuri că trăieşte. Poate că, în urma unui astfel de angajament, Căpitanul a căutat să strecoare ştirea că trăieşte, pentru a nu fi considerat mort şi a i se face parastase. Deci, un anumit sentiment religios să-l fi determinat la acest procedeu foarte discret, întrebuinţând un nume intim, despre care ştia că nu-l cunoaşte nimeni afară de familie.

Oricâtă neîncredere s-ar fi pus în aceste zvonuri, oricât de îndoielnice ar fi fost ipotezele luate, totuşi mulţi nu se îndoiau de trăirea Căpitanului. Şi acest lucru prezenta o importanţă politică deosebită pentru acţiune. De aceea, atât pentru a da liniştea cuvenită familiei Căpitanului, cât şi pentru a lămuri o problemă esenţială pentru conducere, am hotărât să trimitem pe cineva acolo să cerceteze dacă există un asemenea nume. Dintre băieţii noştri care sunt cunoscuţi ca legionari era greu, fiindcă ei erau fie internaţi în lagăr, fie urmăriţi. Nu puteau scoate paşaport. M-am gândit atunci la un simpatizant; cel mai indicat mi s-a părut avocatul Vasile Muşi, care era originar din Albania, iar sub raport politic, era cunoscut ca georgist. M-am dus la el acasă cu doamna Codreanu. Se întâmplase explozia din Căpitan Oarcă, unde era laboratorul de prepărare a petardelor, şi intrarea în casa lui Muşi, care era situată în apropierea aceste străzi, era riscantă, întrucât întreg cartierul era păzit de poliţie. Am reuşit totuşi. I-am expus cazul şi omul s-a oferit fără ezitare. A rămas ca doamna Codreanu să-i mai aducă nişte date precise de la doamna Belimace spre a putea verifica cu această ocazie faptul de la Bitolia, semnalat de mătuşa lui Doru. Evenimentele însă care s-au precipitat au rupt legăturile şi, de la un moment dat, n-am mai putut urmări să văd ce s-a mai făcut.

• Constantin Papanace, *Fără Căpitan. Conducerea în a doua prigoană*, Editura Elisavaros, Bucureşti, 1997, p. 137-151.

124. **1939 ianuarie 3, Bucureşti.** Notă informativă a Inspectoratului General al Jandarmeriei, Serviciul Jandarmeriei, Biroul Special privind starea de spirit în rândurile membrilor Mişcării Legionare.

Inspectoratul General al Jandarmeriei – Serviciul Jandarmeriei
Biroul Special

Nota informativă nr. 1 din 3 ianuarie 1939

Zvonuri legionare răspândite în rândurile populaţiei din Capitală. Agent acoperit nr. 192

Biroul Special deţine următoarele informaţiuni:

Împuşcarea celor 14 legionari se mai comentează şi astăzi prin unele cercuri din Capitală, susţinându-se că împuşcarea nu a avut loc la km 30 de pe şoseaua Bucureşti-Ploieşti aşa cum s-a dat prin comunicatele oficiale, ci s-a executat chiar în Penitenciarul Special R.-Sărat de către jandarmi în termen de origine etnică străină, majoritatea evrei. Se discută că urmăritul profesor Christescu ar fi dat un ordin către toţi legionarii internaţi în domiciliile obligatorii ca să dea declaraţii de desolidarizare de Mişcarea Legionară pentru a obţine eliberarea şi apoi, regrupate, organele de conducere să poată porni la acţiune. Alţi foşti legionari cred că declaraţiile celor internaţi au fost luate de autorităţi cu forţa, neputându-şi explica altfel cum conducători cu popularitate în organizaţie să dea declaraţii prin care să se desolidarizeze de foştii lor camarazi. Toţi însă sunt foarte demoralizaţi şi nu mai speră ca Mişcarea să mai poată lua avânt, întrucât nu mai au conducător care să fie în stare a se impune în faţa maselor şi chiar a autorităţilor. Toţi sunt convinşi că în situaţia actuală orice încercare de a se regrupa va fi imediat stăvilită de autorităţi. De asemenea se discută că majoritatea legionarilor care se înscriu în Frontul Renaşterii Naţionale fac aceasta cu un scop bine definit şi anume pentru a pune stăpânire pe această organizaţie politică.

Foştii liberali şi naţional-ţărănişti susţin că s-a făcut o mare greşeală din partea actualului guvern că a permis înscrierea conducătorilor legionari în Frontul Renaşterii Naţionale, care sigur în viitoarele alegeri îşi vor depune candidaturile şi vor fi votaţi de toţi vechii aderenţi, formând astfel o grupare legionară în sânul partidului unic şi o puternică opoziţie guvernului.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7547, f. 3-4.

125. **1939 ianuarie 7-29, Bucureşti.** Aprecierile lui Constantin Papanace despre explozia produsă la laboratorul chimic legionar din Bucureşti şi urmările pentru activitatea Mişcării Legionare.

Explozia din [str.] Căpitan Oarcă, datorită unei neatenţii în prepararea şi manipularea petardelor, a zădărnicit întreg planul cu aruncătoarele de flăcări. Această explozie a trezit ochii poliţiei, punând-o astfel pe pista aruncătoarelor de flăcări. Explozia de la laboratorul legionar s-a produs la 7 ianuarie 1939. Se găseau acolo în acel moment: Nae Dumitrescu, un legionar de mare credinţă şi foarte distins, instructorul legionar Stroescu şi Traian Hanu. Nae Dumitrescu scos de sub dărâmături, a fost dus în stare foarte gravă la spital. Stroescu şi Hanu, arşi de explozie şi răniţi în diferite părţi ale corpului, au reuşit să scape de acolo, înainte de a fi venit poliţia. Lui Nae Dumitrescu transportat împreună cu Conteş la spital în stare foarte gravă, poliţia i-a

aplicat toate torturile şi schingiuirile pentru ca, slăbindu-i formidabila lui voinţă, să-i smulgă secretul. A fost imposibil. Când era în stare trează, Nae Dumitrescu se ruga să-i dea Dumnezeu tăria să reziste să nu spună nimic, până să-şi dea sufletul. După chinuri groaznice a fost asasinat prin sugrumare de către agenţii poliţiei în beciurile Poliţiei din Bucureşti. Astfel şi-a dat sfârşitul iniţiatorul şi organizatorul „Aruncătoarelor de flăcări". A murit cu seninătatea unui martir. Cu această ocazie s-a văzut măreţia sufletului legionar. Despre viaţa neprihănită şi modestă a acestui intelectual distins, după cum şi despre moartea lui, măreaţă, îmi vorbea adesea prietenul său bun, Miti Dumitrescu. Îmi spunea, în refugiul de la Berlin, că erau atât de mult legaţi sufleteşte în timpul studenţiei şi îl admira atât de mult, încât dorea să fie învrednicit de o moarte ca a lui. Poliţia a fost extrem de surprinsă de cantitatea de material explozibil ce a fost găsită acolo. Printre dărâmături a reuşit să găsească nişte formule chimice ale locotenentului Nae Dumitrescu şi, pe nişte cărţi, din întâmplare, numele lui Virgil Mihăilescu. Datorită, mi se pare indiscreţiei lui Conteş, care n-a putut suporta toate chinurile schingiuirilor de la poliţie, au fost arestaţi toţi cei care au dat concurs material la această acţiune şi anume: Dr. Zisu Constantin, avocat Demetrescu Dimitrie, Demetrescu Nicolae, Ion Gh. Dumitriu, ing. Dumitru Popescu, Coculescu, Berechet Ion, Ştefănescu Ioan, Robescu Adelina, dr. Gheorghe Buţu, Teodor Constantinescu, Popescu Gheorghe, Robescu Mircea avocat Pârvulescu Teodor, studenţii Mirea Ion şi Teohari Nicolae, Chirilă Nicolae şi Custură Ion. Cu mici excepţii, toţi cei de mai sus au fost condamnaţi, pe data de 22-23 februarie, când a avut loc procesul „Aruncătoarelor de flăcări" din str. Căpitan Oarcă nr. 23, de către Tribunalul Militar al Capitalei la următoarele pedepse: doctor Constantin Zisu şi Conteş la câte 4 ani închisoare; Ion Berechet la 3 ani închisoare; doctor Gh. Buţu, Demetrescu Nicolae, Chirilă Nicolae şi Custură Ion, la câte un an închisoare; ing. Dumitru Popescu, Coculescu şi Prof. Ion Gh. Dumitriu sunt achitaţi, dar internaţi în lagăr pentru un an de zile. În fruntea acestui proces însă sunt condamnaţi, în contumacie: Virgil Mihăilescu, la 8 ani închisoare; Hanu Traian (trecut în actele procesului cu numele său de împrumut – Achim Mircea – după legitimaţia unui student legionar, aflat la studii în Franţa) şi Stroescu Alexandru la câte 6 ani închisoare. Astfel, încât acţiunea cu aruncătoarele de flăcări a fost complet ratată.

Măsurile Poliţiei deveneau din ce în ce mai riguroase. Cercul de fier se strângea în jurul nostru din ce în ce mai mult. Câteva zile după explozie, m-am întâlnit cu Horia Sima şi împreună am mers la Vasile Christescu, care era găzduit în cartierul Griviţa, spre Sfânta Vineri, la ing. Veţeleanu. A fost ultima noastră consfătuire. Atunci l-am văzut pentru ultima oară pe Vasile Christescu. Am examinat situaţia. Era grea. Explozia din [str.] Căpitan Oarcă a atras atenţia poliţiei. Nu mi s-a părut totuşi eşuată toată pregătirea făcută în legătură cu acest laborator. Am pus problema că este absolut necesar, din punctul de vedere al Mişcării, ca Vasile Christescu să treacă graniţa. Gazdele se împuţinează, iar condiţiile create nu erau de natură să înlesnească o gândire şi acţiune de lungă durată, degajată de atmosfera nervoasă, care creştea în fiecare zi. L-am rugat – aproape că l-am implorat, ceea ce nu este felul meu – să treacă peste graniţă pentru a se asigura continuitatea în conducerea Mişcării. Soarta celor din închisori nu se ştie care va fi, din moment ce noi mergem pe linia pedepsirii călăilor Căpitanului. Pe teren vom rămâne: eu cu Horia Sima şi ceilalţi camarazi care sunt mai puţin urmăriţi, iar în ce-l priveşte pe el, vom face în aşa fel, încât să fie prezent pretutindeni. A rămas însă neînduplecat. Profesorul Panaitescu i-ar fi făcut toate înlesnirile să plece în Italia. „Nu plec. Vreau să stau să anunţ la radio Victoria Legionară", îi era răspunsul. Din nou am insistat, spunându-i că nu numai raţiunea necesităţii luptei de durată mă face să cer acest lucru, dar simt din toată fiinţa mea că trebuie să plece. Horia Sima însă, i-a întărit părerea lui că trebuie să rămână. Am văzut că orice insistenţă era în zadar. Am trecut apoi la problema în legătură cu zvonurile despre Căpitan. Le-am povestit cele discutate cu doamna Codreanu, cât şi faptul că am aranjat cu avocatul Vasile Muşi să plece în

Albania, precum şi alte chestiuni. La sfârşit a venit vorba de găzduire. Situaţia era din ce în ce mai grea. Vasile Christescu trebuia să plece peste o zi sau două de la ing. Veţeleanu. (Nu mai putea sta acolo, fiindcă se anunţase vizita unei rude, sau venirea unei servitoare). Şi altă gazdă nu se mai putea găsi cu uşurinţă. Acest lucru arăta situaţia reală în care ne găseam. Am revenit, punându-i din nou problema plecării. Horia Sima era însă sigur că se va găsi gazdă. Nu ştiu cum, dar m-am despărţit de Vasile Christescu cu o strângere de inimă. A rămas să ne mai întâlnim după ce îşi va fi găsit gazdă. Ultima lui imagine care mi-a rămas a fost tot a unui om masiv, cu o mustaţă groasă, totdeauna cu faţa radiind optimism, mai mult poate decât este necesar pentru un conducător. Vasile Christescu era un luptător de rasă. Un munte de om!

Legăturile erau turburate de cercurile Poliţiei. Gazdele trebuiau schimbate şi era necesară o dare la fund, până când trece furtuna. Totuşi mă gândeam să mă întâlnesc din nou cu Vasile Christescu. Nu ştiam cum se aranjase cu noua sa gazdă. Fiindcă găzduirea mergea foarte greu, mai ales pentru el care era aşa de vizat, m-am pus în căutarea unei posibilităţi de plecare peste graniţă, cu tot refuzul lui. Locuiam la d-ra Rizescu pe o alee vizavi de locuinţa lui Guţă Tătărăscu. Era o legionară fanatică, deşi foarte discretă. M-am dus la ea, până să găsesc o altă gazdă. Era slăbită şi medicii îi recomandau insistent să meargă la munte să se odihnească. Când a văzut cât este de grea situaţia, a renunţat la această odihnă, cu toate că era decisivă pentru sănătatea ei. Legătura o făcea Costache Tega, însă mai rar, întrucât cartierul acela era, în mod special, împânat de agenţi, acolo locuind mai mult politicieni: Guţă Tătărăscu, Ghelmegeanu etc. Cam prin zilele acelea se înapoiase Guţă Tătărăscu de la Paris, unde era ambasador şi la locuinţa lui era mare mişcare: ministrul Franţei, Angliei, diverşi politicieni, etc. I-am spus lui Costache Tega să încerce la Constanţa, prin cunoscuţii de acolo: Ion Papaianuşi, Virgil Vaşcu, dacă nu se găseşte o posibilitate de plecare pentru Vasile Christescu. Au cercetat şi mi-au spus că s-ar putea prin Bessy (un macedo-român din Vlaho-Clisura, mare armator de vapoare). Mai mult pentru acest lucru vroiam să-l întâlnesc pe Vasile Christescu.

În dimineaţa lui 26 ianuarie 1939, o văd pe d-ra Rizescu, care îmi aducea gazetele, palidă şi consternată. Mi-a întins foaia cu ochii plini de lacrimi. Gazetele anunţau cu litere mari asasinarea profesorului Vasile Christescu. Pentru o intimidare,mai mare, ziarul „Curentul" reproduce un clişeu în care Vasile Christescu, asasinat, era arătat cu faţa plină de sânge scurs din rănile gloanţelor care l-au izbit în faţă. Se arăta în gazetă că această operaţiune a condus-o Otto Reiner, sadicul poliţist de la Prefectura Poliţiei Capitalei. Îţi venea să înnebuneşti şi să urli de durere! Copiii neamului românesc, floarea intelectualităţii noastre, asasinată cu cinism de venetici! Cum mai poate trăi o ţară care se lasă să i se măcelărească copiii!! Stăpânirea străină apare acum sfidătoare şi făţişă. Gazda lui, pictorul Iacob Coterbic din str. Aviator Iliescu Nr. 15, a fost arestat şi omorât în bătăi în beciurile poliţiei. Noi decrete au apărut cu măsuri foarte aspre împotriva gazdelor de legionari. Cu ocazia asasinării lui Vasile Cristescu s-a constatat în mod clar că cei care oferă găzduire sunt persoane cu totul necolorate politiceşte, pe care poliţia nu le-ar fi putut niciodată bănui şi identifica, cu toate măsurile luate până atunci. Mişcarea avea aşa de strânse aderenţe cu sufletul românesc în adâncurile lui, încât antrenase familii întregi de oameni cu soţii şi copii, care aveau situaţii importante în Stat, chiar şi din alte părţi, care înlesneau ascunderea legionarilor. Această lume trebuia intimidată.

Prin noile decrete se înfiinţează Cartea de Imobil, care transformă în auxiliar al Poliţiei pe proprietar şi colocatari. Amenzi de valoare şi confiscarea bunurilor, afară de închisoare grea, erau sancţiunile pentru contravenienţi. În fapt, însă, gazda era declarată complice şi i se rezerva aceeaşi soartă ca şi celui urmărit, adică moartea. Sugrumarea, în beciul Poliţiei a gazdei lui Vasile Christescu, ilustra acest lucru. Acum situaţia găzduirii se îngreuna foarte mult. Trebuia să locuieşti la un legionar care era hotărât să înfrunte aceleaşi riscuri, dar care de obicei era identificat de poliţie, prin sentimentele lui, activitatea lui anterioară, sau să găseşti un simpatizant care

să fie gata de a înfrunta toate măsurile guvernului şi chiar moartea. Cercul de fier se strângea din ce în ce mai mult în jurul legionarilor urmăriţi. S-au găsit, totuşi, multe suflete de români (simpatizanţi sau deveniţi simpatizanţi înfocaţi chiar în timpul acestei crâncene prigoane), care să accepte aceste riscuri. Era singurul lucru reconfortant, care îl ofereau aceste zile sângeroase şi întunecoase.

Situaţia însă era grea. Legăturile se făceau anevoie. Aşteptam să treacă furtuna, să putem lua legăturile cu ceilalţi, pentru a examina situaţia şi a lua măsurile cuvenite. Am încercat să refac legăturile cu Horia Sima. Nu s-a putut. Mult mai târziu am aflat că, imediat după asasinarea lui Vasile Christescu, a plecat spre frontieră, iar în ziua de 4 februarie 1939 a trecut frontiera. Am fost foarte surprins, însă, de ce n-a lăsat nici o vorbă de plecarea lui. Poate trecerea peste graniţă era singura soluţie pentru ieşirea din situaţia care s-a creat. Pentru salvarea lui Vasile Christescu, care era cel mai ameninţat, am propus acest lucru stăruitor, imediat după explozia de pe Căpitan Oarcă. Vasile Christescu n-a vrut să plece şi Horia Sima a fost de acord să rămână. Acum însă el pleacă, fără să anunţe pe nimeni din cei cu care conlucra. Acest lucru nu mi l-am putut explica ca legionar. Enigma pentru mine a devenit şi mai mare, când am aflat, mai târziu, că a lăsat pe Vârfureanu să facă legăturile cu organizaţiile! De ce nu l-a lăsat pe Ghiţă Dragomir, care avea deja, în parte, aceste legături, sau Nicu Şeitan, etc? Vârfureanu, omul de încredere al lui Horia Sima, în toate revoluţiile pregătite şi neizbutite până atunci, dovedit mai târziu ca agent informator, este cheia atâtor nenorociri. Mă întreb însă, cum de n-a căzut Horia Sima care avea mereu contact cu el? Iată un lucru care va trebuie explicat.

Cât priveşte căile care au dus la asasinarea lui Vasile Christescu, nu s-au stabilit încă precis. Am auzit că Obreja ar fi recunoscut, că el n-a avut tăria să reziste schingiuirilor şi că, şantajat cu nevastă-sa sau logodnica sa, care urma să fie arestată, a divulgat locuinţa unde era ascuns Vasile Christescu. Acest lucru nu l-am auzit direct de la Obreja. De asemenea am aflat că la locuinţa lui Iacob Coterbic din str. Aviator Iliescu nr. 15, a stat înainte o lună Victor Dragomirescu. Fiind odată surprinsă servitoarea că ascultă la uşă, a plecat de acolo. Virgil Mihăilescu s-a mirat că Vasile Christescu a fost dus la o gazdă considerată definitiv compromisă. A mai fost o versiune cu denunţarea de către Biriş. Era uluitor să presupun că aşa ceva ar putea fi posibil. Nu mai ştiam ce să cred! Nu mai ştiam ce să zic! Să fi pătruns oare adversarul până în cercul nostru cel mai intim?!

Cu această îndoială în inimă şi cu gândul la viitorul Legiunii, îmi dădeam seama şi mai mult – chinuitor aproape – de copleşitoarele greutăţi, după cum şi de covârşitoarea datorie, răspundere ce ne incumbă – nu numai nouă, celor de la conducere, ci şi fiecărui legionar în parte – pe drumul nou pe care trebuie să păşim de acum înainte, pe drumul... FĂRĂ CĂPITAN.

• Constantin Papanace, *Fără Căpitan. Conducerea în a doua prigoană*, Editura Elisavaros, Bucureşti, 1997, p. 151-157.

126. **1939 ianuarie 11, Bucureşti.** Notă informativă a Inspectoratului General al Jandarmeriei, Serviciul Jandarmeriei, Biroul Special privind starea de spirit în rândurile membrilor Mişcării Legionare.

Inspectoratul General al Jandarmeriei – Serviciul Jandarmeriei
Biroul Special

Nota informativă nr. 4 din 11 ianuarie 1939

Starea de spirit în rândurile legionarilor. Agent acoperit nr. 151
Biroul Special deţine următoarele informaţiuni:

1. Moartea lui C. Z. Codreanu pare să fi pus capăt Mișcării Legionare. Nimeni nu mai discută chestiunea în legătură cu această organizație, fie de teama că nu știe cu cine vorbește, fie că a părăsit Mișcarea și înțelege să rămână în expectativă sau să intre în cadrul actualei structuri sociale. Mulți dintre foștii partizani legionari s-au retras din viața care. Nu se mai strâng cotizații pentru fosta organizație legionară, nu se mai trimit ajutoare legionarilor aflați în închisori și nici familiilor acestora rămase fără sprijin. Unii dintre foști conducători legionari, asaltați de cereri din partea familiilor celor închiși, au răspuns că nimeni nu vrea să mai cotizeze, Mișcarea s-a lichidat și că nu au de unde să mai dea ajutoare. Legionarii din închisoarea Jilava ar vrea să facă act de supunere, însă se tem că nu vor fi crezuți. Ei spun că așteaptă să fie întrebați și atunci toți vor da dovadă nții că se desolidarizează de Mișcarea Legionară.

Evoluția organizației politice „Frontul Renașterii Naționale". Agent acoperit

151

2. Noua organizație politică „Frontul Renașterii Naționale" este bine primită în rândurile populației rurale. Primarii și notarii au explicat locuitorilor rostul acestei organizații și au reușit într-o mare măsură să-i convingă că pentru încetarea vrajbei ce-i împarte în tabere ce se dușmăneau de moarte, este binevenită și primită această organizație. Uniformele și insignele îi atrag. Puțină propagandă prin preoți și învățători ar da rezultate foarte bune, pentru a crea un curent favorabil. Aderiunile pentru noua organizație sporesc din zi în zi.

Datele sunt culese din rândurile muncitorilor și funcționarilor de la S.T.B., de la diverși călători din toată țara ce au trecut prin Gara de Nord, de la deținuți legionari din închisoarea Jilava și de la locuitori din comuna Militari-Ilfov.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7547, f. 13-14.

127. **1939 ianuarie 19, București**. Raportul trimis la Berlin de către Stelzer, membru al ambasadei germane în România privind atitudinea regelui Carol al II-lea cu privire la asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, a Nicadorilor și Decemvirilor.

No. 2701 A 3
București, 19 ianuarie 1939 Primit 23 ianuarie 1939

Raport politic

Tema: atitudinea regelui României cu privire la evenimentele din 30 noiembrie 1938.

Ministrul Afacerilor Externe mi-a cerut astăzi să merg să-l văd, pentru a-mi face următoarea declarație.

După opiniile emise de unele medii autorizate, vizita regelui României în Germania ar fi avut legături cu măsurile luate la 30 noiembrie. [Este vorba de asasinarea lui Corneliu Z. Codreanu și a altor 13 fruntași legionari – n.ed.]. Deoarece ministrul Afacerilor Externe, Gafencu, este convins că relațiile germano-române suferă încă și astăzi datorită acestei împrejurări, el a făcut un raport adresat regelui pe această temă. Regele i-a răspuns că, în timpul vizitei sale în Germania nu cunoștea situația gravă din România.

Din această cauză, în convorbirile sale cu Hitler și cu feldmareșalul Goering, nu a putut discuta despre măsurile necesare care ar trebui luate în timpul cel mai scurt împotriva conducătorilor Gărzii de Fier. Abia după întoarcerea în România a înțeles cât de gravă era situația. Ge-

neralul a crezut că se afla în fața alternativei – să ia cele mai drastice măsuri sau să fie el însuși înlăturat. Regele nu a realizat, așadar, decât la întoarcere, condițiile intolerabile care existau în România și a hotărât în consecință.

Ministrul Afacerilor Externe a adăugat că regele l-ar fi însărcinat să comunice imediat această informație prin intermediul legației sale de la Berlin. Gafencu a preferat, totuși, să-mi facă această declarație în calitatea sa de ministru al Afacerilor Externe. Opinia sa personală este că Führer-ul continuă să aibă o serioasă prejudecată împotriva României, ca urmare a evenimentelor din 30 noiembrie, considerate cu fund într-un „raport tragic" cu vizita regală. El dorește, în tot cazul, să contribuie la clarificarea situației. Declarația regelui este, în opinia lui, mai presus de orice bănuială.

Deși este membru al Partidului Național-Țărănesc și nu aparține fracțiunii guvernamentale, el [Gafencu – n.ed.] i se pune [regelui – n.ed.] la dispoziție pentru a ajuta la salvarea țării. Vizitând recent Delta Dunării și contemplând undoirea valurilor, el s-a gândit că există, de asemenea, în oameni curente puternice în sens bun: mulți își dau seama de gravitatea situației și ar fi gata să-și salveze patria.

După cum este greșit să se impute Führer-ului o parte de responsabilitate în privința evenimentelor de la 30 noiembrie, cum o fac unele cercuri, la fel este total eronat să se pretindă că Franța, Anglia sau chiar Rusia au vreun amestec în această afacere. Francezii n-au știut absolut nimic despre aceste măsuri; ei nu le-au aflat decât după lovituri.

Am avut impresia că declarațiile ministrului Afacerilor Externe, care vorbea cu o anume emfază și în mod vizibil cu intenția de a mă convinge de gravitatea și sinceritatea vorbelor sale sunt în legătură cu acelea pe care mi le-a făcut dl. Comnen, cu puțin timp înainte de plecarea sa la Roma. Dar, în timp ce dl. Comnen mi-a expus acest punct de vedere mai degrabă ca pe o opinie personală, dl. Gafencu avea, fără nici o îndoială, ordinul explicit de la rege de a face această comunicare, prin intermediul meu, guvernului Reich-ului.

Stelzer

• *Les archives secrètes de la Wilhelmstrasse*, Tom V, livre I-II (juin 1937 - mars 1939), Librairie Plon, Paris, 1954, p. 410-411, documentul nr. 244.

128. **1939 ianuarie 28, București**. Raport al Inspectoratului General al Jandarmeriei, Serviciul Jandarmeriei către Prefectura Poliției Capitalei, Serviciul de Informații referitor la activitatea membrilor Mișcării Legionare.

Nr. 255061
Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei
Secret

Către
Prefectura Poliției Capitalei
Serviciul de Informații

Inspectoratul General al Jandarmeriei deține următoarele informații:

Printre studenții din Capitală domnește o stare de neliniște și frică, deoarece poliția operează aproape zilnic arestări în rândurile lor. Se discută că de la Crăciun și până în prezent au fost arestați peste 200 studenți.

Pe culoarele Facultății de Teologie din Capitală a fost găsit un manifest legionar format mic semnat de Cantacuzino, prin care se aduce la cunoștința legionarilor că „C.Z.C. trăiește și Mișcarea n-a murit". Manifestul a fost distrus imediat, bineînțeles că n-au lipsit nici comentarii în jurul acestui manifest. De către studenți se susține că este o simplă înscenare din partea autorităților, pentru a aduce învinuiri studențimii că ar continua să activeze și pentru a putea aresta pe toți studenții care au activat în trecut.

Numitul Atanasiu, al cărui fiu a luat parte la atacul contra lui Stelescu, s-ar fi dus la închisoarea Jilava și a cerut să se dezgroape fiul său pentru a-l vedea. Un maior de la acea închisoare i-a spus că nu poate face aceasta nici chiar cu ordinul D-lui Ministru de Interne. Numitul Atanasiu ar fi văzut în curtea închisorii un mormânt în care i s-ar fi arătat că sunt îngropați legionari. Solicitând audiență Ministrului de Interne în vederea obținerii autorizației pentru deshumarea cadavrului fiului său, nu i s-a aprobat.

Povestind cele văzute la închisoarea Jilava și refuzul de a nu se aproba deshumarea, au luat naștere zvonuri, ca acela că cei 14 legionari au evadat cu adevărat, iar guvernul a înscenat împușcarea lor, numai pentru a salva aparențele.

Rugăm să binevoiți a se da de Dvs. dispozițiuni de verificare, iar constatările să se comunice și Inspectoratului General.

Șeful Serviciului Jandarmeriei,
Lt.-colonel, Ștefan Gherovici

Șeful Secției a II-a Siguranța Statului,
Maior, Florian Stoenescu

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 12/1939, f. 121.

129. **1939 februarie 7, București**. Adresă a Inspectoratului General al Jandarmeriei către Prefectura Poliției Capitalei cu privire la consecințele măsurilor antilegionare aplicate de autorități.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei
Nr. 256197 din 07.02.1939
Secret

Către,
Prefectura Poliției Capitalei – Poliția de Siguranță

Inspectoratul General al Jandarmeriei, deține următoarele informații:

După descoperirea tipografiei clandestine ce a aparținut legionarilor, numiții Victor Vojen, Victor Silaghi și Dumitrescu-Borșa ar fi părăsit țara, plecând la Berlin, cu pașapoarte false, procurate de Legația Germană din București.

De asemenea, în Germania s-ar mai găsi circa 40-50 legionari, iar alții, aflați încă în țară, caută să-și procure pașapoarte pentru a pleca tot în Germania.

Între funcționari se discută defavorabil faptul că au fost obligați să se înscrie în Frontul Renașterii Naționale; mai declară că au făcut această înscriere numai pentru a nu-și periclita situația ca funcționari.

Rugăm să binevoiți a se dispune de Dvs. verificarea celor de mai sus, iar constatările să se comunice și Inspectoratului General al Jandarmeriei.

Șeful Serviciului Jandarmeriei,
/ss/ Lt.-colonel, Ștefan Gherovici

Șeful Secției a II-a a Siguranței Statului,
/ss/ Maior, Florian Stoenescu

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1005, f. 144.

130. **1939 februarie 9, București**. Ordin de informații al Legiunii de Jandarmi București privind prezența membrilor Mișcării Legionare instituțiile de stat și particulare.

Ordin de informații nr. 32

Legionarii din capitală s-au infiltrat în diferite instituții particulare sau chiar de stat (cum ar fi S.T.B., U.C.B.) sunt constituiți în mici grupe. Pentru acei care nu cunosc mișcarea lor, lasă impresia că nu activează și nu au alt scop să mai facă prozeliți neputându-se cunoaște gradul de sinceritate al neofitului și deci poate fi periculos existența organizației subversive a Gărzii de Fier, ca organizație ce este camuflată sub diferite forme.

Foștii legionari cooperează cu toate grupările politice de opoziție, activează printre concentrați, duc o campanie de defăimare sistematică a regimului și chiar a statului, urăsc mult pe M. S. Regele și ei spun să toți aceia care astăzi murmură sunt în spiritul vederilor legionarilor.

Procedeele care se servesc sunt împrumutate de la comuniști greu de identificare, ei spunând că nu mai sunt legionari, și chiar au dat declarații de supunere actualului regim.

Totuși au o conducere, încă necunoscută, lucrează după un sistem în care șeful nu poate fi știut, dar ordinele lui se transmit.

Sunt protejați de unele instituții particulare de unele personalități politice și sunt totodată cele mai bune limite pentru serviciile de propagandă străină.

Datorită relațiilor pe care le au, la nevoie terorizează, nici un legionar nu rămâne neplasat, astfel că existența lor este asigurată și în același timp camuflați își pot duce mai departe activitate.

Ținta lor de plasare se îndreaptă către instituțiile cu personal numeros sau acolo unde este vorba de tineret, însă activitatea cea mai mare caută să o depună în rândul militarilor (Arsenalul Armatei, Arsenalul Aeronautic, Pirotehnia, Școala de Gaze etc.).

Instituții în care sunt infiltrați legionari
Ziarul „Curentul" – cu știința directorului Pamfil Șeicaru – lider legionar.
Ziarul „Porunca Vremii" – (Diaconescu secretar de redacția și alții).
S.T.B. – personalul de vagon a fost și a rămas în masă legionar.
U.C.B.
Cartea Românească (Inginerul Emanoil Tanda).
Simens Suckerte (Stănescu Ioan zis Jeanot, secretarul societății).
Atelierele de Tîmplărie ale Ministerului Muncii.

Uzinele „Malaxa" (Petre Popescu şeful serviciului de materiale).
Distribuţia.
Fabrica de Chimicale.

Sunt mulţi care ocupă profesii liberale, majoritatea avocaţilor tineri, medici, funcţionari în instituţii mici comercianţi. De asemenea au mulţi simpatizanţi în rândurile tineretului de opoziţie (vaidişti, georgişti, naţional-ţărănişti, cuzişti) nemulţumiţi de situaţia actuală precum şi în masa muncitorilor cu excepţia metalurgiştilor şi tipografilor.

• DANIC, Fond Legiunea de Jandarmi Bucureşti, dosar nr. 25/1939, f. 13.

131. **1939 februarie 13, Iaşi**. Raport al Inspectorului Regional de Poliţie Iaşi către Direcţiunea Generală a Poliţiei privind arestarea şi anchetarea membrilor Mişcării Legionare din Iaşi suspectaţi de implicare în planul de asasinare a ministrului Armand Călinescu.

Ministerul de Interne – Direcţiunea Generală a Poliţiei
Nr. 016964/14 februarie 1939

Către,
Direcţiunea Generală a Poliţiei Bucureşti
D-lui Director Eugen Negulescu

Raportăm că ieri 12 crt. s-a prezentat la acest Inspectorat echipa de poliţişti trimisă de Dvs.

Pe baza declaraţiunilor date de conducătorii legionari, anume Enache Nadoleanu, Vucu Martin şi doctor Iovu ce se află arestaţi în prezent la Bucureşti, precum şi în urma indicaţiilor date de informatorii noştri secreţi din rândurile legionarilor, am procedat la o serie de descinderi, împreună cu întreg personalul inspectoratului.

Au fost arestate 21 de persoane, din care, în urma trierii, au rămas următorii 10 legionari: 1) Vârgolici Margareta, artistă la Teatrul Naţional din Iaşi, 2) Mihalache Ion, student la Politechnică din acest oraş, 3) Frank Ştefan, absolvent al Facultăţii de Drept din Iaşi, 4) Micu Emilian, student anul 4 Facultatea de Medicină Iaşi, 5) Raicu Constantin, absolvent al Facultăţii de Ştiinţe Iaşi, Secţia Fizico-Chimice, 6) Isihie Antohi, călugăr pensionar, cunoscut membru marcant în Mişcarea Legionară şi care în ultimul timp făcea oficiul de curier, 7) Buburuzan Pamfil, absolvent al Facultăţii de Drept Iaşi, cunoscut membru marcant în Mişcare, 8) Caba Constantin, student în anul 4 la Politechnică, era ţinut în observaţie de noi, fiind informaţi că se interesează de confecţionarea petardelor, 9) Zamfirescu Ion, student în anul preparator la Politechnică, era ţinut în supraveghere pentru aceleaşi motive ca şi Caba, 10) Cividian Hagop, arestat cu ocazia acestor cercetări, fiind indicii că nu ar fi străin de cele ce urmează;

Dintre aceştia, primii 5 sunt implicaţi în complotul pus la cale împotriva Domnului Armand Călinescu, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri. Din primele cercetări făcute s-au stabilit următoarele fapte în sarcina lor:

Vârgolici Margareta a avut legături cu capii legionari din Iaşi, adăpostind în ultimul timp la locuinţa sa din acest oraş, strada Conductelor nr. 7 pe doctorul Iovu, Mihalache Ion, Comjic Ştefan zis Fănică Bihoreanu zis Fănică Popescu. În ziua de 3 crt., în casa artistei Vârgolici a fost adus de către numiţii Comjic şi Mihalache, un geamantan cu grenade şi revolvere, care erau destinate comiterii atentatului proiectat la Chişinău. 2) Mihalache Ion, după instrucţiunile date de Enache Nadoleanu şi împreună cu el a primit în gara Iaşi, în dimineaţa zilei de 3 februarie a.c. la orele 5,05 pe Comjic, alias Bihoreanu, care a sosit cu trenul de Bucureşti, aducând cu sine valiza cu revolvere şi grenade. De la gară, Mihalache şi Bihoreanu, s-au adus cu valiza la locuinţa artistei Vârgolici Margareta, unde a rămas numai Bihoreanu cu valiza, iar Mihalache a plecat în oraş. În cursul aceleiaşi dimineţi au venit la casa de mai sus legionarii Micu Emilian şi Dr. Iovu, care au luat contact cu Bihoreanu, după care s-au reîntors în oraş. Seara, pe la orele 20, a venit din nou la aceeaşi casă Mihalache, care după ce a vorbit cu Bihoreanu şi Dr. Iovu, ce se afla acolo şi care avea o sumă mare de bani asupra sa, a luat valiza împreună cu Bihoreanu, plecând cu o trăsură la numitul Fontana, de profesie grădinar, din acest oraş, str. Moara de Vânt nr. 4, unde a predat valiza fiicei acestuia, anume Margareta Fontana. După trei zile, aceiaşi doi legionari au ridicat valiza, transportând-o la ziaristul Iordache Toma, rudă cu Mihalache. 3) Frank Ştefan a fost recomandat Dr-ului Iovu, de către Micu Emilian, ca om de încredere şi capabil de acte de teroare. Frank, împreună cu Iovu şi cu o parte dintre grenade şi revolverele aduse de Bihoreanu, au plecat la Chişinău pentru a recunoaşte terenul şi pregăti atentatul. Ulterior, ei aflând că dl. Ministru Armand Călinescu nu va mai participa la solemnitatea dezvelirii monumentului Regelui Ferdinand, au renunţat la atentatul proiectat, părăsind Chişinăul. Menţionăm că la percheziţia corporală ce s-a făcut lui Frank s-au găsit 10 cartuşe de revolver, ce pretinde că i-au fost date de Dr-ul Iovu spre a le da lui Micu Emilian. 4) Micu Emilian, cunoscut membru principal în Mişcarea Legionară şi unul dintre actualii lor conducători din Iaşi. Acesta a fost în strânsă legătură cu doctorul Iovu şi, în deplină cunoştinţă de atentatul proiectat, i-a recomandat pe Frank Ştefan, care să-i ajute efectiv la cele puse la cale. 5) Raicu Constantin a fost omul de legătură al lui Micu Emilian, Monoranu Petre şi Mihalache Ion. Intensificând acţiunea informativă în rândurile legionarilor, ne-a dus la arestarea lui Mihalache, arătat mai sus, care cu ocazia cercetărilor a sfârşit prin a mărturisi că valiza era a lui Iordache Toma din Iaşi str. Trei Ierarhi nr. 8, unde a şi fost găsită. Verificând conţinutul valizei au fost găsite 9 grenade cu sifoanele respective şi un revolver. Cercetările sunt în curs, urmând a fi arestat şi Petre Monoran şi Ştefan Comjic zis Bihoreanu, precum şi pentru stabilirea, cu preciziune, a întregului angrenaj al acestei organizaţii teroriste.

Vom ţine în curent cu noile constatări.

Inspector Regional,
/ss/ Bârzescu

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 3-5.

132. **1939 februarie 13/14, Huedin**. Împrejurările executării unor membri ai Mişcării Legionare la Huedin, redate în declaraţia maiorului magistrat Alexandru Barbu.

Declaraţie

Subsemnatul declar următoarele:

Fac serviciul la Tribunalul Militar C. 6 A., apoi la Curtea Marţială C. 6. T. fără întrerupere, din anul 1929.

În calitatea mea de magistrat militar, am luat cunoştinţă despre următoarele fapte în legătură cu Mişcarea Legionară.

În luna decembrie 1930 am auzit din comunicatul Ministerului de Interne, spus la postul de radio, că au fost împuşcaţi legionarii: Făgădaru, Bică şi Petre. În acel timp, îndeplinind funcţiunea de judecător de şedinţă, nu am cunoscut aceste amănunte în legătură cu această faptă odioasă. Detalii ar putea da în cauză maiorul Meţianu Eugen, care îndeplinea pe acel timp funcţiunea de procuror militar.

În luna septembrie 1940 am găsit într-un dosar o adresă oficială a Chesturii de Poliţie Cluj, adresată Parchetului Militar, prin care a cerut pe Bică şi pe Petre pentru cercetări. Această adresă se găseşte în original în dosarul penal al legionarilor Pop, Lăscăianu şi alţii, dosar ce s-a înaintat M.A.N. Direcţia Închisorilor Militare în ziua de 9 octombrie 1940, fiind cerut de această autoritate.

În noaptea de 13/14 februarie 1939 au fost ucişi lângă Huedin un număr de 7 legionari: Hodrea Aurel, Gruiţă, lt. Borza Zenobiu şi alţii. Primii doi care se găseau la Închisoarea Militară a C. 6 A. au fost ceruţi de Chestura Poliţiei Cluj printr-o adresă semnată de către dl. lt.-col. Panaitescu, cu menţiunea că din ordinul Direcţiunii Generale a Poliţiei urmează a fi duşi pentru confruntări şi cercetări la Timişoara cu aceia care erau bănuiţi că au comis atentate cu bombe acolo. La primirea acelei adrese scrise din partea Chesturii de Poliţie m-am interesat în ce situaţie se găsesc, deoarece nu-i cunoşteam, fiind nou numit la Parchet şi văzând că se găsesc în cercetare juridică la Centrul I de Instrucţie maior Toraş, am cerut avizul aceluia dacă pot fi daţi pentru cercetări sau interesul instrucţiei se opunea la trimiterea lor. Primind aviz că aceştia au instrucţia terminată, s-a făcut cunoscut Închisorii Militare să-i predea organelor care îi ceruseră. După câte îmi reamintesc, am cerut şi gen. magistrat Turbatu, g-ral al Închisorilor Militare relaţii la telefon dacă pot fi predaţi Chesturii aceşti doi legionari, la care am primit ordin de a-i preda. La fel am avut şi ordinul d-lui lt.-col. Negulescu D.

În ce priveşte pe ceilalţi legionari: lt. Borza Z. şi ceilalţi ucişi la Huedin, aceştia nu se găseau la Închisoarea Militară, ci au fost ridicaţi, după cât am auzit ulterior, de la Chestură. A doua zi dimineaţa, după ce au fost ceruţi legionarii Hodrea şi Gruiţă, venind la serviciu la Parchet, am primit raportul Chesturii de Poliţie Cluj că aceştia şi alţi 5 legionari au fost împuşcaţi lângă Huedin, pentru că ar fi încercat să fugă de sub escortă. Am pus pe adresă ordinul rezolutiv că maiorul Blebea Alexandru, procuror militar, să se deplaseze la faţa locului pentru cercetarea cazului grav. Până n-a parvenit ordinul subsemnatului la maiorul Blebea, mi s-a raportat de către planton că maiorul Blebea plecase deja la faţa locului, fiind chemat direct de către organele Chesturii de Poliţie. Maiorul Blebea în ancheta sa a conchis că legionarii au fost împuşcaţi din ordinul legii, întrucât au încercat să fugă, în timp ce autobuzul, din cauza unui defect a trebuit să oprească în câmp şi a făcut referat de clasare. Ulterior, auzind vorbindu-se prin oraş tot mai insistent că deţinuţii legionari ar fi fost împuşcaţi fără just motiv, am raportat cazul d-lui Cristea Vasilescu, exprimându-mi faţă de D-sa indignarea şi scandalizarea mea sufletească şi l-am rugat să ia măsuri să nu se mai repete asemenea cazuri monstruoase pe teritoriul juridic al C. 6 A. După câteva zile, maiorul magistrat Câmpeanu Emil de la Tribunalul Militar, venind într-o zi la birou, mi-a spus următoarele: „Ce ai raportat d-lui general despre cazul de la Huedin, deoarece i-a spus şeful de Stat Major al C. 6 A., dl. col. Zamfirescu că eu voi fi dat afară din justiţie pentru cele raportate".

Fapta monstruoasă arătată mai sus în legătură cu uciderea legionarilor de la Huedin mi-a provocat atâta durere sufletească, încât am destăinuit întâmplarea legionarului Stoicovici, un bun prieten al meu, părintelui maior Filimon, d-lui Emil Haţieganu, profesor universitar, de faţă fiind şi fratele său, Simion Haţieganu. Toţi aceştia rog a fi audiaţi ca martori, [pentru a depune mărturie] cu câtă indignare şi lacrimi în ochi le-am spus că

mi s-a înşelat buna credinţă de către organele poliţieneşti, cerându-mi pentru un pretext de cercetări, legionarii pe care i-au împuşcat. Dacă eu eram complice cu aceste organe la asasinarea lor, trebuia să tac şi să sufăr remuşcări cel mult, dar nu să dau strigăte de alarmă la toţi oamenii de bine, contra unui sistem de asasinate ordinare, patronate de organele Statului.

Persoanele care selecţionau pe martorii legionari erau cele de la Chestura Poliţiei Cluj, col. Panaitescu cu aprobarea celor de la Siguranţa Generală a Statului, Ştefănescu etc. Aceasta am dedus-o din adresele ce le făceau ei, cerând pe anumiţi legionari nominal, iar convingerea mi-am făcut-o după întâmplarea cazului Huedin. Am auzit după întâmplare că Nicki Ştefănescu ar fi fost la Cluj înainte de a se comite odiosul fapt şi el ar fi dat dispoziţiuni în această privinţă. Nu cunosc rolul precis al d-lui lt.-col. Negulescu Dumitru în chestiunea asasinărilor, dar ştiu un lucru precis, că el împreună cu maiorul Blebea, singurul în care avea încredere, erau mereu în cabinetul col. Panaitescu. Eu nu am luat parte la nici o întrevedere cu aceştia, decât atâta că după întâmplarea faptului criminal de la Huedin, m-am dus într-o zi la lt.-col. Panaitescu şi, în prezenţa d-lui lt.-col. Negulescu şi a chestorului Horvat, l-am pus la răspundere pe dl. lt.-col. Panaitescu, spunându-i: „Dvs. aţi cerut pe legionarii Hodrea şi Gruiţă să-i împuşcaţi". La aceasta, dl. lt.-col. Panaitescu, pe un ton ridicat mi-a replicat că de unde aflasem această informaţie şi cum îndrăznesc să-l întreb. Răspunsul meu a fost că vorbeşte lumea în oraş despre aceste fapte criminale. După această convorbire avută cu dl. col. Panaitescu, la circa 2-3 zile am fost chemat prin telefon la Chestura Poliţiei Cluj de către dl. lt.-col. magistrat Georgescu Alexandru, pe atunci maior şi între patru ochi mi-a spus că a venit direct pentru mine de la Bucureşti pentru a mă avertiza că dacă mă mai ocup de cazul Huedin voi fi dat afară din justiţie şi pot fi chiar arestat. La această ameninţare a mai adăugat că toate se fac cu ştirea lui Armand Călinescu, ministru al Apărării Naţionale şi prim ministru pe atunci şi din înalt ordin, deci să iau seama. Am rugat pe dl. lt.-col. Georgescu Alexandru ca să spună la Bucureşti că o singură dorinţă am, să fiu imediat schimbat din şefia Parchetului Militar, întrucât eu sunt omul legii şi creştin care nu mă împac cu fărădelegi. Mă aştept să nege dl. lt.-col. Georgescu această faptă, dar o pot confirma camarazii: maior Câmpeanu Emil, cpt. Negoiţescu, părintele maior Filimon, dl. Stoicovici şi d-nii Haţieganu, cărora le-am spus-o, nemaiputând tăcea din cauza mâhnirii ce mi-a cauzat. Am avut chiar zile de teamă că voi fi arestat de către organele mânjite prin sângele atâtor nevinovaţi. O ştie familia mea, care a asistat timp de o săptămână la zbuciumul sufletesc ce mă stăpânea.

Dl. lt.-col. Negulescu D. făcea presiuni necontenite asupra tuturor judecătorilor pentru a obţine sentinţe maxime. Aceasta se poate verifica prin toţi judecătorii, ca maior Meţianu, cpt. Marinescu Florian, maior Câmpeanu Emil, lt.-col. Galgoti etc. Cel mai eclatant a fost cazul judecării legionarilor Pop şi Lăscăianu şi alţii, lucru auzit din partea d-lui lt.-col. Galgoti, fost membru judecător. Eu am avut nenumărate certuri cu el (dl. lt.-col. Negulescu), întrucât m-am opus întotdeauna la sentinţele mari pe care voia să le obţină.

În cazul uciderilor de la Huedin, am auzit în luna august 1940 de la dl. avocat Pavelescu Guţu că maiorul Blebea ar fi avut rol de asistent sau poate chiar de ucigător. D-na Pavelescu mi-a spus că deţine informaţia de la legionari, dar n-a precizat nume. Am auzit că la Poliţia Cluj (Chestura) au fost maltrataţi legionarii din procesul Goangă de către organele poliţieneşti de sub comanda col. Panaitescu. La aceste cercetări am luat parte aproape zilnic, noaptea maiorul Blebea şi foarte des dl. lt.-col. Negulescu.

Nu pot nici să precizez dacă la maltratări asistau magistraţi militari. Formalităţile despre constatarea morţii legionarilor la cazul Huedin le-a făcut maiorul Blebea, care a făcut, de altfel, cercetările. Nu pot preciza cine a comandat execuţiile. În cazul de la Huedin, maiorul Blebea afirma în cercetări că împuşcarea s-ar fi făcut de escortă. Cred că ar

putea da relații prețioase în cauză gardianul public Suciu, care a condus mașina ce a adus pe legionari.

În legătură cu cazul de la Huedin mai știu că unul dintre cei șapte legionari împușcați n-a murit imediat și a fost adus la spitalul evreiesc din Cluj, unde a încetat din viață. Aceasta a reieșit din actele cercetărilor făcute de maiorul Blebea.

Despre cazul Cuibuș, am auzit numai că uciderea lui s-a făcut de organele Legiunii de Jandarmi Cluj după moartea lui Călinescu. Nu știu dacă s-a dresat sau nu acolo [proces-verbal], întrucât la Parchetul Militar nu s-a raportat nimic în legătură cu această faptă criminală. Cred că a fost ales de către prefectul județului Cluj și comandantul Legiunii de Jandarmi pentru a fi ucis. Cu el știu din auzite (zvon public) că a mai fost uciși și un al doilea. Corpurile au fost lăsate 24 ore la Apahida pentru intimidare. Despre bătăi în închisoarea militară n-am auzit cazuri concrete, știu că maiorul Blebea și dl. lt.-col. Negulescu, pe când era procuror, făceau cercetări noaptea și la închisoarea militară. Adresele prin care se cereau legionarii erau venite de la Chestura Poliției Cluj sub semnătura d-lui col. Panaitescu. Legionarii erau escortați, după cât am auzit, de organele Jandarmeriei (Legiunea de Jandarmi Cluj). Mai precizez că în Tribunalul Militar nimic nu se intra fără să fi fost văzut de către dl. lt.-col. Negulescu, chiar și hârtiile adresate Parchetului Militar, lucru știut de toți ofițerii Tribunalului. Eu eram în permanență suspectat de către președinte, ca unul care ar avea sentimente prietenești față de Mișcarea Legionară, iar la rechizitorii nu lipseau niciodată organele secrete ale Chesturii de Poliție sau ale Inspectoratului de Poliție, cari stăteau în ședință.

Cele arătate mai sus, conțin numai adevărul și stau cu fruntea sus și cu inima senină în fața dreptății legionare, pentru a da relații cu privire la orice activitatea a mea.

Maior magistrat,
/ss/ Alexandru Barbu

Sibiu, 11/X/1940

• ASRI, Fond „P", dosar nr. 9039, vol. 49, f. 97-100.

133. **1939 februarie 13/14-17/18, Huedin**. Membrii Mișcării Legionare asasinați de organele regimului carlist.

Asasinați lângă Huedin-Cluj în noaptea de 13/14 februarie 1939

1. Fleschin Petre (student); 2. Hodrea Aurel (profesor); 3. Stănescu Petre (student); 4. Popa Ion (muncitor); 5. Borzea Dumitru (ofițer); 6. Gruiță Victor (elev); 7. Borzea Zenovie (ofițer).

Asasinați la 17-18 februarie 1939

1. Nadoleanu Enache (medic); 2. Popovici Dragoș (student); 3. Bălan Octavian (student). Cadavrele lor au fost aruncate în crematoriu. (Au fost în total șapte inși. Numele celorlalți patru nu ne este cunoscut).

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 185.

134. **1939 februarie 15, Hunedoara**. Notă informativă a Comandamentului Legiunii de Jandarmi jud. Hunedoara către Inspectoratul General al Jandarmeriei privind intențiile membrilor Mișcării Legionare de a organiza un atentat împotriva vicepreședintelui Consiliului de Miniștri Armand Călinescu.

Nota informativă nr. 44 din 15 februarie 1939
Rezumat

Legionarii vor să atenteze la viața D-lui Ministru Călinescu și vor să înceapă reacțiunea în întreaga țară.

Din sursă legionară deținem următoarea informație:

Atentatele la viața D-lui Ministru Călinescu nu vor înceta până când nu vor reuși. În acest scop foștii legionari condamnați și liberați, de mare încredere, cum și cei urmăriți și care se găsesc încă în țară au primit ordine să fie prezenți în București.

Se va încerca atacarea mașinii D-lui Ministru Călinescu, chiar dacă mașina ar fi blindată.

În prezent ar fi în București peste 100 legionari din provincie. Chiar dacă unii dintre ei ar fi fost semnalați în alte regiuni, pentru derutarea organelor de urmărire au consemnul să se întoarcă tot în București.

Deși Horia Sima a fost semnalat spre Deva, Arad, Lugoj, se precizează că și acesta s-ar fi îndreptat în București.

Trimiterea la București a legionarilor de încredere din Ardeal se face din Sibiu, unde astăzi este cea mai puternică și mai camuflată organizație legionară.

Anturajul d-lui Fabricius și avocat Pătrașcu dispun în această privință.

Se confirmă informația deținută de Inspectoratul General al Jandarmeriei că legionarii urmăriți sunt hotărâți să se jertfească eroi, adică de a nu se mai lăsa prinși sau împușcați fără luptă și rezistență. În această privință par a fi foarte hotărâți.

Despre Silaghi se spune că ar fi ieșit din țară prin Halmeu spre Germania.

Tatăl lui Aurel Gherman, deși spune că fiul său a trecut frontiera, totuși vizitează des un sas din comuna Băița, care are 2 copii în Sibiu și unde face dese călătorii. Se bănuiește că Aurel Gherman ar fi în Sibiu.

Legionarii din Hunedoara dau mare atenție celor ce se întorc din Sibiu și totdeauna îi vizitează pe cei ce vin acolo.

Se afirmă că în Republica Ucraineană Subcarpatică ar fi grupați toți legionarii fugiți din țară, unde ar fi constituit o bază de plecare în desfășurarea acțiunii de propagandă.

Se vorbește de o înțelegere Maniu-Dinu Brătianu cu scop de a răsturna guvernul.

De asemenea, se afirmă că s-ar fi comis un atentat asupra D-lui Tătărescu în Franța și că acesta, fiind rănit s-a înapoiat în țară. Un alt atentat s-a pus la cale sau se va pune la cale contra M. S. Regelui la o vânătoare regală.

Se spune de asemenea că acțiunea de teroare a legionarilor a început conform semnului dat după împușcarea lui Codreanu, când s-a dat cuvântul de ordin ca toți legionarii să fie calmi deocamdată, fiindcă reacțiunea va începe în ianuarie-februarie 1939.

În concluzie, legionarii au început să acționeze și toată atențiunea trebuie îndreptată spre Capitală pentru înlăturarea atentatelor ce se pun la cale.

Comandantul Legiunii de Jandarmi Hunedoara

/ss/ Theodorescu Sachelarie

Comunicat:
Inspectoratul General al Jandarmeriei
Inspectoratul Regional al Jandarmeriei Timiş
Direcţia Generală a Poliţiei

Ţinutul Timiş
Inspectoratul Regional de Poliţie Timiş
Prefectura Judeţului Hunedoara

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 31.

135. **1939 februarie 16, Iaşi**. Referat al Inspectorului Regional de Poliţie Iaşi, Serviciul Poliţiei de Siguranţă cu privire la atentatul plănuit la Chişinău împotriva vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri Armand Călinescu.

România
Inspectoratul Regional de Poliţie Iaşi
Serviciul Poliţiei de Siguranţă
16 februarie 1939

Referat

Cu ocazia solemnităţii dezvelirii monumentului Regelui Ferdinand, care a avut loc în ziua de 5 februarie a.c., la Chişinău urma să se producă un atentat cu grenade şi revolvere, pus la cale de legionari teroriştі, împotriva Domnului Armand Călinescu, Vice Preşedintele Consiliului de Miniştri.

Cu executarea acestui atentat şi recrutarea oamenilor necesari, a fost însărcinat D-rul Iovu Ioan (în prezent arestat la Bucureşti).

Acesta a chemat în Capitală pe studentul Ion Mihalache din Iaşi, pe care, în seara de 3 februarie a.c. l-a trimis înapoi împreună cu legionarul terorist Comjic Ştefan. Ajunşi în Iaşi, în dimineaţa zilei de 4 februarie a.c., Mihalache Ion îl duce pe Comjic la artista Vârgolici Margareta, domiciliată în Iaşi, strada Conductelor nr. 7.

Tot în dimineaţa zilei de 4 februarie a.c. soseşte în Iaşi, venind de la Bucureşti şi D-rul Ion Iovu, care aduce o valiză cu 9 grenade (din care 3 montate cu sifoanele lor, iar 6 având sifoanele separat) şi un revolver. După ce se întâlneşte cu Micu Emilian, ambii se duc, în cursul aceleiaşi dimineţi, la locuinţa artistei Vârgolici Margareta, din strada Conductelor, unde ţin o consfătuire cu Ştefan Comjic, hotărând următoarele: D-rul I. Iovu să plece, împreună cu legionarul Frank Ştefan, în după amiaza aceleiaşi zile de 4 februarie a.c., la Chişinău, spre a studia terenul, în vederea comiterii atentatului şi a culege informaţii, dacă vine Domnul Ministru Armand Călinescu. Rezultatul l-au comunicat lui Micu Emilian, după o înţelegere prealabilă, telefonându-i, în seara zilei de 4 curent, că „Tata nu mai vine".

La comiterea atentatului urmau să ia parte efectivă ca executanţi, următorii teroriştі legionari: Dr. Ion Iovu; Ştefan Comjic; Emilian Micu; Ştefan Frank; Ion Mihalache.

Nu s-a stabilit, până în prezent, rolul ce trebuia să-l joace fiecare. Adică cine să arunce grenadele şi cine să tragă cu revolverul, lucru ce se hotăra la faţa locului, după împrejurări, în ultimul moment.

Din cercetările făcute până azi, în Iaşi, rezultă că următorii legionari – arestaţi la noi – sunt părtaşi la atentatul de mai sus, fie că urmau să ia parte efectivă la comiterea

lui, fie că sunt complici, prin aceea că au găzduit, cu bună ştiinţă, pe primii sau au ascuns explozibilele, după cum se arată în dreptul fiecăruia:

Comjic Ştefan, zis Fănică Bihoreanu, zis Ion Zamfirescu, de 30 de ani, originar din oraşul Zelezovce – Cehoslovacia, de profesiune funcţionar comercial. Legionar terorist, urmărit de autorităţile din Bucureşti şi Oradea. În cursul anului 1958 a format la Oradea trei echipe de teroriştі legionari, pe care le-a înarmat cu revolvere, cartuşe şi dinamită; una din acestea a comis atentatul împotriva avocatului Bossormany. A luat parte, efectivă la pregătirea atentatului îndreptat împotriva Domnului Ministru Armand Călinescu, urmând să joace unu din cele mai importante roluri, ca executant, în care scop a fost trimis special la Iaşi din Bucureşti, de către D-rul Iovu; a adus cu el şi trei revolvere, cu 70 de cartuşe, ce au fost găsite asupra sa în momentul arestării. Fanatic legionar, fire extrem de hotărâtă, a afirmat că dacă nu era arestat prin surprindere, ar fi rezistat până la ultimul cartuş, după care s-ar fi sinucis. În Iaşi a schimbat trei gazde. Era alimentat cu bani de către Comandamentul central legionar din Bucureşti, care-i trimitea prin curieri.

Micu Emilian, de 27 ani, originar din comuna Corbasca, jud. Tecuci, student la Facultatea de Medicină din Iaşi. A luat parte efectivă la pregătirea atentatului, fiind omul de încredere şi de primă legătură al D-rului Ion Iovu pentru Iaşi; el a desemnat acestuia pe legionarii Frank şi Mihalache, ca apţi pentru comiterea atentatului. A fost la consfătuirea ţinută în ziua de 4 februarie a.c. în casa artistei Vârgolici Margareta – legionară din Iaşi, strada Conductelor nr. 7. Urma să plece la Chişinău şi să joace unul din rolurile cele mai importante în săvârşirea atentatului, ca executant. În prezent este cercetat în legătură cu informaţia, comunicată de Serviciul Social al Prefecturii Poliţiei Capitalei, care avea cunoştinţă de modul cum urmau să fie procurate nişte grenade – ascunse la un student, Dumitriu, din Iaşi.

Frank Ştefan, de 24 ani, originar din Dorohoi, student la Facultatea de Medicină din Iaşi. A luat parte efectivă la pregătirea atentatului, în care urma să joace un rol important, ca executant. În acest scop a făcut două voiajuri la Chişinău, spre a studia terenul şi culege informaţii. Primul l-a făcut în ultima săptămână a lunii ianuarie a.c., singur, iar al doilea l-a făcut în ziua de 4 februarie a.c., împreună cu D-rul Iovu.

Mihalache Ion, de 25 ani, originar din comuna Spineşti jud. Iaşi, student la Politehnica din acest oraş. A luat parte efectivă la pregătirea atentatului, urmând să joace şi el un rol în comiterea acestuia. A făcut oficiul de curier, fiind desemnat cu aducerea lui Comjic Ştefan de la Bucureşti la Iaşi, precum şi cu găzduirea acestuia, pe care l-a dus la d-na Vârgolici. De asemenea, a avut însărcinarea să ascundă valiza cu explozibile adusă de D-rul Iovu de la Bucureşti. Mihalache a luat această valiză de la d-na Vârgolici şi a dus-o la numita Margareta Fontana – legionară – din Iaşi stradela Moara de Vânt nr. 4, iar de aici a transportat-o la zaristul Toma Iordache – ruda sa din strada Trei Ierarhi nr. 8, unde a fost găsită.

Vârgolici Margareta, de 28 ani, originară din Iaşi, artistă la Teatrul Naţional din acest oraş. În casa ei din Iaşi, strada Conductelor nr. 7, a primit şi găzduit pe teroristul Comjic Ştefan; de asemenea, aici a fost adus, de către D-rul Iovu şi valiza cu grenade şi revolvere. Tot în locuinţa acesteia s-au adunat în ziua de 4 curent şi teroriştii: Dr. Ion Iovu şi Micu Emilian, care au ţinut o consfătuire împreună cu Ştefan Comjic, asupra atentatului ce-l puneau la cale. Vârgolici Margareta era persoana de încredere a conducătorilor legionari din Iaşi, anume Nadoleanu Enache şi Vucu Martin; aceştia au trimis-o în ziua de 1 decembrie 1938 la Bucureşti, la o adresă indicată pe strada Nisipari (a uitat numărul, însă ar putea recunoaşte casa), de unde un domn s-o ducă la Neculai Strugaru pentru a afla dacă, în adevăr, Codreanu este mort. Ea s-a achitat de această însărcinare, luând contact cu cei de mai sus. De asemenea, indică faptul că a auzit, în ziua de 4 februarie a.c., vorbind pe D-rul Iovu cu Micu Emilian, care stă pe strada Alexandru cel Bun.

Liviu Dobrin, de 27 ani, originar din comuna Ucea de Jos, jud. Făgăraş, student la Facultatea de Medicină din Iaşi.

În locuinţa sa din acest oraş, strada Rampei, fundacul Grigoraş nr. 4 se adunau comandanţii legionari: Vucu Martin, Nadoleanu Enache, Micu Emilian, precum şi legionarii principali Coşovliu, Constantinescu Dumitru şi Monoranu Ion, spre a consfătui; tot aici a fost adusă şi Vârgolici Margareta, când a fost trimisă la Bucureşti în misiune, după cum s-a arătat mai sus. De asemenea, locuinţa sa servea şi ca depozit pentru păstrarea manifestelor incendiare legionare, care erau aduse de Nadoleanu Enache şi Coşovliu şi tot ei le luau şi le distribuiau pentru a fi răspândite. Ca dovadă, la descinderea ce s-a făcut s-au găsit 2 lădiţe de material de propagandă legionară, între care circa 5000 manifeste, format etichete gumate. În ultimul timp a găzduit, cu bună ştiinţă, pe legionarul terorist Comjic Ştefan, care avea o servietă cu trei revolvere şi 70 de cartuşe. Afirmă că a auzit vorbind pe Vucu şi Nadoleanu despre un ofiţer superior din Regimentul 13 Infanterie Iaşi, care ar fi omul lor de încredere, lucru pe care declară că l-a auzit şi C. Ignătescu (fiul gazdei), după cum se arată mai jos.

Constantinescu Dumitru, 26 ani, originar din Dresda, Germania, cetăţean român, absolvent al Facultăţii de Medicină din Iaşi. Era conducătorul studenţilor legionari de la Facultatea de Medicină din Iaşi. A luat pe teroristul Ştefan Comjic şi l-a dus de la Stamate Eugen la legionarul Zanche Petre şi Guguianu Nicolae, iar de aici, Dobrin Liviu. A procurat de la locotenentul Vasiliu, din Iaşi, o uniformă de ordonanţă, pentru deghizarea lui Nadoleanu Enache.

Raicu Constantin, 23 ani, originar din comuna Dolhasca, jud. Baia, absolvent al secţiei fizico-chimice, de la Facultatea Ştiinţe din Iaşi. A înlesnit ascunderea lui Comjic Ştefan, luându-l de la Margareta Vârgolici şi ducându-l la Stamate Eugen. Om de legătură în organizaţia legionară din Iaşi; era şi şeful Corpului Muncitoresc Legionar, secţia Iaşi.

Zanche Petre, de 29 ani, fost funcţionar, originar din Iaşi. A găzduit pe legionarii terorişti Comjic Ştefan şi dr. Ion Iovu.

Fontana Margareta, 28 ani, originară din comuna Copou, jud. Iaşi, absolventă a Facultăţii de Ştiinţe din Iaşi. A primit şi păstrat de la I. Mihalache valiza cu explozibile.

Stamate Eugen, 23 ani, originar din comuna Războieni, jud. Neamţ, student la Facultatea de Medicină din Iaşi. A găzduit pe Comjic Ştefan, pe care l-a predat apoi lui Constantinescu Dumitru.

Guguianu Nicolae, de 27 ani, originar din comuna Cotoroaia, jud. Tutova, student la Facultatea de Drept din Iaşi, şi

Bejenaru Constantin, de 28 ani, originar din Bacău, student la Facultatea de Litere din Iaşi, ambii domiciliaţi în acest oraş în Fundătura Bădărău nr. 1, au găzduit pe Comjic Ştefan.

Toma V. Iordache, de 23 ani, originar din comuna Mădârjac, jud. Iaşi, redactor la ziarul „Chemarea" din acest oraş. A ţinut în casa sa valiza cu grenade şi revolvere ce i-a fost adusă de Mihalache Ion, unde a şi fost găsită de noi.

Buburuzan Pamfil, de 31 ani, originar comuna Mânăstirea Humorului, jud. Câmpulung, absolvent al Facultăţii de Drept din Iaşi. Este şeful legionarilor din Cernăuţi; a suferit o condamnare de 6 luni închisoare, pentru care este urmărit de Siguranţa din Cernăuţi; recent a plecat de la Bucureşti spre Cernăuţi cu Strugaru Nicolae. A fost arestat de noi, venind la casa lui Monoranu Ion, din comuna Uricani, jud. Iaşi, unde era fixat un post camuflat de poliţişti pentru prinderea lui Monoranu Petre – fratele primului. Scopul venirii la Iaşi a lui Buburuzan a fost să se întâlnească cu Monoranu Petre.

Botez Nicolae, de 28 ani, regizor la Teatrul Naţional din Iaşi, originar din acest oraş. Este logodnicul lui Vârgolici Margareta şi domiciliază împreună cu ea în strada Conductelor

nr. 7. Nu este străin de cele ce se petreceau în această casă şi se pare că a luat şi el parte, chestiunea fiind în curs de cercetare.

Isihie Antohi, de 44 ani, originar din comuna Cudalbi, jud. Covurlui, călugăr pensionar. Din cercetări a rezultat că nu este străin de atentatul ce urma să se producă la Chişinău. De asemenea, are cunoştinţă despre existenţa unor grenade, îngropate la locuinţa studentului Dumitriu. Chestiunea este în curs de cercetare.

Ungureanu Vasile, de 27 ani, originar din comuna Vânători, jud. Neamţ, cântăreţ la biserica Talpalari din Iaşi. A primit spre păstrare 2 revolvere; unul de la legionarul Mihalache Ion şi altul de la diaconul Leon Iosif. Ambele revolvere au fost găsite cu ocazia percheziţiei ce i s-a făcut.

Ignătescu Constantin, de 17 ani, originar din Iaşi, fără profesie. Este fiul gazdei lui Dobrin Liviu şi a lui Ştefan Comjic. Dat fiind că este minor şi inteligent, era întrebuinţat de legionari pentru a face oficiul de curier în Iaşi. Afirmă că Dobrin i-a atras atenţia asupra viitei pe care i-o va face un ofiţer superior îmbrăcat în uniformă. [...]

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 9-36.

136. **1939 februarie 16, Bucureşti**. Notă a Corpului Detectivilor referitoare la reacţia opiniei publice faţă de atentatele plănuite de Mişcarea Legionară împotriva vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri, Armand Călinescu.

Corpul Detectivilor– Grupa I
Nr. 49/16 februarie 1939

Notă

Publicarea în ziare a descoperirii complotului ce urma să asasineze pe Dl. Vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, Armand Călinescu, în cazul când ar fi participat la festivităţile de la Chişinău, a produs în opinia publică un val de indignare, observându-se pretutindeni un unanim aprobiu contra tuturor asemenea fapte, o antipatie şi indiferenţă totală faţă de acţiunea clandestină legionară.

Repudierea de către public a actelor teroriste întrebuinţate de legionari, a făcut să crească sensibil simpatia faţă de guvern şi în special pentru Dl. Vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri Armand Călinescu.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 66.

137. **1939 februarie 16, Bucureşti**. Notă a Direcţiei Generale a Poliţiei privind activitatea Mişcării Legionare.

România
Ministerul de Interne – Direcţiunea Generală a Poliţiei
16 Februarie 1939

Notă

Arestările şi măsurile severe luate de către autorităţi în ultimul timp a determinat sistarea pentru moment a oricărei activităţi a Mişcării Legionare. Acest lucru este datorit pe o

parte faptului că mulți dintre fruntașii legionari au fost arestați, mai mult datorită faptului că cei rămași nearestați s-au ascuns pentru moment, ferindu-se de a lua contact cu nici unul dintre legionarii liberi, de frică să nu fie recunoscuți. Acest lucru face ca între legionarii liberi să nu se știe aproape nimic despre ce va urma. În primul rând, în rândurile lor nici nu se știe sigur care dintre legionari sunt arestați sau nu. Fapt sigur e că pentru moment foarte mulți dintre studenții legionari au dispărut, nemaivenind pe la Universitate. Astfel sunt: Graur I. – Științe; Caba I. – Științe; Frank Ștefan – Drept; Băncescu A. – Drept; Cucu Emil – Drept; Tanu Ștefan – Medicină; Miron Gh. – Litere; Guguianu Gh. – Litere. Despre acești legionari nu se știe nimic. Fie că s-au ascuns, fie că au fost arestați. În restul legionarilor liberi s-a infiltrat pentru moment o puternică frică.

Informator 209.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 271.

138. **1939 februarie 17, Cernăuți**. Notă informativă a Comandamentului Legiunii de Jandarmi Cernăuți cuprinzând articolul din ziarul „Prager Tageblatt" referitor la atentatul plănuit împotriva vicepreședintelui Consiliului de Miniștri Armand Călinescu.

Secret

Nota informativă no. 84 din 17 februarie 1939
Rezumat

Ziarul „Prager Tagblatt" în numărul 37 din 12.II.1939 publică un articol intitulat „Complot în România. Atentatul cu grenade al Gărzii de Fier în contra dlui Călinescu împiedicat", în care arată că, din comunicatul Poliției rezultă că Garda de Fier plănuia un atentat în contra Ministrului de Interne Călinescu. Atentatul urma să aibă loc la Chișinău în ziua de 20.II.1939. În diferite locuri ale orașului pe unde urma să treacă dl. Călinescu cu ocazia serbărilor ce urmează să aibă loc în această zi, conform planului descoperit, Garda de Fier urma să pună santinele înarmate cu grenade de mână. Grenadele au fost găsite la complotiști. Este vorba că grenadele sunt de același tip pe care îl întrebuințează armata și se crede că originea lor este din depozitele armatei române. Poliția și armata își dau toată silința să stabilească cum a fost posibil ca aceste grenade să parvină în mâinile complotiștilor. Cei 25 de arestați, după cum se declară din sursă oficială, au fost înaintați Închisorii Militare din Jilava, în apropierea Bucureștilor. Această descoperire a unui nou complot face impresia că pericolul acțiunii teroriste din partea Gărzii de Fier nu s-a micșorat, cu toată lipsa unui conducător.

Comandantul Legiunii de Jandarmi Cernăuți,
Lt.-colonel,
/ss/ Indescifrabil

Comunicat:
Inspectoratul General al Jandarmeriei București
Direcția generală a Poliției
Ținutul Suceava Cernăuți

Inspectoratul
Regional de Poliție Cernăuți
Prefectura jud. Cernăuți

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 32.

139. **1939 februarie 21, București**. Notă a Prefecturii Poliției Capitalei, Corpul Detectivilor referitoare la activitatea membrilor Mișcării Legionare după asasinarea lui Vasile Christescu.

În cercurile legionare care se pretind bine informate se afirmă că după împușcarea lui Vasile Christescu, în ziua de 31 ianuarie s-a ținut o consfătuire a tuturor legionarilor comandanți din Capitală și provincie, spre a se fixa noul comandament. A fost ales comandant Ion V. Vojen, cu două ajutoare care să facă și legăturile necesare: Nicolae Șeitan și Puiu Traian. Vice-comandant a fost ales Ion Dumitrescu Borșa.

S-a dat ordin de zi ca toți legionarii să se organizeze pe baze noi în cea mai mare discreție, în timp de două luni de zile și să distragă atenția poliției și opiniei publice pentru ca apoi, la semnalul comandamentului, care lucrează activ, să pornească răscoala în mai multe locuri simultan. Se pune mare bază pe Ardeal. S-au dat instrucțiuni ca întrunirile să nu se țină decât cu 3-4 membri. Ele să aibă loc la locuințele studenților, folosind pretextul că se studiază. Să nu se încheie nici un proces-verbal. Să se cotizeze cât mai mult, iar vărsările să se facă la lună. În ședințe să nu se discute decât mersul organizației legionare și informații despre acțiunile regimului de astăzi.

În aceleași cercuri se afirmă că aproape toți ofițerii superiori și profesorii universitari sunt revoltați contra regimului. De asemenea și funcționarii publici sunt nemulțumiți de uniformele care li se impun.

Legionarii consideră [drept] cei mai mari dușmani ai lor pe: Armand Călinescu, inamicul public nr. 1; M. S. Regele, inamicul public nr. 2 și Victor Iamandi, inamicul public nr. 3. Se caută cu tot dinadinsul să se bage informatori și agenți legionari în poliție, socotind că acest lucru este de cea mai mare importanță. Fiecare nucleu va trebui să-și dea oamenii la nevoie. Ei ar trebui să se împrietenească cu polițiștii și, prin viclenie, să afle lucrurile care îi interesează.

[...] Dorca a fost prins pe la începutul lui ianuarie. Cu această ocazie Horia Sima a scăpat ușor. Văzând că este urmărit în tot locul, Sima a încredințat lui Nadoleanu conducerea, nu însă ca șef, ci ca locțiitor. El a dispărut pentru câtva timp pentru a disimula investigațiile, acum însă, după părerea cercurilor legionare bine informate, s-ar afla tot în București.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 12/1939, f. 90, 92.

140. **1939 februarie, București**. Extras din Darea de seamă pe luna februarie 1939 a Direcției Generale a Poliției privind situația politică internă și externă.

Starea politică pe luna februarie 1939

Mulți dintre intelectualii cunoscuți ca simpatizanți ai acestei mișcări [Mișcarea Legionară] acum se desolidarizează cu desăvârșire de aceasta, condamnând procedeele și actele de teroare săvârșite de legionari. Opinia publică este încă revoltată contra acelora care prin acte de teroare caută să submineze temeliile statului. Caută să actualizeze în rândurile lor ideea că victoria Mișcării Legionare este aproape și va veni cu concursul evenimentelor externe. De aceea, ei doresc să se nască un război mondial, iar conducătorii lor motivează că România, în acest caz, va fi obligată să intre alături de Germania, neputând să facă față forțelor germane de la frontierele sale. În cazul acesta, șefii legionari ar urma să fie eliberați, iar guvernul să fie

încredințat unei personalități din rândurile lor, probabil profesorul Nae Ionescu sau generalul Antonescu.

Altă ramură, care vede în Iuliu Maniu suprema lor salvare, a lansat sloganul că în curând vor avea război mondial, în care fatal va fi atrasă și România și că o situație favorabilă României nu va putea să-și creeze decât Iuliu Maniu care va juca un rol mare în istoria țării.

Conducătorii Mișcării clandestine legionare se arată foarte satisfăcuți și de încheierea acordului comercial dintre Germania și România. [...]

• DANIC, Fond Direcția Generală a Poliției, dosar nr. 8/1939, vol. 1, f. 122, 165.

141. **1939 martie 1, Râmnicu-Sărat**. Plan de lucru pentru căutarea informațiilor pe luna martie 1939 al Inspectoratului Regional de Jandarmi „Marea", Legiunea de Jandarmi Ialomița.

Secret

Comunicat Secțiilor și Posturilor de Jandarmi
Comisariatelor de Poliție

Plan de lucru
Pentru căutarea informațiilor pe luna martie 1939

În cursul lunii februarie 1939, Legiunea a fost aproape cu desăvârșire lipsită de informații din partea subunităților și în special din partea Comisariatelor de Poliție.

Starea de spirit a populației a fost lăsată cu totul fără control sub cuvânt că pe teritoriul județului nu s-au petrecut evenimente grave deși această stare de spirit a fost agitată și frământată de evenimentele petrecute în restul țării.

Legiunea a informat la timp toate ordinele de informații primite și nici în acest mod nu a putut obține informații asupra ecoului ce au evenimentele din alte părți, asupra populației din județ.

Pentru a se curma această stare de moleșire a organelor de căutare, pentru luna martie ordon a se reciti planul de lucru pe luna februarie cu nr. 108 și a se informa Legiunea asupra a tot ce se discută în legătură cu faptele semnalate prin acel ordin.

Făcând verificarea notelor și a ordinelor de informații primite în luna februarie 1939, se constată:

1. La Hârșova s-au împrăștiat manifeste legionare care îndeamnă la revoluție și chiar la atentate împotriva M. S. Regelui (Ordinul de Informații nr. 12 din 11.II. care se va reciti).
2. Printre locuitori circulă versiunea că după moartea lui Corneliu Codreanu, trei legionari destoinici i-ar fi luat locul și dețin conducerea Mișcării (nota de Inf. nr. 13 din 25.II.939) precum și zvonul că nu ar fi mort și ar fi fugit peste graniță.
3. Legiunea a dat ordin de Inf. nr. 11 din 10.II.939 prin care a făcut cunoscut că Mișcarea Legionară începe din nou să se resimtă, iar fruntașul Horia Sima, șeful teroriștilor Mișcării v-a fost semnalat prin „Buletinul Special de Urmărire" din 30.I.939.

Prin ordinul de Inf. nr. 10 din 10.II.939 am făcut cunoscut că se încearcă și alte propagande subversive și deși pe teritoriul județului sunt minoritari din categoria arătată în acel ordin, totuși nu s-a făcut nici o verificare pentru a se stabili dacă această propagandă s-a încercat și în acest județ.

Asupra stării de spirit a populațiunii, Legiunea a deținut informații ce s-au dovedit precise că sunt nemulțumiri și în special printre preoți și nici o subunitate nu le-a semnalat.

Problemele despre care interesează Legiunea pentru luna martie se grupează în cele privitoare la:

I. Starea de spirit a populației

Organele de căutare vor trebui să stabilească:

1. Care sunt elementele ce mai cred într-o Mișcare Legionară activă și de unde primesc informații care le alimentează speranța?
2. Cine sunt persoanele ce răspândesc zvonuri în legătură cu Corneliu Codreanu?
3. Și-au făcut apariția pe teritoriul județului manifeste incendiare din cele răspândite la Hârșova, care poate sunt citite în secret fără a fi afișate sau împrăștiate?
4. Horia Sima sau agenți de ai săi și-au făcut apariția pe teritoriul județului Ialomița sau sunt așteptați să vină?
5. Care sunt nemulțumirile locuitorilor ce i-ar face să primească din nou sugestiile subversive ale Mișcării Legionare?
6. Care sunt nemulțumirile intelectualilor și în special ale preoților între care s-a observat de Legiune agitațiuni?

II. Acțiunea curentelor de dreapta

În această grupă cuprinzându-se primele patru puncte ale grupării „Starea de spirit a populației" – organele de căutare vor trebui să răspundă precis și cu fapte concrete culese prin muncă asiduă, ele punând în pericol viața statului prin starea de spirit bolnăvicioasă ce o creează.

Comandantul Legiunii Jandarmi Ialomița,
/ss/ Ștefănescu

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 43/1938, f. 68.

142. **1939 martie 13, București**. Notă informativă a Inspectorului General al Jandarmeriei, Serviciul Jandarmeriei către Direcția Generală a Poliției privind un posibil atentat organizat de Mișcarea Legionară împotriva regelui Carol al II-lea și a președintelui Consiliului de Miniștri, Armand Călinescu.

Inspectorului General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei

Nota informativă nr. 156

Inspectoratul Regional de Jandarmi Timiș raportează că, din sursă de încredere este informat că, cu ocazia înmormântării I.P.S.S. Patriarhul Miron Cristea, o echipă de legionari teroriști a hotărât comiterea unui atentat îndreptat încontra M. S. Regelui și a Domnului Președinte al Consiliului de Miniștri.

Atentatorii, pentru reușita planului s-ar instala la ferestre și în balcoanele locuințelor de pe itinerariul parcurs de convoi.

Se afirmă că în cazul reușitei, puterea ar lua-o imediat un general.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 86.

143. **1939 martie 13, Chişinău**. Adresa Inspectoratului Regional de Poliţie al Basarabiei către Poliţia Bucureşti, Direcţia Siguranţă, Serviciul Informaţii prin care se transmite în traducere articolul *Un complot al Gărzii de Fier*, apărut în ziarul „Le Temps".

România
Inspectoratul Regional de Poliţie al Basarabiei Chişinău
13 martie 1939

Domnule Director General,

Avem onoare a înainta spre ştiinţă alăturata copie după traducerea din limba franceză a articolului „Un nou complot al Gărzii de Fier", apărut în ziarul „Le Temps" No. 28295 din 3 martie 1939, editat la Paris şi liber la introducerea în ţară.

Inspector Regional,
/ss/ Indescifrabil

Şeful Serviciului,
/ss/ Indescifrabil

Domniei Sale,
Domnului Director General al Poliţiei Bucureşti,
Directorul Siguranţei, Serviciul de Informaţii

Traducere din limba franceză din ziarul „Le Temps" No. 28295 din 3 martie 1939, editat la Paris, liber la Paris. Liber la intrarea în ţară.

Un nou complot al Gărzii de Fier

Un nou complot contra D-lui Armand Călinescu, vice-preşedintele Consiliului de Miniştri şi Ministru de Interne, ar fi fost descoperit de către organele Siguranţei Generale române. Cu toate că nici o informaţiune oficială n-a fost dată încă cu privire la această chestiune, totuşi unele cercuri informate, cred a şti că e vorba despre o nouă tentativă nereuşită a membrilor fostei „Gărzi de Fier". Arestările operate în ultimele zile ar fi dus la descoperirea acestui complot. Printre persoanele arestate s-ar găsi câţiva şefi ai grupărilor teroriste ale „Gărzii de Fier", dispăruţi de mai multe luni şi căutaţi de organele Justiţiei şi ale Poliţiei. Se aşteaptă ca astă-seară să se dea un comunicat oficial detaliat cu privire la ceastă chestiune. Se ştie că aproape o lună în urmă poliţia a descoperit deja un complot contra D-lui Călinescu.

P. conformitate,
/ss/ Caragea

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 43.

144. **1939 martie 14, Chişinău**. Adresă a Inspectoratului Regional de Poliţie al Basarabiei către Poliţia Bucureşti, Direcţia Siguranţei, Serviciul Informaţii prin care se transmite traducerea din limba engleză a articolului *O nouă conspiraţie pentru uciderea domnului Călinescu*", apărut în ziarul „The Manchester Guardian".

România
Inspectoratul Regional de Poliţie al Basarabiei Chişinău
1939 martie 14

Domnule Director,

Avem onoare a înainta spre ştiinţă alăturata copie după traducerea din limba engleză a articolului: „O nouă conspiraţie pentru uciderea D-lui Călinescu", apărut în ziarul „The Manchester Guardian" („Gardianul din Manchester") No. 28847 din 6 martie 1939, editat la Manchester şi liber la introducerea în ţară.

Inspector Regional,
/ss/ Indescifrabil

Şeful Serviciului,
/ss/ Indescifrabil

Domniei Sale,
Domnului Director General al Poliţiei Bucureşti,
Directorul Siguranţei, Serviciul de Informaţii

Traducere din limba engleză din ziarul „The Manchester Guardian" („Gardianul din Manchester") No. 28847 din 6 martie 1939, ce apare la Manchester.

Nouă conspiraţie pentru uciderea d-lui Călinescu

De la corespondentul nostru special.

Martie 5. O altă conspiraţie pentru uciderea Primului Ministru Român Dl. Călinescu, a mai fost descoperită. Printre cei arestaţi se află şi prinţesa Ioana Cantacuzino, sora fostului conducător al Gărzii de Fier şi Dl. Dragomirescu, un alt conducător al aceleiaşi organizaţiuni.

P. conformitate,
Translator,
/ss/ L. Reif

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 64.

145. **1939 martie 18, Iaşi**. Telegramă a Inspectoratului Regional de Poliţie Iaşi către Direcţiunea Generală a Poliţiei Bucureşti privind activitatea grupului care plănuia atentatul de la Chişinău împotriva primului ministru Armand Călinescu.

Poliţia Soroca cu raportul no. 54 din 17 cor. ne cere să înaintăm acelei poliţii pentru continuarea de cercetări pe legionarii teroriştі Comjic Ştefan, Frank Stefan şi Micu Emilian,

care din informații serioase ce deține, ar fi fost în strânsă legătură cu Mișcarea Legionară clandestină din Soroca și că prin ei s-ar putea identifica pe acei care au depozitat grenade și cartușe de arme militare în podul unuia din pavilioanele Spitalului Central Soroca.

Cum acești trei terorişti, implicați în atentatul contra d-lui Armand Călinescu, Președintele Consiliului de Miniștri, ce urma să se săvârșească la 5 februarie cor. la Chișinău, au fost trimiși, în conformitate cu ordinul D-vs. No. 16897/939, în lagărul de internare Miercurea-Ciucului, vă rugăm să binevoiți a da dispoziții urgente D-lui comandant al lagărului Miercurea-Ciuc ca, la prezentarea delegatului Inspectoratului General de Jandarmi Iași, să predea pe susnumiții terorişti pentru a fi conduși la Soroca pentru continuarea cercetărilor, încunoștințând, în același timp, și Inspectoratul Iași, pentru trimiterea escortei la Miercurea-Ciuc, în scopul arătat mai sus.

Inspector Regional de Poliție,
/ss/ Gh. Bârzescu

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 78.

146. **1939 martie, București**. Raport al Direcției Generale a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind activitatea Mișcării Legionare în perioada februarie 1938 – martie 1939.

Expunere cronologică
a evenimentelor și faptelor mai importante din țară în legătură cu Mișcarea Legionară, de la 16 februarie 1938 până la 20 martie 1939

16 februarie 1938, jud. Neamț: descoperirea unui depozit de arme și muniții, manifeste si tipărituri legionare, la călugării de la Mănăstirea Neamț.

21 februarie 1938: autodizolvarea partidului „Totul pentru Țară".

24 februarie 1938: plebiscitul pentru noua Constituție a decurs în liniște în toată țara.

6 martie 1938, București: apare primul manifest clandestin legionar, tipărit la Casa Verde, semnat „Un adevărat grup de legionari", în care se vorbește despre autodizolvare.

26 martie 1938, București: închiderea localurilor de comerț legionare. Scrisoarea lui Corneliu Codreanu către dl. prof. Iorga.

3 aprilie 1938, jud. Buzău: descoperirea mai multor arme militare și cartușe la legionarul Oancea Ion din com. Fundeni, subofițer pensionar.

16 aprilie 1938, Constanța: s-au confiscat de la legionari patru petarde provocatoare de fum.

18/19 aprilie 1938: descinderi și arestări de fruntași legionari în toată țara. Internarea lor în lagărele de la Tismana și Dragomirna. Descindere și percheziție amănunțită la Casa Verde. Arestarea lui Corneliu Codreanu.

19 aprilie 1938, București: condamnarea lui Corneliu Zelea Codreanu la 6 luni închisoare pentru ultraj adus prin scris d-lui prof. Nicolae Iorga.

20 aprilie 1938, Tighina: legionarii elevi Bulat Ghenadie și Parsacov Nicolae au arborat pe icoana Arhanghelului Mihail o eșarfă mare verde, pe care era scris „Trăiască Legiunea și Căpitanul".

21 aprilie 1938: Jurnalul Consiliului de Miniștri prin care organizațiunile: Legiunea Arhanghelul Mihail, Garda de Fier și Totul pentru Țară sunt și rămân dizolvate.

2 mai 1938, București: descoperirea rețelei de legături dintre Lagărul Miercurea-Ciuc

și legionarii din București Arestarea subl. activ Rădulescu Mircea și a d-nei maior Roventa.

10 mai 1938, București: arestarea lui Bartolomeu Livezeanu și Laurian Țălnaru, fruntași legionari dispăruți.

14 mai 1938: internații de la Tismana și Dragomirna sunt transferați la Miercurea-Ciuc.

17 mai 1938, București: începe procesul lui Corneliu Codreanu la Tribunalul Militar al Corpului II Armată.

22-25 mai 1938: se continuă raziile în toată țara, pentru descoperirea indivizilor suspecți, a armelor și materialului de propagandă.

26/27 mai 1938, București: condamnarea lui Corneliu Zelea Codreanu la 10 ani muncă silnică și 6 ani interdicție.

28 mai 1938, București: închiderea și sigilarea sediilor fostelor partide politice și trecerea avutului lor sub administrația Ministerului de Interne.

29 mai 1938, București: descoperirea unui „Gestetner" în birourile Wagons Lits, la care funcționarul Nacu Ion multiplica manifeste legionare.

30 mai 1938: se înființează un lagăr pentru femei la Mănăstirea Suzana din Prahova. Aici au fost reținute 9 femei.

1 iunie 1938, București: arestarea lui Corneliu Georgescu, fruntaș din comandamentul legionar.

12 iunie 1938, jud. Râmnicu-Sărat: la colonelul în rezervă Negulescu Gheorghe din com. Tătăranu s-au găsit 9 arme, muniții un revolver și numeros material de propagandă legionară.

15 iunie 1938, București: arestarea lui Radu Mironovici din comandamentul legionar.

17/18 iunie 1938, jud. Prahova: evadarea lui Alexandru Cantacuzino și Vasile Christescu, sărind din tren.

18 iunie 1938: condamnatul Corneliu Zelea Codreanu este transferat de la Jilava la Doftana, unde se înființează o gardă specială de jandarmi.

25 iunie 1938, București: condamnarea de către Tribunalul Militar al Corpului II Armată a 18 fruntași legionari în frunte cu Gheorghe Clime.

26 iunie 1938, București: arestarea fruntașului legionar Strugaru Nicolae.

28 iunie 1938, București: descoperirea arhivei secrete a partidului „Totul pentru Țara" în str. Puțul cu Plopi nr. 14. Depozitare: Chisăliță Dumitru și Adrorian Teodor.

29 iunie 1938, București: descoperirea aparatului clandestin de radio-emisiune al legionarilor în str. Uranus nr. 79 la Țopa Gheorghe, Adrorian Teodor și Herișescu Ștefan.

9 iulie 1938, Constanța: atentat cu dinamită contra automotorului nr. 9269 pe linia Constanța-Techirghiol. Nu au fost victime. Autorii necunoscuți.

20 iulie 1938, București: arestarea și trimiterea în judecată a 16 lucrători și funcționari din întreprinderile "Malaxa", pentru activitate legionară.

22 iulie 1938, București: arestarea lui Șușman Iuliu, organizator al muncitorimii legionare.

29 iulie 1938, Aiud: manifestație legionară în restaurantul grădinii publice. Un grup de străjeri au intonat imnul legionar.

30 iulie 1938: un număr de 18 legionari condamnați au fost transportați de la Jilava la Penitenciarul Râmnicu-Sărat (lotul Clime).

1 august 1938, București: arestarea fruntașilor legionari dispăruți: Antoniu Ion, Dobrin Ion, Popescu Vasile, Bulbuc Emil și Pop M., surprinși într-o ședință la sediul societății „Viforul-Dacia".

5 august 1938, Bucureşti: descoperirea unui „Gestetner" la Fabrica de Avioane I.C.A.R., la care funcţionarul Böhm multiplica manifeste. S-au găsit 100.000 file hârtie specială.

14 august 1938: la Penitenciarul Râmnicu-Sărat se mai transferă 12 legionari condamnaţi (Decemvirii şi doi Nicadori).

20 august 1938: apare şi se răspândeşte în toată ţara broşura: „Adevărul în procesul Căpitanului".

23 august 1938, Sibiu: Viorel Trifa şi prof. Nicolae Pătraşcu tipăresc în 4000 exemplare broşura „Adevărul în procesul Căpitanului". Cea mai mare parte a fost confiscată.

3 septembrie 1938, Bucureşti: arestarea şi trimiterea în judecată a 20 funcţionari şi lucrători de la fabrica „S.E.T." pentru activitate politică interzisă.

10 septembrie 1938: noi descinderi la legionari în toată ţara, în urma cărora se internează în domiciliu obligatoriu la Vaslui 238 legionari.

13 septembrie 1938, Bucureşti: arestarea şi trimiterea în judecată a 20 funcţionari şi lucrători de la atelierele „Leonida" pentru activitate legionară.

13 septembrie 1938: începutul campaniei de răspândire a manifestelor clandestine legionare, prin toate mijloacele.

14 septembrie 1938, Bucureşti: arestarea asist. univ. Iordache Nicoară, din comandamentul legionar.

15-17 septembrie 1938: se transferă 135 legionari de la Miercurea-Ciuc la Vaslui. La Miercurea-Ciuc rămân 90 internaţi.

16 septembrie 1938: condamnatul Corneliu Zelea Codreanu este transferat de la Doftana la Penitenciarul Râmnicu-Sărat, iar Ion Zelea Codreanu este transferat la Odorhei.

27 septembrie 1938, Bucureşti: descoperirea unei maşini de tipărit „Boston" la Gheorghe Roşca din Calea Plevnei nr. 45.

28 septembrie 1938, Bucureşti: descoperirea întregului material al propagandei scrise legionare în casele aceluiaşi Gheorghe Roşca, în cantitate de aproximativ două vagoane. Confiscarea materialelor.

28 septembrie 1938, jud. Prahova: se desfiinţează domiciliul obligatoriu de la Mănăstirea Suzana, punându-se în libertate deţinutele.

12 octombrie 1938: se descoperă organizaţiile „Frăţiile de Cruce" la şcolile secundare din ţară. Se operează arestări.

14 octombrie 1938, jud. Timiş: atentat de cale ferată încercat în apropierea Haltei Aliuş, pe linia Timişoara-Radna.

20 octombrie 1938, Bucureşti: descoperirea planului loviturii de stat proiectate de legionari, cu ordinea de bătaie pe întreaga ţară şi arestarea lui Filipov Vasile, comandantul Centrului Studenţesc Legionar.

Octombrie 1938, Bucureşti: manifestaţie studenţească la Universitate pentru eliberarea lui C. Z. Codreanu; 70 studenţi arestaţi şi trimişi în judecată. Descoperirea unui „Gestetner" la Administraţi Financiară de Galben, la care funcţionarii Măgirescu Ion şi Georgescu au multiplicat 800 manifeste legionare.

27 octombrie 1938, Bucureşti: prinderea lui Alexandru Cantacuzino, în str. Bucegi nr. 47.

29 octombrie 1938, Bucureşti: descoperirea unei maşini „Boston" la tipograful Cristache Ion, care tipărea manifeste legionare.

1 noiembrie 1938, Beiuş: incendierea depozitelor de lemne din Beiuş; autor: studentul legionar Dragomirescu N. de la Politechnică.

2 noiembrie 1938, Oradea: se răspândesc manifeste legionare în rândurile moţilor,

prin care locuitorii sunt instigaţi la revoltă pentru eliberarea căpitanului Şiancu. În aceeaşi zi se constată începutul de incendii la stabilimentele forestiere evreieşti din comunele Finiş şi Şuncuiuş din jud. Bihor; au fost arestaţi 28 legionari. Legionarul Andor Nicolae din Seleuş – Bihor, a împuşcat pe avocatul Bosormeny Emil din Oradea, fost preşedinte al organizaţiei Social-Democratice.

4 noiembrie 1938, Cluj: atentat cu bombe la cantina studenţilor evrei din Cluj; autor: legionarul Uţă Dumitru.

5 noiembrie 1938, Cluj: a tentat asupra fabricii textile din localitate; autor bănuit: Trandafir Florea din Timişoara.

11 noiembrie 1938, jud. Tighina: ia fiinţă domiciliul obligatoriu Sadaclia, în care se internează 29 preoţi transferaţi din celelalte lagăre.

12 noiembrie 1938, Lugoj: atentat cu petarde contra uzinei de gaz aerian; autori: Bică Anania, Petre Andrei si Făgădaru Nicolae.

13 noiembrie 1938, Cernăuţi: legionarii trimit scrisori de ameninţare tuturor capilor de autorităţi civile şi militare din Cernăuţi.

16 noiembrie 1938, Reghin: atentat săvârşit de legionari asupra sinagogii din localitate.

16 noiembrie 1938, jud. Câmpulung: atentat săvârşit de legionari la fabrica de cherestea din com. Pojorâta; atentat la fabrica de cherestea „Vogel Singel" din comuna Vama; atentat la fabrica de cherestea „Moltz" din comuna Vama.

16 noiembrie 1938, Rădăuţi: atentat la fabrica de perii „Cohn" din localitate.

17 noiembrie 1938, jud. Rădăuţi: incendierea de către legionari a glugilor de paie a trei evrei din com. Straja.

19 noiembrie 1938, jud. Câmpulung: incendierea mai multor clădiri evreieşti din Câmpulung de către legionarii: Gheorghe Beştea, Mircea Silvestru, Lazăr Saghin Miron Vladimir şi Fetişor Dumitru, la ordinul comandantului legionar Ţurcanu Ion, azi dispărut.

20 noiembrie 1938, jud. Severin: atentat asupra depozitului Societăţii Forestiere „Lomaş" din com. Zăvoi, executat de legionarii Daneţiu C., Vucea Emil, Radu Liviu şi Muraru Mihai din com. Ferdinand, jud. Severin.

20 noiembrie 1938, jud. Neamţ: jandarmii surprind pe teritoriul com. Zănesti, în câmp, 100 legionari sub conducerea lui Herghelegiu, eliberat de la Miercurea-Ciuc, care îi convocase pentru a organiza o acţiune teroristă; au fost arestaţi 48 şi înaintaţi Tribunalului Militar Braşov.

20 noiembrie 1938, Alba Iulia: atentat asupra sinagogii din localitate, săvârşit de legionarii Popovici Alexandru, Gruiţă Alexandru, Grindeanu Emil şi locot. Borza Zenobiu.

24 noiembrie 1938, Miercurea-Ciuc: toţii internaţii de la Miercurea-Ciuc sunt transferaţi la Vaslui, iar lagărul desfiinţat.

25 noiembrie 1938: acţiunea teroristă ia proporţii îngrijorătoare. Se produc numeroase atentate cu bombe şi dinamită contra evreilor şi avutului lor.

26 noiembrie 1938, Timişoara: atentate cu grenade la teatrul comunal din localitate, executat de legionarii în frunte cu Fleschin Petre.

27 noiembrie 1938, Cluj: atentat cu petarde săvârşit de legionari asupra cafenelei „Metropol".

28 noiembrie 1938, Cluj: împuşcarea rectorului Ştefănescu-Goangă şi a agentului Gruia, executată de legionarii Pop Ion şi Lăscăianu Aurel.

28 noiembrie 1938: apare şi se răspândeşte ziarul „Curierul Legionar" în care se fac ameninţări la adresa autorităţilor, îndemnându-se legionarii la răzbunare.

29 noiembrie 1938, Caransebeş: legionarul Benec Constantin şi alţii incendiază fa-

brica de butoaie şi parchete din localitate.

30 noiembrie 1938, Bucovina: legionarii Pisarciuc, Ţigara Emanoil şi alţii, din ordinul lui Ion Ţurcanu, provoacă o serie de incendii în regiunea Cernăuţi.

30 noiembrie 1938, Tâncăbeşti: împuşcarea lui Corneliu Codreanu şi a asasinilor lui Duca şi Stelescu, pe când vroiau să fugă de sub escortă.

30 noiembrie 1938, Miercurea-Ciuc: ia fiinţă din nou domiciliul obligatoriu în localitate.

1 decembrie 1938, Reşiţa: atac la depozitul de explozibil al U.D.R. comis de patru necunoscuţi.

1 decembrie 1938, jud. Hunedoara: dinamitarea farmaciei evreieşti din comuna Crişcior de către legionarul Popa Ion.

3 decembrie 1938, com. Andronache: descoperirea tipografiei clandestine a Comandamentului Legionar la o fermă din com. Andronache; tipografia era condusă de Constantin Cristescu şi prof. Pătraşcu, dispăruţi.

4 decembrie 1938, Cernăuţi: atentat asupra lt.-col. magistrat Cristescu; autori: Ludodovici Leonid, Rahmistriuc Alexandru, Ragjanov Dociu, Zus Constantin, Stănescu Mihai şi alţii; arestarea acestora.

6 decembrie 1938: descinderi şi identificări de membri ai „Frăţiilor de Cruce" în toată ţara; înaintarea la Miercurea-Ciuc a 47 din aceştia.

12 decembrie 1938, Bucureşti: descoperirea planului de atac asupra Băncii Naţionale, în care se menţionau oamenii şi armamentul necesar pentru blocarea tezaurului; planul găsit la Sârbu Gheorghe, confecţionat de funcţionarul Ropală Cătălin, din ordinul lui Horia Sima, conducătorul Mişcării teroriste Legionare.

12 decembrie 1938, Bucureşti: descoperirea planului de ocupare a postului naţional de Radio Difuziune, găsit la legionarul Sârbu Gheorghe şi confecţionat de Haidu Ion, funcţionar la Societatea Radio, din ordinul lui Horia Sima.

21 decembrie 1938: eliberarea a 33 de preoţi cu domiciliul obligatoriu la Sadaclia (care se desfiinţează) şi a 97 internaţi de la Vaslui.

16 decembrie, Bucureşti: descoperirea planului ocupării Tribunalului Militar al C. II A., găsit la legionarul Stahu Petre, funcţionar P.T.T.

24 decembrie 1938, Bucureşti: descoperirea unei organizaţii de muncitori de la fabrica „Laromet", înjghebată de Macoveschi Ion în vederea unui complot contra d-lui Armand Călinescu.

29 decembrie 1938, Bucureşti: arestarea lui Pavelescu Alexandru, şeful Corpului Muncitoresc Legionar, odată cu încă 7 legionari şefi de sectoare şi secţii muncitoreşti.

2 ianuarie 1939, Bucureşti: arestarea a 5 ajutori şi curieri ai lui Horia Sima.

3 ianuarie 1939, Bucureşti: descoperirea caselor conspirative legionare din str. Aureliu 14, Bucovinei 2, Minotaurului 44 şi a loviturii de Stat proiectată de legionari pentru 6 ianuarie 1939.

3 ianuarie 1939, Bucureşti: descoperirea planului ocupării Şcoalei Pregătitoare de Ofiţeri de Infanterie Bucureşti în care se menţiona întregul efectiv ofiţeri şi trupă în ajunul jurământului noilor elevi (17 decembrie 1938); au fost arestaţi legionarii Dorea Afilon, elevul Mincă Ilie şi Danielescu Zosim, care au procurat planul, cerut de Horia Sima.

7 ianuarie 1939, Bucureşti: o explozie dărâmă casa din str. Cpt. Oarcă 23; la cercetări se constată moartea studentului Dumitrescu Nicolae, dispariţia din casă a studenţilor Stroescu Alexandru şi Achim Mircea; aceştia fabricau petarde şi gaze; s-au găsit 1500 petarde şi o mare cantitate de materiale explozibile.

8 ianuarie 1939, jud. Storojineţ: la Ciornohuzi, jud. Storojineţ, jandarmii identifică o

maşină cu mai multe persoane care veneau de la Cernăuţi; s-a constatat că locot. Maricari Nicolae a înlesnit trecerea în Polonia a legionarilor Trifa Viorel, Cristescu C., Pătraşcu N. şi alţii; s-au găsit şi alţi ofiţeri complici.

24 ianuarie 1939, Bucureşti: descoperirea organizaţiei legionare care confecţiona aruncătoare de flăcări, sub conducerea lui Mihăilescu Virgil şi lt. Dumitrescu Nicolae; s-au găsit 21 aparate; lt. Dumitrescu s-a sinucis în timpul anchetei; a doua zi s-a sinucis şi Constantina Grecu, arestată, fiind curiera principală a Comandamentului Legionar.

28 ianuarie 1939, Bucureşti: împuşcarea prof. Vasile Christescu, conducătorul legionarilor.

8 februarie 1939, Bucureşti: descoperirea unui depozit de arme şi grenade de război în str. Pretorieni nr. 8; arestarea a 8 studenţi care organizaseră un complot contra d-lui Ministru de Interne Armand Călinescu.

9 februarie 1939, Bucureşti: descoperirea unui alt complot contra d-lui Armand Călinescu, pus la cale de înseşi conducătorii legionari înlocuitori ai lui Horia Sima: Nadoleanu, dr. Iovu şi Vucu Martin.

13 februarie 1939, Iaşi: descoperirea nucleului terorist din localitate, în legătură cu nucleele din Bucureşti; s-a găsit armament (grenade şi revolvere) şi s-au arestat 33 legionari, printre care şi doi ofiţeri activi.

20 februarie – 20 martie 1939: se constată diminuarea activităţii legionare sub orice formă, în toată ţara.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1005, f. 230-238.

147. **1939 aprilie 5, Bucureşti**. Referat al Direcţiei Generale a Poliţiei, Serviciul Poliţiei Sociale referitoare la regimul publicaţiilor legionare aflate în bibliotecile publice.

Serviciul Poliţiei Sociale
Brigada I Informaţii

Referat

Ministerul de Interne, Direcţia Administraţiei de Stat, prin adresa nr. 84 A/939, face cunoscut ca să se ia măsuri pentru a se scoate din toate bibliotecile toate publicaţiunile cu caracter legionar care au fost editate sau redactate de înseşi organele dizolvate ale fostelor partide „Garda de Fier" şi "Totul pentru Ţară".

În ceea ce priveşte publicaţiunile independente care au numai articole ocazionale, vor fi lăsate. Numerele festive însă închinate legionarilor vor fi distruse.

În urma cercetărilor şi informaţiilor făcute la toate bibliotecile publice din Capitală nu s-a găsit decât la „Biblioteca Publiciştilor", din Pasagiul Victoria, romanul „Tigrii", ce a fost ridicat de noi.

Tot în acest scop s-a trimis în copie susmenţionata adresă celor patru chesturi.

Referitor la cele de mai sus, vă rugăm să binevoiţi a dispune.

Comisar Ajutor,
/ss/ Indescifrabil

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 12/1939, f. 104.

148. **1939 aprilie, Bucureşti**. Extras din Darea de seamă a Direcţiei Generale a Poliţiei pe luna aprilie 1939 privind situaţia politică internă şi activitatea Mişcării Legionare.

Situaţia politică pe luna aprilie 1939

Mişcarea Legionară. După Decretul de dizolvare, Mişcarea clandestină Legionară a trecut succesiv în stadii din ce în ce mai conspirative, membrii de seamă şi conducătorii internaţi recurgând la toate mijloacele ca întreaga acţiune să fie cât mai conspirativă. Scopul activităţii ce se desfăşura era evident: crearea unei stări de spirit favorabile acţiunilor de violenţă şi pregătirea unor elemente de elită, care să fie gata oricând să îndeplinească cele mai grele misiuni, chiar cu riscul jertfei lor personale.

Pe când celelalte partide şi-au încetat activitatea sau au continuat-o sub forme care nu aveau nimic conspirativ în ele, această Mişcare, sub sugestia unor factori străini de ţară şi chiar cu concursul material al acestora, a continuat să activeze, având ca prim scop subminarea regimului inaugurat prin Constituţia din februarie 1938.

În acest scop s-a constituit, în Bucureşti, un Comandament clandestin legionar, ai cărui conducători s-au schimbat succesiv, care au recurs de îndată la reorganizarea Mişcării, dezorganizată în urma arestării şi condamnării lui Codreanu, din cauza panicii care se produsese în rândurile membrilor ei cei mai devotaţi, care odată cu internările începuseră să se suspecteze unii pe alţii, învinuindu-se reciproc de arestarea conducătorilor, mai ales că se arestaseră unele persoane care activaseră în flanc conspirativ, fără să se afişeze vreodată ca legionari.

Organizarea s-a făcut cu ajutorul elementelor mai vechi, recrutându-se conducătorii din centrele studenţeşti legionare, care aveau misiunea să formeze cadre în rândurile studenţilor din centrele universitare în masele muncitoreşti de la oraşe şi în populaţia de la sate.

Celula de bază era un cuib format din maximum 4 persoane, cu un şef. Acesta ţinea legătura cu şeful de grup la studenţi (pe facultăţi), cu şeful de sector (la profesiuni) şi cu şeful de garnizoană la sate (pe plăşi). Aceştia din urmă ţineau, la rândul lor, legătura cu şeful Centrului Studenţesc Legionar, cu şeful Corpului Muncitoresc şi cu conducătorul de garnizoană. Toţi activau sub conducerea şefului Organizaţiei Judeţene, care făcea legătura cu Comandantul Clandestin din Bucureşti, fie prin şeful de regiune, fie direct prin curieri. Singura deosebire de dinainte de dizolvare era că şefii nu se mai cunoşteau lateral, ci numai vertical în cadrul aceleiaşi organizaţii. Nici membrii cuibului nu se mai cunoşteau între ei şi nici nu aveau voie să se intereseze unii de alţii.

Prin acest mijloc se reuşise să se păstreze conspiraţia ceva mai mult. Ca să se menţină şi mai mult în clandestinitate, se dispusese ca toţi neofiţii (adică membrii noi recrutaţi în Mişcare) să formeze organizaţii paralele, adică membrii noi de o parte, iar cei vechi de altă parte, ca să nu se cunoască între ei şi să nu ştie unii de soarta altora.

Totodată s-au făcut încadrări noi, punându-se la locurile de răspundere, în locul celor care dispăruseră sau fuseseră internaţi, elemente destoinice, recrutate din rândurile fiilor de ţărani silitori la carte şi curajoşi, dar care nu avuseseră roluri principale de conducători în Mişcare.

Odată cu reorganizarea Mişcării s-a pus în aplicare planul de lucru care consta în următoarele acţiuni:

Educarea membrilor în cultul jertfei şi în spiritul Mişcării Legionare. Educaţia se făcea în cadrul cuiburilor, unde se glorifica sacrificiul lui Codreanu, iar ca mijloc de solidariza-

re pe cei liberi cu cei închişi se strângeau cotizaţii pentru a se uşura traiul celor arestaţi şi pentru a se continua Mişcarea. În mod sigur că, în afară de fondurile primite de la aşa-zişii prieteni, legionarii mai primeau fonduri şi de la agenţii străini care, desigur, supravegheau îndeplinirea întregului plan de acţiune.

Intensificarea propagandei pentru eliberarea lui Codreanu, căuta să creeze în opinia publică o stare de spirit prielnică agitaţiilor, din care să rezulte că actualul regim este nestabil, că Mişcarea Legionară este în plină dezvoltare şi că foarte curând ţara trebuia să se ridice împotriva guvernului.

Încercarea de se crea discordii între membrii guvernului şi, mai ales, de a face odios în faţa M. S. Regelui pe dl. Ministru Armand Călinescu. Pentru realizarea acestei acţiuni s-au tipărit şi răspândit manifeste în care se atacă Coroana, Patriarhul şi Primul Ministru, domnii Iorga şi Gh. Tătărăscu, dar în special pe Primul Ministru Armand Călinescu.

S-a trecut apoi la partea activă a acţiunii. Astfel s-a recurs la masele studenţeşti pe care au căutat să le îndemne la tulburări. Acţiunea încercată la Cernăuţi a fost considerată ca eşuată şi nepotrivită. De aceea, s-a dat ordin de înarmare a legionarilor, iar înarmarea s-a făcut în taină şi cu cea mai mare discreţie. Fiecare s-a înarmat personal şi fără să comunice celorlalţi membri din organizaţii, încât nu se ştia precis cine este înarmat.

S-a dat ordin să se păşească la ultima fază a planurilor ce puseseră la cale, adică executarea de atentate. Executarea a fost lăsată la iniţiativa şi posibilităţile fiecărui legionar înarmat. Nici chiar persoanele care trebuiau asasinate nu au fost desemnate, în afară de ministrul Armand Călinescu şi nici ce atentate să fie săvârşite.

Se urmărea prin această panică în populaţie derutarea guvernului şi intimidarea autorităţilor însărcinate cu măsurile de represiune. Aşa s-a ajuns la atentatele de la Oradea, Timişoara, Cluj şi la încercarea de asasinare a rectorului Universităţii din Cluj.

Apoi a survenit împuşcarea lui Codreanu. Surprinsă şi dezorientată de acest fapt neprevăzut, Conducerea şi Comandamentul Clandestin din Bucureşti au reorganizat din nou Mişcarea, purificând-o de elementele nehotărâte şi au dat semnalul Reînvierii, prin încercarea de asasinare a Preşedintelui Tribunalului Militar din Cernăuţi.

S-a lansat lozinca „Răzbunarea Căpitanului" prin asasinarea d-lui ministru Armand Călinescu, pentru victoria legionară. S-a procedat din nou la o nouă epurare în rândurile legionarilor. Membrii Mişcării nu se mai întâlnesc între ei la şedinţele de cuiburi. Fondurile se adună de şefii de cuib, iar legăturile se ţin individual cu fiecare de către şeful de cuib. Aceasta este forma cea mai conspirativă a Mişcării.

Se observă în special preocuparea şi insistenţa de a se adânci în opinia publică convingerea că Mişcarea Legionară va triumfa în România cu concursul Germaniei, care va impune la conducerea ţării un guvern al Gărzii de Fier.

Mişcarea este susţinută cu fonduri acordate de „Prietenii Legionarilor" şi, desigur, şi cu fonduri din străinătate. A doua sursă de substanţă o formează fondurile colectate pe calea cotizaţiilor săptămânale acumulate de către şefii de cuiburi de la fiecare legionar.

Actualii conducători primesc, desigur, sugestii şi de la legionarii internaţi, însă planul de lucru şi mijloacele de acţiune le sunt indicate în mod cert de către agenţii unei ţări străine. Din acest punct de vedere se constată o strânsă legătură între elementele legionare şi unii germani. Evidenţa acestor legături se observă în majoritatea localităţilor în care se găsesc germani, fapt din care se poate trage concluzia că această Mişcare ar putea fi folosită de germani, în scopuri străine intereselor ţării noastre.

Se pun la cale comploturi împotriva d-lui Preşedinte de Consiliu Armand Călinescu şi, probabil, şi împotriva altor personalităţi de seamă, al căror plan de execuţie va avea un caracter cu totul nou.

Organizarea şi educaţia se fac tot de către studenţi, însă ca element de execuţie vor fi folosiţi legionari din Corpul Muncitoresc şi cei de la sate şi apoi vor recurge la organizaţia cea mai conspirativă „Prietenii Legionarilor", care este ultima rezervă.

• DANIC, Fond Direcţia Generală a Poliţiei, dosar nr. 9/1939, f. 8-12.

149. **1939 [mai 3], Bucureşti**. Notă informativă a Inspectoratului General al Jandarmeriei, Serviciul Jandarmeriei, Biroul Special privind activitatea membrilor muncitori ai Mişcării Legionare.

Legiunea Jandarmi C.F.R.

Inspectoratul General al Jandarmeriei deţine următoarele informaţiuni:

Toţi muncitorii de la Atelierele C.F. Bucureşti-Triaj erau comunişti, dar în timpul ultimei campanii electorale, majoritatea dintre ei s-au înscris în fostul partid „Totul pentru Ţară", plătind lunar cotizaţii. După desfiinţarea partidelor politice şi moartea lui C. Z. Codreanu, parte din muncitori au refuzat a mai plăti cotizaţii, declarând că banii colectaţi au fost însuşiţi de diferite persoane, fără a fi întrebuinţaţi pentru scopul care s-au dat. Aceştia s-au alăturat din nou mişcării comuniste, începând să desfăşoare o vie activitate în toate întreprinderile industriale, unde agenţii lor caută a recruta aderenţi printre muncitorii nemulţumiţi, activitate care s-a intensificat de la înfiinţarea partidului „Frontul Renaşterii Naţionale".

O altă parte a muncitorilor, care deşi declară că au renunţat la Mişcarea Legionară, au făcut aceasta numai ca o formalitate, rămânând credincioşi acestei mişcări şi continuă a întreţine propaganda verbală de la om la om. Nemaiputând strânge cotizaţii lunare, au început a contribui benevol cu diferite sume sub denumirea de „ajutor". Din aceste sume se distribuie ajutoare în bani şi alimente legionarilor condamnaţi, celor cărora li s-a fixat domiciliu obligatoriu şi familiilor acestora. Atât propaganda, cât şi colectarea de bani, se face cât se poate de discret pentru a nu fi descoperiţi de organele poliţieneşti.

Veţi face serioase şi permanente investigaţiuni, urmărind îndeaproape activitatea lucrătorilor C.F.R., iar constatările se vor raporta la timp Inspectoratului General.

Şeful Serviciului Jandarmeriei,
/ss/ Lt.-colonel, Ştefan Gherovici

Şeful Secţiei II-a Siguranţa Statului,
/ss/ Maior, Florian Stoenescu

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7547, f. 56.

150. **1939 mai 9, Bucureşti**. Decret-lege pentru reforma electorală.

Capitolul I – Compunerea Adunărilor. Alegători şi eligibili

Art. 1. Reprezentarea naţională se compune din Adunarea Deputaţilor şi Senat.

Art. 2. Adunarea Deputaţilor se compune din 258 reprezentanţi.

Numărul lor pe circumscripţii şi categorii de îndeletniciri este stabilit în tabloul anexat, care face parte integrantă din legea de faţă.

Art. 3. Alegerea deputaţilor se face prin vot secret, obligatoriu şi exprimat prin scrutin uninominal pe circumscripţiuni.

Sunt 11 circumscripţii electorale şi anume pentru fiecare ţinut câte una, plus capitala Ţării. Durata mandatelor este de 6 ani.

Art. 4. Spre a fi eligibil în Adunarea Deputaţilor se cere:

a) A fi cetăţean român;

b) A avea exerciţiul drepturilor civile şi a fi înscris în lista electorală pentru circumscripţia şi categoria de îndeletniciri pe care trebuie s-o reprezinte;

c) A avea domiciliul în România.

Femeile nu sunt eligibile în Adunarea Deputaţilor.

Art. 5. Au drept de vot pentru alegerea deputaţilor cetăţenii români, bărbaţi şi femei, care întrunesc condiţiunile următoare:

a) Au vârsta de 30 ani împliniţi;

b) Sunt ştiutori de carte;

c) Practică efectiv o îndeletnicire intrând în vreuna din următoarele trei categorii:

1) Agricultură şi muncă manuală;

2) Comerţul şi industria;

3) Ocupaţiuni intelectuale.

d) Nu intră în nici unul din cazurile de incapacitate sau nedemnitate prevăzute de legea de faţă.

Art. 6. Senatul se compune din senatori numiţi de rege, din senatori de drept şi din senatori aleşi.

Art. 7. Senatorii numiţi de rege trebuie să întrunească condiţiile generale de obligativitate pentru acest corp.

Numărul lor este de 88, adică egal cu al senatorilor aleşi, fixat în tabloul anexat, care face parte integrantă din legea de faţă.

Art. 8. Sunt senatori de drept, în virtutea înaltei lor situaţiuni în stat şi biserică:

a) Moştenitorul Tronului de la vârsta de 18 ani împliniţi;

b) Toţi principii Familiei Regale, majori;

c) Patriarhul şi mitropoliţii Ţării;

d) Episcopii bisericilor ortodoxă română şi greco-catolică, întrucât sunt aleşi conform legilor Ţării;

e) Capii confesiunilor recunoscute de stat, câte unul din fiecare confesiune, întrucât sunt aleşi sau numiţi conform legilor Ţării şi reprezintă un număr de peste 200.000 de credincioşi;

f) Senatorii de drept recunoscuţi până la data de 27 februarie 1938, pe baza legii electorale din 27 martie 1926.

Art. 9. Senatorii aleşi sunt desemnaţi prin vot obligatoriu, secret şi exprimat prin scrutin uninominal.

Toţi alegătorii din ţară constituie o singură circumscripţie, al cărei sediu este la Curtea de Apel din Bucureşti.

Numărul senatorilor aleşi este de 88.

Repartiţia mandatelor pe îndeletniciri este cea stabilită în tabloul anexat, care face parte din prezenta lege.

Art. 10. Pentru a fi eligibili în Senat, bărbaţii şi femeile trebuie să întrunească următoarele condiţiuni:

a) Să fie cetăţenii români;

b) Să aibă vârsta de 40 de ani împliniţi;

c) Să aibă exerciţiul drepturilor civile şi să fie înscrişi în lista electorală pentru categoria de îndeletnicire pe care trebuie s-o reprezinte;

c) Să aibă domiciliul în România.

Art. 11. Au dreptul de vot pentru alegerea senatorilor, cetăţenii români, bărbaţi şi femei, care întrunesc condiţiile următoare:

a) Au vârsta de 30 de ani împliniţi;

b) Sunt ştiutori de carte;

c) Nu intră în nici unul din cazurile de incapacitate sau nedemnitate prevăzute de legea de faţă;

d) Sunt membrii în organele de conducere ale corpurilor constituite în stat, din cele trei categorii de îndeletniciri prevăzute la art. 5 din prezenta lege. [...]

Capitolul VII – Dispoziţiuni diverse

Art. 65. Ordinea în timpul alegerilor va fi păstrată de un detaşament de jandarmi rurali puşi la dispoziţie, la cererea primului preşedinte al Curţii de Apel.

Art. 66. Nimeni nu poate candida decât într-o singură circumscripţie electorală şi pentru o singură Adunare. Senatorii de drept şi cei numiţi, nu mai pot candida în alegeri pentru nici o Adunare.

Art. 67. Încetează de a mai avea exerciţiul mandatului deputaţii sau senatorii care vor pierde vreuna din condiţiile cerute pentru a fi eligibili. Se exceptează cazul senatorilor care reprezintă o organizaţie profesională şi care nu pierd mandatul dacă organizaţia a fost dizolvată printr-un act al puterii executive.

Art. 68. Membrii Parlamentului vor purta la şedinţe şi solemnităţi în mod obligatoriu uniforma Frontului Renaşterii Naţionale.

• „Monitorul Oficial", din 9 mai 1939.

151. **1939 mai 22, Iaşi**. Notă a Inspectoratului de Poliţie al Ţinutului Prut privind activitatea membrilor Mişcării Legionare.

Inspectoratul de Poliţie al Ţinutului Prut
Secret 22 mai 1939

Notă

Din verificările făcute în cuprinsul întregului Ţinut (teritoriul urban) s-a constatat că, până în prezent, legionarii n-au primit instrucţiuni, de la conducerea centrală referitoare la atitudinea pe care s-o adopte în apropiatele alegeri.

În oraşele din raza Ţinutului Prut s-au înscris foarte puţini legionari în listele electorale, deoarece majoritatea din ei sunt tineri, nu au vârsta de 30 de ani împliniţi şi, deci, nu îndeplinesc condiţiunile legii.

Din aceeaşi cauză, informaţiunea că legionarii s-ar înscrie în listele electorale pentru ca prin anularea voturilor să poată vedea numărul membrilor pe care pot conta, nu pare verosimilă, întrucât tot tineretul sub 30 ani n-ar figura în această quasi-statistică.

În acelaşi timp, legionarii din Iaşi, criticând dispoziţiunile legii electorale, spun că, întrucât ei – tineretul – nu pot lua parte la viaţa politică, nu-i interesează alegerile şi ca atare ar fi nimerit ca cei care se vor înscrie în listele electorale şi vota să-şi anuleze voturile.

În afară de aceasta, legionarii spun că trebuie să evite orice încercare de manifestare pe teren politic, pentru a nu atrage asupra lor noi măsuri represive, cu un cuvânt mai mult acum, în preajma sesiunii de examene, când au de studiat materiile respective.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 323.

152. **1939 mai 25, Galaţi**. Raport al Inspectoratului Regional de Poliţie „Dunărea de Jos" către Direcţia Generală a Poliţiei Bucureşti, Direcţiunea Siguranţei privind atitudinea membrilor Mişcării Legionare la alegeri.

Domnule Director General,

Până ieri 25, cercurile legionare din Ţinutul Prut nu primiseră instrucţiuni de la conducerea centrală referitoare la atitudinea pe care s-o adopte în alegerile de la 1 şi 2 iunie a.c. Însă, starea de spirit dintre ei este ostilă Noii Constituţii şi Legii electorale, întrucât, pe lângă alte principii care nu le convin, conţin şi condiţiunea ca cetăţenii să aibă vârsta de 30 ani împliniţi, pentru a fi în măsură să ia parte la viaţa politică a statului. Ori, este ştiut că osatura Mişcării Legionare o formează tineretul universitar, care nu îndeplineşte această condiţie, întrucât studenţii au în medie vârsta între 18 şi 26 ani, astfel că ei nu au drept de vot.

În afară de aceasta, legionarii privesc cu ostilitate legea electorală şi alegerile, deoarece spun că ambele vin să întărească poziţia actualului regim, atât faţă de opinia publică din ţară, cât şi faţă de cea din străinătate, şi prin urmare vor căuta să facă dificultăţi guvernului, sabotând alegerile.

Un cuvânt de ordine era lansat printre ei, ca acei care se înscriu în listele electorale să-şi anuleze voturile. Acest cuvânt de ordine a fost întărit printr-o dispoziţiune primită în ziua de 25 (deci, după închiderea listelor electorale) de către cercurile legionare din Iaşi, prin care se spune că gardiştii înscrişi în liste să se ducă la vot, dar să-şi anuleze voturile. Legionarii spun că acest procedeu al lor are dublu scop: întâi să dovedească M. S. Regelui şi Ţării că actualul guvern şi candidaţii propuşi pentru locurile de senatori şi deputaţi nu sunt în asentimentul poporului. În al doilea rând, prin anularea voturilor, legionarii vor face şi quasistatistică de numărul membrilor pe care mai pot conta în întreaga ţară şi pe care s-o oferе opiniei publice ca o dovadă că Mişcarea Legionară n-a fost distrusă şi că persistă încă masele cetăţeneşti.

Legionarii scontează ca voturile anulate să fie destul de numeroase, deoarece pe lângă cele ale lor se vor adăuga voturile anulate ale foştilor naţional-creştini (despre care se vorbeşte în raportul nostru Nr. 9279 de azi), ale foştilor naţional-liberali, nemulţumiţi

şi în mare parte ale celor neştiutori, în special ţăranii, care nefiind deprinşi cu noul sistem de vot, vor comite greşeli ce vor duce la anularea voturilor.

Pe lângă acestea, legionarii vor spune că statistica nu este fidelă, deoarece toţi partizanii lor sub vârsta de 30 ani nu figurează în statistică.

În ce priveşte procedeul de anulat voturile, legionarii au preconizat următoarele: să pună în plicul de vot mai multe buletine-fotografii decât numărul legal; să rupă toate buletinele-fotografii şi să le pună în plic; să introducă în plic pe lângă buletinele-fotografii ale candidaţilor şi fotografii ale conducătorilor legionari vii sau morţi; să scrie pe buletine injurii la adresa candidaţilor.

Inspector Regional,
/ss/ Gh. Bârzescu

Şeful Poliţiei de Siguranţă,
/ss/ I. Lecca

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 329-330.

153. **1939 mai 26, Bucureşti**. Notă a Corpului Detectivilor referitoare la atitudinea membrilor Mişcării Legionare cu ocazia alegerilor şi ordinul lui Horia Sima în acest sens.

Notă

Din informaţii, legionarii au primit ieri 25 curent ordin de modul cum să se comporte cu ocazia alegerilor. Se obligă ca toţi să meargă la vot, dar să anuleze voturile pentru a arăta M. S. Regelui şi guvernului că aceşti candidaţi şi guvernul actual nu este bine văzut de populaţie. Unii dintre votanţi (muncitori) din proprie iniţiativă vor anula voturile scriind pe ele cuvinte urâte. De asemenea, s-a primit ordin ca să nu se mai facă nici un fel de violenţă şi complot, căci în 3 luni se va schimba situaţia în favoarea lor.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 326.

154. **1939 mai 27, Bucureşti**. Notă a Direcţiei Generale a Poliţiei, Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă, Serviciul de Informaţii privitoare la activitatea membrilor Mişcării Legionare, trimisă către Inspectoratul Regional de Poliţie Iaşi.

România
Ministerul Internelor – Direcţiunea Generală a Poliţiei
Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă – Serviciul de Informaţii
Personal-Confidenţial

Domnului Inspector Regional de Poliţie Iaşi

Avem onoare a vă înainta copie de pe o notă informativă privitoare la activitatea legionară, rugându-vă să binevoiţi a dispune minuţioase cercetări asupra celor semnalate, luând în acelaşi timp măsurile cuvenite şi comunicându-ne cât mai urgent constatările făcute.

Inspector Regional,
/ss/ Indescifrabil

Şeful Serviciului,
/ss/ Indescifrabil

Notă

Toate armele ce se găsesc în România în posesiunea legionarilor sunt trecute prin Iugoslavia în România, în mod fraudulos. În Iugoslavia, sunt mai mulţi legionari şi agenţi hitlerişti care se îndeletnicesc cu manipularea transporturilor de arme. Armele sunt aduse din Germania direct în Iugoslavia, de unde apoi sunt îndrumate spre ţara noastră.

În cercurile legionare din comunele rurale domneşte mare indignare împotriva Guvernului, din cauza fondurilor ce se strâng pentru Ministerul Apărării Naţionale. Ei spun „Sărmana armată, i-a mâncat Călinescu şi fondurile ei, plătind agenţii secreţi, să lovească în noi şi să fie el cât mai păzit. Noi vom da leul ce ni-l cer, însă o facem pentru fraţii pe cari-i avem în armată şi nu pentru ei".

În privinţa alegerilor ce vor avea loc în curând, legionarii vor căuta, pe cât e posibil, să nu voteze, căutând să îndemne şi pe alţii să se abţină de la vot, motivând această atitudine în sensul că nu trebuie să se lase înşelaţi să li se fure voturile, că este de ajuns că au mai fost siliţi să spună «Da» la votarea Constituţiei noi". „Ce vrea mişeii, să voteze «Frontul Renaşterii», pe «Frontul Renaşterii»?" „Nu. Îi vom împiedica pe cât este posibil, avem speranţa că Centrul se va îngriji de instrucţiunile necesare".

Centrul Legionar a luat măsuri pentru cercetarea cazului ing. Bărbat Bartolomeu şi a tuturor acelor ce au fost eliberaţi din lagăre, să vadă dacă, într-adevăr, n-au dat declaraţii după cum au afirmat ei, fiindcă se ştie că Centrul a dat instrucţiunile următoare: „Nimeni să nu dea vreo declaraţie când i se va cere şi să facă pe naivul, spunând: «Domnilor, eu am făcut îndeajuns politică, nu mai vreau să fiu amestecat în nimic», deoarece, ei cer declaraţiile pentru a le publica în ziare, cu scopul ca cei mai slabi, văzând numele în ziar ale unor oameni de vază în Legiune, care au dat o declaraţie că jură Regelui şi că nu vrea să mai ştie de legiune şi de Căpitan, să fie intimidaţi, spunând: «Dacă el ca Şef s-a lăsat, sigur că a făcut-o fiindcă ştie că Legiunea nu mai vine niciodată, aşa că e mai bine să mă las şi eu» şi, deci, prin aceasta stricăm Legiunii şi dăm o armă călăului de Călinescu".

Despre legionarii pe care se poate conta în Mişcarea Legionară se vorbeşte printre legionari că, după o statistică făcută în luna aprilie a.c., ar fi în număr de 750.000.

Bucureştiul este înconjurat de 6 cercuri, compuse din cuiburi legionare, astfel că în fiecare cerc se află mai multe cuiburi. În oraşele cele mai mici, unde autorităţile nu dispun de forţe, se vor forma câte 3-4 cercuri, după împrejurări.

Şeful Comisariatului,
Comisar Şef,
/ss/ Indescifrabil

Şeful Biroului Poliţiei de Siguranţă,
/ss/ Liviu Herlea

Comisar Ajutor,
/ss/ Traian Şchiopu

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 335-337.

155. **1939 iunie 3, Bucureşti**. Notă a Direcţiei Generale a Poliţiei, Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă, Serviciul de Informaţii privitoare la activitatea membrilor Mişcării Legionare în armată, trimisă către Inspectoratul Regional de Poliţie Iaşi.

România
Ministerul Internelor – Direcţiunea Generală a Poliţiei
Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă – Serviciul de Informaţii
Personal – Confidenţial

Domnului Inspector Regional de Poliţie Iaşi

Avem onoare a vă înainta copie de pe o notă informativă primită la Direcţiunea Generală a Poliţiei cu privire la activitatea legionară, rugându-vă să binevoiţi a dispune o serioasă şi urgentă verificare a celor semnalate, comunicându-ne rezultatul cât mai curând posibil.

Director General,
/ss/ Indescifrabil

Subdirector,
/ss/ Indescifrabil

Notă

1. Ofiţerii activi din Sibiu, ţin regulat şedinţe legionare. Atunci când merg al şedinţe, o parte din ei se îmbracă în haine civile. Au ca şef pe un căpitan, care este şi şef de judeţ.

2. O mare parte dintre ofiţerii de aviaţie din Bucureşti sunt încadraţi în Mişcarea Legionară. Au ca şef pe un căpitan, care este rudă cu Codreanu tatăl. Acest căpitan este foarte periculos şi încearcă să convertească chiar şi pe ofiţerii de bună credinţă şi, ca să-i convingă, le arată viitorul în culori trandafirii. Are strânse legături cu un colonel de la Marele Stat Major. Este posibil, după părerea informatorului, ca acest colonel să facă legătura cu centrul, căruia să-i dea rapoartele săptămânale.

3. În toate părţile ţării se fac inspecţii de către şefii de judeţe, conform ordinelor primite de la Centru. Nimeni nu are voie să părăsească localitatea fără cunoştinţa şefului său. Fiecare este obligat să se prezinte la şeful lui, atunci când urmează să plece şi să-i comunice, atât adresa exactă, cât şi timpul cât va rămâne. Li se dau instrucţiuni astfel: „Rugăm respectaţi ordinele, umblaţi cât mai rar pe străzi, staţi acasă, ca atunci când e timpul, să ştie curierul unde să vă caute".

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 346-347.

156. **1939 iunie 7, Bucureşti**. Însemnările Marthei Bibescu despre componenţa parlamentului nou ales.

Mogoşoaia, 7 iunie 1939. Astăzi, pe o zi cu soare strălucitor, regele va inaugura noul parlament – cele două Camere Reunite. Soţii Gafencu mă invită la şedinţă cu ei. Afară e frumos, aşa că accept. De vreme ce George a fost numit senator, am dreptul să asist la spectacol. De ce nu?

Intru, împreună cu soţii Gafencu şi sub protecţia lor efectivă, în loja diplomatică, unde mă trezesc instalată între doamna Fabricius şi Nadine Thierry, ambele foarte mirate să mă vadă acolo.

O nouă Constituţie intră în vigoare: regele numeşte direct pe senatori, iar guvernul pe deputaţi. În formula consacrată, menţiunea „Prin voinţa naţională" a fost abolită: ne ajunge „Mila lui Dumnezeu", ca odinioară, pe decretele bunicului lui George, pentru a nu ne depărta şi mai mult. Carol al II-lea a revenit la vechea terminologie, aşa cum apa îşi revine la vechea matcă.

Îmi plimb privirea peste adunare, peste cele două adunări contopite într-una singură. Este o grădină de crini şi de margarete, un parlament colonial. „I-a înfăşat pe toţi în alb", cum ar spune George. [Constantin] Argetoianu [care va deveni prim-ministru în septembrie – noiembrie 1939, n.a.] seamănă cu un elefant alb. Nu se îngăduie albăstruiul decât foştilor preşedinţi de Consiliu, printre care se număra şi Iorga. În orice caz, uniforma le dă o înfăţişare curăţică. Ce-o să mai râdă George, când îi voi povesti! Vechii politicieni, trecuţi prin ciur şi prin sită – „cu frunţile cele mai posomorâte, poate chiar cele mai josnice" – au fost spoiţi cu var, ca nişte pomi fructiferi sau ca nişte W.C.-uri de gară – ca tot ce trebuie dezinfectat.

Exact la ora unsprezece îşi face apariţia Carol al II-lea, înveşmântat în alb din cap până în picioare şi urmat de fiul său, Mihai, la fel de alb ca şi el. În picioare, crinii şi margaretele aplaudă frenetic. Printre ei, mulţi l-au împroşcat pe rege cu noroi şi, la cea mai mică dovadă de slăbiciune din partea lui, sunt gata să-l împroaşte din nou. Probabil că tocmai de aceea le-a dat haine care se pătează uşor – ca să-i împiedice de a se murdări. Dar cine va fi în stare să-i oprească?

Carol al II-lea rosteşte cuvântarea de deschidere cu voce fermă şi limpede. Vorbeşte bine. Începe printr-un scurt elogiu funebru la adresa mamei sale. Se străduieşte din răsputeri să-i aducă laude şi să simuleze dragostea: nu vrea ca memoria reginei să fie mobilizată împotriva lui de către inamicii săi neîmpăcaţi. Arma pe care moartea le-a smuls-o din mâini, Carol al II-lea o ridică şi le-o arată, ca nu cumva, fie şi moartă, mama să fie „utilizată" contra lui.

• Martha Bibescu, *Jurnal politic, 1939-1940*, Bucureşti, 1979, p. 77-78.

157. **1939 iulie 20, Bucureşti**. Decizia Preşedintelui Consiliului de Miniştri, Armand Călinescu, privind prelungirea domiciliului obligatoriu la Vaslui şi Miercurea-Ciuc pentru unii membri ai Mişcării Legionare.

Deciziune

Noi, Preşedintele Consiliului de Miniştri şi Ministru Secretar de Stat la Departamentul Internelor;

Având în vedere dispoziţiunile art. 39 din Legea pentru apărarea ordinei în Stat, publicată în Monitorul Oficial nr. 88 din 15 aprilie 1938;

Având în vedere Jurnalul Consiliului de Miniştri nr. 811 din 21 aprilie 1938;

Având în vedere deciziunile nr. 7568 A din 21 aprilie şi nr. 16462 A din 28 iulie 1938 prin care s-a fixat domiciliul obligatoriu persoanelor arătate mai jos precum şi deciziunea nr. 9444 A din 12 mai 1939 prin care li s-a prelungit încă cu trei luni şi constatându-se din atitudinea şi purtarea ce au avut-o în tot timpul de când sunt internaţi în domiciliu obligatoriu, că aceste persoane au continuat să aibă încă sentimente de simpatie faţă de fosta organizaţie a Gărzii de Fier;

Decidem:

Art. I. – Se prelungeşte domiciliul obligatoriu la Vaslui şi Miercurea Ciuc pe termen de încă 3 (trei) luni, cu începere de la data de 21 iulie a.c., următoarelor persoane, care s-au dovedit că activează în contra dispoziţiunilor prevăzute în Legea pentru apărarea ordinei în Stat: Vinţan Ioan, Covrig I. Nonea, Cincora Ioan, Olaru Rusalin, Spânu Iordache, Clime Traian, Gârcineanu Victor, Iasinschi Vasile, Droc Aurel, Teodor Tudose, Polisperhon Şupilă, Boboc Constantin, Goga Mircea, Popescu Spiru, Zaharia Constantin, Ionescu Ilie, Mărculescu Paul, Serafim Gheorghe, Mareşiu Ioan, Marinescu Victor, Costea Gheorghe, Buhai Vasile, Stoicănescu Constantin şi Ioan Z. Codreanu, iar cu începere de la 28 iulie 1939 lui Mihliuc Gheorghe.

Art. II. – Direcţiunea Generală a Poliţiei şi Inspectoratul General al Jandarmeriei sunt însărcinate cu executarea prezentei deciziuni.

Preşedintele Consiliului de Miniştri şi Ministrul Internelor,
/ss/ Armand Călinescu

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 12/1939, f. 172-173.

158. **1939 iulie 22, Timişoara**. Raport al Inspectoratului Regional de Poliţie al Ţinutului Timiş către Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă referitor la activitatea structurilor legionare din zona sa de responsabilitate.

Ţinutul Timiş
Inspectoratul Regional de Poliţie
Timişoara 22 iulie 1939

Domnului Director General al Poliţiei
Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă – Serviciul de Informaţii
Bucureşti

Avem onoare a raporta, următoarele informaţii, primite de la un informator de toată încrederea, în legătură cu activitatea organizaţiei clandestine legionare:

Legionarii continuă organizarea lor prin cuiburile tip B, care cuiburi au existat şi înainte de dizolvarea partidelor politice şi există şi astăzi, deoarece majoritatea acestor cuiburi până în prezent nu au fost descoperite de autorităţi.

Conducerea acestor cuiburi de tip B constă din 7 persoane, cu sediul la Bucureşti, această conducere dând ordinele şi circulările pe întreaga ţară. În fiecare localitate sunt mai multe cuiburi, şeful cuibului înfiinţat prima dată este şi şeful familiei de cuiburi din localitatea respectivă. Toate cuiburile au primit ordin să înfiinţeze „cuiburi tip B financiare", care au datoria de a colecta bani pentru noua reorganizare.

În cercurile legionare se aşteaptă sosirea unor broşuri legionare tipărite în Germania, care vor fi răspândite şi multiplicate în întreaga ţară. Broşurile se aşteaptă până la data de 1 august 1939.

Anexăm şi o copie de pe circulara conducerii legionare C.T.B., datată la 2 iulie 1939, procurată de un informator al Chesturii Arad, binevoind a cunoaşte că asemenea circulară a fost procurată şi de un informator al Poliţiei de Reşedinţă Deva.

S-au luat măsuri în tot Ţinutul pentru verificarea acestor informaţii.

Inspector,
/ss/ Indescifrabil

Şeful Serviciului de Siguranţă,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI. Fond „D", dosar nr. 1006, f. 43.

159. **1939 august 1, Bucureşti**. Notă întocmită de Corpul Detectivilor cu privire la strategia pe care urmau să o adopte cercurile conducătoare legionare în raporturile cu regimul carlist.

Din cercurile conducerii legionare

Comentând directivele politicii României, formulate de M. S. Regele în interview-ul acordat revistei „Gringoire", elementele fostei conduceri legionare fac următoarele aprecieri asupra concluziunilor ce se desprind pentru Mişcarea lor:

„O acţiune viitoare, eventuală, a Gărzii, va trebui să ţină seama de premizele următoare, valabile în măsura în care sunt cuprinse în declaraţiile recente ale M. S. Regelui: Suveranul este mai hotărât decât oricând să continue a conduce personal treburile ţării. Această acţiune va fi de lungă durată şi va menţine pe primul plan pe Dl. Armand Călinescu, a cărui energie este în măsură să asigure o guvernare liniştită în viitor. M. S. Regele rămâne instinctiv alături de tineret, pe care înţelege să-l susţină, să-l ocrotească, în cadrul intereselor de Stat şi ale ordinei".

Plecând de la premisele de mai sus, acţiunea lor trebuie să fie dusă în viitor după următorul program:

a) Deocamdată o rezervă completă, pentru a îndepărta atenţiunea organelor administrative, şi a deruta forurile politice, convingându-le că mişcarea lor este definitiv zdrobită.

b) În acest timp de rezervă trebuie să se menţină un contact sufletesc şi prietenesc înlăuntrul cadrelor rămase credincioase. Propaganda exterioară Mişcării Legionare, deşi dirijată cu lozinci da la centru, trebuie să se facă din om în om, fiind mai utilă în acest moment şi ferită de orice pericol. În special la sate, trebuie insistat asupra sacrificiului lui Corneliu Codreanu.

c) Odată trecută perioada de rezervă, reorganizarea trebuie făcută pe plan nou. Interesul primar este formarea unor cadre tot pe sistem de cuiburi, strânse şi decise. Nu mai interesează masa simpatizanţilor, care s-a dovedit inoperantă în momentele de criză pentru Legiune, ci celulele hotărâte în acţiune.

d) Din momentul formulării programului, obiectivul tuturor membrilor Legiunii trebuie să fie adaptarea la situaţia de astăzi şi infiltrarea progresivă în instituţiile de stat. Trebuie insistat în special să se obţină posturi în instituţiile de legătură cu tineretul: Straja Ţării, Serviciul Social, premilitarii, etc.

Arena politică se prezintă astăzi, din punctul lor de vedere, în felul următor:

a) Situaţia guvernamentală este extrem de tare, cu nici o fisură interioară.

b) Acţiunea lui Iuliu Maniu, deşi simpatizată de ei, nu mai cadrează cu realităţile româneşti. Preşedintele partidului naţional-ţărănesc rămâne un empiric şi un neadaptabil structural la mentalitatea României. Acţiunea lor nu mai poate avea nimic comun cu acţiunea şi persoana lui Iuliu Maniu.

c) Atitudinea opoziţionistă a brătienilor nu prezintă garanţia seriozităţii, atât timp cât este în funcţie de interesele lor industriale şi bancare. Este de aşteptat ca în momentul când

aceste interese vor fi realmente primejduite, să se asiste la intrarea Partidului Național Liberal, în frunte cu Gheorghe Brătianu, în Frontul Renașterii Naționale.

d) Rămâne ca singura forță, spre care să se canalizeze nemulțumirile ce vor mai dăinui împotriva regimului, să fie constituită de organizația Gărzii de Fier.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1006, f. 49-51.

160. **1939 august 9, București**. Notă întocmită de Direcțiunea Poliției de Siguranță referitoare la măsurile întreprinse pentru supravegherea și influențarea legionarilor refugiați în Germania.

Ministerul de Interne – Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Poliției de Siguranță – Serviciul de Informații
9 august 1939

Notă

Existența unor nuclee legionare la Berlin, a determinat Direcțiunea Generală a Poliției să examineze cele două aspecte ale acestor stări de lucruri:

1. Utilizarea cadrelor legionare de către Reich în caz de conflict armat cu România, în scopul creării unor diversiuni interne.

2. Necesitatea de a avea în țară elementele expatriate atât pentru o supraveghere eficace, cât și pentru a sustrage acest material omenesc de la decăderea materială, determinantă a oricăror tranzacții contra Statului, fenomen verificat cu toate emigrațiile de după război.

Ca primă măsură, am făcut să parvină la Berlin ipoteza utilizării lor de către germani contra patriei și perspectivele în timp a acestei monstruoase declasări. Am ales pentru această tatonare pe Victor Vojen, tocmai având în vedere indiscreția și spiritul său cabotin, elemente suficiente pentru a ne asigura de difuzarea ipotezei între comparșii săi.

Credem necesar să lăsăm o oarecare perioadă de timp pentru ca criza de conștiință să se adâncească și apoi să se manevreze metodic, pentru crearea unui curent de înapoiere în țară, care, combinat cu un sistem de grațiere sau promisiunea unui atare act de clemență, să dea roadele așteptate.

Se anexează o notă informativă conținând primele ecouri ale acestor tatonări.

Notă

Unii dintre membrii mai însemnați ai fostei Mișcări Legionare, care au avut ocazia să ia contact cu legionarii stabiliți la Berlin, redau următoarele discuțiuni avute cu aceștia:

Acei conducători ai Gărzii de Fier cari se găseau refugiați la Berlin în timpul lichidării Mișcării, au fost extrem de surprinși de energia cu care a fost reprimată în țară Legiunea, întrucât nu se așteptau la o atitudine atât de decisă a guvernului de a desființa Garda.

Această acțiune a fost posibilă datorită lipsei lor de prevedere, deoarece dacă guvernul Goga mai rămânea puține zile la putere, ei declanșau mișcarea revoluționară, plecând, ca focar principal, din Bucovina. Rău informați despre durabilitatea reală a guvernului Goga, au întârziat și evenimentele i-au surprins.

La Berlin nu au găsit primirea la care se așteptau. Credeau că diriguitorii Reichului îi vor trata mai bine și că îi vor ajuta mai mult în acțiunea pe care o duc ei în exil. Au fost nevoiți să-și dea seama că ceea ce credeau ei că este o comunitate spirituală, care determină Reichul să simpatizeze mișcările național-socialiste în străinătate, nu constituia în realitate decât momentul de interes politic și economic pe care-l reprezintă mișcarea nazistă dintr-o țară oarecare.

Evident că mișcarea lor primea bani din Germania, dar situația nu mai este aceiași astăzi, când ei nu mai reprezintă la Berlin decât epava unei mișcări pe care Reichul contase.

Cu toate acestea, mulți dintre legionarii cari se găsesc la Berlin continuă să-și facă iluzii că în țară este o atmosferă complet apăsătoare, că opinia publică este toată alături de ei și că existența unor nuclee gardiste nu poate fi pusă la îndoială.

După credința lor, la momentul oportun ar reveni acestora rolul de a acționa pentru a răzbuna morții lor.

Spre deosebire de ceilalți gardiști, Victor Vojen este convins că regimul nu poate fi răsturnat pe o chestie internă și că numai un eveniment extern este capabil să-l dărâme.

Ei scontează un război, în care și partida lor va fi câștigată. Un punct de întrebare, care desfășoară și un caz de conștiință pentru ei, este ipoteza unui conflict și dacă ar fi bine să rămână în Germania. În acest caz, germanii i-ar întrebuința la întocmirea de manifeste și la stabilirea unei atitudini în numele tineretului român legionar, contra regimului din România și de poziția țării noastre în conflictul internațional în care cu siguranță că ne vom găsi în tabăra anti-germană.

Singurul lucru pe care-l fac în prezent germanii pe linia mișcării Gărzii, este difuzarea în limba germană a cărților legionare și în special aceia a lui Corneliu Codreanu. Lucrarea a trezit la timp oarecare interes, acum însă nu mai servește decât serviciilor propagandei germane, cari o utilizează în momentul când relațiunile cu România suferă vreun accident oarecare.

Astfel, în momentul tensiunii româno-germane din februarie 1939, cartea lui Codreanu era afișată în toate vitrinele germane."

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1006, f. 66-70.

161. **1939 august 12, Craiova**. Raport al Chesturii de Poliție Craiova, Biroul Poliției de Siguranță către Prefectul Poliției Capitalei cu privire la activitatea membrilor Mișcării Legionare din municipiul Craiova.

Chestura Poliției Municipiului Craiova
Biroul Poliției de Siguranță
Nr. 1526/1939 august 12

Domnule Prefect,

Am onoare a reda mai jos, informații în legătură cu activitatea Mișcării Legionare clandestine din acest municipiu:

În Craiova, legionarii sunt împărțiți în două mari grupuri distincte, a căror activitate este coordonată de un al treilea grup, restrâns, denumit Grup Tehnic, după cum urmează:

I. *Grupul muncitorilor*. Din acest grup s-au identificat prin informatorii noştri următorii activanţi: 1. Nicolae Tănăsescu, zis Anghel, funcţionar comercial, care este conducător de centru financiar; 2. Roşu Grigore, strungar în lemn, conducătorul celui de al doilea centru financiar; 3. Mihalache Vâlcea, mecanic, conducătorul celui de al treilea centru financiar; 4. Bărbulescu Constantin, fierar, despre care se spune din sursa legionară că a achitat recent amenda de 5.000 lei pentru deţinutul Troacă C. Petre din comuna Trocheşti, jud. Dolj, de la penitenciarul Craiova, sumă care i-a fost restituită din cotizaţii prin grupul Roşu; 5. Fulguşin Gheorghe, cizmar, cotizează la Tănăsescu; 6. Mirescu Gheorghe, voiajor comercial; 7. Voicu Ioan, comerciant. Alţi funcţionari comerciali printre care Geta, de la magazinul Voicu, chelnerul Iorgoiu Ion, un cizmar cu numele de Traian.

II. *Grupul intelectualilor*: 1. Dr. C. Grigoroiu, identificat şef al serviciului de informaţii şi casier central pentru judeţul Dolj şi poate şef al organizaţiei clandestine din judeţul Dolj; 2. Profesor Paul Ionescu de la Liceul Militar, despre care există unele indicii că ar fi şeful organizaţiei clandestine la Dolj, în caz că nu este d-rul Grigoroiu; 3. Profesor Aurel Teodorescu, tot de la Liceul Militar Craiova; 4. Iancu Predescu, avocat din Baroul Dolj. Mai mulţi studenţi, precum şi avocaţii Nica, Vâlcu Vlad şi alţii.

În afară de aceste două mari grupuri, care activează de la om la om, prin viu grai, strâng fonduri şi se ţin în curent asupra tuturor informaţiilor în legătură cu activitatea guvernului şi care au misiunea a ţine treaz spiritul legionarilor, prin versiunea că Codreanu trăieşte şi se află în Germania, există în localitate:

III. *Organizaţia clandestină propriu-zisă*, denumită Grupul Tehnic sau Activ, cu misiunea de a ţine legătura cu centrul legionar clandestin, de a unifica Mişcarea şi de a multiplica şi transmite material. După indicaţiile informatorului nostru, din acest grup coordonator ar face parte: 1. Grigoroiu Constantin, medic. 2. Mihăilescu Ştefan, student. 3. Mihăilescu Elena, studentă, soră cu cel de mai sus. 4. Săndulescu Elena şi fratele său Ioan Săndulescu. 5. Rafael Stancu, croitor. 6. Costel Bărbulescu, student. 7. Nedelcu Ioan, secretar la Fundaţia „Jean Mihail". 8. Alexandrescu Constantin, funcţionar comercial, domiciliat în str. Buciumului nr. 123. 9. Ungureanu Dan, student. Acest grup, în ultimul timp, a luat legătura cu Centrul Legionar din Timişoara, prin studenţii Tănase P. Alexandru şi Ropcia Gr. Mihail, care fac în prezent practică la Uzina Electrică Craiova şi domiciliază în str. Harşului Nr. 6, la familia Roşianu, tot din serviciul Uzinei, cunoscută legionară.

IV. *Frăţiile de Cruce*. În munca clandestină făcută de Grupul Tehnic, sunt întrebuinţate Frăţiile de Cruce, în care s-au identificat până în prezent, următorii: Sava Florea Puşcovici, elev şcoala de meserii; Ioanin, pedagog la Şcoala Normală de Băieţi; Petrescu, Liceul Comercial; Banu Mihai şi Fiedler, de la acelaşi liceu.

Cele mai puternice „Cetăţui" sunt la Şcoala de Meserii, Şcoala Normală de Băieţi şi Liceul Militar din localitate. Şefii Frăţiilor de Cruce lucrează după ordinele primite de la Grupul Tehnic, prin studentul Bărbulescu Constantin. Serviciile principale pe care le fac Frăţiile de Cruce sunt diferite urmăriri, colportare de ştiri între legionari, servicii pe care le fac mai mult inconştient, datorită numai supunerii oarbe.

V. *Serviciul de Informaţii*. Legionarii locali sunt spionaţi în toate mişcările lor şi verificaţi înainte de a primi misiuni de un serviciu organizat sub directa conducere a d-rului Grigoroiu, care nu ia niciodată contact cu vreunul din aceşti membri, orice serviciu ar vrea să încredinţeze, transmiţându-l prin frizerul Iulică (adresă ştiută), care împreună cu soţia sa lucrează pentru Mişcarea Legionară. Se spune că membrii din Serviciul de Informaţii sunt foarte numeroşi şi aici se întrebuinţează: fete şi băieţi de prăvălie, coafeze, coşari şi chiar prostituatele. Prin acest aparat, legionarii sunt informaţi despre orice s-ar întâmpla, arestări etc., imediat.

VI. *Locul de imprimare a materialului clandestin*. Nu se poate preciza până acum, dar, din sursă legionară, ni se indică: 1. Fundaţia „Jean Mihail", Nedelcu Ioan; 2. Şcoala Normală de Băieţi şi 3. Liceul Militar „D. A. Sturdza" din Craiova.

VII. *Versiuni*. 1. Printre legionarii din localitate se discută că Nicoleta Nicolescu a căzut în urma trădării surorii pictorului Basarab (internat acum), pentru suma de 100.000 lei. Tot în legătură cu aceasta, se spune că imediat după prinderea legionarei Nicoleta Nicolescu, Nineta Săndulescu din acest oraş a primit un bilet, în care i se scrie: „Nicoleta a căzut. Iată şi pe Nicoleta, ca şi pe alţii, în ghearele morţii". 2. Legionarii locali spun că la Uzinele Comunale Bucureşti este cea mai puternică organizaţie clandestină legionară din ţară şi că acolo s-ar imprima material de propagandă clandestină. 3. Tănase P. Alexandru a început – se spune – organizarea în sistem piramidal cu următorii: C. Bărbulescu, Coca Mihăilescu, Ştefan Mihăilescu, Rafael Stancu, Costică Alexandrescu şi Sava Florea, păstrând contact permanent cu d-rul C. Grigoroiu. Nu se ştie dacă s-a lucrat ceva până în prezent şi nici rolurile celor de mai sus în acest sistem. Scopul: să ţină vie în sufletul legionarilor icoana lui Codreanu, lăsând să se înţeleagă, fără a se preciza, că el trăieşte, că s-ar găsi în Germania şi că va veni într-o zi în ţară pentru a lua conducerea. Deci, pentru acea zi, toţi să fie pregătiţi. Tănase are rolul de conducător al Regionalei Oltenia. În acest scop a numit şefi în mai multe judeţe ale Olteniei, dintre care – se spune neverificat – la Craiova pe studentul Costel Bărbulescu şi la Vâlcea pe profesorul Papuc. 4. Din sursă legionară, deţinem informaţiunea că în anumite localităţi din ţară şi chiar în Craiova, ar exista exemplare dintr-o carte tipărită în Germania, intitulată „Cum am evadat" şi semnată de Corneliu Codreanu. De asemenea, suntem informaţi că s-a adus şi la Craiova, spre multiplicare, cântecul legionar al „Căpitanului", după care anexăm una copie, aşa cum ne-a redat-o informatorul nostru. 5. Cu penitenciarul local lucrează Rafael Stancu şi Costică Alexandrescu care, cu bani de la d-rul Grigoroiu, achită amenzile celor ce urmează a fi eliberaţi din închisoare. Aşa s-au plătit multe amenzi, printre care a lui Troacă C. Petre, despre care am vorbit, şi un sfert din amenda lui Ion Ciocea din Caracal.

De la noi s-au luat măsuri pentru verificarea informaţiilor de mai sus şi de urmare vom raporta la timp.

Chestorul Poliţiei,
/ss/ Indescifrabil

Domnului Prefect al Poliţiei Capitalei, Dl. Chestor Parizianu

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 12/1939, f. 160-161.

162. **1939 august 24, Bucureşti**. Raport al Direcţiunii Generale a Poliţiei – Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă, Serviciul de Informaţii către Prefectul Poliţiei Capitalei referitor la activitatea membrilor Mişcării Legionare.

România
Ministerul Internelor
Direcţiunea Generală a Poliţiei

Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă
Serviciul de Informaţii
Pesonal-confidenţial

Domnului Prefect al Poliției Capitalei

Suntem informați că foștii simpatizanți legionari care nu au mai activat în Mișcarea Legionară după desființarea partidelor politice spun că nu se mai amestecă în Mișcare, deoarece Căpitanul fiind mort, nu mai are nici un rost să se expună la represalii. În schimb, legionarilor pe care Centrul i-a găsit că sunt oameni de încredere, pe care se poate conta, li se fac cunoscute toate ordinele și hotărârile Centrului. Aceștia se strecoară, în primul rând, printre foștii simpatizanți și chiar în restul populației și caută să le insufle din nou sentimente teroriste legionare, ceea ce face să se creadă că în curând numărul legionarilor care scăzuse atât de mult, va crește.

Aducând la cunoștința dvs. această informație, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune măsurile ce veți crede de cuviință pentru identificarea acestor propagandiști legionari și arestarea lor.

Constatările Dvs. vă rugăm a ni le comunica și nouă.

Director General,
/ss/ Indescifrabil

Subdirector,
/ss/ Indescifrabil

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 12/1939, f. 156.

163. **1939 august 24, București**. Notă a Direcției Generale a Poliției, Direcțiunea Poliției de Siguranță, Serviciul de Informații privitoare la activitatea de propagandă a membrilor Mișcării Legionare, trimisă către Inspectoratul Regional de Poliție Iași.

România
Ministerul Internelor – Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Poliției de Siguranță – Serviciul de Informații
Personal-Confidențial

Domnului Inspector Regional de Poliție Iași

Suntem informați că foștii simpatizanți legionari care nu au mai activat în Mișcarea Legionară după desființarea partidelor politice spun că nu se mai amestecă în Mișcare, deoarece Căpitanul fiind mort, nu mai are nici un rost să se expună la represalii.

În schimb, legionarilor pe care Centrul i-a găsit că sunt oameni de încredere, pe care se poate conta le se fac cunoscute toate ordinele și hotărârile Centrului. Aceștia se strecoară în primul rând printre foștii simpatizanți și chiar în restul populației și caută să le insufle din nou sentimente teroriste legionare, ceea ce face să se creadă că în curând numărul legionarilor care scăzuse atât de mult, va crește.

Aducând la cunoștința Dvs. această informație avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune măsuri în regiunea Dvs. pentru identificarea acestor propagandiști legionari și arestarea lor. Constatările Dvs. vă rugăm a ni le comunica și nouă.

Director General,
/ss/ Indescifrabil

Subdirector,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 386.

164. **1939 septembrie 1-21, București**. Amintirile lui Constantin C. Giurescu despre declanșarea celui de-al doilea război mondial, poziția României, asasinarea primului ministru Armand Călinescu.

În ziua de 1 septembrie 1939, dimineața, eram pe drum, într-una din inspecțiile obișnuite în Ținut, când, deschizând radio-ul mașinii, aud știrea că trupele hitleriste au pătruns în Polonia; Hitler declanșase mașinăria oribilă care avea să facă atâtea victime, dintre care una, la sfârșit, avea să fie el însuși. Primul act al conflagrației a fost scurt: în șaptesprezece zile, Polonia, atacată și dinspre est de către sovietici, era la pământ; armata ei, cu toată vitejia arătată, a fost înfrântă: rămășițele ei trecură în România, unde se amenaja în Dobrogea un așa-zis lagăr, care s-a dovedit a fi numai cu numele, deoarece au putut mai toți să plece mai departe, în Orientul Apropiat sau în Apus. Încă de la 15 septembrie au apărut la Galați primele automobile cu refugiați polonezi; vedeai pe acoperișul mașinii o saltea și valize, ce putuseră lua în fugă; înăuntru, membrii familiei: femeia, adeseori plângând, bărbatul cu semnele oboselii pe față, copiii mai toți blonzi, uitându-se mirați la noi. O seamă de refugiați au fost găzduiți câtăva vreme la București, alții la Craiova și în alte orașe; n-au rămas însă până la urmă, plecând cei mai mulți mai departe. Tot la București a sosit, dar numai pentru câtva timp, și tezaurul Băncii Naționale a Poloniei.

La câteva zile după începerea celui de al doilea război mondial, și anume la 11 septembrie, regele Carol al II-lea a convocat un consiliu de coroană la care au participat, în afară de prim-ministrul Armand Călinescu, și membrii guvernului, și personalități politice din afara guvernului. Unele din acestea, precum C. Argetoianu și Gigurtu, au preconizat o apropiere de Germania; Armand Călinescu, care a vorbit la urmă, a susținut cu putere politica externă tradițională, alături de Franța și de Anglia. Și, în același timp, față de opiniile exprimate de unii din participanții la consiliu, a pus la dispoziție regelui demisia sa. Regele, care avea toată încrederea prim-ministrului său, căruia îi încredințase și Ministerul de Interne și acela al Apărării Naționale, va respinge această demisie. Călinescu informase, imediat după consiliu, prin directorul său de cabinet și ruda sa Radu Lobey, pe ambasadorul Franței, Albert Thierry și pe acela al Angliei, Reginald Hoare, de punctul său de vedere. Cei doi ambasadori comunicară îndată la Paris și Londra știrea aflată. Răspunsul lui Daladier, prim-ministrul Franței, către Thierry, fu că „trebuie împiedicată, prin toate mijloacele, această demisie", Călinescu fiind „singurul om" care să asigure continuarea politicii externe tradiționale românești [Radu Lobey, *Un assassinat oublié*, în „Le Monde" din 21-22 septembrie 1969, p. 6 – n.a.]. Această atitudine a lui Călinescu a fost hotărâtoare în ce privește planurile Germaniei hitleriste față de România și de prim-ministrul ei. Lovitura – la numai zece zile interval – a fost dată prin legionari care aveau motivele lor să-l urască pe Călinescu, cel sub care avusese loc executarea lui Corneliu Codreanu și a principalilor lui partizani. Faptul s-a produs la 21 septembrie, în plină zi, pe când prim-ministrul se ducea cu automobilul de la minister acasă. Pe porțiunea puțin frecventată între Dâmbovița și Bulevardul Ardealului a străzii nou deschise care lega Prelungirea Șirbei Vodă de Palatul Școlii de Război (azi Academia Militară), un car cu boi a obligat pe șoferul prim-ministrului să încetinească și chiar să oprească; în acel moment, s-a apropiat automobilul atentatorilor – aceștia veneau din Germania, dintr-un centru hitlerist unde fuseseră instruiți și echipați – și, din imediată apropiere, au fost trase douăzeci și șase de gloanțe de revolver, care uciseră pe loc pe Armand Călinescu și pe agentul său de Siguranță; acesta nu avusese timp să acționeze, nici măcar să scoată revolverul din toc. Cu același automobil al lor, asasinii se îndreptară spre sediul Societății de Radiodifuziune, din strada General Berthelot și, acolo, forțând intrarea și imobilizând personalul tehnic, izbutiră să anunțe la microfon sângeroasa ispravă. Stupoarea ce a cuprins pe toată lumea n-a durat însă decât o clipă. Asasinii au fost imobilizați și arestați chiar în cuprinsul

localului Radiodifuziunii, prin acțiunea energică a directorului acesteia, Lică Rădulescu; complicii au fost găsiți și ei și, spre seară, au primit pedeapsa cuvenită; trupurile au rămas o zi neridicate spre a fi văzute de toată lumea.

Am aflat de asasinarea lui Călinescu din gura lui Miletineanu, secretarul general al Ținutului, care se întâmplase să aibă radio deschis în momentul când asasinii au anunțat crima lor. A venit, îngrozit, cu fața convulsionată, în biroul meu și mi-a relatat cele auzite. Întors la prânz acasă, am găsit la poartă o gardă militară; un locotenent explicase soției mele că a primit ordin – nu de la mine, ci de la comandamentul militar – să acționeze așa; soția mea i-a replicat însă că paza e inutilă, deoarece, dacă cineva ar vrea să se răzbune, s-ar putea răzbuna pe copii, în timp ce merg la școală. La începutul lui septembrie îmi mutasem familia – soția și cei trei copii – de la București la Galați și înscrisesem băieții la Liceul „Vasile Alecsandri", iar pe fetiță, la școala primară cea mai apropiată de locuința mea (spre surpriza protipendadei locale, care nu concepea că fiica rezidentului să nu fie înscrisă la școala instituției „Notre Dame de Sion", unde învățau fetele mai-mărimilor politice și economice ale orașului). Garda a rămas, totuși, timp de vreo săptămână, până ce lucrurile s-au mai liniștit.

Îndată după uciderea lui Călinescu, regele l-a încredințat pe generalul Gheorghe Argeșanu cu formarea noului guvern. A fost un guvern de tranziție, de scurtă durată – câteva zile – având de împlinit o hotărâre pe care un guvern civil n-ar fi putut-o accepta, dar pe care el, ca ostaș, primind ordin, a trebuit să-l execute. Anume: să dispună executarea a câte trei legionari din fiecare județ, drept pedeapsă pentru asasinarea prim-ministrului. Ordinul s-a dat de la București direct legiunilor de jandarmi care l-au adus la îndeplinire. Am aflat de acest ordin de la maiorul comandant al Legiunii Covurlui a doua zi dimineață, după ce, în timpul nopții, avuseră loc execuțiile, prin împușcare. Lanțul tragic continua să se desfășoare: o crimă provoca pe alta, aceasta, mai multe altele care, la rându-le, determinau noi crime. Avea dreptate vechiul dicton: „Cine scoate sabia de sabie va pieri". Numai că oamenii ascultă mai mult de pasiune și de resentimente decât de rațiune. Iar experiența nu servește decât celui ce-a pătimit, nu și celorlalți.

L-am întâlnit pe generalul Argeșanu întâia dată la o recepție la Palat; scurt de statură, cu ochii vii, cu voce sonoră – când a comandat parada de 10 mai 1940, în Piața Palatului, vocea i se auzea, puternică, până dincolo de Athénée Palace – era tipul ostașului care nu discută ordinul, ci îl execută. De aceea a și fost ales pentru acțiunea de răzbunare amintită. Va plăti-o, la rându-i, cu viața, fiind printre cei împușcați la Jilava, de către legionari, în timpul scurtei și sângeroasei lor guvernări.

• Constantin C. Giurescu, *Amintiri*, Ediție îngrijită de Dinu C. Giurescu, Editura All, București, 2000, p. 284-287.

165. **1939 septembrie 2, București**. Manifest atribuit Mișcării Legionare difuzat cu ocazia declanșării războiului.

Mișcarea Legionară – Conducerea C.T.B.
București, 2 septembrie 1939.

Camarazi,

A sosit ziua mult așteptată, ziua împlinirii tuturor visurilor legionare.

Puternica noastră sprijinire, Germania național-socialistă se găsește în război cu puterile iudeo-democratice.

Fiecare legionar și prieten al Legiunii are sfânta datorie de a împiedica pe actualii conducători de a intra contra Germaniei în război. Dacă totuși actualul guvern al teroarei va ordona intrarea noastră contra Germaniei, atunci vom doborî acest guvern.

Avem toate mijloacele, noi suntem sute de mii, de la aliata noastră vom primi ajutor nelimitat. Camarazii noștri care se află în Germania pregătesc totul; aceste pregătiri se fac atât de matematic, încât în 12 ore de la primirea ordinului vom avea guvern legionar și vom fi stăpâni noi în această țară. Țineți contact permanent între toate unitățile, însă numai prin oameni siguri. Trăiască Legiunea.

C.C.T.B.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 393.

166. **1939 septembrie 3, Iași**. Raportul Inspectoratului Regional de Poliție Iași către Direcția Generală a Poliției București, Direcțiunea Siguranței privind intențiile membrilor Mișcării Legionare eliberați din lagăre.

Personal-Confidențial

Domnule Director General,

La ordinul Dvs. Nr. 50486/ 24 iulie a.c., prin care ni se trimite în copie un extras din Buletinul informativ întocmit de Prefectura Județului Brașov cu privire la acțiunea fostului partid „Totul pentru Țară", avem onoare a vă raporta că, verificând cele menționate în extras am constatat că printre foștii membrii legionari din regiunea acestui Inspectorat nu mai dăinuiește versiunea cum că Corneliu Z. Codreanu ar fi în viață și nici nu mai desfășoară vreo activitate și nici nu au intenția de a se reorganiza.

La Iași, printre legionarii eliberați din lagăre în ultimul timp domnește o atmosferă de neîncredere foarte pronunțată. Frica de a nu fi trădați și spionați îi face pe toți de a se bănui reciproc. Din cele aflate reiese că gândurile de răzbunare n-au fost complet părăsite de cei din lagăre, însă parte din ei au fost de la început contra oricărei acțiuni.

Un grup în frunte cu Tudose Teodor aflat în lagăr la Miercurea-Ciuc a dat declarație de supunere și a sfătuit pe toți să facă același lucru; îndată ce se vor vedea puși liberi să dea dovadă de mare liniște și supunere. După ce se vor limpezi lucrurile abia atunci se va trece la pedepsirea celor ce au determinat moartea Căpitanului, răzbunare care va fi cu atât mai crudă, cu cât va fi mai târzie.

Avocatul Ilarion Coșciug de la Baroul local, fiind într-un cerc restrâns de prieteni avocați și studenți, a spus că el nu poate suferi actuala formație a Frontului Renașterii Naționale și a refuzat și va refuza întotdeauna să se înscrie în această formație trecătoare, fapt raportat cu Nr. 13043 din 17.8.1939.

Urmărim îndeaproape chestiunea și orice noi constatări vom raporta la timp.

Inspector Regional,
/ss/ Indescifrabil

Șeful Poliției de Siguranță,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 254.

167. **1939 septembrie 7, București.** Notă a Corpului Detectivilor referitoare la ordinele transmise legionarilor din țară de Comandamentul legionar de la Berlin în vederea relansării activității legionare.

Corpul Detectivilor – Grupa I
7 Septembrie 1939
Comisar Dobroș I.

Zilele trecute s-a primit de la legionarii stabiliți la Berlin, pe cale de corespondență, o serie de dispozițiuni privitoare la activitatea celor din țară. Aceste dispozițiuni urmau să fie aduse de un curier, care însă, fiind surprins de evenimente în Germania, [illegible] mai venit.

În primul rând, se ordona reînceperea activității sub toate formele, recomandându-se să se lucreze mai mult cu legionari necunoscuți de autorități. Elementele de vază care au ieșit din lagăre trebuie să fie pe cât posibil ferite, dându-li-se rolul de îndrumători [illegible] numai la nevoie.

Odată legăturile restabilite, toate cuiburile și grupurile urmează să treacă la organizarea echipelor de sacrificiu, să se înarmeze și să înceapă executarea personalităților ce sunt vizate de mai multă vreme, fără a aștepta ordinul sau îndrumări superioare și fără să facă legături cu alte echipe de același fel. În acest mod, din nenumăratele echipe ce se vor forma, este imposibil ca una din ele să nu aibă norocul de a reuși.

Prin scrisoare se dau informații că Germania va termina cu polonezii până la sfârșitul lui septembrie, iar România va fi forțată de împrejurări să intre în război. Dacă va merge contra Germaniei – cum e de așteptat – guvernul va avea de înfrânt sentimentul contrar al țării și, până la urmă, România va avea soarta Poloniei.

Conform asigurărilor primite, Germania îi va impune atunci – printre alte condiții – un regim legionar în interior. Acest regim îi va fi impus și în cazul când România va merge alături de Germania.

Deci opinia publică trebuie formată pentru a fi gata în fața acestor eventualități.

Scrisoarea a fost colportată în toate cercurile legionare. Ca urmare, s-au și început primele organizări, în special în rândurile Corpului Muncitoresc Legionar și ale „Răsleților". Muncitorii se organizează sub conducerea lui Negrescu Mircea, al cărui grup a fost deja identificat de organele polițienești.

Dispozițiunile din Berlin au fost aduse și la cunoștința lui Victor Dragomirescu, care se află în închisoarea Văcărești. Acesta nu s-a arătat partizan convins al formării echipelor de execuție, exprimându-și teama că nu vor reuși, dar mai ales că, dacă vor reuși, cei din închisori și lagăre sunt în primejdie. Nu a dat însă nici sugestia contrară. (Cu acest prilej semnalăm că Victor Dragomirescu este vizitat adesea de legionari și legionare, care se dau drept rude cu deținutul și sunt admiși la vizită).

Pe de altă parte, legionarii din București afirmă că I. V. Vojen ar fi venit în țară numai în scopul de a reorganiza Mișcarea și toți depun stăruințe să se informeze asupra lui și să-l vadă. Nu se poate însă preciza nimic în această privință. Fapt cert rămâne că zvonul acesta a determinat un reviriment destul de palpabil în rândurile legionare.

* ASRI, Fond „D", dosar nr. 1065, f. 246-247.

168. **1939 septembrie 7, București.** Notă a Direcției Generale a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind activitatea membrilor Mișcării Legionare.

Grupa I
Comisar Dobroș I.

Zilele trecute s-a primit de la legionarii stabiliți la Berlin, pe cale de corespondență, o serie de dispozițiuni privitoare la activitatea celor din țară. Aceste dispozițiuni urmau să fie aduse de un curier, care însă, fiind surprins de evenimente în Germania, nu a mai venit.

În primul loc se ordona reînceperea activității sub toate formele, recomandându-se să se lucreze mai mult cu legionarii necunoscuți de autorități. Elementele de vază care au ieșit din lagăre să fie, pe cât posibil ferite, dându-li-se rolul de îndrumători, din umbră, numai la nevoie.

Odată legăturile restabilite, toate cuiburile și grupurile să treacă la organizarea echipelor de sacrificiu, să se înarmeze și să înceapă executarea personalităților ce sunt vizate de mai multă vreme, fără a aștepta ordinul sau îndrumări superioare și fără să facă legături cu alte echipe de același fel. În acest mod, din nenumăratele echipe ce se vor forma, este imposibil ca una din ele să nu aibă norocul de a reuși.

Prin scrisoare se dau informații că Germania va termina cu polonezii până la sfârșitul lui septembrie, iar România va fi forțată de împrejurări să intre în război. Dacă va merge contra Germaniei – cum e de așteptat – guvernul va avea de înfrânt sentimentul contrar al țării și, până la urmă, România va avea soarta Poloniei. Conform asigurărilor primite, Germania îi va impune atunci – printre alte condițiuni – un regim legionar în interior. Acest regim îi va fi impus și în cazul când România va merge alături de Germania. Deci, opinia publică trebuie formată pentru a fi gata în fața acestor eventualități.

Scrisoarea a fost colportată în toate cercurile legionare. Ca urmare, s-au și început primele organizări, în special în rândurile Corpului Muncitoresc Legionar și ale „Răsleților". Muncitorii se organizează sub conducerea lui Negrescu Mircea, al cărui grup a fost deja identificat și arestat de organele polițienești.

Dispozițiunile din Berlin au fost aduse și la cunoștința lui Victor Dragomirescu, care a stat câtva timp și la închisoarea Văcărești. Acesta nu s-a arătat partizan convins al formării echipelor de execuție, exprimându-și teama că nu vor reuși, dar mai ales că, dacă vor reuși, cei din închisori și lagăre sunt în primejdie. Nu a dat însă categoric nici sugestia contrară. (Cu acest prilej semnalăm că Victor Dragomirescu este vizitat adesea de legionari și legionare, care se dau drept rude cu deținutul și sunt admiși la vizită).

Pe de altă parte, legionarii din București afirmă că Ion Victor Vojen ar fi venit în țară numai în scopul de a reorganiza Mișcarea și toți depun stăruințe să se informeze asupra lui și să-l vadă. Nu se poate însă preciza nimic în această privință. Fapt cert rămâne că zvonul acesta a determinat un reviriment destul de palpabil în rândurile legionare.

* ASRI, Fond „D", dosar nr. 1065, f. 246-247.

169. **1939 septembrie 8, Timişoara**. Notă informativă trimisă de Inspectoratul Regional de Poliţie Timişoara Direcţiunii Generale a Poliţiei privind activitatea membrilor Mişcării Legionare.

Domnului Director General al Poliţei – Direcţia Poliţiei de Siguranţă
Serviciul de Informaţii
Bucureşti

Avem onoarea a înainta, alăturat, în copie, o notă informativă cu privire la începerea unei acţiuni de propagandă legionară contra guvernului.

Binevoiţi a cunoaşte că s-au luat măsuri de verificare în acest ţinut, iar rezultatul îl vom raporta la timp.

Inspector,
/ss/ Indescifrabil

Notă informativă

Legionarii de peste tot au început o riguroasă acţiune. Pe lângă circularele primite de la Bucureşti, legionarii fac o propagandă intensă de la om la om. Această propagandă este dusă contra guvernului şi pentru a pregăti opinia publică să refuze a merge contra Germaniei în război. Vor trimite prin poştă la mai mulţi cetăţeni mii de broşuri. Trimiterea acestor broşuri va continua fără întrerupere. În decurs de 5 - 8 zile va începe ofensiva cu aceste broşuri.

Circulare vor apare săptămânal pentru a pune unităţile legionare la curent cu toate ordinele Centrului.

8.IX.1939

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1006, f. 140-141.

170. **1939 septembrie 10, Constanţa**. Ordin transmis de Chestura Poliţiei Constanţa către structurile din subordine în vederea supravegherii legionarilor din zonele de responsabilitate ale acestora.

Chestura Poliţiei Constanţa
Biroul de Siguranţă
No. 5519 1939, luna IX, ziua 10

Domnule Şef

Motivat de ordinul No. 926/939 al Inspectoratului de Poliţie al Ţinutului „Marea", vă înaintăm mai jos, în copie, circulara legionară a conducerii C.T.B. (Centrului Teritorial Bucureşti), dată la Bucureşti, 2 august 1939, prin care se preconizează că, la un eventual război, legionarii nu vor lupta contra Germaniei şi Italiei.

Totodată, suntem informaţi că legionarii au primit ordin verbal să răspândească această circulară în toată ţara prin persoane cari inspiră încredere.

Comunicându-vă cele de mai sus, vă rugăm a lua măsurile de rigoare pentru ample cercetări şi filări la poştă, raportându-ne la timp rezultatul constatărilor d-voastre pentru fiecare caz în parte.

D-nii şefi de Poliţii, pentru toţi legionarii concentraţi, vor anunţa unităţile respective pentru a ţine în strictă şi deaproape supraveghere, măsurile de propagandă care ar face.

Chestor,
/ss/ Indescifrabil

Şeful Biroului de Siguranţă,
/ss/ Indescifrabil

Domniei Sale,
Domnului Şef al Comisariatului de Poliţie

Copie de pe circulara legionară a conducerii C.T.B. Bucureşti, 2 august 1939

Camarazi,

Suntem în pragul războiului, în scurt timp vom fi trimişi în tranşee, însă noi ştim că jidanii din lumea întreagă finanţează războiul contra Italiei şi Germaniei naţional-socialiste. Scopul jidanilor este de a distruge aceste puteri naţional-socialiste, pe urmă vor stăpâni ei întregul glob.

Legionari,

Suntem la un pas de izbânda noastră finală, dacă nu ştim nici acum a profita de moment „meritam pieirea noastră". Sutele de mii de legionari, cari vor fi mâine cu arma în mână, vor şti să-şi impună voinţa când vor primi ordinul de la Căpitanul lor. Armata disciplinată a „Gărzii de Fier" nu va lupta niciodată contra Italiei şi a Germaniei. Nu ne vom împotrivi însă la nimic, până nu ne va da căpitanul ordin. Aşteptăm senini ordinul de înfrăţire ale celor mai puternice armate din lume, ale Italiei, Germaniei şi României.

Veţi primi instrucţiuni verbale prin oamenii de încredere ai C.T.B.

P. conformitate,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7517, f. 316.

171. **1939 septembrie 13, Timişoara**. Note informative trimise de Inspectoratul Regional de Poliţie Timişoara Direcţiunii Generale a Poliţiei privind activitatea membrilor Mişcării Legionare.

Domnului Director General al Poliţei – Direcţia Poliţiei de Siguranţă
Serviciul de Informaţii
Bucureşti

Avem onoarea a înainta, alăturat, în copie, unele note informative primite în ultimul timp, în legătură cu Mişcarea Legionară.

Inspector,
/ss/ Indescifrabil

Copie

Note informative

1. După cele constatate de mine, din sursă legionară, Germania are următorul plan: atunci când Franța va cere ajutorul României, Germania va băga toți românii legionari în linie și îi va îmbrăca în uniforma legionară, le va da drapelul românesc. Ei cred că prin aceasta va împiedica pe românii care sunt trimiși să ajute Franța, ca să lupte.

2. Rog luați măsurile necesare pentru a împiedica montarea unui aparat de emisiune radio în Munții Carpați. Cu acest aparat veneau legionarii ca să țină legătura cu comitetul legionar din Germania. Aparatul e făcut după niște planuri speciale din Germania și e deținut de studenții din București.

3. Către Șefii de Județ: Rugăm să ne comunicați urgent numărul legionarilor plecați la conducere și unitățile la care au fost împărțiți.

4. Legionarii au instrucțiunile următoare: în caz că România va lupta contra Germaniei, fiecare din voi va lăsa armele jos și se va preda. Prin aceasta veți face să slăbească și pe ceilalți din urmă și veți fi mulțumiți.

5. Toți legionarii își manifestă bucuria față de succesele Germaniei în războiul cu Polonia. Toți afirmă că câștigarea războiului de Germania nu înseamnă numai ridicarea și cinstea Germaniei, ci și mântuirea legionară. Singurul mijloc al nostru de a ieși din groapa în care am fost aruncați sunt Germania și Italia. Odată ce Germania pierde, e periclitată și soarta camarazilor care au fugit. Știm foarte bine ce-i așteaptă când tâlharii pun mâna pe ei. Mulți s-au speriat când Germania a legat cu Rusia un pact de neagresiune. Să nu credeți că Germania a făcut acest pact fără să-și dea seama, din contră, Germania l-a făcut după un plan bine stabilit. Să nu creadă nimeni că Cancelarul Hitler a început războiul fără o bază oarecare. El și-a dat perfect seama că, la un eventual război, are de-a face cu Franța și Anglia și alte țări și, totuși, nu s-a sfiit să înceapă războiul și aici putem deduce că el are bază temeinică. De acesta au fost convinși toți, însă nimeni n-a fost în stare să dezlege misterul acestei baze. Noi știm una, atunci când e necesar și ni se va cere, vom face tot ca să ne ajutăm pe noi, cauza noastră legionară și vom ști să fim demni de cele ce ne-a făcut Germania, vom ști să-i întoarcem binele ce ni l-a făcut.

Informator,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1006, f. 133-134.

172. **1939 septembrie 21, București**. Notă a Corpului Detectivilor privind împrejurările asasinării primului ministru Armand Călinescu.

Astăzi 21 septembrie 1939, la orele 14 primul Ministru Armand Călinescu a fost asasinat prin împușcare pe când trecea în mașina sa spre casă, aproape de întretăierea Prelungirii Știrbei Vodă cu B-dul Carol al II-lea.

Atentatul a fost pus la cale în modul următor:

După descoperirea nucleului terorist legionar din str. Pretorieni nr. 8 la 8 februarie 1939, nucleu care urmărea același scop, avocatul Dumitru Dumitrescu din Ploiești, care furnizase grenade acelui grup, a reușit să dispară, trecând în Cehoslovacia. Mai înainte de aceas-

ta, el a încredințat restul de 20 grenade și circa 25 pistoale Steyr și Beretta, pe care le avea de la Nicolae Dumitrescu, mort în împrejurările cunoscute la explozia din str. Căpitan Oarcă, studentului medicinist Popescu Cezar, originar tot din Ploiești, care se ascundea, fiind condamnat doi ani, în lipsă. Dumitru Dumitrescu a trecut în Cehoslovacia pe la punctul Sighet, condus de un legionar pe nume Popovici din Banat, om al lui Horia Sima, care l-a predat unui contrabandist. Acesta a trecut clandestin pe Dumitrescu într-un sat din Cehoslovacia, încredințându-l unui oarecare Gheorghe, țăran din satul românesc Apșa. După 2 zile, Dumitrescu a încercat să treacă frontiera în Germania, dar a fost arestat la graniță, trimis apoi la Praga și eliberat de aici, deși nu avea acte de călătorie, în momentul când trupele germane au ocupat Bosnia. De la Praga a revenit la Apșa, unde a stat până acum 2 săptămâni, iar acolo a coborât la Seghedin pentru a încerca să treacă frontiera în România. Cu ajutorul unui cărciumar contrabandist din satul Kubekháza a trecut în România, venind la București cu un tren rapid, în ziua de 17 septembrie. De aici a telefonat lui Popescu Cezar la Ploiești, chemându-l la o întâlnire a doua zi, lângă biserica Sf. Constantin. În ziua de 18, la întâlnire, Dumitrescu a întrebat pe Popescu Cezar ce a făcut în lipsa sa. Acesta a răspuns ca păstrează tot armamentul încredințat și că s-a înțeles cu patru camarazi și anume: Popescu Traian, fratele său, student la Drept anul IV, Moldoveanu Ion, student Politechnică, Ionescu R. Ion, student Drept și Vasiliu Ion desenator, toți din Ploiești pentru a asasina pe Armand Călinescu. A arătat că, în prealabil, toți au făcut pe rând recunoașterea terenului și au hotărât să atace mașina Primului Ministru cu grenade și pistoale la locul unde s-a și întâmplat asasinatul, în momentul când va veni la prânz acasă. Dumitrescu Dumitru s-a asociat imediat la plan, propunând însă o modificare, pentru siguranța reușitei: cumpărarea unei mașini cu care să tamponeze mașina Primului Ministru, obligând-o să oprească, după care să treacă la acțiune. În consecință, Popescu Cezar a plecat la Ploiești unde, cu 34.000 lei luați de la Dumitrescu, a pus pe fratele său Traian Popescu și Moldoveanu Ion, să cumpere o mașină de la șoferul Lazăr Ureche, originar din Urlați.

După convorbire, Dumitrescu a plecat cu un tren noaptea în munți, dormind pe Valea Coștilei, până în ziua de 20 septembrie, când a coborât la Bușteni, pe seară. Conform înțelegerii, Popescu Traian și Moldoveanu Ion s-au dus la Bușteni cu mașina și l-au luat. Au plecat spre Ploiești și în noaptea de 20-21, toți trei au dormit în mașină pe câmp în apropiere de Ploiești. La ora 5 dimineața, au intrat în oraș și trecând pe la casa lui Popescu Cezar, au așteptat ca acesta, ajutat de Moldoveanu, să aducă la mașină grenadele și pistoalele. Au luat și pe Vasiliu Ion și au plecat împreună la București, unde într-un punct fixat dinainte, au găsit pe Ionescu R. Ion. Până la ora 13, astăzi, ei au umblat cu mașina pe la periferiile Capitalei, iar la acea oră s-au dus în str. Făgăraș care unește str. Virgiliu cu Știrbei Vodă. În capul străzii, spre Știrbei Vodă, au așteptat, în mașină, până la ora 13,55, când mașina Primului Ministru a trecut din oraș spre Cotroceni. Dumitru Dumitrescu care era la volan, a pornit imediat după ea, ajungând-o aproape de întretăierea cu B-dul Carol al II-lea, în Cotroceni. Acolo a tamponat mașina din față, puternic, către aripa dreaptă, în spate. Tocmai în acel moment trecea o căruță. Șoferul Primului Ministru, fiind tamponat, n-a putut evita căruța, a lovit-o, iar mașina a fost oprită către partea stângă a străzii, oblic pe parcurs, cu capul în bordură. În același moment au coborât cei 6 asasini din mașină și totodată agentul Androne Radu care stătea pe lângă șoferul Primului Ministru. Probabil că agentul coborând, și-a dat seama că nu-i un simplu accident și a încercat să scoată revolverul. Unul din asasini l-a și împușcat însă, pe loc. Șoferul mașinii a ieșit pe partea din stânga (atentatorii veneau pe partea dreaptă) și a încercat să fugă. Popescu Traian a tras câteva focuri după el, fără a-l nimeri. Toți apoi, înarmați cu revolverele și cu câte o grenadă sau două în buzunare, au venit la geamurile mașinii, tră-

gând focuri, pe geamuri, în Primul Ministru. Între timp, au deschis portiera și au continuat să tragă în trupul care, deja inert, s-a rostogolit în sânge la picioarele lor, străpuns de 20 gloanțe.

Asasinii mărturisesc că erau hotărâți să se predea, după crimă. Trecând însă pe acolo o mașină particulară, Popescu Traian a strigat celorlalți să meargă la Radio. Șoferul mașinii a fost oprit sub amenințarea revolverelor și silit să-i ducă la Societatea de Radio în str. General Berthelot. Intrând pe poartă, au întâmpinat rezistența portarului pe care l-au împușcat în picior, au imobilizat sentinela dezarmând-o și trăgând focuri de armă au intrat în sediul societății, pătrunzând până în sala de emisiune, după ce în trecere au trântit la pământ tot personalul întâlnit. În sala de emisiune au oprit orchestra și Popescu Traian a strigat la microfon următoarele cuvinte: „Primul Ministru Armand Călinescu a fost omorât. El a fost executat astăzi de o echipă de legionari". Dumitru Dumitrescu a strigat și el la microfon că sunt fii de români din Prahova și au îndeplinit o necesitate dureroasă. Aceste cuvinte nu au fost însă difuzate, deoarece cineva din personalul societății a întrerupt emisiunea. Între timp au intervenit soldații din gardă și asasinii au aruncat armele, predându-se. Ei au fost aduși la Prefectura Poliției unde sunt anchetați. Până în prezent nu s-a stabilit dacă ei au mai avut legături și cu alte echipe teroriste similare.

Cu prilejul cercetărilor s-a mai stabilit că, în ultimul moment, de planul atentatorilor mai știau Ovidiu Isaia, fotograf care l-a găzduit pe Ionescu R. Ion la el în B-dul. Brătianu nr. 24, precum și pe Stănciulescu Marin, lăcătuș. Stănciulescu a fost trimis astăzi dimineață de atentatori să recunoască pentru ultima dată terenul, iar după atentat să se retragă. Poliția făcând o descindere la locuința lor din B-dul Brătianu nr. 24, Ovidiu Isaia, Stănciulescu Marin și Paraschivescu Gheorghe, student la Politechnică, care se găseau în cameră, s-au baricadat, trăgând circa 20 focuri de revolver în polițiști. Terminând gloanțele, ei au tras asupra lor pentru a se sinucide. Paraschivescu a murit, Isaia a fost transportat la Salvare în stare foarte gravă, iar Stănciulescu Marin a fugit. În urmă a fost prins și el.

Se urmărește studentul Rădulescu Petre de la Teologie, originar din Prahova, care a dormit cu cei de mai sus în aceeași locuință și nu a fost găsit la descindere.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 100-103.

173. **1939 septembrie 21, București**. Nota Inspectoratului Regional de Poliție Bucegi, Serviciul de Siguranță către Direcțiunea Generală a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind asasinarea primului ministru Armand Călinescu.

Inspectoratul Regional de Poliție Bucegi
21 septembrie 1939

Către,
Ministerul de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției

Astăzi 21 septembrie 1939 ora 14 un grup de legionari au tamponat mașina Primului Ministru Armand Călinescu după care apoi dându-se jos din mașină l-au asasinat. Odată cu primul Ministru a fost asasinat și agentul de Siguranță Androne Radu.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 136, f. 3.

174. **1939, septembrie 21, București**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre asasinarea lui Armand Călinescu.

Joi, 21 septembrie. După 6 ani, nu mă așteptam să trebuiască să însemnez o pagină de sânge în istoria politică a țării. La ora 14, Călinescu a fost mișelește asasinat de o bandă de gardiști. Întorcându-se acasă pe Prelungirea Știrbei Vodă, mașina lui a fost tamponată de o alta din spate și, în același timp, i-a ieșit înainte o căruță, care s-a desfăcut în două. Mare imprudență, a oprit mașina, și agentul său a voit să se dea jos să vază ce s-a întâmplat și în acel moment asasinii din mașina din spate s-au dat jos și au tras asupra lui. Au fost omorâți instantaneu, el și agentul. Iată faptele.

Acuma iată cum am aflat: la 14 și câteva minute, în tot cazul (înainte de 14 și 10, în mijlocul executării la Radio a Valsului imperial, muzica s-a întrerupt și am auzit o voce gâfâindă strigând în microfon „Ne asasinează!" o „echipă de legionari". Alții, între care Urdăreanu, au auzit că o voce ar fi anunțat că Armand Călinescu a fost executat azi. Pe cât trec orele, se clarifică unele lucruri. Misterul de la Radio a fost și el elucidat. Pare-se că a fost o agresiune. S-a tras asupra portarului și speakeriței și, după ce s-a făcut anunțul mai sus-amintit, au tăiat legăturile. Ei au fost arestați.

Adevărul l-am aflat prin Urdăreanu, care, mergând în oraș, l-a găsit pe Armand căzut jos, cu picioarele încă în mașină. Nu-și dăduse seamă de ce se întâmplase și, crezând că este un accident, s-a dat jos ca să dea o mână de ajutor și s-a găsit în fața crudei realități. După calculele pe care le-am făcut, trebuie să fi venit cel mult o minută sau două după săvârșirea faptei.

E ceva îngrozitor că, după toate măsurile luate în ultimul timp, să se întâmple așa ceva. E așa de nemânească această faptă, se vede clar că este de vădită inspirație străină, sunt tipice metode teroriste slave.

Această stare de lucruri nu se poate tolera. Vor trebui luate niște măsuri drastice să se curme această chestie. Lupta s-a deschis din nou, e o luptă pe viață și pe moarte, este momentul de a se hotărî cine pe cine...

Pierderea aceasta a președintelui de Consiliu, Armand Călinescu, este ireparabilă. N-am găsit la noi în țară pe cineva care să fi corespuns mai bine misiunii cu care fusese însărcinat. Pentru mine personal este o pierdere de neînlocuit. Puteam să fiu liniștit cu el. Era energic, capabil, spirit politic clar, care vedea departe și lua măsuri bine potrivite situațiilor. Pe lângă aceasta, îmi va aduce nesfârșite complicații politice, atât interne, cât și externe, înlocuirea lui va fi o problemă dintre cele mai grele și delicate.

Primul care a venit a fost Gafencu, complet desfigurat. Cu el am început a discuta posibilitățile viitorului, împreună cu Urdăreanu și a căuta cine-l poate înlocui pe Călinescu. Ne-am gândit, la început, la unul dintre consilierii regali sau la un general activ, și numele asupra căruia ne-am oprit a fost Ballif.

Imediat, Urdăreanu a și telefonat Duduii să vie la Cotroceni, ca măsură de siguranță.

A venit, pe urmă, și Gavrilă [Marinescu], care-mi raportează că acei care au făcut agresiunea la Radio au fost arestați și că au mărturisit că sunt înșiși asasinii.

La 16 am avut o consfătuire cu unii dintre miniștri: Iamandi, Gafencu, [Petre] Andrei, Mirță [Constantinescu] și Ghelmegeanu, ca să le cer opinia asupra situației și măsurilor ce trebuie luate. La început, toți au căzut de acord asupra lui Ballif, dar, pe urmă, după ce Iamandi l-a propus pe Gaf[encu], care l-a refuzat cu energie, am hotărât, de comun acord, că cel mai nimerit [Cuvintele următoare „și cel mai energic" au fost anulate de autor [n.ed.] este

Ghiță Argeșanu. E energic, nu-i e frică, poate conlucra cât se poate de bine cu toți miniștrii și va putea să-și asume răspunderea completă a tuturor măsurilor care trebuie luate spre a face completă curățire, iar din punct de vedere politic nu va încurca, căci va asculta de ceea ce i se va spune.

Pe la 19, Gavrilă [Marinescu] anunță că asasinii au mai denunțat pe doi complici, care au fost prinși, unul din ei sinucigându-se.

De dimineața, l-am primit pe lt.-colonelul Pelimon, atașatul nostru militar în Polonia, care mi-a povestit lucruri extrem de interesante asupra operațiilor de acolo. În rezumat, oricâte rezistență era inutilă, din cauza formidabilului fel cum au atacat germanii, întâi cu avioanele și, pe urmă, cu blindatele. Comandamentul a fost slab și, mai ales, organizarea teritoriului a fost cu desăvârșire insuficientă. Trupele s-au bătut bine și eroic. Orișiunde au fost față în față fără „sculele" moderne, superioritatea a fost de partea poloneză, îndeosebi artileria germană a fost foarte slabă.

Abia târziu, vine Argeșanu din Dobrogea, unde era cu Corpul 2 A[rmată]. Nici o discuție n-a fost cu el, așa încât guvernul a primit cât se poate de repede pe șeful său. Singurele schimbări sunt acelea pricinuite de nenorocirea de azi: Argeșanu – președinte; Gavrilă Marinescu – Interne și generalul Ilcuș - Apărarea Națională. La [ora] 22, primii doi au depus jurământul, după care imediat s-a întrunit Consiliul de Miniștri pentru constituire și s-au luat primele măsuri. Chiar în astă-seară, la orele 23 și câteva minute au fost executați, pe locul crimei, cei 8 asasini, iar în țară, de fiecare județ, 2-3 dintre conducătorii legionari. E o măsură oribilă, de fapt în afară de orice lege, dar care, în urma celor întâmplate, își are justificarea în interesul liniștei țării. Azi nu ne mai putem juca, azi nu putem târgoveți vinovat când primejdii așa de acute pândesc țara din înăuntru și din afară.

M-am culcat, dar nu pot dormi; gândurile fug. Nu pot realiza că acest slujbuș atât de bun și de credincios nu mai e și, în același timp, simt în sufletul meu nu numai durere, dar și un vid îngrozitor. Este o crimă care nu-i numai crimă, ci și un act de înaltă trădare în aceste vremuri. Agresiunea de la Radio dă și mai bine caracterul ei, speranța de turburare și de provocare la revoltă.

• Carol al II-lea, regele României, *Însemnări zilnice*, vol. II, *13 martie - 15 decembrie 1939*. Ediție Nicolae Rauș, Editura Scripta, București, 2003, p. 225-228.

175. **1939 septembrie 21, București**. Articolul intitulat *După fapta de ieri*, publicat de Nicolae Iorga în ziarul „Neamul românesc".

Un om a fost jertfit pentru liniștea țării sale înăuntru și pentru independența ei politică în afară. El a căzut, cum se putea aștepta, jertfă unor fanatici care urmăreau de mult cu o vendetă de sânge. Țara va judeca dacă în împrejurările de față, cu amenințări, existente și posibile de jur-împrejurul nostru, era loc pentru o astfel de sălbatică răzbunare. Ea va ști să se ție liniștită și sigură față de orice încercare de a adăugi, la aceste primejdii, nenorocirea luptelor dintre noi.

Acela care s-a dus era un om de o mare inteligență, de o putere de lucru imensă și de un patriotism pe care numai un nebun l-ar putea pune la îndoială: ultima oară, când, acum o săptămână numai, l-am văzut, el se chinuia, noaptea, cu ministrul de Externe să chibzuiască felul cum am putea ieși neatinși din așa de grele împrejurări ca acestea de astăzi. Cine ar încerca o altă cale s-ar împotrivi la tot ce este în inimile noastre pentru păstrarea moștenirii marelui război. Aceasta s-o știe oricine și oriunde.

• „Neamul românesc", din 23 septembrie 1939.

176. **1939, septembrie 21, București**. Aprecierile lui Horia Sima despre asasinarea lui Armand Călinescu.

Armand Călinescu a căzut la trei săptămâni după invazia Poloniei de către armatele germane (21 septembrie 1939). Propaganda engleză a folosit această împrejurare ca să acuze guvernul german de complicitate. Nemții ar fi dat această lovitură – afirma propaganda engleză – pentru a cotropi mai ușor România. Primul obiectiv al lui Hitler ar fi România și asasinarea lui Călinescu ar reprezenta preludiul invaziei. O Românie zguduită din interior nu va putea rezista unui atac germano-ungar. Englezii urmăreau să-l atâțe pe Carol ca să intre în războiul contra Germaniei, arătându-i că tergiversările nu mai amână primejdia. Orice ar face, zilele lui pe tron sunt numărate.

Guvernul german, ca să contracareze efectele propagandei engleze în România, n-a găsit alt mijloc mai potrivit decât să inventeze o altă poveste, în care complicii Gărzii de Fier la asasinarea lui Armand Călinescu ar fi fost englezii! La radio au anunțat că „elemente din Garda de Fier, agenți ai Intelligence Service-ului, au asasinat pe prietenul Germaniei, Armand Călinescu". Același comentariu s-a repetat și în ziarele germane. A apărut nu mult după aceea și o carte, scrisă de doi inspectori de poliție germani, „Auf die Blutspuren des Intelligence Service", care conținea, între alte mărturii, și episodul cu Armand Călinescu.

Versiunea engleză era verosimilă, pentru că Garda de Fier era orientată spre Axă, iar Miti Dumitrescu, șeful echipei care a doborât pe Armand Călinescu, plecase din Germania. Versiunea germană era absurdă din toate punctele de vedere. Nu salva nici cel puțin aparențele. Armand Călinescu nu fusese niciodată „prieten al Germaniei". După asasinarea lui Corneliu Codreanu, poziția lui Armand Călinescu devenise ireversibilă: numai azvârlind țara într-un război contra Germaniei putea să-și justifice prigoana contra Mișcării. Englezii nu puteau ucide pe omul care împingea din toate puterile România la un război contra Germaniei. Toate aparențele erau favorabile tezei englezești, dar nici un indiciu nu admitea tălmăcirea germană a atentatului. Demonstrația era forțată și nu putea fi crezută de nimeni.

În realitate, amândouă erau false. Nici germanii, nici englezii nu fuseseră amestecați în atentatul contra lui Călinescu. Noi eram victima războiului propagandistic dintre cele două puteri. Căderea lui Călinescu n-avea nimic de-a face cu situația internațională din acel moment. Armand Călinescu putea să cadă tot așa de bine în februarie 1939, în martie 1939, în vara anului 1939. Era un episod al luptei ce-a izbucnit între Mișcare și regimul de teroare al Regelui Carol. Nenumărate încercări de a-l doborî pe Armand Călinescu s-au făcut înainte de Miti Dumitrescu, unele cunoscute, altele mai puțin cunoscute. Mai multe echipe de legionari, formate din elemente tot atât de hotărâte ca și acelea aflate sub comanda lui Miti Dumitrescu, au căzut în mâinile poliției și au fost ucise.

Miti Dumitrescu venise în Germania ca să se convingă dacă trăiește sau nu Căpitanul. Dacă nu dă de urmele lui, era hotărât să se întoarcă în țară și să-l răzbune. În martie 1939, sosește la Berlin și în iunie același an se întoarce în țară, fiind însoțit până la frontiera ungaro-română de Victor Silaghi și Ilie Smultea. Miti Dumitrescu se simțea chemat să răzbune pe Căpitan, dar voia, înainte de a se angaja în acțiune, să câștige certitudinea interioară a actului. Pe el, ca și pe toți legionarii liberi, nu-l interesa momentul extern, ci momentul intern. Esențial era să cadă tiranul, oricând, oriunde poate fi prins.

Pentru poporul român, împușcarea lui Călinescu n-a constituit o surpriză. După uciderea lui Corneliu Codreanu, toată lumea se aștepta ca legionarii să-și răzbune Căpitanul. Deceptia ar fi fost mare în popor dacă Armand Călinescu ar fi continuat să-și plimbe crima prin țară, în vreme ce sub lespedea de la Jilava zăceau oseminte le Căpitanului. Garda de Fier nu-și mai merita numele.

nita numele şi mitul ei s-ar fi spulberat. „Fuse Armand de oţel, dar tot intră plumbu-n el", erau versurile născocite de popor, ca să-şi exprime satisfacţia pentru căderea tiranului.

Legionarii din ţară şi din Berlin au fost „profund afectaţi când au citit în ziare interpretarea ce-o da guvernul german atentatului. Dacă englezii considerau pe legionari agenţi ai unor forţe străine, faptul ne indigna, dar nu ne durea sufleteşte, dar când Germania naţional-socialistă, ţara de care ne simţeam înfrăţiţi prin idealuri, ne arunca această ofensă, atunci când noi sângeram din mii de răni, era peste puterile noastre să concepem. De ce trebuia să recurgă guvernul german la falsificări atât de grosolane, care nu salvau nici cel puţin aparenţele? În împuşcarea lui Călinescu guvernul german nu avusese nici un amestec şi nici nu am fi tolerat noi vreun amestec. Explicaţia atentatului era simplă şi elocventă, încât nici propaganda engleză nu avea ce să-i opună: legionarii au răzbunat pe Căpitan. „Era la mintea cocoşului", cum zice românul şi ultimul om din popor putea să lămurească de ce a fost împuşcat Armand Călinescu. De ce această explicaţie elementară a fost substituită cu un roman poliţist, în care nu credea nimeni? Tocmai această îmbrobodire a adevărului a lăsat impresia în lumea românească şi europeană că guvernul german nu ar fi străin de atentat.

Constantin Papanace, îndată ce-a aflat de falsurile răspândite de propaganda germană, a înaintat un protest-memoriu Dr. Goebbels, în 23 septembrie 1939, în care a restabilit adevărul. Miti Dumitrescu n-a fost în serviciul nici unei puteri străine, ci şi-a făcut datoria faţă de Neam şi Legiune, pedepsind pe asasinul lui Corneliu Codreanu.

• Horia Sima, *Sfârşitul unei domnii sângeroase*, „Pagini din istoria Gărzii de Fier", Editura Gordian, Timişoara, 1995, p. 16-17.

177. **1939 septembrie 21, Iaşi**. Proces-verbal încheiat la Prefectura Judeţului Iaşi privind măsurile pe care autorităţile trebuiau să le aplice în urma asasinării primului ministru Armand Călinescu.

Proces-verbal

Astăzi, 21 septembrie 1939, orele 20,30.

Noi, colonel Corneliu Carp, prefectul Judeţului Iaşi, colonel Nicolau, comandantul Sectorului Iaşi, Gheorghe V. Leahu, chestorul Poliţiei Municipiului Iaşi şi maior I. Mircea, comandantul Legiunii Jandarmi Iaşi, întruniţi astăzi data sus-citată la Prefectura Judeţului Iaşi sub preşedinţia D-lui Prefect de Judeţ, constatăm:

Am luat cunoştinţă de ordinul telegrafic al Ministerului de Interne prin care ni se anunţă odiosul atentat comis astăzi asupra Primului Ministru al Ţării, după care Dl. Chestor dă citire instrucţiunilor primite de la Ministerul de Interne prin Inspectoratul Regional de Poliţie Iaşi şi Regimentul 4 Jandarmi, cu privire la măsurile ce trebuiesc luate atât pe teritoriul urban cât şi rural în legătură cu cele petrecute şi se hotărăsc următoarele:

Organele Chesturii vor executa în oraş, iar ale Jandarmeriei în ţară, chiar în cursul acestei nopţi, ridicarea şi ţinerea la popreală a tuturor membrilor fostei organizaţii legionare cunoscuţi şi aflaţi liberi şi vor fi ţinuţi sub pază la Chestură sau în alt loc ce se va hotărî ulterior.

Se vor semnala atât de Chestură cât şi de Legiunea de Jandarmi, Comandamentelor Copurilor de trupă din garnizoană, pe toţi membrii Mişcării Legionare aflaţi astăzi sub arme, fie în termen, fie concentraţi, pentru a fi izolaţi şi puşi sub strictă supraveghe-

re, cerându-se în acelaşi timp intensificarea serviciului de informaţii şi supravegherea interioară şi exterioară asupra tuturor elementelor armatei.

Dl. Colonel Nicolau, Comandantul Sectorului Iaşi, va instala pază militară la toate edificiile publice şi instalaţiunile de interes general, ca: uzine, apă poştă, telefoane, C.F.R. etc. prevăzute în planul aflat la Sector.

S-au instalat posturi fixe compuse din câte 2 jandarmi şi un gardian la barierele: Sărărie, Copou, Păcurari, Trei Calici, Nicolina, Socola, Ţuţora, Salhana, Şapte Oameni, Ciric, Moara de Vânt şi Albineţ – controlate de către Şefii de Secţii de la Circumscripţiile respective, pentru a exercita controlul persoanelor care intră şi ies din oraş, iar Dl. Comandant al Sectorului Iaşi, în acelaşi scop va da în permanenţă câte 4 patrule de fiecare Circumscripţie poliţienească, în total 20 patrule cu 100 oameni, care să patruleze în oraş.

S-a luat înţelegere cu Dl. Comandant al Legiunii de Jandarmi, pentru un contact cât mai strâns pentru a se putea utiliza la nevoie disponibilul de 80 jandarmi ce are, precum şi mijloacele speciale ale echipelor de gaze şi mitraliere în caz de încercare de tulburări.

De asemenea s-a hotărât intensificarea acţiunii informative atât pe teritoriul urban cât şi rural, pentru a se intercepta şi împiedica toate mişcările neobişnuite, comentariile şi discuţiile cari ar putea tulbura spiritul populaţiei şi duce la dezordine.

Pentru care, de cele de preced, am încheiat prezentul proces-verbal.

Prefectul Judeţului Iaşi, /ss/ Colonel, Carp	Chestorul Poliţiei Iaşi, /ss/ Gh. Leahu
Comandantul Sectorului Iaşi, /ss/ Colonel, Nicolau	Comandantul Legiunii de Jandarmi Iaşi, /ss/ Maior, I. Mircea

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 402-403.

178. **1939 septembrie 21/22, Bacău**. Nota telefonică a Poliţiei Bacău către Direcţiunea Generală a Poliţiei cuprinzând datele deţinute referitoare la asasinarea membrilor Mişcării Legionare pe raza judeţului.

Poliţia Bacău
Nr. 6140/5.X.1940, ora 18,20

Către,
Direcţiunea Generală a Poliţiei Bucureşti

La ordinul telegrafic nr. 61914 raportez:
De la 1.I.1938 - 6.IX.1940 sunt cunoscuţi ca executaţi următorii legionari:
- Alexandru Mandache
- Mircea Condopol
- Constantin Antonovici,

executaţi la Bacău în noaptea de 21-22.IX.1939.

Au mai fost executați în noaptea de 7-8.IX.1939 în satul Poieni, comuna Tg. Oc-na: călugărul student Antohi Isichie și studentul la Politehnică Mihalcea Ion.

Secretarul Poliției,
/ss/ Popescu

• ASRL Fond „D", dosar nr. 7332, f. 7.

179. **1939 septembrie 21-22**. Membrii Mișcării Legionare asasinați de organele regimului carlist.

Asasinați la București

Christescu Vasile, profesor universitar, asasinat de poliție la 26 ianuarie 1939.

Nicolescu Nicoleta, șefa legionarelor pe țară. Schingiuită în beciurile poliției și aruncată de vie în crematoriu la 10 iulie 1939.

Dragomirescu Victor, comandant legionar, decorat cu «Crucea Albă». A fost ridicat de la Spitalul Închisorii Văcărești, schingiuit și aruncat de viu în crematoriu la 22 septembrie 1939.

Atentatul din Piața Sf. Elefterie din București

La 21 septembrie 1939, ora 13, un grup de 9 legionari a împușcat pe ministrul Armand Călinescu, din ordinul căruia a fost ucis Corneliu Codreanu împreună cu 13 legionari.

1. Dumitrescu Miti (avocat); 2. Ionescu Ion (student); 3. Isaia Ovidiu (fotograf); 4. Moldoveanu Ion (student); 5. Paraschivescu Gheorghe (student); 6. Popescu Cezar (student); 7. Stănciulescu Marin (mecanic); 8. Popescu Traian (student); 9. Vasiliu Ion (desenator).

După împușcare, ei au pătruns la postul de radio și au difuzat o declarație începând cu următoarele cuvinte: „Ne-am făcut o datorie dureroasă din a pedepsi pe călăul Căpitanului..." S-au lăsat apoi arestați și duși în piața indicată, unde pe loc și fără nici o judecată au fost masacrați, iar trupurile lor au fost lăsate în văzul lumii vreme de trei zile. Copiii de școală și elevii de liceu au fost aduși să vadă cadavrele.

Masacrul din noaptea de 21/22 septembrie 1939. Asasinarea legionarilor din lagăre și închisori. Asasinați la închisoarea din Râmnicu-Sărat

În noaptea de 21/22 septembrie sunt târâți pe rând în curtea închisorii și asasinați:

1. Clime Gheorghe (inginer); 2. Cantacuzino Alecu (avocat); 3. Totu Nicolae (avocat); 4. Tell Alexandru (avocat); 5. Furdui Gheorghe (doctor în teologie); 6. Dobre Bănică (licențiat); 7. Polihroniade Mihail (avocat); 8. Craja Paul (medic); 9. Simulescu Sima (profesor); 10. Apostolescu Gheorghe (comerciant); 11. Istrate Gheorghe (licențiat); 12. Banea Ion (avocat); 13. Serafim Aurel (inginer).

Pe Dl. Inginer Clime, înainte de a-l asasina, călăii l-au desfigurat în schingiuiri pentru ca să smulgă de la el declarația că ar fi dat ordin să fie împușcat Armand Călinescu.

Pe Gheorghe Apostolescu nu l-au atins gloanțele. A stat însă întins pe pământ lângă ceilalți camarazi, iar dimineața, când au venit călăii să le ridice cadavrele, a început să strige: „Ajutor!" Câteva gloanțe, acum țintite bine, l-au doborât și pe el la pământ.

Asasinați la Spitalul Militar din Brașov

Când un legionar ce se afla în vreo închisoare, prin beciurile poliției sau în vreunul din lagărele de concentrare, era total sleit de boală sau de răul tratament. Când, adică, era cu un picior în groapă, abia atunci era dus într-un spital.

În această situație se găsea acest grup de camarazi internați în Spitalul Militar din Brașov, în acea noapte de sălbatecă furie, au fost treziți din somn și așa bolnavi cum erau au fost încărcați într-un camion și duși în direcția Râșnov. Lângă o pădure mașina se oprește. Bolnavii sunt dați jos. Trupurile lor istovite au fost legate cu funii cum ai lega un snop de grâu și-apoi asasinați.

1. Cotigă Traian (avocat); 2. Ionică Eugen (inginer); 3. Șiancu Emil (ofițer); 4. Pihu Grigore (licențiat); 5. Șușman Iuliu (funcționar); 6. Herghelegiu Ion (avocat); 7. Proca Gheorghe (funcționar).

Herghelegiu Ion reușește să se desfacă din legătura comună și prin întuneric se retrage în pădurea din spatele lor. Când să le încarce cadavrele, asasinii constată că unul lipsește. Vreme de o zi fu căutat. Seara, la radio, se promite recompensă persoanei care-l va preda poliției viu sau mort. În cele din urmă, descoperit într-un copac, a fost împușcat și dus lângă ceilalți camarazi ai lui în piața orașului, unde au stat expuși două zile.

Asasinați în lagărul de concentrare de la Miercurea-Ciucului

În acea noapte sângeroasă, 44 legionari au fost treziți din somn și strigați de pe o listă de către un ofițer. Li s-a cerut să se pregătească repede că trebuie să plece în alt lagăr.

1. Benec Constantin (funcționar C.F.R.); 2. Biriș Ovidiu (avocat); 3. Borzea Titus (student); 4. Buhai Vasile (funcționar); 5. Cioflec Marius (student); 6. Comjic Ștefan (student); 7. Coman Constantin Cozmin (student); 8. Gheorghe Constantin (student); 9. Constantinescu Dumitru (medic); 10. Corbeanu Vasile (student); 11. Dobrin Liviu (medic); 12. Dorea Afilon (teolog); 13. Ducaru Dumitru (subinginer); 14. Enescu Ion (funcționar); 15. Felecan Vasile (muncitor); 16. Filipov Vasile (student); 17. Gârcineanu Florin (ofițer); 18. Grama Iosif (student); 19. Iordache Nicoară (asistent universitar); 20. Macoveschi Ion (student); 21. Micu Augustin (inginer); 22. Mincă Ilie (ofițer); 23. Miter Ion (student); 24. Noaghea Virgil (student); 25. Nuțiu Aurel (student); 26. Pavelescu Alexandru (avocat); 27. Popa Tiberiu (student); 28. Popescu Marin (student); 29. Popescu B. Anton (funcționar); 30. Prodea Nicolae (muncitor); 31. Rădulescu Virgil (ziarist); 32. Raicu Constantin (licențiat); 33. Stamate Eugen (student); 34. Stegărescu Constantin (licențiat); 35. Strugaru Nicolae (avocat); 36. Susai Vasile (licențiat); 37. Teodorescu Gheorghe (sculptor); 38. Tiponuț Gheorghe (elev); 39. Todan Coriolan (student); 40. Ungureanu Corneliu (licențiat); 41. Ursu Ion (student); 42. Vasiliu I. Gh. Galus (ofițer); 43. Vilmuș Adam (muncitor); 44. Zanche Petre (funcționar).

În fața porții de sârmă ghimpată s-a format coloana. La lumina lămpașelor au fost legați unul de altul de mâini cu funii. De jur-împrejur încercuiți de agenții-călăi, pornesc spre drumul jertfei lor supreme.

Înainte de ieșirea din lagăr, Iordache Nicoară, cel mai iubit de toți pentru necuprinsa dragoste și bunătate ce revărsa în jurul lui, spune un „Tatăl Nostru". Apoi convoiul se pune în mișcare, cei rămași între sârme însoțindu-i cu privirile călăuzite în noapte de lumina lămpașelor.

Între tufărișile din apropierea lagărului îi aștepta mitraliera. Aci începu să se spună o-altă rugăciune. Mitraliera însă n-a lăsat-o să se sfârșească. Cei 44 flăcăi legionari români se prăbușesc, unul peste altul, cu rugăciunea pe buze. Unul din ei mai putu striga, într-o ultimă suflare:

„Trăiască Legiunea și Căpitanul!" Liniștea nopții, după încetarea mitralierei, mai fu tulburată de câte un foc de pistol al călăului agent care trăgea în acei care încă nu încetaseră de a respira.

Trupurile lor au fost lăsate pe loc două zile, timp în care lumea să vină să le privească. După două zile au fost ridicați și îngropați în satul apropiat, Toplița.

Asasinați în lagărul de concentrare Vaslui

1. Antoniu Ion Păsu (avocat); 2. Belgea Ion (avocat); 3. Boboc Constantin (student); 4. Bornea Virgil (ofițer); 5. Bujgoli Spiru (licențiat); 6. Busuioc Ion (student); 7. Calopăr Mihai (teolog); 8. Cârdu Valeriu (poet); 9. Clime Traian (funcționar); 10. Comănescu Nicolae (student); 11. Danielescu Zosim (student); 12. Dobre Ion Radu (muncitor S.T.B.); 14. Gârcineanu Victor Puiu (avocat); 15. Goga Mircea (student); 16. Maricari Nicolae (ofițer); 17. Moraru Alexandru Bubi (student); 18. Motoc Mircea (student); 19. Nicolicescu Gheorghe (inginer); 20. Popescu Spiru (student); 21. Popescu Vasile (student); 22. Răcman Gogu (student); 23. Riosanu Petre (inginer); 24. Spânu Iordache (student); 25. Stahu Teodor (avocat); 190; 26. Șota Stavri (student); 27. Șupila Polisperhon (student); 28. Teohari Mircea (student); 29. Tucan Boris (student); 30. Tudose Teodor (avocat); 31. Volocaru Gheorghe (funcționar); 32. Zus Radu (student).

În lunca din fața clădirii lagărului Vaslui, în acea noapte de sânge și moarte, sunt duși acești camarazi, în ultimul lor drum ce mai aveau de păsit în această lume și în această țară, atât de iubită de ei. Legați unul de altul cu funii de mâini, înconjurați de cei puși să-i asasineze, sunt scoși din lagărul împrejmuit cu două rânduri de sârmă ghimpată și duși spre locul unde îi aștepta moartea.

Sublocotenentul-jandarm Cinghiță, care mânuia mitraliera, începe să-i rostogolească de-a valma, unul peste altul. Lui Tudose Teodor, gloanțele îi taie mâinile. Simțindu-se dezlegat de legătura comună, mai are încă putere să fugă. Dar unde? Din urmă îl ajung călăii, îl împușcă din nou și-apoi îl aruncă peste ceilalți camarazi.

Vreme de două zile trupurile lor sunt lăsate în văzul lumii. Dascălii primeau ordin să aducă pe rând școlile de copii ca să privească pe acești feciori transformați într-un morman de cadavre. Tinerele vlăstare plângeau și li se făcea rău văzând acest spectacol. Astfel voiau călăii să imprime teroarea în inima tânără a elevilor.

După două zile abia, cadavrele au fost îngropate în cimitirul de animale din Vaslui. [...]

Asasinatele de pe tot cuprinsul țării la 21/22 septembrie 1939

Poliția și unitățile de Jandarmerie din toate județele au primit, în aceeași noapte, ordinul să aresteze și să execute imediat, în locuri publice, câte trei legionari. Ordinul preciza că, în lipsa celor indicați pe listă, vor fi executați oricare alții, pentru a completa numărul, ceea ce s-a și produs în câteva județe.

Arad: Măduță Ioan (avocat), Bulboacă Ioan, Julan Ilie (agricultor); *Argeș*: Pielmuș Ioan (ofițer), Olteanu Vasile, Amzăr Traian; *Bacău*: Condopol Mircea, Mandache Alexandru, Antonovici Constantin (student); *Bălți*: Condratiuc Alexe, Ursache Victor, Gherman Ioan; *Bihor*: Cozma Lazăr, Jude Dumitru; *Botoșani*: Iftimuță Vasile, Grigoriu Mihail, Mancoș Gheorghe; *Brăila*: Bobotă Teodor, Udrea Ion; *Brașov*: Faur Ioan (profesor), Bordeianu I. Lehaciu, Nicolici Nicolae, Papacioc Radu; *Buzău*: Voinea Constantin; *Caliacra*: Caranica Petre (student), Popescu Hristu (țăran), Cavachi Dumitru (student); *Câmpulung*: Irimiciuc Valerian (cojocar), Țăranu Traian, Cozan Luchian; *Caraș*: Borzac Lazăr (muncitor), Băleanu Ion (funcțio-

nar), Cerbu Iancu; *Cernăuți*: Pisarciuc Silvestru, Regwald Francisc, Molotiuc Ioan; *Cetatea Albă*: Vlădău Ioan, Păucă V. Dumitru (revizor școlar), Culoglu Damian; *Ciuc*: Duma Iosif (profesor), Caranica Ion, Mirea Ilie; *Cluj*: Cuibuș Petre, Eremia Nicolae; *Constanța*: Chivu Ioan (preot), Chiriazi Constantin (funcționar), Mocanu Staicu (preot), Secăreanu Ion (preot); *Covurlui*: Popa Costăchel, Croitoru Tudor, Potolea Gheorghe (ofițer invalid de război); *Dâmbovița*: Nițescu Petre, Lungu Ion (învățător), Gâlmeanu Ion (student); *Dolj*: Horculescu Nicolae, Poenaru Ilie, Ștefănache Ioan; *Dorohoi*: Surugiu Gheorghe, Barbu Gheorghe, Honceru Ion; *Durostor*: Nastu Nicolae (țăran), Manganița Constantin (țăran), Mernu Dionisie (țăran); *Fălciu*: Codreanu Ion (inginer), Nicolae Emil, Croitoru Vasile; *Gorj*: Șerban Constantin, Munteanu Gheorghe (căpitan), Motomancea Grigore (preot); *Hotin*: Dobuleac Vasile, Dubovinschi Teodor, Soroceanu Dumitru Iacob; *Hunedoara*: Popa Petre (muncitor), Cornea Gheorghe, Sârbu Nicolae; *Ialomița*: Manolescu Grigore, Constantinescu Constantin, Badea Traian; *Iași*: Dănilă Nicolae (licențiat), Leonid Miron (preot), Bogdan Elena; *Lăpușna*: Diaconescu Vasile (colonel), Florescu Sergiu (ziarist), Palamarciuc Jean; *Maramureș*: Butnaru Ion, Chirculiță Dumitru, Belidean Mircea (student); *Mehedinți*: Gheorghiu Victor; Geacu Hristu Petre, Gheorghevici Nicolae; *Mureș*: Rusu Iacob, Paletaș Francisc, Pădureanu Nicolae; *Muscel*: Nerasan Ion (avocat), Stancu Ion; *Năsăud*: Tonea Simion, Gingan Cornel, Tolan Alexandru; *Neamț*: Mahnici Nicolae, Avădanei Vasile, Puiu Vasile; *Olt*: Găman Florea (elev), Mănzu Dumitru (student), Preda Gheorghe; *Orhei*: Zalopcinski Grigore, Mocanu Andrei, Răileanu Naum; *Prahova*: Cojocaru Alexandru, Filip Dumitru; *Putna*: State Vasile, Voinea Nicolae, Marin Petre; *Roman*: Creangă Vasile; *Romanați*: Niculescu Gheorghe, Oprovici Horia; *Sălaj*: Burcaș Augustin; *Satu Mare*: Bozântan Victor (avocat), Jitaru Spiridon; *Severin*: *Lugoj*: Galescu Pavel (curelar), Ghindă Gheorghe (muncitor), Sârbu Damaschin (țăran), Matici Marin; *Soroca*: Levițchi Ștefan (elev), Știucă Boris, Criclivăi Azarie; *Suceava*: Răuț Ion, Gemeniuc Ion, Jitaru Spiridon (student); *Târnava Mică*: Bârză Gheorghe, Priș Ioan, Codrea Nicolae; *Tecuci*: Căsăneanu Gheorghe, Teodorescu Spirache, Baciu Vasile (student); *Teleorman*: Abagiu Dumitru (comerciant), Cristea Aristotel, Toader Dumitru (comerciant); *Tighina*: Geidenreich Vladimir, Căldare Constantin, Caragancev Ion; *Timiș-Torontal*: Udrea Teodor (croitor), Dragomir Gheorghe (șofer), Cocora Alexandru; *Trei Scaune*: Lascăr Gheorghe (inginer), Vrânceanu Gheorghe, Caranica Enache (licențiat); *Turda*: Cucerzan Constantin (student), Nichita Augustin (măcelar), Tonceanu Gheorghe (student); *Vâlcea*: Nicolaescu Aurel (preot), Diaconescu Dumitru (preot), Vasilescu Nicolae (tâmplar).

Cadavrele celor asasinați au fost lăsate timp de trei zile expuse în piețe publice. Elevii din toate școlile au fost aduși să le vadă și nici copiii celor uciși nu au fost cruțați de la acest spectacol.

• *Din luptele tineretului român 1919-1939. Culegere de texte. Corneliu Zelea Codreanu 1899-1938*, Responsabil pentru alegerea, dispoziția, autenticitatea și conformitatea textelor care alcătuiesc acest volum: Duiliu Sfințescu, Ediția a treia, Editura Fundației „Buna Vestire", București, 1993, p. 186-195.

180. **1939 sepembrie 21-23, București**. Lista jandarmilor participanți la execuțiile membrilor Mișcării Legionare din 21-23 septembrie 1939 în municipiul București și în țară.

[Jandarmi participanți la execuțiile membrilor Mișcării Legionare]

1. Moisescu Vasile, plutonier de Jandarmi, com. Progresul, executant al ordinelor de ucidere a legionarilor;

2. Niţu Ştefan, plutonier de Jandarmi, com. Băneasa, executant al ordinelor de ucidere a legionarilor;

3. Huste Ioan, jandarm, Griviţa, executant al ordinelor de ucidere a legionarilor;

4. Oancea, plutonier de Jandarmi, com. Pantelimon, executant al ordinelor de ucidere a legionarilor;

5. Sârbu, plutonier de Jandarmi, Ghencea, executant al ordinelor de ucidere a legionarilor;

6. Neacşu, plutonier de Jandarmi, Şerban Vodă, executant al ordinelor de ucidere a legionarilor;

7. Toma, sergent instructor, executant al ordinelor de ucidere a legionarilor;

8. Bărbulescu, plutonier-major, Legiunea de Jandarmi Prahova, a strangulat pe Corneliu Zelea Codreanu;

9. Cenghiţa, sublocotenent, a asasinat legionarii în lagărul Vaslui;

10. Gavrilă Ichim, şeful Postului Râşnov;

11. Gelen Zugravu, jandarm, în prezent la Uzinele «Astra» Braşov;

12. Coman, plutonier, şef de post, com. Răduleşti-Ilfov;

13. Balint, plutonier, şef de post, com. Bătrâneşti sau Măineasa-Ilfov;

14. Boghici, plutonier, şef de post Hărman-Braşov, a împuşcat pe legionarul Vrânceanu;

15. Mărculeţ, şef de secţie Hărman-Braşov, a asasinat legionari;

16. Panaitescu Hanibal, lt.-colonel, Regimentul 8 Jandarmi Turda, a dat ordin pentru asasinarea a 21 legionari din jud. Cluj şi Timiş;

17. Radu Mihai, plutonier, Regimentul 8 Jandarmi Turda, a executat ordinul dat de Panaitescu;

18. Lalescu Stan, plutonier, Regimentul 8 Jandarmi Turda, a executat ordinul dat de Panaitescu;

19. Roşianu, maior, a dat ordin pentru executarea legionarului Crasan;

20. Miti Constantinescu, lt.-colonel, Regimentul de Jandarmi Găeşti, a împuşcat pe lt. Dumitrescu;

21. Lazăr, maior, Legiunea de Jandarmi Braşov, a dat ordin de asasinare a lui Vrânceanu din proprie iniţiativă;

22. Taşcă Vasile, plutonier, Legiunea de Jandarmi Băneasa, a ucis legionari;

23. Carşote Ioan, plutonier;

24. Gheorghiu Petre, Rizoiu Nicolae, Bărbulescu Nicolae, Marin Dumitru, jandarmi, au ucis legionari prin strangulare;

25. Ciurea Nicolae, Legiunea de Jandarmi Braşov, a asasinat legionari.

1940 decembrie 2

• ASRI, Fond „P", dosar nr. 9039, vol. 49, f. 102.

181. **1939 septembrie 21-23, Soroca**. Raport al instructorului legionar Pavel Grimalschi privind autorii execuţiilor membrilor Mişcării Legionare din 21-23 septembrie 1939 în jud. Soroca.

În legătură cu ordinul pe care l-aţi dat am onoare a vă raporta următoarele:

În jud. Soroca au fost împuşcaţi 3 legionari: 1. Azarie Criclivâi, 2. Şciuca; 3. Levitchi.

Azarie Criclivâi născut în oraşul Soroca, absolvent de liceu, în 1938 a fost condamnat la 6 luni închisoare şi 20.000 lei amendă, pe care a executat-o la Galata-Iaşi. Pe Şciuca şi Levitchi i-am cunoscut ca buni legionari, dar nu cunosc biografia lor.

Au fost împuşcaţi în dimineaţa zilei de 23 septembrie 1939 în dealul Sorocei, lângă satul Volovita, într-o pădurice şi expuşi pe şoseaua Soroca-Floreşti. Azarie Criclivâi fiicea armata la Floreşti, Regimentul 39 Infanterie şi de acolo ridicat şi dus la execuţie. Au tras în el jandarmii maiorului Ursu, dar nu-l nimereau; atunci l-au legat de un pom şi i-au zdrobit capul cu baioneta.

Asasinii lor sunt: 1. prefectul judeţului; 2. comandantul Legiunii de Jandarmi major Ursu; 3. chestorul Cernăianu; se găseşte şi azi în Direcţia Generală de Poliţie; 4. echipa de jandarmi.

Trăiască Legiunea şi Căpitanul!

1940 decembrie 2

Instructor Legionar,
/ss/ Grimalschi Pavel

• ASRI, Fond „P", dosar nr. 9039, vol. 49, f. 101.

182. **1939 septembrie 21-23, Bucureşti**. Declaraţia comisarului de Poliţie Vasile Lungu cu privire la arestarea şi executarea membrilor Mişcării Legionare din oraşul şi judeţul Tecuci în zilele de 21-23 septembrie 1939.

Declaraţie

Cu privire la arestarea şi executarea legionarilor din oraşul şi judeţul Tecuci din zilele de 21-23 septembrie 1939.

În ziua de 21 septembrie 1939, după împuşcarea fostului prim-ministru Armand Călinescu, fostul şef al poliţiei, defunctul Badac Dumitru, a ordonat întregului personal poliţienesc, după indicaţiile date de către el, personal, să aducem la oficiul poliţiei pe toţi legionarii. Mi s-a dat şi mie o notă să aduc la oficiul poliţiei pe legionarii Bărhală Dumitru, pe care nu l-am găsit la domiciliu, pe un plugar din suburbia Crivineni, al cărui nume nu mi-l amintesc şi pe frizerul Popescu din cartierul Bulgari. I-am adus pe aceştia doi la oficiul poliţiei şi i-am prezentat domnului şef Badac.

În aceeaşi seară, pe la orele 21, m-am dus de la oficiul poliţiei la domiciliul meu, unde m-am culcat şi pe la orele 23,30 noaptea am fost invitat printr-un gardian să mă prezint la oficiu. M-am prezentat îndată şi la oficiul poliţiei am găsit pe dl. şef Badac şi pe dl. comandant al Legiunii de Jandarmi, maior Angheluţă. M-am prezentat dlui şef Badac, care mi-a ordonat să rechiziţionez un camion şi să-l aduc la oficiul poliţiei, pregătit cu cele necesare pentru drum, ca: şofer, ulei, benzină etc. Am crezut că aceste camioane sunt necesare la transportări de trupe. Nimeni din personalul inferior nu ştie ce anume urma să se petreacă. În timpul nopţii a venit la oficiul poliţiei dl. lt.-colonel Petre Antonescu, comandantul Garnizoanei locale, care a discutat în cabinet cu dl. Badac şi maior Angheluţă. Nu ştiu ce au discutat.

La oficiul poliţiei au fost aduse camioanele lui Klein şi Zalman; mai erau încă două, dar nu ştiu a cui proprietate erau. Aceste camioane au stat la oficiul poliţiei, alimentate cu combustibilul necesar şi şoferul gata pentru drum.

La orele 5 dimineaţa am văzut că gardianul publica Cazan Grigore a scos din camera unde erau arestaţi toţi legionarii pe Naciu Vasile, ducându-l în camera secretarului. După câteva minute am intrat şi eu în acea cameră şi am văzut că gardianul Diaconu Vasile lega cu o frânghie pe Naciu Vasile. Tot în acel timp am văzut că a venit de la regiment un detaşament de soldaţi, pe care i-a îmbarcat în trei camioane. Apoi în unul din camioane a fost îmbarcat Naciu Vasile, iar în celelalte două Căsăneanu Gheorghe şi Spirache Teodorescu. Camioanele cu soldaţi cu tot au plecat de la poliţie, dar nu ştiu în ce direcţie.

La orele 6,30 s-a înapoiat camionul cu Naciu Vasile împuşcat şi plin de sânge. A fost ridicat de soldaţi şi legat cu frânghie de un stâlp din Piaţa Observator, iar deasupra capului s-a pus o tăbliţă pe care era scris că: „Aşa se vor pedepsi de acum înainte asasinii şi trădătorii de ţară". Celelalte două camioane mi s-a spus că au plecat, unul la Găiceana cu Căsăneanu Gheorghe, iar celălalt la Iveşti cu Spirache Teodorescu, unde, de asemenea, au fost expuşi, fiind şi ei împuşcaţi odată cu Naciu Vasile. Cadavrul lui Naciu Vasile a stat expus în tot cursul zilei de 22 septembrie 1939. Ce s-o fi întâmplat mai pe urmă nu ştiu.

Aceasta este declaraţia mea pe care o semnez propriu.
[Octombrie 1940]

Comisar ajutor,
/ss/ Lungu Vasile

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7332, f. 144.

183. **1939 septembrie 22, Bucureşti.** Însemnările lui Constantin Argetoianu despre asasinarea primului ministru Armand Călinescu şi represiunile antilegionare.

22 septembrie. Ieri am fost brusc oprit din scris. Era ora 2 ¼. Telefonul: „Primul ministru a fost asasinat!" – „Cum?" – „Da. S-a spus la Radio, apoi Radio a amuţit după ce s-a auzit un zgomot confuz, strigăte, învălmăşeală..." În primul moment am crezut că a fost o farsă de prost gust, vreun funcţionar nebun sau gardist care a întrerupt emisiunea... Din nenorocire, confirmarea atentatului n-a întârziat. Telefoanele s-au ţinut lanţ, şi, unul după altul, am aflat toate amănuntele sângeroasei drame... Atât ne mai lipsea: toţi vrăjmaşii noştri vor pretinde că anarhia domneşte în România. Să nu ne pomenim cu Rusia – groaza mea – venind să restabilească ordinea la noi... După câteva minute de buimăceală m-a apucat altă frică: să nu se facă apel la mine pentru succesiunea lui Călinescu. Sunt omul datoriei şi nu mă dau înapoi de la ea, dar nu înţeleg să fiu coadă de topor. Sunt foarte mulţumit de situaţia mea şi aş socoti ca o nenorocire să fiu silit să mă amestec în tărâţă. N-aş primi guvernul decât cu condiţia unei complete schimbări de orientări: guvern de autoritate, da – dar dictatură poliţistă pentru adăpostirea potlogăriilor şi porcăriilor, nu. În momentul în care suntem pândiţi din afară, nu e cuminte să aţâţăm focul înăuntru.

Pe la ora 3 m-am dumirit puţin şi m-am dus la Călinescu acasă să exprim condoleanţele mele. Veniseră la mine Radian, Cecropid şi Şoneriu – i-am luat cu mine; eram foarte emoţionat şi mi se bătea inima. Şoferul Stere ne-a dus prin Ştirbei Vodă şi pe noul bulevard deschis – spre noua Şcoală de Război. La 100 de metri după pod, am zărit o maşină oprită strâmb, cu botul în trotuar şi cu o căruţă ruptă în două în faţa ei. Era maşina lui Călinescu... Aripa stângă dinapoi îndoită înregistrase lovitura maşinii asasinilor; tamponarea avusese de scop oprirea automobilu-

lui ministerial şi eventuala coborâre a lui Călinescu din maşină provocată de curiozitate sau de vreun alt sentiment. Socoteala ucigaşilor a fost justă, căci abia s-a oprit Crysler-ul prezidenţial şi Călinescu şi agentul Andronic au şi sărit din maşină. În acelaşi moment au şi căzut amândoi loviţi de gloanţe... Cadavrele fuseseră de curând ridicate [E de necrezut, dar am aflat mai târziu că corpurile neînsufleţite au rămas 45 de minute trântite pe pământ... – n.a.], o pată mare de sânge încă neînchegat se întindea pe caldarâm în faţa uşii trăsurii, pe jumătate deschisă, în geamul din dreapta trei găuri de gloanţe, în geamul din stânga una, şi una şi în geamul din faţă. În jurul găurilor din dreapta, sânge. Se vede că gloanţele străbătuseră geamul după ce treceau prin capul lui Călinescu... Vechiul şofer Vasile, al Preşedinţiei, care sărise de la volan prin stânga, în partea opusă a atacului, şi care fugise (după ajutor? – spune el), a scăpat neatins şi ne-a povestit, deşi era încă adânc emoţionat, cum s-au petrecut lucrurile. Acasă la Călinescu, lume multă, jale şi bocete. D-na Călinescu şi fiu-său sosiseră la orele 11 de la ţară şi aşteptau pe Călinescu cu masa... Iancu Mitilineu făcea pe ordonatorul doliului, ducea persoanele de seamă sus la coana Adela, îndepărta pe alţii. De când a murit Elena Pherekide şi Costică Manu, Iancu Mitilineu reglează toate înmormântările simandicoase. E şi asta o vocaţie. Durerea soţiei şi a fiului erau sfâşietoare...

M-am înapoiat acasă. N-am mai ieşit, n-am mai scris, n-am mai citit. O droaie de lume la mine, ca la cafenea. Mă vedeau toţi prim-ministru şi nu voiau să mă lase singur... M-am simţit atât de tâmpit, încât toate-mi erau indiferente. Ştirile ce soseau din sfert de ceas în sfert de ceas şi care confirmau iminenta mea chemare mă enervau şi mai mult. Simţeam instinctiv că, de voi fi chemat, mă voi certa definitiv cu Regele şi că, în acest caz, Regele se va răzbuna. Cu atât mai rău, hotărârea mea era luată. Cu atâta lume în jurul meu mi-a trecut vremea fără să-mi dau seama. La orele 7 ½ am răsuflat. Cu toate afirmările vizitatorilor mei, mi-am dat seama că dacă până la acea oră nu primisem vizita lui Urdăreanu – scăpasem.

Am mâncat uşor la Filip, mi-am închis uşa, şi la ora 9 ½ m-am pus în pat. Pe la ora 10-10 ½ mi s-au telefonat numirile generalului Argeşanu, generalului Ilcuş şi a lui Gavrilă. Am adormit uşurat...

Am aflat azi-dimineaţă cu oroare cele săvârşite azi-noapte: masacrarea fără judecată a asasinilor lui Călinescu, chiar pe locul unde săvârşiseră atentatul. Şi am mai aflat că cadavrele lor însângerate urmau să rămână expuse acolo, până la ora 4 după-amiază... M-am urcat în automobil şi m-am dus să văd. Mărginit prin frânghii întinse şi păzit de un triplu şir de soldaţi, locul execuţiei era asaltat de lume de tot soiul venită să vadă, ca şi mine. Priveliştea era îngrozitoare: pe caldarâm zăceau 9 cadavre (ieri se vorbise numai de 6 arestări...) în poziţia în care căzuseră; toţi cei ucişi erau cu feţele umflate şi pline de sânge, unii lângă alţii, unii peste alţii – era o mocirlă de sânge, de vânătăi, de păr închegat, de veşminte maculate şi zdrenţuite. Unul din cadavre avea încă mâinile legate la spate. Toţi tineri, în floarea vârstei. Toţi fuseseră ucişi cu revolverul, loviţi în cap cu gloanţe după ce fuseseră loviţi şi jumătate ucişi cu bâte şi alte instrumente de tortură... Unul avea un enorm cucui în frunte. Pe deasupra locului se întinsese ca la bâlci o enormă bandă albă cu următoarea inscripţie: „Aceasta va fi de aci înainte soarta asasinilor trădători de ţară!" Sadicii înscenatori ai acestei orori nu s-au mulţumit cu atât: locul supliciului, cu cadavrele înşirate a fost fotografiat şi fotografiile au fost reproduse din ordin în toate gazetele...

Cine a avut ideea acestei porcării ar merita, el, să fie spânzurat. O asemenea inconştienţă întrece toate închipuirile şi omul de bun-simţ rămâne trăsnit. Ce scop au urmărit autorii unui asemenea abuz de forţă? Să înspăimânte şi să descurajeze pe cei care ar voi să continue cu răzbunarea lui Zelea Codreanu? Dar fanatici ca cei care au ucis pe Călinescu nu se sperie de moarte, după cum au dovedit-o. Să arate lumii ce pot? Dacă acesta a fost scopul lor, au reuşit, dar rezultatul la care au ajuns e cu totul altul decât acela pe care l-au urmărit. Oamenii care se apro-

piaţa azi-dimineaţă de locul supliciului erau consternaţi şi se îndepărtau scârbiţi... Ieri toată lumea plângea pe Călinescu şi înjura pe ucigaşii lui – azi nu se mai vorbeşte de Călinescu şi toată mila merge către cei doborâţi fără judecată, de-a valma, ca nişte câini... Asta a vrut Guvernul?

Lăsând sentimentele la o parte, fapta săvârşită apare în lumina raţionamentului şi a bunului-simţ ca monstruoasă şi ca o mare greşeală politică. Aveau Curţile Marţiale (sunteţi sub stare de asediu), aveau pedeapsa cu moartea. Puteau să-i judece, să-i condamne şi să-i execute în câteva zile, conformându-se legilor, sau călcându-le numai în ce priveşte procedura. N-ar fi zis nimeni nimic. Ar fi priceput toată lumea. Dar aşa un masacru cum l-au săvârşit nu s-a văzut nicăieri decât în cursul războaielor civile...

Care vor fi comentariile de peste graniţă? Orient, sălbăticie sau anarhie? Ori toate la un loc? Cine ar fi crezut ca vom ajunge vreodată în halul acesta? Deocamdată păcătoşii ucigaşi de ieri au fost martirizaţi.

• Constantin Argetoianu, *Însemnări zilnice*, vol. II, *1 iulie - 22 noiembrie 1939*, Editura Machiavelli, Bucureşti, 2003, p. 150-152.

184. **1939 septembrie 22, Bucureşti**. Raport al Inspectoratului Regional de Poliţie Bucegi, Serviciul de Siguranţă către Direcţiunea Generală a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind arestarea membrilor Mişcării Legionare după asasinarea primului ministru Armand Călinescu.

În conformitate cu ordinele primite, avem onoarea a raporta că în raza acestui Inspectorat până în prezent au fost arestaţi un număr de 410 foşti şi simpatizanţi legionari, după cum urmează:

22 Ploieşti; 10 Câmpina; 18 Urlaţi; 27 Braşov; 27 Sf. Gheorghe; 4 Tg. Secuiesc; 22 T. Măgurele; 12 Roşiori de Vede; 60 Alexandria; 55 Zimnicea; 24 Buzău; 12 Mizil; 13 Câmpulung-Muscel; 50 Giurgiu; 17 Târgovişte; 7 Pucioasa; 8 Găeşti; 14 Piteşti; 8 Curtea de Argeş.

Inspector,
/ss/ Rânzescu

Primit,
Comisar Sion, ora 13

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 136, f. 31.

185. **1939 septembrie 22, Iaşi**. Raportul Inspectoratului Regional de Poliţie Iaşi trimis Direcţiunii Generale a Poliţiei Bucureşti cu privire la situaţia din regiune după asasinarea primului ministru Armand Călinescu.

Către,
Direcţiunea Generală a Poliţiei Bucureşti

La ordinul Dvs. telefonic transmis de d-l Subdirector Puiu Ştefănescu, raportăm că în cursul nopţii de 21-22 septembrie a.c. s-au executat măsurile ordonate.

Astfel, în raza acestui Inspectorat s-au pus la popreală toţi membrii cunoscuţi ai fostei Mişcări Legionare aflaţi liberi şi anume: 248 membri cunoscuţi de pe teritoriul rural, adică un total de 881 membri cunoscuţi.

De asemenea au fost semnalaţi Corpurilor de trupă din garnizoane toţi membrii cunoscuţi ai Mişcării Legionare din regiunea noastră azi aflaţi sub arme şi cerând ca ei să fie izolaţi şi puşi sub strictă supraveghere.

Starea de spirit a populaţiei este calmă. Vestea asasinării fostului Prim Ministru Armand Călinescu a produs o profundă impresie şi indignare în toate straturile sociale, concentrându-se în special urmările ce le-ar putea avea un asemenea act în momente aşa de sulburi în legătură cu situaţia internaţională.

Imediat ce s-a cunoscut că Departamentul Internelor a fost preluat de către dl. General Gabriel Marinescu, opinia publică s-a calmat dându-şi seama că numai D-sa va putea continua politica energică a fostului Prim Ministru contra teroriştilor legionari din ţară. Gestul făcut de legionari nu găseşte absolut nici o scuză mai ales de când s-a aflat că conducătorul asasinilor era un avocat eliberat din închisoare şi care făcuse act de supunere.

În rândurile fostului partid cuzist asasinatul a produs o urâtă impresie şi indignare, în cercurile lor susţinându-se că era prevăzut acest deznodământ faţă de mentalitatea teroristă şi de răzbunare a legionarilor. Acest act comis de nişte irresponsabili nu e considerat ca un atentat contra unei persoane, ci mai mult ca un act de trădare contra ţării întrucât în aceste timpuri se impune o cât mai strânsă coeziune a tuturor elementelor naţionale, nu să se provoace perturbări cari ar putea periclita însăşi existenţa ţării.

Cercurile evreieşti nu consideră asasinatul ca un fapt izolat al răzbunării legionare, ci că a fost pus la cale de anumiţi interesaţi, care sunt pentru o apropiere a României de Germania, deoarece fostul Prim Ministru se opunea la orice amestec al României în actualul conflict, urmând ca România să păstreze o strictă neutralitate.

Măsurile represive luate prin executarea unor legionari şi expunerea lor în văzul publicului au provocat satisfacţie în rândurile tuturor straturilor conştiente, arătându-se că acest lucru trebuia făcut mai demult.

Din lipsă de publicitate păturile mijlocii ale populaţiei urbane nu sunt complet edificate asupra acestor măsuri represive şi le confundă şi interpretează ca acte de răzbunare comise tot de legionari contra unor membri ai lor bănuiţi de trădare.

În tot cuprinsul Inspectoratului este perfectă linişte şi nu s-a semnalat nici un incident.

Inspector Regional,
/ss/ Gh. Bârzescu

Nr. 15217 din 22 septembrie 1939

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 411.

186. **1939 septembrie 23, Bucureşti**. Relatare privind asasinarea preşedintelui Consiliului de Miniştri, Armand Călinescu şi comunicatul oficial, publicate în ziarul „Universul".

Ţara întreagă a rămas înmărmurită, ieri, la orele 2 după amiaza, când o voce neobişnuită a anunţat, la postul de Radio asasinarea d-lui Armand Călinescu, preşedintele Consiliului de Miniştri. Era atât de uluitoare ştirea, încât, în primul moment, nimeni n-a voit s-o creadă, mai ales că toata lumea şi-a putut da seama că vocea care o anunţase nu era aceea a speaker-ului. Peste câteva minute însă faptul a fost confirmat.

Primul ministru a fost asasinat în apropierea casei sale în împrejurări pe care le re-
latăm în altă parte a ziarului.

Nu e român care să nu resimtă toată îngrijorarea pe care un asemenea asasinat o
inspiră în zilele grave de astăzi când liniştea, ordinea şi solidaritatea naţională sunt impe-
rative care trebuie să comande de la un capăt la altul al Ţării.

Primul nostru cuvânt pe care ne socotim în drept să-l adresăm poporului român,
pentru apărarea intereselor căruia nu am încetat o clipă a lupta, în numele căruia am ve-
gheat şi veghem cu neclintită dragoste pentru el şi cu neobosită atenţie la tot ce era şi
este în strânsă legătură cu interesele lui naţionale, cu nevoile lui, cu drepturile lui – pri-
mul nostru cuvânt pe care-l adresăm din adâncul conştiinţei noastre româneşti este: toată
lumea să-şi păstreze calmul! Niciodată ţara n-a avut mai multă nevoie de linişte, de ordi-
ne şi disciplină ca în aceste zile de grijă naţională. Niciodată ţara n-a avut mai multă ne-
voie de strânsă unire a tuturor fiilor ei, de acea solidaritate naţională, care singură poate
asigura naţiunii întregi forţa necesară pentru apărarea drepturilor şi securităţii ei.

În aceste zile când nu departe de frontierele noastre se dau lupte crâncene, când se
cuvine ca toţi acei care au răspunderea intereselor şi apărării Ţării să poată depune în
linişte toată vigilenţa şi toată autoritatea în exercitarea marii misiuni naţionale a ceasului
de faţă, ţara întreagă e datoare să dea pilda celei mai desăvârşite discipline patriotice şi a
celei mai desăvârşite încrederi în viitorul neamului şi statului român.

Un singur cuvânt de ordine să treacă din om în om, pe tot întinsul Ţării: calm,
disciplină, patriotism şi solidaritate.

Comunicat

Preşedinţia Consiliului a dat următorul comunicat:

„Dl. Armand Călinescu, preşedintele Consiliului de Miniştri, a fost asasinat mişeleşte
astăzi 21 septembrie, ora 14, în apropiere de locuinţa sa.

Asasinii, membri ai fostei Gărzi de Fier, au fost arestaţi.

Noul preşedinte al Consiliului de Miniştri depune jurământul în cursul acestei du-
pă amiezi, după care va avea loc un Consiliu de Miniştri".

• „Universul", din 23 septembrie 1939.

187. **1939 septembrie 23, Bucureşti**. Notă a Direcţiunii Generale a Poli-
ţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind comentariile din mediul
ambasadei Franţei la Bucureşti în legătură cu asasinarea primului
ministru Armand Călinescu.

În cercurile Ambasadei Franceze se fac următoarele comentarii în legătură cu asasina-
rea dlui Armand Călinescu.

Pentru România, dispariţia fostului prim ministru este o grea pierdere, întrucât în-
trunea calităţile necesare unui adevărat bărbat de stat, în special în momente hotărâtoare
pentru ţară. Dacă din punct de vedere românesc aceasta este o pierdere, asasinatul con-
stituie, în împrejurările şi în atmosfera în care s-a întâmplat, un act cu repercusiuni asu-
pra orientării externe a României.

În opinia publică românească, ca de altfel şi în sferele guvernamentale, există
convingerea, deşi nemărturisită, că asasinatul a fost săvârşit sub sugestia germană şi, în
orice caz, pentru a servi interesele Reichului. Această opinie, aproape generalizată în

cercurile româneşti, va face o atmosferă defavorabilă Germaniei şi intereselor acesteia în
România.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 120.

188. **1939 septembrie 23, Bucureşti**. Notă a Direcţiunii Generale a Poli-
ţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind comentariile din mediul
ambasadei Germaniei la Bucureşti în legătură cu asasinarea primului
ministru Armand Călinescu.

Continuând să comenteze împrejurările în care a fost comis asasinatul legionar,
cercurile Legaţiei Germane fac următoarele afirmaţii.

Aserţiunea lansată de anumiţi interesaţi în sensul că Reichul ar fi autorul moral al
asasinatului, nu trebuie să obţină credit în România. Trebuie să se ţină seama că Germa-
nia, al cărei interes real este să aibă o Românie neutră, ar fi putut prevede că asasinatul,
prin complexul consecinţelor morale şi politice pe care le-ar putea aduce, nu ar fi servit
în nici un caz cauza Reichului. Evident că anumite aparenţe sunt interpretate de o parte
din opinia publică ca suficient de concludente pentru a mărturisi o vinovăţie germană.
Aceste aparenţe sunt următoarele: a. simpatia din trecut a Reichului german pentru Miş-
carea Legionară; b. faptul că la Berlin trăiesc o serie de foşti legionari; c. faptul că prin-
cipalul asasin venea dinspre Reich. Aceste acuzaţii ipotetice sunt însă numai aparente şi
la fiecare dintre ele se poate contraargumenta valabil.

Simpatia a existat în trecut, când s-a crezut că Mişcarea Legionară reprezintă o
realitate organică [şi] care, ajutată, ar fi putut să întroneze în România o nouă ordine,
convenabilă Reichului, din cauza similitudinii de gândire revoluţionară. S-a dovedit însă
că atât opinia românească, cât şi Reichul, care avea tot dreptul să spere în ea, s-au înşe-
lat. S-a întâmplat, din această cauză, fenomenul natural ca atât românii cât şi Reichul să
retragă simpatia sau protecţia lor Mişcării, în momentul când prima ciocnire violentă a
acesteia cu autoritatea constituită a dovedit facilitatea şi lipsa de realitate a Gărzii. Pe de
altă parte, România, în situaţia politică în care se situase în timpul primului ministru de-
funct, corespundea intereselor germane şi nu ar fi justificat în nici un fel sprijinirea unui
act de natura aceluia comis de legionari.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 118-119.

189. **1939 septembrie 23, Iaşi**. Raport al Chesturii Municipiului Iaşi că-
tre Inspectoratul de Poliţie al Judeţului Iaşi privind situaţia din mu-
nicipiu după asasinarea primului Ministru Armand Călinescu.

Ministerul de Interne
Chestura Poliţiei Municipiului Iaşi
Biroul Siguranţei
Nr. 89681 1939, luna septembrie, ziua 23

Domnule Inspector,

Urmare raportului nostru Nr. 8225/1939 avem onoare a vă raporta că imediat după
asasinarea fostului Prim Ministru Armand Călinescu populaţia în general a fost cuprinsă de o
indignare unanimă pentru care fapt a condamnat în mod categoric acţiunea asasinilor.

Actul asasinilor în primul moment a fost pus pe socoteala fostei Gărzi de Fier, pe care o credem unealta unui stat străin, din care cauză se simţea oarecare panică printre toate categoriile de cetăţeni având în vedere situaţia internaţională actuală.

În urma comunicatelor date de Guvern, din care rezultă că acţiunea criminală n-a fost decât un gest al câtorva rămăşiţe ale Partidului „Totul pentru Ţară", care au căutat să răzbune acţiunea de ordine în Stat, luată de fostul Prim Ministru tocmai prin reprimarea activităţii distrugătoare a Statului ce era dusă de către sus-amintitul partid, toţi cetăţenii, indiferent de categoria socială, au fost de părere că actualul Guvern trebuie să ia măsuri pentru distrugerea completă a acestor organizaţii nefaste siguranţei Statului.

Ciudat apare faptul că, deşi împuşcarea celor câţiva legionari şi expunerea lor vederii publicului a produs în populaţie compătimire pentru cei împuşcaţi, totuşi a putut dezlănţui o puternică ură colectivă contra organizaţiei şi în special contra foştilor iniţiatori şi actualilor conducători ai Gărzii de Fier, deoarece, se spune de Corneliu Codreanu, că prin modul său de a se comporta a ştiut să fanatizeze pe membri, ca apoi să fie împinşi la acţiuni criminale şi distrugătoare Statului, din care cauză foarte multe elemente care ar fi de mult ajutor pentru Stat au murit sau se află prin închisori, deoarece în libertate nu ar mai fi nişte fii ai ţării ci nişte patricizi.

În prezent spiritele au început să reintre în normal, fiecare cetăţean având credinţa că noua formaţie de guvern va căuta să conducă mai departe politica trasată de fostul Prim Ministru Armand Călinescu.

De ieri şi până astăzi au mai fost arestaţi următorii legionari: Localnicii: Gârneaţă Ilie, avocat, Str. Talpalari 7; Găzdaru Dumitru, profesor universitar, Str. Verdeş 1. Semnalaţi de diferite poliţii: Ionescu Paul, profesor, semnalat de Poliţia Craiova; Catană Maria, studentă, semnalată de Poliţia Ştefăneşti; Aneta Avram, idem; Minea Mihai, semnalat de Comisariatul Tg. Frumos.

Situaţia pe teritoriul jud. Iaşi nu este cunoscută, deoarece nu ne-a fost înaintată de către Legiunea Jandarmi Judeţ.

P. Chestor,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 422-423.

190. **1939 septembrie 23, Bucureşti**. Notă a Corpului Detectivilor privind comentariile din mediile politice după asasinarea primului ministru Armand Călinescu.

Asasinarea D-lui Prim Ministru Armand Călinescu continuă să fie comentată intens în toate cercurile româneşti. Redăm aceste comentarii în forma în care au fost înregistrate:

Cercurile liberale. Asasinatul a îndurerat foarte mult cercurile liberale, cari privesc în acest moment numai prin prisma naţională. Evident că numai o represiune rapidă şi energică poate să pună capăt unei secte limitate, care nu reprezintă şi nu trebuie să reprezinte în nici un caz ţara. Ei văd soluţia gravei situaţii în care se găseşte ţara atât prin zguduirea produsă de faptul în sine, cât şi prin consecinţele sale morale şi politice, numai într-o unire a tuturor forţelor reale, morale şi politice. În felul acesta se va salva şi ritmul intern al situaţiei politice cât şi puterea de rezistenţă a ţării în afară. Orice întârziere pusă în aplicarea acestei soluţii, ar periclita redresarea morală şi naţională a ţării.

Cercurile ardelene neînregimentate în partide politice. Ar trebui să se termine odată pentru totdeauna cu politica sectară, care în împrejurările grave prin care trece ţara nu poate decât să aducă primejdii şi nenorociri. Toată lumea, indiferent de punctul de vedere ar trebui să se unească în jurul ţării şi al Suveranului şi să se facă o uniune naţională. Un guvern ca cel format acum, constituie o echipă necesară pentru represiunea salutară ce se cere.

În cercurile ardelene se desemnează din ce în ce mai conturat convingerea că intransigenţa lui Iuliu Maniu începe să fie periculoasă pentru interesele ţării şi că a sosit momentul ca preşedintele fostului partid naţional-ţărănesc să cedeze, pentru a se încadra nevoilor actuale ale României.

Cercurile apolitice. Intelectualii, muncitorii, comercianţii, în afară de cadrele politice şi orice preocupare de asemenea natură, declară următoarele: sunt într-adevăr trădători asasinii şi nu există nici o scuză valabilă pentru ei. Pedepsele sunt normale şi Ţara Românească a dus-o bine când trăia Vlad Ţepeş. Se poate ca numai un asemenea sistem să vindece anumite elemente nebune şi iresponsabile cari mai există. Ar trebui pedepsiţi însă şi autorii morali, nu numai executanţii, înţelegând prin aceştia seria de întelectuali şi oameni avuţi, cari au creat şi stipendiat Mişcarea Legionară.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 111-113.

191. **1939 septembrie 23, Bucureşti**. Raport al directorului Penitenciarelor către Ministrul de Interne privind tratamentul aplicat în lagăre deţinuţilor membri ai Mişcării Legionare, internaţi fără forme legale.

Ministerul Justiţiei
Direcţiunea Penitenciarelor şi Institutelor de Prevenţie – Economatul
Confidenţial

Domnule Ministru,

Avem onoare a va aduce la cunoştinţă că în penitenciarele de sub conducerea noastră se găsesc un număr considerabil de infractori la liniştea publică, care nu pot fi hrăniţi de noi din lipsă de fonduri bugetare.

Fondurile bugetare sunt extrem de reduse şi sunt numai pentru deţinuţii cu mandate, potrivit prevederilor Codului Penal Carol II, încât nu avem nici un disponibil şi nici o posibilitate de hrănirea a acestei categorii de deţinuţi.

Vă rugăm sa binevoiţi a da dispoziţiuni Prefecturilor Judeţene de a pune la îndemâna penitenciarelor sumele necesare alimentaţiei deţinuţilor legionari.

Subdirector, Gheorghe Ştefănescu

Directorul Penitenciarelor,
/ss/ Indescifrabil

Domnului Ministru de Interne

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1005, f. 226.

192. **1939 septembrie 25, Chişinău**. Raport al Inspectorului Regional de Jandarmi Chişinău către Direcţiunea Generală a Poliţiei Bucureşti privind executarea unor membri ai Mişcării Legionare din judeţ.

Către,

Direcţiunea Generală a Poliţiei, Bucureşti

Chişinău 176 315 9 22 Ora 13,40
Nr. 3321

Ordinul Inspectoratului General al Jandarmeriei către Legiunile de Jandarmi Rurale s-a primit între orele 2-3.

Chişinău: la ora 5,30 au fost executaţi Diaconescu Vasile, Florescu Sergiu şi Palamarciuc Jean pe teritoriul satului Gârleşti. Cadavrele sunt expuse în cartierul oraşului Chişinău cu placarde.

Tighina: la ora 1,00 s-a primit la Legiunea de Jandarmi telegrama cifrată. A fost executat Geidenreich Vladimir. În oraşul Tighina cadavrele au rămas pe loc, cu placarde. La ora 7,30 [au fost executaţi] în comuna Comrat, Constantin C. şi Ion Caragancev. Cadavrele sunt expuse în acea comună cu placarde.

Orhei: la ora 3,45 s-au luat măsuri de executare. La ora 10,20 au fost împuşcaţi Mocanu Andrei din satul Vorodeti; Răileanu Naum din comuna Ustia; Zalopcinski Grigore din comuna Ignatei. Cadavrele sunt expuse în acele comune cu placarde.

Cetatea Albă: legiunea de jandarmi a primit telegrama cifrată la ora 5,40. La ora 8,35 au fost executaţi Paucă Dumitru şi Vlădău Ioan din cetatea Albă; Culoglu Damian din comuna Dumitreşti. Cadavrele sunt expuse, cele două în Cetatea Albă, ultimul în comuna Dumitreşti, cu placarde.

Inspector Regional,
/ss/ Gustav

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 181.

193. **1939 septembrie 25, Bucureşti**. Notă a Corpului Detectivilor referitoare la reacţiile ziariştilor germani şi italieni acreditaţi în România faţă de represiunile antilegionare din 21-22 septembrie.

Ziariştii străini şi evenimentele din România

În cercurile ziariştilor germani şi italieni din Capitală continuă să se comenteze chestiunea împuşcării foştilor legionari, în toate oraşele principale din ţară. Această măsură este considerată în cercurile de mai sus ca o greşeală din partea autorităţilor, care ar putea fi exploatată de duşmanii externi ai ţării noastre în sensul că în România domneşte o stare anarhică, ce se reprimă pe căi nelegale. Se afirmă că, în acest sens, au fost trimise comunicate pentru presă în Germania şi Italia.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1006, f. 183.

194. **1939 septembrie 25, Iaşi**. Raportul Chesturii de Poliţie a Municipiului Iaşi către Inspectoratul Regional de Poliţie Iaşi privind starea de spirit a populaţiei şi atitudinea membrilor partidelor politice după asasinarea primului ministru Armand Călinescu.

România
Chestura Poliţiei Iaşi
Nr. 83263/1939 septembrie 25
Foarte Urgent Personal-Confidenţial

Domnule Inspector,

Urmare raportului nostru No. 83075 din 24 septembrie a.c., avem onoare a vă raporta că starea de spirit a populaţiei pe ultimele 24 ore a fost surescitată, deoarece s-au răspândit zvonuri că diferite posturi străine din Germania şi din alte ţări au arătat că asasinarea fostului Prim Ministru Armand Călinescu a fost pusă la cale de Anglia. Aceasta pentru motivul că Anglia îşi vedea periclitată situaţia ei în Balcani, prin aceea că fostul Prim Ministru nutrea o politică naţională şi în ultimul timp îndreptându-se spre statele totalitare şi în special spre Axa Roma-Berlin.

Dat fiind faptul că anterior se lansase ştirea că actul asasinării s-ar datora Germaniei, şi apoi că s-ar datora Angliei, opinia publică este foarte contrariată şi pe această temă nu mai ştie ce să mai creadă. Totuşi, credinţa generală este că în actuala conjunctură internaţională, Statele ce se găsesc în conflict armat se acuză reciproc, urmărind să speculeze în detrimentul adversarului pierderea dureroasă a fostului Prim Ministru Armand Călinescu.

Se înţelege că zvonurile circulă cu insistenţă, însă încep a fi atât de contradictorii încât multe din ele nu mai sunt luate în seamă.

Relativ la ultimele măsuri luate, deşi după cum am arătat anterior, au produs o adevărată panică, totuşi ele n-au tulburat cu nimic ordinea internă, iar populaţia aprobă şi simte energia şi puterea de executare a autorităţilor, faţă de orice încercare de tulburare a ordinii şi liniştii publice.

Elementele care au făcut parte din fostul Partid Naţional-Ţărănesc, cum şi cei ce nu au făcut nici un fel de politică înfierează şi acum cu toată puterea asasinatul şi arată că este necesar ca toţi aceia care se dovedesc că au mai activat în Mişcarea Legionară să fie băgaţi imediat în lagăre şi nici unul din foştii comandanţi şi cei mai fanatici să nu rămână neîmpuşcaţi. Se subliniază că aceasta ar fi fost necesar acum câţiva ani în urmă şi mai ales după asasinarea lui I. G. Duca, pentru a nu se lăsa să fie omorâţi atâţia oameni de valoare.

În cercurile foştilor membri ai partidului Naţional-Creştin nu se înregistrează vreo indignare afară de arătarea ce o fac că fostul Prim Ministru nu a putut să scape faţă de jurământul de răzbunare a legionarilor. Ceea ce este caracteristic, consistă în faptul că opiniunile lor sunt foarte reţinute şi nu s-au putut până în prezent înregistra decât puţine şi incomplete.

Circulă cu insistenţă zvonul că s-ar fi decretat o lege prin care s-a hotărât ca părinţii şi ceilalţi membri ai familiilor tuturor acelor care în viitor vor mai activa în Mişcarea Legionară şi se vor deda la dezordine, vor fi şi ei împuşcaţi. Apoi, că astă-noapte ar fi fost executaţi toţi părinţii asasinilor şi complicilor lor. Zvonul că s-ar fi decretat legea de mai sus a produs o impresie foarte mare, mulţi arătându-şi îngrijorarea cu notă de protest întrucât arată că părinţii nu pot fi responsabili de convingerile şi actele copiilor

lor, chiar când nu sunt majori şi aceasta pentru motivul că instrucţia şi educaţia li se dă aproape în întregime de Instituţiile şcolare şi ei n-au nici o putere să distrugă acest fel de apucături sau diferite influenţe nefaste ce se abat asupra copiilor lor şi cu atât mai puţin familia.

În ultimele 24 ore nu s-a semnalat nici un caz ce ar interesa siguranţa şi ordinea de Stat.

A fost pus la popreală următorul legionar: Enache Grigoriţă, muncitor din Iaşi, strada Socola no.106.

De la Legiunea Judeţ Iaşi nu s-a primit situaţia.

Chestorul Poliţiei Iaşi,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 431-432.

195. **1939 septembrie 26, Bucureşti**. Note informative ale Direcţiunii Generale a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă, Corpul Detectivilor privind reacţiile studenţilor la comiterea asasinatelor antilegionare din 21-23 septembrie 1939 şi comentarii din mediul simpatizanţilor legionari.

Din cercurile studenţeşti

În rândurile studenţilor de la Universitate din Bucureşti, a produs o vie impresie ştirea că fruntaşii legionari din provincie au fost executaţi şi expuşi în pieţele publice.

În discuţiunile care au loc în cercuri restrânse pe sălile facultăţilor, studenţii, în majoritatea cazurilor, compătimesc familiile celor executaţi, pe care îi califică drept eroi căzuţi în slujba unei idei. Ei consideră măsurile respective ca fiind de natură să înrădăcineze şi mai mult credinţa legionară în interiorul ţării, iar în afară că creeze simpatii fostei Gărzi de Fier. Majoritatea studenţilor manifestă credinţa că, în câteva zile, „se va constitui o nouă echipă din rândurile legionarilor, care va răzbuna pe cei executaţi".

Această stare de spirit fiind aproape generală, iar Universitatea constituind un mediu prielnic întâlnirii elementelor capabile de acte necugetate, un grup de studenţi de la diferite facultăţi din Capitală a trimis, în ziua de 26 septembrie o delegaţie la dl. Ministru Petre Andrei pentru a solicita închiderea Universităţilor până la liniştea spiritelor.

Simpatizanţii legionari

În unele cercuri care au simpatizat în trecut cu Mişcarea Legionară – ca ideologie politică de dreapta – se fac următoarele comentarii în legătură cu ultimele evenimente:

Majoritatea simpatizanţilor legionari au crezut în Mişcare ca o posibilitate românească împotriva politicianismului care ne-a distrus ţara. Au regretat moartea lui Codreanu, în credinţa că a fost manevră politicianistă împotriva unui om care chiar dacă nu înfăptuise ceva pozitiv, reprezenta totuşi simbolul unor speranţe de mai bine. Acţiunea guvernului Călinescu a părut apoi susceptibilă, având aliat timpul, de a îndrepta atmosfera imposibilă politicianistă, care se înrădăcinase în ţară. A venit însă acţiunea de răspundere a unor cuiburi răslețe legionare, pentru a turbura din nou ţara tocmai în momentul când ea mergea intern pe calea redresării, iar în afară eram înconjuraţi de iminente pericole. Crima de a ucide pe Armand Călinescu, în împrejurările de mai sus, nu are nici o scuză, pentru că chiar dacă prin imposibil s-ar admite psihologia răzbunării, simţul de român nu poate să tolereze asasinatul comis în conjunctura de astăzi. În această situaţie, mişcarea legionară a pierdut raţiunea logică şi morală de a mai exista în mintea şi sufletul românesc. Represiunea, regretabilă în unele aspecte, este scuzabilă însă prin împrejurările speciale şi comandamentele superioare ale naţiei, în special dacă se ţine seama de presupunerea logică, că în ultimul timp mişcarea avea legături externe şi că asasinarea D-lui Călinescu este o verigă dintr-un laţ de acţiuni îndreptate împotriva României. În aceste condiţiuni, asasinatul îmbracă aspectul de trădare, iar represiunea este justificată, constituind sancţionarea justă a unei crime abominabile împotriva naţiunii.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1006, f. 208-211.

196. **1939 septembrie 26, Cluj**. Raportul Chesturii Poliţiei Cluj către Inspectoratul de Poliţie Cluj, trimis de acesta Direcţiunii Generale de Poliţie privind propunerea de internare în domiciliu obligatoriu a membrilor Mişcării Legionare.

Cluj, la 26 septembrie 1939

Domnule Director General,

Avem onoarea a vă înainta în copie raportul Chesturii Poliţiei Cluj nr. 687/1939, prin care se propune a se lua serioase măsuri în contra persoanele cunoscute ca foşti membrii ai organizaţiei „Gărzii de Fier".

Cu aceasta ocazie avem onoarea a vă ruga să binevoiţi a dispune ca nu numai legionarii din oraşul Cluj, ci din întreaga regiune să fie strânşi şi cazaţi într-un domiciliu obligatoriu spre a fi complet izolaţi de restul populaţiei, în rândurile cărora ideile lor pot oricând avea un efect, ceea ce s-a dovedit şi în trecut, iar această măsură în regiunea noastră, unde avem cea mai mare parte din trupe concentrate, se impune mai mult ca oriunde, aceasta fiind una din măsurile cele mai potrivite pentru a paraliza complet ideologia şi acţiunea distructivă a legionarilor.

Sănătate!

Inspector de Poliţie,
/ss/ Indescifrabil

Domniei Sale,
Domnului Director General al Poliţiei
Directorul Siguranţei
Bucureşti

Avem onoarea a vă raporta că, făcând intense cercetări pentru aflarea stării de spirit printre legionarii din Cluj, pe urma asasinării regretatului Prim Ministru al Ţării, am putut stabili că majoritatea foştilor legionari aflaţi în localitate sunt numai nişte foşti simpatizanţi ai acţiunii codreniste, adevăraţii conducători şi elementele capabile pentru acte de teroare găsindu-se în parte internaţi la Ciuc şi Vaslui, iar restul răspândiţi pe la diferite penitenciare din ţară, executându-şi pedepsele primite din partea instanţelor judecătoreşti.

Atât la tabere, cât şi în penitenciare, aceste elemente teroriste, constituite în adevărate nuclee, se menţin pe aceeaşi linie de terorism, aşteptând cu înfrigurare momentul eliberării, pentru ca pe urmă să se răzbune asupra capilor de autorităţi care i-au trimis în judecată sau internare.

Declaraţiunile de revenire asupra crezului lor manifestat în public sunt date numai cu scopul de a induce în eroare pe cei competenţi, crezând că pe această cale vor reuşi să scape mai curând.

Pe căi lăturalnice, care urmează a se stabili, sunt precis informaţi asupra tuturor evenimentelor care se petrec în afară de porţile închisorii şi tot pe această cale reuşesc a da directive camarazilor rămaşi afară din închisoare sau tabere. În special se referă aceasta la foştii conducători legionari şi această stare de lucruri ni s-a semnalat chiar de către un informator al nostru, condamnat şi el pentru acte de teroare şi aflător la o închisoare. Nu poate însă nici el să-şi explice prin ce mijloace se operează la introducerea şi scoaterea ştirilor şi a instrucţiunilor, aceasta formând secretul conducătorilor legionari arestaţi.

Presupunem totuşi că aceasta se face cu ajutorul oarecărei persoane din corpul de pază, ori prin vizitatorii celor condamnaţi.

Prin acest fel de comportare, conducătorii legionari condamnaţi, făcând dovadă că nu au revenit asupra sentimentelor ce le au faţă de conducătorii Statului şi înţeleg să rămână pe aceeaşi linie a răzbunării, după eliberarea lor, constituie un permanent pericol pentru neam şi ţară, formând drojdia elementelor revoluţionare. [...]

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1006, f. 204-205.

197. **1939 septembrie 30, Cluj**. Adresa Inspectoratul Regional de Poliţie Cluj, Serviciul Poliţiei de Siguranţă către Direcţiunea Generală a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă, Serviciul Informaţii prin care se transmite un articol din ziarul german „Schlesische Tageszeitung" privitor la asasinarea primului ministru Armand Călinescu.

România
Inspectoratul Regional de Poliţie Cluj
Serviciul Poliţiei de Siguranţă
No. 16495

Domnule Director General,

Avem onoare a Vă înainta alăturat în original şi traducere un decupat din ziarul german prohibit „Schlesische Tageszeitung" Nr. 262 din 23 septembrie 1939, ce apare la Breslau cu privire la asasinarea D-lui Prim-Ministru Armand Călinescu.

Inspector de Poliţie,
/ss/ Indescifrabil

Şeful Serviciului,
/ss/ Indescifrabil

Domniei Sale,
Domnului Director General al Poliţiei
Serviciul Presei Bucureşti

Traducere din ziarul prohibit „Schlesische Tageszeitung" Nr. 262 din 23 Septembrie 1939 /Breslau/

Împuşcături împotriva neutralităţii României.
Asasinarea lui Călinescu este opera Serviciului Secret Britanic

Bucureşti 21 Septembrie 1939

Din cercuri bine informate aflăm următoarele amănunte privitoare la asasinarea senzaţională a primului Ministru al României. De la începutul prăbuşirii armatei polone-ze, România stă în centrul activităţii Serviciului Secret Englez din sud-estul Europei. De câteva săptămâni, o centrală a acestui Serviciu Secret, condusă de unul dintre cei mai destoinici funcţionari, s-a deplasat la Cernăuţi. Scopul acestui faimos Serviciu Britanic era, pe lângă propaganda generală, câştigarea României pentru interesele Statelor Apusene, iar executarea planului: părţile armatei polone, care au năvălit în România, a le conduce în Anglia, dându-le posibilitatea unei campanii împotriva Germaniei. Mareşalul polonez Smigly Rydz, refugiat în România, precum şi membrii guvernului polonez refugiaţi acolo, ar fi trebuit aduşi în Anglia pe calea cea mai scurtă, pentru formarea acolo a unui guvern polonez de aparenţă.

Politica de neutralitate strictă şi energică a lui Călinescu a zădărnicit acest plan al Serviciului Secret englez. Conform dreptului popoarelor, Mareşalul Smigly Ridz, guvernul polonez şi militarii polonezi refugiaţi au fost internaţi în diferite localităţi din România. Ministrul de Externe al Poloniei, Beck, care s-a opus acestei internări, cu câteva zile mai înainte a avut o serioasă discuţie în privinţa aceasta cu Primul Ministru asasinat al României. Precum am aflat, era vorba de continuarea călătoriei D-lui Beck spre Londra, fără vreo internare şi îmbarcarea spre Anglia a restului aurului polonez. E ştiut că agenţilor Serviciului Secret le-a reuşit să îmbarce pe un vas englez din Constanţa prima parte a aurului polonez aparţinător poporului polonez, trimiţând-o spre Anglia. În ultimele zile, agenţii englezi au încercat să abată guvernul român, în primul rând pe Călinescu, cu ameninţări, de la hotărârea neutralităţii stricte. Precum aflăm de la o personalitate apropiată a D-sale, în ultimele zile, Primul Ministru al României era expus unor ameninţări foarte grave.

Negând energic aceste ameninţări, Anglia a recurs la procedeul bine cunoscut în istorie în astfel de cazuri: adică la asasinat! Călinescu a fost împuşcat pe stradă, în apropierea locuinţei sale, de asasini plătiţi.

Ca de obicei şi această manoperă era spusă rafinat, folosind foştii membri ai Gărzii de Fier pentru a crea un „alibi naţional" şi a indus în eroare publicitatea, în ceea ce priveşte fondul acestei acţiuni a Serviciului Secret Britanic.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1008, f. 226-228.

198. **1939 septembrie, Bucureşti**. Raportul prefectului Poliţiei Capitalei către Direcţiunea Generală a Poliţiei cuprinzând datele deţinute referitoare la asasinarea membrilor Mişcării Legionare.

Prefectura Poliţiei Capitalei
Nr. 205775/6 octombrie 1940

Domnule Director General

La ordinul Dvs. telegrafic nr. 71914/940 avem onoarea a raporta:

În scriptele acestei Prefecturi nu se găsesc date precise în legătură cu referinţele cerute.

Totuşi din informaţiile ce avem dăm mai jos numele legionarilor cunoscuţi ca executaţi în raza acestei Capitale de autorităţi:

1. Corneliu Zelea Codreanu – noiembrie 1938
2. Nicadorii – noiembrie 1938
3. Decemvirii – noiembrie 1938
4. Christescu Vasile – 27 ianuarie 1938
5. Lt. Dumitrescu
6. Dr. Iovu Ion – februarie 1938
7. Nadoleanu Enache
8. Dr. Vucu Martin
9. Popovici Dragoş
10. Gherman Aurel – februarie 1939
11. Bălan Octavian
12. Rădulescu Iulian
13. Nicolescu Nicoleta
14. Dragomirescu Victor
15. Grecu Constantina
16. Dumitrescu D.
17. Popescu Cezar
18. Popescu Traian
19. Moldoveanu Ion
20. Paraschivescu Gheorghe – 22 septembrie 1939
21. Ureche Lazăr
22. Enescu R. Ion
23. Stănciulescu Marin
24. Vasiliu Ion
25. Pop – împuşcat la Jilava
26. Lăscăianu – împuşcat la Jilava

Prefectul Poliţei,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7332, f. 6.

199. **1939 octombrie 4, Bucureşti**. Adresă a prefectului jud. Vaslui către comandantul Lagărului Special Vaslui de predarea unui grup de membri ai Mişcării Legionare cărora li s-a fixat domiciliu obligatoriu.

Domnule Comandant,

Am onoare a vă înainta, sub escortă, pe următorii legionari, cărora dl. Ministru de Interne le-a fixat domiciliu obligatoriu în lagărul de deţinuţi politici de la Vaslui şi vă rugăm să binevoiţi a dispune internarea lor şi să fie ţinuţi în strictă supraveghere: 1. Georgescu-Edineţi N., preot; 2. Rudeanu Alexandru, doctor; 3. Palaghiţă Ştefan, preot; 4. Tătaru Gheorghe, croitor; 5. Guran Vasile, vânzător; 6. Dohatcu Bogdan, croitor; 7. Văcaru Victor, croitor; 8. Urlăţeanu Alexandru Sever, student.

Prefect,
/ss/ Indescifrabil

Şeful Serviciului,
/ss/ Indescifrabil

Domniei Sale Domnului Comandant al Lagărului Special Vaslui

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1005, f. 228.

200. **1939 octombrie 6, Târgovişte**. Raport al Inspectoratului Regional de Poliţie Bucegi, Serviciul de Siguranţă către Direcţiunea Generală a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind tentativa de dezarmare a jandarmilor de la postul Fieni de către un grup de membri ai Mişcării Legionare.

Inspectoratului Regional de Poliţie Bucegi,
Serviciul de Siguranţă

Către,
Direcţiunea Generală a Poliţei
Direcţia Poliţiei de Siguranţă

Avem onoarea a raporta următoarele:

Poliţia oraşului Târgovişte raportează că, în noaptea de 21-22 septembrie 1939, ora 2, în urma apelului transmis la radio de către asasinii fostului Prim Ministru, Armand Călinescu, un grup de legionari s-a dus la Postul de Jandarmi Fieni - Dâmboviţa, unde au încercat să dezarmeze jandarmii, cu intenţiunea de a le lua armele şi muniţiunile, trăgând şi focuri de armă.

La somaţiile jandarmilor de a se retrage nu s-au supus, jandarmii au făcut uz de armă, au împuşcat mortal trei din ei şi anume: Petre Niţescu, frizer din oraşul Pucioasa; Ioan Calmeanu, student exmatriculat din com. Tâta - Dâmboviţa şi Ioan Lungu, mecanic, din com. Fieni - Dâmboviţa, restul dispărând.

Parchetul Tribunalului Dâmboviţa fiind sesizat, a dat dispoziţiuni Legiunii de Jandarmi Dâmboviţa de a decreta cazul şi a dresa acte, iar după autopsia făcută de medicul legist, a autorizat înmormântarea lor, fiind înmormântaţi în cimitirul com. Fieni - Dâmboviţa.

Inspectorul Regiunii
de Poliție Bucegi,
/ss/ Indescifrabil

Șeful Serviciului
Poliției de Siguranță
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 136, f. 147.

201. **1939 octombrie 12, Galați**. Ordinul Inspectoratului Regional de Poliție „Dunărea de Jos" către Poliția Orașului Galați privind măsurile care trebuiau aplicate împotriva membrilor Mișcării Legionare.

Vă transmitem în copie ordinul Direcțiunii Generale a Poliției no [...] din 12 octombrie 1939 și vă rugăm a lua imediat măsuri de strictă executare. Vă atrag atențiunea că voi controla inopinat și permanent pe teren cum se execută acest ordin.

Toate situațiile și rapoartele cerute prin acest ordin le veți înainta de urgență zilnic acestui Inspectorat, iar în cuprinsul ordinului sus-citat vă semnalăm o recrudescență teroristă legionară.

Horia Sima, originar din com. Mîndra, jud. Făgăraș; doctorul Ciorogaru din com. Novaci, jud.Gorj; Ion Vojen din Târgoviște; Ion Dumitrescu, preot originar din com. Borșa, jud. Maramureș; Viorel Trifa fost student la Sibiu; Cristescu Titel, tipograf din București; inginer Horodniceanu din com. Bălușești jud. Roman; inginer Smărăndescu Nicolae, din com. Dăbuleni, jud. Romanați; Codreanu Elena, soția lui Corneliu Codreanu; Popovici Alexe, student originar din Buzău; Pătrașcu Nicolae, profesor la Sibiu, originar din Făgăraș; Dragomir Anghel, fost locotenent activ în Reg. 6 Brașov, originar din Cîmpulung-Muscel; Constantin Dumitrescu-Zăpadă, fost profesor, tânăr publicist originar din Galați; Münzer Dumitru, publicist, originar din com. Vierșani jud. Argeș, toți intrând în compunerea grupului terorist legionar, refugiat în Germania, sunt pe cale să intre în țară.

Rugăm să luați măsuri ca toate polițiile de reședință să organizeze un control permanent în gări, stații de autobuze, hoteluri, în scopul de a-i identifica și aresta. Polițiile în subordine, Comisariatele și Detașamentele să exercite o permanentă supraveghere, mai ales în rândurile tineretului, întrucât, oricare dintre cei arătați mai sus ar reuși să intre în țară va apela, desigur, la concursul altor legionari, simpatizanți, rude sau cunoscuți de mișcare sau în cadrul ocupațiilor lor.

Acțiunea de supraveghere trebuie deci să se extindă, nu numai la cei bănuiți, capabili de acte teroriste, ci la toate elementele care au avut conexiune directă, indirectă sau incidentală cu Mișcarea sau unii dintre conducători, întrucât elementele periculoase se servesc de acte false sau cu fotografii substituite.

Vă rugăm să luați măsuri la serviciul cărții de imobil să se acorde cea mai mare atențiune actelor tinerilor între 20 și 35 de ani care vin sau pleacă din localitățile respective, iar în cazuri cât de puțin suspecte să se procedeze la arestare și cercetări.

Dl. Ministru al Ordinei Publice, face atenți pe Șefii de unități polițienești ca investigațiile să aibă un caracter permanent și mai ales real. Toate deplasările elementelor suspecte sau fără obiect să fie supravegheate și semnalate. Organele polițienești având în această chestie un rol preventiv, nu trebuie să se sprijine pe o acțiune informativă, ci să procedeze la descinderi și cercetări în orice caz suspect.

Luați contact cu organele Jandarmeriei, ca efortul să cuprindă întreaga regiune. O atenție specială se va depune pentru cei ce au legături cu persoanele ce pot procura armament și muniții. Pentru toate cazurile când cei suspectați lipsesc din localitate să se

stabilească domiciliile, semnalându-se polițiilor respective, pentru a se verifica dacă motivele deplasării din reședința din altă localitate sunt reale. Direcțiunea Generală a Poliției trebuie să aibă o situație precisă, mai ales a celor flotanți.

Toate constatările Dvs. să fie raportate zilnic Direcțiunii, indicându-se și operațiile făcute împreună cu rezultatele obținute. De asemenea, veți da ordin tuturor punctelor de frontieră din regiunea Dvs. pentru intensificarea controlului pașapoartelor și în special să se dea o deosebită atenție fotografiilor pentru convingerea că posesorul pașaportului e una și aceeași persoană din fotografie.

Inspectorul Regiunii de Poliție „Dunărea de Jos",
/ss/ Indescifrabil

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7516, f. 433-434.

202. **1939 octombrie 15, București.** Ordinul Direcțiunii Generale a Poliției către Inspectoratul Regional de Poliție „Dunărea de Jos" Galați privind măsurile de identificare și arestare a membrilor Mișcării Legionare.

Nr. 70820/15 octombrie 1939

Urmare telegramei noastre nr. 70227 din 12 octombrie c., vă rugăm ca măsurile pentru descoperirea legionarilor teroriști să se aplice pe teren într-un astfel de ritm, încât ele să fie în adevăr eficace. Momentul este prea critic ca toată străduința Dvs. să fie tratată birocratic, fără corespondent real pe teren.

Legionarii teroriști și depozitele de muniție și armament trebuiesc neapărat descoperite.

Pentru aducerea la îndeplinire a celor de mai sus este necesar ca polițiile să nu se mărginească la procedeul clasic de a cere informatorilor din resortul legionar acolo unde sunt să culeagă informațiuni referitoare la cei urmăriți, întrucât informatorul poate să aparțină unui sector al Mișcării care să nu aibă legături cu cercul restrâns al teroriștilor.

Urmează deci ca acțiunea informativă să fie complectată cu alte măsuri, de care polițiile de reședință pot uza.

După cum ați avut ocazia să constatați în împrejurări similare, pregătirea echipelor sau a indivizilor în vederea activității teroriste constă în recrutarea și concentrarea de oameni. Aceasta este deci epoca tatonărilor, când circulația emisarilor sau a delegaților se intensifică. Tot acum se procură acte false, se substituie fotografii și se confecționează identități fictive. Această epocă poate și trebuie să fie exploatată de noi.

Se va proceda deci la descinderi și percheziții la toți acei cunoscuți de Dvs. că sunt capabile de acte de teroare sau constituie surse de procurare de fonduri, muniționi și armament, efectuându-se arestări și cercetări la cea mai mică suspiciune. Rudele și prietenii celor dispăruți trebuiesc supravegheați, căutându-se surse de informații din chiar anturajul lor.

Pentru atingerea acestui scop alegerea mijloacelor nu trebuiește circumscrisă. La dispoziția organelor de poliție stă întreaga gamă de persuadare, începând de la premii și până la constrângere. Rudelor sau cunoscuților persoane interesante din punct de vedere informativ și care au serviciul la Stat, monopoluri sau particulare, să li se arate că primul indiciu de rea-credință cetățenească va declanșa din partea Dvs. o acțiune cu repercusi-

uni imediate asupra postului sau concesiunii ce au. Să li se explice discret, dar hotărât, că participarea chiar prin atitudini binevoitoare sau numai pasivi la o mişcare clandestină îndreptată contra Statului nu se va concilia cu situaţia de beneficiar al organizaţiei acelaşi Stat. Momentul de faţă şi interesele de Stat nu permit perpetuarea unei monstruozităţi morale ca aceea de a fi sufleteşte alături de mişcări anarhice şi în acelaşi timp întrebuinţat în angrenajul de Stat.

Atitudinea neutră, pasivitatea nu mai pot fi tolerate; faptul neparticipării materiale la o acţiune ilegală nu aduce impunitatea; singur faptul de a o fi cunoscut, fără a denunţa, depăşeşte în gravitate tăinuirea.

Toate aceste consecinţe urmează să fie răspicat lămurite de organele Dvs. celor cu care vin în contract, în opera de investigaţii. Cei găsiţi cu ocazia descinderilor şi care nu pot explica plauzibil motivele prezenţei lor în casă sau localitate străină să fie minuţios cercetaţi. Actele găsite asupra lor vor fi de asemenea riguros examinate. Garanţii verbale - mai totdeauna cu fond echivoc - ale terţilor nu trebuiesc luate în seamă. Afirmaţiunile care par dubioase să fie neapărate verificate telegrafic la poliţiile de origine pentru cei străini de localitate şi prin cercetare la faţa locului pentru ceilalţi.

Cele arătate mai sus constituie fără îndoială numai o parte din aspectul activităţii organelor poliţieneşti în legătură cu Mişcarea Legionară şi suntem siguri că ele vor fi completate de Dvs. cu instrucţiuni complementare. Scopul urmărit este de a face prezentă şi activă operaţia de urmărire a poliţiei, pentru ca astfel să se poată preveni Mişcarea. În locul activităţii dispersate şi a iniţiativelor izolate urmează ca Dvs. să găsiţi mijloacele necesare pentru ca întregul aparat poliţienesc să funcţioneze unitar şi cu succes.

Vă rugăm să binevoiţi a înainta zilnic Direcţiunii câte un raport conţinând măsurile luate de fiecare poliţie şi rezultatele obţinute.

Director General,
/ss/ Bianu

Inspector de Poliţie,
/ss/ N. Ştefănescu

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7549, f. 187-188.

203. **1939 decembrie 28, Bucureşti**. Raport al Direcţiei Generale a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind atentatele din octombrie 1938 – septembrie 1939 atribuite Mişcării Legionare.

Cercetările începute de către Corpul Detectivilor din Direcţiunea Generală a Poliţiei, la începutul lunii septembrie 1939, au pornit de la constatarea că toate atentatele proiectate şi săvârşite de către teroriştii legionari au fost organizate exclusiv de Horia Sima. (A se vedea Anexa nr. 1).

Acţiunea întreprinsă de Corpul Detectivilor a avut un dublu obiectiv: 1. de a stabili precis forţele de care dispune Horia Sima în tot cuprinsul ţării şi în străinătate; 2. organizarea unei acţiuni care să scoată din circulaţie întreg aparatul terorist legionar şi să izoleze sectorul respectiv de Sima şi de legăturile cu străinătatea, în general.

S-a stabilit astfel că Horia Sima este şef absolut, iar ordinele sale se execută integral de cadrele legionare clandestine în oraşele şi judeţele din următoarele regiuni: Timiş, Arad, Hunedoara, Caraş, Dolj, Sibiu, Braşov, Prahova şi prin intermediul studenţilor din aceste regiuni la universităţile din ţară.

S-a stabilit, de asemenea, că tot Sima a deplasat o serie de grade legionare din judeţele de la graniţa Iugoslaviei în statul vecin, organizând cu concursul elementului local macedonean

case conspirative pentru teroriştii legionari şi pentru Horia Sima în trecere către şi de la Berlin. Sectorul de treceri clandestine însumează regiunea de frontieră a judeţelor Caraş şi Timiş.

Acţiunea de lichidare a cadrelor, în special, şi a Mişcării Legionare în general, întreprinsă de Corpul Detectivilor, a fost precedată de o operaţiune de identificare a elementelor legionare din regiunea arătată, procedându-se în ordinea urgenţei la arestări. Astfel, la începutul lunii octombrie a.c., a fost arestată organizaţia de Ploieşti (Anexa nr. 2), înlăturându-se astfel pericolul pe care îl constituia stocul de armament şi prezenţa formaţiunilor teroriste în apropierea Capitalei. Pentru curăţirea terenului în judeţul Prahova şi comunele urbane respective, s-a predat Poliţiei Ploieşti şi Legiunii de Jandarmi Prahova materialul informativ necesar arestărilor din judeţ. Poliţia Ploieşti, procedând după indicaţiunile noastre, a arestat organizaţia de Câmpina (Anexa nr. 3). Restul operaţiunilor sunt în curs de executare.

Pe de altă parte, dat fiind pericolul pe care îl prezenta organizarea clandestină a trecerilor de oameni şi corespondenţă în Germania, cât şi pericolul infiltraţiunilor eventuale ale unor elemente legionare, cu ocazia festivităţilor de sfârşit şi început de an la care participă în mod obişnuit M. S. Regele şi Guvernul, am procedat, în acelaşi timp, la curăţirea sectorului bănăţean şi grănicerii cu Iugoslavia. În acest scop au plecat la Timişoara, Arad, Hunedoara, Sumeria, Cugir şi Reşiţa, 3 echipe ale Corpului Detectivilor, care au început arestările şi cercetările, potrivit materialului informativ al Corpului Detectivilor. (Anexele nr. 4, 5 şi 6). Pentru respectarea formei juridice, operaţiunile sunt supravegheate pe loc de delegatul Justiţiei Militare, detaşat la Direcţiunea Generală a Poliţiei. După desăvârşirea acestor cercetări, organele Corpului Detectivilor vor proceda la arestări în judeţele Caraş şi Dolj, unde organizaţiile sunt mai puternice şi apoi se vor trece la judeţele Sibiu şi Braşov, unde potenţialul legionar este foarte redus.

Din descrierea acţiunii întreprinse de noi se poate constata că ordinea urgenţei a fost determinată de forţa organizaţiei legionare respective, ansamblul operaţiunilor urmărind distrugerea canalului clandestin cu Iugoslavia şi a organizaţiilor asupra cărora Horia Sima avea autoritate directă şi necontestată. (Desfiinţând comunicaţiile clandestine şi cadrele devotate lui Sima, acesta rămâne izolat la Berlin, fără mijloace de existenţă şi fără partizani). Concomitent, printr-un acord cu autorităţile de Siguranţă iugoslave, s-au luat măsuri pentru urmărirea şi arestarea elementelor legionare refugiate sau în trecere prin statul vecin. (Anexa nr.7). Acest acord urmează să fie desăvârşit şi în primele zile ale lunii ianuarie 1940, şeful Corpului Detectivilor va pleca la Belgrad pentru organizarea unei permanente colaborări cu Siguranţa iugoslavă.

Stadiul actual al operaţiunilor pe teren

Timişoara. S-au identificat şi arestat: Regionala Legionară a Banatului; punctul de transmisiune pentru Horia Sima şi curierii de la Berlin; punctele de graniţă pentru treceri de persoane şi corespondenţă de la Comloş, Beba Veche şi Jimbolia; organizaţia oraşului şi judeţului Timişoara, cu cele trei resorturi: Corpul Legionar, Corpul Muncitoresc Legionar şi Centrul Studenţesc Legionar; s-au confiscat 7 revolvere destinate echipelor de teroare. Cercetările continuă, pentru identificarea tuturor membrilor şi a echipelor teroriste. (Anexa nr. 8).

Arad. S-au identificat şi arestat: organizaţia oraşului şi judeţului Arad, cuprinzând cele 2 resorturi: Corpul Legionar şi Corpul Muncitoresc Legionar; s-au confiscat 3 revolvere, arhiva organizaţiei şi material de propagandă. (Anexa nr. 9). Cercetările sunt pe punctul de a fi terminate.

Hunedoara. Se procedează la arestarea resorturilor: Corpul Legionar, Corpul Muncitoresc Legionar, Frăţiile de Cruce şi Cetăţuile din Deva, Cugir, Orăştie şi jud. Hunedoara în gene-

rial. (Anexa nr. 10). S-au găsit explozibile şi o sursă de unde se procura armament, atât pentru echipele de teroare, cât şi pentru cei refugiaţi în Iugoslavia. Cercetările continuă pentru arestarea întregului aparat legionar clandestin din acest judeţ.

Expunere succintă
asupra sarcinilor Regionalei Banatului după dizolvarea partidelor politice

1. După eşuarea loviturii de Stat organizată la 6 ianuarie 1938 la Bucureşti de Horia Sima şi când era să fie arestat, Horia Sima trece în Iugoslavia cu ajutorul organizaţiei de Timişoara, însoţit de cei 2 aghiotanţi, Smultea şi Popovici şi merge la Berlin.

2. Organizaţiile din ţară, rămase fără conducător, intraseră în derută. Profesorul Protopopescu de la Timişoara îşi asumă sarcina trimiterii unui curier şi restabileşte legătura cu Sima la Berlin.

Alt emisar de la Horia Sima vine în ţară şi, prin organizaţia Banatului, dă dispoziţiuni de reorganizare, de reînceperea activităţii teroriste şi alcătuirea unui complot la Bucureşti, Cugir şi Timişoara, contra M. S. Regelui şi a lui Armand Călinescu. Un alt emisar, venit tot prin organizaţia Banatului, transmite ordinul lui Sima ca, simultan cu atentatul contra Suveranului şi membrilor Guvernului, în luna iulie 1939, la Curtea de Argeş, să se organizeze o răscoală a judeţelor din Banat, în fruntea căreia să se pună Horia Sima.

Se menţionează că organizaţia legionară a Banatului a dat elemente de conducere şi pentru proiectul loviturii de stat de la Bucureşti, din ianuarie 1939, şi la atentatele de la Alba Iulia, Timişoara, Cluj şi Oradea.

Tehnica operaţiunilor noastre

Echipa de la Arad, terminând cercetările, se deplasează şi întăreşte elementul de la Deva, unde cercetările se fac până acum într-un ritm mai încet. Echipa Timişoara, după ce desăvârşeşte operaţiile acolo, se deplasează la Hunedoara, pentru continuarea cercetărilor în acest centru muncitoresc, coborându-se la Caraş. Prin această infiltraţie se urmăreşte curăţirea de organizaţii legionare şi a celeilalte părţi de frontieră cu Iugoslavia. Ca normă generală, arestările propriu-zise în judeţ se fac cu concursul jandarmilor, cărora li se dau indicaţiuni precise asupra celor ce trebuiesc arestaţi, conform materialului informativ în posesia noastră înainte de începerea operaţiilor.

Ca încheiere, menţionăm că organele noastre, desăvârşind cercetarea orală şi strângând materialul necesar, şi-a terminat rolul, încheierea actelor – acţiune de durată – revenind Procurorului Militar de la Corpul Detectivilor.

Anexa nr. 1
Tabel de atentatele proiectate şi săvârşite de către teroriştii legionari în intervalul 14 octombrie 1938 – 21 septembrie 1939 organizate de Horia Sima

14 octombrie 1938, Aliuş, jud. Timiş: atentat de cale ferată săvârşit în apropierea haltei Aliuş, pe linia Timişoara-Radna. Autori: legionarul Kampf Antonio, lucrător la C.F.R.

20 octombrie 1938, Bucureşti: descoperirea planului loviturii de stat legionare proiectată pentru data de 6 ianuarie 1938.

[...] noiembrie 1938, Cluj: atentat cu bombe la cantina studenţilor.

[...] noiembrie 1938, Cluj: atentat cu petarde săvârşit la Uzina de Gaz Aerian.

12 noiembrie 1938, Lugoj: atentat asupra fabricii textile.

12 noiembrie 1938, Beiuş, jud. Bihor: incendierea depozitelor de lemne din Beiuş.

16 noiembrie 1938, Reşiţa: atentat săvârşit la sinagoga din localitate.

16 noiembrie 1938, jud. Câmpulung-Bucovina: atentat săvârşit la fabrica de cherestea din com. Pojorâta.

16 noiembrie 1938, jud. Câmpulung-Bucovina: atentat săvârşit la fabrica de cherestea „Vogel Singel" din com. Vama.

16 noiembrie 1938, jud. Câmpulung-Bucovina: atentat săvârşit la fabrica de cherestea „Moltz" din com. Vama.

16 noiembrie 1938, Rădăuţi: atentat săvârşit la fabrica de perii „Cohn".

17 noiembrie 1938, jud. Rădăuţi: incendierea surelor de paie a 3 evrei din com. Straja, jud. Rădăuţi.

19 noiembrie 1938, jud. Câmpulung-Bucovina: incendierea mai multor clădiri evreieşti din Câmpulung.

20 noiembrie 1938, jud. Severin: atentat săvârşit la depozitul Societăţii Forestiere „Lomaş" din com. Zăvod.

20 noiembrie 1938, Alba Iulia: atentat săvârşit la sinagogă.

26 noiembrie 1938, Timişoara: atentat cu grenade la Teatrul Comunal.

27 noiembrie 1938, Cluj: atentat cu petarde săvârşit la cafeneaua „Metropol".

27 noiembrie 1938, Cluj: atentat săvârşit împotriva Rectorului Ştefănescu-Goangă şi a agentului Gruia.

28 noiembrie 1938, Caransebeş: incendiu provocat la fabrica de butoaie şi parchete din localitate.

29/30 noiembrie 1938, Bucovina: incendiile din regiunea Cernăuţi săvârşite de legionari.

1 decembrie 1938, Reşiţa: atac săvârşit cu explozibile asupra Uzinelor Reşiţa.

1 decembrie 1938, jud. Hunedoara: dinamitarea farmaciei evreieşti din com. Crişcior.

5 decembrie 1938, Cernăuţi: atentat săvârşit împotriva lt.-col. magistrat Cristescu.

12 decembrie 1938, Bucureşti: descoperirea planului de atac al Băncii Naţionale, în care se menţionau oamenii şi armamentul necesar pentru blocarea tezaurului general al B.N.R.-ului.

12 decembrie 1938, Bucureşti: descoperirea planului de ocupare a postului naţional de radiodifuziune.

16 decembrie 1938, Bucureşti: descoperirea proiectului de ocupare a Tribunalului Militar al Corpului II Armată.

3 ianuarie 1939, Bucureşti: descoperirea planului de atentat contra M. S. Regele la Şcoala Pregătitoare de Ofiţeri de Infanterie Bucureşti.

26 ianuarie 1939, Bucureşti: descoperirea depozitului legionar de petarde din str. Căpitan Oarcă.

8 februarie 1939, Bucureşti: descoperirea depozitului de arme şi muniţiuni al organizaţiei teroriste legionare, instalat în str. Pretorienilor nr. 8.

13 februarie 1939, Iaşi: descoperirea unui proiect de complot împotriva Ministrului de Interne şi descoperirea depozitului de armament legionar din Iaşi.

Iulie 1939, Curtea de Argeş: tentativă de asasinare a primului ministru şi a membrilor guvernului cu ocazia parastasului pentru Regina Maria.

27 august 1939, Predeal: tentativă de asasinat împotriva M. S. Regelui şi a membrilor guvernului.

21 septembrie 1939, Bucureşti: asasinarea primului ministru Armand Călinescu.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 943, f. 125-135.

204. **1940 ianuarie 2, Alba Iulia**. Raport al Inspectoratului Regional de Poliție Cluj către Direcțiunea Generală a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind sosirea în țară a legionarilor refugiați în Germania cu scopul probabil de a comite atentate.

Arhiva Siguranței – Intrarea nr. 731
Personal-confidențial

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta următoarele:

Din sursă pe care o declară sigură, un informator al acestui Inspectorat ne arată că legionarii pregătesc centre teroriste pe ținuturi. Ei afirmă că, dacă vom intra în război contra Germaniei, au misiunea să paralizeze totul, punând la cale revolte printre minoritari, acte de sabotaj și să împiedice orice acțiune împotriva Germaniei, care, ca răsplată pentru această acțiune, îi va ajuta să întroneze regimul legionar. În Ținutul Mureș, centrul terorist ar urma să ia ființă la Sibiu, dar până în prezent nu s-a făcut nimic în acest sens.

Tot acest informator mai arată că, în urma scrisorilor de încurajare primite din Germania, legionarii sunt foarte înviorați, iar frica de care erau stăpâniți până acum începe a dispare. În cercurile legionare mai inițiate, se vorbește că în curând se vor reîntoarce în țară, mai mulți legionari din cei care se găsesc refugiați în Germania, cu scopul de a începe acțiunea de reorganizare a cadrelor, pe baze noi. În aceste cercuri se vorbește foarte mult despre profesorul Horia Sima, arătându-se că acesta s-ar găsi în țară. Informatorul arată că în Ținutul Mureș, până în prezent nu s-a început nici o acțiune.

Din partea noastră, am dat ordin Chesturii Poliției Sibiu de a supraveghea îndeaproape orice mișcare a elementelor legionare, ținându-ne în curent cu constatările făcute.

Inspector de Poliție,
/ss/ Păușan Gavrilă

Șeful Serviciului Siguranță,
/ss/ Munteanu Simion

Domniei Sale,
Domnului Director General al Poliției – Direcția Poliției de Siguranță

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 15/1939, f. 28.

205. **1940 ianuarie 19, București**. Notă informativă a Direcțiunii Generale a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță privind poziția partidelor politice față de măsurile de destindere față de Mișcarea Legionară inițiate de regele Carol al II-lea.

Măsurile succesive de destindere inițiate de guvern, sunt urmărite cu atenție de opinia publică, doritoare să asiste la renunțarea definitivă de a mai activa a legionarilor, care să aducă o pacificare reală internă.

În această ordine de idei, primele acte de clemență ale guvernului au fost primite cu o satisfacție completă de către cercurile opiniei publice care scontau rezultatele binefăcătoare ale acestei acțiuni. Treptat însă, pe măsură ce guvernul desăvârșea opera sa menită să ducă la destinderea proiectată, aceleași cercuri au început să constate cu îngri-

jorare că gestului inițiat de regim nu i-a urmat nici o manifestare corespunzătoare din partea legionarilor, care făcuseră obiectul actului de clemență. Dimpotrivă, s-a putut constata că, în aceeași măsură în care guvernul renunța la măsurile de coercițiune împotriva lor, legionarii considerau acțiunea acestuia drept ceva care le era datorat și, în același timp, ca un rezultat al imposibilității în care s-ar găsi regimul de a mai lua măsuri de restricțiune împotriva Mișcării Legionare.

Mai mult, se conturează în rândurile legionarilor tendința de a deschide un proces moral fostului guvern, în timpul căruia s-a produs represiunea, după asasinarea lui Armand Călinescu. S-au putut, astfel, înregistra aprecieri legionare care se caracterizează prin lipsa totală de înțelegere a acțiunii de destindere inițiată de guvern și prin agresivitatea cu care se anunță că Mișcarea primește, fără a se considera cu nimic angajată, actul de clemență al regimului.

Redăm comentariile care circulă, în acest sens, în rândurile legionarilor, exact în forma în care au fost înregistrate: „Tătărăscu vrea să continue evident politica de destindere, inaugurată de Rege. Deocamdată este cel mai calificat, deoarece nu are să-și impute nimic. În timpul guvernării lui nu s-a întâmplat nici o porcărie, așa că omul fiind curat, nu are de ce să se teamă. S-ar fi hotărât chiar lista celor care trebuiau să fie uciși. Aceasta pune într-o lumină specială și pe anumiți membri ai guvernului. Evident că este o destindere politică și că spiritele legionare sunt mai potolite. Aceasta însă nu împiedică cu nimic gândul răzbunării și al revanșei. Nu este vorba numai de prietenii celor uciși, ci și de camarazii lor, care constituie o masă de câteva mii de oameni. Pe aceștia nu-i poate potoli nimeni, și nici o destindere nu este posibilă pentru ei."

Este de remarcat că starea de spirit a legionarilor este împărtășită și de unele dintre grupările politice de opoziție și anume acelea a lui Iuliu Maniu și Dinu Brătianu. Se înregistrează, astfel, în rândurile maniștilor afirmațiuni în sensul că „s-a făcut foarte bine procedându-se la destindere și trebuie să se meargă în această direcție cât mai departe". În plus, se spune la maniști că „urmele crimelor împotriva legionarilor nu vor putea fi șterse decât prin tragerea la răspundere atât a autorilor morali, cât și a celor materiali și că, dacă guvernul actual dorește să realizeze o conciliere efectivă cu legionarii, trebuie să procedeze cât mai curând la această acțiune". La rândul lor, diniștii arată că „aprobă complectamente măsurile de destindere luate de guvern și că ei speră că se va merge și mai departe pe această linie".

Se observă, în concluzie, existența unei unități de vederi a legionarilor cu grupările maniștă și liberal-dinistă, în interpretarea pe care o dau acțiunii de destindere practicată de guvern și adoptarea unei poziții comune a acestor grupări, caracterizată printr-o atitudine complet contrarie scopului urmărit de regim prin acțiunea de destindere arătată.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 15/1939, f. 61-64.

206. **1940 ianuarie 22, Cluj**. Notă informativă a Direcțiunii Generale a Poliției, Direcția Poliției de Siguranță întocmită pe baza raportului Inspectoratului Regional de Poliție Cluj privind sosirea în țară a legionarilor refugiați în Germania cu scopul probabil de a comite atentate.

Inspectoratul Regional de Poliție Cluj, cu raportul nr. 249 din 22 ianuarie 1940, ne înaintează următoarea notă informativă, relativ la legionarii refugiați în Germania:

Notă informativă

Suntem informaţi că legionarii refugiaţi din România în Germania vor fi trimişi în ţară de către guvernul Reichului cu scopul de a comite atentate în contra politicienilor români care nu simpatizează cu Germania, fiind vizat chiar M. S. Regele Carol II, în cazul când politica noastră externă va fi îndreptată numai spre Franţa şi Anglia.

Aceştia ar mai fi însărcinaţi de Reich de a comite acte de sabotaj, distrugeri, incendii şi altele, în diferite ramuri economice, cu scopul de a anihila exportul nostru în ţările beligerante, inamice Germaniei. Printre legionarii destinaţi a fi trimişi în România, figurează şi cunoscutul legionar Horia Sima, care, ca semn distinctiv, va purta pe paşaportul său, pe prima pagină, înaintea numelui, numărul „1".

Legionarii vor încerca să pătrundă în ţară deghizaţi sub diferite nume şi măşti, cu paşaport german sau alte acte false.

• DANIC, Fond Ministerul de Interne – Diverse, dosar nr. 15/1939, f. 88.

207. **1940 februarie 1, Bucureşti**. Buletinul informativ al Direcţiei Generale a Poliţiei cuprinzând informaţii din cercurile naţional-ţărăniste cu privire la testamentul politic al lui Corneliu Zelea Codreanu.

În cercurile naţional-ţărăniste se menţionează că dl. Iuliu Maniu s-ar afla în posesia unui testament politic ce i-a fost încredinţat de Corneliu Zelea Codreanu, în care se găsesc instrucţiuni pentru viitorul şef al Legiunii, inclusiv recomandarea de a recurge la sfaturile şefului P.N.Ţ.

Aceleaşi cercuri discută că, deşi sesizat de existenţa acestui testament, Horia Sima a refuzat să ia cunoştinţă de conţinutul lui.

• DANIC, Fond Direcţia Generală a Poliţiei, dosar nr. 39/1940, f. 24.

208. **1940 martie 12, Bucureşti**. Manifest al Mişcării Legionare privind măsurile de destindere a relaţiilor cu regele Carol al II-lea.

Români şi camarazi,

După ani de lupte, de răni şi moarte, legionarii au ajuns să împrăştie toate uneltirile, toată ţesătura de intrigă şi minciună dintre Majestatea Sa Regele şi Mişcarea Legionară. Ultimele rămăşiţe din armata din întuneric a duşmanilor noştri şi ai neamului se zvârcolesc neputincioase în faţa hotărârii şi dorinţei Majestăţii Sale Regelui de a se pune capăt luptelor din ţară: „Încetarea luptelor interne, împăcarea şi unirea sufletului românesc".

Duşmanii neamului îşi dau seama că, această hotărâre şi voinţa regală, nu poate fi o vorbă fără ecou şi răsunet în inima noastră şi nici o vorbă de amăgire, de aceea, ei fac ultimele încercări de a împiedica şi a compromite dorinţa Majestăţii Sale Regelui şi a ţării întregi de a se pacifica şi uni sufletul destrămat şi împietrit al neamului nostru românesc.

O parte din foştii conducători legionari au fost chemaţi în Capitala ţării în zilele de 8-9-10 martie a.c. Aici ni s-au insultat morţii, ni s-a aruncat iudaica ofensă de trădare a steagului, a patriei, a Tronului şi de subminare a autorităţii de stat organizat.

Nu mai răspundem la aceste infamii, cărora le-am răspuns de mii de ori cu sângele şi moartea noastră. Mişcarea Legionară este profund convinsă de necesitatea istorică a unei împăcări şi uniri sufleteşti a neamului, dar nu poate să aducă sufletul şi voinţa neamului alături de cei care lovesc chiar şi în clipa când întind mâna spre împăcare, alături de oamenii în care nu avem nici o încredere.

Încetarea luptelor, pacea şi unirea tuturor românilor nu se pot face decât atunci când cei refugiaţi de frica morţii, cei ascunşi prin ţară, ca şi cei din închisori vor avea garanţia vieţii şi libertăţii lor şi se va discuta ca de la forţă la forţă, fără învinşi şi fără învingători. Legile ţării, amnistia şi graţia regală, pentru legionari, nu reprezintă altceva decât ceea ce reprezintă oamenii chemaţi să le aplice.

Mişcarea Legionară nu poate oferi sufletului românesc priveliştea unei deznădăjduite capitulări; acestui suflet, care s-a oprit în spatele legionarilor, ca nişte uriaşe valuri împietrite, care ne-a legat rănile şi ne-a adunat ţărâna plină de sângele morţilor noştri şi a aşezat-o, ca pe troiţe sfinte, pe la icoane, acestui suflet de neam viteaz şi martir nu-i putem oferi nici trădarea şi nici vânzarea noastră.

De aceea, cu unirea, cu credinţa, cu disciplina şi pregătirea sufletească până la jertfa de sine, legionarii stau şi aşteaptă ceasul cel mare şi hotărâtor pentru destinele neamului românesc, ceasul în care vor cădea zdrobiţi pentru veşnicie împotrivitorii crezurilor noastre sfinte pentru neam, credinţă şi Rege.

Bucureşti, 12 martie 1940

Mişcarea Legionară

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 944, f. 59.

209. **1940 martie 15, Bucureşti**. Însemnările lui Mihail Sebastian despre moartea lui Nae Ionescu.

Vineri 15 martie [1940]. A murit Nae Ionescu.

Sâmbătă, 16 [martie 1940]. Plâns nervos, imposibil de stăpânit, ieri dimineaţă, intrând în casa lui Ionescu, două ore după ce a murit. Se duce cu el o întreagă perioadă din viaţa mea, acum – acum de abia – definitiv închisă. Ce soartă stranie a avut omul ăsta extraordinar, care moare neîmplinit, nerealizat, învins şi dacă nu mi-ar fi greu s-o spun – ratat. Mi-e atât de drag tocmai pentru că a avut aşa de puţin noroc. Ce insolent, ce jignitor mi se pare succesul altora! Şeicaru e sănătos şi triumfător. Manoilescu va fi ministru. Tătărescu e prim-ministru. Herescu este profesor definitiv şi preşedinte la S.S.R. Corneliu Moldovanu are premiul naţional de literatură şi dă şuete la cafenea. Victor Eftimiu dă recepţii... Dar Nae Ionescu moare la 49 de ani, neluat în serios, înfrânt.

• Mihail Sebastian, *Jurnal 1935-1944*, Text îngrijit de Gabriela Omăt, Editura Humanitas, Bucureşti, 1996, p. 267-268.

210. **1940 martie 16, Bucureşti**. „Mărturisirea de credinţă" înaintată regelui Carol al II-lea de membrii Mişcării Legionare care au deţinut funcţii de conducere.

Mărturisire de credinţă
din partea foştilor membri ai fostei Mişcări Legionare

MAJESTATE!

Vitregia vremurilor şi a oamenilor ne-au împiedicat să depunem la picioarele TRONULUI MAJESTĂŢII VOASTRE, dragostea şi credinţa, care totdeauna au sălăşluit în sufletele noastre.

Nici lipsurile, nici suferinţele, nici momentele de înălţare şi speranţă, nu ne-au smuls o clipă din inimi, devotamentul şi sincera noastră iubire pe care tinereţea zbuciumată şi maturitatea noastră de acum le-au păstrat neatinse ca prinos de recunoştinţă pe altarul TRONULUI.

COROANA ŞI MAJESTATEA VOASTRĂ, împletite cu credinţa în măreţia românească, au fost, sunt şi vor rămâne idealurile în jurul cărora s-au ţesut toate speranţele şi toate gândurile acestor generaţii.

Luptători neînfricaţi pentru Statul naţional integral, pionieri ai DOMNIEI atotstăpânitoare, a DOMNULUI cu măreţie VOIEVODALĂ, nu ne-am îndoit nici în suferinţă, nu ne-am clătinat nici în credinţa că DOMNUL acestor generaţii tinere va fi înfăptuitorul unei Românii puternice în graniţele ei de nestrămutat şi respectată în concertul mondial.

Liberi şi stăpâni pe inimile noastre, venim să depunem la picioarele TRONULUI, toată dragostea şi credinţa, toată puterea de muncă şi tot devotamentul pentru care înseşi jertfele noastre stau mărturie.

Strâns uniţi în jurul MAJESTĂŢII VOASTRE, legionarii de ieri, luptătorii de astăzi, stau gata la porunca împărătească să-şi dea tributul lor de jertfă în slujba neamului.

Vă asigurăm MAJESTATE, că şi cei dinăuntru, ca şi duşmanii din afară, vor găsi în aceste generaţii de luptători, stânca de neclintit de care se vor frânge poftele de discordie şi dorinţa lor de distrugere.

Aşteptând porunca MAJESTĂŢII VOASTRE, spunem din toată inima:

SĂ TRĂIŢI MAJESTATE!

CORNELIU GEORGESCU, avocat; RADU MIRONOVICI, avocat; ILIE GÂRNEAŢĂ, avocat; Dr. NOVEANU VASILE, medic; AUGUSTIN BIDIANU, avocat; VASILE IASINSCHI, farmacist; CORIOLAN MATEI, profesor; CONSTANTIN STOICĂNESCU, profesor; IOAN VINŢAN, profesor; VICTOR CORBUŢIU, avocat; COLHON ILIE, avocat; LUPU NICOLAE, avocat; TIRON BANCIU, avocat; EMIL MONŢIA, avocat; VIOREL GIURGIU, preot; TEOFIL SECOŞANU, avocat; MIHAIL GEORGESCU, medic; DUŢESCU VASILE, avocat; EUGEN DRAGOMIR, avocat; VIRGIL TUDORACHE, medic; GHEORGHE COMANICIU, preot; CUCUIETU EMILIAN, preot; BERICOV VICTOR, preot; MÂRZA SEBASTIAN, preot; DEACU FLORIAN, avocat; CITA NISTOR, avocat; AUREL DROC, inginer; DUMITRU MOLDOVEANU, preot; URSACHE ŞTEFAN, învăţător; BORDEIANU IOAN, profesor; TRAIAN TRIFAN, avocat; CHERCIU IOAN, funcţionar; BOTEZ ZAHARIA, comerciant; IANCU PALADE, preot; IMBRESCU ILIE, preot; COLA CIUMETTI, avocat; C. STĂNESCU, învăţător; LA-

ZĂR SAGHIN, avocat; ERHAN SEBASTIAN, muncitor; URSESCU CONSTANTIN, agricultor; CONSTANTIN ZOPPA, doctor; BARBU SLUŞANSCHI, profesor; BECLEANU IOAN, funcţionar; HÂNCU ADRIAN, contabil; HORAŢIU COMANICIU, avocat; CORIOLAN BUCUR, medic; IOAN BOSICA, medic; NICOLAE STRĂULEA, comerciant; AUGUSTIN DORDAI, învăţător; OCTAVIAN BANCIU, agricultor; DUMITRU PREDESCU, avocat; IOAN GIRIPI, preot; AUREL IBRĂILEANU, avocat; P. CONSTANTINESCU, librar; N. GRIGORESCU, avocat; C. CRĂCIUN, comerciant; IOAN TRIFAN, medic; GHEORGHE DOARĂ, preot; V. PÂRVĂNESCU, preot; N. ROŞULESCU, funcţionar; VÂSCU MIHAI, preot; SPIRU T. BABU, comerciant; AURELIAN TEODORESCU; VIRGIL MATEIAŞ, avocat; COMŞA I., preot; IOAN TUDOR, preot; CONSTANTIN ONU, avocat; VASILE CROITORU, comerciant; ION DIACONU, comerciant; ARISTOTEL POPESCU, preot; IOAN CINCORA, medic; VIOREL BOBORODEA, învăţător; ION MĂRGINEANU, profesor; DUMITRU LUNGU, învăţător; N. DOBRESCU, preot; DUMITRU RANETESCU, avocat; DIMITRIE GĂZDARU, prof. universitar; SPIRIDON POLEACU, prof. universitar; P. ANDRONESCU, preot; CHIRIAC D., învăţător; DAVID PORTOFE, învăţător; AXENTE CRIŞU, avocat; ION HANTEA, muncitor; EUGEN CIONTEA, profesor; D. POP, avocat; ION LEUCA, profesor; IOAN PREDOIU, student; IOAN CHIRIŢESCU, învăţător; IOAN CHIVU, preot; N. CARANICA, profesor; O. BUDECEANU, avocat; OLIMPIU MUREŞANU, profesor; EFTIMIE GALAN, farmacist; IOAN CÂRSTEANU, farmacist; D. CALAPOD, avocat; O. MAFTEI, contabil; N. FILIPEANU, invalid; G. IONESCU, preot; TEODOR VICOL, medic; DUMITRU STRUGARIU, avocat; LUZI HRISTODULO, farmacist; G. POPESCU, avocat; VASILE BOLDEANU, preot; ŞTEFAN MARCU, preot; G. MIRCEA, preot; G. CAZACU, librar; ARISTOTEL GHEORGHIU, farmacist; C. BACIU, avocat; C. GĂGESCU, preot; NAE TUDORICĂ, avocat; NICOLAE PĂSLARU, preot; ŞTEFAN RICMAN, moşier; ION RICMAN, avocat; TIBERIU HOBLEA, avocat; BERINDE A., preot; ALEXE ŞUTA, învăţător; IOAN ONIŞE, student; TIBERIU MITER, profesor; GALACTION VULCU, funcţionar; Dr. I. FLEŞERIU, avocat; TRAIAN ZAHARIA, profesor; DUMITRU BANEA, comerciant; ARCADIE BRUJA, agricultor; GAVRIL IONESCU, profesor; AVRAM CIOCAN, medic; RADU TERENTE, preot; ION RINEA, profesor; ALEXANDRU MICU, preot; ION JURUBIŢĂ, învăţător; GHEORGHE POPESCU; CĂLIN STAN, funcţionar; BORIS TOMŞA, avocat; VIRGIL PUŞCAŞ, preot; PETRE BUHARIU, preot; PETRE BOLDUR, preot; VICTOR ŞUVEŢIU, avocat; IOAN NEGRU, avocat; VIRGIL HAMZEA, preot; ROMULUS CIOREA, preot; ION VASILIAN, preot; Diacon COSTEA ANDREI, preot; NICOLAE ARNĂUTU, avocat; ION STRATULAT, profesor; GH. AMANCEI, învăţător; DUMITRU POPESCU, pensionar; ALEXANDRU I. MÂRZA, avocat; DUMITRU BÂRNOVESCU, preot; TRAIAN PICINCU, comerciant; Diacon OCTAVIAN ŢUCU, profesor; VICTOR BĂRBULESCU, avocat; DUMITRU RĂDULESCU, preot; VICTOR BELICI, student; ŞTEFAN PAPUC, profesor; IOAN VOINEA, farmacist; IOAN TĂNASE, avocat; ION LUNGEANU, preot; STERE MIHALEXE, avocat; IOAN ILIESCU; GHEORGHE TODEA, preot; Dr. IOAN COPUZEANU, profesor; RADU DEMETRESCU-GYR, prof. universitar; IOAN MÂNZATU, compozitor; PETRE BOLINTINEANU, comerciant; IOSEF WESELOWSCHI, medic; PETRE ŢOCU, funcţionar; VALERIU NEAGOE, medic; N. BUNCANU, avocat; RADU MEITANI, prof. universitar; DORIN HASNAŞ, avocat; ION DIACONESCU, ziarist; PAUL GĂLĂŞANU, profesor; ION CĂLIN, funcţionar S.T.B.; ION NICOLAE, funcţionar S.T.B.; ANTON ROŞU, funcţionar S.T.B.; GH. GHIŢEA, funcţionar; STERE FICATA, funcţionar C.A.M.; ALEXANDRU BASARAB, pictor; ION

NACU, funcţionar wagons-lits; ION DOBRE, profesor; ALEXANDRU VERGATTI, avocat; OVIDIU CONSTANTINESCU, funcţionar; VICTOR MEDREA, ziarist; DIMITRIE BOLFOS, inginer; MIRCEA CASSASOVICI, inginer; NIŢU NEDELCU, medic; ŞTEFAN PALAGHIŢĂ, preot; PAUL DINU, ziarist; CONSTANTIN ZAHARIA, student; DUMITRU FUNDA, student; ALEXANDRU PĂUNESCU, student; CONSTANTIN BIRGHILESCU, student; ALEXANDRU RUDEANU, medic; ALEXANDRU GHICA, avocat; MIHAI M. ORLEANU, avocat; GHEORGHE GHERGHESCU, funcţionar; CONSTANTIN GANE, scriitor; E. EREMEIU, medic; GH. VIŞINĂ, medic; GH. GODEANU, agricultor; ŞTEFAN DUMITRESCU, funcţionar; IOAN MIRCEA POP, student; GH. PAULIAN, ziarist; ION COVRIG NONEA, profesor; ILARIE PETCULESCU, avocat; VASILE JACOTĂ, profesor; COMAN IOSEF, învăţător; GHEORGHE FLORESCU; DEMETRIAN GEORGESCU, funcţionar; N. I. TĂNASE; ALEXANDRU V. ANTONIC, comerciant; IFRIM DUMITRU, comerciant; SPIRU LUIZI, farmacist; VALERIU BANEA, comerciant; GH. GHIŢEA, preot; IONEL ROTARU, funcţionar; IOAN MAREŞIU, avocat; GHEORGHE COSTEA, agricultor; AUREL CHIRA, profesor; ISIDOR MORARIU, funcţionar; LIVIU NEDA, funcţionar; VICTOR JULA, student; IOAN NICOLESCU, medic; VLAD ILIE STURDZA, avocat; ION ALDEA, avocat; VIRGIL EPURE, avocat; NICOLAE BUJIN, învăţător; DUMITRU MOISE, librar; GHEORGHE RESTEA, student; GHEORGHE GRIJINCU, avocat; GHEORGHE MALENE, profesor; SANDU MARIN, funcţionar S.T.B.; GHEORGHE SERAFIM, funcţionar; VICTOR ŢÂRU, funcţionar C.F.R.; ION DOBRIN, ziarist; VICTOR NICOLA, avocat; TUDOR STĂNILĂ, negustor; GHEORGHE MIHLIUC, învăţător; PAVEL GRIMALSCHI, avocat; DUMITRU CONDURACHE, student; ION DRUIU, avocat; AMOS HORAŢIU POP, negustor; GHEORGHE C. DUMITRU, agricultor; ATANASIE UNGUREANU, căpitan rezervă; MARIN GIOLU, zidar; ION BARBU, avocat; NICOLAE COŞOFLIU, student; VICTOR COMĂNARIU, notar; MIRCEA COMĂNARIU, învăţător; EMIL TEOFĂNESCU, doctorand medicină; DUMITRU VOINESCU, medic; IOAN JILESCU, funcţionar; ION STOICESCU, avocat; GHEORGHE ROBU, agricultor; VASILE BRADU, muncitor; GHERASIM PÂRVA, funcţionar; VICTOR CRIŞAN, avocat; EUGEN NEGRILESCU, student; VASILE JOVIN, funcţionar; ION ZEANĂ, student; LAURIAN ŢÂLNARU, avocat; GHEORGHE TUDOR, învăţător; NICOLAE POPESCU, medic; PAUL MĂRCULESCU, student; GHEORGHE FR. CULICĂ, student; ION TUCAN, student; TOMA OPREA, avocat; CONSTANTIN SÂRBU, preot; GHEORGHE TUDORIU, student; PETRE (PANTOS) PALCIU, comerciant; CONSTANTIN HARALAMBIE, locotenent; DUMITRU ALEXE, student; CONSTANTIN MANDA, funcţionar S.T.B.; IOSIF PUŞCAŞ, focar; N. CASIU; strungar; DUMITRU BĂRBULESCU, croitor; IOAN SAIU, medic; N. TEOHARI, student; PAMFIL BUBURZAN, absolvent drept; EREMIA ŞOCARICIU, student; PETRE SANDU, grefier; D-TRU HOJBOTĂ, abs. Şc. de Arte şi Meserii; PETRE BREZULEANU, licenţiat; PAVEL GLĂVAN, preot; MOISE CIUMPILĂ, agricultor; IOSEF LORENŢ, blănar; IOAN MORARIU, mecanic; GHEORGHE BULBOREA, avocat; IORDACHE TOMA, ziarist; IOAN PĂTRAŞCU, licenţiat; BARTOLOMEU LIVEZEANU, avocat; MARIN ENCULESCU, preot; CONSTANTIN POPESCU, căpitan rezervă; SOLOMON REMETEANU, dentist; N. RADU, locotenent rezervă; GHEORGHE DIMA, muncitor portul Galaţi; BANEA DUMITRU-Sibiu

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7518, f. 140-142.

211. **1940 martie 16, Bucureşti**. Chemare adresată foştilor camarazi de membrii Mişcării Legionare care au deţinut funcţii de conducere.

Către foştii camarazi

Subsemnaţii, foste grade şi funcţiuni ale fostei Mişcări Legionare, luând cunoştinţă de declaraţiile Domnului Preşedinte al Consiliului şi de hotărârea Guvernului de a inlesni pacea lăuntrică a Ţării, hotărâre care pentru noi a început să fie pusă în practică prin diverse acte de Guvernământ, socotim că dorinţa aceasta de pace, ca şi acţiunea care izvorăşte din ea, nu pot rămâne fără un adânc răsunet în inimile noastre, mai ales în aceste timpuri când de pretutindeni nouri negri întunecă orizonturile Patriei noastre.

Conştienţi de datoriile noastre româneşti, curaţi în sufletele şi inimile noastre, slujitori ai pământului strămoşesc şi ai Coroanei Române, ne găsim integraţi în comunitatea de interese şi idealuri ale întregului neam românesc.

De aceea, trecând peste orice resentimente cari ar putea să ne închidă în noi şi să ne sustragă în acest sens comunităţii de jertfă a Naţiei, ne îndreptăm către toţi cei cresculţi în disciplina şi credinţa legionară, chemându-i la cea mai sfântă dintre datorii: ACEEA DE A AŞEZA MAI PRESUS DE ORICE, INTERESELE ŞI DESTINELE PATRIEI ŞI ALE TRONULUI NOSTRU ROMÂNESC.

Monarhişti prin plămada noastră sufletească, carlişti prin frământările noastre din 1927, slujitori credincioşi ai MAJESTĂŢII SALE REGELUI CAROL AL II-LEA, ştim unde se află steagurile Ţării noastre şi acum când ni se îngădue, ştim unde trebuie să ne adunăm.

Camarazi de luptă pentru împlinirea destinelor împărăteşti ale Patriei de veacuri înduită de duşmani, adversari ai actelor anarhice de oriunde ar veni ele, să ne adunăm cu toţii sub sceptrul biruinţei şi încadraţi în noua stare de lucruri, mândri de Patria noastră, să-i aducem jertfa care i se cuvine.

CORNELIU GEORGESCU, avocat; RADU MIRONOVICI, avocat; ILIE GÂRNEAŢĂ, avocat; Dr. VASILE NOVEANU, medic; AUGUSTIN BIDIANU, avocat; VASILE IASINSCHI, farmacist; CORIOLAN MATEI, profesor; CONSTANTIN STOICĂNESCU, profesor; IOAN VINŢAN, profesor; VICTOR CORBUŢIU, avocat; COLHON ILIE, avocat; LUPU NICOLAE, avocat; TIRON BANCIU, avocat; EMIL MONŢIA, avocat; VIOREL GIURGIU, preot; TEOFIL SECOŞANU, avocat; MIHAIL GEORGESCU, medic; DUŢESCU VASILE, avocat; EUGEN DRAGOMIR, avocat; VIRGIL TUDORACHE, medic; GHEORGHE COMĂNICIU, preot; CUCUIETU EMILIAN, preot; BERICOV VICTOR, preot; MÂRZA SEBASTIAN, preot; DEACU FLORIAN, avocat; CITA NISTOR, avocat; AUREL DROC, inginer; DUMITRU MOLDOVEANU, preot; URSACHE ŞTEFAN, învăţător; BORDEIANU IOAN, profesor; TRAIAN TRIFAN, avocat; CHERCIU IOAN, funcţionar; BOTEZ ZAHARIA, comerciant; IANCU PALADE, preot; IMBRESCU ILIE, preot; COLA CIUMETTI, avocat; C. STĂNESCU, învăţător; LAZĂR SAGHIN, avocat; ERHAN SEBASTIAN, muncitor; URSESCU CONSTANTIN, agricultor; CONSTANTIN ZOPPA, doctor; BARBU SLUŞANSCHI, profesor; BECLEANU IOAN, funcţionar; HÂNCU ADRIAN, contabil; HORAŢIU COMANICIU, avocat; CORIOLAN BUCUR, medic; IOAN BOSICA, medic; NICOLAE STRĂULEA, comerciant; AUGUSTIN DORDAI, învăţător; OCTAVIN BANCIU, agricultor; DUMITRU PREDESCU, avocat; IOAN GIRIPI, preot; AUREL IBRĂILEANU, avocat; P. CONSTANTINESCU, librar; N. GRIGORESCU, avocat; C. CRĂCIUN, comerciant; IOAN

TRIFAN, medic; GHEORGHE DOARĂ, preot; V. PÂRVĂNESCU, preot; N. ROȘULESCU, funcționar; VÂSCU MIHAI, preot; SPIRU T. BABU, comerciant; AURELIAN TEODORESCU; VIRGIL MATEIAȘ, avocat; COMȘA I., preot; IOAN TUDOR, preot; CONSTANTIN ONU, avocat; VASILE CROITORU, comerciant; ION DIACONU, comerciant; ARISTOTEL POPESCU, preot; IOAN CINCORA, medic; VIOREL BOBORODEA, învățător; ION MĂRGINEANU, profesor; DUMITRU LUNGU, învățător; N. DOBRESCU, preot; DUMITRU RANETESCU, avocat; DIMITRIE GĂZDARU, prof. universitar; SPIRIDON POLEACU, prof. universitar; P. ANDRONESCU, preot; CHIRIAC D., învățător; DAVID PORTOFE, învățător; AXENTE CRIȘU, avocat; ION HANTEA, muncitor; EUGEN CIONTEA, profesor; D. POP, avocat; ION LEUCA, profesor; IOAN PREDOIU, student; IOAN CHIRIȚESCU, învățător; IOAN CHIVU, preot; N. CARANICA, profesor; O. BUDECEANU, avocat; OLIMPIU MUREȘANU, profesor; EFTIMIE GALAN, farmacist; IOAN CÂRSTEANU, farmacist; D. CALAPOD, avocat; O. MAFTEI, contabil; N. FILIPEANU, invalid; G. IONESCU, preot; TEODOR VICOL, medic; DUMITRU STRUGARIU, avocat; LUZI HRISTODULO, farmacist; G. POPESCU, avocat; VASILE BOLDEANU, preot; ȘTEFAN MARCU, preot; G. MIRCEA, preot; G. CAZACU, librar; ARISTOTEL GHEORGHIU, farmacist; C. BACIU, avocat; C. GĂGESCU, preot; NAE TUDORICĂ, avocat; NICOLAE PÂSLARU, preot; ȘTEFAN RICMAN, moșier; ION RICMAN, avocat; TIBERIU HOBLEA, avocat; BERINDE A., preot; ALEXE ȘUTA, învățător; IOAN ONIȘE, student; TIBERIU MITER, profesor; GALACTION VULCU, funcționar; Dr. I. FLEȘERIU, avocat; TRAIAN ZAHARIA, profesor; DUMITRU BANEA, comerciant; ARCADIE BRUJA, agricultor; GAVRIL IONESCU, profesor; AVRAM CIOCAN, medic; RADU TERENTE, preot; ION RINEA, profesor; ALEXANDRU MICU, preot; ION JURUBIȚĂ, învățător; GHEORGHE POPESCU; CĂLIN STAN, funcționar; BORIS TOMȘA, avocat; VIRGIL PUȘCAȘ, preot; PETRE BUHARIU, preot; PETRE BOLDUR, preot; VICTOR ȘUVEȚIU, avocat; IOAN NEGRU, avocat; VIRGIL HAMZEA, preot; ROMULUS CIOREA, preot; ION VASILIAN, preot; Diacon COSTEA ANDREI, preot; NICOLAE ARNĂUTU, avocat; ION STRATULAT, profesor; GH. AMANCEI, învățător; DUMITRU POPESCU, pensionar; ALEXANDRU I. MÂRZA, avocat; DUMITRU BÂRNOVESCU, preot; TRAIAN PICINCU, comerciant; Diacon OCTAVIAN ȚUCU, profesor; VICTOR BĂRBULESCU, avocat; DUMITRU RĂDULESCU, preot; VICTOR BELICI, student; ȘTEFAN PAPUC, profesor; IOAN VOINEA, farmacist; IOAN TĂNASE, avocat; ION LUNGEANU, preot; STERE MIHALEXE, avocat; IOAN ILIESCU; GHEORGHE TODEA, preot; Dr. IOAN COPUZEANU, profesor; RADU DEMETRESCU-GYR, prof. universitar; IOAN MÂNZATU, compozitor; PETRE BOLINTINEANU, comerciant; IOSEF WESELOWSCHI, medic; PETRE ȚOCU, funcționar; VALERIU NEAGOE, medic; N. RUNCANU, avocat; RADU MEITANI, prof. universitar; DORIN HASNAȘ, avocat; ION DIACONESCU, ziarist; PAUL GĂLĂȘANU, profesor; ION CĂLIN, funcționar S.T.B.; ION NICOLAE, funcționar S.T.B.; ANTON ROȘU, funcționar S.T.B.; GH. GHIȚEA, funcționar; STERE FICATA, funcționar C.A.M.; ALEXANDRU BASARAB, pictor; ION NACU, funcționar wagons-lits; ION DOBRE, profesor; ALEXANDRU VERGATTI, avocat; OVIDIU CONSTANTINESCU, funcționar; VICTOR MEDREA, ziarist; DIMITRIE BOLFOS, inginer; MIRCEA CASSASOVICI, inginer; NIȚU NEDELCU, medic; ȘTEFAN PALAGHIȚĂ, preot; PAUL DINU, ziarist; CONSTANTIN ZAHARIA, student; DUMITRU FUNDA, student; ALEXANDRU PĂUNESCU, student; CONSTANTIN BIRGHILESCU, student; ALEXANDRU RUDEANU, medic; ALEXANDRU GHICA, avocat; MIHAI M. ORLEANU, avocat; GHEORGHE GHERGHESCU, funcționar; CON-

STANTIN GANE, scriitor; E. EREMEIU, medic; GH. VIȘINĂ, medic; GH. GODEANU, agricultor; ȘTEFAN DUMITRESCU, funcționar; IOAN MIRCEA POP, student; GH. PAULIAN, ziarist; ION COVRIG NONEA, profesor; ILARIE PETCULESCU, avocat; VASILE JACOTĂ, profesor; COMAN IOSEF, învățător; GHEORGHE FLORESCU; DEMETRIAN GEORGESCU, funcționar; N. I. TĂNASE; ALEXANDRU V. ANTONIC, comerciant; IFRIM DUMITRU, comerciant; SPIRU LUIZI, farmacist; VALERIU BANEA, comerciant; GH. GHIȚEA, preot; IONEL ROTARU, funcționar; IOAN MAREȘIU, avocat; GHEORGHE COSTEA, agricultor; AUREL CHIRA, profesor; ISIDOR MORARIU, funcționar; LIVIU NEDA, funcționar; VICTOR JULA, student; IOAN NICOLESCU, medic; VLAD ILIE STURZA, avocat; ION ALDEA, avocat; VIRGIL EPURE, avocat; NICOLAE BUJIN, învățător; DUMITRU MOISE, librar; GHEORGHE RESTEA, student; GHEORGHE GRIJINCU, avocat; GHEORGHE MALENE, profesor; SANDU MARIN, funcționar S.T.B.; GHEORGHE SERAFIM, funcționar; VICTOR ȚĂRU, funcționar C.F.R.; ION DOBRIN, ziarist; VICTOR NICOLA, avocat; TUDOR STĂNILĂ, negustor; GHEORGHE MIHLIUC, învățător; PAVEL GRIMALSCHI, avocat; DUMITRU CONDURACHE, student; ION DRUIU, avocat; AMOS HORAȚIU POP, negustor; GHEORGHE C. DUMITRU, agricultor; ATANASIE UNGUREANU, căpitan rezervă; MARIN GIOLU, zidar; ION BARBU, avocat; NICOLAE COȘOFLIU, student; VICTOR COMĂNARIU, notar; MIRCEA COMĂNARIU, învățător; EMIL TEOFĂNESCU, doctorand Medicină; DUMITRU VOINESCU, medic; IOAN JILESCU, funcționar; ION STOICESCU, avocat; GHEORGHE ROBU, agricultor; VASILE BRADU, muncitor; GHERASIM PÂRVA, funcționar; VICTOR CRIȘAN, avocat; EUGEN NEGRILESCU, student; VASILE JOVIN, funcționar; ION ZEANĂ, student; LAURIAN ȚÂLNARU, avocat; GHEORGHE TUDOR, învățător; NICOLAE POPESCU, medic; PAUL MĂRCULESCU, student; GHEORGHE FR. CULICĂ, student; ION TUCAN, student; TOMA OPREA, avocat; CONSTANTIN SÂRBU, preot; GHEORGHE TUDORIU, student; PETRE (PANTOS) PALCIU, comerciant; CONSTANTIN HARALAMBIE, locotenent; DUMITRU ALEXE, student; CONSTANTIN MANDA, funcționar S.T.B.; IOSIF PUȘCAȘ, focar; N. CASIU, strungar; DUMITRU BĂRBULESCU, croitor; IOAN SAIU, medic; N. TEOHARI, student; PAMFIL BUBURZAN, absolvent drept; EREMIA ȘOCARICIU, student; PETRE SANDU, grefier; DUMITRU HOJBOTĂ, abs. Șc. de Arte și Meserii; PETRE BREZULEANU, licențiat; PAVEL GLĂVAN, preot; MOISE CIUMPILĂ, agricultor; IOSEF LORENȚ, blănar; IOAN MORARIU, mecanic; GHEORGHE BULBOREA, avocat; IORDACHE TOMA, ziarist; IOAN PĂTRAȘCU, licențiat; BARTOLOMEU LIVEZEANU, avocat; MARIN ENCULESCU, preot; CONSTANTIN POPESCU, căpitan rezervă; SOLOMON REMETEANU, dentist; N. RADU, locotenent rezervă; GHEORGHE DIMA, muncitor portul Galați; BANEA DUMITRU-Sibiu.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 7518, f. 142-143.

212. **1940 martie 24, Bucureşti**. Dare de seamă a Direcţiei Generale a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă privind declaraţia făcută de un grup de legionari către regele Carol al II-lea şi starea de spirit din rândurile Mişcării Legionare.

Inspectoratul de Poliţie al Ţinutului Prut
24 martie 1940

Dare de seamă
asupra impresiilor produse în public de declaraţiile către Tron şi M. S. Regele făcute recent de un grup de legionari, precum şi starea de spirit din rândurile acestora

Recentele declaraţii de devotament şi supunere faţă de Suveran şi Tron, făcute de cei 296 foşti legionari, în frunte cu avocatul Corneliu Georgescu, publicate în presa din Capitală şi cu de provincie şi difuzate în public prin manifeste au produs, în general, o impresie bună în opinia publică, care vede în aceasta sfârşitul ultimului act al politicii noastre din trecut.

Circumstanţele, în marea majoritate, sunt favorabile, spunându-se că foştii legionari au dat dovadă de cumpănire şi înţelegere a situaţiei de azi, când toţi românii, grupaţi într-un singur gând, au un singur ideal: „Zid în jurul M. S. Regelui pentru apărarea, ridicarea şi prosperarea Ţării".

Însă, conştiinţa acestor declaraţii, adică hotărârea înaltului Guvern de a pune în libertate o bună parte din legionarii internaţi în lagăre a făcut o impresie şi mai bună în public, iar discuţiile sunt foarte favorabile acelora care au fost iniţiatorii acestei măsuri. Astfel, se spune că gestul măreaţ al Guvernului şi înţelept al M. S. Regelui, constituie un act de mare importanţă pentru pacificarea deplină a politicii noastre interne; căci, dacă foştii membri ai celebrei partide înţeleaptă chemarea timpului şi se încadrează, din primul moment, în noua orânduire, mai rămâne o mână fracţiune, formată din câţiva care, fiind victimele unei politici greşite, trebuie lăsaţi separaţi de lume pentru a le paraliza orice acţiune dăunătoare şi de influenţat spiritele şi, treptat, având în lagăre, să aibă timpul să se recunoască şi să-şi dea seama de răspunderea lor.

Azi, după o trecere de timp când aceştia, recunoscându-şi greşelile din trecut, vin pocăiţi să-şi depună devotamentul pe tronul Ţării, nu se putea să nu li se întindă o mână, care să-i ridice şi să-i pună alături de ceilalţi cetăţeni ai Ţării. Asupra acestui punct este o părere aproape unanimă că s-a făcut o mare dreptate, dându-se posibilitatea foştilor legionari să se facă în „Frontul Renaşterii Naţionale" şi, odată cu aceasta, să poată recăpăta funcţiuni publice sau particulare, să poată continua studiile etc.

După cum am specificat mai sus, aceste impresii şi comentarii sunt ale marei majorităţi din opinia publică, dovadă că nu ale unanimităţii şi, ca atare, o parte din public nu este de părerea generală. Aceasta spune că reţinerea câtorva legionari din lagăre ar fi fost hotărâtă de Guvern, fiind cerută de Italia şi Germania, care şi-ar fi exprimat dorinţele ca în componenţa Cabinetului Ministerial Român să figureze şi elemente de dreapta – foşti cuzişti şi foşti legionari. Guvernul, pentru a înlătura adevăratul substrat al chestiunii, ar fi convocat pe unii din fruntaşii exponenţi ai legionarilor, cărora le-ar fi propus să intre în F.R.N., iniţiindu-le totodată şi reabilitarea, precum şi eliberarea celor din lagăre, cerându-le însă să facă acele declaraţii, cum şi acestea au acceptat.

Astfel fiind, declaraţiile sunt socotite ca ceva impus şi, ca atare, lipsite de elementul principal, adică sinceritatea. Totuşi, şi această parte din opinia publică recunoaşte importanţa ce o prezintă gestul Guvernului de a căuta să câştige şi pe ultimele rămăşiţe dintre cei rătăciţi şi să-i facă folositori Ţării.

În legătură cu acestea, menţionăm că moartea profesorului Nae Ionescu este viu comentată şi chiar socotită oarecum suspectă; se spune că este o stranie coincidenţă între atitudinea profesorului Nae Ionescu, care era un adversar al aderării legionarilor la F.R.N. şi moartea sa. Bănuielile sunt întărite şi de versiunea că decesul ar fi fost constatat de procuror şi medicul legist, ceea ce nu se obişnuieşte decât în anumite cazuri, ce ies din comun.

În ce priveşte manifestele intitulate „Mărturisire de credinţă din partea foştilor membri ai fostei Mişcări Legionare", adresate „Majestate", precum şi altele anexe, adresate „Către foştii camarazi"; ambele semnate de către 296 legionari, ce au fost răspândite în noaptea de 18/19 martie a.c. în oraşele din raza acestui Inspectorat, raportăm că n-au produs prea mare impresie, deoarece publicul luase cunoştinţă de conţinutul lor din ziare. În schimb, au dat loc la comentarii în sensul că n-ar emana de la legionari şi, chiar dacă este opera lor, atunci s-a făcut cu ştiinţa autorităţilor, deoarece azi, când toate publicaţiunile sunt supuse unui regim sever de cenzură, nu s-ar fi putut tipări şi răspândi clandestin asemenea manifeste, dacă n-ar fi avut aprobarea tacită a autorităţilor; în plus, publicul se întreabă de unde au avut legionarii bani să tipărească manifeste într-atât de mare în patru foi, când ştiut este că hârtia s-a scumpit şi ei – legionarii – nu mai sunt organizaţi ca să dispună de fonduri pentru asemenea lucruri.

Impresii şi comentarii din rândurile foştilor legionari

Reacţiunea produsă în mijlocul acestora a fost destul de puternică, mai ales faţă de posibilităţile de reabilitare ce li se oferă.

În adevăr, cei mai mulţi din ei se socoteau proscrişi pentru toată viaţa, înfieraţi, scoşi de sub scutul legilor, ceea ce îi demoralizase şi aruncase în deznădejde; astfel că gestul plin de înţelepciune al Guvernului, în spatele căruia se întrevede bunătatea Regală, este socotit ca salvator pentru ei.

Declaraţia celor 296 legionari, de asemenea, a produs o foarte bună impresie în cercurile foştilor partizani, care spun că ei au fost întotdeauna profund monarhici şi că lupta ce au dus-o în trecut era îndreptată numai împotriva celorlalte partide politice.

Ca o confirmare a acestei bune stări de spirit, menţionăm gestul spontan al unui grup de foşti legionari, care s-a prezentat la Poliţia Piatra Neamţ, cerând permisiunea ca, în numele foştilor lor camarazi din judeţul Neamţ, să facă o declaraţie comună cu semnături, prin care să-şi arate şi ei credinţa şi dragostea faţă de M. S. Regele şi Ţară; această declaraţie intenţionează să o trimită M. S. Regelui, Domnului Prim Ministru şi Domnului Ministru de Interne, dând care le vor tipări şi difuza. Poliţia respectivă le-a răspuns că au toată libertatea s-o facă, însă să-i prezinte textul declaraţiei, înainte de a-l expedia sau de a-l da la tipărit. (Imediat ce vor preceda textul declaraţiei, îl vom raporta pe calea cea mai rapidă).

Tot astfel, la Fălticeni şi Paşcani, foşti legionari, după ce au luat cunoştinţă de declaraţia celor 296, s-au prezentat la oficiile poliţieneşti, reînscriind declaraţiile de deszăstrizare de fosta organizaţie politică şi de supunere faţă de Suveran.

Bucuria foştilor legionari pentru noua stare de lucruri se desprinde şi din discuţiunile lor, în care se spune că, odată cu înscrierea în F.R.N. vor fi chemaţi să participe efectiv la conducerea Ţării, încrezându-se un portofoliu ministerial d-lui avocat Ilie Gârneaţă din Iaşi; de asemenea şi altor foşti fruntaşi legionari li se vor da funcţiuni înalte de conducere, iar ceilalţi vor fi

primiți, de acum înainte, în funcțiunile publice. În acest sens este interpretat și faptul că un mare număr de gardiști au fost numiți în magistratură cu ocazia ultimei mișcări.

Menționăm că, în cadrul aceloraşi discuțiuni intime dintre foștii legionari, se spune că la tratativele ce au avut loc la București între reprezentanții Guvernului și ai legionarilor, aceștia din urmă ar fi condiționat aderarea lor la „Frontul Renașterii Naționale de satisfacerea următoarelor puncte: a. eliberarea legionarilor din lagăre; b. să se încredințeze foștilor legionari posturi de conducere; c. să li se dea funcțiuni publice; d. să se îngroape după datina creștină toți legionarii morți la 21 și 22 septembrie 1939; e. să se acorde pensii familiilor acestor morți; f. să se permită reîntoarcerea în țară a celor fugiți în străinătate și absolvirea lor de orice pedeapsă; în acest scop să plece emisari dintre foștii legionari pentru a-i determina să se reîntoarcă. Dintre aceste puncte n-ar fi fost aprobate decât primele trei.

Natural că cele expuse până aici reprezintă părerile și impresiile marii majorități a foștilor legionari, însă pentru a reda o adevărată și obiectivă stare de spirit, trebuie să menționăm și părerile unei alte părți de legionari, infimă ca număr. Astfel, unii din ei spun că este lipsă de sinceritate, atât din partea Guvernului, cât și a celor care au semnat acele declarații, precum și din partea celor care se vor înscrie în F.R.N., deoarece Guvernul a făcut acest gest în urma unor presiuni din afară (Italia și Germania), iar legionarii au dat declarațiile știute și au acceptat să intre în Front, numai din oportunism. Aceștia adaugă că acei legionari care au stat în lagăre sau în închisori nu vor putea să uite ușor cele suferite acolo, așa că înregimentarea lor în noua orânduire a statului o fac nu din convingere, ci numai pentru ca să poată profita de ocazia ce li se oferă pentru a scăpa pe viitor de suspectarea poliției sau de a mai trage consecințele atunci când alții din ei vor mai greși.

În legătură cu aceasta menționăm că legionarii eliberați recent din lagăre și reîntorși în Iași au declarat foștilor camarazi că, înainte de a li se da drumul, au fost chemați la Ministerul de Interne unde, între altele, li s-a condiționat eliberarea de angajamentul ce li s-a luat ca să renunțe la orice acțiune și chiar ei înșiși să aducă la cunoștința organelor de Siguranță tot ce vor afla că se va mai pune la cale sau numai se va discuta cu privire la Mișcarea Legionară. Cei eliberați au declarat că-și vor respecta acest angajament și că vor denunța Siguranței tot ce vor auzi despre fosta Mișcare, deoarece nu vor să mai sufere pentru greșelile altora. Aceste afirmațiuni au avut ca efect să curme discuțiunile cu privire la Mișcarea Legionară, fiecare înțelegând că cel mai prudent lucru este să tacă.

De asemenea, legionarii reîntorși în Bălți au povestit foștilor camarazi modul cum au decurs tratativele între ei și Guvern. Astfel, au spus că au avut loc două consfătuiri; una intimă, dimineața și a doua după amiază la ora 19 la Inspectoratul Jandarmeriei. În prima ședință li s-ar fi adus (nu s-a spus de către cine) mai multe puncte de acuzare, printre care si acelea de: anarhism și terorism, antimonarhism și filogermanism. Acestea au fost combătute de dr. Noveanu, care ar fi reușit să convingă pe reprezentanții Guvernului și ai Palatului (în persoana Excelenței Sale D-lui Ministru Ernest Urdăreanu) de netemeinicia acelor capete de acuzație. Dl. Ministru Urdăreanu ar fi acceptat argumentațiile d-rului Noveanu și atunci, în a doua ședință, împreună cu dl. Ministru de Interne i-ar fi întrebat pe legionari cum privesc ei o destindere; după răspunsurile primite și discuțiunile ce au avut loc s-a ajuns la soluția ca legionarii internați să fie eliberați, lagărele desființate, ajutorarea familiilor celor rămași fără sprijin, reprimirea în serviciu a foștilor gardiști puși în disponibilitate, renunțarea pentru totdeauna la orice acțiune dăunătoare Țării și aderarea în bloc la F.R.N. a tuturor celor care au făcut parte din Mișcarea Legionară. Comentarii în opinia publică asupra acestei ultime chestiuni nu s-au produs deoarece, deocamdată, nu este discutată decât în cercurile foștilor legionari din Bălți, iar în restul regiunii nu este cunoscută.

Menționăm că manifeste în legătură cu cele expuse mai sus, nu s-au răspândit în cuprinsul Inspectoratului nostru, cu excepția celor trei exemplare intitulate „Români și camarazi" semnate „Mișcarea Legionară", datate București, 12 martie 1940, ce au fost găsite în ziua de 18 martie a.c. de către dl. lt.-colonel I. Palade, șeful Biroului Statistic Militar Iași, după cum am raportat cu radiograma noastră nr. 7287 din 22 martie a.c. în care s-a dat și conținutul manifestului. Altele nemaigăsindu-se, se deduce, după modul cum au fost găsite (toate trei la un loc și strânse în patru) că au căzut din buzunarul cuiva și, ca atare, neajungând în mâinile publicului, n-au putut influența cu ceva opinia acestuia.

Față de toate cele expuse în această dare de seamă, am dispus ca unitățile polițienești în subordine să intensifice acțiunea informativă în rândurile foștilor legionari pentru a cunoaște pe cei care înțeleg să renunțe complet la ideea ce au avut-o în trecut și să se încadreze cu totul în noua ordine de stat, și totodată, să identifice pe aceia care, lipsiți de sinceritate, au dat declarații false, iar atitudinea lor nu este dictată decât de oportunism pentru ca, atunci când va fi nevoie, să le cunoaștem adevăratele sentimente.

Noile constatări în această direcție le vom raporta la timp.

Inspector Regional,
/ss/ Gheorghe Leahu

Șeful Poliției de Siguranță,
/ss/ Iunius Lecca

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 944, f. 78-83.

213. 1940 martie 24, București. Aprecierile lui Horia Sima referitoare la atitudinea legionarilor din Berlin față de politica de destindere inițiată de regele Carol al II-lea.

Legionarii din Berlin, aflându-se în afară de raza primejdiei, puteau să-și precizeze atitudinea pe alte baze decât legionarii din țară, care trăiau sub continua teroare a celor întâmplate. Ei nu erau liberi pe deciziile lor. Ceea ce s-a întâmplat la 30 noiembrie 1938 și la 21 septembrie 1939 se putea repeta. Aceste amintiri îi îndurerau și torturau. Legionarii din Berlin puteau să judece destinderea din țară si actele întreprinse de camarazii noștri exclusiv în funcție de linia Mișcării și interesele Neamului. Pe lângă libertatea de care se bucurau, legionarii din Berlin, aflându-se în afara hotarelor țării, erau mult mai bine informați asupra manevrelor Regelui Carol. Acesta nu de dragul legionarilor a acceptat să stea de vorbă cu ei, ci pentru că evoluția generală a situației europene îl silea să-și schimbe politica internă.

La sfârșitul ședinței de comemorare a profesorului Nae Ionescu s-a citit și semnat o declarație, prin care se fixa atitudinea grupului din Berlin față de evenimentele din țară. Documentul a fost redactat de Papanace și, înainte de ședință, l-am revăzut împreună. Pentru a da mai mare tărie acestor declarații, Pătrașcu a avut ideea, și eu m-am asociat părerii lui imediat, ca toți camarazii prezenți să-și pună semnătura pe ea. După citire s-a purces la semnarea documentului. Actul nu poartă semnătura acelor legionari care trăiau despărțiți de grup: Ciorogaru, Vojen, Constant, Părintele Borșa, Trifa. Aceștia nici n-au venit la ședința de comemorare a profesorului Nae Ionescu. În schimb, apare semnătura lui Victor Silaghi, care, de la această reuniune, a revenit formal în mijlocul nostru. Iată acest document:

„Poziția Mișcării Legionare față de așa-zisa împăcare între Garda de Fier și regimul actual din România.

Planul iudaic pentru distrugerea Mișcării Legionare a fost conceput în mai multe etape. Prima etapă a format-o încercarea diversiunii de captare și compromitere a curen-

tului legionar în matca politicianistă şi masonizată a guvernului Goga-Cuza. Când această tentativă de compromitere n-a reuşit, iudeo-masoneria s-a oprit la soluţia exterminării fizice şi morale a conducerii legionare.

În acest scop s-a dat lovitura de Stat din februarie 1938, când, cu complicitatea întregii lumi politicianiste s-a modificat Constituţia, care a oferit platforma pentru nimicirea noastră. De data aceasta scopul era îndoit, în primul rând exterminarea Căpitanului şi în al doilea rând captarea Mişcării creată de el. Printre alte indicii ale acestei intenţii a fost şi mărturisirea făcută de Istrate Micescu în nişte sugestii transmise Conducerii Legionare în septembrie 1938, după întrevederile avute cu Carol la o vânătoare din Ardeal, prin care recomanda Mişcării Legionare să se lepede de Căpitanul său încarcerat şi să urmeze pe Rege.

Puţin mai târziu, imediat după întoarcerea Regelui de la Londra, a urmat asasinarea Căpitanului. Dârzenia şi intransigenţa din partea legionarilor din lagăre şi închisori s-a manifestat cu un impresionant dispreţ de moarte. Această atitudine a determinat guvernul Armand Călinescu să extindă planul de exterminare şi anume: se hotărâse asasinarea tuturor legionarilor consideraţi intransigenţi într-una din cele două ocazii, astfel:

1) cu ocazia intrării României în război alături de franco-englezi; dispoziţia de asasinare era cuprinsă chiar în plicul confidenţial sigilat care urma să fie deschis în ziua mobilizării generale;

2) în cazul când acest eveniment nu se producea, pretextul de execuţie al legionarilor intransigenţi era să fie găsit cu ocazia unor atentate simulate de agenţii provocatori, manevrând în acest scop o echipă din care făceau parte şi câţiva legionari de bună credinţă (Vârfureanu).

Întâmplarea a făcut ca Armand Călinescu, pregătitorul acestor masacre, să fie pedepsit înainte de a-şi fi pus monstruosul plan în aplicare. Dar, totuşi, acest plan a căzut, întrucât generalul Argeşanu, care cooperase la elaborarea lui, a fost adus la guvern, cu misiunea de a-l duce la îndeplinire, folosind ca prilej chiar moartea iniţiatorului său. Au urmat monstruoasele masacre din toamna trecută, în care şi-au găsit moartea sute de camarazi.

Dar Mişcarea Legionară n-a murit. Dimpotrivă, ea s-a adâncit în aşa măsură în sufletul naţiei româneşti, încât actualul regim simte, pe zi ce trece, golul sub picioarele sale. Această evidentă realitate îl determină pe Regele Carol al II-lea să reia vechiul plan de compromitere a Mişcării Legionare prin captare şi umilire, după ce atâta timp a contestat însăşi existenţa acestei Mişcări.

Pe de altă parte, o serie de considerente de natură exterioară îl forţează să grăbească această acţiune şi anume:

1) conducerea actuală din România, inspirată de interesele iudaice, vrea să antreneze România în război împotriva Germaniei cu scopul de a deplasa teatrul de război spre sud-estul european, dezorganizând astfel aprovizionarea Germaniei cu petrol şi alimente;

2) urmăreşte să solidarizeze Mişcarea Legionară la anumite concesiuni teritoriale care, sub sugestia Angliei şi Franţei, urmează a le face Bulgariei, în Dobrogea de Sud, cu scopul de a uşura realizarea blocului balcanic anti-german;

3) să compromită în mod definitiv posibilitatea unei sincere colaborări, aşa cum a preconizat Căpitanul, cu Puterile Axei, adică singura soluţie de natură să înlăture primejdia iudaică şi ameninţarea panslavistă, protejând prin aceasta interesele iudaice;

4) să facă părtaşă acum Mişcarea Legionară la scadenţa tuturor greşelilor acumulate de o politică aventuroasă spre a o compromite definitiv şi a-i lua autoritatea morală de a trage la răspundere pe cei care au adus nenorocirea Ţării.

Pentru a masca toate aceste intenţii, se face apel la sentimentul patriotic atât de dezvoltat a legionari şi de care s-a abuzat în trecut cu scopul de a-i atrage în capcană. După mişeliile ndeplinate vreme de doi ani, asemenea erori nu mai trebuie să fie cu putinţă.

Semnăturile date de camarazii noştri pe aşa-zisele acte de supunere şi manifeste ătre legionari au fost luate cu silnicie, care a mers până la ameninţarea cu moartea, cum a fost cazul cu profesorul Nae Ionescu. De aceea, ele nu pot angaja nici Mişcarea Legionară şi nici chiar conştiinţa acestor camarazi şi, deci, nu poate fi vorba de divergenţe de păreri în fixarea liniei legionare care trebuie urmată.

Pentru aceste considerente şi altele, care, prin natura lor, nu se pot deocamdată scrie, se fixează următoarea poziţie a Mişcării Legionare în legătură cu ultimele evenimente din ţară:

1) se menţine neclintită pe linia morală şi fixată de Căpitanul nostru, Corneliu Zelea Codreanu, atât pe planul politicii interne cât şi pe cel al politicii externe;

2) declaraţiile date de camarazii din ţară nu pot angaja Mişcarea Legionară, întrucât sunt smulse cu silnicie şi sub ameninţare de moarte şi nici nu pot pune în discuţie unitatea Mişcării;

3) omagiază memoria Profesorului Nae Ionescu, care a preferat să moară decât să servească de unealtă manevrelor iudeo-masonice, care au ca scop derutarea maselor legionare şi atragerea României în război alături de statele democratice beligerante;

4) se pune în gardă severă faţă de toţi acei care lucrează în cadrul Mişcării din sugestii şi pentru interese străine;

5) crede în biruinţa Gărzii de Fier şi în realizarea României Legionare.

Berlin, 24 martie 1940".

Semnează: Cdt. Leg. Constantin Papanace; Cdt. Leg. Horia Sima; Elena Corneliu Zelea Codreanu; Cdt. Leg. Dragomir-Jilava; Cdt. Leg. Victor Silaghi; Cdt. Leg. Nicolae Pătrăşcu; Cdt. Leg. Nicu Şeitan; Alexandru Popovici; Nicolae Horodniceanu; Vereş Laurenţiu; Popa Ion; Ing. N. Smărăndescu; Stănicel Stelian; Titi Cristescu; Ilie Rotea; Găvăgină Iosif; Lepa Valeriu; Ion Boian; Virgil Mihăilescu; Oct. Roşu; Ion Tolcea; Vasiu Iosif; Adrian Bratianu; Eugen Teodorescu; Ilie Smultea; Vinţan Valeriu; Hanu Traian; Nicolae Crăcea; Petre Ponta; Matei Biloiu; Tiana Silion; Traian Borobaru.

După cum se poate constata din citirea documentului de mai sus, rezoluţia adoptată de grupul legionar din Berlin cuprindea:

- o expunere a planului întocmit de Carol-Călinescu pentru nimicirea Mişcării Legionare. Planul, explică documentul, avea două faze: a) uciderea Căpitanului; b) Captarea Mişcării rămase fără conducător. Cum captarea n-a reuşit, s-a hotărât repetarea operaţiei dintâi: uciderea celor mai dârzi legionari din lagăre şi închisori. Planul lui Călinescu, care urma să fie executat cu ajutorul lui Vârfureanu, s-a încrucişat cu acţiunea lui Miti Dumitrescu;

- destinderea inaugurată de Rege în ţară este considerată de legionarii liberi din Berlin ca o reluare a ideii de captare a Mişcării, prevăzută în partea a doua a planului;

- declaraţiile legionarilor din ţară, fiind smulse sub ameninţarea morţii, nu pot angaja nici linia Mişcării şi nici conştiinţa acestor camarazi. Unitatea Mişcării, în consecinţă, nici nu poate fi măcar pusă în discuţie.

Un exemplar din această rezoluţie, semnată numai de Papanace şi de mine, a fost înaintat autorităţilor germane pentru a lua act de atitudinea grupului Berlin faţă de evenimentele din ţară.

• Horia Sima, *Sfârşitul unei domnii sângeroase*, „Pagini din istoria Gărzii de Fier", Editura Gordian, Timişoara, 1995, p. 32-34.

214. **1940 martie 28, Bucureşti**. Raport informativ al Direcţiei Generale a Poliţiei privind opiniile membrilor Partidului Naţional Liberal despre Mişcarea Legionară.

Raport informativ

Liberalii afirmă că împăcarea legionarilor cu Regele va avea consecinţe rele pentru regim, fiindcă legionarii sunt dirijaţi din umbră de germani, şi în momentul de faţă întreţin ţeară un joc abil şi nesincer şi pe de altă parte legionarii din ţară aderă forţat la regim, dar în acelaşi timp stau în strânsă legătură cu cei din străinătate pe care-i consideră adevăraţi conducători.

La rândul lor cei din Germania se împart în două grupuri. Unul ar înţelege să vină în ţară şi să facă declaraţii de supunere faţă de regim, smulgând odată cu aceasta de la suveran şi guvern cât mai multe asigurări şi ajutoare personale. Întorşi în patrie, ei se vor strădui să adoarmă vigilenţa autorităţilor, în timp ce vor lua contact cu cadrele fostei Mişcări continuând spiritul legionar.

Al doilea grup, în frunte cu Horia Sima, refuză să revină în România şi va rămâne mai departe în Reich, constituind ameninţare continuă pentru regim şi, în acelaşi timp, un fel de şantaj al germanilor faţă de guvernul nostru.

Liberalii cred că legionarii din primul grup vor căuta să intre clandestin în ţară la momentul oportun şi să întreprindă alte acte de răzbunare, ajutaţi de membrii celuilalt grup, care le vor pregăti terenul furnizându-le informaţii.

• DANIC, Fond Direcţia Generală a Poliţiei, dosar nr. 23/1940, f. 124.

215. **1940 mai 21-25, Bucureşti**. Relatarea lui Horia Sima despre întoarcerea sa în România, discuţiile avute cu generalul Bengliu şi ministrul Mihail Ghelmegeanu, precum şi despre anchetarea sa la Siguranţă.

În faţa generalului Bengliu

În dimineaţa de marţi, 21 mai, trenul accelerat de Timişoara intră în Gara de Nord. Vagonul în care mă aflam eu rămăsese tot la capătul trenului. Se luminase de ziuă. După ce trenul s-a golit de călători, am fost scos din vagon, trecut peste mai multe linii şi îndreptat spre un break, care aştepta să mă ia în primire, undeva în afară de gară. În faţa maşinii era un maior de Jandarmi şi un şofer militar. Am fost aşezat pe o bancă, în mijlocul vehiculului, având, ca de obicei, la dreapta mea şi la stânga mea, pe Şerban şi şeful de secţie. Căpitanul Popescu, cu maiorul de Jandarmi, luaseră loc înainte, lângă şofer. Celelalte locuri fuseseră ocupate de o parte din jandarmii care mă însoţiseră. Ceilalţi au fost concediaţi.

Cum cunoşteam Capitala, mi-am dat seama imediat că ne îndreptăm spre Inspectoratul General de Jandarmi, de pe Şoseaua Bonaparte. Cunoşteam bine şi clădirea Inspectoratului, căci o examinasem de mai multe ori în cursul prigoanei din 1938-1939, fiind unul din obiectivele prevăzute să fie incendiate cu aruncătoarele de flăcări, în cadrul planului general de acţiune contra regimului carlist, din februarie 1939.

Poarta de la Inspectorat se deschide şi oprim în faţa intrării principale. Coborâm din maşină şi după ce urcăm câteva trepte, suntem introduşi într-un hol. Apare un ofiţer

superior de Jandarmi. Este colonelul Cireş. Dă ordin să mi se ridice cătuşele. Şoferul execută ordinul, dar le ţine în mână, în speranţa că mi le va pune din nou. Nu va mai avea prilejul, căci de acum înainte voi trece pe alte mâini.

- Ei, şefule, îmi zice colonelul Cireş pe un ton sarcastic. Ai multe păcate! Acum te-ai să te spovedeşti. N-am răspuns nimic.

Aşa cum mă înfăţişam atunci în faţa ofiţerilor de la Inspectoratul de Jandarmi, nu cum o figură prea recomandabilă. Un ochi era învineţit de pumnul jandarmului, încât de abia o mai distingea. Pe obraz aveam fel de fel de desene de zgârieturi, iar mâinile erau o ferire de împunsături, lovituri şi răni. Călcâiele îmi erau umflate, încât fiecare pas ce-l făceam mă chinuiam până la creier. Nu puteam umbla decât foarte încet, călcând ca pe ouă. Singurul lucru bun ce-l aveam şi care îmi dregea puţin aspectul mizerabil erau hainele de la Berlin, un-nouţe. M-a izbit faptul că nu fusesem luat în primire de colonelul Gheorvici, care fusese mâna dreaptă a lui Bengliu în perioada asasinării Căpitanului şi apoi a masacrelor din septembrie. Probabil fusese schimbat pentru a-l elimina din contactul cu legionarii.

N-am stat decât câteva minute în hol şi am fost introdus fără întârziere în biroul generalului Bengliu, cu toată suita jandarmilor, în frunte cu colonelul Cireş. În mijlocul camerei aşezat, în picioare, un bărbat brunet, de trăsături regulate şi cu tâmplele argintii. În uniformă, generalul Bengliu avea o ţinută impunătoare. Tot grupul aştepta în poziţie de drepţi lângă uşă. Generalul Bengliu veni spre noi, dădu mâna cu toţi cei sosiţi de la Timişoara şi felicită pe Şerban, pentru brilianta lui operaţie. Apoi a făcut semn tuturor să se retragă. Am rămas cu generalul Bengliu faţă în faţă. Amândoi în picioare. Eu cu spatele spre uşă, iar el cu spatele spre vastul birou, încărcat de mobilă masivă şi cu două ferestre mari spre stradă.

M-a examinat puţin şi n-a putut să-şi oprească un semn de mirare.

- D-ta eşti teroristul pe care îl căutam de doi ani? Dumneata, cu aceşti ochi albaştri? Dumneata eşti făcut sa fii filosof şi nu revoluţionar. Cum ai ajuns să săvârşeşti asemenea fapte?

- D-le General, păi şi ăsta sunt. Am fost profesor de filosofie la liceul din Lugoj. Deşi nu am nici o înclinare spre violenţă, este că regimul m-a adus în această stare. D-voastră sunteţi de vină.

Îl văd pe General că ia o înfăţişare blândă.

- D-le Sima, D-ta să nu crezi că mie nu îmi pare rău de cele întâmplate. Dar am avut ordin. Eu sunt ostaş. Dar cât am putut, am ajutat pe legionari. Uite, eu l-am scăpat pe Radu Budişteanu şi pe alţii din provincie. Aici, la mine, la Inspectorat, au venit delegaţii legionari în lagăre, în martie din acest an. Aici i-am găzduit şi le-am oferit toate posibilităţile să ia contact cu legionarii liberi şi cu autorităţile. Am contribuit cu tot ce am putut pentru eliberarea lor din lagăre.

Simţind din declaraţia lui – probabil pentru asta voia să stea de vorbă cu mine – o uşoară de şovăire şi o încercare de a se justifica, gândindu-mă de altă parte şi la faptul că a promit, probabil cu satisfacţie vestea de la Timişoara că aş dori să-i vorbesc, am introdus în discuţie un element susceptibil să-i exploreze atât adevăratele sentimente, cât şi posibilităţile lui de intervenţie în cadrul maşinăriei dictatoriale carliste:

- Domnule general, dacă aşa stau lucrurile, dacă D-voastră aţi fost unul dintre factorii destinderii şi aţi contribuit, în mod puternic la realizarea ei, atunci pot să contez şi eu pe bunăvoinţa D-voastră.

Îl văd pe general că se face mic de tot, se retrage câţiva paşi şi pe un ton temător îmi spune:

- D-le Sima, eu nu pot să fac nimic. Eu sunt ostaș. Eu stau la ordine și primesc ordine. Dar, uite, în câteva minute, vine la Inspectorat D-l Ministru de Interne Ghelmegeanu; vei sta de vorbă cu el. Numai el poate să decidă de soarta D-tale.

Am înțeles că Generalul Bengliu nu este o piesă esențială în funcționarea sistemului carlist, că, exact așa cum spunea el, e o brută executantă și nimic mai mult. Singurul lucru ce-l interesa era să-și păstreze postul.

Bengliu nu m-a întrebat nimic pentru ce am venit în țară. Asta e tot ce-am vorbit cu el. Prima anchetă o voi suferi, așadar, direct din partea ministrului de Interne, în următoarele 48 de ore, se va hotărî soarta mea. Mi se va face proces sau mi se va aplica soluția polițienească?

Întrevederea cu Ghelmegeanu

Într-adevăr, așa cum mi-a spus generalul Bengliu, Mihail Ghelmegeanu, ministrul de Interne, a venit într-o goană la Inspectoratul de Jandarmi pentru a-și vedea prizonierul. Trebuie să fi fost între opt și nouă, destul de dimineață pentru a-și tulbura odihna un ministru. Asta însemnă că toate ierarhiile Stalului, începând de la umilul șef de post din Clopodia până la Rege erau în stare de alarmă.

Nici nu sfârșisem bine vorba cu generalul Bengliu și se anunță sosirea ministrului. Eu rămân în cabinet, în timp ce Bengliu iese în hol și-l primește. După ce-l introduce, generalul se retrage, făcând o adâncă plecăciune. Ghelmegeanu trece prin birou și-mi face semn să ies în fața lui. Fără să mă întrebe nimic, văd că ia o atitudine marțială și începe o perorație pe un ton grav, ca și cum ar fi fost finalul unui discurs:

- Pe mine nu mă poate intimida nimeni. De când am luat în primire acest post, am îmbrăcat cămașa morții, cum spunea Tudor Vladimirescu. Sunt din Oltenia, sunt neam de panduri, din satul Ghelmegoaia, de unde își trage originea Domnul Tudor. Se plimba agitat, de-a lungul mesei, gesticulând și apăsând cuvintele:

- Să nu crezi că-mi este frică de D-ta și echipele D-tale.

- Dar, Domnule Ministru, încerc să-l potolesc, nu vă amenință nimeni. Nici o echipă nu e pe urmele D-voastră.

- Lasă că vă știu eu. Atunci pentru ce ai venit clandestin în țară?

- Pentru a împiedica să se continue politica externă funestă de până acum. Consecințele vor fi tragice, atât pentru țară, cât și pentru Rege.

- Cum înțelegi D-ta să împiedici continuarea politicii externe de până acum?

- Prin orice mijloace.

- Chiar omorând pe Rege?

- Am spus prin orice mijloace, revoluție, atentat, dacă acestea erau ultimele argumente. Domnule Ministru, vreau să vă precizez că scopul expediției noastre de acum nu a fost răzbunarea, cum probabil credeți, ci un scop strict politic, de politică externă, impus de interesele supreme ale țării. Vedeam de la Berlin, cu îngrijorare și durere, cum totul se prăbușește în jurul României, toate alianțele ei. Vedeam că va veni și rândul României să fie sacrificată și sfâșiată între vecinii ei. Asta ne-a determinat, de astă dată să luăm calea spre țară și să ne asumăm aceste riscuri care m-au condus pe mine în fața D-voastră. Am crezut că nu mai e nici un moment de pierdut, că schimbarea alianțelor tradiționale se impune vertiginos. Vedeți ce se întâmplă pe frontul francez. De altminteri, cunoașteți punctul nostru de vedere din răspunsul în scris ce l-am dat delegaților legionari veniți din țară pentru a fi înmânat Regelui. Am venit în țară, cum am putut, ca să precipităm încadrarea României în Axă.

Ghelmegeanu s-a mai potolit. S-a așezat pe scaun și mă asculta cu atenție. Argumentul era puternic. Atacam în punctul care-i neliniștea mai mult, nu numai pe el, ci toate partidele și toată țara. Criza externă se apropia cu pași gigantici. Dar din nou are un acces de furie:

- Bine, dar atunci ce-a fost cu manifestul ce l-ați semnat în 24 martie și l-ați predat și guvernului german? Ați atacat regimul și pe Rege în termeni incalificabili.

- Acest manifest a fost citit și semnat de cei prezenți în ședința de comemorare a morții profesorului Nae Ionescu, despre care am auzit din țară că ar fi fost otrăvit. Și, apoi, la acea dată nu am avut nici o legătură cu legionarii angajați în procesul de destindere. Delegația legionară a sosit din țară, la Berlin, abia în 28 martie, după semnarea, manifestului.

Ceea ce m-a izbit atunci și reține până astăzi perfect în minte este lipsa lui de reacțiune la grava acuzație ce-o azvârleam regimului. Mă întreb până astăzi dacă știa el ceva de moartea lui Nae Ionescu? Mă așteptam la o ieșire violentă din partea lui, când un arestat ce stă în fața execuției își îngăduia să facă o atare afirmație. În loc să apere guvernul de această acuzație, mi-a administrat o lovitură joasă:

- Ai mâinile pătate de sânge!

Cum aceasta nu avea nici o legătură cu discuția precedentă, m-am uitat la mâini, care într-adevăr, aveau un aspect neplăcut, brăzdate de zgârieturi încă proaspete.

- Nu asta. Ai săvârșit atâtea crime, îmi spune, azvârlindu-mi o privire piezișă.

N-am răspuns nimic, căci ar fi însemnat să irit pe un om care făcuse parte din guvernul ce patronase atât asasinarea Căpitanului, cât și masacrele din septembrie 1939.

- Să-mi spui acuma, continuă Ghelmegeanu răstindu-se la mine, ce legături aveți în Germania?

Eu, personal, n-aveam nici o legătură. În cadrul Comandamentului de la Berlin aveam rolurile împărțite. Eu mă ocupam de legăturile cu țara. Despre ceilalți camarazi știu că reușiseră să pătrundă în cele mai înalte sfere ale guvernului și partidului. Ciorogaru are legături cu Goering și foarte importante cercuri economice. Vojen, prin Generalul Gauthier, a intrat în contact cu Marele Stat Major. Papanace a avut întrevederi cu Schikendanz, șeful Oficiului de politică externă al partidului, care dublează și controlează politica externă oficială. D-l Sturdza cunoaște pe aghiotantul personal al lui Hitler. Constant e bine introdus la Goebbels, iar părintele Dumitrescu-Borșa are relații la Arbeitsfront, Gestapo și alte instituții ale partidului. Eu am cunoscut funcționari mai mărunți, mai ales în legătură cu actele mele.

- Dar cu Hitler?

- Nu știu nimic. Poate D-l Sturdza.

A rămas pe gânduri.

- Ce nume purtai în Germania? mă întreabă pe un ton mai puțin inchizitorial.

- Aveam un Fremdenpass, pe numele de Aurel Ionescu.

- Și unde locuiai?

- În Maikowskistr. 2. Era locuința mea oficială, care figura pe pașaport.

Era inutil să neg aceste date, căci poliția germană, în schimbul unor contraservicii, informase poliția română de refugiații legionari de la Berlin și numele sub care se ascundeau. În Germania am făcut descoperirea că există o internaționala a polițiilor, peste deosebirile ideologice.

- Bine, D-le Sima, îmi spune Ghelmegeanu pe un ton potolit, dar cu o nuanță de mare reproș, ce fel de patrioți sunteți D-voastră? În timp ce ungurii țin mobilizate divizii de-a lungul frontierei de vest, D-voastră conspirați contra țării de la Berlin. Căci nu e secret pentru nimeni că Berlinul susține revendicările maghiare.

- Domnule Ministru, tocmai pentru asta am venit. Trebuie schimbată cât mai repede politica externă şi să ne apropiem de Puterile Axei. Odată acest acord realizat, primejdia ce se cerne asupra Ardealului va scădea din intensitate. Numai să nu fie prea târziu.

- Vom vedea. Deocamdată, D-ta vei trece la Siguranţă pentru anchetă.

M-a trecut un fior. Până acum nu am suferit nici o anchetă propriu-zisă. Am avut mai mult discuţii cu persoanele ce le-am întâlnit pe traseul Timişoara-Bucureşti. Întâlnirea cu Ghelmegeanu avea o importanţă deosebită, căci ieşisem de pe linia poliţienească, pentru a mă întâlni cu un membru al guvernului. Cazul meu se convertise în două zile într-un caz politic. Cu toate că Ghelmegeanu s-a purtat brutal cu mine, însuşi faptul că venise să mă vadă arăta încurcătura în care se afla guvernul. Dacă mă trimitea la Siguranţă, pierdeam această poziţie privilegiată. De pe piedestalul politic, coboram în maşinăria de rutină a regimului. Am încercat să evit acest destin şi, în momentul când Ghelmegeanu a ridicat telefonul pentru a anunţa Siguranţa, am pus mâna pe mâna lui şi l-am împiedicat să vorbească, zicându-i:

- D-le Ministru, cu toate că m-aţi tratat cu toată asprimea, am văzut că v-a interesat enorm partea politică a declaraţiilor mele. Pe baza acestei constatări, îmi permit să vă fac o sugestie: nu mă trimiteţi la Siguranţă, pentru ca aceste discuţii să poată continua. În momentul ce voi fi transferat la Siguranţă, acest lucru se va auzi, se va scrie poate şi în gazete, şi cum toţi cei din afară cunosc metodele ce se aplică aici, se va crea în ţară o tensiune care va sfărâma orice posibilitate de înţelegere sau dacă se va face, va avea umbrele şi neplăcerile ei.

- Dar ce ai vrea, să te trimit la hotel? mi-a răspuns Ghelmegeanu sarcastic. Chiar dacă te-ai fi întors în ţară de bunăvoie şi tot ar fi trebuit să treci pe la anchetă.

- Nu mă gândesc la hotel. Rămân aici la Inspectorat, unde au fost găzduiţi şi camarazii mei din lagăre şi D-voastră sau altcineva puteţi veni pentru a continua ancheta pe temele tratate astăzi.

- Nu, nu se poate.

A pus mâna din nou pe telefon şi a spus ceva, un consemn probabil, şi apoi a sunat. A sosit Bengliu şi l-a însoţit până la uşă. Când s-a întors Generalul, nu mai avea aerul binevoitor de dinainte. M-a primit sever. Strigătele lui Ghelmegeanu se auziseră până afară şi el, ca om de execuţie, s-a simţit obligat să ia aceeaşi atitudine.

La Siguranţă

Nici nu trecuseră zece minute de la plecarea lui Ghelmegeanu şi apar doi domni care mă iau de subţioară şi mă coboară în curtea interioară a Inspectoratului. Aici mă urcă într-o maşină, iar ei se aşează de-o parte şi de alta a mea, ţinându-mă strâns de braţ. Nu vorbesc nimic. Şoferul dă drumul maşinii. Ieşim pe poartă şi din Piaţa Victoriei o luăm pe Bulevardul Ferdinand. În spate observ o altă maşină încărcată cu agenţi. Mă uit la însoţitorii mei. Unul, poartă ochelari negri, un bărbat în jurul a 40 de ani, cu o faţă tăioasă. Celălalt e un tip blând, angelic de frumos, cu ochi albaştri.

De la Universitate, urcăm pe Bulevardul Carol spre Siguranţă, care se găseşte pe Bulevardul Protopopescu. De acum trebuie să mă aştept la tot ce poate fi mai rău. Parcă sunt împins într-un coridor întunecos, unde mă pândesc din toate ascunzişurile numai primejdii şi de unde nu mai e scăpare decât spre moarte.

Maşina intră pe poarta Siguranţei, în partea unde se găseşte arestul ei. O curte înghesuită, închisă din toate părţile de ziduri. De jur împrejur, nişte odăi la parter şi etaj.

întâlnindu-se pe un teren neutru, îşi ofereau unul altuia plăcerea de a-şi povesti cursele ce şi le-au întins reciproc.

Am fost bucuros că ancheta a luat acest curs neaşteptat, căci dacă Nicki Ştefănescu şi-ar fi pus în aplicare avertismentul dat ca să spun tot ce ştiu, sub ameninţarea întrebuinţării ciomagului, nu ştiu câtă vreme aş fi putut rezista. Fără îndoială că erau încă multe lucruri neştiute de el. În special mă îngrijorau gazdele ce şi-au pus viaţa în joc pentru noi în timpul prigoanei şi, mai mult decât aceasta, ofiţerii cu care am avut legături pentru lovitura plănuită în februarie 1939. Erau peste 40 de ofiţeri din Capitală, de la colonei la sublocotenenţi, angajaţi în acţiune.

În cele patru zile de anchetă, am abordat numeroase subiecte, fără a exista o continuitate, nici chiar o ordine cronologică. Am intrat în probleme politice, problema Mişcării, asasinarea Căpitanului, motivaţia atentatelor din noiembrie 1938, cazul Ştefănescu-Goangă, evadările lui Vasile Christescu şi Alecu Cantacuzino, reorganizarea Mişcării după asasinarea Căpitanului, arestările din ianuarie 1939, laboratorul din strada Oarcă, aruncătoarele de flăcări, fuga în Germania, revenirea lui Miti Dumitrescu, atentatul contra lui Armand Călinescu. Cum şi el îmi oferea informaţii pe care nu le ştiam, am avut mari surprize. O serie de întâmplări numai cu completările lui apăreau în toată lumina.

- Horia Sima, *Sfârşitul unei domnii sângeroase*, „Pagini din istoria Gărzii de Fier", Editura Gordian, Timişoara, 1995, p. 89-94.

216. **1940 mai 25 - iunie 7, Bucureşti.** Relatarea lui Horia Sima despre discuţiile sale cu Nicki Ştefănescu, directorul general al Poliţiei de Siguranţă, cu Mihail Moruzov, şeful Serviciului Secret al Armatei şi despre modul cum a fost tratat la Siguranţă.

Intră pe scenă Moruzov

Discuţiile anterioare s-au desfăşurat foarte repede, în 4-5 zile după aducerea mea la Siguranţă. Între 21-25 mai aproximativ, în fiecare zi, dimineaţa şi după masă, eram interogat.

Aşa cum îmi spusese Nicki Ştefănescu, în dimineaţa următoare şi-a făcut apariţia Moruzov. Mai întâi am fost condus în cabinetul Directorului, unde acesta, pe un ton ceremonios, mi-a comunicat că dintr-un moment într-altul trebuia să sosească şeful Serviciului Secret al Armatei. Auzisem atâtea despre Moruzov, dar nimic precis. Realitatea se amesteca cu legenda, în orice caz, pentru legionari întrupa sistemul organizat de Armand Călinescu pentru distrugerea Mişcării. Cu Nicki Ştefănescu începusem să mă familiarizez, dar cum voi ieşi la examen în faţa acestui om fără scrupule şi de un rafinament diabolic?

Când a intrat Moruzov, Nicki Ştefănescu s-a sculat în picioare şi eu am urmat aceeaşi mişcare. Am înţeles din comportamentul lui că era subalternul lui Moruzov şi nu făcea decât să execute ordinele acestuia. Moruzov mi-a întins mâna cu un surâs binevoitor. Avea ochi albaştri, şi câteva şuviţe de păr blond pe cap. Ceea ce m-a izbit din primul moment a fost faţa lui lătăreaţă, aproape turtită, dezvăluind o ascendenţă slavo-mongolă. Figura lui deprimantă contrasta cu înfăţişarea elegantă a lui Nicki Ştefănescu, care avea trăsături regulate şi un aer seniorial.

- D-le Sima, am auzit atâtea de D-ta.

- Mai multe rele decât bune, l-am întrerupt eu.

- Este adevărat. Ai fost un adversar de talie. Ai fost unicul care ai ținut în șah întreg sistemul nostru de siguranță, cu toate polițiile și jandarmeriile din țară. Acuma ne găsim față în față. Nu mai reluăm discuțiile precedente, căci m-a pus la curent cu ele dl. Nicki Ștefănescu (am avut impresia că Moruzov ascultase toate conversațiile mele cu Nicki Ștefănescu dintr-o cameră alăturată).

- Aș vrea să abordez acum alt subiect. Cum este privit Regele Carol în Germania? Dar să îmi spui cu toată franchețea.

- Domnule Moruzov, Regele Carol este rău văzut la Berlin. Atât asasinarea lui Corneliu Codreanu, cât și masacrele din septembrie au provocat puternice reacții care erau pe punctul să se termine cu o intervenție militară în România. Prigonirea Gărzii de Fier a fost considerată la Berlin ca o acțiune îndreptată contra politicii externe a Germaniei, făcând parte din sistemul de încercuire al ei, preconizat de democrațiile occidentale. Această convingere a fost întărită prin acceptarea garanțiilor engleze de către România.

- D-le Sima, informațiile noastre sunt altele și le deținem de la surse germane de prima mână. Fabricius, ministrul Germaniei la București, a declarat în repetate rânduri Regelui că Germania nu se amestecă în afacerile interne ale României. Guvernul Reichului tratează cu guvernul român, cu regimul din România, cu deținătorii puterii, și nu cu opoziția și cu atât mai puțin cu Garda de Fier. Am avut prilejul să vorbesc, apoi, eu însumi și în repetate rânduri cu Amiralul Canaris, care mi-a dat aceleași asigurări. Conflictul dintre Rege și Garda de Fier nu afectează relațiile dintre cele două țări.

- D-le Moruzov, cred că D-voastră nu cunoașteți suficient de bine structura internă a regimului național-socialist. Există două linii de acțiune în politica externă a Reichului și Hitler operează cu una sau cu alta după împrejurări. Există o linie oficială, reprezentată de Ministerul de Externe german, de diplomația Reichului, dar mai există și o linie a partidului, reprezentată de Rosenberg, Goebbels, Himmler și alții, care au un punct de vedere diferit, mult mai apropiat de poziția mișcărilor naționaliste europene. Dacă Hitler n-a întrebuințat până acum metoda dură față de România, cu toate provocările ce le-a suportat este pentru că a considerat că nu a sosit momentul pentru a-i administra lecția cuvenită. Considerații de politică internațională l-au determinat să lase pe mai târziu răfuiala cu România. Dacă se va termina victorios campania din Apus, se va întoarce cu toată puterea spre sud-estul european, pentru a implanta „noua ordine" în acest spațiu. Și cum politica Regelui Carol a creat grave probleme Reichului, prin acel amestec de ostilitate și duplicitate, tare mi-e teamă ca România să nu iasă prost din această confruntare, cu hotarele ciuntite. Numai o energică și imediată redresare, a politicii noastre externe, în sensul unei apropieri de Berlin, ne mai poate salva de la catastrofă.

Moruzov asculta aparent calm. Dar se vedea că era un calm forțat. O ușoară transpirație se observa pe fețele amândurora. Amuțiseră amândoi. Parcă umbra amenințătoare a lui Hitler pătrunsese până în cabinetul lui Nicki Ștefănescu. Moruzov medita. În țară Regele era detestat, iar în străinătate era avizat la bunăvoința lui Hitler. Va putea rezista regimul acestei duble presiuni, interne și externe? De unde poate veni salvarea? Poate de la acest om care se află în fața lor și la discreția lor.

- D-le Sima, pentru ce ai venit D-ta clandestin în România, expunându-te de a fi împușcat, când puteam să ajungem la o platformă de înțelegere? Situația D-tale ar fi fost mult mai ușoară, dacă ai fi luat contact cu organele noastre de la Berlin.

- N-am căutat să-mi ușurez situația mea personală, ci să ușurez situația țării. Am văzut că Regele nici după campania din Polonia nu renunță la ostilitatea față de Germania, ci așteaptă un moment prielnic pentru a se alinia democrațiilor vestice. Nici în primăvara anului 1940 n-am observat o schimbare în politica externă a regimului, deși între

Cele de jos sunt zăbrelite. Sunt dat în primirea unui om uscățiv, cu cute adânci pe față și cu o privire rea. Lângă el, un alt individ înalt, osos, cu ochii injectați. Un al doilea agent, mai mărunțel și îndesat, avea o figură mai binevoitoare. Primii doi mă iau de brațe cu putere și mă smucesc pe niște scări la etaj. Aici mă îmbrâncesc într-o cameră strâmtă și lunguiață, de acelea de hotel sărăcăcios, mă trântesc pe un pat și îmi pun cătușele la mâini și la picioare. Apoi se așează tustrei pe scaune și mă privesc cu un amestec de ură și curiozitate. Când o să intru la moară? Când o să înceapă bătăile și schingiuirile?

Cu ochii în tavan, încep să depăn ultimele întâmplări. Acum zece zile eram încă liber, la Ofcea. Mă bucuram cu Tomici și Pătrașcu, în jurul unui pahar de vin, ascultând veștile de pe front. Nici prin gând nu-mi trecea că peste zece zile să fiu în starea de acum, înlănțuit și redus la neputință. Nu cumva sunt pradă unui coșmar? Închid ochii și apoi îi deschid, în nădejdea că agenții de lângă mine vor dispărea, trezindu-mă în altă parte. Dar nu se întâmplă nimic. Cele șase perechi de ochi nu mă slăbesc. „Acum ești în puterea noastră! Nu ne scapi!" păreau că zic. Mă aflu pe un pat de fier, deasupra unei pături cazone, cu o pernă la cap. Pe câți legionari nu vor fi schingiuit și ucis cei de lângă mine? Parcă adulmecă prada și nările lor freamătă de plăcerea anticipată de a mă transforma într-o masă de carne. Numai să vină ordinul! Duminică seara eram încă liber. Azi e marți 21 mai. Mai aveam în noaptea aceea încă o licărire de speranță, dar puterile m-au lăsat. În 48 de ore, am trăit o avalanșă de întâmplări. Prins la Clopodia, dus la Timișoara, transportat la București, confruntat cu Bengliu și Ghelmegeanu; iar acum predat anchetei de rutină. Dumnezeu să aibă milă de mine!

Observ că la ușă, care e întredeschisă, mai e cineva. În sfârșit îl zăresc. E un jandarm cu baioneta la armă. Sunt straşnic păzit: trei agenți cu mine în cameră, un jandarm la ușă, în afară de posturile fixe.

Stau singur cu gândurile mele. Nimeni nu vorbește nimic. Ca și cum ne-am supraveghea. La amiază, se rupe tăcerea. Agentul cel uscățiv, care părea a fi șeful celorlalți doi, mă întreabă dacă vreau să mănânc ceva. Cum nu luasem nimic în gură de aseară și emoțiile consumă, am răspuns că da. După o jumătate de oră mi se aduce o mâncare gustoasă de carne cu cartofi, o bucată de pâine și o cană cu apă. Probabil fusese luată de la un restaurant din apropiere. Am mâncat cu poftă. Citisem că nici condamnaților la moarte nu le piere pofta de mâncare, în definitiv ce sunt și eu? Ce șanse de scăpare mai am? Mi-au dat voie să mă scol de pe pat și să mă așez pe marginea lui, în timp ce-am mâncat. Le-am mulțumit și, la un semn al lor, mă trântii iarăși în pat și îndată cătușele reveniră la locul lor cu o dexteritate uimitoare.

Ce Dumnezeu, vor să mă țină tot timpul așa? Nu e o poziție comodă să stai zi și noapte trântit în pat și mereu pe spate, încep să mă doară coastele. Așteaptă, flăcăule, îmi zic în gând, asta e floare la ureche. Voi fi așezat în alte poziții, și mai incomode...

Mai târziu aflai, când limbile se dezlegară, din cine era formată prima mea echipă de pază. Era comisarul Curelea din Brigada Mobilă, cu doi agenți sub comanda lui. Curelea cel mai rău, cel mai fioros dintre comisarii de la Brigada Mobilă. Nu descopereai un pic de milă în ochii lui... O privire rece, în care pâlpâia doar pofta de a se azvârli pe o nouă victimă. Agentul de lângă el, înalt, osos, cu ochii injectați, era o brută. Dacă apuc pe mâinile lor, vai de bietele oase. Celălalt cu figura de om bun, îmi surâdea din când în când. Cine știe ce crime are și el pe conștiință?

După masă, pe la orele două, mi se desfac cătuşele şi sunt condus în cabinetul lui Nicki Ştefănescu. Cobor nişte scări înguste, urc altele, până ce ajung în partea dinspre bulevard a edificiului, unde să găsesc birourile. Mă ia în primire tipul blond din maşină, care, după felul cum tratează pe însoţitorii mei, părea a exercita o funcţiune importantă în cadrul instituţiei. Acesta mă introduce în cabinetul Directorului. Când intru, descopăr la birou pe celălalt personaj din maşină, purtând tot ochelari negri, dar de culoare mai deschisă. Acesta e faimosul Moruzov, îmi zic în sinea mea, omul care deţine toate secretele Statului şi care, pentru a părea român, şi-a luat numele de Nicki Ştefănescu.

Un uşor tremur se ridică din toată fiinţa mea. Dar mă stăpânesc şi faţa îmi rămâne nemişcată. Doar inima galopează. Stau în picioare, iar Moruzov pe scaun, de partea cealaltă a biroului. Mă fixează îndelung. Eu nu pot să-i urmăresc expresia ochilor din cauza ochelarilor întunecaţi. Îşi examinează duşmanul învins, înainte de a-l preda morţii. Ca Armand Călinescu, care, înainte de a-i trimite la moarte pe legionarii prinşi în februarie 1939, Vucu, Nadoleanu, Iovu, i-a vizitat pe aceia care voiau să-l răpună pentru a le azvârli o ultimă sfidare.

După câteva minute apăsătoare, îmi face semn să mă aşez pe scaunul din faţa lui. Îmi oferă o ţigară. O iau. Aşa încep toate anchetele, cu ţigări şi amabilităţi, pentru a sfârşi cu întinsul.

- Dar ce-ai păţit la ochi?

- M-au lovit jandarmii când m-au prins la Clopodia. Şi îi povestesc scena.

- Dar de ce mergi aşa de greu?

- Asta e o altă chestie. Mi s-au umflat picioarele din cauza marşului forţat ce l-am făcut de la Belgrad la frontieră.

- Uite ce e, domnule Sima, te rog să răspunzi la întrebările mele fără ocolişuri şi să spui tot ce ştii, căci altminteri punem ciomagul şi ştii că ciomagul e mai tare decât pielea.

- Nici n-am ce ascunde, Domnule Director. Lucrurile petrecute le cunoaşteţi şi D-voastră tot aşa de bine, poate chiar mai bine. Cât priveşte motivul pentru care m-am întors în ţară şi planurile cu care am venit, le-am mărturisit clar şi categoric D-lui Ministru Ghelmegeanu. Camarazii care m-au însoţit cred că sunt toţi arestaţi până la ora actuală, iar în ţară n-am ajuns să întreprind nimic, fiind prins la câţiva kilometri de frontieră.

Văd că se apleacă şi aprinde un bec colorat, care se afla chiar pe masa lui. Probabil că era un semnal ca să asculte cineva conversaţia. Poate de la Palat. Aceasta se întâmpla regulat când vorbeam cu el.

În continuare, am făcut inventarul episoadelor legionare din perioada 1938-1939. Câteva zile în şir, dimineaţa şi după masa, în biroul lui Nicki Ştefănescu n-am făcut altceva decât să discăm trecutul. Am parcurs, cu fel de fel de întreruperi şi comentarii, momentele principale ale luptei dintre mişcare şi regim.

În cursul acestor reconstituiri, s-a petrecut însă ceva ciudat, care a schimbat atmosfera dintre anchetator şi anchetat. Nicki Ştefănescu se încălzise, se pasionase, dar nu pentru anchetă, al cărei obiect trebuia să fie de a smulge de la mine cât mai multe amănunte privitoare la organizaţia legionară, ci pentru latura mai ascunsă a acestei încleştări de moarte între Legiune şi regim. Pierduse firul anchetei, se înfunda din ce în ce mai mult în excitaţia mintală ce i-o provoca un şir de întâmplări senzaţionale. Îl interesa mai mult să afle cum s-au strecurat prin mâna lui, el care avea conducerea supremă a operaţiilor de urmărire a legionarilor, fie eu, fie alţi camarazi. El cunoştea aproape tot din declaraţiile făcute ulterior de legionarii prinşi şi amestecaţi în aceste peripeţii, dar îi lipseau anumite elemente şi voia să ştie exact cum s-au petrecut miraculoasele salvări. De la anchetă am ajuns la un fel de dialog, în cursul căruia unul sau altul completam ceea ce nu ştia celălalt, amănunte care dădeau un mai mare relief unei întâmplări oarecare. Eram ca doi rivali, care

timp se produsese fulgerătoarea ocupaţie a Danemarcei şi Norvegiei. Acum, incontestabil, se speculează şi se speră ca ofensiva germană să fie oprită în vest. Un calcul greşit. Concesiile de ordin economic nu pot compensa o politică clară şi categorică alături de puterile Axei. Ce poate urma, după toate aceste tensiuni, decât o ciocnire frontală între Reich şi România, care va duce la dispariţia României ca stat independent? Datoria noastră, i-am spus, a legionarilor liberi din afara ţării, este să împiedicăm cu orice preţ acest deznodământ tragic, făcând orice pentru a răsturna regimul care patronează această politică de sinucidere. Am venit cu gândul de a săvârşi orice, chiar şi un atentat contra Regelui, dacă ar putea servi la evitarea catastrofei naţionale. Nu m-am sfiit să declar aceasta nici D-lui Ministru Ghelmegeanu.

- Dar, D-le Sima, D-ta ţi-ai bazat acţiunea din ultima vreme pe informaţii greşite. De multă vreme, majestatea Sa Regele vrea să schimbe politica externă, apropiindu-se de Puterile Axei. Dar nu o poate face dintr-odată. Sunt alianţele noastre tradiţionale în joc şi puternice rezistenţe, la partide. Vezi, aşadar, că astăzi, şi chiar mai demult, punctele noastre de vedere coincid. La ce crezi că a servit şi destinderea din ţară? Tot pentru a crea un climat favorabil în relaţiile cu Berlinul. Noi vrem ca legionarii să ne ajute sau cel puţin să nu mai constituie un obstacol în acţiunea de apropiere de Axă. Recunosc că situaţia externă este mai gravă şi că graniţele sunt ameninţate. Noi facem apel la patriotismul D-voastră ca, trecând peste ce a fost, să găsim împreună o modalitate de colaborare pentru a uşura situaţia externă a României.

- D-le Moruzov, declaraţia D-tale că regimul se orientează ferm şi categoric spre Puterile Axei creează o situaţie nouă care modifică şi relaţiile dintre legionari şi regim. Ce păcat că nu s-a realizat această politică mai devreme, de când am preconizat-o noi. Alta ar fi fost situaţia României. A existat un moment Codreanu în 1938 care s-a pierdut, Regele preferând teroarea lui Armand Călinescu. A existat un moment Clime. Dacă nu ar fi urmat masacrul din septembrie, s-ar fi putut ajunge la un acord, deoarece principalul vinovat fusese înlăturat. Acum ne aflăm într-un alt moment de răscruce, care coincide cu arestarea mea. Nu ştiu ce veţi face cu mine, dar dacă nu se va realiza un front intern puternic pentru a rezista presiunii externe, ţara va fi ciopârţită şi nici regimul nu se va mai putea menţine.

Discuţia s-a oprit aici. Moruzov şi Nicki Ştefănescu s-au ridicat şi mi-au făcut semn că pot să mă retrag.

Viaţa la Siguranţă

Fac o întrerupere pentru a arăta cum am fost tratat la Siguranţă, în timpul detenţiunii mele.

Cum am spus la început, mi s-a repartizat o cameră la etaj. La ieşire era un coridor care lega două corpuri de case. Camerele de la etaj erau mai bune decât cele de la parter, care erau zăbrelite şi unde pătrundea puţină lumină. Camera mea avea geamuri obişnuite şi era luminoasă.

În primele zile am fost ţinut ziua şi noaptea în pat şi nu mi se dădea voie sa mă ridic decât în timpul mesei. Noroc că eram eliberat din această poziţie incomodă prin dese chemări în cabinetul Directorului. Pe coridor se găseau toaleta şi cişmeaua, unde mă puteam spăla, sub supravegherea agenţilor, care nu mă scăpau o clipă din ochi. Evident când agenţii au simţit că sunt tratat cu oarecare consideraţie de superiori, şi-au schimbat şi ei purtarea, ziua mi se ridicau cătuşele şi puteam să mă mişc liber prin cameră. Noaptea însă cătuşele îmi erau prinse cu regularitate.

Masa mi se servea de la un restaurant din apropiere. Venea un chelner cu tava şi farfuriile. Dormeam tun. Ajunsesem epuizat la Siguranţă, dar, cum am bănuit mai târziu, mi se punea un somnolent în mâncare, probabil bromură, ca să nu mă trezesc noaptea.

Erau trei schimburi de agenţi, întreaga Brigadă Mobilă era concentrată acum ca să mă păzească. Nici nu mai aveau altceva de făcut, deoarece legionarii nu se mai mişcau, aşteptând să vadă ce să întâmplă cu mine la Bucureşti. Guvernul dăduse un comunicat prin care se anunţa că „Horia Sima şi Nicolae Pătraşcu au fost prinşi pe frontieră, se află în mâinile noastre şi au fost depuşi". Fiecare echipă era formată dintr-un comisar şi doi agenţi, care stăteau permanent cu mine în cameră. Pe coridor făcea de planton un jandarm. Reveneau cu regularitate aceleaşi figuri, încât am avut prilejul să-i cunosc pe toţi comisarii din Brigada Mobilă. Această brigadă era trimisă în orice punct al ţării când se descoperea un fir legionar important. Siguranţa nu avea încredere în poliţiile locale şi trimitea pe aceşti „duri", care aveau mână liberă să recurgă la cele mai brutale metode pentru a smulge confesiuni.

De numele agenţilor care s-au perindat în camera mea nu îmi aduc aminte. Ştiu doar atâta, că fiecare venea la serviciu cu echipa lui de agenţi. Numele comisarilor mi s-au întipărit însă în minte şi le reţin până astăzi. În afară de Curelea, care mă luase primul în primire când am ajuns la Siguranţă, am cunoscut pe comisarii Cristescu, Oprea, Mănăilă, Macavei şi Streza. Comisarul Cristescu, un bărbat înalt şi spătos, era fratele colonelului Cristescu de la Cernăuţi, asupra căruia au tras legionarii, a doua zi după asasinarea Căpitanului. Streza era din Făgăraş, învăţase la acelaşi liceu cu mine şi mă cunoştea. Macavei era tot din Ardeal. O figură ştearsă şi bolnăvicioasă. Elementele principale ale Brigăzii Mobile erau Curelea, Cristescu, Oprea şi Mănăilă. Aceştia erau cei mai periculoşi, pentru că priveau pe legionari ca pe propriii lor duşmani. Nu erau numai simpli funcţionari ai Statului, care îşi îndeplineau misiunea lor în mod corect, ci se identificaseră în aşa măsură cu regimul, încât săvârşeau toate crimele ce li se ordonau fără nici o tresărire de conştiinţă. A ucide un legionar era pentru ei o bagatelă. Omorau aşazicând din rutină, ca şi cum ar fi fost vorba de expedierea unui act administrativ. Legionarii deveniseră „Cranii de lemn", cum a scris Ion Moţa, după uciderea studentului Teodorescu la Constanţa. Legionarii fuseseră decretaţi „vânat liber" de înaltele foruri ale Statului şi ei îşi îndeplineau meseria de „vânător".

La început comisarii se purtau foarte rezervaţi cu mine. Rareori scoteau o vorbă. Doar mă fixau cu curiozitate, ca pe un animal rar în cuşcă. Aşa cum mă aflam, legat de mâini şi de picioare, le inspiram teamă. Mi se dusese vestea că am o artă fabuloasă de a mă strecura prin cele mai grele situaţii şi le era teamă să nu folosesc şi acum această „iarbă a fiarelor" şi să scap în mod miraculos. În fond nu era nimic, ci doar că am fost mai atent la capcanele poliţiei, orientându-mă după amănunte care altora le scăpau.

Mai târziu, când s-a schimbat atmosfera în cabinetul lui Nicki Ştefănescu, şi-au dezlegat şi ei limbile. Am avut lungi conversaţii cu comisarii în jurul subiectelor la ordinea zilei: cum e privită România la Berlin şi apoi comentarii asupra diverselor episoade din prigoană. Bineînţeles că ceea ce le spuneam lor, nu diferea de textul declaraţiilor mele făcute lui Nicki Ştefănescu: aceeaşi încredere în victoria armatei germane pe frontul de vest şi aceeaşi temere că Hitler, după terminarea campaniei din Franţa, va cere socoteală României pentru atitudinea ei. De aici urgenta necesitate de a se schimba politica externă, apropiindu-ne de Puterile Axei şi tot atât de urgenta necesitate de a forma un bloc intern compact pentru a rezista furtunii ce se apropie. Comisarii citeau ziarele şi aveau prilejul să se convingă câtă dreptate am. În fiecare dimineaţă îi vedeam mai posomorâţi şi îngrijoraţi. Armatele germane ajunseseră la Canal şi înaintau spre Paris.

Când vorbeau de operaţiile întreprinse de ei contra legionarilor, se fereau să pomenească ceva de crimele lor. De la comisarul Mănăilă am aflat cum a fost arestat Fănică Comjic. Auzind că Armand Călinescu se duce la Iaşi pentru nu ştiu ce inaugurare, a luat şi Comjic trenul de la Bucureşti spre Iaşi, însoţit de nelipsita lui lădiţă de grenade, de care nu se despărţea nici noaptea. Brigada mobilă i-a dat de urmă. Mănăilă mi-a povestit că l-a surprins noaptea în pat, pe când dormea. Mănăilă era o namilă de om. „Am sărit pe el şi l-am răstignit, în timp ce ceilalţi îi puneau cătuşele. Când s-a trezit, era ferecat. N-a putut să facă nici o mişcare. Dormea cu pistoale sub cap. Ne-ar fi omorât pe toţi". Dar n-a continuat povestea. Comjic nici n-a ajuns la Bucureşti, ci a fost omorât undeva pe drum, fără judecată, după metoda „craniilor de lemn".

Am cunoscut acolo şi pe agentul care l-a arestat pe Marius Cioflec, fiul profesorului Cioflec de la Timişoara. Marius trebuia să plece cu mine în Germania, la începutul lui februarie 1939. Ne-am dat întâlnire seara la Gara de Nord. Dar n-a mai venit. Ce se întâmplase? Înainte de plecare, a trecut pe la Marin Bărbulescu, care locuia pe strada Cobălcescu. Tocmai atunci au venit agenţii să-l ridice pe Bărbulescu şi, odată cu el, a căzut şi Cioflec. A fost internat la Miercurea-Ciuc şi apoi împuşcat în septembrie 1939.

Cât priveşte agenţii, erau nişte amărâţi, recrutaţi din pleava societăţii. N-am întâlnit nici unul de oarecare nădejde. Prost plătiţi, ca toţi funcţionalii români, prigoana contra legionarilor le-a oferit prilejul să-şi rotunjească veniturile. Fie că despuiau de bani mamele, soţiile şi rudeniile celor arestaţi, în schimbul anumitor servicii, fie că primeau „prime" de la Directorul Siguranţei când capturau vreun legionar. Fără îndoială că „primele" se urcau simţitor când li se încredinţa misiunea să execute anumiţi legionari. Un agent a avut sinceritatea să-mi spună în faţă, când nu era comisarul în.cameră: „D-le Sima, ai avut noroc. Dacă te prindeam cu două luni înainte, te omoram".

Ajutorul imediat al lui Nicki Ştefănescu era comisarul şef Georgescu, care, tocmai când mă aflam la Siguranţă, primise numirea de chestor. El era şeful echipei volante şi totdeauna pleca în provincie cu tot stolul de agenţi pentru a conduce cercetările. Chestorul Georgescu părea destinat unei alte cariere, mai puţin odioase. Nu avea nimic din tipul brutei poliţieneşti. Era un bărbat frumos, cu ochi albaştri şi cu părul bătând în blond. Era elegant şi manierat. Dar acelaşi om angelic se transforma într-o fiară în cursul anchetelor. Faţa îi lua un rictus sălbatic şi cu ochii injectaţi de sânge se năpustea asupra bietelor victime, urlând, înjurându-le şi călcându-le în picioare. La biroul central mai era şi comisarul Abramovici, un bărbat jovial, despre care nu am auzit nimic deosebit. Am întâlnit pe acolo şi pe Toni Mânzatu, fratele lui Nelu Mânzatu, care părea străin de ce se întâmplă, nefiind întrebuinţat contra legionarilor.

Lunga imobilizare la Siguranţă a avut şi un efect bun: mi s-au dezumflat picioarele. Acum puteam călca, fără să mă mai doară.

Dezarmarea pistolarilor

După vizita lui Moruzov, Nicki Ştefănescu mă cheamă din nou în cabinetul său spunându-mi următoarea chestiune:

- D-le Sima, ai spus că nu vrei să dai nici o declaraţie de adeziune la regim câtă vreme te găseşti în stare de arest şi eu am înţeles raţiunea acestei hotărâri. Trebuie, totuşi să faci ceva, un gest de bunăvoinţă, ca să arăţi că ai renunţat la clandestinitate şi terorism şi că eşti dispus să te încadrezi în viaţa politică normală. Înţelege şi D-ta că sunt anumite îndoieli, anumite rezistenţe care stau în calea unei înţelegeri. Ce garanţii avem noi că, punându-te în libertate, nu te dai iar la fund, creând noi probleme regimului? Iată ce îţi

propun eu şi ce te poate ajuta enorm la clarificarea situaţiei D-tale. D-ta trebuie să dezarmezi organizaţiile de pistolari. Se găsesc multe arme în mâna legionarilor. Ori, un pistol în mâna cuiva e o tentaţie. Un revolver ascuns dă senzaţia unei forţe, sugerând ideea că se poate folosi de el, pentru a face o ispravă mare. Eu îţi propun să chemi aici la Siguranţă pe oamenii D-tale de încredere din toată ţara şi să-i sfătuieşti să scoată armele ce le au şi să le depună aici. Să nu-ţi închipui că vreau să le întind o cursă, pentru a-ţi descoperi organizaţia de pistolari. Nu urmăresc acest lucru. Nu li se va întâmpla nimic decât şocul ce-l vor suferi când vor fi aduşi la Bucureşti, unde se vor trezi faţă în faţă cu D-ta. Garantez de libertatea acestor persoane şi, dimpotrivă, m-aş bucura să-i cunosc pe aceşti temuţi duşmani ai regimului într-o altă ipostază decât urmăriţi şi anchetaţi, ca să vadă că suntem şi noi oameni şi români. Oamenii D-tale nu au de ce să se teamă pentru că ne aflăm în perioada destinderii. Chiar de curând, Majestatea Sa Regele a semnat un nou decret de graţiere, eliberând o serie de legionari din închisori. Cu contactele ce le vei avea, va slăbi şi tensiunea din ţară provocată de prinderea D-tale şi a lui Pătraşcu. Vor vedea prietenii D-tale că eşti viu şi sănătos şi vor înceta să ne trimită scrisori anonime de ameninţare.

- D-le Director, propunerea D-voastră nu-mi creează temeri sau îndoieli că aş face ceva rău, după ce m-aţi lămurit asupra esenţialului. În acest moment primează politica externă şi orice român patriot trebuie să fie conştient de primejdiile ce se pot abate asupra ţării noastre. Pentru aceasta mi-am pus din nou viaţa în joc. După ce mi-aţi confirmat, atât D-voastră cât şi Moruzov, că Regele vrea să schimbe politica externă, îndreptându-se spre Puterile Axei, a căzut obstacolul principal din calea unei înţelegeri cu regimul. Legionarii nu pot fi insensibili la apelurile pentru salvarea ţării. Aşa am fost educaţi. Orice ne-ar despărţi, patria are întâietate. Dacă gestul ce mi l-aţi recomandat poate servi la netezirea unui acord cu regimul, sunt gata să săvârşesc această acţiune. Un singur lucru vă cer. Dacă legionarii vor fi aduşi la Siguranţă şi întâlnirile mele cu ei vor avea loc aici, atunci se vor întoarce acasă cu impresia că ceea ce le-am spus eu a fost smuls sub constrângere şi nu reprezintă libera mea convingere. Eu v-aş ruga ca întrevederile cu camarazii mei să aibă loc în altă parte, unde să nu trăiască cu senzaţia că eu sunt un prizonier fără putere, iar ei pe punctul de a fi din nou arestaţi. Trebuie să le vorbesc într-o altă casă, pentru ca operaţia să reuşească.

- Am înţeles, D-le Sima şi sunt de acord cu D-ta. Îţi pun casa mea la dispoziţie pentru aceste întâlniri. Bineînţeles, vei fi dus acolo şi adus înapoi cu agenţi. Eu voi fi în casă, dar nu voi asista la întrevederi. Te avertizez însă să nu-ţi treacă prin cap că ai putea fugi. Casa va fi păzită şi ai putea să fi împuşcat. Mă bucur că ai înţeles cât e de important să dezarmezi pe legionari. Vom comunica hotărârea D-tale Ministrului şi Palatului. Acum D-ta trebuie să te gândeşti bine şi să pregăteşti o listă de persoane pe care vrei să le chemi la Bucureşti. Noi vom telefona poliţiilor locale şi acestea se vor îngriji să le aducă încoace.

Întors în cameră, m-am trântit pe pat şi am reflectat. Dacă Nicki Ştefănescu vroia să-mi stoarcă numele legionarilor necunoscuţi de Siguranţă, nu era nevoie să recurgă la această subtilitate. Putea folosi ciomagul. Deci, nu e vorba de asta. Ei voiau să scot Mişcarea din clandestinitate. Mai mult decât pistoalele legionarilor, ei urmăreau să influenţez mentalitatea legionarilor, să-i conving de necesitatea înţelegerii cu regimul şi, ca o probă a noii lor atitudini, să depună armele. Să trec Mişcarea, cu alte cuvinte, de la starea de război la starea de pace.

Am examinat cadrele legionare din ţară pentru a întocmi lista ce mi s-a cerut. Nu mă puteam limita la tineretul decis la acţiune, ci trebuia să pun pe listă şi persoane mai

în vârstă, cu influenţă asupra organizaţiilor locale, pentru că numai acestea puteau pacifica spiritele. Am întocmit lista din două categorii de persoane: studenţi legionari, cunoscuţi de mine din prigoană şi personalităţi legionare. Primii reprezentau elementul activ, dinamic, iar ceilalţi se bucurau de ascendent în organizaţie şi puteau împrăştia cuvântul meu cu toate garanţiile de execuţie.

Contactele cu legionarii

Incontestabil că, prin acceptarea operaţiei de „dezarmare a pistolarilor" intram într-o nouă fază. Până acum nu avusesem nici o legătură cu exteriorul, neavând alţi interlocutori decât pe Nicki Ştefănescu, pe Moruzov şi pe comisarii care mă păzeau. Prin natura intervenţiei ce mi se cerea acum mi se deschidea poarta spre lumea legionară. Făceam un salt din izolarea în care fusesem ţinut până atunci în mediul din afară, având prilejul să transmit legionarilor mesajul existenţei mele. Avantajul era mai mare pentru mine decât pentru Siguranţă, deoarece regimul era paralizat din cauza situaţiei externe şi nu mai putea relua prigoana contra legionarilor, chiar dacă ar fi cunoscut o parte din organizaţia de „pistolari", în timp ce eu câştigam un sprijin puternic şi nesperat prin legăturile ce mi se ofereau cu Mişcarea. Legionarii care se vor perinda prin faţa mea ca să mă vadă şi să mă asculte se vor întoarce acasă cu o nouă speranţă şi vor crea o stare de agitaţie favorabilă eliberării mele, care, venind din mai multe părţi şi mai multe localităţi, va avea un puternic ecou la Bucureşti. Regimul va fi supus unei presiuni interne din ce în ce mai accentuate tocmai prin contactele ce mi le-a înlesnit, ceea ce îndepărta nu numai posibilitatea suprimării mele, dar îi obliga pe conducători să se gândească efectiv la eliberarea mea.

În vederea contactelor mele cu legionarii, mi-am pregătit un mic discurs pe care l-am repetat aidoma în toate întâlnirile. Era foarte important să-mi aleg bine temele ce le voi atinge în aceste convorbiri, pentru a da satisfacţie guvernului, fără să rănesc sensibilitatea legionarilor şi tot atât de necesar era ca aceste teme să nu varieze. Fiecare legionar, întorcându-se acasă, trebuia să difuzeze aceleaşi argumente, deoarece eram sigur că organele poliţieneşti locale vor retransmite la Bucureşti starea de spirit a celor văzuţi de mine şi declaraţiile lor. Nu am folosit decât un singur limbaj, fără a face confidenţe nimănui şi fără a introduce în discuţie subînţelesuri sau ambiguităţi.

Discursul meu se compunea din următoarele teme care, în ansamblul lor, trebuiau să convingă pe legionari că drumul indicat de mine este bun şi, în acelaşi timp, să ofere şi autorităţilor o garanţie de bună credinţă:

1. Iminenta prăbuşire a frontului francez va crea o nouă situaţie în sud-estul european, care va afecta şi ţara noastră.

2. În faţa ameninţării externe trebuie să renunţăm la luptele fratricide pentru a putea salva hotarele ţării.

3. Regimul este dispus la o apropiere de Puterile Axei, orientare preconizată de noi încă de pe timpul Căpitanului, ceea ce uşurează considerabil posibilitatea unei înţelegeri cu Mişcarea.

4. Procesul de destindere început de vreo câteva luni va continua, cu condiţia ca şi noi să facem un efort de pacificare a spiritelor.

5. Nouă ni se cere de guvern să depunem armele, ca o dovadă a bunei noastre voinţe de a renunţa la clandestinitate şi de a ne integra în Stat.

6. Eu care v-am condus în prigoană fără şovăire timp de doi ani vă cer acum să acceptaţi această cerere cu seninătate şi cu calm. Vă rog să transmiteţi tuturor legionari-

lor care știți că au arme ca să vi le predea voua, pentru ca la rândul vostru, să le aduceți la București și să le depuneți la Siguranța Statului.

7. Am toate garanțiile că nimănui nu i se va întâmpla nimic din cauza acestei acțiuni. Nimeni nu va avea de suferit nici o urmărire polițienească sau penală.

8. Colectarea armelor posedate de legionari are ca scop să creeze un climat de încredere între autorități și Mișcare, pentru ca procesul de destindere să poată fi dus până la capăt.

N-am pomenit nimic de situația mea, de eventuala mea eliberare, dar toți și-au dat seama că predând armele Siguranței, implicit mă ajută și pe mine.

Cum s-a desfășurat operația

În fiecare zi eram dus cu mașina la casa lui Nicki Ștefănescu, unde mă întâlneam cu legionarii veniți din provincie. Era o casă cu etaj, la capătul unei străzi, de al cărei nume nu îmi aduc aminte. Cum intrai pe trepte și intrai în vestibul, la dreapta, era un salonaș, cu ferestrele spre stradă; în această cameră aveau loc convorbirile. Nicki Ștefănescu mă însoțea regulat, dar nu asista la discuții, ci aștepta sfârșitul lor la etajul de sus. Odată terminate aceste întrevederi, eram readus la Siguranță cu același ceremonial, adică în mașină și flancat de agenți. De obicei întâlnirile se desfășurau dimineața, dar nu exista un orar precis. Depindea și de ora la care soseau oamenii din provincie. Adeseori i-am văzut după-masa și chiar seara.

Prima reacție a legionarilor când dădeau ochii cu mine era de spaimă, căci nu se așteptau să mă vadă. Când polițiile locale îi anunțau că trebuie să plece imediat la București însoțiți de agenți, erau cuprinși de neliniște, căci nu li spunea pentru ce sunt chemați. Cum toate experiențele de până acum cu poliția îi determinau să fie bănuitori, majoritatea credeau că s-a întâmplat iar ceva rău, că sunt chemați să dea vreo declarație în legătură cu arestarea mea sau poate chiar să fie reținuți, ca urmare a unui nou val de arestări. Dar, după ce mă vedeau calm și surâzător, într-o casă particulară mobilată cu eleganță și nu în localul hidos al Siguranței, pe care mulți îl cunoșteau, le scădea tensiunea și mă salutau cu bucurie. Mă credeau mort între cei vii și, dintr-un moment într-altul, așteptau să audă că am fost lichidat. Nu eram nici mort și nici schingiuit, ci stăteam în fața lor cu aerul meu din totdeauna. Nicki Ștefănescu dăduse ordin agenților, înainte de a începe ciclul conferințelor, să-mi cumpere o cămașă nouă, în locul celei vechi și murdare, cu care dormisem nopți de-a rândul și să-mi dea hainele la călcat. Costumul de haine pe care îl cumpărasem la Berlin acum era în stare bună și contribuia la buna mea prezentare în fața lor.

Întrevederile au început pe la 28 mai și s-au încheiat la 7 iunie 1940. Nu pot să înșir aici toate întrevederile avute. Las de-o parte pe cei tineri, pe studenți, cu care înțelegerea era ușoară și mă opresc asupra câtorva cazuri dificile. Pusesem pe listă și pe avocatul Mitică Predescu din Constanța care, fiind mai în vârstă, se bucura de o largă audiență în lumea legionară din Dobrogea. Cu Predescu m-am întâlnit de mai multe ori în prigoană. Era bun prieten cu Puiu Dumitrescu, fost secretar particular al Regelui, și, prin el, aflam o mulțime de știri din anturajul Palatului. Chestorul din Constanța, cunoscut prin brutalitatea lui, l-a ridicat cu tot alaiul polițienesc, ca și cum ar fi fost vorba de o arestare. Pe drum, Mitică Predescu a protestat, s-a zbătut, a încercat chiar să scape din mâinile agenților, strigându-le că el n-a făcut nimic și unde îl duc și de ce îl duc. Agenții se distrau pe socoteala lui, în loc să-l liniștească. Credea că va fi împușcat undeva pe drum, ca atâtea victime nevinovate ale regimului. Nu s-a liniștit decât după ce a intrat în

casa lui Nicki Ștefănescu și m-a descoperit în salonaș. Mi-a strâns mâna cu căldură și a înțeles imediat importanța acțiunii de dezarmare a legionarilor pentru soarta mea și pentru întreaga Legiune.

O altă persoană care a introdus o notă discordantă în relațiile cu Siguranța a fost profesorul Ion Protopopescu de la Timișoara. Știam că profesorul fusese reținut cu prilejul marilor arestări din decembrie 1939 de la Timișoara și stătuse chiar în închisoare multă vreme. Deci, nu mai aveam nici un dubiu că Siguranța îi cunoștea toată activitatea „subversivă". Între altele, profesorul mă găzduise în locuința lui din Timișoara, care se afla la etajul ultim al Școlii Politehnice, în trecerea mea de la București spre Iugoslavia, în octombrie 1939. Dar nu era așa. Deși se descoperiseră legăturile lui cu Bucureștii și cu echipele care m-au ajutat să trec în Banatul Sârbesc, profesorul convinsese întreaga brigadă mobilă, în frunte cu Nicki Ștefănescu, că se află pe un drum greșit, că el nu e amestecat în acțiunile ce i se impută. I-a dominat prin inteligența lui ascuțită și le-a răsturnat toate probele. Profesorul Protopopescu ieșise cu fața curată din această anchetă și Nicki Ștefănescu ar fi rămas cu această impresie, dacă eu nu l-aș fi pus pe listă. Siguranța știa că eu mă ascund la Timișoara, după evenimentele sângeroase din septembrie 1939 și m-a căutat în multe locuri, în afară de casa profesorului Protopopescu. Nu s-a operat nici o descindere la domiciliul lui. Nu se poate, telefona la București chestorul Gritta, ca un om de talia lui să se amestece cu lumea „pistolarilor". Categoria lui socială îl împiedica să se coboare atât de jos încât să participe la comploturi cu infractorii Statului. Profesorul a profitat de această prezumție favorabilă, pentru a scăpa teafăr și din ultima anchetă, condusă direct de Nicki Ștefănescu.

După ce a plecat profesorul, m-a chemat Nicki Ștefănescu la el pentru a-și exprima amărăciunea lui. Era indignat și furios pe profesor.

- L-am crezut, D-le Sima, în decursul ultimei mele anchete și l-am absolvit de orice culpă. Cu o rară abilitate, s-a strecurat prin rețeaua noastră. Ceea ce m-a făcut să-l scot din cauză a fost tocmai onorabilitatea persoanei lui, faptul că avea un nume la Timișoara, care nu-l făcea apt să participe la acțiuni teroriste... Și acum, după declarațiile D-tale, mă simt lezat în orgoliul meu de polițist. Cum am putut să fiu atât de tâmpit? Nu se va întâmpla nimic cu el, a trecut această fază, dar, crede-mă, mă simt umilit și ofensat.

Un al treilea caz care merită să fie semnalat este al profesorului Constantin Stoicănescu. Pentru întâia oară l-am văzut și pe Moruzov la domiciliul lui Nicki Stefănescu, cu prilejul acestei întâlniri. Ce-o fi căutând aici, mă gândeam? Moruzov și Nicki Ștefănescu așteptau la etaj, în timp ce pe mine m-au lăsat singur cu Stoicănescu. Aducându-mi aminte de becul acela din cabinetul lui Nicki Ștefănescu, care se aprindea ori de câte ori vorbeam cu el, am bănuit că e instalat pe undeva un microfon. Când Stoicănescu, nedându-și seama de primejdie, începuse să discute liber, i-am făcut semn să tacă și am luat firul conversației. I-am repetat „lecția" și chiar într-o formă mai accentuată, făcând declarații de loialitate față de Rege. Stoicănescu a continuat pe același ton, reluând aceleași argumente, adăugând că în misiunile lui la Berlin a urmărit exact același lucru, adică crearea unei baze politice de înțelegere între Mișcare și regim. Moruzov și Nicki Ștefănescu, dacă într-adevăr au ascultat conversația, nu puteau decât să fie mulțumiți cu ceea ce auziseră. Conversația mea cu Stoicănescu au considerat-o, probabil, un fel de probă crucială a sinceității mele.

Când am terminat discuția și Stoicănescu se pregătea să plece, apar Moruzov și Nicki Ștefănescu în salonaș. Atunci Stoicănescu a avut o ieșire de o sinceritate temerară, care pe mine m-a speriat atunci, dar care s-a adeverit mai târziu a fi fost foarte oportună. Stoicănescu le-a spus următoarele:

- Domnilor, eu am fost trimis la Berlin de către Palat, respectiv de D-l Urdăreanu, pentru a convinge grupul legionar de acolo să renunțe la opoziție și să se integreze în procesul de destindere. N-am reușit decât parțial. Între timp, abia plecat de acolo, Horia Sima și un grup de legionari s-au întors clandestin în țară și au fost arestați. Nu cunosc motivele lor. Am fost tot atât de surprins ca și D-voastră de acțiunea lor. Dar ce se întâmplă în țară? Legionarii mă acuză acum pe mine că eu i-aș fi atras în cursă pentru a fi arestați, deoarece venirea lor încoace s-a întâmplat la câteva zile după întoarcerea mea. Situația pentru mine este extrem de penibilă. Dacă i se întâmplă ceva, m-au amenințat că mă omoară. Nu-mi rămâne altceva decât să mă sinucid. De aceea, vă rog să reflectați bine ce faceți cu Horia Sima. Să nu încercați să rezolvați cazul său printr-o soluție polițienească sau judiciară, ci să-i dați o soluție politică. Aceasta așteaptă toți legionarii de la D-voastră.

Nicki Ștefănescu și Moruzov ascultau într-o tăcere mormântală. Se uitau la mine, se uitau la Stoicănescu și nu scoteau nici un cuvânt, nici de aprobare și nici de dezaprobare. Întrevederea luase o întorsătură dramatică și eu, ca să cobor tensiunea, mi-am luat rămas bun de la el, spunându-i câteva cuvinte de încurajare: „Ei lasă, că o să fie bine".

Din Bucovina l-am chemat pe avocatul Țurcanu și de la Galați pe Nicolae Ion, legionari cu care lucrasem în tot cursul prigoanei. Astfel, rând pe rând, cu ajutorul acestor pelerini la București a putut ajunge cuvântul meu până la cele mai îndepărtate organizații.

Întâlnirile cu legionarii au dat roade. Rând pe rând au fost depuse la Siguranță arme și grenade culese de la legionari, iar Nicki Ștefănescu înregistra cu satisfacție succesul operației de „dezarmare a pistolarilor". Unii camarazi chemați de mine nu aveau arme, dar totuși, ca să poată răspunde chemării mele, își procurau revolvere și le depuneau cu solemnitate la Siguranță. În schimb alți legionari, cum au fost cei din Prahova, au predat numai o parte din ele, reținând pe celelalte pentru cine știe ce nevoi viitoare.

În ultimele zile, operația de depunere a armelor se transformase în rutină. Eu continuam cu același zel să predic acțiunea de dezarmare. Dar vedeam că Nicki Ștefănescu nu mai era interesat în același grad de succesul ei. Relațiile mele cu Siguranța intraseră într-o fază nouă: faza politică.

Faza politică

Știrile ce le primeau Regele și anturajul lui de pe frontul de vest erau din ce în ce mai grave. Ofensiva germană se desfășura irezistibil, iar armata franceză nu mai avea nici unitate de comandă și nici voință de luptă. Capitularea era aproape. La 1 iunie 1940, Regele substituie la Externe pe Grigore Gafencu cu Ion Gigurtu, cunoscutul industriaș, directorul general al Societății „Mica" de la Brad, considerat a fi om de dreapta. Prin numirea lui Gigurtu, Regele voia să marcheze noua orientare a țării. Era un gest de captare a bunăvoinței Berlinului, de care depindea acum soarta țării noastre.

Tot atât de urgent se punea și problema Mișcării Legionare, care reprezenta piesa-cheie în relațiile cu Axa. Ea trebuia înglobată în procesul politic intern și extern, dacă Regele voia să se prezinte într-o lumină favorabilă la Berlin. Evenimentele îl constrângeau să ajungă grabnic și la o rezolvare a cazului meu, care nu putea fi separat de rolul ce i se rezerva Mișcării în noua conjunctură. Iată cum, paralel cu operația de dezarmare a legionarilor, după 1 iunie, Siguranța, cu aprobarea Palatului, m-a supus la o nouă probă, de sondare a opiniilor mele politice asupra unor eventuale reforme în structura regimului. Așa se explică faptul că în ultimul timp le-a scăzut interesul pentru strângerea armelor și s-au concentrat în domeniul politic.

Într-o zi sunt din nou chemat în cabinetul lui Nicki Ștefănescu, unde mă întâmpină radios Moruzov:

- Ei, ai văzut, D-le Sima, că mergem spre Axă? Ai citit în ziare de schimbarea lui Gafencu cu Gigurtu? Ce spui? (Agenții mă lăsau să mă uit prin gazetele lor).

- E un act folositor țării, D-le Moruzov. E un prim pas, care sper să ducă la integrarea României în Axă. Cu cât se va face mai repede, cu atât mai bine. Iminenta prăbușire a Franței va crea un gol în sud-estul european, de care vor profita vecinii. Vedeți că toate alianțele României, pe care s-a sprijinit până acum politica noastră externă, au sărit în aer, cum am prevăzut noi.

- D-le Sima, uite de ce am venit acum. Ne-ar interesa să știm cum ai vedea D-ta participarea Mișcării Legionare la viața politică țării? În ce condiții s-ar putea face trecerea la actualul stadiu de destindere la o colaborare a legionarilor cu Regele? Nu e destul să ne orientăm spre Axă, ci trebuie să se știe la Berlin că toate forțele naționale fac bloc în jurul Regelui.

- Vă expun punctul meu de vedere cu toată sinceritatea, dar presupun că nu vreți după aceea să-mi cereți o declarație în acest sens, care să fie dată publicității.

În acest moment intervine Nicki Ștefănescu:

- D-le Moruzov, D-l Sima mi-a spus din primul moment că preferă să fie împușcat decât să semneze declarații de adeziune la regim în starea în care se găsește. Și eu sunt de aceeași părere. Horia Sima, sau iese de aici cu fruntea sus, fără a i se cere nici o claudicație sau terminăm cu el. Altminteri nici nu poate fi de folos acțiunii proiectate.

- D-le Sima, sunt de părerea lui Nicki Ștefănescu. Fii liniștit că nu îți vom impune nici un act de capitulare care să te compromită în fața camarazilor D-tale. Vrem să cunoaștem concepția D-tale asupra problemelor actuale ale Statului Român. Cum vezi D-ta integrarea legionarilor în Stat pentru a ne prezenta la Berlin ca un bloc în jurul Regelui?

- Domnilor, trebuie să plecăm de la o premisă invariabilă, regimul, care nu poate fi schimbat. Maiestatea Sa Regele nu poate renunța la regimul autoritar de guvernare. Ar fi absurd să cerem noi acum întoarcerea la sistemul democratic de guvernare, lăsându-i-se și Mișcării libertatea ca să se poată prezenta în alegere. Știm că acest lucru nu se poate. Problema care se pune este ce modificări, ce reforme se pot introduce în regim pentru a-l face viabil, pentru a-l scoate din situația actuală de divorț cu națiа. Ce trebuie să facem pentru a capta încrederea maselor populare? Trebuie să se dea o satisfacție țării, fără să se afecteze esența regimului. Trebuie să se creeze un nou partid în locul „Frontului Renașterii", care prea mult amintește de Armand Călinescu și epoca lui și care este un schelet fără viață, având o existență pur birocratică. Propun așadar să se înființeze un nou partid, a cărui osatură să fie Mișcarea, dar în care să poată intra și elemente din toate partidele de dreapta. De ce trebuie aleasă Mișcarea ca bază a noului partid? Pentru că e gruparea care actualmente se bucură de cea mai mare popularitate în țară. În organizațiile județene pot figura, alături de legionari, vaidiști, cuzișt și reprezentanți ai altor formațiuni naționaliste. Bineînțeles, persoane necompromise în scandaluri publice sau în prigoana contra legionarilor. În modul acesta, în fiecare județ va figura o falangă de oameni de o conduită ireproșabilă, care va crea o excelentă impresie în masele populare. Țara va simți că s-a schimbat ceva, că s-a primenit viața politică, că oamenii pe care îi iubesc sunt în fruntea treburilor administrative și că Regele nu mai e prizonierul unei clici, ci e dispus să coboare în popor și să-i asculte necazurile. Nu pot să intre în noua grupare membri ai partidelor Liberal și Național-Țărănist, nu numai pentru că nu sunt agreați de Rege, dar și pentru că linia lor de politică externă ar constitui un obstacol

în calea unei apropieri de Roma şi Berlin. Ei nu pot aduce nici un serviciu ţării în actualele împrejurări. Trebuie să se renunţe şi la uniforma „Frontului Renaşterii". Noul partid trebuie să se prezinte în faţa ţării cu o nouă uniformă şi cu noi semne distinctive. În momentul proclamării noului partid de Majestatea Sa Regele, nu ar fi recomandabil să se mai recurgă la interdicţii, ameninţându-se populaţia cu urmăriri şi procese. Noul partid nu are nevoie de codul penal, deoarece poporul însuşi, prin adeziunea lui masivă, va constitui cel mai sigur scut al lui.

- D-le Sima, îmi răspunde Moruzov, expunerea D-tale este rezolvabilă, pentru că nu ceri imposibilul, zdruncinarea poziţiei Regelui. Mi-era teamă să nu o iei razna. D-ta preconizezi reforme în cadrul regimului. Iată un fapt fundamental care ne interesează pe toţi. Esenţa regimului este salvată. Te-aş ruga să faci o notă din ideile acestea pentru a oferi forurilor superioare un tablou exact al gândirii D-tale.

• Horia Sima, *Sfârşitul unei domnii sângeroase*, „Pagini din istoria Gărzii de Fier", Editura Gordian, Timişoara, 1995, p. 103-111.

217. **1940 mai 25, Bucureşti**. Scrisoarea Grupei de Comandă Legionară către ministrul de Interne, Mihail Ghelmegeanu referitoare la condiţiile acceptării de către Mişcarea Legionară a politicii de destindere promovată de regele Carol al II-lea.

Domnule Ministru Ghelmegeanu,

Nădăjduim din tot sufletul nostru că înţelegeţi cu prisosinţă ce rost mare aveţi în împrejurările acestea prin care trec ţara şi neamul acum şi ce situaţie de om mare vă oferă realizările ce sunteţi chemat să le împliniţi.

Acţiunea Domniei Voastre nu se mărgineşte, aşa cum ar fi normal, numai la păstrarea ordinii şi administraţiei interne, ci se întinde şi la marea preocupare de a drege şi repara ce au stricat fără măsură şi fără socoteală alţii, de a pregăti calea şi mijloacele pentru înmânuncherea tuturor românilor în jurul Tronului, spre salvarea neamului şi a ţării noastre româneşti.

Domnule Ministru,

Noi, legionarii cei din adâncuri n-am crezut că Dvs. sunteţi în stare să vă ridicaţi până la completa înţelegere a Mişcării Legionare şi până la cuprinderea proporţiilor unei reale împăcări şi destinderi, de aceea am dat drumul, în câteva rânduri, la îndoieli şi bănuieli asupra bunelor Dvs. intenţii în legătură cu acţiunea de împăcare cu Mişcarea Legionară.

Vă rugăm să ne înţelegeţi şi să ne scuzaţi că v-am judecat după atitudini din trecut. Acum ne-am convins că ceea ce aţi spus foştilor noştri comandanţi, întruniţi la Inspectoratul de Jandarmi a fost un adevăr, verificat în întregime de tot ce aţi făcut de atunci şi până acum. Aţi spus atunci: "Nu vă cere nimeni să vă părăsiţi credinţa, nu încearcă nimeni să vă capteze, nici să vă compromită şi nici să vă oprească din drumul înfăptuirilor bune, de care sunteţi capabili; dimpotrivă, Guvernul nu se mulţumeşte şi nu urmăreşte ca Dvs. să staţi liniştiţi, adică să staţi deoparte, Guvernul vă cere să daţi drumul valurilor de energie, voie bună şi entuziasm ce s-au oprit în spatele Dvs".

Am urmărit cu atenţie şi am văzut ce aţi încercat în fel şi chip spre a pune capăt acestei nenorocite încordări dintre noi, românii. Am fost atenţi, mai cu seamă atunci când aţi trimis cele două delegaţii de legionari în Germania spre a-i chema şi aduce şi pe

cei ce au putut scăpa de moarte, fugind peste hotare. Noi am trimis vorbă grabnică să nu vină nimeni în ţară până nu le vom trimite noi din nou vorbă că, într-adevăr, se pot întoarce în ţară fără nici o teamă, atunci vom fi siguri că nu mai avem nici un duşman de moarte, doar mici neînţelegeri care se vor lămuri cu bunăvoinţă şi dintr-o parte şi din alta.

Am întrebat şi pe alţi câţiva oameni politici din ţară, demni de încrederea M. S. Regelui şi de stima noastră, care ne-au sfătuit şi ne-au îndemnat să-i chemăm în ţară şi pe cei de peste hotare, dându-ne asigurări şi aceşti oameni că nu se mai poate întâmpla nimic grav cu cei veniţi de peste hotare.

Determinaţi de chemarea Dvs. prin cele două delegaţii şi de sfatul şi îndemnul oamenilor de bine din această ţară, am trimis toate stăruinţele şi toate insistenţele posibile spre a-l determina pe Horia Sima să vină în ţară, cu riscul vieţii lui, spre a da încă o dată dovada că suntem în stare să facem şi să dăm totul şi nu facem nici o rezervă şi nici o precupeţire de jertfe atunci când interesele neamului le cer.

Horia Sima e acum în ţară. Horia Sima e în mâinile autorităţilor. Fără îndoială că, dacă ar sta cineva de vorbă cu el acum, ar vedea un om dezorientat, o figură de bolnav şi peste măsură de surescitat, un om care miroase a dinamită şi praf de puşcă. Dacă însă acest om a spus că a venit în ţară să ajute la destindere, noi toţi legionarii din ţară răspundem hotărât şi sigur că Horia Sima poate să facă totul acum, e de ajuns; fiindcă ce se poate culege despre un om care stă şi umblă nedespărţit de doi ani de zile cu moartea lângă el şi cu puterea de influenţă şi conducere ce o are acel om.

Cum poate să pară Horia Sima, când zi şi noapte moartea i-a fost tovarăş, i-a fost familie, i-a fost nădejde de scăpare din această viaţă, în care ajunsese urmărit ca un câine turbat? Cum poate să pară, mai cu seamă când se află în mâinile poliţiei şi ştie de ce a fost şi de ce este în stare poliţia să săvârşească, atunci când ar fi lăsată de capul ei?

Dacă n-aţi fi Domnia Voastră aşa cum sunteţi, cu adâncă înţelegere a lucrurilor, hotărât a săvârşi binele cu orice preţ, dezlegat de prieteni politici, care v-ar influenţa după interesul lor, în lucrurile ce le săvârşiţi, ar fi o nenorocire pentru ţară, neam şi Tron. Un om neînţelegător ar putea săvârşi cea mai mare nebunie posibilă în acest timp şi în aceste împrejurări pe care le trăim cu toţii şi ar azvârli în prăpastie un neam, o ţară şi un rege. Să presupunem la ce s-ar gândi un neînţelegător şi ce consecinţe ar decurge din nebunia gândului lui:

I. Ar face un proces lui Horia Sima.

II. Ar suprima pe Horia Sima şi alţi 100, 1.000 sau 10.000 de legionari.

Toate acestea dacă se săvârşesc cu pretenţia sau cu scopul de a continua destinderea sau cu nădejdea că s-a terminat definitiv cu Mişcarea Legionară sunt gânduri şi socoteli de om care a pierdut coplect şi foarte de mult uzul raţiunii.

I. Un proces Horia Sima pentru Mişcarea Legionară şi pentru ţară este exact acelaşi lucru cu suprimarea lui, în ceea ce priveşte consecinţele ce ar decurge fie din proces, fie din suprimare. Cum? Să anunţi insistent necesitatea unei destinderi, prin uitarea trecutului, să-i chemi pe cei fugiţi de frica morţii, asigurându-i că nu li se mai poate întâmpla nimic şi să faci contrariul, fără să întrezăreşti dezastrul urmărilor?

Proces lui Horia Sima nu i se poate face decât pentru trecut şi atunci se răscoleşte un trecut foarte dureros pentru noi şi cu mai mari neajunsuri pentru cei care l-ar răscoli şi în acest caz destinderea a fost o vorbă goală, fiindcă împăcare nu se poate face cu păstrarea unor amintiri care pentru Mişcarea Legionară constituie un martiraj pentru neam şi ţară, iar pentru ceilalţi nişte groaznice greşeli, de care trebuie să se lepede în grabă şi să facă tot ce se poate spre a se uita.

Iar dacă procesul sau execuţia lui s-ar face pe baza unor lucruri de actualitate, acestea nu sunt, iar intenţia lor o cunoaştem şi noi şi ţara şi înseamnă că răutatea, perversiunea şi sadismul nu s-au sfârşit şi nici vorbă nu poate fi de destindere şi împăcare, ci de alte lupte, alte suferinţe şi altă moarte.

Dacă s-ar intenta un proces lui Horia Sima pe considerentul împrăştierii unor manifeste o dată cu venirea lui în ţară este o evidentă naivitate sau patimă oarbă de ură, care nu poate stabili nici o ierarhie în învinuirile ce i se pot aduce unui om, ci numai scopul prim şi ultim: distrugerea omului.

În al doilea rând, asemenea manifeste împrăştiate de aceiaşi oameni s-au mai împărţit şi altădată, iar cuprinsul şi rostul lor justificau raţiunea necesităţii unei grabnice destinderi şi împăcări. Dar destinderea nu se făcea pentru oamenii ce se mişcau la suprafaţă, în văzul şi sub privegherea poliţiei, ci cu cei care erau şi sunt la fund, iar dacă ei n-ar fi mişcaţi, aţi fi realizat o destindere bună numai pentru cei care au primit-o, fiindcă n-au avut încotro şi în acest caz tot zbuciumul ar fi zadarnic, întrucât nu se realiza nimic. Aşadar, manifestele acestea puse în serviciul unei reale, cinstite şi întregi destinderi nu pot constitui pentru Horia Sima un cap de acuzare, în timp ce a venit tot pentru destindere.

II. Dacă se va înscena un complot lui Horia Sima, atunci va trebui să se spună împotriva cui era complotul? Împotriva M. S. Regelui? De ce? Adică vreţi să se spună că M. S. Regele este duşmanul Mişcării Legionare? Cum s-ar putea explica atunci primirea în audienţă de către M. S. Regele a celor şase legionari şi trimiterea lor în Germania să-i cheme şi pe cei adăpostiţi acolo, lucru ce l-a făcut Horia Sima întorcându-se în ţară.

Horia Sima ar fi în cazul acesta preţul cerut pentru destindere şi cei şase legionari l-au acceptat, mergând în Germania să-i mintă pe cei refugiaţi şi să-l vândă pe Horia Sima spre a se scăpa de el? Cine are interes să scape de el? Mişcarea Legionară? Nu! Şi dacă pentru Mişcarea Legionară este necesar Horia Sima, atunci trebuie acceptat şi de cei ce vor prietenie cu Mişcarea Legionară, iar dacă nu este acceptat şi de cei care vor prietenie cu Mişcarea Legionară pentru trecutul lui, atunci iar se răvăşeşte trecutul şi iarăşi este dovadă de neînţelegere şi rea-voinţă, fiindcă Horia Sima tocmai din cauza trecutului lui, care îl cinsteşte ca pe cel mai bun legionar, poate face aşa de mult pentru împăcare, iar înlăturarea lui însemnează înmormântarea unui început firav de împăciuire.

Poate se va spune: Da! Horia Sima este răspunzător de toate uciderile care s-au făcut, cum puteţi să-l socotiţi ca pe cel mai bun dintre voi legionarii, când datorită acţiunii lui necugetate au căzut atâţia legionari?

Întrebăm noi: Tot Horia Sima a vârât în închisori şi lagăre pe legionari şi i-a schingiuit ca pe nişte mucenici? Şi cu ce gând au fost târâţi în închisori şi lagăre? Spre a li se face un mare bine, pe care nu l-a înţeles Horia Sima şi datorită acţiunii lui s-a curmat fericirea atâtor inşi din lagăre, din închisori şi din ţară prin uciderі? Sau se crede că legionarii preţuiau viaţa mai mult decât viaţa Mişcării Legionare? Şi atunci iată de ce nu poate fi învinuit, fiindcă acţiunea lui a întreţinut viaţa Mişcării Legionare şi ea îl cere acum spre a-şi spune cuvântul hotărâtor ăn această încercare de împăcare.

Poate se va face greşeala să se creadă că, aruncând pe Horia Sima în temniţă, va fi un zălog pentru păstrarea căruia Mişcarea Legionară va sta liniştită. Apoi, dacă el a conăus de peste hotare, cum n-are să conducă din ţară, peste zidurile unei temniţe? Iar dacă va fi suprimat, Mişcarea Legionară nu s-a lichidat, fiindcă ea ñu este în funcţie de legionari sau de conducătorii ei, ci de viaţa neamului; că Mişcarea Legionară n-a fost în funcţie de moartea sutelor de fruntaşi ucişi până acum, cum se va lichida prin moartea a 10, 100, 1.000 de legionari, ucişi odată cu Horia Sima? În acest caz, de ce vedem un pericol într-o suprimare a lui Horia Sima? Fiindcă moartea lui şi a altora de aci încolo presupune o boală, setea de sânge şi va

trebui să se facă orice, cu riscul prăbuşirii şi înmormântării întregului neam spre a se stinge această nebună sete de sânge omenesc care, lăsată în voie, tot la prăbuşire va ajunge.

Domnule Ministru,

Trecem peste aceste lugubre presupuneri, care n-ar avea loc decât atunci când lotul Dvs. ar fi ocupat de un o neînţelegător şi bolnav de setea de sânge, ori tot trecutul şi tot ce aţi făcut, mai cu seamă până acum pentru destindere, dovedeşte contrariul.

De ce vă scriem atunci aceste lucruri? Spre a lămuri un singur lucru, asupra căruia vom cădea foarte uşor de acord şi pentru a cere insistent să nu se prelungească la infinit această stare foarte normală de acum a lui Horia Sima, însă anormală când s-ar prelungi până la echivalenţa unei condamnări sau înfăţişând o lipsă de hotărâre într-un fel sau altul, aşteptând pentru mai târziu ce anume să facă.

Prilej pentru a se hotărâ pentru soarta lui şi a noastră? În acest caz nu e un gând şi o hotărâre limpede în această destindere, ci e cauzată de împrejurări şi atunci cum o să ne deschidem noi sufletul şi zăvoarele ascunzişurilor noastre când ni se întinde o mână cu rezerve şi suntem îmbrăţişaţi cu gândul de a fi suprimaţi când împrejurările o vor permite?

În al doilea rând, Domnule Ministru, vă rog să fiţi alături de noi în ce priveşte F.R.N. Veniţi în mijlocul nostru, este de o mie de ori mai bine să fiţi îmbrăţişat de legionari decât să vă învârtiţi într-o atmosferă de moarte, ca cea din F.R.N., e de o mie de ori mai fericit lucru să vă stimeze o ţară întreagă şi oriunde aţi fi să se spună: „Acesta este Ghelmegeanu, care s-a ridicat deasupra intereselor şi vederilor lui personale şi a împăcat ţara!", decât să vă strecuraţi cu sfială, adăpostit sub pază grea şi să se spună: "Acesta este Ghelmegeanu, care s-a opus unei împăcări serioase, a încercat să încurce lucrurile, nu a înţeles cât bine să facă ţării, neamului şi Regelui".

De ce nu admitem F.R.N.? Ar fi un lucru nefiresc: F.R.N. şi-a propus să înlocuiască Mişcarea Legionară. În acest caz, ori ne-a înlocuit şi pretenţia noastră, ca şi discuţia aşa prelungită asupra împăcării este un lucru de prisos şi absurd, ori nu ne-a înlocuit şi atunci nu înţelegem cine pretinde să ne scoborâm spre F.R.N., care e în agonie de când a fost născut? Şi cu ce folos? Spre a întări F.R.N., care n-a putut face nimic, sau pe noi, care nu avem nevoie de el, fiindcă avem destulă energie, entuziasm şi putere de muncă pentru a face tot binele ţării, neamului şi M. S. Regelui, fără să fim încurcaţi de nişte oameni care nu au alt merit decât acela de a nu fi avut nici o linie şi nici o credinţă în viaţă.

Această constatare nu cuprinde pe toată lumea, altfel n-am putea spune că vă aşteptăm să vă primim în mijlocul nostru cu toată dragostea. Acestea pentru binele ce veţi înţelege să-l faceţi în aceste împrejurări şi nu ca o recompensă, ci aşa îmbrăţişăm şi iubim noi pe toţi cei care săvârşesc un bine pentru neam şi ţară.

Să dea Dumnezeu ca în curând să ne întâlnim cu toţii înfrăţiţi şi uniţi spre întărirea neamului şi slava Coroanei noastre Regale.

Bucureşti, 25 mai 1940

Grupa de Comandă Legionară

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1, f. 31-37.

218. **1940 mai 31, Bucureşti**. Notă a Direcţiunii Generale a Poliţiei, Direcţia Poliţiei de Siguranţă vilor privind întâlnirea lui Horia Sima cu delegaţii conducerii Mişcării Legionare din ţară şi aplicarea măsurilor de dezarmare.

În cursul zilelor de 29, 30 şi 31 mai a.c. au avut loc între Horia Sima şi o parte dintre delegaţii judeţelor unde numitul are organizaţii, întrevederi în prezenţa şefului Corpului Detectivilor.

Pentru stabilirea unei atmosfere de încredere, întâlnirile au avut loc într-o casă particulară, iar delegaţii au venit cu mijloace de transport civilizate şi fără a fi escortaţi.

În rezumat, Horia Sima le-a comunicat următoarele: "Este tratat corect de autorităţi. Consemnul pe care îl transmite trebuie să fie, deci, privit ca izvorând din voinţa sa şi nu din constrângere, el nefiind legat de teamă şi nici de dorinţa uşurării situaţiei sale. Venind în ţară, a avut posibilitatea să constate o mare diferenţă în aprecierea momentului extern, faţă de cum vedea lucrurile la Berlin. Considerente de ordin naţional – legate de conjunctura internaţională – (f. 198) cer ca în ţară să fie linişte şi pace desăvârşită. Păstrarea liniştii nu trebuie să fie considerată ca o directivă de moment, ca tactică politică, ci definitivă. Opera de destindere trebuie să fie adâncită; trebuiesc risipite suspiciunile între foştii legionari şi autoritatea constituită. Se cere însă şi o dovadă materială a dezarmării morale. Toţi cei ce mai au revolvere, muniţiuni, explozibile trebuie să le depună. Delegaţii trebuie să facă o operă de poliţie interioară, fiecare în judeţul său, să colecteze armamentul şi să-l depună la Siguranţa Generală, direct sau prin intermediul Poliţiei locale, printr-o modalitate tehnică ce va înlătura orice comentarii".

Horia Sima a mai dat dispoziţiuni: "Să nu se facă nici un comentariu în legătură cu situaţia lui actuală şi să se păstreze cea mai desăvârşită linişte şi încredere în opera de destindere".

Din partea noastră am explicat fiecărui delegat în parte că dezarmarea este în interesul strict al legionarilor şi al destinderii deopotrivă, întrucât:

1. Foştii legionari ştiu, desigur, că au (f. 199) foarte mulţi duşmani, începând de la comunişti şi până la infiltraţiuni străine. În condiţiunile actuale de clandestinitate, orice mistificare este cu putinţă. Un agent provocator poate cu uşurinţă să convoace unul sau mai mulţi legionari înarmaţi într-o anumită localitate, ca apoi tot el să-i denunţe autorităţilor. La cercetări se va stabili şi oamenii vor recunoaşte că atrupamente de legionari se găseau la locul indicat din ordinul unui emisar al comandantului local sau de la Berlin. Deci, interesul legionarilor înşişi dictează dezarmarea, ca cel mai eficace mijloc de a evita orice act de provocaţiune.

2. Există cu siguranţă elemente care în trecut au adâncit, cu vorba şi cu fapta, vrajba dintre legionari şi autoritatea constituită. Acum, când destinderea trebuie să se desăvârşească, deşi autoritatea centrală s-a pus cu toată inima în serviciul ei, găsirea de arme la legionari ar furniza cel mai bun argument pentru cei ce nu privesc cu ochi buni opera de regăsire a tuturor românilor, în aceste momente grele pentru ţară. Pentru crearea climatului de încredere reciprocă necesară acestei regăsiri, trebuie evitat (f. 200) ca autoritatea subalternă din provincie să aibă prilejul de a se îndoi de sinceritatea fostelor cadre legionare.

În concluzie: ridicând armele, excludem provocarea şi imixtiunea celor ce au încercat până acum să folosească în detrimentul ţării atmosfera turbure a tensiunii.

*

Ca notă generală am putut face constatarea că delegaţii care au venit până acum, din toate regiunile prevăzute în tabelul anexă, au păstrat până în acest moment o atitudine de expectativă, aşteptând cuvântul de ordine hotărâtor al lui Horia Sima.

Mai mult chiar, în unele judeţe unde foştii şefi de organizaţie au încercat să ralieze la destindere şi pe partizanii lui Horia Sima, aceştia au rupt legătura cu ei, organizându-se autonom şi aşteptând directivele lui.

Am constatat, de asemenea, că toţi cei care au fost convocaţi credeau în versiunea înregistrată în ultimele zile, că Horia Sima ar fi fost împuşcat. O parte dintre convorbirile avute de Horia Sima cu delegaţii respectivi au fost înregistrate pe (f. 201) discuri, printr-o instalaţie perfect camuflată.

• ASRI, Fond „D", dosar nr. 1, f. 202.

219. **1940, iunie 12-13, Bucureşti**. Relatarea lui Horia Sima despre discuţiile sale cu Mihail Ghelmegeanu, ministrul de Interne, Ernest Urdăreanu, ministrul Palatului Regal şi Nicki Ştefănescu.

Din nou în faţa lui Ghelmegeanu

În 12 iunie, doi agenţi m-au condus cu maşina până la domiciliul particular al lui Ghelmegeanu. M-au introdus în biblioteca lui, ei s-au retras, aşteptând undeva afară. Peste puţin timp intră Ghelmegeanu. Cu un surâs forţat îmi întinde mâna. Era vizibil jenat de violenta scenă ce mi-o făcuse la prima noastră întâlnire ce-o avusesem la Inspectoratul de Jandarmi. Mi-a făcut semn să mă aşez în faţa lui la birou şi apoi a început să-mi vorbească:

- D-le Sima, de la întâia noastră întrevedere, evenimentele s-au precipitat în aşa măsură, încât este nevoie de o mare înţelepciune din partea tuturor pentru a salva ţara din primejdie. Majestatea Sa Regele este gata să vă întindă mâna, dar eu, ca ministru de Interne, am o mare răspundere şi aş vrea să aflu încă o dată de la d-ta ce garanţii ne dai că odată liber, vei colabora leal cu regimul şi nu te vei întoarce în clandestinitate şi la terorism.

- D-le Ministru, de la prima noastră întâlnire aţi aflat pentru ce am venit: să fac orice pentru a împiedica intrarea României în război contra Puterilor Axei, cum voia Armand Călinescu. Când v-am văzut întâia oară, nu se ştia care va fi sfârşitul campaniei din Franţa. Astăzi vede oricine forţa armatei germane şi că temerile noastre erau reale. Trecerea României în tabăra ostilă a Puterilor Axei ar fi fost un act de sinucidere. Deci, nu mai e timp de pierdut pentru a recupera încrederea Berlinului şi a Romei. Acest obstacol dintre noi a căzut acum, deoarece însuşi Majestatea Sa Regele, prin numirea lui Gigurtu la Externe, a arătat că se orientează în aceeaşi direcţie. Trebuie să alegem între Germania şi Rusia şi nu putem merge cu Rusia. Asta nu o poate concepe nimeni.

Noi putem fi acuzaţi de multe păcate, dar nu de lipsă de patriotism. Tocmai patriotismul nostru ne obligă acum, ca o datorie gravă de conştiinţă ca, trecând peste tot ce a fost, să facem un front intern puternic pentru a rezista ameninţării externe.

Fără îndoială, D-voastră cunoaşteţi discuţiile ce le-am avut cu domnii, Nicki Ştefănescu, Moruzov şi cu generalul Coroamă. Le-am spus condiţiile în care eu văd posibilă o colaborare a Mişcării cu regimul, ce modificări trebuie să sufere regimul pentru a-l face accesibil tineretului legionar. Nu numai că nu urmăresc slăbirea poziţiei Majestăţii Sale Regelui, ci, dimpotrivă, întărirea Tronului, prin introducerea sângelui proaspăt al tineretului în arterele regimului.

Eu consider că detenţiunea mea la Siguranţă nu mai are nici un rost, după ce punctele principale ale unei posibile colaborări cu regimul au fost clarificate în nume-

roase discuții. Orice zi pierdută, în care nu se procedează la modificarea dispozitivului politic intern și extern pentru a-l adapta noilor împrejurări, mărește primejdia pentru țară. De aceea, vă rog să dispuneți să fiu pus în libertate pentru a oferi Majestății Sale Regelui sprijinul meu în acest moment, critic pentru țară.

- D-le Sima, eu nu decid în ultimă instanță, dar voi raporta Majestății Sale Regelui declarațiile D-tale. D-ta știi că de când am venit eu la Interne, situația Mișcării s-a schimbat. Am fost unul dintre promotorii destinderii și m-aș bucura ca și cazul D-tale să se rezolve favorabil, pentru a putea termina odată cu această chestiune spinoasă și a ne putea, consacra în liniște problemelor de politică externă.

Un ultim mesager al Palatului: Urdăreanu

A doua zi, 13 iunie, sunt din nou dus la Ghelmegeanu pentru o întrevedere importantă. Nicki Ștefănescu nu mă însoțește. Numai agenții sunt cu mine. Mai întâi apare Ghelmegeanu, care îmi comunică, solemn și grav, că voi avea onoarea să stau de vorbă cu Ministrul Palatului, D-l Urdăreanu. Îmi dau seama de importanța momentului. De impresia cu care va pleca de la această întâlnire depinde soarta mea. El are puterea ca să anuleze toată seria de referate bune ce le-a primit Palatul până acum, dacă și-ar forma o opinie contrară.

Ghelmegeanu îl introduce pe Urdăreanu și apoi se retrage. Rămân singur cu Ministrul Palatului. Stau în picioare așteptând să-mi spună un cuvânt. Nu se așează la birou, ci îmi face un semn să iau loc pe un scaun, aproape de el. Pare că ar vrea să rupă protocolul, micșorând distanțele ce ne separă. E un bărbat zvelt și de înfățișare plăcută. O privire captivantă. O voce catifelată. Mă simt stimulat de prezența lui și îmi pierd sfiala inerentă situației mele. Ce deosebire de Ghelmegeanu, care și la ultima întâlnire păstra același ton rece și autoritar.

- D-le Sima, suntem în preajma unei decizii grave. Majestatea Sa este dispus să ofere tineretului legionar oportunitatea să se afirme în viața politică. Majestatea Sa iubește tineretul și v-a apărat cât a putut. Dar au intervenit anumite situații când nu s-a mai putut opune acelora care reclamau măsuri energice.

- D-le Ministru, știu că sunteți arteficele principal al destinderii. Mi-au confirmat-o camarazii ce-au venit la Berlin. Știu că și în chestiunea mea, care a complicat relațiile anterioare, v-ați inspirat din același spirit larg și generos. Cred că înțelegerea s-ar fi putut realiza mai de mult, încă de pe vremea lui Corneliu Codreanu, dacă nu ne-ar fi fost tăiate contactele cu Palatul de persoane interesate să le împiedice. Dar acum, greaua situație a țării reclamă o strângere a rândurilor și vă rog să contați pe lealitatea mea în toate acțiunile ce le va întreprinde Majestatea Sa pentru a redresa poziția internațională a României.

- D-le Sima, legionarii pot aduce un important aport, în actualele împrejurări, pentru salvarea țării și a Tronului. Nu aș dori totuși să regret vreodată eliberarea D-tale.

- D-le Ministru, nu veți regreta niciodată. Eu îmi mențin angajamentele luate. Dar vă rog și pe D-voastră să întreprindeți toți pașii necesari și cât mai în grabă pentru a înlesni integrarea României în Axă. Sunteți informat de concepția mea de politică internă și externă și nu aștept decât momentul când, odată liber, să pot lucra cu tot elanul pentru aplicarea acestor acorduri.

Întrevederea nu a durat mai mult de un sfert de oră și am avut impresia că Urdăreanu s-a despărțit de mine cu hotărârea să susțină în fața Regelui propunerea de eliberare a mea.

În aceeași zi când l-am văzut pe Urdăreanu, 13 iunie 1940, seara, la ora 9, am fost chemat de Nicki Ștefănescu, care mi-a comunicat că a primit ordin să mă pună în libertate.

- D-le Sima, mă bucur de acest deznodământ. Din primul moment când te-am văzut, am simțit o deosebită simpatie pentru D-ta și am făcut tot ce-am putut ca să se ajungă la o înțelegere cu Regele. Nu uita însă că obligațiile D-tale de a dezarma pe legionari rămân în picioare. De asemenea spune, te rog, acelora care se mai găsesc ascunși să vină la Siguranță să le facem actele, intrând în legalitate. Cei din închisori vor fi eliberați în loturi succesive, prin decrete de grațiere. Cât privește activitatea D-tale politică, este o chestiune care nu intră în atribuțiile noastre directe, dar e bine să păstrezi legătura cu mine și cu Moruzov, pentru a ne informa reciproc.

- D-le Director, nu-mi vine să cred că sunt liber. Vă mulțumesc pentru interesul ce mi l-ați arătat în tot timpul detențiunii mele pentru a se rezolva favorabil cazul meu. Vă promit că în contactele mele cu legionarii voi depune același zel ca să-i conving să depună armele ce le mai au, iar pe cei ce mai trăiesc în clandestinitate, îi voi sfătui să vină să-și legalizeze situația. Pe plan politic, voi proceda așa cum ne-am înțeles. Voi ajuta cu tot ce pot ca să se poată crea acest mare partid, al reconcilierii naționale, în care să-și aibă locul lor și legionarii, sub conducerea supremă a Majestății Sale Regelui.

- D-le Sima, unde te vei duce acum? Ai pe cineva? Ai unde să dormi? E noapte acum și ieșind pe stradă, să nu ți se întâmple ceva.

- Am destui prieteni și cunoscuți, nu vă îngrijiți. Mă vor primi cu bucurie.

- Uite ce-i. Dacă vrei, poți să dormi la mine în noaptea aceasta.

- Vă mulțumesc, D-le Director. Am unde să trag, nu vă fie teamă.

Nicki Ștefănescu a insistat de câteva ori. Dar tot de atâtea ori l-am refuzat. Nu pentru că aș fi avut unde să dorm dar, dacă de la Siguranță aș fi ajuns la Directorul Siguranței, aș fi avut senzația că tot prizonier sunt.

- Ceea ce mi-ar trebui, D-le Director, ar fi să-mi faceți un certificat de eliberare, căci autoritățile inferioare n-au de unde să afle așa de repede că a încetat urmărirea mea.

- Bine, atunci vino mâine cu o fotografie și îți vom face actul.

A dat ordin unui comisar să mă conducă până la poarta Siguranței. Agenții și comisarii, informați de plecarea mea, m-au întâmpinat strângându-mi mâna și felicitându-mă.

- D-le Sima, vezi că ne-am purtat bine cu D-ta. Să nu ne uiți.

• Horia Sima, *Sfârșitul unei domnii sângeroase*, „Pagini din istoria Gărzii de Fier", Editura Gordian, Timișoara, 1995, p. 115-116.

220. 1940, iunie 18, București. Relatarea lui Horia Sima despre audiența sa la regele Carol al II-lea.

Audiența la Rege

Deși trecuseră, doar câteva zile de la eliberarea mea, activitatea mea lăsase urme. În fiecare zi aveam zeci de întâlniri cu legionarii. Umblam dintr-o casă într-alta și dintr-un cartier într-altul al Bucureștilor, cu iuțeala pe care mi-o putea procura mașina. În afară de aceasta,

mă întâlneam zilnic fie cu Nicki Ştefănescu, fie cu Moruzov pentru a le comunica rezultatele anchetei mele printre legionari. Nu întâlnisem nici o opoziţie. Inclusiv Noveanu cu grupa lui erau de acord cu înfiinţarea noului partid. În Capitală, cel puţin, domnea unanimitatea; profesorul Codreanu îşi dăduse şi el asentimentul şi era gata să mă ajute.

Ecourile acţiunii mele pătrunseseră până la Palat. Serviciul de informaţii avea agenţi printre legionari, dar aceştia nu puteau raporta decât lucruri bune despre mine: Horia Sima a văzut pe cutare, a vorbit cutare chestiune şi a pledat cauza Regelui... Aşa se explică şi graba cu care a fost aranjată audienţa mea la Rege. După ce mi-au dat drumul şi după ce s-au convins că nu ies cu o iotă din programul stabilit, oamenii din jurul Palatului s-au decis să ardă etapele, dându-mi consacrarea de om politic. Cu acest gest, Regele vroia să facă demonstraţie de politică externă. Vroia să arate Berlinului că conflictul cu Garda de Fier s-a aplanat şi acum toată ţara este cu el, afară de opoziţia partidelor de orientare anglo-saxonă. În acelaşi timp, urmărea să ofere o garanţie spectaculară a bunei lui credinţe în eforturile ce le făcea de a se apropia de Axă. Dacă accepta să primească pe Horia Sima, cunoscut prin intransigenţa cu care propaga idealurile „noii ordine europene", nu mai exista nici un motiv ca să nu i se acorde şi lui încrederea. Pe plan intern, primirea mea în audienţă la Rege trebuia să reprezinte punctul culminant al destinderii, împăcarea totală şi definitivă cu Mişcarea, inclusiv cu sectoarele ei cele mai aprige şi deschiderea unei noi ere de colaborare între Rege şi legionari, în care vor predomina interesele mari ale Patriei.

Audienţa mea la Rege a început cu un act neplăcut. Nicki Ştefănescu mi-a comunicat, în dimineaţa de 18 iunie, să mă duc la ministrul de Interne, Ghelmegeanu, care mă aştepta la el acasă. M-am dus fără să-mi dau seama despre ce este vorba, crezând că vrea să mă consulte în legătură cu înfiinţarea noului partid. După ce am intrat în biroul ministrului şi ne-am salutat, îl văd pe Ghelmegeanu că dispare. Îndată îşi face apariţia un alt domn, de presupus un agent, care începe să mă percheziţioneze, întrebându-mă dacă nu am arme.

- Cum să port arme? Nu am de ce. Au trecut acele vremuri.

- Iese agentul şi se înapoiază Ghelmegeanu. Abia atunci îmi spune că vom merge la Palat, unde voi fi primit în audienţă de Majestatea Sa Regele.

- Bine, Domnule Ministru, nu vedeţi că sunt în haine de stradă? Nu am nici cel puţin o cămaşă ca lumea.

Într-adevăr, hainele de pe mine erau într-o stare lamentabilă.

- Nu are nici o importanţă. Majestatea Sa Regele nu se ocupă de astfel de lucruri. Vrea să te cunoască şi să audă din gura D-tale cum vezi situaţia politică externă şi cum preconizezi formarea noului partid.

Trebuie să mărturisesc că la percheziţie am îngheţat. Mă gândeam că „permanenţele" s-au răzgândit şi vor să mă aibă din nou sub pază. De fapt era o măsură de precauţie a lui Ghelmegeanu, care, fiind ministru de Interne, era responsabil de viaţa Regelui. Faima de terorist mă urmărea pretutindeni, chiar atunci când trebuia să devin om politic consacrat chiar de Rege.

Ne-am urcat în maşină şi am pornit spre Palat. Maşina nu s-a oprit la uşa principală, pe unde nu intrau decât excelenţele, ci la o uşă laterală, aflată în dreapta Palatului, cum îl priveai din faţă. Am urcat la etajul întâi, pe o scară întunecoasă, acoperită de covoare. Intrăm mai întâi în biroul colonelului Rusescu, care era şeful de cabinet al Ministrului Urdăreanu. După două minute, suntem conduşi în cabinetul Ministrului. Urdăreanu îmi întinde mâna, cu vădită dorinţă de a-mi arăta ce serviciu mi se face.

- Domnule Sima, a sosit momentul culminant din viaţa D-tale. Vei fi primit în audienţă de Majestatea Sa Regele.

- Sunt adânc emoţionat, dar uitaţi în ce hal sunt. Cum să mă prezint în faţa Majestăţii Sale Regelui?

- Nu te preocupa de asta. Majestatea Sa Regele vrea să te cunoască şi să-i expui programul pe care ni l-ai comunicat nouă în scris, pentru că vrea să păşească la acţiune.

- Permiteţi-mi o întrebare, D-le Ministru. Nu cunosc protocolul. Când voi intra la Majestatea Sa Regele, cum îl salut?

- Cu braţul în sus, aşa cum aveţi D-voastră obiceiul, legionarii.

Urdăreanu ridică apoi telefonul şi comunică ceva Regelui. Îmi iau rămas bun de la Ghelmegeanu, care pleacă. Apoi, urmând pe Urdăreanu, mă îndrept spre cabinetul Regelui, care se afla faţă în faţă cu biroul Ministrului. Intră mai întâi Urdăreanu şi mă anunţă, intru şi eu după el şi salut pe Rege cu braţul în sus, aşa cum mi s-a recomandat, adăugând „Să trăiţi Maiestate".

Regele se afla la biroul său, aşezat în fundul camerei. Urdăreanu se retrage. Regele îmi face semn să mă apropii de biroul său, aşezat în fundul camerei, şi să iau loc pe un scaun din faţa lui. Ne privim un minut. O figură cuceritoare şi amabilă. Ochi albaştri; părul blond şi buclat. Încă tânăr. Un om în floarea vârstei. Surâde ca să-mi dezarmeze timiditatea, iar eu fac eforturi ca să topesc gheaţa dintre noi. Regele e calm. Scoate o ţigară şi o aprinde tacticos. Nici eu nu mă las mai prejos. Îl privesc în ochi, fără să dau semne de nervozitate. Aştept să deschidă el vorba.

- Ei, ce ai să-mi spui, Domnule Sima. Ia de la început lucrurile.

I-am vorbit aproape două ore. M-a ascultat neclintit. Ca o statuie. Din când în când câte o observaţie, la care replicam. M-a lăsat să-mi descarc tot sufletul. Ce i-am spus? O sinteză a conversaţiilor ce le-am avut cu Nicki Ştefănescu, cu Moruzov, cu generalul Coroamă, cu Ghelmegeanu şi cu Urdăreanu. Trebuia să improvizez expunerea mea, dar în acelaşi timp să-i dau o formă ordonată, pentru a-şi produce efectul. Am încheput cu lupta mea şi cu atitudinea mea faţă de el.

- Majestate, ştiţi că am fost un mare duşman al Majestăţii Voastre. Astăzi împrejurările reclamă să fim împreună, pentru a ne putea salva ţara, ameninţată la hotare.

Regele a dat din cap. I-am făcut apoi un istoric al Legiunii până la prigoana din 1938.

- Eu v-am apărat, a observat Regele, dar Codreanu a refuzat să colaboreze cu mine. Şi apoi, când aţi început să faceţi acte de teroare, nu v-am mai putut apăra.

Nu puteam să-l contrazic, arătându-i că prigoana a început în 1938, când nu se săvârşise nici un act de violenţă. Şi atunci am deviat atenţia spre Armand Călinescu.

- Cred că responsabilul principal pentru cele întâmplate este Armand Călinescu, care a împiedicat sistematic orice contact al Mişcării cu Majestatea Voastră. Toată cariera politică a lui Armand Călinescu era strâns legată de prigonirea Mişcării Legionare şi aceasta din 1933. Fără de exploatarea acestui conflict, el n-ar fi ajuns niciodată prim-ministru. Dacă viaţa constituţională s-ar fi desfăşurat normal, Armand Călinescu ar fi rămas o figură periferică a politicii româneşti. Dar interesele lui Armand Călinescu şi ale Majestăţii Voastre nu coincideau. Călinescu era un aventurier politic, în vreme ce el voia să extragă din prigonirea Mişcării maximum de avantaje pentru sine, Majestatea Voastră reprezentaţi permanenţele naţiunii, care sunt pe deasupra oricăror contingenţe politice. Armand Călinescu a creat această stare de tensiune între Coroană şi Ţară pentru a demonstra Majestăţii Voastre că prezenţa lui în fruntea guvernului este indispensabilă, atât pentru securitatea personală a Majestăţii Voastre cât şi pentru garantarea Tronului.

Diagnosticul meu nu era exact. Separația de răspunderi nu era reală, dar interpretarea dată de mine asupra evenimentelor din trecut a înregistrat-o cu satisfacție. Am trecut apoi la exilul legionarilor din Berlin.

- La Berlin ați sabotat permanent acțiunea mea.

- Este adevărat. Dar din ce cauză? Noi am combătut o anumită linie politică externă, care ni s-a părut că duce țara la dezastru. Noi eram convinși că Germania va învinge pe continent și atunci ne gândeam cu groază la ceea ce se va întâmpla cu România. Noi credeam că orientarea spre Axă trebuia realizată cât mai repede pentru a ne putea sustrage apetitului sovietic.

Acum vedeți că tot într-acolo mergem. Orientarea spre Axă a devenit politica mea. Dar trebuie să ne prezentăm în bloc în fața străinătății.

În continuare i-am expus teoria noului partid, cu toate amănuntele, pentru a nu rămâne nimic neclarificat:

1. Necesitatea de a concentra în acest partid cele mai bune elemente ale țării. Aici i-am dat un exemplu concret de cum trebuie făcută selecția cadrelor, în județul Caraș, i-am spus, sunt trei elemente de valoare: este protopopul Coriolan Buracu, naționalțărănist, este Dr. Țeicu, din Partidul Național-Creștin și Octavian Roșu, șeful legionarilor. Dacă aceste persoane ar intra în noul partid, ar coaliza marea majoritate a populației și ar reprezenta și o garanție de bună și corectă administrație.

2. Necesitatea de a îmbunătăți situația muncitorilor și a țăranilor și în special, a muncitorilor care lucrează cu mine.

3. Necesitatea de a îngrădi puterea evreiască în România, în primul rând trebuie eliminați evreii din toate funcțiile Statului.

- Domnule Sima, nu trebuie să uiți că între evrei sunt și elemente distinse, de care țara nu se poate lipsi. Avem medici faimoși, avem oameni de știință.

- Bineînțeles că se pot face anumite excepții. Esențial este să slăbească presiunea evreiască asupra populației.

- Domnule Sima, nu am oameni, te rog să mă crezi. Aștept ca tineretul să vină lângă mine. Vechea generație m-a decepționat. Dacă nu ar fi refuzat Codreanu...

- Majestate, repet ceea ce v-am spus mai înainte. Dacă nu ar fi existat Armand Călinescu, altfel s-ar fi desfășurat evenimentele.

- Bine, D-le Sima. Mă bucur de dispoziția legionarilor de a intra în ordine și de a colabora cu regimul. Voi proceda la constituirea noului partid și aceasta foarte curând. Dar un lucru să știți: Eu sunt șeful vostru.

Nu mi-am dat seama atunci la ce se gândea el.

- Bineînțeles, Majestate. Nu poate fi altcineva șeful acestei țări decât Majestatea Voastră. Și acum îmi îngăduiți și mie o rugăminte. Mai sunt legionari în închisori. Ar trebui grațiați și aceștia. Apoi este cazul inginerului Virgil Ionescu și a celorlalți doi supraviețuitori de la Râmnicu-Sărat. Deși sunt oarecum în libertate, nu sunt liberi.

- Chiar în zilele acestea am să fac un nou decret de grațiere, încât marea majoritate a legionarilor vor fi eliberați. Nu pot să aplic acest decret, cel puțin acum, acelora care au săvârșit crime. Cât privește grațierea grupului de la Râmnicu-Sărat, am încă îndoieli.

- Majestate, e o chestiune de sensibilitate politică. Vă rog să grațiați și pe inginerul Virgil Ionescu, împreună cu ceilalți. În ce lumină apar eu în fața acestor oameni? Însăși acțiunea ce-o întreprind de regrupare a legionarilor în noul partid este periclitată.

În fața acestui argument a cedat, dar simțeam că se dă o luptă în el. Avea ceva împotriva inginerului Virgil Ionescu, ceea ce nu am putut să deslușesc.

La plecare mi-a strâns mâna, mi-a ținut-o câtva timp în mâna lui, ca și cum voia să mă convingă să rămân un prieten leal al Coroanei. M-am întors în cabinetul lui Urdăreanu, unde acesta m-a întâmpinat euforic:

- Ei, ce spui, Domnule Sima? Ce impresie ți-a făcut Majestatea Sa Regele?

- Domnule Ministru, sunt copleșit. Mai întâi, libertatea de care m-am bucurat pentru a-i expune toate problemele, inclusiv cele mai dificile. E un om de înțeles. Sunt copleșit. N-am să uit niciodată acest moment. Trebuie să facem totul, și D-voastră și noi, ca să salvăm situația Regelui, ca garant al unității și independenței naționale.

În acel moment vorbeam încă răpit de convorbirea ce-am avut-o. Regele Carol era un om încântător, o personalitate fascinantă. De o vastă cultură, perfect cunoscător al mecanismului statal și de o inteligență superioară tuturor oamenilor politici ai României pe care i-am cunoscut mai târziu.

• Horia Sima, *Sfârșitul unei domnii sângeroase*, „Pagini din istoria Gărzii de Fier", Editura Gordian, Timișoara, 1995, p. 126-129.

221. 1940 iunie 18, București. Însemnările regelui Carol al II-lea despre întâlnirea cu Horia Sima.

[Marți, 18 iunie]

1) [Horia Sima]. A fost dușmanul meu de moarte, a fost această, căci a fost rău informat și a crezut că vreau să arunc România în lupta contra Germaniei. El, locuind acolo și văzând formidabila ei pregătire, a considerat aceasta ca dezastrul țării și a venit să îl împiedice cu orice mijloace. Astăzi, însă, vede că situația este cu totul alta, când a studiat noua Constituție, care dă toate posibilitățile, a schimbat linia și tot așa de hotărât și de sincer cum a fost pe cea veche e acum pe cea nouă.

2) Nenorocirea lor [a legionarilor] și a țării a fost că elementele politice s-au interpus și au intrigat între ei și mine, ceea ce a dus la situația de paroxism așa de dăunătoare. Recunoaște că și ei au făcut greșeli. De azi înainte, acești interpuși trebuie să dispară și trebuie stabilită o legătură directă între mine și această generație tânără.

3) F.R.N. a dat greș și organizația lui este defectuoasă, mai ales sistemul electiv, care nu este al vremurilor. Trebuie creat un nou organism politic, autoritar și unitar, la care sunt gata să colaboreze și ei.

4) Chestia ovreiască trebuie rezolvată. Își dă perfect seama că nu prin mijloace violente și prin măsuri pripite, dar, totuși, unele trebuiesc luate urgent.

5) În privința capitalismului, el îl consideră ca o funcțiune socială, care trebuie să-și îndeplinească rolul fără exagerare.

6) Lucrul cel mai important este educația poporului într-un sens de cinste, de devotament și de solidaritate națională. În ceea ce privește politica externă, declară că nu este germanofil, ci român; în momentul de față, singura politică pe care poate s-o facă țara este alăturarea de Axă, căci ea singură poate să ne ajute. Trebuie, însă, să avem bune relații și cu U.R.S.S. Pentru a aduce la îndeplinire acest program, este absolut necesar de a se forma o echipă de guvernare din oameni noi și cu o mentalitate omogenă.

9) El vede că, după revoluția constituțională din 1938, trebuie să pășim hotărât pe bazele puse de ea la a doua revoluție totalitară, singura care va putea scăpa țara.

Mi-a afirmat, terminând, că pot avea încredere în credința și cinstea legionarilor. Am avut impresia că este sincer.

• Carol al II-lea, regele României, *Însemnări zilnice*, vol. III, *15 septembrie 1939 - 7 septembrie 1940*, Ediție Nicolae Rauș, Editura Scripta, București, 1998, p. 205-207.

222. **1940 iunie 22, București**. Decret-lege pentru transformarea Frontului Renașterii Naționale în Partidul Națiunii.

Decret-lege
pentru transformarea Frontului Renașterii Naționale în Partidul Națiunii

Art. I. Frontul Renașterii Naționale devine partid unic și totalitar, sub denumirea de Partidul Națiunii. El va funcționa sub conducerea supremă a Majestății Sale regelui.

Art. II. Partidul Națiunii îndrumează viața morală și materială a națiunii și statului român. El este o instituțiune de drept public.

Art. III. Conducătorul suprem numește forurile superioare ale partidului, care sunt singurele răspunzătoare.

Art. IV. Normele de organizare, funcționare și disciplină vor fi hotărâte de conducerea supremă.

• „Monitorul oficial", din 22 iunie 1940.

223. **1940 iunie 22, București**. Decret-lege pentru apărarea ordinei politice unice și totalitare a statului român.

Decret-lege
pentru apărarea ordinei politice unice și totalitare a statului român

Art. 1. Constituie delictul de uneltire contra odinei publice a Țării și se pedepsește cu închisoare corecțională de la 3 la 5 ani și amendă de la 10.000 la 100.000 lei, interdicție corecțională de la 1 la 5 ani:

a) Faptul de a propovădui prin viu grai sau prin scris schimbarea organizării politice a Țării azi existentă astfel cum ea este stabilită prin decretul-lege de înființare a Partidului Națiunii;

b) Faptul de a constitui sau organiza asociațiuni secrete în scopul arătat la alineatul precedent;

c) Faptul de a reconstitui asociațiuni dizolvate sau de a continua activitatea lor;

e) Orice fapt tinzând a arunca discredit asupra organizațiunii politice unice recunoscută de lege sau a-i zădărnici activitatea.

Cei condamnați pe baza prezentului text vor pierde dreptul la pensiune dacă sunt pensionari publici.

Art. 2. Nu poate fi funcționar public cine nu este membru în Partidul Națiunii. Cei ce nu vor cere înscrierea până cel târziu la data de 1 august 1940, precum și cei ce cerând înscrierea nu vor fi admiși, sunt revocați de plin drept pe această dată. Această dispoziție nu se aplică militarilor în activitate.

Art. 3. Nimeni nu poate candida și nimeni nu poate fi ales în consiliul sau comitetul de conducere al vreuneia dintre profesiunile libere organizate prin legi dacă nu este membru al Partidului Națiunii. Pierderea calității de membru al partidului atrage de plin drept excluderea din orice colegiu sau organizație privitoare la profesiunile libere.

Art. 4. Orice persoană juridică, asociație sau societate de orice natură și oricare ar fi obiectul activității ei, se dizolva dacă:

a) Persoanele având conducerea ei vor desfășura o activitate potrivnică intereselor Partidului Națiunii;

b) Fonduri ale ziselor asociații sau societăți vor fi întrebuințate în scop de propagandă potrivnică Partidului Națiunii;

Art. 5. Nimeni nu poate fi membru în consiliul de administrație al unei întreprinderi private sau publice dacă nu are calitatea de membru al Partidului Națiunii.

Art. 6. Acela care smulge, distruge, deteriorează în public în scop de dispreț sau batjocură insignele, emblemele, uniformele, manifestele sau publicațiunile Partidului Națiunii se va pedepsi cu închisoare corecțională de la o lună la un an.

Art. 7. Averea persoanelor fizice sau juridice ce se vor face vinovate de unul din delictele de mai sus enumerate va fi pusă sub sechestru pe timpul ce se va determina de instanța de judecată prin hotărârea de condamnare. Judecata va putea pronunța lichidarea întreprinderilor sociale sau radierea firmelor individuale, precum și lichidarea părților sociale de orice fel în întreprinderi de orice natură.

Art. 8. Procesele având de obiect judecata oricăreia din infracțiunile arătate în articolele precedente se vor judeca după procedura flagrantelor delicte cuprinse în Codul penal Carol al II-lea. Chiar dacă nu sunt întrunite condițiunile art. 226 din Codul de procedură penală Carol al II-lea.

• „Monitorul Oficial", din 22 iunie 1940.

224. **1940 iunie 28, București**. Relatarea lui Horia Sima despre numirea sa în guvernul Tătărăscu.

Subsecretar de Stat în guvernul Tătărăscu

Reacția Regelui Carol la pierderea celor două provincii a trecut prin două faze diametral opuse, în primele zile, Regele nu numai că nu a opus nici o rezistență, mulțumindu-se cu acel gest teatral din Consiliul de Coroană, dar nu a luat nici acele măsuri elementare, dictate de situație, ca retragerea să se execute în ordine, fără pierderi de oameni și material. N-a protestat și nu s-a opus când diviziile sovietice, călcând termenul de patru zile fixat în ultimatum pentru evacuarea celor două provincii, au trecut Nistrul din prima zi, surprinzând trupele române din garnizoanele de pe frontieră, care habar n-aveau de ceea ce se întâmplă. Ordinul de retragere a sosit cu întârziere acestor trupe și conținea dispoziția ca să nu se opună nici o rezistență, chiar dacă vor fi atacate. În modul acesta, rușii au putut înainta în voie și fără riscul unei complicații internaționale pe toată întinderea Nistrului.

Regele Carol II nu a schițat nici cel mai mic gest de apărare a Bucovinei de Nord, teritoriu care nu aparținuse niciodată Rusiei. În 1878, România a protestat în fața instanțelor internaționale contra răpirii celor trei județe din sudul Basarabiei. Combinațiile diplomatice ale marilor puteri în Congresul de la Berlin ne-au fost defavorabile, dar protestul a rămas și istoria l-a înregistrat. Strania atitudine a Regelui a culminat cu apatia ce-a arătat-o în cazul ocupării de ruși a teritoriului Herța, regiune care făcea parte integrantă din Moldova propriu-zisă. Aici era vorba de o chestiune de principiu, căci dacă se permitea Rusiei să răpească acest teritoriu, cu același drept, mâine, bucurându-se de aceeași toleranță, ar fi putut ocupa și alte porțiuni din Moldova, inclusiv toată țara.

Cum ne aflam aici în fața unei succesiuni de abandonări, fără a afla la baza lor o rațiune politică suficientă, trebuie să ne întrebăm care a fost cauza reală a pasivității permanente a Regelui în fața acestor evenimente de importanță capitală pentru existența noastră ca Stat și Națiune. Regele, fie direct fie prin camarila lui, era în slujba conspirației comuniste și având această orientare, înțelegem flegma cu care a lăsat să se întâmple toate: nu-l interesa țara, cum nu l-a interesat niciodată, ci doar să biruie acea filosofie pe care o absolvise în exilul său și în alcovul Elenei Lupescu. Regele era bucuros de o penetrație comunistă cât mai adâncă, mergând până la Milcov și poate chiar mai departe, deoarece vedea în Moscova un aliat potențial al său, care l-ar fi salvat din situația incomodă, internă și externă, în care se afla. Într-adevăr, de la Berlin, după victoria germană din Vest, nu putea aștepta nimic bun sau cel puțin așa își închipuia el, iar în interior îl amenința răzbunarea Gărzii de Fier, după crimele săvârșite. Destinderea cu legionarii nu-l liniștea și ar fi preferat să alunece de partea Sovietelor pentru că știa că, în modul acesta, scapă definitiv atât de Hitler cât și de Garda de Fier. În sinea lui dorea fierbinte să apară coloanele sovietice în fața Palatului Regal, pentru a fi sigur că e la adăpost de orice amenințare.

Dar Regele nu cunoștea la acea dată protocolul secret germano-sovietic, nu știa că Stalin nu putea săvârși acest gest temerar, fără riscul de-a provoca un război cu Germania. Prestigiul lui Hitler era prea mare în acel moment, iar mașina de război germană s-a dovedit formidabilă: Stalin a smuls din trupul țării numai atâta cât îi permitea o exactă evaluare a situației. Hitler nu va interveni nici pentru Bucovina de Nord și nici pentru Herța în acel moment, dar va sări ca ars când coloanele sovietice vor trece Prutul. Aprovizionarea armatei germane cu petrolul românesc era de interes vital pentru continuarea războiului.

S-a afirmat că Regele Carol a cedat cu o uluitoare ușurință, atât în chestiunea Bucovinei de Nord, cât și a teritoriului Herța fiindcă așa a fost sfătuit de guvernul german. Faptul poate să fie adevărat. Germanii nu vroiau complicații cu Rusia în acel moment, dar acest motiv nu justifica atitudinea Regelui. El era Regele României și nu al Germaniei și, ca atare, aveau precădere interesele țării. Un monarh conștient nu ar fi ezitat nici o clipă să protesteze contra includerii Bucovinei de Nord în ultimatum și chiar s-ar fi opus cu armele. În cazul Herței, situația era și mai gravă, rezistența armată fiind obligatorie. Era vorba de un teritoriu care niciodată n-a aparținut unei puteri străine. Cu același drept ar fi putut ocupa rușii întreaga Românie. Orice presiune s-ar fi exercitat din partea Germaniei, aceasta nu putea anula dreptul la apărare al unei națiii. Era întreaga existență a ei în joc. Nici o concesie nu era permisă și posibilă, indiferent ce interese avea Germania, când inamicul nu se mulțumea cu frontiera stabilită de el însuși, ci își înfigea colții într-o altă provincie românească.

Când Regele Carol și-a dat seama că dorința lui de a-i vedea pe ruși în România nu poate fi îndeplinită, că aceștia, după ce au anexat și Herța se opresc din înaintare, și-a schimbat și el atitudinea și din nou și-a căutat scăparea la Berlin. Cum rușii nu se aventurau mai departe, însemna că sunt opriri prin pactul de neagresiune și că soarta României va fi decisă tot de puterile Axei. În acel moment de panică, Regele a recurs iarăși la serviciile mele pentru a-și dovedi buna dispoziție de a colabora cu Puterile Axei și de a merita încrederea Berlinului. M-a numit subsecretar de Stat la Educația Națională în guvernul Tătărăscu. Eram o persoană, credea el agreată de Berlin și numirea mea va fi primită cu satisfacție de guvernul german. Nu am fost nici cel puțin consultat. Am fost chemat la Palat, unde mi s-a comunicat că Majestatea Sa Regele a binevoit să-mi încredințeze acest post. Am depus jurământul în 28 iunie și imediat m-am prezentat la minister pentru a lua în primire noua funcție.

Ministru al Educației Naționale era pe vremea aceea Petre Andrei. M-a primit cu un surâs ironic. Și-a dat seama că numirea mea era o improvizație de ultimă oră a Palatului și că multă vreme nu voi fi tolerat. După conversația cu el, m-am plimbat prin toate

birourile, m-a prezentat directorilor de servicii și mi-a fixat atribuțiile, de care nu îmi mai amintesc exact la ce se refereau. Mi-a arătat biroul unde voi lucra și apoi și-a luat rămas bun de la mine. Eu nici gând nu aveam să exercit această funcție, să fac ore de birou, să primesc audiențe și să pun rezoluții pe cererile solicitanților. Gândul meu era la Basarabia și la ceea ce se va întâmpla cu țara. Am dat foarte rar pe la minister și atunci clientela mea era formată precumpănitor din legionari, care veneau să mă consulte în probleme politice. A lua în serios numirea de ministru ar fi însemnat să mă înmormântez în administrativ. Nu mă simțeam deloc măgulit de atenția Regelui când țara trecea prin aceste zguduiri teribile. Mi-am continuat acțiunea politică în același ritm intensiv, cu obiectivul de a salva cel puțin granița de vest a României, care în curând va deveni obiect de litigiu între noi și unguri. Intrarea mea în guvern a servit totuși la ceva: a avut un efect stabilizator în politica internă.

Asist la Consiliul de Miniștri

A doua zi după numirea mea am participat la un consiliu de miniștri convocat de șeful guvernului de atunci, Gheorghe Tătărăscu. Odată cu mine intraseră în guvern și consilierii regali Constantin Argetoianu și Alexandru Vaida-Voevod, încât au venit și aceștia la consiliu.

Regele Carol nu avea intenția să se separe atunci de Gheorghe Tătărăscu, deși poziția lui era grav zdruncinată prin pierderea celor două provincii. Tătărăscu era ca o ceară moale în mâinile Regelui și se putea servi de el cum vroia. Noi, adică eu, Vaida și Argetoianu, eram un fel de proptele, puse de Rege ca să sprijine șubreda întocmire a guvernului.

Consiliul de Miniștri s-a ținut în Palatul Cantacuzino de pe Calea Victoriei. Sala de Consiliu nu era prea încăpătoare și membrii guvernului stăteau înghesuiți la o masă de formă ovală. Pe Ghelmegeanu l-am salutat întâia oară în calitate de ministru și coleg și nu ca deținut politic. M-am așezat alături de alți subsecretari de Stat, fără să intervin în dezbateri.

În afară de Ghelmegeanu și superiorul meu, Petre Andrei, nu cunoșteam pe nimeni. Toți se uitau la mine cu curiozitate, ca la o ființă picată din altă planetă, dar și cu teamă. Dar pe măsură ce mă priveau, li s-a risipit neliniștea, căci nu aveam figura imaginată de ei. Eu însumi mă simțeam incomod în acest mediu străin de viața mea de până atunci, deși, de la eliberarea mea, câștigasem oarecare rutină în a trata cu oamenii politici, în numeroasele întrevederi și contacte ce le-am avut.

S-a ridicat Președintele de Consiliu, Gheorghe Tătărăscu și, după ce a salutat pe noii miniștri, cu vocea lui de bariton, a făcut o expunere a gravelor evenimente din ultimele zile: ultimatumul rusesc, Consiliul de Coroană ce s-a ținut, atitudinea Majestății Sale Regelui, care s-a opus ultimatumului și a recomandat rezistența; întreg guvernul, în mod spontan, a aplaudat acest pasaj. Apoi Tătărăscu a evocat trecutul acestor provincii, apartenența lor istorică la România, pământ străbun de pe timpul lui Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare, noua nedreptate ce ni se face de ruși prin răpirea acestor teritorii, după ce drepturile noastre asupra Basarabiei și Bucovinei au fost consfințite prin Sfatul Țării de la Chișinău și Adunarea Națională de la Cernăuți. Pe măsură ce vorbea, glasul a început să-i tremure și ochii să-i lăcrimeze. Toți ne-am plecat capul înduioșați. Cred că vibrația lui de durere din acel moment a fost sinceră și nu un gest afectat.

Au urmat dezbaterile, care s-au rezumat la acest punct capital. Toți care au luat cuvântul au afirmat că în condițiile care se găsea România atunci, lipsită de orice sprijin extern, nu exista altă soluție decât retragerea. Constantin Argetoianu a declarat că am pierdut aceste provincii, dar am salvat Statul și Armata, ceea ce este esențial pentru dăinuirea noastră ca

națiune. Nimeni însă nu a tratat chestiunea cauzelor mai îndepărtate și mai apropiate ale acestor pierderi teritoriale.

Consiliul s-a încheiat fără să se discute altă temă și fără să se ia vreo decizie. La sfârșitul lui, a venit Vaida-Voevod la mine și mi-a adresat câteva cuvinte amabile.

Atunci l-am cunoscut pe Tătărăscu. Era un bărbat înalt, bine legat și arătos. Avea o voce catifelată, plăcută și convingătoare. Nu era un om rău. Dar nu era ceea ce se cheamă un caracter. Toată cariera lui politică și-o datora flexibilității lui, zicând permanent „da" celor mai extravagante cereri ale Regelui. Era „prea supusul lui servitor", cum suna formula cu care se încheia orice raport sau orice scrisoare adresată de miniștri Regelui.

• Horia Sima, *Sfârșitul unei domnii sângeroase*, „Pagini din istoria Gărzii de Fier", Editura Gordian, Timișoara, 1995, p. 143-145.

225. **1940, iunie 29, București**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre audiența acordată lui Horia Sima.

La 5 l-am primit pe Horia Sima, care a cerut să mă vadă. El nu pare mulțumit că a intrat în Guvern, căci este naționalist și îi este teamă că va fi silit să iscălească cedarea Basarabiei. Pe urmă, a venit cu o nemaipomenită năzbâtie, izvorâtă din ambiția lui fără saț și de o prezumție bolnăvicioasă. A spus că Axa n-are încredere decât într-un guvern naționalist și că mâine se va pune problema celorlalte granițe. Singura soluție ce o vede el ar fi un guvern sub președinția lui, în care ar intra elemente pe care le-aș dori eu la Interne și la Armată; cu o garanție pentru mine, câțiva specialiști la ministerele economice și!?! Tătărăscu ca vicepreședinte!?! La așa ceva nici nu se poate răspunde, îmi venea să-l iau de gât și să-l dau afară cu un picior undeva.

• Carol al II-lea, regele României, *Însemnări zilnice*, vol. III, *15 septembrie 1939 - 7 septembrie 1940*, Ediție Nicolae Rauș, Editura Scripta, București, 1998, p. 226.

226. **1940 iunie 29, București**. Notă informativă a Serviciul Special de Informații semnată de Mihail Moruzov privind atitudinea Germaniei față de România.

Din multiplele surse informative ale acestui Serviciu, care ne procură informații în ceea ce privește punctul de vedere al Germaniei în România, reiese că este pe cale de a se crea o situație haotică din cele mai periculoase. Aceasta s-ar datora următoarelor cauze:

Prea multe persoane se erijează în a fi exponenții Germaniei, fiecare având punctul său de vedere și lipsa de previziuni asupra adevărului real în ceea ce privește adevărata atitudine și adevăratele cerințe ale Germaniei. Astfel, toate informațiile trimise de câteva zile de acest Serviciu, pun în evidentă cele de mai sus. Ca exemplu: astăzi, subsecretarul de stat Horia Sima mi-a spus categoric că Germania ar dori un guvern sub președința d-sale, încadrat de personalități și specialiști.

Din cele expuse mai sus, reiese că suntem în situația de a nu putea fi orientați precis într-o chestiune atât de urgent necesară. Credem că e cazul ca să plece, în cel mai scurt timp, în Germania, o personalitate care să ia contact direct cu factorul conducător al Reich-ului, stabilind precis și clar, punctul de vedere al Germaniei, începându-se apoi

opera de redresare a Statului, în toate domeniile și înlocuind astfel situația de astăzi, care poate duce din moment în moment la consecințe din cele mai grave.

Mihail Moruzov

• Cristian Troncotă, *Mihail Moruzov și Serviciul Secret de Informații al Armatei Române*, Editura Evenimentul Românesc, București, 1997, p. 140-141.

227. **1940, iulie 3, București**. Relatarea lui Horia Sima despre contextul în care a devenit ministrul Cultelor în guvernul Gigurtu.

Guvernul Gigurtu

Ca urmare a campaniei mele de alarmă și a ultimei mele audiențe la Rege, guvernul Tătărăscu a demisionat și s-a format un nou guvern sub conducerea lui Ion Gigurtu, în 3 iulie 1940. Acest guvern avea toate aparențele să fie un guvern de orientare naționalistă. În fruntea lui se afla inginerul Ion Gigurtu, directorul general al Societății Aurifere „Mica" de la Brad. Președintele consiliului de administrație la aceeași societate fusese Octavian Goga și era un fapt binecunoscut că Gigurtu finanța Partidul Național-Creștin. Noul șef de guvern arătase simpatie chiar față de Mișcarea Legionară. Numise pe Ion Mota avocat în contenciosul societății și îi îngăduise să locuiască într-un apartament al ei. Mota își făcea datoria ca oricare funcționar al societății și nu primea nici o centimă gratuit, iar pentru apartament plătea chirie. Toate aceste antecedente păreau să confirme opinia, larg răspândită în cercurile politice din țară, că Gigurtu era un om de dreapta și că, prin numirea lui, triumfa ideea națională în Stat. La Externe fusese numit Mihail Manoilescu, economist de faimă mondială și doctrinar al corporatismului, înrudit prin convingeri politice cu Mișcarea Legionară. În același guvern figurau trei legionari, care păreau că reprezintă garanția supremă a radicalei prefaceri în viața publică: Horia Sima la Culte și Arte, Vasile Noveanu la Ministerul Inventarului și Augustin Bidianu, ca subsecretar de Stat la Finanțe.

Ca și în cazul precedent, numirea mea la Culte s-a făcut fără să fiu consultat. A fost un guvern de improvizație cu ochii țintă la Berlin. N-am putut fi găsit unde locuiam în ziua când s-a constituit guvernul – 3 iulie 1940 – și de aceea am depus jurământul singur abia a doua zi. După ceremonia depunerii jurământului, m-a luat Urdăreanu în cabinetul lui și mi-a povestit ce s-a întâmplat cu o oră înainte în fața lui. Un spectacol de necrezut. S-a prezentat la el o numeroasă delegație de personalități din toate partidele, prezidată de Dr. Nicolae Lupu, și aceștia l-au rugat stăruitor să intervină pe lângă Rege ca să nu introducă legionari în guvern, că ei stau la dispoziția Regelui pentru formarea unui guvern de unitate națională. Dr. Nicolae Lupu a început să lăcrimeze când pleda cauza partidelor.

- Îți închipui, D-le Sima, au venit cu toții aici ca niște babe bocitoare, că se prăpădește țara.

- Și D-voastră ce le-ați răspuns, Domnule Ministru?

- Le-am arătat ușa și i-am dat afară, Le-am strigat: „După ce ați sabotat permanent toate inițiativele Regelui, acuma veniți să vă puneți la dispoziția Coroanei? Prea târziu. Majestatea Sa Regele merge cu tineretul țării!

- Ați făcut bine, Domnule Ministru. Din partea mea trebuie să știți că niciodată nu voi merge cu acești oameni contra Coroanei. Nu se gândesc la țară, ci exclusiv la căpătuială. În

timp ce noi eram în luptă cu dictatura lui Armand Călinescu, ei stăteau de-o parte speculând că ne vom anihila reciproc şi ei vor rămâne singurii câştigători pe teren.

Ce scenă penibilă trăiam! Foştii demnitari ai ţării se pretau la această mizerabilă intrigă la Palat contra Legiunii, aceiaşi oameni care n-au ridicat un deget ca să ne apere când noi sângeram, la pândă ca să mai rupă ceva din trupul sfârtecat al ţării. Aceştia erau aşa-zişii oponenţi ai Regelui, în care a crezut la un moment dat şi Căpitanul că ar fi aliaţii lui potenţiali. Această informaţie m-a întărit în convingerea că nu e bine să am nici un fel de contact cu partidele, căci provoc numai mânia Regelui, fără ca să-mi poată fi de nici un ajutor în caz de nevoie.

După depunerea jurământului, am mers la Ministerului Cultelor să iau în primire administraţia. M-a aşteptat vechiul titular, C. C. Giurescu, care, până la formarea Partidului Naţiunii, îndeplinise funcţia de Secretar General al Frontului Renaşterii. Cum se obişnuieşte la schimbări de miniştri, se ţin discursuri. Giurescu m-a salutat cu câteva declaraţii amabile, iar eu i-am răspuns cu o mică cuvântare, pregătită dinainte, în care, pe lângă recunoaşterea meritelor lui în acţiunea de destindere, am atins şi chestiunea Bisericii Ortodoxe, spunând că doresc o Biserică liberă, stăpână pe destinul ei, care să se consacre exclusiv mesajului ei Divin. A doua zi am primit o telegramă de felicitare din partea Mitropolitului Bălan al Ardealului, în care se referea tocmai la această declaraţie. Am numit şef de cabinet pe profesorul Vasile Barbu din Giurgiu, pe care îl avusesem şi la Educaţia Naţională, iar ca Secretar General pe conferenţiarul Vladimir Dumitrescu, un om distins, competent şi de mare bun simţ.

Îndată după luarea în primire a Departamentului, am făcut vizita tradiţională la Patriarhie, aşa cum se obişnuia când se schimbau titularii Ministerului. A venit să mă ia un preot consilier al Patriarhiei, cu maşina. Sanctitatea Sa Nicodim m-a primit în biroul său. I-am sărutat mâna cuviincios şi apoi am intrat într-o discuţie protocolară de câteva minute. Atmosfera a fost apăsătoare, cu toate sforţările mele de a apărea în faţa Patriarhului ca un om ca oricare altul. Mă privea cu ochi pieziş. Patriarhul Nicodim rostise o cuvântare la catafalcul lui Călinescu, care revoltase toată ţara. Justifica masacrele din zilele de 21-22 Septembrie 1939 cu citate din Biblie şi cu argumente teologice, binecuvântând crima Regelui. Eu i-am spus că atâta vreme cât voi trăi eu în fruntea Ministerului, mă voi strădui să asigur independenţa Bisericii, pentru a nu cădea victimă ingerinţelor politice. Patriarhul înţelese că mă refeream tocmai la ceea ce făcuse el sau ceea ce i se ceruse lui şi defunctului Patriarh Miron de către Rege să facă, în realitate intenţia mea fiind cu totul alta, de a stabili un principiu în relaţiile mele dintre Stat şi biserică. La întoarcere, preotul care mă însoţea mi-a dat să semnez nişte hârtii. Erau nişte aprobări pentru Patriarhie. Bineînţeles că n-am refuzat. Se vede că aşa era obiceiul pământului. Cancelaria Patriarhiei profita de vizita la Patriarh a noului Ministru pentru a-i cere să-şi pună semnătura pe anumite acte.

Nu ştiu ce s-a întâmplat în mintea Patriarhului Nicodim sau nu ştiu ce-a reţinut din convorbirea mea cu el, căci îndată a alergat la Palat ca să-i comunice Regelui impresiile lui despre mine:

- Maiestate, ce-aţi făcut? Aţi dat drumul acestui om periculos. Aţi omorât pe Codreanu şi acum s-a ridicat al doilea Codreanu!

Declaraţia Patriarhului a transpirat din incinta Palatului şi a ajuns în 24 de ore la urechile mele. Îngrijorat de ceea ce ar putea să urmeze, căci era o tentativă de a determina Palatul să mă suprime, m-am dus la Urdăreanu şi am protestat contra atitudinii Patriarhului, care şi-a permis să se exprime asupra unui om pe care abia îl văzuse câteva minute în viaţa lui.

Patriarhul Nicodim ne-a purtat mereu sâmbetele. Când am venit noi la putere, Patriarhul Nicodim şi-a pus demisia la dispoziţia Conducătorului Statului. Generalul Antonescu m-a

întrebat ce să facă cu ea. I-am spus că punctul meu de vedere şi al Mişcării este că Biserica nu trebuie târâtă în luptele politice, aşa cum făcuse Carol, că, din partea mea, poate să stea o mie de ani în fruntea Bisericii. Eleganţa cu care m-am purtat eu nu l-a împiedicat pe Patriarh ca, mai târziu, să instige pe Generalul Antonescu să ne elimine de la putere.

• Horia Sima, *Sfârşitul unei domnii sângeroase*, „Pagini din istoria Gărzii de Fier", Editura Gordian, Timişoara, 1995, p. 149-151.

228. **1940 iulie 6, Bucureşti**. Scrisoarea de demisie a lui Horia Sima, ministru secretar de Stat la Culte şi Arte, adresată lui Ion Gigurtu, preşedintelui Consiliului de Miniştri.

Domnule Prim Ministru,

Am acceptat să intru în Guvernul prezidat de Excelenţa Voastră în urma înaltei dorinţe a M. S. Regelui, considerând că El va reprezenta în chip sincer o nouă orientare în politica internă, iar pe plan extern o atitudine intransigentă pentru oricine ar ameninţa frontierele.

În primul Consiliu de Miniştri am afirmat limpede că acest Guvern s-a încărcat de răspunderi istorice, că nu se poate asemăna cu un Guvern obişnuit, că poate să deschidă o epocă nouă în istorica noastră sau să aducă prăbuşirea definitivă, iar în întrevederile avute cu Excelenţa Voastră mi-am arătat nedumerirea faţă de politica de cesiuni teritoriale a cărei partizani sunteţi, în contradicţie cu ceea ce generaţia tânără şi fosta mişcare legionară nu poate accepta şi la a cărei răspundere cutremurătoare nu poate fi asociată.

Pe planul intern mi-am exprimat convingerea că primejdia comunistă nu poate fi biruită decât cu armele ei, proprii, rezolvarea problemei sociale şi muncitoreşti şi an cerut ca aparatul de Stat să vegheze cu toată severitatea ca acest pericol să nu se întindă.

După câteva zile de la constituirea lui, aceeaşi nesiguranţă şi şovăire în toate domeniile vieţii de Stat. Se pregătesc alte sacrificii teritoriale şi de astă dată un Guvern cu nume naţionalist va suporta blestemul neamului întreg. Nu există nici cea mai slabă reacţiune în vederea unei rezistenţe, fie pe plan politic şi nu se văd nicăieri semnele acelei ofensive de apărare a ţării pe care o aşteaptă lumea întreagă.

Pe planul intern se tinde la o bolşevizare lentă, cu concursul tacit al aparatului de Stat, înarmarea comuniştilor şi jidanilor, fonduri masive pentru agenţii Moscovei, azvârlirea muncitorimii în stradă de către patroni evrei şi aţâţarea lor contra Statului Român. Aparatul de Stat şi astăzi se ocupă de foştii legionari, uitând că ei garantează astăzi liniştea şi ordinea în ţară, lansând în schimb libertatea tuturor agitatorilor şi aventurierilor.

În faţa acestei chestiuni grave, Guvernul prezidat de Excelenţa voastră e complet descoperit: Nu se bucură de încrederea poporului, iar străinătatea îl consideră ca o forcă cu totul provizorie. Originea situaţiei stă în însăşi în compoziţia lui, lipsită de unitate şi de o concepţie comună de lucru, naţionalist în aparenţă, iar în fond rămânând pe vechia linie politicianistă, acest guvern nu poate decât să adâncească haosul existent. Naţiunea română nu se poate lăsa înşelată; ea doreşte un guvern sincer, în vremurile tragice de azi, să ştie că vorbeşte în numele poporului şi are întreaga lui apărare, căci în numele naţionalismului nu putem pierde trupul ţării şi sufletul naţiunii.

Domnule Prim Ministru,

Generaţia nouă şi fosta Mişcare Legionară declină răspunderea greşelilor trecutului şi nu înţelege să-şi asume vinovăţii care nu-i aparţin, dar această generaţie este hotărâtă să-şi

punând pieptul și sufletul pentru salvarea țării. Eu rămâne mai departe strâns legată de Suveranul ei, Regele Carol al II-lea și aștept cu încredere cuvântul lui regesc.

În consecință, Domnule Prim Ministru, vă rog să primiți demisia mea irevocabilă și definitivă din Guvernul prezidat de Excelența Voastră.

Mulțumindu-vă pentru încredere, vă rog să primiți expresia deosebitei mele considerațiuni.

Ion/ Horia Sima

** ASRI. Fond „D", dosar nr. 7516, f. 435-436.*

229. ***1940 iulie 7, București***. Relatarea lui Horia Sima despre demisia sa din guvern.

Demisia

După Consiliul de Miniștri la care am asistat – primul și ultimul – mi-am dat seama că în acest guvern nu este nimic de făcut. Guvernul nu avea autonomie și nu dispunea nici de oamenii și nici de mijloacele necesare ca să domine criza. Toți cei ce vorbeau sau propuneau ceva, păreau să recite niște roluri scrise de alții și la toți se simțea teama să nu supere pe acela care sta în spatele lor și din a cărui grație erau miniștri. A rămâne mai departe în sânul lui ar fi însemnat să ne compromitem, fără ca acest sacrificiu să aducă vreun folos țării.

Colaborarea mea cu Regele Carol avea la bază, chiar de la primele tratative, următoarea premisă: lăsăm la o parte ce-a fost pentru a da bătălia în comun pentru salvarea hotarelor. Dar când nici acest lucru nu era posibil, când Regele însuși sabota acțiunea de refacere a țării, odată cu hibrida întocmire a Partidului Națiunii și a doua oară prin constituirea acestui guvern, care nu corespundea urâților sarcini care îi stăteau în față, atunci mă întrebam dacă nu a sosit momentul unei revizuiri a pozițiilor pe care le urmase Mișcarea până acum. Trebuie să ajungem la o clarificare, până ce nu e prea târziu.

Voi face un ultim și disperat efort. Mă voi duce din nou la Rege pentru a-l ruga să schimbe și acest guvern sau cel puțin să-l remanieze în așa fel încât să se vadă clar peste hotare că este o emanație a Mișcării Legionare. Din anexă a guvernului trebuie să devenim factorul lui determinant. De abia atunci vom dispune de un instrument eficace de guvernare și vom fi în stare să dăm bătălia de apărare a frontierelor cu sorți de izbândă.

Era luni, 7 iulie când m-am prezentat la Palat și am cerut o nouă audiență Regelui, a treia de când îl văzusem întâia oară. Cum eram membru în cabinet, mi-a fost ușor să o obțin. I-am vorbit aproape o oră, explicându-i de ce actualul guvern, în actuala lui componență, nu poate să facă față strâmtorii în care se găsește țara. Italia și Germania sprijină revendicările maghiare și dintr-un moment într-altul trebuie să ne așteptăm la un nou ultimatum, de astă dată de la Berlin. E prea târziu să presupunem că Hitler și Mussolini vor abandona pe unguri și pe bulgari pentru a câștiga alianța României. Acest lucru era posibil cu câțiva ani în urmă. Vecinii noștri ne-au luat-o înainte. Ei au început mult mai demult o politică de apropiere de Puterile Axei și astăzi sunt considerați aliații ei potențiali, în timp ce noi am acceptat garanțiile engleze și abia după consumarea înfrângerii franceze ne-am decis să modificăm cursul politicii noastre externe. E logic de presupus că Hitler și Mussolini vor da întâietate revendicărilor maghiare și bulgare și de abia în al doilea rând vor lua sub ocrotire România, după ce

aceasta va consimți să plătească prețul ce i se cere pentru a fi admisă în noua ordine europeană.

Nu știu cât de mari vor fi sacrificiile care ni se cer, dar un lucru este cert: avem nevoie de un guvern asupra căruia să nu apese ipoteca trecutului, un guvern care să nu poată fi acuzat că a participat la politica de încercuire a Germaniei, un guvern care să nu-i displacă oamenii care au susținut permanent o orientare externă favorabilă Axei. Numai un guvern legionar sau precumpănitor legionar poate fi ascultat cu respect la Roma și Berlin, când va pleda cauza României în fața revendicărilor maghiare și bulgare. Numai un guvern legionar va fi în stare să spună un hotărât „nu" la Berlin dacă pretențiile vecinilor noștri vor fi exorbitante. Mișcarea Legionară trebuie scoasă din situația inferioară de astăzi și să devină centrul de greutate al noului guvern pentru a da cu sorți de izbândă bătălia de apărare a frontierelor.

Am pus atâta pasiune în expunerea mea încât am uitat la un moment dat că mă aflu în fața Regelui. Am vorbit cu căldură pentru a-i câștiga punctului meu de vedere, arătându-i ce mare bine poate să facă națiunii înzestrând-o cu un guvern la înălțimea responsabilităților lui din acest moment. Nu m-a întrerupt niciodată în cursul pledoariei mele, ci doar fuma țigară după țigară. Aveam impresia că și el împărtășește îngrijorările mele și mă ascultă cu interes. Dar mă înșelam. M-a lăsat să-mi dau pe față toate gândurile, pentru ca, după ce am terminat, să-mi spună pe un ton răstit:

– Când îți faci uniforma?

Am rămas trăsnit. Nici cel puțin din curtoazie să comenteze într-un fel oarecare declarația mea. Îmi pusese această întrebare cu vădită intenție de a-mi arăta că expunerea mea nu-l interesa și că sunt concediat.

L-am privit câteva clipe neștiind ce să cred. Am citit în ochii lui o lucire de cruzime. Fața i se crispase. Mi se relevase al treilea aspect al caracterului său. În prima audiență m-a copleșit cu amabilitatea, în a doua, l-am văzut sfios, neajutorat, obosit, sfârșit, un om care căuta să se agațe de orice ca să se salveze. Acum îmi apărea în a treia ipostază: Regele crud, Regele dement, Regele care patronase masacrele din noaptea de 21-22 septembrie 1939, Regele orgiei de sânge. Mi-am dat seama că, dacă mai întind coarda, este capabil să cheme garda și să mă aresteze.

– Majestate, i-am răspuns, mi-o voi face. N-am avut timp. Sunt abia de trei zile în guvern.

Audiența se terminase.

Ajuns acasă, am reflectat din nou asupra situației mele, după ciocnirea cu Regele, pentru a nu lua o hotărâre pripită. Colaborarea cu Regele ajunsese în impas. Nu mai puteam întreprinde nimic pentru atingerea obiectivelor fixate în înțelegerea cu el. Nici pe plan intern și nici pe plan extern. Dar politica Regelui, așa cum se va desfășura sub actualul guvern, duce la dezastru. Pierderile teritoriale vor fi infinit mai mari, căci pe Rege și pe camarila lui nu-i va interesa cât se pierde, ci sunt gata să dea orice ca să se salveze ei, rămânând mai departe la putere. În aceste condiții, ce-mi mai rămâne de făcut? Numai demisia. Trebuie să plec din actualul guvern imediat pentru a nu împărtăși cu el răspunderea noilor și iminentelor sfâșieri teritoriale.

Dar plecarea mea din guvern nu era deloc ușoară. Demisia mea va da naștere la grave tulburări în țară. Era un gest temerar. Sfidam pe Rege și riscam să-i provoc mânia. Abia mă scosese din închisoare și îi azvârleam mănușa. Așa cum l-am văzut, cu fața crispată și ochii tulburi, reacția lui putea să fie nebănuit de primejdioasă. Totuși m-am hotărât să înfrunt acest risc pentru că linia Mișcării prevala peste orice alte calcule sau considerații.

În după masa aceleiași zile, am redactat textul demisiei. Era adresată lui Gigurtu, ca președinte de Consiliu. Am bătut-o la mașină și m-am prezentat la domiciliul primului ministru. Era seară. M-a primit secretarul său, Dinopol, care mi-a spus că nu este acasă. I-am comunicat că am o chestiune importantă de discutat cu Domnul Președinte și aș dori să-l aștept. Pe la orele zece seara, văzând că nu mai vine, l-am rugat pe Dinopol să-i predea primului-ministru scrisoarea mea de demisie. Când a citit-o a îngălbenit.

- Domnule Sima, dar nu se poate. Ar fi o grea lovitură pentru guvernul format. Vă rog să așteptați să vină Dl. Gigurtu. Trebuie să sosească dintr-un moment într-altul. Sunt sigur că după discuția cu el, vă veți retrage demisia. Nu se poate. D-l Gigurtu este un mare admirator al Legiunii și pune mare preț pe colaborarea D-voastră.

M-am scuzat că nu mai pot să aștept, că am o altă întâlnire. I-am lăsat demisia în mână și am plecat.

• Horia Sima, *Sfârșitul unei domnii sângeroase*, „Pagini din istoria Gărzii de Fier", Editura Gordian, Timișoara, 1995, p. 153-154.

230. **1940 iulie 8, București**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre demisia lui Horia Sima din guvern.

Luni, 8 iulie. Primul incident de guvern: Horia Sima și-a dat demisia motivând-o pe neluare de măsuri energice naționaliste (alias, antisemite) și că nu vrea să participe la mutilarea țării. De fapt este un ambițios care nu-i mulțumit de locul lui în guvern. Am indicat lui Gigurtu că demisia trebuie primită și el înlocuit printr-un alt gardist, de pildă Budișteanu, de care toți vorbesc mult de bine.

• Carol al II-lea, regele României, *Însemnări zilnice*, vol. III, *15 septembrie 1939 - 7 septembrie 1940*, Ediție Nicolae Rauș, Editura Scripta, București, 1998, p. 240.

231. **1940 august 7, București**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre solicitarea lui Horia Sima de a se încredința conducerea guvernului Mișcării Legionare.

După-amiaza a fost teribilă, căci, timp de 2 ore, am discutat în pustiu cu o delegațiune a foștilor gardiști, în cap cu Sima, din care făceau parte Mironovici, Corneliu Georgescu și profesorul Brăileanu. Sima a început să vorbească tacticos și cu mari spații între vorbe. Îmi amintește Memoriul său și audiența în care îmi expunea cauzele demisiei din Guvern. Cere să n-o iau ca o manifestație împotriva mea, căci la legionari legătura cu mine e o axiomă. Această demisie este un semnal de alarmă, căci Guvernul actual nu face față situației și nu vreau să fie acuzați mai târziu că n-au avut curajul să spună adevărul. Este un semn de dragoste și de supunere. Vrea să arate starea de lucruri așa cum este. Nu este vorba de a fi pro sau contra cesiunii de teritoriu, dar națiunea trebuie să fie în stare de luptă morală pentru apărarea fruntariilor. Pentru el, problema externă este una internă și de mai multe ori a revenit asupra acestui punct. Conducătorii trebuie să aibă încrederea țării spre a putea câștiga maximum și cei actuali nu o au. Guvernul este lipsit de omogenitate, ceea ce este o primejdie gravă. Ca probă, chestia evreiască, care se rezolvă lăsându-le posibilitatea de a sabota Statul printr-o acțiune economică dăunătoare lui. În această privință, pricepe că nu pot fi eliminați de îndată, dar trebuie puși sub control. Pe urmă, combaterea comunismului nu se poate face eficace prin mijloace polițienești, ci numai prin rezolvarea problemei muncitorești, dându-le un mai bun standard de

viață. Revendicările teritoriale ale vecinilor impuse de Axă, cu greu se pot primi de țară. Națiia, demoralizându-se din această cauză, merge spre bolșevizarea ei, deci către dezagregarea României. Dacă Guvernul ar avea încrederea țării, toate s-ar putea înghiți. Cea mai egoistă soluție pentru ei ar fi să aștepte să treacă criza, căci răspunderea e așa de mare încât nimeni n-are dorința personală de a fi la cârmă. Ei n-ar putea să participe decât în condițiuni care să salveze țara. Trebuie o schimbare de concepție în viața Statului nostru, adică ceea ce s-a întemeiat pe forță să fie clădit pe asentimentul general. Să nu ne considerăm națiunea opusă Statului, aceste două noțiuni trebuie să fie o entitate unică. Schimbarea de sistem trebuie să garanteze viața națiunii române și să facă o strânsă legătură între ea și Coroană.

Schimbarea nu se poate face decât prin generația tânără. Mișcarea Legionară este chemată să dea trup și suflet noii alcătuiri. Dacă se încearcă să se salveze ceva din vechea mentalitate, n-ar da decât ceva hibrid. Forma de stat totalitar este și a lor, ei sunt chemați s-o aducă la îndeplinire. Acuzația că n-au experiență nu importă, căci esențialul este sufletul și voința. Pentru tehnică sunt mii de oameni care să-și dea concursul, dacă în cap ar fi un guvern de mare încredere. Să se dea libertate națiunii și tinerei generații. Ei au viziunea imperialistă a viitorului țării, care nu se poate rezolva decât prin mine.

Întrebând, pe urmă, pe ceilalți dacă au ceva de spus, au răspuns că sunt în totul de acord cu cele expuse de Sima. Am pus câteva întrebări ca să clarific cele spuse, la care Sima a răspuns că prin schimbare de sistem înțelege ca viitorul guvern să aibă libertatea de a-și realiza programul. La întrebarea mea, în ce fel se pun piedici la realizarea programului, a răspuns prostii, fără a preciza nimic. Pe urmă, a adăugat că atmosfera este apăsătoare pentru tineret, trebuie o schimbare sufletească și lăsată libertatea ei de a se manifesta și dacă nu s-a manifestat este de teama aparatului de Stat. A fost întrebat de ce nu se încadrează și de ce nu lucrează în „P[artidul] N[ațiunii]", care a fost transformat tocmai pentru a le da această putință. Răspunsul a fost că nu pot lucra cu cadre vechi și că nu le convine caracterul ei de obligațiune.

Pe urmă, Corneliu Georgescu a adăugat că idealul lor este regele și sunt hotărâți de a sta zid împrejurul meu. Nu pot publica nimica în „România", căci acest ziar a fost dușmanul lor. Cere să se ierte și restul de condamnați. De fapt, cere reabilitarea morților, bazându-se pe vorbele nechibzuite ale patriarhului Nicodim la parastas, care i-a făcut martiri ai credinței.

Concluzia lui Horia Sima este că partidul să fie legionar și cu regele legionarilor. I-am răspuns că sunt Regele Românilor.

În aceasta întrevedere, am fost destul de dur cu ei, spunându-le că am contat pe cuvântul lor că vor veni să lucreze și că, cu mare părere de rău, constat că nu pot conta pe cuvântul lor. Am mai făcut apel la sufletul lor ca în aceste momente grele pentru țară să aibă destul patriotism să facă un sacrificiu și să colaboreze și ei la noua alcătuire. Am impresia că a fost în zadar, mai ales când am adăugat că ar fi trist pentru țară, pentru ei și pentru mine să revenim la situația de acum 2 ani. Eu sunt păzitorul acestei țări și ordinea se va menține cu orice preț.

• Carol al II-lea, regele României, *Însemnări zilnice*, vol. III, *15 septembrie 1939 - 7 septembrie 1940*, Ediție Nicolae Rauș, Editura Scripta, București, 1998, p. 268-270.

232. **1940 august 8, Bucureşti**. Decret-lege privitor la starea juridică a locuitorilor evrei din România.

Decret-lege

privitor la starea juridică a locuitorilor evrei din România

Art. 1. Situaţia juridică a evreilor este statornicită în condiţiile acestui decret cu putere de lege.

Art. 2. Sunt socotiţi evrei în înţelesul acestui decret cu putere de lege:

a) cei de religie mozaică;

b) cei născuţi din părinţi de religie mozaică;

c) creştinii născuţi din religie mozaică nebotezaţi;

d) creştinii născuţi din mamă creştină şi tată de religie mozaică, nebotezat;

e) cei născuţi din mamă de religie mozaică, afară din căsătorie;

f) femeile intrând în alineatele premergătoare, căsătorite cu creştini, dacă au trecut la creştinism cel mai târziu un an înainte de înfiinţarea Partidului Naţiunii;

g) evrei de sânge, atei, sunt socotiţi evrei în sensul acestui decret cu putere de lege.

Trecerea la creştinism a celor de religie mozaică, după punerea în aplicare a decretului, nu schimbă calitatea de evreu, astfel cum este statornicită de acest decret cu putere de lege.

Cei ce fac parte, la publicarea prezentului decret cu putere de lege, din comunităţile religioase evreieşti sunt socotiţi de religie mozaică.

Art. 3. Evreii se împart, în ceea ce priveşte starea lor juridică, în trei categorii, numite în acest decret cu putere de lege: categoria I, categoria a II-a şi categoria a III-a.

Art. 4. Categoria I este alcătuită din evreii veniţi în România după 30 decembrie 1918.

Art. 5. Categoria a II-a în înţelesul acestui decret cu putere de lege este alcătuită din:

a) cei ce au căpătat naturalizarea, prin lege individuală sau dispoziţiune legală, până la 30 decembrie 1918;

b) cei ce au căpătat naturalizarea, în mod colectiv, în temeiul art. 7, partea 2, lit. c din Constituţia modificată la 1879, servind ţara sub drapel în timpul războiului pentru Independenţă;

c) cei ce, locuind în Dobrogea, au dobândit naturalizarea în temeiul art. 133, adiţional al Constituţiei din 1879, art. 4 al legii din 9 martie 1880, în temeiul legilor din 19 aprilie 1909, 14 aprilie 1910 şi 3 martie 1912;

d) cei ce au luptat în linia de foc, în războaiele României, pentru România, cu excepţia celor căzuţi, individual, prizonieri, celor dispăruţi sau trecuţi în teritoriul ocupat;

e) cei răniţi, decoraţi, citaţi cu ordin pentru acte de bravură în timpul războiului;

f) urmaşii celor morţi în războaiele României şi urmaşii celor cuprinşi în alineatele precedente.

Art. 6. Categoria a III-a este alcătuită din evreii care nu fac parte din categoriile I şi a II-a.

Art. 7. Evreii prevăzuţi în categoriile I şi a II-a nu pot fi:

a) funcţionari publici, de orice fel, cu şi fără salariu şi colaboratori direcţi la activitatea serviciilor publice;

b) membrii în profesiunile care au, prin natura lor, legătură directă cu autorităţile publice, avocaţi, experţi şi alte îndeletniciri asemănătoare;

c) membrii în consiliile de administraţie ale întreprinderilor de orice natură, publice şi particulare;

d) comercianţi în comunele rurale;

e) comercianţi de băuturi alcoolice şi deţinători de monopoluri, cu orice titlu;

f) tutori sau curatori ai incapabililor ce sunt de religie creştină;

g) militari;

h) exploatatori sau închiriatori de cinematografe, editori de cărţi, ziare şi reviste româneşti, colportori de imprimate româneşti şi deţinătorii oricăror mijloace de propagandă naţională românească;

i) conducători, membri şi judecători în asociaţiile sportive naţionale;

j) oameni de serviciu în instituţiile publice.

Art. 8. Evreii prevăzuţi în categoria I vor putea exercita îndeletnicirile şi profesiunile libere în limitele ce se vor arăta printr-un jurnal al Consiliului de Miniştri. Aceştia nu pot candida şi nu pot fi aleşi în consiliile şi comitetele conducătoare ale îndeletnicirilor şi profesiunilor libere organizate prin legi.

Evreii prevăzuţi în categoria a III-a pot să practice orice îndeletniciri, profesiuni şi activităţi, în afară de excepţiile acestui decret cu putere de lege, pentru această categorie, prevăzute în art. 7, 10, 11, 13.

Art. 9. Drepturile, legalmente dobândite, ale evreilor din categoria a II-a se mentin, cu excepţiile cuprinse în art. 11 şi 13. Cei care nu sunt funcţionari publici la data publicării decretului nu pot dobândi în viitor vreo funcţiune publică.

Art. 10. Obligaţiunile militare, fiind obligaţiuni de onoare, se transformă, în virtutea acestui decret cu putere de lege, pentru evreii din România din categoriile I şi a III-a, fie în obligaţiune fiscală statornicită în limitele ce se vor reglementa după puterile materiale ale fiecărui evreu şi după consideraţiunea dacă a făcut sau nu serviciul militar, fie în obligaţiune de muncă potrivit nevoilor statului şi instituţiilor publice, la muncile de interes obştesc, după capacitatea şi situaţia fiecăruia.

Evreii din categoria a II-a nu pot fi militari de carieră.

Ministerul Apărării Naţionale este autorizat să dezvolte aceste norme de ordine publică şi să statornicească condiţiile aplicării lor, printr-un regulament de administraţie publică generală. Ministerul de Finanţe va stabili condiţiile de aplicare ale obligaţiunii fiscale.

Art. 11. Evreii aparţinând oricărei categorii nu pot dobândi proprietăţi rurale în România.

Evreii aparţinând oricărei categorii pot vinde proprietăţile lor rurale românilor de sânge, cu exercitarea dreptului de preempţiune pentru Ministerul Agriculturii.

Evreii aparţinând oricărei categorii nu pot dobândi, în viitor, întreprinderi industriale rurale. [...]

Art. 12. Prevederile art. 7, lit. h vor putea fi dezvoltate printr-un regulament de administraţie publică întocmit de ministerele competente.

Art. 13. Se poate ridica atributul puterii părinteşti, asupra copilului său creştin, tatălui evreu, dacă se constată pe cale judecătorească, că acesta dă copilului său creştin o educaţiune potrivnică principiilor religioase sau naţionale.

Instanţa va fi investită prin cererea Ministerului Public.

Art. 14 Evreii din orice categorie nu pot dobândi nume româneşti. Actele de atribuire potrivnice acestei dispoziţiuni sunt nule. Cei ce încearcă să dobândească şi cei ce

vor dobândi nume româneşti se vor pedepsi în condiţiunile acestui decret cu putere de lege.

Art. 15. Dispoziţiuni legale speciale vor reglementa regimul învăţământului primar, secundar, profesional şi superior al evreilor din România, în limitele art. 10 şi 21 din Legea Constituţională de la 27 februarie 1938.

Regimul cultului mozaic rămâne sub protecţia normelor constituţionale şi a legilor de aplicare.

• L. Benjamin (ed.), *Evreii din România între anii 1940-1944*, vol. I. *Legislaţia antievreiască*, Bucureşti, 1993, p. 46-48.

233. **1940 august 22, Bucureşti**. Extras din Raportul informativ al Direcţiunii Generale a Poliţiei privind legăturile Mişcării Legionare cu Germania.

Raport informativ

Horia Sima s-a prezentat la Legaţia Germană, unde a avut convorbiri cu dl. Fabricius şi von Ritgen, cărora le-a spus că legionarii au asigurat în guvernul Gigurtu 5 portofolii, însă refuză să colaboreze cu celelalte elemente ale Cabinetului şi le-a cerut concursul pentru ca să fie sprijinit spre a alcătui un guvern pur legionar.

La întrebarea d-lor Fabricius şi von Ritgen, dacă legionarii au un program amănunţit de guvernare, [Horia Sima] a răspuns că nu.

Fabricius a spus lui Sima că este nevoie să se unească toate fracţiunile naţionaliste şi să alcătuiască un program amănunţit care să cuprindă problemele economice, financiare, agrare, fiindcă niciodată în haosul în care se găseşte astăzi Mişcarea Legionară şi naţionalistă din România, n-ar avea concursul Berlinului.

Horia Sima a recunoscut că legionarilor le lipseşte un program de guvernare, din cauza dezbinărilor dintre conducători.

• DANIC, Fond Direcţia Generală a Poliţiei, dosar nr. 34/1940, f. 216.

234. **1940 august 28, Bucureşti**. Raport informativ al Direcţiunii Generale a Poliţiei privind opiniile membrilor Mişcării Legionare despre Cercului Cultural-Naţional „România Liberă" condus de Gheorghe Tâslăuanu.

Raport informativ

Constituirea Cercului Cultural-Naţional „România Liberă", sub preşedinţia lui Gheorghe Tâslăuanu, cu menirea de a activa pentru păstrarea, în sufletul românilor, a credinţei că România va recăpăta pământurile răpite, revenind la vechile hotare.

Spiritul care va însufleţi membrii cercului şi va inspira metoda de organizare şi propagandă va fi cel legionar.

Nu va fi păstrată nici o legătură cu organizaţia legionară condusă de Horia Sima, considerat duşman al regelui.

În cercurile studenţeşti şi ale medicilor legionari se comentează că propaganda prin presă dusă de Gh. Tâslăuanu, în ziarul „România Liberă", deşi a nemulţumit conducerea Mişcării Legionare, totuşi s-a constatat în ultimul timp că i-a adus servicii reale

prin formarea unui adevărat mit în jurul foştilor conducători, redeşteptarea opiniei publice şi a curentelor favorabile, precum şi refacerea încrederii păturii muncitoreşti şi a foştilor reprezentanţi, care asaltează şi încurajează conducerea organizaţiei asigurându-o de tot concursul lor şi că în urma înfrângerii vechilor sisteme politice, Mişcarea Legionară nu va mai putea fi înlăturată de la conducerii ţării.

• DANIC, Fond Direcţia Generală a Poliţiei, dosar nr. 34/1940, f. 71, 109.

235. **1940 august 31, Bucureşti**. Referatul lui Mihail Moruzov privind punerea la dispoziţia Serviciului Special de Informaţii a lui Horia Sima şi a altor membri ai Mişcării Legionare.

După înapoierea domnului Horia Sima în ţară, în urma unor aranjamente luate faţă de Forul Conducător al statului, s-au ordonat următoarele:

1. Să fie pus în libertate.

2. Să se întreprindă prin elemente foste legionare, indicate de D-sa şi pe răspunderea D-sale, o propagandă în ţară, răspândindu-se formula „Credinţă pentru Rege şi în slujba intereselor Ţării".

În executarea acestui ordin, d-l Horia Sima mi-a prezentat o listă de 11 persoane *din 40 câţi am cerut* [subliniat în textul original, n.ed.], în frunte cu D-sa, pentru a li se clarifica situaţia militară şi a fi puşi în posibilitatea de a executa aceste ordine. Aceştia sunt: Horia Gh. Sima, Augustin Bidianu, Radu Mironovici, Corneliu Georgescu, Ilie Colhon, Mile Lefter, Emil Popa, Constantin Stoicănescu, Seman B. Traian, Simion Lefter, Ion I. Bârsan.

În ceea ce priveşte partea juridică, în legătură cu latura penală, s-a hotărât acordarea amnistiei, ceea ce s-a făcut.

Pentru aranjarea situaţiei militare, Ministerul Apărării Naţionale a ordonat detaşarea acestor elemente la Cabinet şi, apoi, în mod secret, repartizaţi la Serviciul Secret.

La prezentarea în serviciul ordonat, am îndeplinit forma disciplinară, însărcinând cu aceasta pe d-l colonel N. Vlădescu, fără ca personal să vorbesc cu el pentru executarea misiunilor pentru care s-au angajat pe cuvânt de onoare, iar pentru orice abateri vor primi sancţiuni legale.

Paralel cu misiunea de mai sus, acestora li s-a mai dat şi însărcinarea să culeagă informaţii prin legăturile ce au în toate straturile sociale, în ce priveşte propaganda comunistă, teroristă, iredentistă. Rezultatul activităţii lor se află consemnat în alăturatul dosar.

În legătură cu lotul de la Berlin, d-l [M.] Ghelmegeanu mi-a spus că este neapărată nevoie ca să se clarifice situaţia lor. Cum demersurile făcute nu au dat rezultate, cei vizaţi, ezitând a avea contact cu Legaţia noastră din capitala Reichului, s-au exprimat că singurul element în care au încredere este cel militar.

D-l Victor Moldovanu, secretar general, a apelat la d-l colonel [Octav] Vorobchievici, ataşatul nostru militar de la Berlin, care i-a adunat în jurul său şi a reuşit să-i aducă la simţământul de conştiinţă naţională, reuşind să li se schimbe atitudinea, cu excepţia a trei din ei.

Profitând de ocazia venirii în ţară a d-lui colonel Vorobchievici, s-a cerut d-lui Horia Sima să-şi dea părerea ce este de făcut cu grupa separatistă. Consfătuirea a avut loc la d-l general Coroamă. Rezultatul a fost că separaţiştii să fie abandonaţi deocamdată, neprezentând importanţă, căci nici D-sa [Horia Sima] nu-i poate convinge.

În concluzie:

Toată acţiunea s-a executat conform ordinelor primite şi s-a raport locului în drept. Este neînţeles cum dintr-o acţiune ordonată în interes de stat se interpretează şi se

fiac dedacții. O singură explicație poate să fie: ori ne află în fața unei acțiuni de provocare, ori de necunoaștere a realităților. În orice caz, trebuie să se ancheteze cu toată severitatea aceste cazuri, să se dea satisfacții pentru cei nevinovați și să se aplice cele mai severe sancțiuni pentru oricare ar fi vinovatul.

31 august 1940

Director General,
/ss/ Mihail Moruzov

• *Stela Chețiea (ed.), Horia Sima în fața istoriei. Studii și documente*, Editura Jonaxar, București, 1998, p. 205-206.

236. **1940 august 31, București**. Raport informativ al Direcției Generale a Poliției privind orientările din cadrul Mișcării Legionare.

Raport informativ

În cursul nopții au avut loc consfătuiri între fruntașii acestei organizații care apoi au venit pe dl. Maniu pentru a cere sfatul.

Parte din foștii legionari sunt pentru o împotrivire cu armele contra Ungariei și apropiere de Rusia Sovietică, manifestând ostil față de membrii Axei, care ne-au tratat fără nici un sentiment de echitate. Grupul care este de părere să se părăsească puterile Axei se compune din Ilie Gârneață, Radu Mironovici și alții, care au de partea lor foarte mulți legionari. Se spune că aceștia intenționează să ia legătura cu Mihalache și dl. Iuliu Maniu pentru a cere lămuriri în ceea ce privește o eventuală colaborare militară cu Rusia Sovietică.

Altă parte de legionari rămâne la punctul de vedere al fostului conducător, adică alături de Axă care, se spune, cu toată Hotărârea de la Viena, totuși ne va sprijini și, într-un viitor foarte apropiat, vom recâștiga teritoriile pierdute. Această restituire ne-ar reveni în urma unui război care va fi inevitabil între germani și ruși, după prăbușirea Angliei. Totuși, o parte din legionari, care sunt alături de Horia Sima, fără să manifeste o despărțire de Axă, sunt pentru o împotrivire cu orice risc.

• DANIC, Fond Direcția Generală a Poliției, dosar nr. 35/1940, f. 185.

237. **1940 august 31, București**. Raport informativ al Direcțiunii Generale a Poliției privind convorbirile lui Horia Sima cu reprezentanții Legației Germane la București.

Raport informativ

Horia Sima a avut ieri o nouă întrevedere de aproape 2 ore cu Von Ritgen de la Legația Germaniei, stăruind în mod deosebit de a fi sprijinit să i se încredințeze alcătuirea unui guvern legionar, dar nu prezintă nici o garanție la Berlin, așa că va fi nevoie ca legionarii să se impună printr-o mișcare în țară după care Regele îi va chema la guvern.

La despărțirea Horia Sima a spus lui Von Ritgen că va formula programul grupării legionare și va porni la împăcarea cu toate formațiunile naționaliste.

• DANIC, Fond Direcția Generală a Poliției, dosar nr. 35/1940, f. 42.

238. **1940 septembrie 1, București**. „Manifestul revoluției legionare" redactat de Horia Sima.

Manifestul și tipărirea lui

În nopțile de 28 și 29 august am lucrat la redactarea manifestului revoluției legionare. Ziua nu puteam scrie, căci eram ocupat cu alte zeci de treburi. Așa cum m-am înțeles cu Profesorul Codreanu, el trebuia să citească de la Radio Brașov (Bod) o proclamație către țară, în numele său propriu, prin care să ceară poporului să se ridice și să alunge pe tiran. Revoluția trebuia să se desfășoare în două faze: mai întâi eu să fac începutul, cu manifestul semnat de mine; apoi trebuia să intervină Profesorul, pentru ca, cu greutatea numelui său și cu raza de audiție pe care i-o oferea emisiunea de radio, să creeze momentul psihologic favorabil unei răzvrătiri în masă. Actul al doilea era mai important decât primul. Numele de Codreanu, asociat la revoluție, ar fi dat un impuls considerabil acțiunii. Așa cum îmi imaginam procesul revoluționar, ocuparea Postului de Radio Brașov (Bod) și declarațiile Profesorului de la acest post constituiau factorul decisiv al succesului loviturii.

Manifestul conceput de mine nu era o simplă chemare la revoltă, ci un document politic, în care explicam poporului toată lupta Legiunii pentru salvarea Patriei și rațiunea pentru care suntem siliți acum să punem mâna pe arme, ca unicul mijloc pentru a împiedica distrugerea totală a țării:

„Români.

La 5 noiembrie 1936 și la 29 noiembrie 1937, Căpitanul legionarilor, Corneliu Zelea Codreanu, a declarat următoarele:

„Cerem ca Majestatea Voastră să pretindă tuturor celor ce conduc sau își manifestă păreri cu privire la politica externă a României, să declare că răspund cu capul lor pentru directivele pe care și le însușesc. Așteptăm, de asemenea, același gest de mare curaj și cavalerism și din partea Majestății Voastre, în ceea ce privește linia Regală de politică externă a României. În acest mod, în momentul unei eventuale catastrofe, Țara ar recunoaște și cui aparțin răspunderile și natura sancțiunilor. Nu există: Mică Înțelegere, nici Înțelegere Balcanică, nici Liga Națiunilor. Cine crede în aceasta, dovedește că n-a înțeles nimic. Față în față stau numai două lumi. Sub presiunea lor, în clipa războiului, toate combinațiile diplomatice se vor nărui ca niște castele de carton. Țara întreagă trebuie să se cutremure, să se înalțe și să înfrunte pe cei care îi pregătesc moartea. Toți cei ce se găsesc astăzi pe linia destinului și a istoriei naționale, au datoria să ceară și să impună scoaterea politicii românești interne și externe de sub influența și comanda masoneriei, comunismului și iudaismului. Este singura măsură salvatoare pentru viitorul Neamului Românesc".

Rezultatul acestei înalte prevederi a fost cea mai sălbatică prigoană, dezlănțuită împotriva Lui și a tuturor legionarilor: arestări în masă, procese nedrepte, schingiuri, mai de ani de închisoare și sute de morți. O întreagă generație lovită și însângerată. Garda de Fier a plătit cu jertfa sângelui celor mai buni legionari linia de politică externă fixată de Corneliu Zelea Codreanu.

Tot atunci Căpitanul nostru a cerut să se declare solemn de toți acei care dețin răspunderea destinelor țării că vor plăti cu capul toate actele care angajează viitorul neamului nostru. Rezultatul politicii infame, al cărui final nu putea fi decât prăbușirea, a ajuns astăzi la sfârșitul tuturor erorilor; destrămarea internă, izolare externă, iar pământul putriei sfâșiat la Nord și Sud, la Răsărit și la Apus.

Cine este vinovat? Regele a declarat în repetate rânduri că politica externă îi aparţine exclusiv, iar constituţia din 1938 i-a acordat puteri cu amestec direct în viaţa de stat. Toate angajamentele de politică externă din ultimii ani s-au făcut din îndemnul şi cu aprobarea lui.

Mişcarea Legionară a dus o luptă dramatică împotriva lui în ultimii doi ani, considerându-l vinovat de toate nenorocirile îndreptate asupra ţării, după ce această Mişcare a încercat un lung interval de timp să-l convingă să adopte linia naţionalistă de politică externă şi internă.

După arestarea şi eliberarea mea, în faţa gravei ameninţări din afară, am oferit Regelui o ultimă şansă de salvare, cerându-i ca printr-un act unic şi total să facă transferul puterii Gărzii de Fier. Am considerat că interesele supreme ale ţării cereau în aceste vremuri grele o perfectă unitate în interior şi o trecere fără turburări şi pe bază de perfectă sinceritate de la un regim tiranic la un regim Legionar. Mi-am luat angajamentul în schimb să garantez tronul şi dinastia. Se putea realiza un act istoric de mare însemnătate care ne găsea uniţi şi închegaţi în faţa evenimentelor externe care se precipitau. Am acceptat şi anumite situaţii care însemnau o scădere de prestigiu pentru mine şi Mişcarea noastră, tot din dorinţa de a da Regelui posibilitatea să înţeleagă momentul politic şi să se sprijine pe noi.

Nu am fost ascultat. Dimpotrivă, s-a căutat cu mare vrăjmăşie ca Garda de Fier să fie lovită în unitatea ei, compromisă şi măcinată în puterea ei sufletească, iar în politica externă s-a continuat cu aceeaşi linie de echivoc până în ultimele zile, înainte de hotărârea de la Viena, căutându-se punct de sprijin în afară de Axă.

Astăzi când dezastrul ţării e îngrozitor de mare, când puterea statului e fărâmiţată, când un popor întreg nevinovat e zvârlit în cea mai neagră deznădejde, lovit, umilit şi batjocorit, când anarhia cea mai cumplită ne ameninţă, când foametea bate la uşă şi când toată lumea indică pe vinovat, Garda de Fier e silită să părăsească atitudinea ei de largă înţelegere faţă de Rege şi să-i ceară singurul act de patriotism ce i-a mai rămas, singura şi ultima datorie: Să abdice!

E strigătul unanim al ţării. E voinţa totală a unui popor. Orice altă încercare e condamnată pieirii. Agentul masoneriei şi al iudaismului, omul Angliei şi al democraţiilor prăbuşite, autorul dezastrului ţării, să plece de pe tronul României.

Mişcarea Legionară e gata să-şi asume răspunderea cu colaborarea şi înţelegerea tuturor patrioţilor cinstiţi. Mişcarea Legionară e hotărâtă să asigure continuitatea dinastiei româneşti şi să accepte domnia Voievodului Mihai de Alba Iulia. Mişcarea Legionară face apel la întreg aparatul de Stat să-şi dovedească sentimentele naţionaliste şi să se asocieze Gărzii de Fier, să nu opună nici un fel de rezistenţă pentru că nu are a se teme de nici un fel de rezistenţă, pentru că nu are a se teme de nici un fel de resentiment. Mişcarea Legionară îşi exprimă din nou ataşamentul ei profund pentru puterile Axei şi încrederea nezdruncinată în spiritul de dreptate care va prezida la alcătuirea Europei de mâine. Mişcarea Legionară cere sprijinul puterilor Axei în aceste clipe, când tragedia internă ameninţă să rupă echilibrul ţării.

Cu gândul la Căpitanul nostru, la cei morţi şi la cei vii, mergem înainte pe singurul drum ce ne-a mai rămas!

Camarazi,

Hotărârea s-a luat. Victoria e în piepturile noastre. Nici o putere din lume nu ne va împiedica să dăm naţiei liniştea şi dreptatea după care e însetată.

Horia Sima

Manifestul purta data de 1 septembrie, pentru că în această zi, duminică, 1 septembrie 1940, ora 9 seara, era prevăzut iniţial să se dezlănţuiască atacul. Din motive pe care le voi explica în continuare, a fost amânată data pentru marţi 3 septembrie, ora 9 seara.

Manifestul trebuia tipărit. Bătut la maşină şi multiplicat, şi-ar fi pierdut mult din efect. Problema a rezolvat-o Nae Mazilescu, student din Romanaţi, pe care l-am cunoscut în prigoana din 1938, când conducea studenţimea legionară din Bucureşti. El se împrietenise cu familia unui tipograf, care se nimerise a fi şi simpatizant al Mişcării. Acesta avea o mică întreprindere într-o mahala a Capitalei, adică tocmai ceea ce ne trebuia nouă. Tipograful şi-a luat angajamentul să culeagă textul noaptea, când lucrătorii erau plecaţi şi tot noaptea să-l tragă, pentru a asigura secretul imprimării. Sâmbătă dimineaţa aveam stocul la dispoziţie. Din 2.000 de exemplare câte am comandat, jumătate au rămas în Capitală, iar restul au fost trimise în provincie.

- Horia Sima, *Sfârşitul unei domnii sângeroase*, „Pagini din istoria Gărzii de Fier", Editura Gordian, Timişoara, 1995, p. 206-208.

239. 1940 septembrie 1, Bucureşti. Însemnările lui Valer Pop cu privire la condiţiile prăbuşirii regimului lui Carol al II-lea.

Arbitrajul de la Viena a produs în opinia publică a ţării efectul unui trăsnet din senin. Pierderea unei treimi a Transilvaniei, fără nici un corectiv, a fost o brutală trezire la realitatea crudă, neaşteptată. Dacă cedarea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord a zdruncinat regimul politic din România, pierderea Ardealului de Nord l-a zguduit din temelie, condamnându-l iremediabil. După acceptarea ultimatumului sovietic, prin schimbarea guvernului s-au mai putut salva aparenţele şi temporiza deznodământul, după arbitrajul de la Viena era învederat însă că, de astă dată era în joc însăşi Coroana, regele Carol al II-lea.

Prin introducerea dictaturii regale în primăvara anului 1938, regele Carol al II-lea a luat în mână, personal şi făţiş, guvernarea României, asumându-şi întreaga răspundere la care, la început, cel puţin, nu a voit, iar mai pe urmă nu a reuşit să-şi asocieze pe nimeni, în mod real. Frontul Renaşterii Naţionale, cu uniforme şi milioane de adeziuni, a fost numai o formulă factice, fără consistenţă. Adeziunile au fost numai atitudini de oportunitate, lipsite de convingere. Exponenţii vechilor partide democratice au rămas pe dinafară, dedându-se la început la acţiuni de criticism şi subminare a regimului politic. Elementele naţionaliste cu fost ţinute la distanţă, urmărite şi persecutate. Exponenţii noului regim nu aveau nici o convingere, nici o credinţă, ci erau stăpâniţi de ambiţii personale de parvenire cu orice preţ [...].

A doua zi după Arbitrajul de la Viena, deci a pierderii Ardealului de Nord, Maniu, Brătienii, naţional-ţărăniştii şi naţional-liberalii bătrâni, Stelian Popescu, credeau că a sosit momentul pentru lichidarea definitivă a tuturor vechilor socoteli cu regele Carol II şi erau categoric pentru detronare: Mişcarea Legionară era în pragul rupturii cu Suveranul. Armata însăşi – în urma retragerilor umilitoare – era puternic clătinată în credinţa către Suveran. Ţara îndurerată şi sfâşiată clocotea toată de revoltă şi mânie: manifestaţii zgomotoase împotriva regelui personal se produseseră în diferite oraşe, mai ales la Cluj şi în restul Transilvaniei. Situaţia era extrem de critică: criza monarhică împreunată cu perspectiva de război civil bătea la poartă, iar anarhia ameninţătoare punea din nou în joc existenţa ţării. Numai hotărâri şi măsuri imediate şi eroice puteau salva situaţia.

- Valer Pop, *Amintiri politice*, Editura Vestala, Bucureşti, 1995, p. 99-101.

240. **1940 septembrie 2-5, Bucureşti**. Însemnările regelui Carol al II-lea despre evenimentele acelor zile.

Luni, 2 septembrie. [...] S-au făcut schimbări la poliție, unde s-a constatat că Moruzov și Nicki Ștefănescu susțineau pe legionari și, în special pe Horia Sima. Au fost ambii remiși la Marele Stat Major. După-masă am avut în audiență pe Valer Pop, care este extrem de îngrijorat de situație. Valul de nemulțumire împotriva mea crește vertiginos, zice el, chiar în armată. După el, chestiunea prezintă o deosebită gravitate, căci ura se îndreaptă împotriva mea. Maniu, în primul rând, și alții, cer plecarea mea. Trebuie, zice el, cât mai repede o schimbare de guvern. Va trebui găsit cineva cu prestigiu și autoritate, cum ar fi, după părea lui, generalul Antonescu. Am rămas uimit de această propunere. Voi putea oare, avea încredere în el? Trebuie să mărturisesc că m-a pus foarte pe gânduri.

Marți, 3 septembrie. Dimineața, cu totul nedormit, am avut miniștri. Cel dintâi, Gomoiu, cu mărunțișuri, pe urmă Gruia, cu mai multe proiecte de legi. A urmat Manoilescu, care n-avea nici el nimica deosebit, afară de cererea trimisă Germaniei pentru o misiune de instrucție pentru Armată.

După-amiază, am lucrat la ale mele. Pe urmă, a venit Urdăreanu să-mi vorbească de situație. Crede, cum, din nenorocire, este și impresia mea, că Gigurtu nu este stăpân pe situație. Aș fi dorit să țin acest guvern cât mai mult, dar trebuie să ne gândim serios la un înlocuitor. A fost, din nou, Valer Pop la el. Cu toate că zice că această părere este independentă de vizită, totuși a fost adânc impresionat de ea.

După această convorbire, s-a întâmplat un fapt grav. A avut loc o agresiune asupra sergentului de la poarta Palatului. Mai mulți indivizi l-au atacat și unul a tras, rănindu-l în abdomen. De altfel, agresorul a și fost doborât. În același timp, a avut loc un atac la Telefoane, unde s-a stricat colectorul, și unul la Radio, unde și acolo s-a produs o scurtă întrerupere, jandarmul din post fiind omorât.

Au mai fost răzvrătiri la Constanța și Brașov, unde autoritățile au fost atacate și unele localuri ocupate. Ar fi fost morți și răniți. La Timișoara, a fost și acolo un incident între șvabi și români. După câte se pot desluși din aceste incidente, este o încercare de puci din partea Gărzii de Fier, ce vrea să-și realizeze dorințele prin forță. De la Palat se aud focuri de pistol, arme venite din Germania, pocnitura caracteristică a „Mauser"-ului. Situația devine gravă, așa că trebuie reacționat. Gigurtu e prea slab, iar Popescu David n-are energia de care se lăudase. Parcă îi e frică de a acționa, mai ales împotriva Gărzii de Fier.

Propunerea de a face apel la Antonescu ia corp, mai ales la Urdăreanu, care e gata de a proceda la schimb. Eu sunt încă foarte îndoit asupra persoanei lui. Până ieri în domiciliul forțat la Bistrița, care va fi atitudinea, care va fi loialitatea lui față de mine? Raporturi bune are cu Garda de Fier, cu Dinu Brătianu și cu Maniu. Acesta este un avantaj. Înainte de a face un pas definitiv, am pus pe Urdăreanu să-l întrebe pe generalul [Gheorghe] Mihail ce părere are asupra acestei eventualități. Răspunsul lui a fost clar, că nu-l iubește, dar că consideră că este un soldat și că nu poate trăda. Această părere a fost ultima picătură: care a făcut să iau hotărârea.

Acuma alt bucluc: persoana în chestie trebuie găsită. Din cauza turburărilor, el rămâne ascuns. Cu multă greutate și concursul lui Valer Pop, [Antonescu] a putut fi găsit. A avut întâi o conversație cu Urdăreanu, în care a făcut rezerve și, mai ales, a spus că nu poate lua așa o răspundere dacă n-are coatele libere.

L-am văzut și eu și l-am rugat să primească a forma guvernul. După oareșicare discuții, și-a rezervat răspunsul. I-am spus că acest răspuns este urgent, căci ordinea trebuie restabilită.

Singura persoană care nu e deloc mulțumită de desfășurarea evenimentelor este Duduia, care consideră că se face un pas greșit și că nu va fi bine. Nu are încredere în credința lui.

Miercuri, 4. Joi, 5 septembrie. Aceste două zile tragice, care au dat complet dreptate îndoielilor Duduii, au fost așa de pline încât n-am putut scrie în fiece seară, în 48 de ore. Toată situația mea este răsturnată și iată că din nou trebuie să iau drumul amar al pribegiei.

Miercuri, mai întâi îl văd pe Gigurtu, care, cum intră la mine în birou, îmi spune: „Știu de ce este vorba. Credeți că nu putem stăpâni situația, deci ați făcut apel la Antonescu. Nici el nu va putea face mult!"

Pe urmă, pe la miazăzi, Antonescu a depus legiuitul jurământ. După terminarea acestuia, s-a întors către mine și a spus: „Așa să ajute Dumnezeu Maiestății Voastre și mie!" A plecat, pe urmă, ca să încerce să-și formeze guvernul.

După-amiază, revine. În loc să se îmbunătățească, situația devine din ce în ce mai grea. Manifestațiunile din stradă, în loc de a deveni mai liniștite odată cu numirea lui Antonescu, parcă se întăresc. Gardiștii iau avânt, și el nu reacționează. Întâi, îl vede pe Urdăreanu, la care este și Gigurtu. Acesta vrea să plece, dar îl reține, zicând că, neputând forma guvernul, va mai fi nevoie de el. Vine, pe urmă, să vorbească cu mine. Îmi spune că vizitele ce le-a făcut la prietenii săi, Brătianu și Maniu, n-au dat nici un rezultat, i-au refuzat concursul. Nici la Garda de Fier n-a avut mai mult succes.

• Carol al II-lea, regele României, Însemnări zilnice, vol. III, 1939 – 6 septembrie 1940, Ediție Viorica Moisuc și Nicolae Rauș, Editura Scripta, București, 2003, p. 296-299.

241. **1940 septembrie 2-5, Constanța**. Raportul Curții Marțiale a Corpului II Armată către Inspectoratul General al Justiției Militare cu privire la acțiunile întreprinse la Constanța de membrii Mișcării Legionare pentru înlăturarea regimului carlist.

Nr. 13 1940 luna septembrie ziua 7

Curtea Marțială
către Inspectoratul General al Justiției Militare

Am onoare a vă raporta următoarele:

Asupra evenimentelor petrecute în seara de 3 septembrie 1940 în cuprinsul orașului Constanța constatăm:

În ziua de 2 septembrie a.c. de dimineață au sosit în Garnizoana Constanța, venind de la București, avocatul Predescu Dumitru, sublocotenent de rezervă, concentrat în Regimentul de Transmisiuni din București, însoțit de studentul Eugen Teodorescu, originar din Constanța, care au procedat imediat și în secret la organizarea unei lovituri de stat în orașul Constanța, organizând pe echipe punerea stăpânirii pe obiective și anume: Comandamentul Corpului II Armată; Societatea de Telefoane; Poșta; Prefectura Județului; Inspectoratul de Jandarmi; Legiunea Jandarmi Oraș; Legiunea Jandarmi Județ; Postul T.F.F. Militar; Chestura de Poliție; Cazarma Gardienilor Publici.

Pentru aceasta au organizat echipele pentru fiecare obiectiv, dându-li-se instrucțiunile precise și fixând pentru toți ora 21 când trebuiau atacate simultan obiectivele de mai sus.

Pentru a dispune de armament, muniții și materiale explozibile au luat legătură și cu câțiva ofițeri – cea mai mare parte ofițeri de rezervă, legionari – care aveau misiunile de a ajuta direct și prin prezența lor și a trupei înarmate ce o aveau sub comandă și care trupă trebuia să ocupe împreună cu legionarii obiectivele.

Într-adevăr, sublocotenent de rezervă Predescu Dumitru, însoțit de sublocotenent de rezervă Puiu Traian din Regimentul 13 Artilerie, vine în cazarma Regimentului 34 Infanterie în după amiaza zilei de 3 septembrie 1940, ia contactul cu sublocotenent de rezervă Radu Constantin din Regimentul 34 Infanterie, legionar, cerându-i arme automate, arme și muniții, care să-i fie livrate în apropiere de ora atacului. În aceiași zi, sublocotenent Predescu ia contact și cu sublocotenent de rezervă Jorjoaia, comandantul Companiei de Radio Comandă de la reședința Regimentului 9 Călărași Constanța, căruia, de asemenea, îi solicită arme și muniții, pe care acesta le dă. Pe la orele 19, sublocotenent de rezervă Predescu Dumitru revine la Regimentul 34 Infanterie, de astă dată cu o mașină turistă și i se dă de către sublocotenentul de rezervă Radu Constantin, din compania sa, 4 puști-mitralieră Z.B. și zece-cincisprezece arme militare, toate cu muniționile necesare și care au fost îmbarcate în mașină și scoase astfel din cazarmă, fiind duse apoi spre a fi repartizate echipelor. Din cercetările făcute asupra atacului fiecărui obiectiv în parte se constată:

I. *La Comandamentul Corpului 2 Armată*. Sublocotenentul de rezervă Radu Constantin din Regimentul 34 Infanterie adună din companiile II-III și IV din Regimentul 34 Infanterie un număr de 40-50 soldați, cărora le ordonă pe la 19,30-20 să se echipeze, să aibă fiecare arma și muniționile necesare și una pușcă-mitralieră Z.B. și, sub motiv că face un exercițiu de alarmă, iese cu acest pluton din cazarmă, cu direcția la Corpul II Armată. Acest pluton este însoțit și de sublocotenent de rezervă Puiu Traian din Regimentul 13 Artilerie. Ajunși la poarta Corpului II Armată intră cu toții în formație pe poartă și se opresc la ușa de intrare, ieșind tocmai atunci ofițeri din comandament, D-l. colonel Leonida, șeful de stat major, este întâmpinat de sublocotenent de rezervă Puiu Traian care, în fața trupei, i se adresează că din acel moment Țara este sub comanda D-lui. general Antonescu și a unui guvern provizoriu legionar, că orașul e ocupat de trupe combinate cu legionari și că D-sa să oprească orice intervenție pentru zădărnicirea loviturii de stat, căci s-ar provoca vărsări inutile de sânge. ,Sublocotenent de rezervă Puiu Traian și Radu Constantin au fost reținuți în comandament pentru cercetări. De asemenea, a fost reținut pentru cercetări și sublocotenent de rezervă Posteucă Vasile, comandantul Secției 54 Sanitare Constanța, legionar care a intervenit la D-l. șef de stat major tot în sprijinul celor arătate de sublocotenent Puiu Traian. Trupa a fost mai târziu trimisă la cazarmă stabilindu-se că nu a avut nici o cunoștință asupra misiunii. Tot în timpul hotărât pentru atac a sosit de la Mangalia un camion cu 18 soldați marinari înarmați sub comanda Cpt. activ Izbășescu Gheorghe, comandantul Companiei IV Observare Mangalia, care avea aceiași misiune de a ataca Comandamentul, dar, în momentul când li se dăduse ordin de către căpitanul Izbășescu de a se da repede jos din mașină și a lua armele la mână, au fost opriți de căpitan Spiridon Luscan din statul major al C. II. A. Care, cu ajutorul gărzii, au putut să-i facă inofensivi. În rezumat, la acest obiectiv tentativa nu a reușit de la început, însă rezultă că au fost vinovați următorii, reținuți pentru cercetări: căpitan Izbășescu Gheorghe, sublocotenent Puiu Traian, sublocotenent de rezervă Radu Constantin, sublocotenent de rezervă Posteucă Vasile, care a intervenit pe lângă D-l. colonel Dinu de a se supune celor cerute de sublocotenent de rezervă Puiu Traian. Nu s-au tras focuri de armă, deci nu a fost rănit sau omorât nimeni.

II. *La Societatea de Telefoane*. Sublocotenent de rezervă Jorjoaia Mihail, șeful Plutonului Radio, comandant legionar, în viața civilă atașat tehnic la Societatea de Telefoane București, a primit de la sublocotenent de rezervă Puiu Traian și inginer Traian Boeru misiunea de a pune stăpânire pe Societatea de Telefoane Constanța în care scop a adus trei arme în afară de cele ale soldaților de sub comanda sa ce făceau serviciul la telefoane. La ora 9 seara, sublocotenent Jorjoaia și un elev plutonier neidentificat și echipa formată de legionari și soldați au pus stăpânire pe centrala telefonică și sub amenințarea armelor au sechestrat personalul societății într-o cameră la subsol. Au întrerupt apoi toate legăturile telefonice. După circa o oră a sosit la Societatea de Telefoane căpitan Ghezza Eduard, comandantul Companiei III Observare din Detașamentul Maritim No. 2, care cu ajutorul trupei sale de marină a restabilit situația, făcându-se iarăși legăturile telefonice. Au fost prinși și reținuți pentru cercetări, fiind vinovați numai sublocotenent de rezervă Jorjoaia Mihail și legionarul Neață Ioan. S-au tras cu această situație focuri de armă și s-au aruncat petarde, dar nu au fost răniți sau morți.

III. *La Poștă*. Oficiul poștal fiind situat în apropiere de Societatea de Telefoane, tot sublocotenent de rezervă Jorjoaia Mihail, însoțit de un alt sublocotenent neidentificat, doi plutonieri neidentificați și un grup de legionari, din care câțiva îmbrăcați militari, cu toți înarmați au pătruns la ora fixată prin două părți în oficiul poștal, după ce au dezarmat și rănit pe soldatul santinelă Căluș Toader, au ordonat funcționarilor și publicului să ridice mâinile în sus, după care au fost percheziționați. După circa o oră, căpitan Ghezza Eduard, comandantul Companiei 3 Observare din Detașamentul Maritim no. 2, cu ajutorul trupei sale de marină sosește la poștă și face ordine, arestând și trimițând la Cornenduirea Pieței un număr de 14 legionari din cei care puseseră stăpânire pe poștă. S-au tras numeroase focuri de armă din ambele părți. Din cercetări s-a constatat că legionarul Cavache Ilie a tras asupra căpitanului Ghezza Eduard foc de armă, fără a-l nimeri. Trăgându-se de către soldații marinari, a căzut rănit grav legionarul Cavache Ilie, care, transportat către Spitalul Militar, a decedat. Recapitulând, rezultă că în urma atacului au fost: un mort – legionarul Cavache Ilie și răniți: fruntașul Ionescu Nicolae din Marină și soldatul santinelă Căluș Ilie și legionarii Calancea Victor și Ioan Ceară. Au fost ridicați și reținuți pentru cercetări, fiind vinovați, un număr de 12 legionari: Gh. Badea, Gh. Zdru, Ciobanu Dumitru, Constantin Buta, Chiriazi Nicolae, Sotir Mușu, Ioan Ionescu, Juguleanu Dumitru, Hristu Deacu, Costea Sărăcianu, Stanic Ioan și Zisu Dumitru, în afară de legionarii răniți internați sub pază, arătați mai sus-Calancea Victor și Ioan Ceară.

IV. *La Prefectura Județului*. Echipa însărcinată să atace Prefectura Jud. Constanța, conform planului întocmit, s-a strâns înainte de orele 21 în seara de 3 septembrie 1940, după cum fusese chemată de legionarul Gheorghiu Virgil, în parcul C.F.R. din fața gării Constanța. Aci legionarul Gheorghiu Virgil, student, împreună cu un legionar neidentificat, a împărțit celor prezenți revolvere, baionete și petarde. La ora fixată s-a atacat Prefectura prin dezarmarea santinelelor de la intrare. Înăuntru apoi au dezarmat un gardian public și câteva santinele pe care i-au legat, făcând uz de petarde. Funcționarii puțini găsiți încă la serviciu au fost sechestrați în birouri. Sosind armata s-a înconjurat Prefectura și s-au făcut somațiile de predare. S-au tras focuri de armă de o parte și de alta până a intervenit o înțelegere între maiorul Ionescu Constantin din Regimentul 34 Infanterie, asistat de căpitan de marină Ghezza Eduard și legionarii aflați în interior care au declarat că s-au predat la orele 6 dimineața, ceea ce s-a și întâmplat. Nu a fost nimeni mort sau rănit. Au fost reținuți și supuși cercetărilor, fiind vinovați, un număr de 15 legionari și anume: Virgil Gheorghiu, sublocotenent de rezervă Bitaracu Zisu, Papanace Gheorghe, Stănescu Ovidiu, Caramișiu Gh., Vlădoianu Liviu, Gachi Gh., Savof Dumitru, Voica Decebal, Țuțuianu Ovidiu, Mârza Veniamin, Ciovică Pompiliu, Bulgărea Mircea, Achile Gulea și Adamiciu Ioan.

V. *La Inspectoratul de Poliție*. Echipa de legionari ce urma a ataca Inspectoratul de Poliție Constanța a fost formată de studentul Teodorescu Eugen și adunată în parcul din fața gării, alții la o cârciumă din Obor. Armele și muniționile s-au împărțit de legionarul Gheorghiu Ioan care a avut comanda echipei ajutat de legionarul Ardeleanu Costică. La orele 9 seara, echipa a pătruns în frunte cu Ardeleanu Costică pe scările Inspectoratului de poliție din str. Ștefan cel Mare, după ce au dezarmat gardianul public și soldatul jandarm ce erau de pază. Ajunși sus, au găsit într-o cameră pe plutonier jandarm Manolache Panait și pe comisa-

rul Teodoru. Aceştia opunându-se, legionarul Ardeleanu a tras cu revolverul asupra plutonierului jandarm Manolache Panait, omorându-l pe loc. În urma focurilor de armă schimbate, legionarul Ardeleanu a căzut şi el rănit mortal, iar comisarul Teodoru grav rănit. Soldaţii jandarmi au fost apoi dezarmaţi. Pentru mai târziu şeful serv. siguranţei Constanţa, Nicolau Constantin, venind la inspectorat a încercat să se suie sus, dar a fost rănit cu un foc de armă de legionarii aflaţi în interiorul inspectoratului şi căzând jos pe scări şi-a fracturat piciorul drept. Focuri de armă au continuat între legionari şi trupele ce înconjurau clădirea până la orele unu noaptea, când în urma propunerilor făcute de maiorul de jandarmi Metz, au încetat, legionarii rămânând în clădire până la orele 6 dimineaţa, când s-au predat autorităţilor militare. Au fost ridicaţi şi reţinuţi pentru cercetări un număr de 11 legionari şi anume: Gheorghiu Ioan, Buştiuc Ioan, Cauciuc Ştefan, Nartea I. Vasile, Cap. Tr. Teodorescu Mihai, Oprea Tănase, Gh. Mihai Mitruş, Teodorescu Benone, Serg. Tr. Frâncu Stoica, Oprea Gh. şi Zdru Nicolae. Morţi: 1. Jandarm plutonier Panait Manolache; 2. Costică Ardeleanu, legionar. Răniţi: 1. Nicolau Constantin, şef serviciu Siguranţă; 2. Comisar Teodoru Cezar.

VI. *Legiunea de Jandarmi Constanţa Oraş*. Echipa de legionari ce a avut misiunea să atace Legiunea Mobilă Constanţa s-au strâns în seara zilei de 3 sept. 1940 la oborul de cereale Constanţa, în locuinţa lui Chircu Atanase, cu care au pornit la atac. Au dezarmat în poartă santinela şi apoi au dezarmat şi imobilizat jandarmii soldaţi găsiţi în dormitorul din fundul curţii. Au dat foc apoi clădirii principale. Venind după un timp pompierii, aceştia au fost parte din ei sechestraţi în dormitor. Focurile de armă şi de puşcă mitralieră schimbate între legionari şi trupa care sosise şi asediase clădirea Legiunii de Jandarmi au fost numeroase. Au fost ucişi astfel cu focuri de armă solţatul Dobre Costache, jandarmul fruntaş Mihail Nicolae, soldatul Silaghi Pavel, sergentul marinar Bogatov Ioan şi soldatul marinar Vulcan Anghel. În tot acest timp legionarii au venit să prindă un pluton de infanterie ce asedia clădirea, câţiva soldaţi de marină, doi căpitani de la pompieri, un locotenent de pompieri şi câţiva subofiţeri şi trei gardieni publici, pe care i-a băgat în dormitorul trupei culcându-i cu faţa în jos. Cu toate parlamentările, legionarii nu s-au predat decât în ziua de 4 sept. 1940 dimineaţa, la orele 7,45, căpitan de marină Ghezza Eduard, eliberându-se astfel toţi cei reţinuţi şi sechestraţi de legionari în clădirea neincendiată a Legiunii. Au fost prinşi şi reţinuţi pentru cercetări următorii 19 legionari: Chircu Atanase, Moldoveanu Ion, Chinezu Ioan, Bulumete Gh., Tarachiu Radu, Ghiojdeanu Gh., Morărescu Constantin, Varsami Nicolae, Traşcă Ioan, Stoica Stan, Leonida Cuşa, Aristide Cuşa, Popescu Nicolae, Mureşanu Vasile, Gudi Gheorghe, Chircu, Jupea Nicolae, Macovei Ioan şi Cucu Vasile. Din aceştia au fost internaţi în Spitalul Militar ca răniţi Gudi Gheorghe şi Macovei Ioan. În rezumat: au murit 5 subofiţeri şi 4 soldaţi.

VII. *La Legiunea de Jandarmi Judeţ Constanţa*. Concomitent cu celelalte echipe au apărut la ora 9 seara o echipă de legionari la legiunea judeţ. Santinelele simţind, nu au dat voie să intre nimeni în curte. Dându-se alarma, jandarmii s-au aşezat în poziţie de tragere în dosul stâlpilor de zid ce formează împrejmuirea legiunei şi au răspuns cu focuri de armă la focurile deschise de legionari ce erau în stradă şi asediaseră legiunea. Nu au putut pătrunde nici un legionar în curte, împuşcăturile de armă şi puşcă mitralieră ţinând dintr-o parte în alta până la ziuă, în care timp s-au aruncat şi câteva petarde de legionari. Nu s-au putut prinde sau identifica nici un legionar. Au fost răniţi cu focuri de armă jandarmul caporal Mărculescu Ioan, caporalul Iordache Ioan şi soldatul jandarm Eisenbauer I. Iosef, care au fost internaţi la Spitalul Militar. Caporalul Iordache a decedat la 7 septembrie 1940.

VIII. *La postul T.F.F. militar al Marinei Militare*. Fruntaşul Rădulescu Traian din Marina Regală, tot în înţelegere cu legionarii, în executarea planului pentru seara de 3 sept. 1940, se duce la orele 20,30 la staţia T.F.F. şi, după cum mărturiseşte, înarmat fiind, face să nu mai funcţioneze, după cum avea misiunea, postul de telegrafie fără fir al Marinei din Con-

stanţa. Pentru aceasta a demontat dozele electromagnetice şi a distrus cablul armat. A fost apoi reţinut şi cercetat. S-a încercat a se ataca şi Chestura de Poliţie şi cazarma gardienilor, dar efectivele echipelor legionare au fost prea mici, neputând opera absolut nimic. Au fost ridicaţi şi cercetaţi: Nicolae Fronea, Stilu Ştefan şi Gheorghe Cuturicu, toţi trei legionari, care au fost găsiţi în apropiere de aceste obiective, veniţi pentru a acţiona. Au fost în timpul atacurilor în noaptea de 3 spre 4 septembrie 1940 găsiţi pe stradă, în apropiere de obiectivele arătate mai sus, următorii legionari şi simpatizanţi care de asemenea au fost reţinuţi pentru cercetări şi anume: Răceală Ioan, Cristu Cipu, Gheorghe Constantin Balamace, Gavrilenco C., Sino Adalbert, Hapa Stere, Bucşanu Aurel, Ludovic Milea – rănit, Cotardiţă Atanase, Toma N. Ionescu şi Hristu D. Babu. Pe stradă a fost găsit, împuşcat rănit grav, legionarul Caporani Hristu, care, internat în Spitalul Militar, a decedat în aceiaşi zi. Au mai fost răniţi pe stradă şi internaţi în spital legionarii: Babu Hristu, Gudi Gheorghe şi Ludovic Milea, astfel că numărul total al morţilor se ridică la zece, din care trei legionari, iar restul funcţionari, jandarmi şi marinari.

Conform ordinului M.Ap.N. no. 1370 din 5 septembrie 1940, urmat de al C.II. A. no. 36258 din 5 septembrie 1940, toţi cei reţinuţi au fost puşi în libertate imediat după primirea ordinului. Se anexează şi una situaţie numerică.

Procuror Instructor Militar,
Maior Magistrat,
/ss/ Indescifrabil

• ASRI Constanţa, Fond „P", dosar nr. 836, vol. 1, f. 208-216.

242.

1940 septembrie 3-5, Bucureşti. Însemnările lui Nichifor Crainic cu privire la formarea guvernului Antonescu.

Sfâşierea Ardealului a smuls orice suport moral guvernului Gigurtu. Legionarii, încă nedezmeticiţi bine, voiau parcă puterea şi parcă nu ştiau ce vor. După toate semnele, o gură străină îi sfătuia din umbră. Altfel nu-mi explic naiva şi ridicola încercare de lovitură de stat de la 3 septembrie. Horia Sima mă vizita în această vreme, din când în când, la minister sau acasă, unde, aruncându-şi ochii spre bibliotecă, mărturisea că de ani de zile n-a mai citit nimic, deşi era foarte tânăr. Scopul vizitelor acestora era pur informativ. Voia să ştie ce zice Regele despre cererea lor de a li se acorda în guvern mai multe locuri decât aveau. În audienţa de la 3 septembrie vorbisem încă o dată Suveranului despre această chestiune. I-ar fi satisfăcut dacă ar fi avut un pic de încredere în legionari. Dar n-avea. Şi cum putea să aibă el, care patronase masacrele, puşcăriile şi lagărele? În cele din urmă mi-a răspuns că l-ar satisface dacă i-ar vedea mai întâi făcând propagandă pentru cauza Regelui. La ora 4 după-amiază, Horia Sima a venit după răspuns la minister. Când l-a aflat, şi-a pus pălăria pe ochi şi a plecat fără să spună un cuvânt. Seara s-a produs încercarea de lovitură. Există o tehnică precisă a loviturii de stat, din care legionarii, neorganizaţi, fiindcă abia ieşiseră din lagăre şi puşcării, au făcut o biată caricatură. Fără forţă armată, ea nu se poate face, iar legionarii n-o aveau din lipsă de o puternică organizaţie proprie. S-au baricadat la Palatul Telefoanelor în Bucureşti, la Constanţa şi Braşov, iar parodia aceasta voia să fie lovitură de stat. Ea a avut, totuşi, un efect de atmosferă. A dovedit că autoritatea Regelui, de care tremuraseră politicienii, nu mai însemna aproape nimic.

Îngrijorat, Suveranul încredinţează, în ziua de 4 septembrie pe generalul Ion Antonescu cu formarea guvernului. Generalul a fost adus direct de la închisoare, din mănăstirea Bistriţa,

unde fusese trimis chiar de Maiestatea sa, fără știrea guvernului Gigurtu. Gestul dovedea pierderea capului. Lucrurile ce urmează le știu parte de la general, parte de la Stelian Popescu. Ion Antonescu a vrut să formeze noul guvern din liberali și național-țărăniști. Sfetnicii lui au fost în aceste zile Iuliu Maniu, Dinu Brătianu și Stelian Popescu. Ei au făgăduit concurs cu condiția să ceară regelui puteri dictatoriale. Regele, constrâns de atmosfera dictatorială, le-a dat. Decretul regal din 4 septembrie suspendă constituția țării și însărcinează pe generalul Ion Antonescu cu conducerea statului. Autorii morali ai dictaturii antonesciene sunt, astfel, Iuliu Maniu, Dinu Brătianu și Stelian Popescu. Odată obținute puterile supraconstituționale, generalul a discutat din nou cu cei trei formarea guvernului. Ei i-au oferit concursul punând o nouă condiție: generalul să obțină mai întâi abdicarea regelui. Ion Antonescu a sărit în sus, declarând că el e militar și a depus jurământul de credință. Ceilalți au insistat până l-au determinat s-o facă.

În ziua de 5 septembrie dimineața, generalul ne-a convocat pe foștii miniștri la Președinție, rugându-ne să-i dăm concursul până își va forma cabinetul: În seara aceleiași zile s-a produs o nouă manifestație legionară pe Calea Victoriei, cu focuri de revolver, între Teatrul Național și Palat: În timpul ei mă găseam în cabinetul prezidențial din Palatul Cantacuzino, chemat de Ion Antonescu.

Ora 21, seara. Telefonul Prefecturii Poliției îl informa necontenit [pe Antonescu] asupra manifestației. „Arestați-i!" ordona generalul. După o vreme, i s-a comunicat că aresturile Prefecturii gem de lume. „Arestați-i pe o ușă și eliberați-i pe cealaltă!", a ordonat din nou generalul. Atmosfera era făcută pentru a-i smulge abdicarea lui Carol al II-lea. În prezența mea, generalul destituia telefonic capii poliției și armatei, numindu-și oameni de încredere în locul lor. N-a întâmpinat nici o rezistență. [...] În jurul Președinției n-am văzut în noaptea aceea nici poliție, nici forță armată. Clădirea din care porneau ordinele de răsturnare a unui regim era ca și pustie [...].

Are loc un consiliu de miniștri cu fostul cabinet Gigurtu, dar fără acesta, în care Ion Antonescu face o expunere a evenimentelor din cursul nopții și al dimineții. Se felicită că Dumnezeu i-a ajutat să rânduiască totul fără să păteze Tronul cu sânge. Vorbește despre sine la persoana a treia. Despre noul rege se exprimă în termeni nespus de ireverențioși, ca despre o biată făptură creată din mila lui. Hotărăște chemarea în țară a Reginei Mame Elena. [...]

La un moment dat ne-am izbit de o dificultate, și anume: cum să numim calitatea pe care o are generalul Ion Antonescu în viața de stat. Ion V. Gruia îl numise în actele zilei „șeful statului". I-am demonstrat generalului Antonescu că această denumire nu e potrivită, întâi pentru că, având un Rege, ea ar însemna o uzurpare a demnității regale. Al doilea, cum i s-ar adresa lumea generalului? „Șefule?"... [...]. El a găsit că termenul e minunat. Am fost, astfel, nașul acestui Conducător și titlul său, oficializat apoi, a ieșit întâia oară ca atare în instrucțiunile pentru presă, redactate împreună în seara zilei de 6 septembrie 1940.

• Nichifor Crainic, *Zile albe, zile negre. Memorii*, vol. I, București, 1991, p. 322-326.

243. **1940 septembrie 4, București.** Comunicatul Casei Regale cu privire la demisia guvernului Gigurtu și chemarea generalului Ion Antonescu pentru formarea noului cabinet.

1. Majestatea Sa Regele a primit pe dl. Inginer Ion Gigurtu, Președintele Consiliului de Miniștri. Domnia Sa a prezentat Suveranului demisia Guvernului. Demisia a fost primită.

2. Tot în cursul dimineții, Majestatea Sa Regele a primit în audiență pe dl general Ion Antonescu. Domnia Sa a fost însărcinat cu formarea guvernului.

• ANIC, Fond Președinția Consiliului de Miniștri, Registrul Istoric al Conducătorului Statului, 4 septembrie 1940 - 31 decembrie 1940, f. 1.

244. **1940 septembrie 4, București.** Decret-lege privitor la însărcinarea generalului Ion Antonescu cu formarea noului guvern.

Decret-lege nr. 3051

Carol al II-lea,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,
La toți de față și viitori sănătate!
Văzând demisiunea ce ne-a înfățișat-o guvernul Nostru,
Am decretat și decretăm:
Art. I. Această demisie este primită de Noi.
Art. II. Domnul general Ion Antonescu este numit Președinte al Consiliului de Miniștri și se însărcinează cu formarea noului guvern.
Dat în București la 4 septembrie 1940.

CAROL

• „Monitorul Oficial", Nr. 205 din 5 septembrie 1940, p. 5058.

245. **1940 septembrie 4-5, București.** Comunicări radiofonice ale posturilor engleze cu privire la evenimentele din România, receptate la București și traduse de Serviciul Special de Informații.

Postul radiofonic Londra 04.09. ora 7,45. Se anunță din București că, în timp ce M. S. Regele Carol se întreținea cu miniștrii săi, s-au auzit focuri de armă în direcția Palatului Regal.

După o versiune, este vorba despre un individ care a reușit să distragă atenția gărzii și să pătrundă în curtea Palatului, trăgând 7 focuri de revolver în ferestrele Palatului, înainte de a fi arestat de garda Palatului.

După o altă versiune, e vorba de trei indivizi care au reușit să pătrundă în Palat și să tragă. Un individ din aceștia trei a fost omorât iar ceilalți au reușit să împrăștie manifeste.

Postul de radio Daventry 04.09. ora 8,15. Se anunță din București că omul care a tras 7 gloanțe asupra M. S. Regelui a fost arestat. Este vorba de un conducător al Gărzii de Fier, Horia Sima, fost membru al Cabinetului român, din care post a demisionat.

Postul de radio Daventry – emisiune în limba maghiară – 04.09. ora 22,15. Știrile sosite din Ardeal spun că manifestațiile antigermane sunt din ce în ce mai disperate. Ofițerii români vorbesc cu amar despre Germania. Poporul jură în biserici răzbunare, în timp ce trupele române se retrag. Germania ar fi amenințat România că o va ocupa dacă manifestațiile antigermane nu vor înceta. Se spune că dl. Maniu organizează un front de rezistență. Incidentele se întețesc.

Postul de radio Sydney 04.09 ora 22,30. Germania a remis guvernului de la București o notă de protest împotriva manifestațiilor ce vor avea loc în România. În urma acestui lucru, s-a interzis imediat orice manifestare de teamă ca Germania să nu profite de acest lucru, s-a interzis imediat orice manifestare de teamă ca Germania să nu profite de acest lucru drept pretext pentru a ocupa toată România

Postul de radio Daventry 05.09. Agitațiile din România au fost mai serioase decât s-a crezut la început. În Constanța s-au luptat 6 ore. 45 de oameni au fost omorâți. Consulatul italian din Cluj a fost atacat.

• AMR, Fond Secția II Informații, dosar nr. 974, f. 11-12, 25, 148.

246. **1940 septembrie 5, Bucureşti**. Decret-lege pentru suspendarea Constituţiei din 1938 şi dizolvarea Corpurilor Legiuitoare.

Decret-lege nr. 3052

Carol al II-lea,
Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională, Rege al României,
La toţi de faţă şi viitori sănătate!
Văzând starea de extremă necesitate în care se găseşte Ţara,
Am decretat şi decretăm:
Art. 1. Se suspendă Constituţia promulgată la 27 februarie 1938 şi publicată în Monitorul Oficial nr. 48 din 27 februarie 1938.
Art. 2. Corpurile Legiuitoare se dizolvă pe data acestui Decret-Lege.
Art. 3. Preşedintele Consiliului Nostru de Miniştri este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestui decret.
Dat în Bucureşti la 5 septembrie 1940.

CAROL

Preşedintele Consiliului de Miniştri,
General Ion Antonescu

• „Monitorul Oficial", Nr. 205 din 5 septembrie 1940, p. 5058.

247. **1940 septembrie 5, Bucureşti**. Articol referitor la incidentele produse în Bucureşti, Braşov şi Constanţa, publicat în ziarul „Universul".

Aseară s-a produs o încercare de turburare a ordinii interne. Arestarea vinovaţilor

În cursul serii de 3 septembrie a.c. s-a produs o încercare de turburare a ordinii asupra căreia se dau următoarele amănunte:

Un grup format din câţiva indivizi foarte tineri, îmbrăcaţi în uniforme militare, a pătruns în localul Postului de Radio, situat la Băneasa, în apropierea Capitalei, dându-se drept gardă de întărire. Membrii grupului au făcut unele neînsemnate distrugeri de aparate.

În acelaşi timp, la centrala Societăţii de Telefoane s-a încercat o manoperă asemănătoare, tot de câţiva tineri.

Pe de altă parte, un individ a descărcat în faţa Palatului Regal, în mod demonstrativ, câteva focuri de revolver.

Toţi cei care s-au făcut vinovaţi de faptele mai sus arătate, au fost imediat arestaţi.

Încercări similare, tot atât de neserioase şi fără urmări, s-au produs concomitent şi la Braşov şi Constanţa.

Autorii lor au fost imediat arestaţi.

Cercetările autorităţilor sunt în curs.

• „Universul", din 5 septembrie 1940.

248. **1940 septembrie 5, Bucureşti**. Decret-lege pentru investirea generalului Ion Antonescu cu depline puteri şi precizarea prerogativelor regale.

Decret-lege nr. 3053

Carol al II-lea,
Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională, Rege al României,
La toţi de faţă şi viitori sănătate!
Având în vedere Decretul Lege nr. 3052 din 5 septembrie 1940,
Am decretat şi decretăm:

Art. I. Investim pe D-l General Antonescu, Preşedintele Consiliului de Miniştri, cu puteri depline pentru conducerea Statului Român.

Art. II. Regele exercită următoarele prerogative regale:

a) El este Capul Oştirii.

b) El are dreptul de a bate monedă.

c) El conferă decoraţii române.

d) El are dreptul de graţiere, amnistie şi reduceri de pedepse.

e) Modificarea legilor organice, numirea miniştrilor şi a subsecretarilor de stat se va face prin decrete regale, contrasemnate de Preşedintele Consiliului de Miniştri.

Dat în Bucureşti la 5 septembrie 1940.

CAROL

Preşedintele Consiliului de Miniştri,
General Ion Antonescu

• „Monitorul Oficial", Nr. 205 din 5 septembrie 1940, p. 5058.

249. **1940 septembrie 5/6, Bucureşti**. Însemnările făcute de Mihail Manoilescu în legătură cu abdicarea regelui Carol al II-lea.

Însemnări din noaptea abdicării

Seara între 11-12 am primit mai multe telefoane din care rezultă că chestiunea abdicării este pusă pe tapet.

La 12 1/4 a sunat telefonul de la Palat. Colonelul Rusescu mi-a spus că Regele mă cheamă imediat. L-am întrebat dacă pot să mă duc în haină civilă. Mi-a răspuns să vin oricum, numai să vin mai repede. Am înţeles.

Comunicând acest lucru în casă, soţia mea a spus: „Este nouptea la care m-am gândit atâţia ani şi care trebuia să vină".

La Palat, chiar pe feţele uşierilor, se citea oarecare nelinişte. Am fost introdus la aghiotantul de serviciu, colonelul Claus, pe care atunci îl vedeam prima oară. L-am întrebat ce s-a întâmplat şi mi-a spus, oarecum confidenţial, că se vorbeşte de abdicarea Regelui.

Peste câteva momente a venit în cabinetul colonelului bătrânul Cuza, generalul Mihail, Paul Teodorescu. Toţi se arătau surprinşi că se poate pune problema abdicării pentru nişte inci-

denta care, la urma urmei sunt neînsemnate şi pot fi uşor potolite. Evident, ei nu vedeau decât aspectul momentan al marii drame pe care nu puteau s-o priceapă în tot cursul ei şi în cauzele ei îndepărtate.

M-am retras într-un salonaş, alături de cabinetul aghiotantului, cu Paul Teodorescu şi Mihail, pentru ca să-i întreb care este starea de spirit în armată. Ei erau foarte consternaţi, probabil fiecare pentru situaţia lui personală şi, în ceea ce priveşte armata, destul de siguri că nu se va întreprinde nimic împotriva Regelui. Evident, aceste informaţii nu aveau decât o valoare relativă în complexul de împrejurări, fiindcă poziţia Regelui nu era clătinată de o insurecţie militară posibilă, ci de o ruinare completă a poziţiei lui morale în sufletul poporului şi al armatei. Dacă s-ar fi găsit puţini ofiţeri în stare să tragă împotriva Regelui, este sigur însă – cum s-a dovedit în urmă – că nu s-ar fi găsit nimeni care să tragă pentru a-l apăra pe Rege.

De altfel, anticipând asupra ceea ce voi spune mai târziu, întreaga abdicare a fost extrem de uşoară pentru că toate condiţiile prealabile erau date. Este o piesă care nu s-a jucat nici în stradă, nici în cazărmi şi n-a avut aspecte materiale concrete impresionante. Este o piesă care s-a jucat exclusiv în sufletele oamenilor. Regele era acolo de mult dărâmat, distrus, detestat. Regele nu se mai putea sprijini nici pe iubire, nici pe respect, nici măcar pe vreo convingere în vreo necesitate de stat care ar pleda pentru menţinerea lui.

Aghiotantul a raportat, la telefon Regelui cine sunt prezenţi şi Regele a dat ordin să fiu primit întâi eu. Am urcat sus, în biroul lui de lucru: era congestionat şi fuma ţigări în ţigaretul lung. Se frământa nervos. S-a aşezat la birou şi a început să-mi spună: „Nu am chemat, aici, pe ministrul de Externe, nu cu el vreau să vorbesc, ci vreau să vorbesc cu prietenul meu Mihai. Situaţia este gravă şi mi se înfăţişează ca gravă. Mi se spune că singura soluţie este ca eu să mă sacrific". Aici a început să plângă cu lacrimi bogate. Se cere abdicarea mea. Ce mă sfătuieşti să fac?"

După ce l-am lăsat să-i treacă emoţia, i-am răspuns: „Maiestate, nu am să fac acum nici un fel de proces istoric; dacă nu spun unele lucruri nu este pentru că nu le gândesc, ci fiindcă momentul este prea dureros pentru ca să le evoc acum. Întâi, trebuie să observ că problema abdicării nu se pune acum, ci s-a pus încă de ieri seara. Nu este vorba de Maiestatea Voastră să abdice astăzi fiindcă Maiestatea Voastră a abdicat ieri. Îmi pare rău că, din cauza discreţiei mele de totdeauna, m-am ţinut departe ieri seara şi nici Maiestatea Voastră nu m-a chemat, atunci când a făcut actul decisiv al abdicării tuturor puterilor în mâna generalului Antonescu. Nu zic că aş fi sfătuit astfel pe Maiestatea Voastră, dar constat că abdicarea s-a consumat încă de ieri.

Desigur, simplele incidente de pe stradă nu ar fi suficiente ca să abdice un Suveran. Sunt alte motive mult mai importante care determină situaţia. Pentru ca să dau un sfat Maiestăţii Voastre trebuie întâi să mă informez, ceea ce voi face în timp foarte scurt".

Regele a trecut atunci la un examen sumar al situaţiei, întrebându-se mereu : „Ce vor legionarii?" „Eu ştiu, până acum câteva zile, că vor guvern legionar pur". La aceasta Regele mi-a făcut propunerea de a încerca să constituiesc un guvern legionar sub preşedinţia mea. I-am spus că sunt foarte sceptic faţă de această posibilitate fiindcă în ultimele 24 de ore lucrurile au evoluat prea mult şi că, pe de-o parte, generalul Antonescu are o poziţie dominantă, dată de însuşi Regele, iar pe de altă parte nu ştiu dacă legionarii ar mai menţine vechiul lor punct de vedere şi mai ales nu ştiu dacă i-aş putea găsi ca să vorbesc cu dânşii.

La aceasta Regele a dat ordin să fie căutat generalul Popescu pentru ca să afle unde se găseşte Horia Sima şi pentru ca să pot avea eu o întrevedere cu dânsul.

Am plecat de la Rege promiţându-i că voi reveni în curând, după ce îmi voi lua informaţii şi voi vedea şi pe ministrul Fabricius.

Am plecat direct la Fabricius. Acesta nu dormea şi aştepta evenimentele. Era pe la ora 1 sau 1 1/2. Am expus convorbirea mea cu Regele şi fără a-l întreba ceva l-am lăsat pe el să vor-

bească. Fabricius a început prin a spune că situaţia este foarte gravă, că mişcările de stradă au un caracter alarmant, că are informaţii în sensul că, dacă nu abdică până dimineaţa, legionarii vor năvăli în Palat. Aproape n-a discutat în sine problema dacă este bine sau rău ca Regele să abdice. Mi-a făcut declaraţia lui rituală, de totdeauna, că el nu se amestecă în politica internă, că a primit numai diverse informaţii asupra situaţiei şi după aceea a început să discute foarte preocupat numai direcţia în care Regele va trebui sa plece până dimineaţa.

Am vorbit de posibilitatea unei plecări cu avionul, de aceea de a părăsi ţara cu iahtul său „Luceafărul", de care ştia de la consulul său din Constanţa că de 48 de ore este sub presiune, spunându-mi că un tren automotor ar putea duce pe Rege în trei ceasuri oricând la Constanţa, aşa încât dacă ar pleca în cursul nopţii s-ar putea îmbarca în cursul zilei pentru a evita incidente eventuale.

Am înţeles. Nu mai era pentru Rege nici o scăpare: plecarea lui era chiar dorită, deşi Germania, formal, nu făcuse nimic pentru a o provoca. Mai mult, în cursul conversaţiei am înţeles că Ribbentrop nu dormea în noaptea aceea, aşteptând telefonul lui Fabricius. Era a doua noapte când Ribbentrop nu dormea din cauza României: exact cu o săptămână înainte, tot într-o joi spre vineri, în noaptea de la 29-30 august, Ribbentrop nu dormise, aşteptând răspunsul Regelui Carol la propunerea de arbitraj.

De la Fabricius am plecat la generalul Antonescu. L-am găsit în biroul său de la Preşedinţie şi i-am făcut un raport complet şi exact asupra situaţiei. Antonescu mi-a spus că nu vede altă soluţie decât abdicarea: că nu a voit să i-o smulgă Regelui în mod brutal, ci i-a lăsat timp să mediteze fără a-i fixa măcar o anumită oră.

Am plecat în grabă acasă pentru câteva minute. L-am găsit pe Aurel Theodoru, vărul meu, acelaşi Aurel Theodoru cu care împreună lucrasem de atâtea ori pentru venirea Regelui în ţară. Am plecat cu Aurel la Palat. În holul de jos, de la intrarea regală, luminile erau aproape stinse. Valetul mi-a spus că Regele trecuse în casa mică din curtea Palatului. Am fost condus acolo de un lacheu. În curte era întuneric şi, fără a voi să mă las sugestionat, plutea ceva sinistru: era atmosfera unei nopţi de abdicare. Am fost condus în salonul de lângă sufragerie, în faţa portretului splendid de copil, lucrat de Regnoltz, portret de care Regele era aşa de mândru şi pe care îl admirasem împreună cu două săptămâni înainte. O splendidă colecţie de vase de jad, poate din cele mai frumoase câte se găsesc pe lume, încărca o masă întreagă stând parcă s-o prăbuşească. De jur-împrejur numai lucruri de artă, puţin cam inegale şi neselectate. A venit Urdăreanu cu o figură descompusă. I-am spus că după impresiile mele nu mai este nimic de făcut, că zarul s-a aruncat şi că nu rămâne altceva decât abdicarea. Urdăreanu, consternat, dar parcă aşteptându-se la lovitură, a plecat să raporteze Regelui.

După câteva clipe a sosit Regele. Era încă în uniformă, dar cu un fel de tunică pijama verde de pânză din acelea care poartă vânătorii. Era tot congestionat, dar mult mai liniştit decât înainte şi nu mai plângea. I-am repetat ceea ce îi spusesem şi lui Urdăreanu, i-am caracterizat în câteva cuvinte atmosfera. La un moment dat, m-a tăiat nervos: „Legionarii dumitale", la care i-am răspuns cu un protest ascuţit: „Legionarii, Maiestate, dacă eram eu ascultat la vreme nu ajungeau aici nici ei, nici Majestatea Voastră". După câteva alte cuvinte s-a sculat brusc, mi-a strâns mâna şi a fugit pe culoar şi pe urmă pe scară în sus ca un nebun. A fost o ruptură de conversaţie de un efect dramatic mai mare decât orice lacrimă, decât orice strigi!.

Sus aştepta Lupeasca, care începuse, deja, să facă bagajele. A fost ultima dată când l-am văzut pe Rege.

M-am întors la generalul Antonescu la Preşedinţie. I-am arătat ce s-a petrecut şi mi-am exprimat o uşoară nedumerire asupra ceea ce va urma, pentru că Regele nu-mi spusese hotărât că abdică, chiar după cuvintele mele care însemnau spulberarea ultimei speranţe şi lovitura de graţie. Generalul mi-a spus atunci hotărât : „Dacă nu primesc nimic îi voi scrie eu o scrisoare şi

îi voi cere formal să abdice". Întâlnirile mele cu generalul au fost foarte cordiale. Ne-am înțeles perfect în puține cuvinte. Cu drept a putut mărturisi mai târziu că i-am fost foarte prețios în noaptea aceea.

De la generalul Antonescu am mers la legația Germaniei. Fabricius aștepta înfrigurat. I-am povestit totul. Se arăta nervos. Voia să poată comunica o hotărâre fermă. Voia, mai ales, să-l știe plecat pe Rege în noaptea aceea. Mi-a arătat temerea că, dacă nu va pleca până dimineața, va fi masacrat. Am discutat mult, din nou, chestiunea plecării: când? încotro? cu ce?

• Mihail Manoilescu, *Memorii*, vol. II, Ediție Valeriu Dinu, Editura Enciclopedică, București, 1993, p. 391-393.

250. **1940 septembrie 5-6, Brașov**. Relatarea lui Horia Sima despre discuțiile cu Mihai Antonescu și sfârșitul domniei lui Carol al II-lea.

O noapte cu Mihai Antonescu la Brașov

Odată ce-a fost investit cu puteri depline, Generalul Antonescu nu avea alt gând decât să facă liniște în țară pentru a-și onora angajamentul luat față de Rege de a-i apăra tronul. S-a interesat unde mă aflu eu, căci ar fi vrut să trateze chestiunea direct cu mine. Generalul refuase legătura cu Mișcarea prin Alexandru Ghica și prin Dr. Alexandru Popovici. Ghica locuia în același bloc cu Colonelul Rioșanu, un intim al Generalului, iar pe Dr. Popovici îl cunoștea Antonescu de la întâlnirea noastră din iunie.

Aflând că sunt la Brașov, pentru a nu pierde timpul, Generalul Antonescu l-a trimis pe Mihai Antonescu aici cu misiunea să stea de vorbă cu mine și să mă convingă să ader la linia lui politică. Era însoțit de Dr. Popovici, pentru ca acesta să poată face legătura cu mine prin mijlocirea legionarilor din Brașov.

Mihai Antonescu a plecat spre seară din București cu două mașini. Cea din spate era încărcată de agenți, căci între timp Mihai Antonescu fusese numit ministru de Justiție. Expedița a sosit la Brașov pe la ora 9 seara, dar până am putut fi localizat, se făcuse zece. Când a venit Boian la mine să-mi comunice sosirea unui delegat al Generalului Antonescu la Brașov, am stat la îndoială să mă duc. Cum să mă încredințez unui necunoscut în plină noapte? Nu-l cunoscusem pe Mihai Antonescu până atunci și nici nu auzisem cel puțin de un om politic cu acest nume. Gândindu-mă însă la importanța mesajului ce mi-l poate transmite Generalul, m-am decis să cobor în oraș, asumându-mi acest risc.

Dar unde să ne vedem? În casa unde locuiam nu-mi convenea, căci mi-ar fi descoperit cuibul și situația nu era încă limpede; într-un restaurant sau cafenea iar nu se putea, căci am fi fost semnalați și nici n-am fi putut vorbi în toată libertatea și vreme îndelungată. Am convenit, în cele din urmă, cu Mihai Antonescu ca discuția să aibă loc în mașină, plimbându-ne în tempo potolit pe străzile orașului. M-am urcat în mașină și am început să colindăm orașul în sus și în jos, având în spate mașina cu agenți, care nu ne-a slăbit din ochi nici o clipă. M-a surprins paloarea feței lui Mihai Antonescu și niște ochi întunecați, care mă examinau cu atenție.

Ce mi-a spus Mihai Antonescu? Generalul a primit puteri depline. A dat drumul legionarilor. Va lucra numai cu ei. Acum este rândul nostru să-i acordăm încredere. Ce cere Generalul de la mine? Să dau ordin ca legionarii să evacueze clădirile ocupate, să înceteze cu manifestațiile și să se reintegreze în viața normală a Statului. Mai cere o declarație, care să fie difuzată mâine dimineață prin radio și prin ziare, prin care Mișcarea Legionară își ia angajamentul să sprijine pe Generalul Antonescu în acțiunea de refacere a țării.

– Bine, sunt de acord cu toate acestea, i-am răspuns, dar ce facem cu Regele? Mișcarea a pornit această acțiune pentru a-l constrânge pe Rege să părăsească Tronul, iar poporul a răspuns chemării noastre tocmai pentru că împărtășește aceleași sentimente, fiind sătul de domnia lui. Cum înțelege Generalul să rezolve această problemă?

– Chestiunea nu se poate rezolva acum. Vom vedea mai târziu. Într-un alt moment. Acum trebuie consolidată poziția Generalului.

– Dacă Regele nu pleacă cum, nu mai pleacă niciodată. Generalul trebuie să facă pasul decisiv și să ceară abdicarea lui.

– D-le Sima, înțelege că, în acest moment, ceea ce vrei și ceea ce vrem cu toții este imposibil. Generalul și-a luat angajamentul față de Rege să nu se atingă de Tronul lui. Mai târziu vom vedea. Acum problema capitală este să aducem Legiunea și Țara lângă General.

– Nu pot să accept propunerea Generalului. Dacă pierdem acest moment, pierdem ultima oportunitate. Regele trebuie să plece. Trebuie să dăm această satisfacție poporului lovit, umilit și batjocorit. România Mare s-a făcut țăndări în mâinile Regelui Carol. Nu trebuie uitat că poporul, prin manifestațiile lui, l-a adus la putere și pe General.

– D-le Sima, mă amenință atunci Mihai Antonescu pe un ton grav, dacă nu răspunzi apelului, Generalul își va da demisia și cine va veni după el, va trage iar în legionari. Vreți să fiți iarăși împușcați? N-ați avut destui morți?

Rămânerea Generalului Antonescu la putere depinde de răspunsul D-tale. Trebuie să mă întorc la București cu o declarație de atașament a Mișcării față de General și fără nici o condiție.

– D-le Mihai Antonescu, înțelege că nu pot. Aș trăda pe cei morți și speranțele poporului într-o înnoire a țării. Poporul e alături de Generalul Antonescu, dar nu-l mai poate suporta pe tiran pe Tron.

– D-le Sima, aceasta este alternativa. Trebuie să iei bine act de ceea ce îți spun. Dacă mă întorc la București cu mâinile goale, Generalul se duce la Palat mâine dimineață și își prezintă demisia. Răspunderea de ceea ce va urma, va cădea asupra D-tale.

Acest duel pasionat între două puncte de vedere ireconciliabile s-a prelungit ore și ore. Eu ceream abdicarea Regelui, iar Mihai Antonescu căuta să mă convingă „să o lăsăm pe mai târziu". În timpul acesta, cele două mașini făceau fără întrerupere ocolul Brașovului, în sus și jos. Nu era țipenie de om pe stradă. Nu mă simțeam prea comod cu Mihai Antonescu, când mă gândeam la agenții din spate. Aceștia serviseră și sub regimul precedent și dacă ne capturează pe amândoi din ordinul lui Carol?

De la un timp, între noi nici nu mai era un dialog. Fiecare își recita partea lui, cu aceeași îndârjire. Mă uit la ceas: era 4 dimineața. Ne plimbam de șase ore pe străzile Brașovului.

Mihai Antonescu îmi spune că el nu mai poate întârzia, căci îl așteptă Generalul cu răspunsul. Învins de oboseală și de amenințări, am acceptat, în cele din urmă, să-i dictez o formulă care să-l satisfacă pe General: „În numele Mișcării Legionare, salut cu bucurie numirea Generalului Antonescu în fruntea Statului și îl asigur de tot sprijinul și devotamentul tineretului legionar". N-am pomenit nimic de Rege și nici de intrarea în ordine a legionarilor. Era o concesie reciprocă ce ne-o făceam. Această scurtă declarație trebuia să fie difuzată în zorii zilei de 6 septembrie, prin toate posturile de radio.

Am coborât din mașină și mi-am luat rămas bun de la Mihai Antonescu. După ce-am ocolit câteva străzi, din precauție să nu fiu urmărit, m-am retras în ascunzătoarea mea din strada Nisipului de Sus 38 și m-am azvârlit în pat, mort de oboseală. Era la 5 dimineața.

Lunga mea discuție cu Mihai Antonescu din noaptea de 5-6 septembrie, totuși a avut o parte bună: a împiedicat cu răspunsul meu la cererea Generalului să fie cunoscut în timp util la Palat. Dacă Generalul Antonescu ar fi aflat cu câteva ore înainte că sunt dispus să colaborez cu el, în condițiile ce mi le propusese, evident că istoria ar fi luat alt curs. Dar când a ajuns Mihai Antonescu cu răspunsul meu la București, în zorii zilei, Regele renunțase la domnie, încât ceea ce stabilisem împreună nu mai era valabil.

În timp ce eu cu Mihai Antonescu, la Brașov, ne înfruntam aprig pe chestiunea Regelui, în aceeași noapte, de 5-6 septembrie cădeau marile decizii. Manifestațiile nu mai puteau fi contenite. De la 40-50.000 de oameni, cât numărau cortegiile cu o zi înainte, acum ajunseseră la sute de mii! Toate arterele Capitalei erau împânzite de lume, blocând străzile care duceau la Palat. Regele era asediat în incinta Palatului de masele populare, care izbucneau în rafale de strigăte la adresa lui și a Doamnei Lupescu.

Legionarii conduceau coloanele de manifestanți, întreținând agitația mulțimilor cu cântecele noastre și cu scurte cuvântări, în care înfierau crimele și trădările dictaturii carliste și cereau abdicarea Regelui. În fruntea coloanelor defilau Radu Gyr, Profesorul Dobre, Sandu Valerian, Vicii Negulescu și mulți alți șefi legionari din Capitală, care deși nu participaseră la primele ciocniri, au sărit cu toții pe baricade ca să-i ajute pe camarazii lor.

Generalul mai luase o excelentă măsură. Urmându-mi sfatul ce i l-am dat la întâlnirea noastră din urmă, îl numise pe generalul Coroamă, până atunci Șeful Diviziei de Gardă, comandant al Corpului II Armată. Din acest moment, generalul Coroamă dispunea de toate trupele din Capitală. Conform ordinelor ce le primise de la Coroamă, armata păzea Palatul Regal, dar nu intervenea ca să-i împrăștie pe manifestanți.

În seara de 5 septembrie, pe la orele 9, Regele îi convoacă pe Generalul Antonescu și pe generalul Coroamă la Palat, pentru a se consfătui asupra situației. Toți trei priveau de la o fereastră a Palatului la masele de manifestanți, care deveneau tot mai îndrăznețe și ale căror strigăte comune de „Abdicare, abdicare" se rostogoleau ca valurile unei mări înfuriate. Exasperat de spectacol, temându-se cu lumea să nu pătrundă în Palat, Regele se adresează atunci Generalului Antonescu, căruia îi încredințase puterile Statului, și îi cere să pună capăt agitaților.

- D-le General, dacă nu ai alt mijloc, trage în manifestanți.

Generalul Antonescu nu îi răspunde direct, ci se întoarce către Generalul Coroamă și îl întreabă:

- D-le general, D-ta tragi?

- Eu nu trag, i-a răspuns Coroamă, nu pot să vărs sângele tineretului.

- Atunci nici eu nu trag.

Nici Generalul Antonescu n-ar fi tras, dar și-a căutat scăparea la generalul Coroamă, pentru a nu fi acuzat de Rege de nelealitate. Dacă nu răspunde la ordinul Regelui comandantul trupelor din Capitală, nici el nu se poate compromite într-o acțiune sângeroasă.

După acest refuz, era clar cu lumina zilei că Regele rămăsese singur și nu-i mai rămânea altă ieșire decât abdicarea. Armata, Statul și Poporul se uniseră contra lui. Generalul ar fi putut să-i sugereze în acel moment Regelui abdicarea, dacă ar fi avut acest gând. Dar Generalul Antonescu nici nu îndrăznise să concepă măcar ideea abdicării până la 3 dimineața. Părerea Generalului, pe care și-a păstrat-o și după scena de la Palat, mai sus descrisă, era că Regele trebuie menținut, deoarece are informații că, dacă s-ar produce deordini în țară, germanii ar fi pregătiți să ocupe Bucureștii cu parașutiștii. Legionarii care l-au vizitat în noaptea aceea l-au auzit exprimându-se de mai multe ori în acest sens, fapt care coincide cu mesajul ce mi l-a trimis la Brașov prin Mihai Antonescu. Generalul aștepta cu nerăbdare, în acea noapte, rezultatul întrevederii mele cu Mihai Antonescu, pentru ca, în canal în care ar corespunde vederilor lui, să procedeze la pacificarea țării fără vărsare de sânge. Planul ce și-l făcuse – a rămâne el cu puterile Statului și Regele pe Tron – era fundamental greșit și puțin a lipsit ca să nu-și încheie cariera politică în noaptea aceea. Văzând Regele că este abandonat rând pe rând de toți în care își pusese nădejdea, încearcă atunci să-și recupereze puterea pierdută peste capul lui Antonescu. După dramatica confruntare din seara aceea, se hotărăște să procedeze la arestarea Generalului Antonescu, cu ajutorul unui grup de generali devotați lui: generalul Mihail, generalul Paul Teodorescu și generalul Angelescu, care prezidase masacrele din 1939. Cu ajutorul lor și a altor elemente de încredere din apropierea Palatului, urzește o conspirație cu o dublă finalitate: contra Generalului Antonescu și contra Mișcării Legionare.

Generalul Antonescu nu bănuia nimic și ar fi fost arestat în noaptea aceea dacă nu ar fi stat de veghe legionarii. În casa lui Radu Ghenea din strada Săgeții nr. 1 se stabilise un fel de Stat Major al Mișcării. Erau aici în permanență Radu Ghenea, Alecu Ghica, Dr. Popovici (plecat apoi cu Mihai Antonescu), Vasile Marin, Ilie Niculescu și mulți alți legionari din grupa Răsleților. Curierii veneau încontinuu, aducându-le informații.

Pe la orele două jumătate, trei noaptea, cei aflați aici află că sunt concentrări masive de jandarmi și polițiști la Prefectura de Poliție și că se pregătesc echipe care să procedeze la arestarea fruntașilor legionari din Capitală. Dar de unde vin aceste ordine? Consternare. Ei nu erau siguri dacă nu se face chiar cu asentimentul Generalului Antonescu, căci aflaseră de la Brașov - probabil Dr. Popovici le telefonase - că tratativele cu mine se împotmoliseră, că eu resping orice formulă de colaborare cu Generalul Antonescu, care nu ar implica abdicarea Regelui, ceea ce era perfect adevărat până la orele patru dimineața. Nu cumva Generalul, în fața refuzului meu, a trecut de partea Regelui și acum vrea să zdrobească revoluția legionară? La scurt interval, le sosește o altă veste și mai gravă. Se semnalau mișcări de trupe din provincie spre Capitală. Atunci Alecu Ghica pleacă imediat la Președinția Consiliului, aflată pe atunci în Palatul Cantacuzino de pe Calea Victoriei, îl trezește pe General din somn și îi comunică cele aflate.

- D-le General, se semnalează mișcări convergente de trupe din provincie spre Capitală, iar la Prefectura de Poliție se pregătesc echipe pentru arestarea legionarilor. De la D-voastră emană aceste ordine?

Generalul a înghețat.

- Eu n-am dat nici un ordin. Nu știu nimic.

Tocmai în acel moment află și Generalul, din întâmplare, că o unitate militară din provincie s-a pus în marș spre Capitală. Știrea adusă de Alecu Ghica se confirma. Inițial pune mâna nu pe telefon și contramandează toate deplasările de trupe, iar la Prefectura de Poliție anulează ordinele date pe filiera Palatului. Abia după această întâmplare și-a dat seama Generalul Antonescu de iminența primejdiei și n-a mai șovăit să ceară abdicarea Regelui. I-a scris Regelui faimoasa scrisoare, pe care a trimis-o la Palat prin maiorul Elefteriescu la ora 4 dimineața. El n-a mai călcat pragul Palatului. Ultima tentativă a Regelui de a-și salva Tronul fusese descoperită grație vigilenței legionare. Nu-i mai rămânea acum altceva decât să accepte sentința grea a destinului. La ora 6 dimineața i-a trimis Generalului Antonescu scrisoarea de renunțare la Tron în favoarea fiului său Mihai. Știrea a fost imediat difuzată prin posturile de radio și a fost primită cu o imensă ușurare de întreaga națiune. Nimeni nu regretă plecarea Regelui, decât doar acei care până mai ieri i-au fost „prea supuși servitori". O domnie nefastă pentru țară, cum greu poate fi găsită o epocă asemănătoare în istorie, se încheiase.

• Horia Sima, *Sfârșitul unei dinastii sângeroase*. „Pagini din istoria Gărzii de Fier". Editura Gordian, Timișoara, 1995, p. 241-244.

251. **1940 septembrie 6, Bucureşti**. Manifestul prin care regele Carol al II-lea anunţa trecerea „grelelor sarcini ale domniei" fiului său Mihai.

Români,

Vremuri de adâncă tulburare şi îngrijorare trec peste scumpa mea ţară. De acum 10 ani când am luat locul de răspundere de a fi cârmaciul patriei mele, fără răgaz, fără odihnă şi cu cea mai desăvârşită dragoste m-am străduit de a face tot ce conştiinţa mea îmi poruncea pentru binele României.

Azi, zile de vitregie nespusă îndurerează ţara, care se găseşte în faţa unor mari primejdii.

Aceste primejdii vreau, din marea mea dragoste pentru acest pământ în care am fost născut şi crescut, să le înlătur trecând astăzi fiului meu, pe care ştiu cât de mult îl iubiţi, grelele sarcini ale domniei.

Făcând această jertfă pentru salvarea patriei, înalţ cea mai caldă rugăciune ca ea să fie cât mai folositoare.

Lăsând poporului meu pe scumpul meu fiu, rog pe toţi românii să-l înconjoare cu cea mai caldă şi desăvârşită credinţă şi dragoste, ca să poată găsi în ele reazimul de care are atâta nevoie greaua-i răspundere ce de azi înainte apasă pe umerii săi fragezi.

Ţara mea să fie păzită de Dumnezeul părinţilor noştri, care să-i hărăzească un cât mai falnic viitor.

Trăiască România!

Carol R.

Bucureşti, 6 septembrie 1940

• Ioan Scurtu, *Culegere de documente şi materiale privind istoria României (februarie 1938 - septembrie 1940)*, Bucureşti, 1974, p. 100.

252. **1940 septembrie 6, Bucureşti**. Decret-lege prin care generalul Ion Antonescu este investit cu depline puteri şi prin care se precizează prerogativele regale.

Decret-lege nr. 3067

Mihai I,

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională, Rege al României,

La toţi de faţă şi viitori sănătate!

Având în vedere prevederile decretelor-legi din 5 septembrie 1940,

Am decretat şi decretăm:

Art. I. Investim pe domnul general Ion Antonescu, preşedintele Consiliului de Miniştri, cu depline puteri pentru conducerea Statului Român.

Art. II. Regele exercită următoarele prerogative:

a) El este Capul Oştirii.

b) El are dreptul de a bate monedă.

c) El conferă decoraţiunile româneşti.

d) El primeşte şi acreditează ambasadorii şi miniştrii plenipotenţiari.

e) El aprobă modificarea legilor organice şi numeşte pe primul ministru însărcinat cu depline puteri.

Art. III. Toate celelalte drepturi ale statului se exercită de Preşedintele Consiliului de Miniştri.

Dat în Bucureşti la 6 septembrie 1940

MIHAI I

Preşedintele Consiliului de Miniştri,
General Ion Antonescu

• „Monitorul Oficial", Nr. 206 bis din 6 septembrie 1940, p. 5275.

Indice de persoane

A

Abagiu, Dumitru · 281
Abramovici · 333
Achim, Mircea · 217, 244
Adumiciu, Ioan · 375
Adrorian, Teodor · 241
Aldea, Ion · 312, 315
Alecsandri, Vasile · 111
Alexandrescu, Constantin · 260, 261
Alexandrescu, Gheorghe C. · 60
Alexandru cel Bun · 355
Alexe, Dumitru · 311, 312, 314, 315
Amancei, Gheorghe · 311, 314
Ambrozie, nuda Elenei Lupescu · 63
Amzăr, Traian · 280
Ancu, Nicolae · 109
Andor, Nicolae · 243
Andrei, Petre · 32, 131, 294, 354, 355
Androne, Radu · 272
Andronescu, Ghiță · 161
Andronescu, P. · 311, 314
Andronic · 285
Angelescu, Constantin · 86
Angelescu, M. H. · 60
Angheluță · 283
Antohi, Isichie · 36, 224, 233, 278
Antonescu, Ion · 22, 27, 31, 44, 46, 48, 58, 80, 115, 116, 138, 157, 162, 236, 358, 359, 372, 373, 374, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389
Antonescu, Mihai · 48, 384, 385, 386, 387
Antonescu, Petre · 283
Antonic, Alexandru V. · 312, 315
Antoniu, Ion Pâsu · 28, 202, 241, 280
Antoniu, Iosif · 168
Antonovici, Constantin · 277, 280
Apostoleanu · 151
Apostolescu, Gheorghe · 152, 278
Apostolescu, Mihai · 53, 60
Ardeleanu, Constantin · 375, 376
Argeșanu, Gheorghe · 27, 39, 64, 114, 115, 264, 274, 285, 320, 387
Argetoianu, Constantin · 40, 49, 63, 64, 128, 170, 171, 183, 203, 205, 255, 263, 284, 286, 355
Arghir, Andrei · 129
Argiropol, Epaminonda · 78
Arnăutu, Nicolae · 138, 311, 314
Atanasiu · 70, 79
Atanasiu, Ion · 187, 196
Atanasiu, tatăl lui Ion Atanasiu · 222
Atatürk, Kemal · 132
Atofanei, Gheorghe · 34
Auschnitt, Max · 99, 105, 194, 195
Avădanei, Vasile · 281
Averescu, Alexandru · 131
Avram, Aneta · 290

B

Babu, Hristu D. · 377
Babu, Spiru T. · 311, 314
Baciu, C. · 311, 314
Baciu, Vasile · 281
Badac, Dumitru · 283
Badea, Gheorghe · 375
Badea, Traian · 281
Balamace, Gheorghe Constantin · 377
Balint · 282
Ballif · 273
Banciu, Octavian · 311
Banciu, Tiron · 310, 313
Banea, Dumitru · 311, 312, 314, 315
Banea, Ion · 148, 278
Banea, Valeriu · 312, 315
Banu, Alexe · 109
Banu, Mihai · 260
Bara · 145
Barbu, Alexandru · 225, 228
Barbu, Gheorghe · 281

Barbu, Ion · 311, 312, 313, 315
Barbu, Vasile · 358
Bardacă, Gheorghe · 150
Bârnovescu, Dumitru · 311, 314
Barozzi · 178
Bârsan, Ion I. · 367
Bârză, Gheorghe · 281
Bârzescu, Gheorghe · 225, 240, 252, 287
Basarab, Alexandru · 261, 311, 314
Bădescu, Aurelian · 60
Bălan, Octavian · 35, 228, 298
Bălaş, Alexandru · 106
Băleanu, Ion · 280
Băluţă · 178
Băncescu, A. · 234
Bărbat, Bartolomeu · 163
Bărbulescu · 282
Bărbulescu, Constantin · 260, 261
Bărbulescu, Dumitru · 312, 315
Bărbulescu, Marin · 333
Bărbulescu, Victor · 311, 314
Bărhală, Dumitru · 283
Beck, Jozsef · 30, 31, 33, 38, 297
Becleanu, Ioan · 311, 313
Bejenaru, Constantin · 232
Belgea, Ion · 28, 29, 138, 141, 150, 153, 167, 168, 202, 213, 280
Belici, Victor · 311, 314
Belidean, Mircea · 281
Belimace, Doru · 85, 129, 186, 196, 214, 215
Belimace, mama lui Doru Belimace · 214
Benec, Constantin · 243, 279
Bengliu, Ioan · 42, 79, 88, 108, 110, 193, 197, 202, 322, 323, 324, 326, 327
Berechet, Ion · 217
Bericov, Victor · 310, 313
Berinde, A. · 311, 314
Bernea, Ernest · 138
Bessy · 218
Beştea, Gheorghe · 243
Bianu · 302
Bibescu, Martha · 50, 254, 255
Bică, Anania · 32, 203, 206, 213, 226, 243
Bidianu, Augustin · 42, 45, 310, 313, 357, 367
Bihoreanu, Fănică, vezi Comjic, Ştefan · 224
Biloiu, Matei · 321
Birghilescu, Constantin · 312, 314
Biriş, Ovidiu · 279
Biriş, Victor · 210, 219
Bitaracu, Zisu · 375
Biţoiu, Ştefan · 109
Blebea, Alexandru · 226, 227, 228
Boboc, Constantin · 256, 280
Boborodea, Viorel · 311, 314
Bobotă, Teodor · 280
Boeru, Traian · 374
Bogatov, Ioan · 376
Bogdan · 107
Bogdan, Elena · 281
Bogdan, Gavrilă · 187, 196
Boghici · 282
Bogoiu, Lucian · 60, 150
Böhm · 242
Boian, Ion · 42, 321, 384
Boldeanu, Vasile · 311, 314
Boldur, Petre · 311, 314
Bolfos, Dimitrie · 312, 314
Bolintineanu, Petre · 128, 311, 314
Bonaparte, Napoleon · 144
Boncour, Paul · 32
Borcea, Ion · 162
Bordeianu, Ioan · 137, 310, 313
Bordeianu, Lehaciu I. · 280
Borobaru, Traian · 42, 321
Boroianu, Ion · 60
Borza, Zenobiu · 226, 243
Borzac, Lazăr · 280
Borzea, Dumitru · 228
Borzea, Titus · 279
Borzea, Virgil · 280
Borzea, Zenovie · 34, 35, 228
Bosica, Ioan · 311, 313
Bosormeny, Emil · 243
Botez, Zaharia · 310, 313
Bozântan, Iosif · 85, 186, 196, 214
Bozântan, Victor · 281
Bradu, Vasile · 312, 315
Braga, Ambrozie · 109
Brăileanu, Traian · 45, 69, 362
Brătianu, Adrian · 321, 326
Brătianu, Dinu · 229, 307, 372, 373, 378
Brătianu, Gheorghe · 37, 258
Brătianu, Ionel · 118
Brezuleanu, Petre · 312, 315
Bruja, Arcadie · 311, 314
Brusescu · 146
Buburuzan, Pamfil · 224, 232, 312, 315
Bucşanu, Aurel · 377
Bucur, Coriolan · 311, 313
Budeceanu, O. · 311, 314
Budişteanu, Radu · 46, 60, 68, 128, 150, 323, 362
Buhai, Vasile · 256, 279
Buhariu, Petre · 311, 314
Bujgoli, Spiru · 65, 129, 142, 280
Bujin, Nicolae · 312, 315
Bujoiu, Ion · 34
Bujor · 33
Bulat, Ghenadie · 240
Bulboacă, Ioan · 280
Bulborea, Gheorghe · 312, 315
Bulbuc, Emil · 241

Bulgărea, Mircea · 375
Bulumete, Gheorghe · 376
Buracu, Coriolan · 350
Burcaş, Augustin · 281
Burlan, Ilie · 150
Busuioc, Ion · 280
Busuioceanu, Traian · 150
Buştiuc, Mitruş · 376
Buta, Constantin · 375
Butnaru, Ion · 281
Buţu, Gheorghe · 217

C

Caba, Constantin · 224, 234
Calancea, Victor · 375
Calapod, D. · 311, 314
Calimachi, Scarlat · 99
Calmeanu, Ioan · 299
Calopăr, Mihai · 280
Câmpeanu, Emil · 226, 227
Câmpeanu, Nicolae · 37
Canaris · 330
Cancicov, Mircea · 64
Cantacuzino, Alexandru · 28, 29, 30, 60, 63, 68, 83, 84, 85, 86, 128, 142, 148, 149, 150, 164, 167, 171, 172, 173, 192, 195, 200, 201, 222, 239, 241, 242, 278, 329
Cantacuzino, Papanel · 63
Cantacuzino-Grănicerul, Gheorghe · 85, 90, 100, 102, 105, 115, 133, 162
Caporani, Hristu · 377
Caracaş · 124, 125
Caragancev, Ion · 281, 292
Caragea · 238
Caramea, Ion · 186
Caramişiu, Gheorghe · 375
Caranica, Enache · 281
Caranica, Ion · 85, 129, 196, 214, 281
Caranica, N. · 311, 314
Caranica, Petre · 280
Caratănase, Ion · 85, 186, 196
Cârdu, Valeriu · 202, 280
Carol al II-lea, regele României · 21, 22, 23, 24, 25, 28, 30, 31, 32, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 53, 54, 55, 56, 58, 64, 65, 69, 70, 76, 77, 88, 90, 97, 114, 119, 127, 132, 139, 151, 152, 153, 156, 162, 163, 164, 166, 167, 169, 178, 179, 183, 184, 185, 186, 190, 195, 200, 201, 203, 204, 205, 213, 220, 223, 225, 229, 230, 235, 236, 237, 247, 251, 252, 253, 255, 257, 263, 270, 271, 273, 274, 275, 303, 304, 305, 306, 308, 310, 316, 317, 319, 320, 321, 322, 326, 330, 340, 341, 342, 343, 347, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 359, 360, 362, 363, 368, 370, 371, 372, 373, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388
Carol I, regele României · 37, 62
Carp, Corneliu · 276, 277
Carpote · 197
Cârsteanu, Ioan · 311, 314
Carşote, Ioan · 282
Casiu, N. · 312, 315
Cassasovici, Mircea · 312, 314
Catană, Maria · 290
Cauciuc, Ştefan · 376
Cavache, Ilie · 375
Cavachi, Dumitru · 280
Cazacu, G. · 311, 314
Cazan, Grigore · 284
Căldare, Constantin · 281
Călin, Ion · 311, 314
Călinescu, Adela · 285
Călinescu, Armand · 21, 23, 25, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 61, 64, 71, 76, 97, 109, 114, 128, 130, 131, 132, 153, 155, 156, 157, 160, 163, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 174, 176, 177, 178, 179, 183, 186, 190, 191, 193, 195, 197, 201, 206, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 224, 225, 227, 228, 229, 230, 231, 233, 234, 235, 237, 238, 239, 240, 244, 245, 247, 253, 255, 256, 257, 263, 264, 270, 271, 272, 273, 275, 276, 278, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 293, 294, 295, 296, 297, 299, 304, 305, 307, 320, 321, 328, 329, 331, 333, 339, 345, 349, 350, 358
Căluş, Ilie · 375
Căluş, Toader · 375
Căsăneanu, Gheorghe · 281, 284
Ceară, Ioan · 375
Cecropid · 284
Cenghiţa · 282
Cerbu, Iancu · 281
Cernat · 105, 108
Cernăianu · 283
Chamberlain, Neville · 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38
Cherciu, Ioan · 310, 313
Chinezu, Ioan · 376
Chira, Aurel · 312, 315
Chircu, Atanase · 376
Chirculiţă, Dumitru · 281
Chiriac, D. · 311, 314
Chiriazi, Constantin · 281
Chiriazi, Nicolae · 375
Chirilă, Nicolae · 217
Chirilovici · 178

Chiriţescu, Ioan · 311, 314
Chisăliţă, Dumitru · 241
Chivu, Ioan · 281, 311, 314
Christescu, Vasile · 28, 29, 30, 34, 53, 55, 68, 100, 128, 138, 148, 149, 150, 164, 166, 183, 184, 185, 192, 202, 205, 210, 211, 213, 216, 217, 218, 219, 235, 241, 245, 278, 298, 329
Churchill, Winston · 40, 48
Ciano, Galeazzo · 24, 35, 36, 47
Cincora, Ioan · 256, 311, 314
Cinghiţă · 280
Cinkar Markovic, Alexander · 39
Ciobanu, Dumitru · 375
Ciobanu, Elias · 109
Ciobanu, Ştefan · 44
Cioc, Mircea · 109
Ciocan, Avram · 311, 314
Ciocea, Ion · 261
Cioflec, Marius · 279, 333
Cioflec, tatăl lui Marius Cioflec · 333
Ciontea, Eugen · 311, 314
Ciorănescu, T. · 153
Ciorea, Romulus · 311, 314
Ciorogaru · 319, 325
Ciovică, Pompiliu · 375
Cipu, Cristu · 377
Cireş · 323
Ciumetti, Cola · 310, 313
Ciumetti, Sterie · 58, 62, 67, 133
Ciumpilă, Moise · 312, 315
Ciurea, Nicolae · 282
Cividian, Hagop · 224
Claudian, mama lui Alexandru Cristian Tell · 127, 128
Claus · 381
Clime, Gheorghe · 22, 28, 40, 66, 76, 83, 84, 128, 150, 241, 278, 331
Clime, Traian · 256, 280
Cocora, Alexandru · 281
Coculescu · 33, 217
Codrea, Nicolae · 281
Codreanu Zelea, Cătălina · 67, 70, 140, 144, 154
Codreanu Zelea, Corneliu · 21, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 48, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 105, 106, 107, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 159, 162, 163, 164, 165, 166, 168, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 183, 186, 187, 188, 191, 193, 195, 196, 197, 198, 199, 203, 204, 205, 206, 210, 212, 214, 215, 217, 220, 228, 229, 231, 236, 237, 240, 241, 242, 244, 246, 247, 248, 254, 257, 259, 260, 261, 263, 265, 275, 276, 281, 282, 285, 290, 294, 298, 300, 308, 321, 330, 331, 346, 348, 349, 350, 358, 369
Codreanu Zelea, Elena · 30, 138, 140, 144, 145, 154, 214, 215, 300, 321
Codreanu Zelea, Eliza · 66, 138, 140, 144, 154, 160
Codreanu Zelea, Horia · 77, 81, 95, 160
Codreanu Zelea, Ion · 127, 128, 137, 144, 154, 159, 160, 242, 256, 281, 369
Codreanu Zelea, Silvia · 140
Coforola, Dumitru · 106
Cojocaru · 197
Cojocaru, Alexandru · 281
Cojocaru, Anton · 109
Colhon, Ilie · 310, 313, 367
Colţescu-Cluj · 125
Coman · 282
Coman, Constantin Cozmin · 279
Coman, Iosef · 312, 315
Comaniciu, Gheorghe · 310, 313
Comaniciu, Horaţiu · 311, 313
Comănariu, Mircea · 312, 315
Comănariu, Victor · 312, 315
Comănescu, Nicolae · 280
Comjic, Ştefan, alias Bihoreanu, Fănică, Popescu, Fănică · 224, 225, 230, 231, 232, 233, 239, 279, 333
Comşa, I. · 311, 314
Condeescu · 155, 156
Condopol, Mircea · 277, 280
Condratiuc, Alexe · 280
Condurache, Dumitru · 312, 315
Constant, Alexandru · 33, 183, 319, 325
Constantin, C. · 292
Constantinescu, Constantin · 281
Constantinescu, Dumitru · 232, 279
Constantinescu, Laurenţiu · 194
Constantinescu, M. · 64
Constantinescu, Miti · 282
Constantinescu, N. I. · 60
Constantinescu, Nicolae · 85, 129, 186, 196, 214
Constantinescu, Ovidiu · 312, 314
Constantinescu, P. · 311, 313
Constantinescu, Teodor · 217
Constantinescu, Titi · 33
Conta, Vasile · 111
Conteş · 33, 216
Copuzeanu, Ioan · 202, 311, 314

Corbeanu, Vasile · 279
Corbuţiu, Victor · 310, 313
Cornea, Gheorghe · 281
Coroamă, Dumitru · 43, 47, 183, 345, 349, 367, 386
Cosmovici, Horia · 60, 107, 124, 125, 150, 151
Costache · 63
Costea, Andrei · 311, 314
Costea, Gheorghe · 256, 312, 315
Coşciug, Ilarion · 265
Coşofliu, Nicolae · 312, 315
Cotarditâ, Atanase · 377
Cotea, Vasile · 84
Coterbic, Iacob · 34, 218, 219
Coterbic, N. · 60
Cotigă, A. · 128
Cotigă, Traian · 68, 152, 279
Covrig Nonea, Ion · 256, 312, 315
Cozan, Luchian · 280
Cozma, Lazăr · 280
Crainic, Nichifor · 22, 104, 377, 378
Craja, Paul · 152, 278
Crăcea, Nicolae · 321
Crăciun, C. · 311, 313
Creangă, Vasile · 281
Creţu, Gheorghe · 109
Crici, Ioan · 109
Criclivâi, Azarie · 281, 282, 283
Crihană, Dumitru · 33
Cristache, Ion · 242
Cristea, Aristotel · 281
Cristescu · 167, 332
Cristescu, Constantin · 244, 245, 321
Cristescu, Grigore · 128
Cristescu, lt.-col. magistrat · 244, 305
Cristescu, mama lui Titi Cristescu · 213
Cristescu, Titi · 31, 32, 183, 200, 210, 218, 300
Crişan, Victor · 312, 315
Crişu, Axente · 311, 314
Crîngaru · 104
Croitoru, Tudor · 281
Croitoru, Vasile · 281, 311, 314
Cruceanu, S. · 153
Crudu, Nicolae · 128
Cucerzan, Constantin · 281
Cucu, Emil · 234
Cucu, Vasile · 376
Cucuietu, Emilian · 310, 313
Cuibuş, Petre · 228, 281
Culică, Gheorghe Fr. · 312, 315
Culoglu, Damian · 281, 292
Curcă, Ştefan · 187, 196
Curelea · 327, 332
Custură, Ion · 217
Cuşa, Aristide · 376
Cuşa, Leonida · 376
Cuturicu, Gheorghe · 377
Cuţaride, Dem. · 60
Cuza, A. C. · 99, 111, 320, 381, 408
Cuzdrioveanu, alias Coroianu · 194

D

Daladier, Edouard · 30, 31, 263
Daneţiu, C. · 243
Danielescu, mama lui Zosim Danielescu · 213
Danielescu, Zosim · 214, 244, 280
David · 138, 197
Davidescu, Alexandru · 34
Davidescu, Gheorghe · 44
Dănilă, Nicolae · 281
Deacu, Florian · 310, 313
Deacu, Hristu · 375
Demetrescu, Dimitrie · 217
Demetrescu, Nicolae · 217
Demetrescu-Gyr, Radu · 33, 53, 128, 311, 314, 386
Demetriu · 97
Diaconescu, Dumitru · 281
Diaconescu, Ion · 33, 128, 223, 311, 314
Diaconescu, Vasile · 281, 292
Diaconu, Ion · 311, 314
Diaconu, Nicolae · 109
Diaconu, Vasile · 284
Diculescu · 194
Dima, Gheorghe · 312, 315
Dimitriu, Ion Gheorghe · 202
Dinescu, Anton · 60, 150
Dinescu, Valeriu · 96
Dinopol · 362
Dinu · 374
Dinu, Paul · 312, 314
Dinulescu, Alexandru · 196, 197, 198, 199
Djuvara, H. · 60
Doară, Gheorghe · 311, 314
Dobdă, P. · 154, 155
Doboş, I. · 266, 267
Dobre, Bănică · 61, 128, 146, 151, 278
Dobre, Costache · 376
Dobre, Ion · 53, 128, 312, 314, 386
Dobre, Ion Radu · 280
Dobrescu, Nicolae · 60, 311, 314
Dobrin, Ion · 241, 312, 315
Dobrin, Liviu · 232, 233, 279
Dobuleac, Vasile · 281
Dogaru, Maria · 37
Dohatcu, Bogdan · 299
Domăneanţu, Viorel · 150

Dumbrowski, Victor · 63
Donescu · 76
Dongorosz · 91, 93, 94
Dorca · 235
Dordai, Augustin · 311, 313
Dorea, Aflon · 244, 279
Dragomir, Anghel · 300
Dragomir, Eugen · 310, 313
Dragomir, Silviu · 44
Dragomirescu, N. · 242
Dragomirescu, Victor · 34, 201, 210, 219, 239, 266, 267, 278, 298
Dragomir-Jilava, Gheorghe · 184, 185, 186, 201, 210, 219, 281, 321
Drăguș, Nicolae · 109
Droc, Aurel · 192, 256, 310, 313
Druiu, Ion · 312, 315
Dubovinschi, Teodor · 281
Duca, Ion G. · 23, 64, 67, 70, 85, 86, 186, 196, 203, 204, 244, 293
Ducaru, Dumitru · 279
Duia, Ion · 109
Duma, Iosif · 281
Dumitrescu, Dumitru · 29, 30, 32, 37, 39, 270, 271, 272, 275, 276, 278, 298, 321, 329
Dumitrescu, Nicolae · 33, 186, 213, 216, 244, 245, 271, 282, 298
Dumitrescu, Ștefan · 312, 315
Dumitrescu, Vladimir · 358
Dumitrescu-Borșa, Ion · 29, 30, 32, 36, 156, 170, 171, 183, 200, 205, 210, 213, 222, 235, 300, 319, 325
Dumitrescu-Zăpadă, Constantin · 300
Dumitriu, Ion Gh. · 217
Dumitriu, Petre · 42, 231, 233
Dumitru · 98, 198
Dumitru, Constantin · 60, 102, 104, 110, 125, 150
Dumitru, Gheorghe C. · 312, 315
Dumitru, Ioan · 106
Duțescu, Vasile · 310, 313

E

Eftimiu, Victor · 309
Eisenbauer, Iosif L. · 376
Eleftherescu · 387
Elena, regina mamă a României · 184, 378
Eliade, Mircea · 22, 76, 111, 138, 155, 159, 202
Eliade, Nina · 155
Eminescu, Mihai · 111
Enculescu, Marin · 312, 315
Enescu, Ion · 279, 298
Epure, Virgil · 312, 315
Eremeiu, E. · 312, 315
Eremia, Nicolae · 281
Erhan, Sebastian · 311, 313

F

Fabricius, Wilhelm · 37, 43, 131, 132, 229, 255, 330, 366, 382, 383, 384
Fabritius, Fritz · 33
Faur, Ioan · 280
Făgădaru, Nicolae · 32, 203, 206, 213, 226, 243
Felecan, Vasile · 279
Fetișor, Dumitru · 243
Ficata, Stere · 311, 314
Fiedler · 260
Filimon · 226, 227
Filip · 285
Filip, Dumitru · 281
Filipeanu, N. · 311, 314
Filipov, Vasile · 242, 279
Filitti · 131
Fleschin, Petre · 34, 35, 228, 243
Fleșeriu, Ioan · 311, 314
Flondor, Neagoe · 63
Florea, Sava · 261
Florescu, Gheorghe · 312, 315
Florescu, Sergiu · 281, 292
Folea, Ion · 107
Fontana, Margareta · 225, 231, 232
Fotti · 214
Franasovici, Richard · 64
Frank, Ștefan · 35, 224, 225, 230, 231, 234, 239
Fronea, Nicolae · 377
Funda, Dumitru · 312, 314
Furdui, Gheorghe · 278

G

Gachi, Gheorghe · 375
Gafencu, Grigore · 35, 36, 39, 42, 43, 46, 49, 220, 221, 254, 255, 273, 338, 339
Galan, Eftimie · 311, 314
Galescu, Pavel · 281
Galgoti · 227
Gâlmeanu, Ion · 281
Gandhi, Mahatma · 158
Gane, Constantin · 312, 315
Garanti · 210
Gârcineanu, Florin · 279
Gârcineanu, Victor Puiu · 202, 256, 280
Gârneață, Elvira · 66
Gârneață, Ilie · 33, 45, 68, 142, 201, 202, 290, 310, 313, 317, 368
Gauthier · 325
Gavrilă, Ichim · 282
Gavrilenco, Constantin · 377
Găgescu, C. · 311, 314
Gălășanu, Paul · 311, 314
Găman, Florea · 281
Găvăgină, Iosif · 321
Găvănescu, Ion · 61, 69
Găzdaru, Dumitru · 33, 202, 290, 311, 314
Geacu, Hristu Petre · 281
Geidenreich, Vladimir · 281, 292
Gemeniuc, Ion · 281
Georgescu · 242, 333
Georgescu, Alexandru · 60, 150, 227
Georgescu, Corneliu · 45, 48, 124, 196, 201, 202, 241, 310, 313, 316, 362, 363, 367
Georgescu, Demetrian · 312, 315
Georgescu, Mihail · 310
Georgescu, Stelian · 101
Georgescu, Ștefan · 187
Georgescu-Edineți, Nicolae · 68, 131, 152, 299
Gerota · 69, 138
Ghelmegeanu, Mihail · 42, 43, 44, 218, 273, 322, 324, 325, 326, 327, 328, 331, 340, 343, 345, 346, 348, 349, 355, 367
Ghenea, Radu · 150, 387
Gheorghe · 194
Gheorghe, Constantin · 279
Gheorghevici, Nicolae · 281
Gheorghiescu, Gheorghe · 133, 312, 314
Gheorghiu · 170
Gheorghiu, Aristotel · 45, 138, 192, 311, 314
Gheorghiu, Ioan · 376
Gheorghiu, Lizetta · 60, 95, 110, 123, 124, 125, 142, 145, 150, 151, 154
Gheorghiu, Petre · 282
Gheorghiu, Victor · 281
Gheorghiu, Virgil · 375
Gherman, Aurel · 229, 298
Gherman, Ioan · 280
Gherman, Nicolae · 35, 229
Gherovici, Ștefan · 193, 199, 222, 223, 248, 323
Ghezza, Eduard · 375, 376
Ghica, Alexandru · 150, 312, 314, 384, 387
Ghica, Grigore · 114
Ghilberdicu, Gheorghe · 109
Ghindă, Gheorghe · 281
Ghiocel, Dumitru · 90, 94
Ghiorjdeanu, Gheorghe · 376
Ghițea, Gheorghe · 311, 312, 314, 315
Ghizari, Gheorghe · 57, 129
Gigurtu, Ion · 24, 34, 43, 45, 46, 48, 115, 260, 338, 339, 345, 357, 359, 362, 366, 372, 373, 377, 378
Gingan, Cornel · 281
Giolu, Marin · 312, 315
Giripi, Ioan · 311, 313
Giurescu, Constantin C. · 22, 69, 263, 264, 358
Giurgiu, Viorel · 310, 313
Glatz, Alexandru · 114
Glăvan, Pavel · 312, 315
Godea, A. · 109
Godeanu, Gheorghe · 312, 315
Goebbels · 40, 276, 325, 330
Goering, Hermann · 113, 114, 220, 325
Goga, Mircea · 202, 256, 280
Goga, Octavian · 21, 59, 111, 115, 258, 339, 357
Gemeniu · 372
Gorănescu · 147
Gorun, Toma N. · 154, 155
Grama, Iosif · 279
Graur, I. · 234
Grecu, Constantina · 245, 296
Grecu, Lucia · 34
Grigorescu, N. · 311, 313
Grigoriu, Mihail · 280
Grigoriu, Constantin · 260, 261
Grijincu, Gheorghe · 312, 315
Grimalschi, Pavel · 282, 283, 312, 315
Grindeanu, Emil · 243
Gritta · 337
Grozea, Dumitru · 29, 170, 193
Gruia · 204, 243, 305, 372
Gruia, Ion V. · 378
Gruiță, Alexandru · 226, 227, 243
Gruiță, Victor · 35, 228
Grynspan, Herschel · 31
Guși, Gheorghe · 376, 377
Gogoianu, Gheorghe · 234
Gogoianu, Nicolae · 232
Gelea, Achile · 375
Guran, Vasile · 299
Gustav · 292

H

Habsburg, Anton de · 70
Haidu, Ion · 244
Halifax · 48, 97
Hamzea, Virgil · 311, 314
Hâncu, Adrian · 311, 313
Hantea, Ion · 311, 314
Hanu, Traian · 33, 34, 216, 217, 221

Hapa, Stere · 377
Haralambie, Constantin · 312, 315
Hasnaş, Dorin · 311, 314
Haşdeu, Bogdan Petriceicu · 111
Haşeganu, Emil · 226, 227
Haşeganu, Simion · 226
Hedrich, Hans · 33
Hefter, Alfred · 194
Henţescu, Constantin · 124, 125, 150
Herescu · 309
Herghelegiu, Ion · 243, 279
Herişescu, Ştefan · 241
Herlea, Liviu · 163, 253
Herseni, Emil · 60
Himmler · 330
Hitler, Adolf · 22, 24, 29, 30, 31, 33, 34, 36, 38, 45, 46, 47, 66, 69, 70, 72, 73, 99, 100, 110, 111, 144, 185, 186, 220, 263, 270, 275, 325, 330, 332, 354, 360
Hoare, Reginald · 39, 263
Hoblea, Tiberiu · 311, 314
Hodrea, Petre Aurel · 34, 35, 226, 227, 228
Hohenzollern-Sigmaringen, familia · 185
Hojbotă, Dumitru · 312, 315
Holban · 68
Honceru, Ion · 281
Horculescu, Nicolae · 281
Horodniceanu, Nicolae · 32, 53, 55, 66, 80, 113, 138, 141, 300, 321
Horvat · 227
Hotineanu · 56
Hristodulo, Luzi · 311, 314
Huste, Ioan · 282

I

Iacobescu, Paul · 116, 124, 125, 140
Iamandi, Victor · 30, 44, 64, 99, 191, 209, 235, 273
Iasinschi, Vasile · 45, 256, 310, 313
Ibrăileanu, Aurel · 311, 313
Ifrim, Dumitru · 312, 315
Iftimuţă, Vasile · 280
Ignătescu, Constantin · 232, 233
Ilarie · 146
Ilcuş · 274, 285
Ileana, Principesa · 70
Iliescu, Ioan · 311, 314
Iliescu, Paul · 125
Ilinoiu, Elena, vezi Codreanu Zelea, Elena · 144
Imbrescu, Ilie · 310, 313
Ioan, Mircea · 312, 315
Ioanin · 260
Ionescu · 99, 106, 107, 109, 199
Ionescu, Alexandru · 161
Ionescu, Andrei · 131, 170
Ionescu, Aurel · 325
Ionescu, Constantin · 375
Ionescu, Dumitru · 128
Ionescu, Gavril · 192, 311, 314
Ionescu, George · 311, 314
Ionescu, Ilie · 256
Ionescu, Ioan · 375
Ionescu, Ion · 125, 278
Ionescu, Ion R. · 39, 271, 272
Ionescu, Nae · 22, 28, 31, 33, 35, 37, 41, 61, 69, 132, 155, 156, 158, 159, 202, 236, 309, 317, 319, 321, 325
Ionescu, Nicolae · 375
Ionescu, Paul · 260, 290
Ionescu, Radu · 60, 123, 126
Ionescu, Toma N. · 377
Ionescu, Virgil · 106, 128, 350
Ionescu-Duminică · 68, 131
Ionică · 105, 142
Ionică, Eugen · 128, 279
Iordache, Ioan · 376
Iordache, M. · 109
Iorga, Nicolae · 21, 27, 44, 53, 54, 56, 60, 61, 62, 113, 131, 132, 153, 156, 159, 190, 195, 240, 247, 255, 274
Iorgoiu, Ion · 260
Iorgulescu, Constantin · 150
Iosif · 150
Iosif, Ion Gh. · 60
Iovu, Ion · 35, 224, 225, 230, 231, 232, 245, 298, 328
Irimescu, Gheorghe · 109
Irimescu, V. · 154
Irimia, Alexandru · 109
Irimiciuc, Valerian · 280
Isaia, Ovidiu · 39, 272, 278
Istrate, Gheorghe · 129, 151, 278
Izbăşescu, Gheorghe · 374

J

Jacotă, Vasile · 312, 315
Jilescu, Ioan · 312, 315
Jitaru, Spiridon · 281
Jorjoaia, Mihail · 374, 375
Jovin, Vasile · 312, 315
Jude, Dumitru · 280
Juguleanu, Dumitru · 375
Jula, Victor · 312, 315
Julan, Ilie · 280
Jupea, Nicolae · 376

Jurubiţă, Ion · 311, 314

K

Kampf, Antonio · 304
Kennard, Howard · 36
Klein · 283
Kogălniceanu, Mihail · 111

L

Lalescu, Stan · 282
Lascăr, Gheorghe · 281
Lazăr · 282
Lăscăianu, Aurel · 34, 226, 227, 243, 298
Leahu, Gheorghe V. · 276, 277, 319
Lecca, Iunius · 252, 319
Lefter, Mile · 45, 367
Lefter, Simion · 367
Leonid, Miron · 281
Lepa, Valeriu · 321
Leuca, Ion · 311, 314
Levitchi, Ştefan · 281, 282, 283
Lipsky · 30, 31, 36
Liveanu · 100
Livezeanu, Bartolomeu · 76, 133, 241, 312, 315
Lobey, Radu · 263
Lorenţ, Iosef · 312, 315
Ludodovici, Leonid · 244
Luizi, Spiru · 312, 315
Lungeanu, Ion · 311, 314
Lungu, Dumitru · 311, 314
Lungu, Ioan · 299
Lungu, Ion · 281
Lungu, Vasile · 283, 284
Lupaşcu · 60
Lupescu, Elena · 63, 156, 273, 372, 383, 386
Lupu, Nicolae · 310, 313
Lupu, Nicolae Gh. · 63, 113, 357
Luscan, Spiridon · 374

M

Macavei · 332
Macoveanu · 198, 199
Macovei, Ioan · 376
Macoveschi, Ion · 244, 279
Madgearu, Virgil · 109, 113, 159
Maftei, O. · 311, 314
Mahlenski, alias Gheorghiţă · 194
Mahnici, Nicolae · 281
Mailat, Vasile · 60, 150, 387
Malene, Gheorghe · 312, 315
Manciu · 86
Mancoş, Gheorghe · 280
Manda, Constantin · 312, 315
Mandache, Alexandru · 277, 280
Manganiţa, Constantin · 281
Maniu, Iuliu · 22, 24, 59, 63, 65, 72, 80, 116, 118, 119, 120, 124, 131, 138, 148, 156, 178, 209, 229, 236, 257, 291, 307, 308, 368, 371, 372, 373, 378, 379
Manoilescu, Mihail · 22, 46, 98, 113, 309, 357, 372, 381, 382, 384
Manoilescu, Mircea · 98
Manolache, Panait · 375, 376
Manole, D. · 154, 155
Manolescu, Grigore · 281
Manu, Constantin · 285
Manu, George · 63
Manu, Jean · 63
Manu, Petre · 150
Mânzatu, Ioan · 158, 311, 314, 333
Mânzatu, Toni · 333
Mânzu, Dumitru · 281
Marcu, Ştefan · 311, 314
Mareş · 66
Mareşiu, Ioan · 256, 312, 315
Maria, regina României · 28, 305
Maricari, Nicolae · 245, 280
Marin, Dumitru · 282
Marin, Petre · 281
Marin, Sandu · 312, 315
Marin, Vasile · 62, 70, 83, 85, 86, 90, 96, 102, 111, 133, 148, 149, 150, 151, 152, 157
Marinescu · 125
Marinescu, Florian · 227
Marinescu, Gabriel · 64, 76, 105, 170, 171, 183, 197, 273, 274, 285, 287
Marinescu, Nicolae · 64
Marinescu, Victor · 256
Mârza, Alexandru I. · 311, 314
Mârza, Sebastian · 310, 313
Mârza, Veniamin · 375
Mastacan · 62, 66
Mateescu · 80
Mateescu, Gheorghe · 106
Matei, Coriolan · 161, 310, 313
Mateiaş, Virgil · 311, 314
Matici, Marin · 281
Mazilescu, Nicolae · 84, 371
Mazilu · 185
Măduţă, Ioan · 280
Măgirescu, Ion · 242
Mănăilă · 332, 333
Mărculescu, Ioan · 376

Mărculescu, Paul · 256, 312, 315
Mărculescu, vezi Reiner, Otto · 193, 194
Mărculeț · 282
Mărgineanu, Ion · 311, 314
Medrea, Victor · 312, 314
Mehedinți, Simion · 22, 281
Meitani, George · 63
Meitani, Radu · 63, 128, 311, 314
Melicescu · 192
Memu, Dionisie · 281
Merișeanu, Alexandru · 60
Mestrovic, Ivan · 37
Metz · 208, 376
Mețianu, Eugen · 226, 227
Micescu, Istrate · 129, 130, 320
Micu, Alexandru · 311, 314
Micu, Augustin · 279
Micu, Emilian · 224, 225, 230, 231, 232, 239
Mihai I, regele României · 25, 48, 70, 72, 370, 387, 388
Mihail, Gheorghe · 372, 381
Mihail, Nicolae · 376
Mihail, Traian · 60
Mihalache, Ion · 224, 230, 231, 232
Mihalache, Ion, conducător P.N.Ț. · 22
Mihalache, Vâlcea · 260
Mihalcea, Ion · 278
Mihalexe, Stere · 311, 314
Mihăilescu, Andrei · 68, 219
Mihăilescu, Coca · 261
Mihăilescu, Elena · 260
Mihăilescu, Ștefan · 260, 261
Mihăilescu, Virgil · 217, 245, 321
Mihliuc, Gheorghe · 256, 312, 315
Milea, Ludovic · 377
Miletineanu · 264
Mincă, Ilie · 244, 279
Minea, Mihai · 290
Mircea, G. · 311, 314
Mircea, I. · 276
Mirea, Ilie · 281
Mirea, Ion · 217
Mirescu, Gheorghe · 260
Miron (Cristea), patriarhul României · 27, 34, 35, 64, 133, 157, 170, 192, 210, 237, 358
Miron, Gheorghe · 234
Miron, Vladimir · 243
Mironovici, Radu · 28, 41, 45, 138, 201, 202, 241, 310, 313, 362, 367, 368
Miter, Ion · 279
Miter, Tiberiu · 311, 314
Mitilineu, Iancu · 285
Mitruș, Mihai Gh. · 376
Mocanu, Andrei · 191, 281, 292
Mocanu, Sebastian · 30
Moțanu, Staicu · 281
Moise, Dumitru · 312, 315
Moisescu, Vasile · 196, 197, 281
Moldovanu, Corneliu · 309
Moldovanu, Victor · 367
Moldoveanu, Dumitru · 310, 313
Moldoveanu, Ion · 39, 271, 278, 298, 376
Molotiuc, Ioan · 281
Molotov, Veaceslav Mihailovici · 23, 38, 39, 44
Monoranu, Ion · 232
Monoranu, Petre · 225, 232
Monția, Emil · 310, 313
Mora · 125
Morariu, Ioan · 312, 315
Morariu, Isidor · 312, 315
Moraru, Alexandru Bubi · 280
Moraru, Mihail · 106
Moraru, Nicolae · 31
Morărescu, Gheorghe · 376
Morărescu, Traian · 60, 201
Moruzov, Mihail · 43, 194, 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 337, 338, 339, 340, 345, 347, 348, 349, 356, 357, 367, 368, 372
Moscicki, Ignacy · 39
Moscinschi, Vasile · 60, 150
Moș, Gheorghe · 67, 109
Motoc, Mircea · 280
Motomancea, Grigore · 281
Moța, Ion I. · 62, 67, 68, 69, 70, 79, 83, 85, 86, 90, 96, 102, 111, 131, 133, 135, 144, 148, 149, 150, 151, 152, 157, 177, 186, 200, 332, 357
Moțoc · 170
Mugur · 138, 153
Munteanu, Aurel · 150
Munteanu, Gheorghe · 281
Munteanu, Simion · 306
Münzer, Dumitru · 300
Muraru, Mihai · 243
Mureșanu, Andrei · 187
Mureșanu, Olimpiu · 311, 314
Mureșanu, Vasile · 376
Mussolini, Benito · 30, 38, 44, 70, 72, 73, 99, 111, 144, 360
Mușt, Vasile · 215, 217
Mușu, Sotir · 375

N

Naciu, Vasile · 284
Nacu, Ion · 241, 312, 314
Nadoleanu, Enache · 35, 224, 225, 228, 231, 232, 235, 245, 298, 328
Nartea, Vasile I. · 376
Nastu, Nicolae · 281
Năstase · 58, 73
Neacșu · 282
Neacșu, Crăciun · 196, 197
Neagoe, Valeriu · 311, 314
Neață, Ioan · 375
Neda, Liviu · 312, 315
Nedelcu, Anghel · 109
Nedelcu, Ioan · 260, 261
Nedelcu, Nițu · 312, 314
Negoescu, Valerian · 60, 103
Negoițescu · 227
Negrescu, Mircea · 267
Negri, Costache · 111
Negrilescu, Eugen · 312, 315
Negru, Ioan · 311, 314
Negulescu · 143
Negulescu, Dumitru · 226, 227
Negulescu, Eugen · 224
Negulescu, Gheorghe · 227, 228, 241
Negulescu, Vică · 386
Nerasan, Ion · 281
Neurath, von · 131
Nica · 260
Nichita, Augustin · 281
Nicoară, Iordache · 28, 29, 170, 193, 202, 242, 279
Nicodim, patriarhul României · 358, 363
Nicola, Victor · 312, 315
Nicolae, Emil · 281
Nicolae, Ion · 311, 314, 338
Nicolaescu, Aurel · 281
Nicolau · 276
Nicolau, Constantin · 376
Nicolescu, Ioan · 312, 315
Nicolescu, Nicoleta · 37, 66, 138, 184, 261, 278, 298
Nicolicescu, Gheorghe · 280
Nicolicescu, Natalia · 34
Nicolici, Nicolae · 280
Niculescu, Bonea · 194
Niculescu, Gheorghe · 281
Niculescu, Ilie · 387
Nisipeanu, M. · 60
Nistor, Citta · 310, 313
Nițescu, Petre · 281, 299
Nițu, Ștefan · 197, 282
Noaghea, Virgil · 279
Noica, Constantin · 159
Noveanu, Vasile · 24, 41, 45, 193, 310, 313, 318, 348, 357
Nuțiu, Aurel · 279

O

Oancea · 282
Oancea, Gheorghe · 197
Oancea, Ion · 154, 240
Obreja · 219
Olaru, Emil · 178
Olaru, Rusalim · 256
Olteanu, C. · 109
Olteanu, Vasile · 280
Onișe, Ioan · 311, 314
Onu, Constantin · 311, 314
Oprea · 332
Oprea, Gheorghe · 376
Oprea, Toma · 312, 315
Oprovici, Horia · 281
Orleanu, Mihai · 150, 312, 314

P

Palade, I. · 319
Palade, Iancu · 310, 313
Palaghiță, Ștefan · 200, 203, 299, 312, 314
Palamarciuc, Jean · 281, 292
Palciu, Petre · 312, 315
Paletaș, Francisc · 281
Panaitescu, D. · 181, 182, 207
Panaitescu, Hanibal · 226, 227, 228, 282
Panaitescu, Petre P. · 217
Panciarele, Spiru · 109
Papacioc, Radu · 280
Papaianuși, Ion · 218
Papanace, Constantin · 28, 29, 33, 35, 38, 39, 40, 41, 42, 46, 183, 187, 200, 210, 215, 216, 219, 276, 319, 321, 325
Papanace, Gheorghe · 375
Papuc, Ștefan · 311, 314
Paraschivescu, Gheorghe · 39, 272, 278, 298
Parizianu · 193, 261
Parsacov, Nicolae · 240
Pârva, Gherasim · 312, 315
Pârvănescu, V. · 311, 314
Pârvulescu, Teodor · 217
Pascu · 198, 199
Pascu, Dan · 78, 79, 81, 82, 94
Păslaru, Nicolae · 311, 314
Paucă, Dumitru V. · 292
Paul al Iugoslaviei, Principele · 190
Paulian, Gheorghe · 312, 315
Pavel, Patriciu · 194
Pavelescu, Alexandru · 244, 279
Pavelescu, Guțu · 227
Păcuraru, Tudor · 109

Pălăceanu, Nicolae · 281
Pălăngeanu, alias Bolescu · 194
Pârjescu, Ioan · 312, 315
Pârvulescu, Nicolae · 29, 42, 229, 242, 244, 245, 300, 314, 321, 327, 332, 339
Pătrașcu, Dumitru V. · 280
Pătrășcanu, Alexandru · 33, 312, 314
Peculea, Cornelia · 306
Pele, Ion · 197, 198
Pelivan · 274
Pendefunda, Ilie · 65
Perieteanu, Alexandru · 60, 150
Pescărescu, Ilarie · 312, 315
Petrescu, Andrei · 203, 228, 240
Petre, Ion · 296, 213
Petrescu · 38, 94, 260
Petrescu, Tudor · 125
Petrescu-Comnen, Nicolae · 30, 97, 104, 221
Petrovicescu, Elena · 297
Picioruș, Traian · 311, 314
Pinteanu, Ioan · 280
Pilia, Grigore · 128, 279
Piłsudski · 38
Pisarciuc, Silvestru · 244, 281
Pițiș, Ioan · 109
Pițiș, Nicolae · 109
Pițiș, Gheorghe · 109
Poenaru, Ilie · 281
Pogonat, Petrache · 125
Poienaru, Spiridon · 311, 314
Polihroniade, Mihail · 60, 68, 106, 128, 152, 157, 213, 214, 278
Ponta, Petre · 321
Pop · 43, 226, 227, 298, 312, 315
Pop, Aron Horațiu · 312, 315
Pop, D. · 311, 314
Pop, Ion · 34, 243
Pop, M. · 261
Pop, Traian · 44
Pop, Valer · 371, 372
Popa, Costache · 281
Popa, Dem. · 60
Popa, Emil · 367
Popa, Ioan · 34, 35, 228, 244, 321
Popa, Petre · 281
Popa, Tiberiu · 279
Popescu · 278, 283, 322, 382
Popescu, Anton B. · 279
Popescu, Aristotel · 311, 314
Popescu, Cezar · 39, 271, 278, 288, 378
Popescu, Constantin · 312, 315
Popescu, David · 372
Popescu, Dumitru · 217, 311, 314
Popescu, Fănică, vezi Crângu, Ștefan · 224
Popescu, G. · 311, 314
Popescu, Gheorghe · 217, 311, 314
Popescu, Horea · 280
Popescu, Maria · 60
Popescu, Marin · 279
Popescu, Nicolae · 312, 315, 376
Popescu, Petre · 224
Popescu, Spiru · 202, 256, 280
Popescu, Ștefan · 69, 137, 371, 378
Popescu, Traian · 39, 73, 271, 272, 278, 298
Popescu, Vasile · 241, 280
Popescu-Bereș · 45, 124
Popovici · 304
Popovici, Alexandru · 44, 243, 321, 384, 387
Popovici, Alexe · 300
Popovici, Dragoș · 35, 179, 228, 271, 298
Popovici, Gheorghe · 60
Popovici, Mihail · 137
Porforb, David · 311, 314
Postoacă, Vasile · 374
Pozoleu, Gheorghe · 281
Prahoveanu, Gheorghe · 109
Preda, Gheorghe · 281
Predescu, Dumitru · 311, 313, 336, 373
Predescu, Ianco · 260
Predoiu, Ioan · 311, 314
Prian, Mihai · 109
Prian, Nicolae · 109
Prian, V. · 109
Priș, Ioan · 281
Proca, Gheorghe · 279
Prodea, Nicolae · 279
Protopopescu, Dragoș · 104, 148, 304
Protopopescu, Ion · 326, 337
Puiu, Traian · 235, 374
Puiu, Vasile · 281
Pușcaș, Iosif · 315
Pușcaș, Victor · 311, 312, 314
Pușcovici, Sava Florea · 260

R

Radian · 130, 284
Radovici, Sebastian · 60, 110, 124, 125, 150
Radu, Constantin · 374
Radu, Liviu · 241, 243
Radu, Mihai · 282
Radu, N. · 312, 315
Ragianescu, Docia · 244
Rahmistriuc, Alexandru · 244
Rascu, Constantin · 224, 225, 232, 279
Ralea, Mihail · 64, 194, 195
Rarincescu, Dumitru · 124, 311, 314
Răscrescu, Gheorghe · 286
Rath, Ernst von · 31
Răcoaltă, Ioan · 377
Răcnean, Gheorghe · 170, 280
Rădulescu, Alexandru · 150
Rădulescu, Dan · 69
Rădulescu, Dumitru · 311, 314
Rădulescu, Ion · 37, 124
Rădulescu, Ion Heliade · 111
Rădulescu, Iulian · 298
Rădulescu, Lică · 264
Rădulescu, Mircea · 241
Rădulescu, Petre · 272
Rădulescu, Traian · 376
Rădulescu, Virgil · 37, 202, 279
Rădulescu-Tharus · 126
Răileanu, Naum · 281, 292
Răită, Ion · 281
Regnoltz · 383
Regwald, Francisc · 281
Reif, L. · 239
Reiner, Otto, alias Mărculescu · 34, 193, 194, 218
Renteteanu, Solomon · 312, 315
Restea, Gheorghe · 312, 315
Ribbentrop, Joachim von · 23, 24, 30, 31, 33, 34, 36, 38, 39, 46, 383
Rieman, Ion · 314
Rieman, Ștefan · 311, 314
Rinea, Ion · 311, 314
Riceanu, Alexandru · 384
Riceanu, Petre · 280
Rinescu · 218
Rizoiu, Nicolae · 197, 282
Robescu, Adelina · 217
Robescu, Mircea · 217
Robu, Gheorghe · 312, 315
Roosevelt, Franklin Delano · 31
Ropală, Cătălin · 244
Ropcia, Mihail Gr. · 260
Rosetti, Radu · 125
Roșca, Gheorghe · 242
Roșianu, Scarlat · 198, 282
Roșu, Anton · 311, 314
Roșu, Grigore · 260
Roșu, Octavian · 321, 350
Roșulescu, N. · 311, 314
Rotaru, Ionel · 312, 315
Rotea, Ilie · 42, 321
Roventa · 241
Rudeanu, Alexandru · 299, 312, 314
Runcanu, Nicolae · 60, 311, 314
Rusescu · 348, 381
Rusu, Iacob · 281

S

Saghin, Lazăr · 243, 311, 313
Sava, Ioan · 312, 315
Sandu, Petre · 312, 315
Sandu, Valeriu · 386
Sărpea, Vasile · 150
Sârbu · 197, 198, 282
Sârbu, Constantin · 312, 315
Sârbu, Damaschin · 281
Sârbu, Gheorghe · 244
Sârbu, Nicolae · 281
Savu, Dumitru · 375
Săndulescu, Elena · 260
Săndulescu, Ioan · 280
Săndulescu, Nineta · 261
Stăiceanu, Costea · 375
Schikendanz · 325
Schulenburg, Friedrich Werner von der · 44
Sebastian, Mihail · 309
Secăreanu, Ion · 281
Secreanu, Teofil · 310, 313
Semen, Traian B. · 367
Serafim, Aurel · 33, 113, 278
Serafim, Gheorghe · 258, 312, 315
Serafim, Virgil · 113
Silaghi, Pavel · 376
Silaghi, Victor · 29, 192, 222, 229, 275, 319, 321
Silion, Tiana · 321
Silvestru, Mircea · 243
Sima, Horia · 24, 25, 28, 29, 30, 32, 33, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 108, 157, 183, 184, 185, 198, 200, 201, 202, 203, 210, 211, 215, 217, 218, 219, 229, 235, 236, 237, 244, 245, 252, 271, 275, 276, 278, 300, 302, 303, 304, 306, 308, 319, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 353, 356, 357, 359, 360, 362, 363, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 377, 379, 382, 384, 385, 387
Simulescu, Sima · 68, 108, 278
Sino, Adalbert · 377
Sion · 298
Slavek · 38
Slăvoianu, Victor · 106
Slăvescu, N. G. · 128
Slușanschi, Barbu · 311, 313
Smărăndescu, Nicolae · 138, 155, 210, 211, 300, 321
Smigly Rydz · 287
Smultea, Ilie · 37, 275, 304, 321
Secrete · 145

Solomon, Hristache · 67, 133
Sorocovanu, Dumitru Iacob · 281
Spânu, Teodache · 256, 280
Spirescu, Scarlat · 60, 150
Stahl, Petre · 244
Stahl, Teodor · 280
Stalin, Iosif Vissarionovici · 354
Stamate, Eugen · 232, 279
Stan, Cătin · 311, 314
Stancia, Ilie · 106
Stancu, Ion · 281
Stanca, Rafael · 260, 261
Stanic, Ioan · 375
State, Ion Gr. · 187, 196, 281
State, Vasile · 281
Stavri, familia lui Șotu Stavri · 185, 186
Stavri, Șotu · 129, 280
Stănescu, Nicolae · 170
Stăniculescu, Marin · 39, 272, 278
Stănculescu, Vasile · 298
Stănescu, C. · 82, 84, 88, 310, 313
Stănescu, Gheorghe · 60, 150
Stănescu, Ioan, alias Joanot · 223
Stănescu, Mihai · 244
Stănescu, Ovidiu · 375
Stănescu, Petre · 34, 35, 228
Stănicel, Ștefan · 32, 124, 138, 210, 321
Stănilă, Tudor · 312, 315
Stefanov, Boris · 40
Steărescu, Constantin · 279
Stelescu, Mihail · 23, 67, 84, 85, 86, 187, 196, 203, 204, 222, 244
Stelzer · 220, 221
Stere · 284
Stilu, Ștefan · 377
Stoenescu, Alexandru · 33
Stoenescu, Florian · 222, 223, 248
Stoian, Tudor · 109
Stoica, Dumitru · 196
Stoica, Frâncu · 376
Stoica, Mihai · 197
Stoica, Stan · 376
Stoicănescu, Constantin · 38, 41, 42, 43, 201, 256, 310, 313, 337, 338, 367
Stoicescu, Ion · 312, 315
Stoicovici · 226, 227
Stratulat, Ion · 311, 314
Strâmbeu, Nicolae · 311, 313
Streza · 33, 332
Strihescu, Alexandru · 34, 216, 217, 244
Strugaru, Dumitru · 311, 314
Strugaru, Nicolae · 231, 232, 241, 279
Sturdza, Ilie Vlad · 312, 315, 325
Suciu · 228
Surugiu, Gheorghe · 281
Susai, Vasile · 279

Ş

Schiopu, Traian · 253
Șciuca · 282, 283
Șeicaru, Pamfil · 72, 132, 223, 309
Șeitan, Nicolae · 184, 185, 186, 201, 219, 235, 321
Șerban, Constantin · 281
Șerban, Pavel · 109
Șiancu, Emil · 55, 190, 243, 279
Șocariciu, Eremia · 312, 315
Șomeriu, Ion · 284
Ștefan cel Mare · 67, 355
Ștefănache, Ioan · 281
Ștefănescu · 237
Ștefănescu, Gheorghe · 291
Ștefănescu, Ioan · 217
Ștefănescu, Nicki · 42, 43, 44, 170, 227, 302, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 345, 346, 347, 348, 349, 372
Ștefănescu, Puiu · 286
Ștefănescu-Goangă · 31, 34, 185, 201, 204, 205, 227, 243, 305
Știucă, Boris · 281
Șupila, Polisperhon · 202, 256, 280
Șușman, Iuliu · 241, 279
Șuta, Alexe · 311, 314
Șuvețiu, Victor · 311, 314

T

Taliunu, Ion · 109
Taliunu, Mircea · 109
Tanda, Emanoil · 223
Tanu, Ștefan · 234
Tarachiu, Radu · 376
Tașcă, Vasile · 282
Tănase, Alexandru P. · 260, 261
Tănase, Ioan · 311, 314
Tănase, Iordan · 154, 155
Tănase, N. I. · 312, 315
Tănase, Oprea · 376
Tănăsescu, Nicolae, alias Anghel · 260
Tășlăuanu, Gheorghe · 366
Tătaru, Gheorghe · 299
Tătărescu, Gheorghe · 22, 40, 42, 43, 45, 64, 117, 130, 131, 190, 218, 229, 247, 307, 309, 353, 354, 355, 356, 357
Tcaciuc · 84
Tega, Costache · 184, 218
Teguiani, Gheorghe · 57
Toll, Alexandru Cristian · 60, 63, 127, 128, 142, 151, 278
Teodoreanu, Ionel · 125
Teodorescu · 332
Teodorescu, Aurelian · 260, 311, 314
Teodorescu, Benone · 376
Teodorescu, Dem. · 69
Teodorescu, Eugen · 42, 185, 186, 321, 373, 375
Teodorescu, Gheorghe · 66, 279
Teodrescu, Mihai · 376
Teodorescu, Paul · 114, 381, 382, 387
Teodorescu, Spirache · 281, 284
Teodoriu, Luca · 128
Teodoru · 376
Teodoru, Cezar · 376
Teofilescu, Emil · 312, 315
Teohari, Mircea · 280
Teohari, Nicolae · 217, 312, 315
Terente, Radu · 311, 314
Theodorescu, Sachelarie · 230
Theodoru, Aurel · 383
Thierry, Albert · 39, 263
Thierry, Nadine · 255
Tilea, Viorel V. · 35
Tipoiuț, Gheorghe · 279
Tischler · 190
Tiso, Josef · 35
Titeanu, Eugen · 132
Tinalescu, Nicolae · 172, 174
Toader, Dumitru · 281
Todan, Coriolan · 279
Todea, Gheorghe · 311, 314
Tolan, Alexandru · 281
Tolcea, Ion · 321
Toma · 282
Toma, Iordache · 225, 232, 312, 315
Toma, Iosif · 109
Tomici · 327
Tomșa, Boris · 311, 314
Tonceanu, Gheorghe · 281
Tonea, Simion · 281
Toraș · 226
Totu, Nicolae · 61, 103, 106, 111, 128, 131, 278
Trandafir, Florea · 243
Trandafir, Ioan · 187, 196
Trașcă, Ioan · 376
Trăilă, Constantin · 150
Trifa, Viorel · 80, 137, 138, 141, 150, 242, 245, 300, 319
Trifan, Ioan · 311
Trifan, Traian · 310, 313, 314
Troacă, Petre C. · 260, 261
Tua, Brachi · 191
Tucan, Boris · 280
Tucan, Ion · 312, 315
Tudor · 126
Tudor, Gheorghe · 312, 315
Tudor, Ioan · 311, 314
Tudor, Petre · 60
Tudorache, Virgil · 310, 313
Tudoricâ, Nae · 311, 314
Tudoriu, Gheorghe · 312, 315
Tudose, Teodor · 202, 256, 265, 280
Turbatu · 226
Turea, Nicolae · 109

Ţ

Țâlnaru, Laurian · 133, 241, 312, 315
Țâru, Victor · 312, 315
Țăranu, Traian · 280
Țărăneanu, Ștefan · 140, 150
Țeicu · 350
Țigara, Emanoil · 244
Țocu, Petre · 311, 314
Țopa, Gheorghe · 241
Țucu, Octavian · 311, 314
Țurcanu, Ion · 243, 244, 338
Țuțuianu, Ovidiu · 375

U

Udrea, Ion · 280
Udrea, Teodor · 281
Ulăraşu, Gheorghe · 31
Ungureanu, Atanasie · 312, 315
Ungureanu, Corneliu · 279
Ungureanu, Dan · 260
Ungureanu, Vasile · 233
Urdăreanu, Ernest · 41, 43, 44, 64, 156, 273, 285, 318, 338, 345, 346, 347, 348, 349, 351, 357, 358, 372, 373, 383
Ureche, Latiţ · 271, 298
Urlăţeanu, Alexandru Sever · 299
Ursache, Ştefan · 310, 313
Ursache, Victor · 280
Ursescu, Constantin · 311, 313
Ursu, Ion · 279, 283
Upă, Dumitru · 243
Urum, Aristide · 65, 129

V

Vaida-Voevod, Alexandru · 22, 33, 131, 355, 356

Vălcu, Vlad · 260
Vârfureanu · 37, 170, 200, 219, 320, 321
Vârgolici, Margareta · 224, 225, 230, 231, 232
Varsami, Nicolae · 376
Văscu, Mihai · 311, 314
Vasile · 264, 285
Vasilescu · 106
Vasilescu, Cristea · 226
Vasilescu, Nicolae · 281
Vasilian, Ion · 311, 314
Vasiliu · 232
Vasiliu, Galus I. Gh. · 279
Vasiliu, Ion · 39, 271, 278, 298
Vasiliu-Cluj · 125
Vasiu, Iosif · 321
Vasotti, Virgil · 218
Văcaru, Victor · 299
Vălimăreanu, Petre · 202
Vereş, Laurenţiu · 185, 186, 321
Vergatti, Alexandru · 60, 68, 312, 314
Vernichescu · 86
Veţeleanu · 217
Vicol, Teodor · 311, 314
Vilmuş, Adam · 279
Vinţan, Ioan · 256, 310, 313
Vinţan, Valeriu · 321
Vişan, Octavian · 41
Vişină, Gheorghe · 312, 315
Viziru, Ştefan · 158
Vlad, Radu · 187, 196
Vladimirescu, Tudor · 324
Vlasto, Mircea · 60, 124, 150
Vlădău, Ioan · 281, 292
Vlădescu, Nicolae · 367
Vlădoianu, Liviu · 375
Voica, Decebal · 375
Voicu, Ioan · 260
Voinea, Constantin · 280
Voinea, Ioan · 311, 314
Voinea, Nicolae · 281
Voinescu, Dumitru · 312, 315
Vojen, Ion Victor · 30, 33, 60, 73, 80, 130, 137, 138, 141, 150, 153, 222, 235, 258, 259, 266, 267, 300, 319, 325
Volocaru, Gheorghe · 280
Volosin, Augustin · 35
Vorobchievici, Octav · 42, 367
Vrabie, N. · 109
Vrânceanu, C. · 60
Vrânceanu, Gheorghe · 281
Vrani · 101
Vucea, Emil · 243
Vucu, Martin · 35, 224, 231, 232, 245, 298, 328
Vulcan, Anghel · 376
Vulcănescu, Mircea · 159
Vulcu, Galaction · 311, 314
Vulpescu · 32, 206

W

Weizsäcker, Ernst von · 38
Weselowschi, Iosef · 311, 314
Wilson, Hugh · 31

Z

Zadic, Clement · 53, 55
Zaharia, Constantin · 256, 312, 314
Zaharia, Traian · 311, 313, 314
Zalman · 283
Zalmoxis · 155
Zalopcinski, Grigore · 281, 292
Zamfirescu · 73, 125, 226
Zamfirescu, Ion · 224
Zamfirescu, Ion, vezi Comjic, Ştefan · 231
Zanche, Petre · 232, 279
Zăgănescu, Ion · 41
Zăinescu · 197
Zăvoianu, Ştefan · 45, 60, 68
Zdru, Gheorghe · 375
Zdru, Nicolae · 376
Zdrula, Apostol · 57
Zeană, Ion · 129, 142, 312, 315
Zeciu · 198, 199
Zisu, Constantin · 217
Zisu, Dumitru · 375
Zogu, regele Albaniei · 36
Zoppa, Constantin · 311, 313
Zugravu, Gelen · 282
Zus, Constantin · 244
Zus, Radu · 280

Autori

IOAN SCURTU – Profesor la Universitatea „Spiru Haret" din Bucureşti; prorector al acestei universităţi. Director general adjunct al Institutului Revoluţiei Române din Decembrie 1989. Preşedintele Societăţii de Ştiinţe Istorice din România. Membru titular al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România. Lucrări recente: *România şi Marile Puteri. Documente*, vol. I-II, Editura Fundaţiei „România de Mâine", Bucureşti, 1999 - 2000; *Viaţa cotidiană a românilor în perioada interbelică*, Editura RAO, Bucureşti, 2001; *Istoria românilor în timpul celor patru regi*, 4 vol., Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2001; *Istoria Partidului Ţărănesc* (1918 - 1926), Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2002; *Ideologie şi formaţiuni de dreapta în România*, vol. III. 1931 - 1934, Colecţia „Documente", I.N.S.T., Bucureşti, 2002 (coordonator); *Structuri politice în Europa Centrală şi de Sud-Est (1918 - 2001)*, 2 vol., Editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 2003 (coordonator); *Istoria Românilor*, vol. VIII. *România întregită*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2003 (coordonator); *Istoria contemporană a României (1918 - 2005)*, Editura Fundaţiei „România de Mâine", Bucureşti, 2005; *Istorie*. Manual pentru clasa a XI-a, Editura Economică, Bucureşti, 2006 (în colaborare); *Revoluţia Română din Decembrie 1989 în context internaţional*, Editura Enciclopedică - Editura Institutului Revoluţiei Române din Decembrie 1989, Bucureşti, 2006.

CORNELIU BELDIMAN – Absolvent al Facultăţii de Istorie - Filosofie, Universitatea din Bucureşti, 1985. Cercetător principal III la Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului. Doctor în istorie. Lector la Facultatea de Istorie, Universitatea Creştină «Dimitrie Cantemir», Bucureşti. Volume recente: *Procesul generalilor. Cercul Profesional Militar al P.N.Ţ. Documente 1946 - 1948*, Editura Vremea, Bucureşti, 2000; *Mecanisme represive în România 1945 - 1989. Dicţionar biografic*, vol. I. *A - C*, Colecţia „Dicţionare", I.N.S.T., Bucureşti, 2001 (coautor); *Ideologie şi formaţiuni de dreapta în România*, vol. III. *1931 - 1934*, Colecţia „Documente", I.N.S.T., Bucureşti, 2002 (în colaborare); *Ideologie şi formaţiuni de dreapta în România*, vol. IV. *1934 - 1938*, Colecţia „Documente", I.N.S.T., Bucureşti, 2003 (în colaborare); *Mecanisme represive în România, 1945 - 1989. Dicţionar biografic*, vol. II. *D - G*, I.N.S.T., Bucureşti, 2003 (în colaborare); *Mecanisme represive în România, 1945 - 1989. Dicţionar biografic*, vol. III. *H - L*, I.N.S.T., Bucureşti, 2004 (în colaborare); *Mecanisme represive în România, 1945 - 1989. Dicţionar biografic*, vol. IV. *M*, I.N.S.T., Bucureşti, 2005 (în colaborare); *Mecanisme represive în România, 1945 - 1989. Dicţionar biografic*, vol. V. *N - O*, I.N.S.T., Bucureşti, 2006 (în colaborare).

TIBERIU TĂNASE – Absolvent al Facultăţii de Istorie - Filosofie, Universitatea din Bucureşti, 1983 şi al cursurilor postuniversitare ale Facultăţii de Informaţii din cadrul Academiei Naţionale de Informaţii. Specialist în managementul securităţii naţionale al Centrului de Stu-

dii și Centrului pentru Siguranța Națională și doctorand al Facultății de Istorie, Universitatea din București. Colaborator al publicațiilor de istorie: „Arhivele Moldovei", „Revista Arhivelor", „Revista de Istorie Militară", „Dosarele Istoriei" și al publicațiilor de securitate „Pulsul", „Revista de Istorie Militară", „Dosarele Istoriei" și al publicațiilor de securitate „Pulsul sociologia mass-media" și „Profil". Volume recente: *Ideologie și formațiuni de dreapta în România*, vol. III. *1931 - 1934*, Colecția „Documente", I.N.S.I., București, 2002 (în colaborare); *Ideologie și formațiuni de dreapta în România*, vol. IV. *1934 - 1938*, Colecția „Documente", I.N.S.I., București, 2003 (în colaborare); *Securitate și societate: provocările curente*", I.N.S.I., București, 2003 (în colaborare); *Securitate și societate: provocările mileniului trei*, Editura ANI, București, 2004 (în colaborare); *România și consolidarea rolului acesteia ca furnizor de securitate*, vol. I, Editura A.N.I., București, 2004 (în colaborare); *România și consolidarea rolului acesteia ca furnizor de securitate*., vol. II, Editura A.N.I., București, 2006 (în colaborare); *România în contextul politicii de securitate euro-pene*, vol. I, Editura A.N.I., București, 2006 (în colaborare).

BADEA-FLORIN PINTILIE – Absolvent al Facultății de Istorie - Filosofie, Universitatea din București, 1983. Doctor în Istorie al Universității „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, 2002. Volume recente: *Cartea Albă a Securității*, vol. I, *1945 - 1948*, Editura Romcartexim, București, 1997 (în colaborare); *Istoria Serviciului Secret de Informații din România, 1917 - 1948*, Editura INI, București, 2000 (în colaborare); *Serviciul Special de Informații din România, 1939 - 1947*, Editura INI, București, 2003; *Documente S.S.I. privind evoluția politică din România*, vol. I, *1940 - 1944*, I.N.S.I., București, 2006 (în colaborare).

PUIU DUMITRU BORDEIU – Absolvent al Facultății de Istorie - Filosofie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași, 1979. Doctor în Istorie al Universității „Ovidius" din Constanța, 2003. Colaborator al revistei „Dosarele Istoriei". Volume recente: *Mișcarea Legionară în Dobrogea între 1933 - 1940*, Editura „Ex Ponto", Constanța, 2003; *Ideologie și formațiuni de dreapta în România*, vol. IV. *1934 - 1938*, Colecția „Documente", I.N.S.I., București, 2003 (în colaborare).

Publicații în colecțiile INST

Colecția «Documente»	
Florian Tănăsescu (coord.)	*Ideologie și structuri comuniste în România*, vol. I. *1917 – 1918*, 1995
Ioan Scurtu (coord.)	*Totalitarismul de dreapta în România. Origini, manifestări, evoluție*, vol. I. *1919 – 1927*, 1996
Radu Ciuceanu (coord.), Ioan Chiper, Florin Constantiniu, Vitalie Vîrtanic	*Misiunile lui A. I. Vîșinski în România. Din istoria relațiilor româno-sovietice 1944 – 1946. Documente secrete*, 1997
Florian Tănăsescu (coord.)	*Ideologie și structuri comuniste în România*, vol. II. *9 decembrie 1918 – 31 decembrie 1919*, 1997
Adrian Brișcă, Radu Ciuceanu	*Rezistența armată din Bucovina*, vol. I. *1944 – 1950*, 1998
Radu Ciuceanu, Octavian Roske, Cristian Troncotă	*Începuturile Mișcării de rezistență în România*, vol. I. *23 aprilie 1945 – 30 mai 1946*, 1998
Dan Cătănuș, Octavian Roske	*Colectivizarea agriculturii în România. Dimensiunea politică*, vol. I. *1949 – 1953*, 2000
Dan Cătănuș, Octavian Roske	*Colectivizarea agriculturii în România. Represiunea*, vol. I. *1949 – 1953*, 2004
Ioan Scurtu (coord.), Cristian Troncotă, Natalia Tampa, Dana Beldiman	*Ideologie și formațiuni de dreapta în România*, vol. II. *25 iunie 1927 – 2 ianuarie 1931*, 2000
Florica Dobre, Alexandru Duțu	*Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, vol. I. *1944 – 1946*, 2000
Adrian Brișcă	*Rezistența armată din Bucovina*, vol. II. *1950 – 1952*, 2000
Florica Dobre, Alexandru Duțu	*Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, vol. II. *1947 – 1964*, 2001
Vitalie Vîrtanic	*Preliminarii ale reginului Basarabiei și nordului Bucovinei, 1938 – 1940*, I.N.S.I. – Litera, 2000
Dan Cătănuș	*Cutremurul. Ideologie comunistă și tradiționalism bulgar*, 2001
Radu Ciuceanu, Octavian Roske,	*Începuturile Mișcării de rezistență în România*, vol. II. *1 iunie – 10 noiembrie 1946*, 2001

Cristian Troncotă Florian Tănăsescu (coord.)	*Ideologie și structuri comuniste în România*, vol. III. *1 ianuarie 1920 – 3 februarie 1921*, 2001
Cristina Păiușan, Radu Ciuceanu	*Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist*, vol. I. *1945 – 1958*, 2001
Radu Ciuceanu	*Regimul penitenciar din România 1940 – 1962*, 2001
Radu Ciuceanu	*Mișcarea Națională de Rezistență din Oltenia*, vol. I. *1947 – 1949*, 2001
Ioan Scurtu (coord.), Dana Beldiman, Natalia Tampa, Corneliu Beldiman, Tiberiu Tănase, Cristian Troncotă	*Ideologie și formațiuni de dreapta în România*, vol. III. *5 ianuarie 1931 – 7 iunie 1934*, 2002
Cristina Păiușan, Radu Ciuceanu	*The Romanian Orthodox Church under the Communist Regime*, vol. I. *1945 – 1958*, 2003
Ioan Scurtu (coord.), Corneliu Beldiman, Natalia Tampa, Tiberiu Tănase, Cristian Troncotă, Puiu Dumitru Bordeiu	*Ideologie și formațiuni de dreapta în România*, vol. IV. *7 iulie 1934 – 30 martie 1938*, 2003
Mioara Anton, Ioan Chiper	*Instaurarea regimului Ceaușescu. Continuitate și ruptură în relațiile româno-sovietice*, I.N.S.T. – I.R.S.I., 2003
Radu Ciuceanu, Corneliu Mihail Lungu (coord.), Florin Constantiniu (responsabil volum), Sever Catalan	*Stenogramele ședințelor conducerii P.C.R. 23 septembrie 1944 – 26 martie 1945*, I.N.S.T. – A.N.R., 2003
Radu Ciuceanu	*Mișcarea Națională de Rezistență din Oltenia*, vol. II. *1949 – 1952*, 2003
Adrian Brișcă	*Rezistența armată din Banat*, vol. I. *1945 – 1949*, 2004
Marian Cojoc	*Rezistența armată din Dobrogea, 1945 – 1960*, 2004
Dan Cătănuș	*Între Beijing și Moscova. România și conflictul sovieto-chinez*, vol. I. *1957 – 1965*, 2004
Cristian Troncotă, Alin Spânu	*Documente SSI privind spațiul sovietic, 22 august 1939 – 23 august 1944*, 2004
Radu Ciuceanu	*Mișcarea Națională de Rezistență din Oltenia*, vol. III. *1953-1980*, 2004
Radu Ciuceanu	*Jurnalul unui om liniștit, Nume de cod: Artistul*, 2005
Camelia Ivan Duică	*Rezistența anticomunistă din Maramureș. Gruparea Popșa, 1948 – 1949*, 2005
Adrian Brișcă	*Jurnalul unui partizan: Vasile Motrescu și Rezistența armată din Bucovina*, 2005
Cristian Troncotă	*Documente S.S.I. despre poziția și activitățile politice*

Florin Pintilie Alin Spânu	*din România în perioada regimului autoritar. 6 septembrie 1940 – 23 august 1944*, 2005
Constantin Buchet	*Social-democrația încarcerată. Evoluții politice interne și reacții internaționale, 1946 – 1957*, 2005
Dana Honciuc Beldiman	*Statul Național Legionar. Septembrie 1940 – ianuarie 1941. Cadrul legislativ*, 2005

Colecția «Studii»

Petre Țurlea	*8 Noiembrie 1945*, 2000
Dumitru Șandru	*Reforma agrară din 1945 în România*, 2000
Dana Beldiman	*Armata și Mișcarea Legionară 1927 – 1947*, 2002
Cristian Troncotă	*Istoria Securității regimului comunist din România, 1948 – 1964*, 2003
Dan Cătănuș, Vasile Buliga (coord.)	*Lagărul comunist sub imperiul destalinizării. 1956*, 2006
Florin Abraham	*Transformarea României: 1989-2006. Rolul factorilor externi*, 2006

Colecția «Dicționare»

Alesandru Duțu, Florica Dobre	*Eroi români pe Frontul de Răsărit 1941 – 1944*, vol. I, 1995
Paul Caravia (coord.), Virgiliu Constantinescu, Ștefan Iloaie	*Mărturisitorii de după gratii. Slujitori ai Bisericii din temnițele comuniste*, 1995
Paul Caravia (coord.), Virgiliu Constantinescu, Flori Stănescu	*Biserica întemnițată. România 1944 – 1989*, 1998
Paul Caravia (coord.), Virgiliu Constantinescu, Flori Stănescu	*The Imprisoned Church. Romania 1944 – 1989*, 1999
Octavian Roske (coord.)	*Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. I. *A – C*, 2001
Octavian Roske (coord.)	*Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. II. *D – G*, 2003
Octavian Roske (coord.)	*Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. III. *H – L*, 2004
Octavian Roske (coord.)	*Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. IV. *M*, 2005
Octavian Roske (coord.)	*Mecanisme represive în România 1945 – 1989. Dicționar biografic*, vol. V. *N – O*, 2006

Colecția «Memorii»

Radu Ciuceanu	*Memorii*, vol. II. *Potcoava fără noroc*, 1994
Gheorghe Jurebie	*Memorii*, vol. I. *Pe frontierele identității*, 1995

Lucian Plapșa	*Memorii*, vol. I. *Soarele de la nord*, 1996
Constantin Pantazi	*Cu Mareșalul până la moarte. Memorii*, 1999
Andrei Bontaș	*Cronica pierdută a unui om regăsit*, 2001
Radu Ciuceanu	*Memorii*, vol. III. *Pecetea diavolului*, 2002
Lucian Plapșa	*Memorii*, vol. II. *Popas în iad*, 2004
Mihai Timaru	*Memorial din cotul Carpaților...*, 2005
Mihai Marcu	*Cincinalul unui primar comunist (1975 – 1979)*, 2005

Colecția «Dezbateri»

Dan Cătănuș (coord.)	*România și „Primăvara de la Praga"*, 2005
Ana-Maria Cătănuș (coord.)	*Sfârșitul perioadei liberale a regimului Ceaușescu: Minirevoluția culturală din 1971*, 2005

În afara colecțiilor

Florin Constantiniu, Dalila-Lucia Aramă, Dan Cătănuș (coord.)	*Un destin și o viață. Omagiu profesorului Radu Ciuceanu la 75 de ani*, 2003
Florin Constantiniu, Dalila-Lucia Aramă, Dan Cătănuș (coord.)	*Un destin și o viață. Omagiu profesorului Radu Ciuceanu la 75 de ani*, Ediția a doua revăzută și adăugită, 2004

8635/06
20